

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
до 180-річного ювілею

Інститут філософської освіти і науки
до 10-річного ювілею

ІНСТИТУТ ФІЛОСОФСЬКОЇ
ОСВІТИ І НАУКИ:
ІСТОРІЯ, СЬОГОДЕННЯ,
ПЕРСПЕКТИВИ

Вінниця
2015

УДК 378
ББК 74
І – 71

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (протокол № 8 від 7 квітня 2015 року)

Редакційна рада:

- Андрущенко В.П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, ректор НПУ імені М.П.Драгоманова (голова Редакційної ради)
- Андрусишин Б.І. – доктор історичних наук, професор
- Андрущенко Т.І. – доктор філософських наук, професор
- Бондар В.І. – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України
- Бондаренко В.Д. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАПН України
- Вашкевич В.М. – доктор філософських наук, професор
- Вернидуб Р.М. – кандидат фізико-математичних наук, професор
- Висоцький А.В. – доктор філологічних наук, професор
- Долинська Л.В. – кандидат психологічних наук, професор
- Дробот І.І. – доктор історичних наук, професор (заступник голови Редакційної ради)
- Крилова С.А. – доктор філософських наук, професор
- Лавриненко В.Г. – кандидат історичних наук, професор
- Легенький Ю.Г. – доктор філософських наук, професор
- Мозгова Н.Г. – доктор філософських наук, професор
- Падалка О.С. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України
- Розова Т.В. – доктор філософських наук, професор
- Русаков С.С. – кандидат філософських наук (відповідальний секретар)
- Синьов В.М. – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України
- Толстоухов А.В. – доктор філософських наук, професор, академік НАПН України
- Торбін Г.М. – доктор фізико-математичних наук, професор
- Уваркіна О.В. – доктор філософських наук, професор

Інститут філософської освіти і науки: історія, сьогодення, перспективи / за заг. ред. В. П. Андрушенка, І.І. Дробота. – Вінниця: ТОВ Нілан-ЛТД, 2015. – 440 с.

У книзі подана історія Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова, його кафедр, громадських, викладацьких і студентських організацій. Подані біографічні дані та вибіркова біобібліографія праць викладачів інституту, міститься довідкова інформація про наукові школи вчених, штатних професорів інституту.

ЗМІСТ

Вітальні слова колег і однодумців	4	
I. Історія і сьогодення інституту		
1.1 Місія і стратегічні цілі	11	
1.2 Історія ІФОНу	12	
1.3 Історія в документах	21	
1.4 Кафедри інституту.....	22	
1.5 Наукові та авторські школи	254	
II. Політика у сфері якості підготовки фахівця		
2.1 Навчальний процес: традиції та інновації	347	
2.2 Наука як важливий компонент підготовки фахівця	371	
III. ІФОН у наукових, освітніх та мистецьких проектах.....		376
IV. Гордість кризь роки (кращі випускники інституту).....		421
V. Слово випускникам		425

Педагогічне покликання філософії

В.П. Андрущенко

Філософія – любов до мудрості, є специфічним видом духовно-практичного освоєння дійсності. Вона виникла на порозі становлення людської цивілізації й від давніх часів і до наших днів є стрижнвою основою духовної культури людини. Вивчення філософії є першоосною становлення людського мислення та пізнання від часів Платонівської академії й до сучасних університетів усіх народів і культур світу.

Особливе значення вивчення філософії має для підготовки майбутніх педагогічних кадрів. І це логічно. Щоб зрозуміти світ і передати це розуміння дитині, вчитель має бути не лише грамотною, освіченою, обізнаною людиною, але й мудрою. Він має побачити в суспільстві зародки майбутнього і спрямувати розвиток дитини до його сприйняття й продовження. Вчитель плекає високу духовність і мораль, естетичне ставлення до дійсності, уміння спілку-

ватись, любити батьків і Батьківщину, готовність виступити на їх захист. Філософія дає для цього теоретико-методологічне і аксіологічне підґрунтя. Виходячи з цих міркувань нами була переосмислена концепція підготовки майбутніх педагогічних кадрів у відповідь на потреби глобалізаційних процесів сучасного світу, а також практики українського державотворення. У структурі педагогічного університету було створено Інститут філософської освіти і науки.

Нерозривність філософії та педагогіки, однозначно утверджує необхідність її вивчення в педагогічному університеті. Дехто, шоправда, намагається витіснити цей предмет з навчального процесу, пропонуючи натомість сурогатні варіанти філософування. Останню позицію я розглядаю як хибну. Не тільки в педагогічному, але і в кожному класичному чи технічному університеті, філософію потрібно читати у повному обсязі, без будь-яких модифікацій чи скорочень. Стосовно ж процесу формування вчителя, то філософія розглядається нами як основний предмет саме тому, що вона формує світоглядно-методологічні підвалини процесу навчання та виховання особистості, забезпечує їх органічний зв'язок з історією і сьогоденням, орієнтує на відповідний суспільний ідеал, забезпечує їх софійність.

Як відомо, протягом усього періоду існування СРСР у закладах освіти вивчалась виключно марксистська філософія, що розглядалась як найвище досягнення суспільствознавчого освоєння дійсності, світоглядна й методологічна основа наукового пізнання як такого. Усі інші напрями, течії, школи розглядались як ненаукові, буржуазні, ідеалістичні. Зосереджені в курсі „Критика буржуазної філософії” вони вивчались фрагментарно, поверхово, поспішно. У результаті в студентів формувалось своєрідне „однорудство”, вибудоване на законах, нормах, принципах марксистської доктрини. Зрозуміло, воно мало хибний і не тривалий характер, руйнувалися при першому ж зіткненні з дійсністю.

Наука як світогляд, а ще точніше – як особливий спосіб духовно-практичного освоєння дійсності є феноменом цілісним. Кожен її напрям, школа чи підхід має певний сенс у формуванні й усвідомленні загальнофілософської картини світу. Надання переваги одному з них, відсторонює нашу увагу від інших. А це неправильно, і не справедливо. Як цілісний феномен філософія відкриває свою істину тільки у загальному її вивченні. Оскільки ж вивчати всі напрями і школи неможливо, постає проблема вибору: яку філософію потрібно вивчати в університеті; кому з видатних філософів віддати перевагу; на чому, насамперед, необхідно зосереджувати увагу студентів?

Відразу ж зазначу: оглядове вивчення всього курсу й поглиблене освоєння того чи іншого філософського напрямку в університеті постає як проблема вибору світогляду, методології, системи цінностей – тієї духовної платформи, на якій формується особистість. Останнє залежить від загальної суспільної установки на життя тих чи інших народів та їх культур - від „духу епохи”, який сповідує відповідний локальний соціум. Суспільства релігійної духовної орієнтації віддадуть перевагу вивченню різноманітних філософсько-релігійних шкіл та напрямів. Тоталітарні режими оберуть вчення, що формують філософію вождизму, дійсної чи ілюзійної єдності та одностайності. Суспільства практичної орієнтації зосередяться на вивченні такого філософського напрямку, як прагматизм чи технократизм. Народи, схильні до романтичного розуміння історичного процесу, скоріш за все, оберуть „філософію життя” або екзистенціалізм.

Яку ж філософію мають вивчати студенти українських педагогічних університетів? Відповідь на це запитання є досить простою й одночасно глибоко утаємниченою саме тому, що українська локальна цивілізація є, з одного боку, цивілізаційним феноменом, з другого – національним. Вона є учасником світових процесів, органічно включена у плетиво світових геополітичних ліній і в цьому розумінні сповідує дух загальнолюдського розвитку. Разом з тим, вона зосереджується на власне національних пріоритетах – оселі, родині, праці, добробуту, культурі, розглядає їх у якості таких, що ідентифікують її самість як особливого угруповання людей у системі взаємодії світових народів і культур.

Характерним при цьому є те, що загальнолюдські цінності українство приймає як своє власні; свої ж особливі цінності воно піднімає до рівня загальнолюдських і щедро ділиться ними з іншими народами і культурами. Не протиставляє, не абсолютизує, а розглядає як особливе, корисне для себе і для інших. Відомо, що деякі історичні народи використовують власну унікальність як підставу й підґрунтя для домінування над іншими народами. Українці є людьми іншого духовного стрижня. Вони ніколи не зазіхали на чуже, бо свого завжди було вдосталь. Вони не „розширювали” власні землі, бо трудилися на тих, які були одвічно даровані Богом. Вони ніколи не підкорювали інших, бо завжди сповідували ідею миру, справедливості, праці і добробуту. А це означає, що українська педагогіка базується на єдності світових (загальнолюдських) і національних пріоритетів - на світовій і національній філософії, їх єдності й взаємозв'язку, що й має вивчатись в українських університетах.

Основною платформою української філософської думки, яку треба передати майбутнім педагогам, є європейська філософська традиція, бо:

перша все, в основі цієї єдності лежить проблема людини в її соціальній організації як основної проблеми філософії. Європейська філософія довела, що проблема людини є головною у філософії загалом. Не співвідношення мислення і буття, не проблема методу, не герменевтика, а саме проблема людини є тим го-

ловним таїнством, проникнення в яке складало сенс і зміст філософствування як такого. У контексті загальної історії філософського розвитку це може бути оцінено як потужний крок філософії назустріч людині. Її становленню та розвитку, а отже – педагогіці;

по-друге, не менш вагомим надбанням європейської філософії є утвердження методологічного плюралізму як основи основ філософського осягнення світу. Філософія ХХ століття довела, що універсального, всезагального методу філософського пізнання немає. Індукція Ф.Бекона і дедукція Р.Декарта, діалектика Г.Гегеля і К.Маркса, інтуїція А.Бергсона, герменевтика Г. Гадамера, анти діалектика і негативна діалектика Ф.Шляєрмахера, Т.Адорно, Г.Маркузе, Г.Г.Гадамера мають свої межі застосування. Кожен з них має переваги над іншим у “своєму полі”, а філософія лише тоді досягає повноти (й глибини) осягнення свого предмету, якщо вона майстерно користується усіма методами в їх взаємодії та взаємодоповненості. У філософії має домінувати методологічний плюралізм, який дозволяє охопити таїнство матеріального, соціокультурного і духовного буття світу і людини в їх цілісності, взаємодії й у взаємній залежності;

по-третє, європейська філософія є утвердженням пріоритету загальнолюдських цінностей, забезпеченням на їх основі творчого діалогу культур, осягнення й розв’язання глобальних проблем сучасності, опрацюванням механізмів збереження миру й цивілізації як такої. Класові, національні, групові інтереси і цінності аж ніяк не зникають з поля людських взаємин і пристрастей. Вони об’єднують або роз’єднують людей, зіштовхують їх у протиборстві. Однак – і це факт – коли мова заходить про виживання людства як цивілізації, вони відступають на задній план. Людство віддає перевагу вічним цінностям. Дотримуючись їх як загальних принципів розумної організації життєдіяльності, людство збільшує ноосферний потенціал цивілізації, її життєздатність як унікального неповторного явища універсуму.

Характерно, що найголовнішою цінністю в розмаїтій системі поглядів видатних представників світової філософії є людина. Такою ж за якістю вона є і в українській національній філософії. Тому на запитання „Яку ж філософію треба вивчати в університетах?“, я можу дати однозначну відповідь – світову й національну у їх взаємозв’язку та взаємодії в обґрунтуванні вічних цінностей цивілізації, головною серед яких є її величність ЛЮДИНА.

Саме на таких засадах десять років тому було сформовано модель філософської освіти в Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова. Фактично ця дія стала відродженням глибинної традиції університету Св. Володимира, де педагогічна освіта визрівала в лоні світової і вітчизняної філософських традицій.

З повагою,
Ректор Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова,
член-кореспондент НАН України,
дійсний член НАПН України,
доктор філософських наук, професор

З.П. Андрущенко

Ректорові Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова академіку В. П. Андрущенко

Директорові Інституту філософської освіти і науки НПУ
імені М.П. Драгоманова професору І.І. Дроботу

Колективу Інституту філософської освіти і науки НПУ
імені М.П. Драгоманова

Шановний Вікторе Петровичу! Шановний Іване Івановичу! Шановні колеги!

Щиро, сердечно, з гордістю за результати десятирічної праці, вдячністю за високопрофесійну викладацьку й організацьку роботу та сподіванням на нові успіхи, вітаю з 10-річчям Інституту філософської освіти і науки!

Філософська освіта і наука в сучасному бурхливому й швидкоплинному світі набуває особливої ролі і значення для розвитку суспільства як складова утворення світогляду, збереження ментальності, ствердження моральності. Таке розуміння об'єднало зусилля творців Інституту: ректора НПУ імені М.П. Драгоманова Віктора Петровича Андрущенка, який виступив з ідеєю щодо утворення навчально-методичного і наукового підрозділу, директора-організатора Інституту Івана Івановича Дробота, завідувачів кафедр-засновників – Григорія Івановича Волинку, Віктора Дмитровича Бондаренка, Тамару Вікторівну Розову, Людмилу Петрівну Вовк, Олексія Григоровича Мороза, Любов Василівну Долинську, Наталію Миколаївну Дем'яненко, Наталію Василівну Гузій та багатьох інших професорів і викладачів. Неможливо переоцінити їхні зусилля з виховання молодого покоління – випускників за трьома напрямками – «Філософія», «Культурологія» і «Дизайн», які стають гідними фахівцями й достойними громадянами нашої країни.

Філософська освіта в Україні веде свій відлік від славетної Києво-Могилянської академії, звичаїв Університету Святого Володимира, ідей Київського інституту народної освіти. Інститут філософської освіти і науки – на шляху гідного продовження філософських традицій нашої культури, збереження і передавання нащадкам їхньої високої духовної спадщини.

Шановний Вікторе Петровичу! Шановний Іване Івановичу! Шановні члени професорсько-викладацької та студентської спільноти Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова! У цей урочистий день зичу Вам міцного здоров'я, миру, злагоди, нових задумів і здобутків в ім'я розвитку незалежної України!

Голова Наглядової ради НПУ імені М.П. Драгоманова,
Президент НАПН України,
президент Товариства «Знання» України,
доктор філософських наук, професор,
академік НАН України і НАПН України

В.Г. Кремень

В.Г.Кремень

Шановні колеги Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова!

М.В. Попович

Я хочу привітати Вас зі знаменною датою педагогічної та наукової діяльності і, перш за все, підкреслити факт нашої співпраці.

Берусь сказати, що десятирічним строком існування Інституту філософської освіти і науки стверджується плідність діяльності Вашої організації. За цей час ви підготували висококваліфікованих фахівців для системи освіти і ширше. Навчаючи і даючи путівку в життя, ви даруєте світові гуманітаріїв за покликанням. Людей, які замислюються над укріпленням загальнолюдських цінностей не через службовий обов'язок і без нагадувань. В ім'я важливого для кожного. Тих, хто присвячує багато часу і сил осмисленню «наук про дух» на підставі усвідомлення того, що це їх доля.

Інститутом філософії імені Г.С. Сковороди НАН України щорічно приймаються випускники Вашого Інституту для навчання в аспірантурі, і, спілкуючись, ми відчуваємо мудрість драгомановської родини. Це люди, які не зупиняються на початку і можуть виходити з системи налагодженого і запропонованого у незвичне. Вони здатні бути більшими, ніж є сьогодні.

Доречно сказати, що Інститутом філософії імені Г.С. Сковороди НАН України постійно здійснюються зусилля знайти спільну мову зі студентами і викладачами Інституту філософської освіти і науки. Неможливо оминати увагою результат наших зусиль щодо щорічної роботи зі студентами-практикантами. Нами проводиться інформування зі структурою та організацією роботи відділів Інституту філософії. Ми відкриті щодо ознайомлення з тематикою кандидатських та докторських дисертацій, що виконуються і рекомендуються для захисту. Особливо уважно ставимося до роботи у нашій бібліотеці. Ми прагнемо показати міць незапрограмованого ставлення у підготовці наукових тез або статей, виступів на наукових конференціях і робимо все можливе для підтримки власних зусиль студентів.

Вважаю за честь, що розроблені нашим інститутом курси апробуються у Ваших аудиторіях. Цим не тільки скріплюється суміжне зусилля у формуванні національної еліти, але і активується створення нових програм. Це надихає ділитися особистісним поглядом предмета гуманітаристики і розвивати інтелектуальний потенціал молоді. Така свобода прийнятого Вашим інститутом рішення заслуговує на повагу. Ми цінуємо Вашу участь, прийнятий ризик і бачимо позитивні результати спільного досвіду.

Вчитись у Вашому інституті – щаслива нагода для людини випробувати себе, велика радість спілкування з високими професіоналами і неординарними людьми. Прийміть побажання невичерпного ентузіазму, креативної енергії, здійснення сміливих планів та ідей. Не згайте! Бережіть закладену традицію!

Академік НАН України
доктор філософських наук, професор
директор Інституту філософії
імені Г. С. Сковороди НАН України

М.В. Попович

Моїм колегам, викладачам і студентам Інституту філософської освіти і науки!

Вітаю колектив з десятиріччям від дня заснування Інституту філософської освіти і науки! Зі створенням науково-навчального підрозділу, який ви уособлюєте. В освітянській галузі України закладені нові підвалини у вихованні сучасного покоління філософів і культурологів, які орієнтовані на єдність національних і загальнолюдських цінностей.

Десятирічний шлях є чудовим приводом для аналізу зробленого та окресленню нових перспектив. Зважаючи на плідну співпрацю з викладачами, студентами і випускниками, можу привітати з тим, що Інститут філософської освіти і науки як підрозділ вітчизняного флагману педагогічної освіти цілковито реалізувався і відіграє важливу роль у формуванні та реалізації гуманітарної стратегії розвитку НПУ імені М.П. Драгоманова. Наукові здобутки, мистецькі проекти, освітні ініціативи, які реалізовані протягом десяти років колективом Інституту філософської освіти і науки, свідчать про те, що заснування у 2005 році Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова було свосчасним науковим та освітнім кроком, що відповідає поточним соціокультурним потребам української держави. Культурологічні проекти («Тиждень мистецтв», «Фестиваль релігійного мистецтва»), літературно-мистецькі проекти («Щоденник», «Продайте їсти»), освітньо-музичні цикли («Перший християнський князь» та ін.) не пройшли повз увагу широкого кола громадськості і викликали резонанс.

Науковці Вашого інституту вирізняються свіжим поглядом на філософські і культурологічні теми, тому їх виступи на науково-практичних конференціях викликають жваві дискусії і сприяють розвитку галузі. Окремо слід наголосити на актуальності підготовки студентів в Інституті філософської освіти і науки зважаючи на останні соціально-політичні події в країні. В умовах політичного, військового, ідеологічного, інформаційно-пропагандистського протистояння філософсько-культурологічні знання вчать зберігати безцінне право «право бути собою», чужому навчатися та свого не цуратися.

Нині у нашій країні з'являються сучасні арт-заклади та культурно-освітні центри, волонтерські осередки та нові музеї, бібліотеки і школи, які чекають на випускників Вашого Інституту і роблять його затребуваним на ринку праці. Про це також свідчить робота Ваших фахівців у відповідних закладах міста Києва – від класичних закладів освіти та культури до цілком постмодерних фестивальних та виставкових центрів.

Підготовка студентів у вашому інституті здійснюється на основі концепції гуманістичної педагогіки, однією з особливостей якої є діалоговий підхід до навчання молоді: студент перестає бути просто тим, хто навчається. Він стає активним учасником смислових процесів, які відбуваються в середині освітньо-культурного простору.

Вітаю студентів, випускників та викладачів Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з Вашим першим десятиріччям. Успіхів Вам, здоров'я, перемог. За Вами Україна, з Вами Бог!

А.В. Толстоухов

З повагою,
співголова Наглядової ради НПУ імені М.П. Драгоманова,
почесний Президент Фонду сприяння розвитку мистецтв,
дійсний член Національної академії педагогічних наук України,
Голова державної експертної комісії
Інституту філософської освіти і науки,
доктор філософських наук, професор

А.В. Толстоухов

ІСТОРІЯ
І СЬОГОДЕННЯ
ІНСТИТУТУ

МІСІЯ І СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ

Місія інституту:

- освіта суспільства базована на сучасній філософії і новітніх наукових знаннях. Інститут намагається зміцнити свої особливі позиції в системі вищої освіти України та європейського освітнього простору.

Візія інституту:

- здійснення освітньої діяльності, яка включає навчальну, науково-методичну, соціально-виховну, консультаційну та координаційну діяльність і підготовку висококваліфікованих фахівців для системи освіти та інших галузей господарства;

- вироблення суттєво нового підходу до змісту вищої гуманітарної, педагогічної освіти, впровадження єдиної політики в галузі навчання та виховання студентської молоді, реалізація науково обґрунтованої, духовної і політичної зумовленості історичним буттям українського народу, ідеології державотворення як філософії національно-державного розвитку українського суспільства в її орієнтації на цінності загальнолюдського звучання, на ліберально-демократичний досвід світової спільноти;

- забезпечення умов для оволодіння всіма студентами системою знань про людину, природу і суспільство; формування соціально зрілої, творчої особистості; виховання морально, психічно і фізично здорового покоління громадян; формування у них громадянської позиції, патріотизму, власної гідності, готовності до трудової діяльності, забезпечення високих етичних норм, атмосфери доброзичливості й взаємної поваги у стосунках між працівниками, викладачами та студентами;

- залучення студентів до фундаментальних загальнолюдських і національних цінностей, надаючи особливого значення національній ідеї як духовному і моральному стрижню;

- забезпечення виконання умов державного контракту та інших угод на підготовку педагогічних кадрів;

- організація фундаментальних і прикладних наукових досліджень із пріоритетних гуманітарних, філософських, історико-філософських, психолого-педагогічних, культурологічних, релігієзнавчих наукових напрямів, дизайну та їх впровадження у навчально-виховний процес;

- здійснення спільних наукових досліджень з навчальними закла-

дами всіх рівнів акредитації та науковими установами відповідного профілю НАН України та НАПН України;

- участь у підготовці та підвищенні кваліфікаційного рівня науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації для вищих навчальних закладів України;
- розробка, апробація і впровадження стандартів освіти різних кваліфікаційних рівнів, створення навчальних планів і програм для підготовки фахівців конкурентних на європейському ринку праці.

ІСТОРІЯ ІФОН

Інститут створено за ініціативи ректора університету академіка В.П. Андрущенка

Інститут філософської освіти і науки як самостійний структурний навчально-методичний і науковий підрозділ Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова створений у квітні 2005 року за ініціативи ректора університету академіка В.П. Андрущенка. Інститут забезпечує якісно новий рівень інтеграції науки і педагогічної освіти, радикальної модернізації змісту освіти та становлення в центрі демократизації освітньої, культурної та релігійної політики відповідно до принципів Болонського процесу.

Інститут філософської освіти і науки здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами всіх рівнів у галузі філософсько-суспільствознавчої, філософсько-педагогічної, психолого-педагогічної, культурологічної, релігієзнавчої освіти, дизайну відповідно до державних стандартів вищої освіти. У своїй діяльності викладачі Інституту спираються на принципи науковості, методологічного плюралізму, толерантності, відкритого діалогу, проводячи фундаментальні й прикладні наукові дослідження та маючи відповідний рівень кадрового і матеріально-технічного забезпечення.

На восьми кафедрах Інституту працює більше 100 викладачів, з них 35 докторів наук, професорів, 65 кандидатів наук, доцентів. Працюють кафедри: соціальної філософії та філософії освіти (доктор фі-

З дня заснування Інститут очолює академік АН Вищої школи України, доктор історичних наук, професор І.І. Дробот

лософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України В.П. Андрущенко), філософії (заслужений працівник освіти України, доктор філософських наук, професор Н.Г. Мозгова), культурології (заслужений діяч науки і техніки України, доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАПН України В.Д. Бондаренко), етики та естетики (заслужений працівник культури України, доктор філософських наук, професор Т.І. Андрущенко), історії та філософії історії (заслужений діяч науки і техніки, доктор історичних наук, професор І.І. Дробот), психології (заслужений працівник освіти України, кандидат психологічних наук, професор Л.В. Долинська), філософської антропології (доктор філософських наук,

професор С.А. Крилова), дизайну та реклами (доктор філософських наук, професор Ю.Г. Легенький).

В ІФОН успішно функціонують науково-дослідні центри та лабораторії: «Центр релігієзнавчих досліджень» (доктор філософських наук, професор В.Є. Єленський), лабораторія «Дослідження проблем педагогічної етики та естетики» (доктор філософських наук, професор Т.І. Андрущенко), «Формування професійно-психологічної культури майбутнього фахівця» (кандидат психологічних наук, доцент О.В. Строяновська), «Філософія для дітей» (кандидат філософських наук, доцент Н.Б. Адаменко), «Рисунку та живопису» (старший викладач В.М. Сковронський), кабінет психологічного консультування (кандидат психологічних наук, доцент

Нарада завідуючих кафедр і директора ІФОН проф. І.І. Дробота

О.В. Строяновська).

Інститут утвердився як один із провідних науково-навчально-методичних підрозділів НПУ імені М.П. Драгоманова, на який покладаються відповідальні завдання. Основним з них є підготовка фахівців за напрямками та спеціальностями «Філософія», «Релігієзнавство», «Культурологія», «Дизайн» із спеціалізаціями: «Практична психологія», «Релігієзнавство», «Суспільствознавство», «Теорія та історії культури», «Менеджмент культурних проєктів», «Дизайн середовища», «Дизайн інтер'єру». Нині в інституті за усіма формами навчання здобувають вищу освіту більше 600 студентів.

Головною стратегічною метою розвитку інституту є професійне перетворення його в унікальний, провідний навчальний та науковий теоретико-мистецтвознавчий, технологічний та дидактико-методич-

Проф. В.Д. Бондаренко дискутує з викладачем А.Е. Дробичем щодо його наукової концепції, 2013 р.

ний центр системи педагогічної освіти в Україні та Європі. Окрім того, важливим завданням колективу Інституту є оновлення змісту середньої та модернізація вищої педагогічної освіти, пошук сучасних форм і методів підготовки учительських та науково-педагогічних кадрів. Визначальним чинником вирішення таких стратегічних завдань є робота наукових та авторських шкіл

член-кореспондента НАН України, академіка НАПН України, доктора філософських наук, професора В.П. Андрущенка «Філософія освіти та культури», член-кореспондента НАПН України, доктора філософських наук, професора В.Д. Бондаренка «Соціально-філософські проблеми гармонізації світської і духовної освітньо-виховних систем», докторів наук, професорів І.І. Дробота «Історія української державності та суспільно-політичного життя у ХХ ст.», М.М. Заковича «Культурологія як чинник формування особистості, наукова та релігійна картина світу», Л.В. Долинської «Соціально-психологічні основи підготовки майбутніх вчителів». Наукову школу професора Г.І. Волинки «Історична еволюція світової і вітчизняної філософії в освітньому контексті» конструктивно підхопила і продуктивно розгортає доктор філософських наук, професор Н.Г. Мозгова.

Регулярно видаються університетські періодичні фахові видання з філософії, культурології, релігієзнавства, психології та історії («Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова»). У 2013 році ІФОН став

співзасновником збірника наукових статей «Гуманітарний корпус», в якому студенти та викладачі мають змогу опублікувати результати своїх наукових досліджень.

Підвищенню фахової компетенції науковців України у галузі професійної освіти сприяють аспірантура і докторантура. На кафедрах інституту навчається більше 100 докторантів і аспірантів.

ІФОН щороку входить в трійку лідерів в загальноуніверситетському рейтингу

Очолює Інститут філософської освіти і науки доктор історичних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений діяч науки і техніки України І.І. Дробот. Широкому колу відомі імена провідних науковців філософського, культурологічного релігієзнавчого та дизайнерського напрямів, професорів: В.П. Андрущенко, Т.І. Андрущенко, В.Д. Бондаренко, І.В. Богачевська, Є.В. Більченко, О.Є. Гомілко, Л.В. Долинська, І.І. Дробот, В.Є. Єленський, М.М. Закович, С.А. Крилова, Ю.Г. Легенький, Т.М. Лисянська, Я.В. Любимий, В.О. Матвеев, Г.Д. Миленська, Н.Г. Мозгова, Г.С. Меднікова, І.Г. Немчинов, І.Б. Остащук, Т.В. Розова, М.М. Розумний, О.В. Уваркіна, Ю.П. Чорноморець, Н.В. Хамітов, Л.М. Ширяєва, Ю.В. Юхимик та інші. На базі Інституту працюють спеціалізовані Вчені ради з філософії, педагогічної та вікової психології, історії України, теорії та історії культури, релігієзнавства, естетики.

Відповідно до сучасної європейської концепції розвитку вищої освіти в інституті діє модульно-рейтингова система організації навчання, що дало можливість підвищити якість компетентцій випускників. Державну атестацію фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавр і магістр протягом багатьох років очолюють академік НАН та НАПН України, президент НАПН України, доктор філософських наук, професор В.Г. Кремень, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор А.В. Толстоухов, доктор філософських наук, професор КНУ імені Тараса Шевченка В.І. Лубський.

Реалізація мети і головних завдань концепції освітньої діяльності сприяє переходу Інституту в принципово нову якість і створює необ-

Зустрічі з академіком М.В. Поповичем є знаковими для студентів і викладачів ІФОН

хідні умови для вдосконалення навчально-виховного процесу, подальшого розвитку наукових досліджень, розширення та більш ефективного співробітництва з Міністерством освіти і науки України, Інститутами НАН, НАПН України та іншими освітньо-науковими закладами, державними інституціями, громадськими об'єднаннями України, іноземними вищими навчальними закладами,

міжнародними освітніми організаціями і установами.

Інститут філософської освіти і науки тісно співпрацює з Інститутом філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, Інститутом історії України НАН України, Академією наук вищої школи України, Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Інститутом культурології НАМ України, Національною спілкою письменників України, Національною спілкою журналістів України, Національною спілкою художників України, Спілкою дизайнерів України, Інститутом релігійних наук св. Фоми Аквінського, Національним культурно-мистецьким та музейним комплексом «Мистецький арсенал», центром сучасного мистецтва «PinchukArtCentre», арт-просторами «Часопис», «Циферблат», «Фарба», Громадською організацією «Академія розвитку психологічної науки і практики», Громадською організацією «Молодіжна асоціація релігієзнавців», Всеукраїнським громадсько-політичним тижневиком «Освіта», університетським виданням «Педагогічні кадри».

Важливою ланкою у навчально-виховній роботі ІФОН є зустрічі із знаковими вітчизняними та зарубіжними науковцями, діячами культури і мистецтва. Для професійного становлення важливими стали зустрічі з академіками НАН та НАПН України професорами І.Ф. Драчем, В.Г. Кременем, М.В. Поповичем, А.М. Колодним, В.І. Лубським, С.Д. Максименком, В.А. Малаховим, Б.І. Олійником, Д.В. Павличком, В.А.Смо-

Іспанський філософ Бенно Хюбнер з викладачами і студентами ІФОН після наукової конференції

Культурологи з видатним поетом і громадським діячем Борисом Олійником

лієм, О.П. Ресном, А.В. Толстоуховим та іншими. Великий суспільний резонанс викликали зустрічі з іноземними науковцями: Б.Хюбнер (Іспанія), А.Байкер (Англія), Р.Захаріас (Англія), А. Зеленков (Білорусь), С.Купер (США), М.Можейко (Білорусь), М.Сліва (Польща), Д.Парк (Південна Корея), К.Разлогов (Росія).

Цікавими і невід’ємними для студентів ІФОН і всього університету стали зустрічі з фахівцями в культурологічній галузі – художниками-теоретиками, лі-

тературними критиками, дизайнерами, артистами. Ю.Андрухович, В.Анісімов, О.Голець, Ю.Гудімов, І.Марчук, Н.Матвієнко, Ю.Макаров, І.Славінська, брати Капранови зуміли показати практичний бік реалізації майбутнього фаху.

Інститут філософської освіти і науки з 2008 року виступає основною платформою для проведення щорічного Міжнародного наукового форуму «Простір гуманітарної комунікації», який включає в себе більше десятка науково-практичних конференцій різного спрямування. Серед них необхідно виокремити міжнародні та всеукраїнські конференції «Філософія і релігія в просторі сучасної культури», «Освіта для демократії: філософія для дітей», «Українська регіоніка у контексті діалогу культур: теоретичний та

прикладний виміри», «Наукові пошуки: актуальні проблеми теорії і практики», «Наука про культуру: “Культурологія, культурознавство, культурфілософія vs Cultural Studies, Culturology, Humanities”». До 180-річчя драгомановського університету знаковим стало проведення у грудні 2014 року круглого столу «Релігія та освіта в сучасній Україні» за участю Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України, Предстоятеля УПЦ КП Філарета, на якому відбулось підпи-

Засідання круглого столу «Релігія та освіта в сучасній Україні», грудень 2014 р.

рактичний виміри», «Наукові пошуки: актуальні проблеми теорії і практики», «Наука про культуру: “Культурологія, культурознавство, культурфілософія vs Cultural Studies, Culturology, Humanities”». До 180-річчя драгомановського університету знаковим стало проведення у грудні 2014 року круглого столу «Релігія та освіта в сучасній Україні» за участю Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України, Предстоятеля УПЦ КП Філарета, на якому відбулось підпи-

Дирекція і студентський актив Інституту

сання договору про співпрацю між НПУ імені М.П. Драгоманова та Київською православною богословською академією.

В Інституті активно діють органи студентського самоврядування, яке представлено такими структурами – Студентською Радою (В.Гаган), профспілкою студентів (Д.Лебединський), Студентським науковим товариством (Г.Хоменко).

Студентське самоврядування сприяє створенню умов для зростання та розвитку молоді особистості, здатної творчо мислити

Під час відкриття Мистецької галереї НПУ, 2015 р.

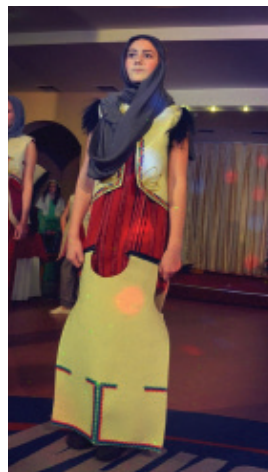
та активно діяти. Саме у студентських акціях, вмінні не тільки самоорганізовуватися, а й створювати нові проекти, реалізуються теоретичні знання і навички, що набуваються студентами впродовж всього навчання в університеті. Студентські органи самоврядування ІФОН покликані об'єднати студентів в єдину спільноту та є творчою лабораторією, простором реалізації студента не тільки у навчально-виховному процесі, а і у щоденному житті поза університетом. Традиційною стала акція «Стежками Батьківщини», за роки існування якої студенти відвідали культурно-історичні і сакральні місця України.

ІФОН запровадив низку заходів, які мають важливе теоретичне і практичне значення для майбутніх філософів, культурологів, релігієзнавців і дизайнерів. Серед них слід виокремити: серію мистецько-культурологічних заходів “Тиждень мистецтв” (В.Андрієнко, Д.Бабаєв, В.Бистряков, І.Гайдай, Ю.Горбунов, А.Гнатюк, Ж.Кадирова, І.Карпа, А.Кахідзе, О.Клименко, В.Марущенко, О.Подерв'янський та ін. стали гостями студентського свята), “Фестиваль релігійного мистецтва” (презентація мистецьких вимірів релігій України; з 2010 р. проект долучився до міжнародного руху «На підтримку міжнародних проектів і резолюцій ЮНЕСКО»), методику «Філософія для дітей» (сучасна методика навчання дітей критичному та креативному мисленню, основана на сократівському діалозі).

Філософсько-культурологічна спрямованість проектів ІФОН вийшла за межі теоретичних доктрин і була практично реалізована в суспільстві: створення і багаторічне видання студентської газети «Глобус» (2005 – по нині), літературно-мистецьких книг «Щоденик»

Вітальне слово проф. Г.С. Меднікова на «Тижні мистецтв». У президії ректор університету В.П. Андрущенко і співголова наглядової ради проф. А.В. Толстоухов

Показ авторської колекції одягу студентів напрямку «Дизайн» під час міжнародного фестивалю моди «Kyiv Fashion»

Лекція проф. Т.І. Андрущенко до 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка

Дирекція, 2015 р.

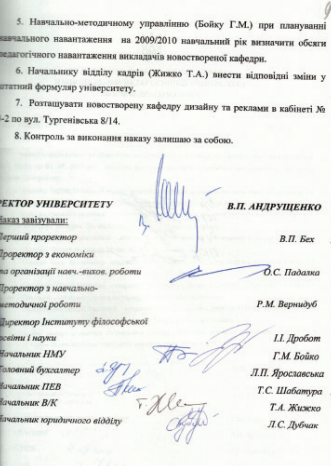
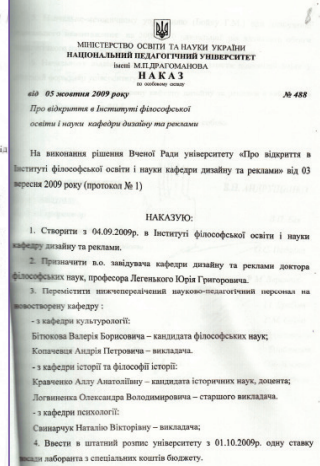
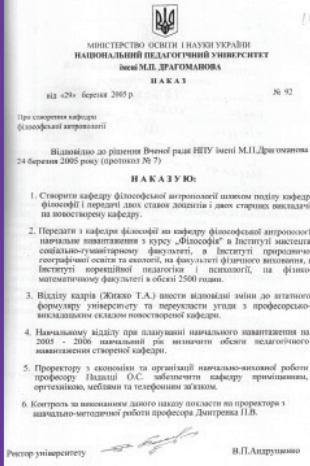
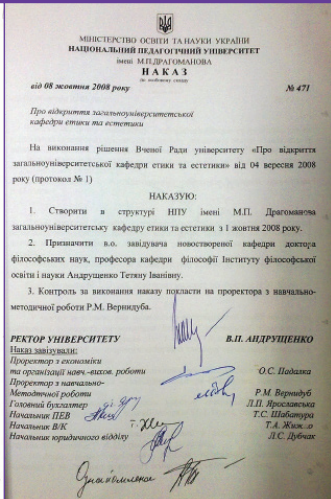
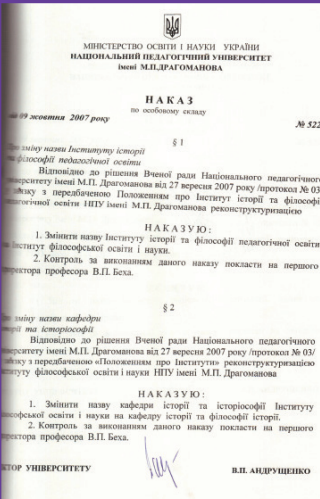
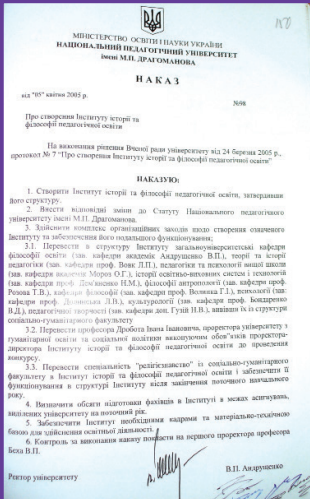
(експеримент з інтуїтивного конструювання сюжетної лінії; 2010 р.) та «Щоденник. Re: make» (2012 р.), літературно-екологічна книжка «Продайте їсти» (перша українська книжка-гуртівня екологічного спрямування, в якій учасники створили літературну сповідь від імені продуктів; 2012 р.) показ авторської колекції одягу в рамках «Kyiv Fashion» Анни Ткач (2014 р., 2015 р.) і виставки картин Марії Кобилінської «У світлі життя» (2015 р.). У 2012-2014 рр. популярністю серед киян користувався освітньо-музичний цикл «Перший християнський князь», який було присвячено до 1130-річчя пам'яті князя Аскольда.

Отже, ґрунтовна теоретико-практична філософська, культурологічна, дизайнерська, психолого-педагогічна підготовка студентів в Інституті гармонійно поєднується з організацією низки науково-дослідних проектів, науково-практичних конференцій та виховних заходів, що забезпечують європейський рівень фахової компетентності, насиченість і різноманітність життя сучасного студента.

Засновники інституту, 2005 р.

ІСТОРІЯ В ДОКУМЕНТАХ

КАФЕДРИ ІНСТИТУТУ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

Кафедра соціальної філософії та філософії освіти була створена у 2005 році як загальноуніверситетська кафедра філософії освіти НПУ імені М.П.Драгоманова відповідно до рішення Вченої ради університету від 24 березня 2005 року. З цього часу кафедру очолює ректор університету, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор Віктор Петрович Андрущенко.

Створення нової кафедри було вимогою щодо впровадження у навчальний процес вищої школи загальнообов'язкових курсів для студентів 5-6 року навчання зі всіх спеціальностей, з метою входження України у Болонський процес.

У квітні 2005 року кафедра ввійшла в структуру новоствореного Інституту історії та філософії педагогічної освіти. До складу кафедри ввійшли доктори та кандидати наук, фахівці у галузі філософії освіти у кількості 8 осіб.

У грудні 2005 року в університеті за поданням кафедри була відкрита аспірантура зі спеціальності 09.00.10 – «філософія освіти», було прийнято на навчання перші 3 аспіранти. Згодом були відкриті аспірантура і докторантура зі спеціальності 09.00.03 – «соціальна філософія та філософія історії».

Колектив кафедри соціальної філософії та філософії освіти

У грудні 2007 року назва кафедри філософії освіти була змінена на кафедру соціальної філософії та філософії освіти. У цей час на кафедрі працювало 14 науковців, серед яких член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор М.І. Михальченко, член-кореспондент НАПН України, кандидат фі-

зико-математичних наук, професор М.Ф. Степко, доктори наук, професори І.М. Предборська, В.І. Кушерець, В.І. Муляр, В.Л. Савельєв, О.Є. Гомілко. Професорсько-викладацький склад кафедри був сформований з провідних фахівців у галузі філософії освіти і соціальної філософії.

Саме в цей час доценти кафедри почали активно працювати над докторськими дисертаціями, на кафедру прийшли молоді доктори і кандидати наук Е.М. Герасимова, К.А. Боднар, І.І. Загарницька, С.О. Терещицький, Т.П. Артемонова. Доцент кафедри О.В. Уваркіна стала переможцем рейтингу «Кращий доцент 2007/2008 навчального року» Інституту філософської освіти і науки.

У 2013 році кількість захищених і працюючих докторів наук зі спеціальності філософія освіти дозволила відкрити в університеті докторантуру зі спеціальності 09.00.10 – філософія освіти.

Сьогодні на кафедрі працюють 22 науково-педагогічних працівника. Серед них 10 докторів, професорів, 10 кандидатів наук.

АНДРУЩЕНКО ВІКТОР ПЕТРОВИЧ

Андрущенко Віктор Петрович – доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, член-кореспондент НАН України, Заслужений діяч науки і техніки України, академік АН ВШ України, президент Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи.

Народився 1 січня 1949 року в с. Совинка Конопотського району Сумської області в сім'ї вчителів. Закінчив філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософ, викладач філософських дисциплін.

В.Андрущенко є автором близько 800 наукових праць, серед яких близько 50 монографій, підручників, навчальних посібників для студентів вищих навчальних закладів.

Загальне визнання отримали книги В.Андрущенко «Сучасна соціальна філософія» (К., 1996) у співавторстві з М.Михальченком; «Історія соціальної філософії» (К., 2000); «Культура. Ідеологія. Особистість» (К., 2002) у співавторстві з М.Михальченком та Л.Губерським); «Соціальна робота» Т. 1-8 (у співавторстві); «Інтелектуальний потенціал нації: погляд у ХХІ століття» Т. 1-3 (у співавторстві); «Бе-

ловежє. Україна 1991–1995. Леонид Кравчук» (К., 1996) у співавторстві з М. Михальченком; «Роздуми про освіту» (К., 2004); «Вступ до філософії. Великі філософи» (Харків, 2004) та ін.

Під керівництвом, за науковою консультацією і сприянням В. Андрущенка підготовлено понад 80 кандидатів і 46 докторів наук. У 1979 р. В. Андрущенко захистив кандидатську, а у 1991 р. – докторську дисертацію; у 1999 р. він був обраний членом-кореспондентом, а у 2003 р. – дійсним членом Академії педагогічних наук України. У 1986 р. йому присвоєно вчене звання доцента, а у 1992 р. – професора.

За здобутки у галузі освіти, науки і техніки В. Андрущенко нагороджений Державною премією України в галузі освіти (2013 р.), першою премією Академії педагогічних наук України (2000 р.); Дипломом лауреата премії імені Дмитра Чижевського Національної академії наук України (2003 р.), Дипломом лауреата нагороди Ярослава Мудрого Академії наук вищої школи (2002 р.) та багатьма іншими.

Наукові дослідження В. Андрущенко розпочав із студентської лави. За наукову розробку «Співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість» та «індивідуальність»», оприлюднену на «Днях науки філософського факультету університету імені Тараса Шевченка» (1975 р.) отримав першу премію Наукового товариства філософського факультету. Пізніше ця розробка лягла в основу випускної дипломної роботи, а ще пізніше (з незначним доопрацюванням) – ввійшла у перший розділ кандидатської дисертації.

У період з 1975 по 1990 рр. наукові дослідження В. Андрущенко здійснював з позицій марксистсько-ленінської методології і світогляду. Першою самостійною й серйозною роботою стала монографія «Людина в системі культури розвинутого соціалізму» (1984), підготовлена за результатами наукових досліджень 1974–1978 рр. Частково до книги ввійшли матеріали кандидатської дисертації «Основні закономірності соціалізації особистості при соціалізмі», захищеної у 1979 р. У цій книзі викристалізувалось коло наукових інтересів і проблематика, на якій було зосереджено увагу протягом наступних років: людина – культура – виховання особистості. Пізніше до цього кола додалась «ідеологія».

Друга книга – «Ідеологічна ефективність культури» (1988 р.) з передмовою відомого московського вченого Ю. Лукінова – зосереджувалась на колі питань, пов'язаних із впливом культури на ідеологію і навпаки. У вузькому розумінні, у дослідженні мова йшла про роль «наукової ідеології» – цим терміном позначалась тоді марксистсько-ленінська ідеологія – у розвитку культури і особистості; в широкому – про значення ідеології в системі культури (і в суспільному

житті) загалом. Автор намагався показати, що саме ідеологія є тією домінантою, яка «фільтрує» основні суспільні та індивідуальні цінності, визначає напрями розвитку культури і особистості, обумовлює свідомість і поведінку, культуротворчу діяльність людей, впливає на історичний перебіг подій. В.Андрущенко стверджував, що в залежності від змісту ідеології (це залежить від інтересів її провідного суб'єкта), на хід історії і культуру вона може здійснювати позитивний, негативний або суперечливий вплив; що через систему відповідних вимірів (критеріїв і показників) цей вплив можна визначити; що ним (цим впливом) можна керувати (управляти) якщо й не однозначно, то у всякому разі в його принципових значеннях.

З точки зору тодішньої філософської науки і соціальної практики, така постановка питання була новою й сприймалась не всіма і не відразу. В країні все більш інтенсивно розгорталась перебудова. Переосмислювались принципи підвалини соціалістичного способу життя, домінуючої в ньому ідеології. Ідеологічна проблематика перемістилась в епіцентр суспільного і наукового життя держави. Книга і побудована на її основі докторська дисертація зацікавили наукову громадськість. Навколо них точились як наукові, так і політичні дискусії.

Після захисту дисертації інтереси автора зосередились на концептуальному переосмисленні «історичного матеріалізму» й наближенні до основ «соціальної філософії». Результатом теоретичних напрацювань 1991–1994 рр. років стали видання першого в Україні і країнах постсоціалістичного простору навчального посібника «Сучасна соціальна філософія» Т. 1-2 (1994 р.) і науково-публіцистична праця «Біловіжжя. Л.Кравчук. Україна 1991–1995» (1996 р.). Обидві роботи підготовлені у співавторстві з М.Михальченком. Ці книги принесли авторам визнання як провідним науковцям України в царині соціальної філософії і політології; завдяки ним В.Андрущенко і М.Михальченко стали відомими й за межами України.

Автори стверджували, що принципові відмінності між колишнім «істматом», який вилучався з навчальних курсів і «соціальною філософією», яка впроваджувалась на його заміну, пролягали у трактуванні основного питання філософії, сенсу історії, рушійних сил суспільного поступу та його механізмів (революції й еволюції), ролі держави, приватної власності, демократичних форм правління тощо. На противагу «істмату» (як соціальній теорії пролетаріату, з її принципом партійності, формаційним поділом історії, ідеєю соціалістичної революції і диктатури пролетаріату), «соціальна філософія» вибудовувалась як загальноцивілізаційна теорія, що базується на факторному аналізі суспільства, еволюційному розвитку історії, плюралізмі форм власно-

сті, демократичних формах правління, творчій праці й толерантності щодо інших доктрин і поглядів. Автори повернули соціальній теорії її основне питання – проблему ЛЮДИНИ, сенсу, призначення і способу її буття в світі.

До курсу соціальної філософії були введені такі нові (або подавалися в новій інтерпретації) теми, як «Історична генеза предмету соціальної філософії в історії філософії», «Соціальні конфлікти, процеси та переміщення»; «Регулятивні механізми функціонування та розвитку соціуму»; «Духовна культура та ідеологія»; «Сенс історії», «Єдність та багатовекторність світової динаміки» тощо.

Деідеологізований виклад отримали вчення ряду видатних філософських постатей, зокрема, Ф. Ніцше, П. Сорокіна, Дж. А. Тойнбі та ін. З урахуванням наукових напрацювань світової соціальної думки, переосмислювались статус і роль держави, джерел і механізмів світової динаміки, факторів суспільного розвитку тощо. Посібник започаткував перехід до нової – плюральної – методології соціального

Академік В.П. Андрущенко з аспірантами

пізнання. Згідно з нею, різноманітні напрями соціального філософствування розглядаються як своєрідні волокна, з яких кожен (дослідник, викладач чи студент) має «виткати килим» – соціально-філософську картину світу, але виткати не механічно, а з власним візерунком, тобто творчо. Власне, саме така

методологія заклала основу творчого самостійного мислення студента, формувала його здібності і виховувала мужність «користуватись власним розумом». Посібник позитивно сприймався як студентським, так і науковим загалом.

Не менший резонанс мала в українському суспільстві й книга «Біловіжжя. Леонід Кравчук. Україна 1991–1995». Вона презентувала одну з перших спроб осмислення першого п'ятиріччя новітньої української історії, її дійових осіб і виконавців, становлення незалежності і перших реформаторських кроків щодо її утвердження. На багатому фактичному матеріалі в книзі переосмислювалась особистість і політична діяльність першого всенародно обраного Президента України Л.М. Кравчука, інших дійових осіб української політики, перші кроки

України як незалежної держави. Матеріал подавався гостро, оцінки – критично, перспективи – однозначно. Багато з викладеного в книзі стало загальноприйнятим як в науковому, так і в політичному світі. З повагою сприйняв книгу її основний герой – Л.М. Кравчук. На її презентації він зазначив, що авторську точку зору він поважає, хоча з деякими оцінками міг би й полемізувати. Книга стала однією з перших фундаментальних робіт, де в узагальненому вигляді здійснена оцінка успіхів і суперечностей початку державотворчого процесу в Україні. Вагомий резонанс книга мала в Росії і Республіці Білорусь.

У 2000 році за сприянням Благодійної організації «Центр практичної філософії» (Президент – А.Толстоухов) було видано підручник В.Андрущенка «Історія соціальної філософії. Західноєвропейський контекст», в якому було запропоновано парадигмальну модель розвитку історії соціально-філософської думки. Автор відійшов від загальноприйнятого в марксистсько-ленінській філософії поділу філософів на «матеріалістів» та «ідеалістів», від традиційної установки про те, що в царині соціальних наук «всі домарксистські мислителі були ідеалістами», спробував прослідкувати спадкоємність (і розбіжність) поглядів мислителів різних часів і народів на природу соціального як такого. Нове прочитання першоджерел – від Конфуція і Платона до Арона і Габермаса – дозволило висунути гіпотезу, що філософи різних часів і народів намагались проникнути в «таїнство соціального» (Франк), а своєю колективною творчою енергією привідкривали його суть і формовияви на кожному новому повороті історії. І хоча «соціальне» є історично змінним, «таїнство» – як остов – залишалось. Автором доведено, що його основу складають три основні проблеми: а) проблема типу (форми) власності, б) проблема організації влади і в) проблема самореалізації особистості. Кожен з великих філософів намагався розв'язати ці проблеми згідно з обставинами свого часу, досвідом історії і можливостями епохи, разом же вони формували цивілізаційний досвід людства щодо організації людства, який і належало вивчати кожному новому поколінню. Підручник отримав першу премію Академії педагогічних наук України 2000 року.

Авторським колективом харківських і київських вчених під керівництвом і за участю В.Андрущенка були підготовлені і видані підручники «Соціологія. Наука про суспільство», «Політологія. Наука про політику», «Філософія», «Соціальна філософія», а також «Короткий енциклопедичний словник з соціальної філософії». Зазначені видання сформували своєрідний фундамент «критичної маси» новітнього філософського знання, яка забезпечила реалізацію Концепції гуманітарної освіти, розробленої під керівництвом В.Андрущенка й затвердженої Міністерством освіти у 1996 році.

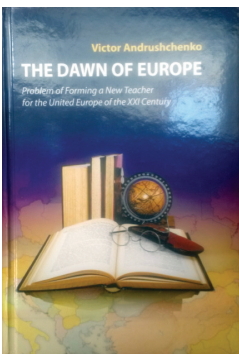
Окремі праці академіка В.П. Андрущенка

Етапними у творчому доробку вченого стали фундаментальні колективні наукові праці, написані й видані авторськими колективами під керівництвом і за участю В.Андрущенка: «Соціальна робота» (т. 1-8, 2000-2002 рр.) та «Філософія політики» (т. 1-6, 2002-2003 рр.). Перша з них присвячена аналізу сутності, напрямів реалізації та форм соціальної роботи, її психології, технології, методики.

Друга – філософській рефлексії феномена політики. Обидві розробки на теренах СНД підготовлені і видані вперше.

Особливе місце серед багатогранної наукової тематики, на якій зосереджується науковий інтерес В.Андрущенка, займає комплексна проблема філософії, змісту та модернізації освіти. Її освоєнню присвячені колективна праця за участю В.Андрущенка «Науково-освітній потенціал нації» (кн. 1-3, 2002 р.), монографія «Роздуми про освіту» (2004), цикл статей, опублікованих в часописах «Практична філософія», «Вища освіта України», «Новий колегіум», «Директор школи» та ін.

Серйозним науково-педагогічним доробком В.Андрущенка став підручник з філософії для учнів старших класів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв і гімназій «Вступ до філософії. Великі філософи» (Київ-Харків, 2004 р.). Підготовлений як книга для читання, підручник вводить учнівську молодь у великий і розмаїтий світ філософсько-світоглядної культури, категорійний контекст еволюції людської мудрості, в процес пошуку істини, добра і справедливості, осягнення одвічного таїнства людського буття в історичному просторі і часі. Подібна праця виконана в українському навчальному просторі вперше.

Англomовне видання книжки В.П. Андрущенка "Світанок Європи"

На сьогоднішній день дослідження, що реалізуються в межах наукової школи В.Андрущенка, концентруються на проблемах філософії освіти, модернізації української освіти в контексті вимог Болонського процесу; стратегії розвитку вищої педагогічної освіти

та підготовки вчителя в умовах демократичних та ринкових перетворень, глобалізації та становлення інформаційного суспільства; світоглядної проблематики, соціокультурних орієнтацій та виховання студентської молоді; трансформації гуманітарної освіти; стратегічних питаннях державної освітньої політики, зокрема, статусу, глобальних цінностей і функцій освіти в системі суспільної організації та самоорганізації.

Нагороди:

Має почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (1997 р.). Нагороджений Орденом «За заслуги» I, II і III ступенів, Почесною Грамотою Верховної Ради України (2002, 2003 рр.), Нагрудним знаком «Знак Пошани» Київського міського голови, орденами і медалями церковних (духовних) та громадських організацій (Хрестом Пошани «Князь Святослав», «За розбудову освіти», «За заслуги. Орден Нестора Літописця III ступеня», «Орден Святого Рівноапостольного князя Володимира III-го ступеня»), Почесними грамотами Міністерства освіти і науки, Міністерства внутрішніх справ України, Академії педагогічних наук України, Державного комітету у справах молоді та туризму, Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка, Товариства «Знання України» та багатьма іншими.

Державна премія України в галузі освіти 2013 року – у номінації «наукові досягнення в галузі освіти» за цикл наукових праць «Філософія освіти: пошук пріоритетів» (у складі колективу).

ГЕРАСИМОВА ЕЛЬВІРА МИКОЛАЇВНА

Академік Української академії наук, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальної філософії та філософії освіти Ельвіра Миколаївна Герасимова.

Народилася 24 липня 1965 року в місті Будапешт (Угорщина). Закінчила у 1988 році історичний факультет Харківського державного університету імені О.М. Горького.

У 1998 році захистила кандидатську дисертацію, отримала вчене звання доцента кафедри гуманітарних дисциплін (2003) Чернігівського державного інституту економіки і управління. Докторську дисертацію на тему «Економічні знання у дискурсі становлення

глобалізованого світу: соціально-філософський аналіз” захистила в 2009 році. У 2012 році отримала вчене звання професора кафедри соціальної філософії та філософії освіти НПУ імені М.П. Драгоманова.

Працювала викладачем Чернігівського юридичного коледжу (1990–2000 рр.), доцентом кафедри гуманітарних наук Чернігівського державного інституту економіки і управління (2000–2010 рр.).

З 2010 року – професор кафедри соціальної філософії та філософії освіти НПУ імені М.П. Драгоманова. Науковий доробок вченої становить понад 70 наукових праць з питань філософії економіки, соціальної філософії та філософії освіти. Опублікована монографія та два навчальних посібника.

Займається комплексним дослідженням філософсько-економічного контексту глобалізованого світу, особливостями ментальної структури економічних знань в Україні, а також проблематикою ціннісно-смыслових засад сучасної економічної освіти.

Наукову роботу успішно поєднує з педагогічною. Читає курси лекцій з “Філософії освіти”, “Основ наукових досліджень”, керує підготовкою аспірантів і докторантів.

Вона є членом спеціалізованих вчених рад з питань захисту дисертації, а також членом редколегій наукових видань.

Основні наукові та навчально-методичні праці:

Економічні знання у дискурсі становлення глобалізованого світу: соціально-філософський аналіз: [монографія] / Е.М. Герасимова. – Чернігів: ЧДІЕУ, 2008. – 336 с.

Соціальна робота зі спеціальними групами клієнтів: Навчальний посібник (з грифом МОН) Лист МОН України від 07.12.2010. №1 / П – 11095. - Чернігів, ЧДІЕУ, 2011. – 453 с.

Теологія економіки: християнські засади національної концепції управління господарством // Гілея (науковий вісник): [зб. наук. пр.]. – Вип. 55 (№12). – К., 2011. – С. 313-318.

**УВАРКІНА
ОЛЕНА ВАСИЛІВНА**

Доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальної філософії та філософії освіти. Народилася 13 серпня 1965 року в м. Красноярськ, Росія. Закінчила у 1987 році історичний факультет Красноярського державного педагогічного інституту. Олена Василівна Уваркіна у 2003 році захистила

кандидатську дисертацію, отримала вчене звання доцента кафедри соціальної філософії та філософії освіти (2008). Докторську дисертацію на тему «Націєтворчий потенціал української освіти в умовах глобалізації» (науковий консультант – академік В.П. Андрущенко) за спеціальністю філософія освіти захистила в 2012 році у спеціалізованій вченій раді Інституту вищої освіти НАПН України. У 2014 році отримала вчене звання професора кафедри соціальної філософії та філософії освіти.

Свій трудовий шлях О.В. Уваркіна почала в 1986 році вчителем історії середньої школи м. Красноярська. Працювала асистентом, старшим викладачем у вищих навчальних закладах Росії та України, науковим співробітником науково-дослідного інституту НАПН України. З 2003 по 2007 рік обіймала посаду вченого секретаря Інституту вищої освіти НАПН України. У НПУ імені М.П. Драгоманова працює з 2004 року. З 2007 року – на кафедрі соціальної філософії та філософії освіти.

Науковий доробок вченого становить понад 100 наукових праць у галузі філософських та педагогічних знань. Опубліковано 6 навчальних посібників, 4 монографії, пріоритетною серед них є праця «Освітній потенціал нації» (К., 2011. – 383 с.).

Наукові праці присвячені теоретичному аналізу проблем філософії освіти, підвищенню інтелектуального потенціалу нації, модернізації української освіти як цілісної системи, її ролі у процесі українського державотворення та національного самозабезпечення. О.В. Уваркіна займається комплексним дослідженням філософських проблем сучасної вищої освіти, відродженням і зміцненням української культури. Сфера наукових інтересів вченого пов'язана з використанням системного підходу у педагогічному процесі вищої школи, проблемними питаннями підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації та їх соціальної комунікації. У дослідженнях виділяє особливу роль освіти у глобальному розвитку сучасності, її трансформації, уніфікації, модернізації в епоху інформаційної революції.

Наукову роботу успішно поєднує з педагогічною. Викладає навчальні дисципліни для магістрів «Філософія освіти», «Вища освіта та Болонський процес». Переможець рейтингу «Кращий доцент 2007/2008 навчального року» Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Під керівництвом О.В. Уваркіної підготовлено 7 кандидатів філософських та педагогічних наук. Виконує обов'язки вченого секретаря Вченої ради університету. Є членом редколегії фахового збірника наукових праць «Гілея». Член спеціалізованої вченої ради з захисту

кандидатських і докторських дисертацій у галузі філософських наук. Нагороди:

У 2015 році указом Президента України О.В. Уваркіній присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України». У 2005 році науково-педагогічна робота О.В. Уваркіної була відзначена почесним знаком «Відмінник освіти». Нагороджена Почесними Грамотами Міністерства освіти і науки (2002) та Національної академії педагогічних наук України (2009), медаллю «Григорій Сковорода» НАПН України (2011), Почесною грамотою Державного комітету України у справах національностей та релігій (2009) та ін.

Основні наукові і навчально-методичні праці:

Уваркіна О.В. Формування культури розумової праці: навчальний посібник. – К.: Старт, 2003. – 101 с.

Проблеми якості вищої освіти: монографія / Авт. кол.: К. Корсак, Ю. Терещенко, ... О. Уваркіна [та ін.]; Академія пед. наук України; Ін-т вищої освіти. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 231 с.

Філософія: навчальний посібник. / [Ананьїн В.О., Пучков О.О., Уваркіна О.В. та ін.] за ред. В.О. Ананьїна. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 327 с.

Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді: монографія / Авт. кол.: М. Михальченко, М. Лукашевич, ... О. Уваркіна [та ін.]; Нац. Академія пед. наук України; Ін-т вищої освіти. – К.: Педагогічна думка, 2010. – 312 с.

Уваркіна О.В. Освітній потенціал нації: [монографія] / О.В. Уваркіна. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 383 с.

Вища школа як соціальний інститут і механізм соціалізації молоді: монографія / Авт. кол.: М. Михальченко, М. Лукашевич, ... О. Уваркіна [та ін.]; Нац. Академія пед. наук України; Ін-т вищої освіти. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 320 с.

Політологія: навчальний посібник. / [Ананьїн В.О., Пучков О.О., Уваркіна О.В. та ін.] за ред. В.О. Ананьїна. – К.: Вид-во ВІПІНТУУ «КІП», 2013. – 350 с.

Уваркіна О.В. Вища освіта як чинник подолання ціннісного розколу / О.В. Уваркіна // Наукові записки: [зб. статей] / М-во освіти і науки України; НПУ імені М.П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – Випуск СХІІ (112). – С. 123-129. – (Серія педагогічні та історичні науки).

Уваркіна О.В. Освіта в глобалізованому світі / О.В. Уваркіна // Політологічний вісник: зб. наук. праць. – К.: ВАДЕКС, 2013. – Вип. 70. – С. 133-140.

ЗАГАРНИЦЬКА ІРИНА ІВАНІВНА

Доктор філософських наук, професор кафедри соціальної філософії та філософії освіти, директор Інституту розвитку дитини НПУ імені М.П. Драгоманова Ірина Іванівна Загарницька.

Народилася 25 липня 1975 року в місті Києві. Закінчила у 1999 році музично-педагогічний факультет Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, у 2001 році – юридичний факультет Національної академії управління.

У 2007 році захистила кандидатську дисертацію «Художнє виховання як чинник формування чуттєвої культури студентської молоді», у 2010 році отримала вчене звання старшого наукового співробітника зі спеціальності філософія освіти. Докторську дисертацію на тему «Дитинство як соціальний феномен: філософська концептуалізація» (науковий консультант-член-кореспондент НАН України, академік НАПН України В.П. Андрущенко) захистила в 2013 році.

Працювала художнім керівником вокальної студії при Національній академії управління (1999-2003 рр.), помічником ректора Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (2003-2008 рр.), директором Інституту розвитку дитини НПУ імені М.П. Драгоманова (з 2008 р.). На кафедрі соціальної філософії та філософії освіти працює з 2005 року, пройшла шлях від асистента до професора.

Науковий доробок І.І. Загарницької налічує понад 60 наукових праць з актуальних проблем всебічного розвитку особистості дитини та становлення молодого покоління в контексті сучасних цивілізаційних реалій. Займається комплексним дослідженням феномену дитинства у всьому розмаїтті його сутнісних характеристик, особливостей та закономірностей функціонування; започаткувала вивчення дитинства як неповторного життєвого світу з власними своєрідними цінностями та смислами, який є не лише одним з визначальних етапів людського життя і детермінантою розвитку особистості, а й надзвичайно вагомим чинником формування основ держави і цивілізації.

Наукову роботу успішно поєднує з педагогічною. Викладає дисципліни «Філософія освіти», «Вища освіта і Болонський процес», для майбутніх фахівців галузі дошкільної освіти читає спецкурс «Філосо-

фія дитинства», керує підготовкою аспірантів.

Бере активну участь у громадському і культурному житті, зокрема, є членом журі Всеукраїнської премії «Диво Дитина», членом редакційної колегії науково-методичного журналу Міністерства освіти і науки України «Країна дошкілля», заступником головного редактора фахового наукового часопису «Вісник Інституту розвитку дитини» та ін.

Нагороди:

Почесна грамота Міністерства освіти і науки (2009 р.), Грамота Верховної Ради України (2010 р.), Відзнака Української Православної Церкви «Орден святої великомучениці Варвари» II ступеню.

Основні наукові і навчально-методичні праці:

Феномен дитинства: філософсько-соціологічний аналіз: [монографія] / І.І. Загарницька. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 320 с.

Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці: [монографія] / О.Л. Богініч, З.Н. Борисова, І.І. Загарницька та ін.; за заг. ред. І.І. Загарницької. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 310 с.

Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології: [монографія] / Н.М. Голота, І.І. Загарницька та ін.; за заг. ред. І.І. Загарницької. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 272 с.

Соціалізація дитини: сутність, фактори, технології / І.І. Загарницька / Нова парадигма: [журнал наукових праць] / Гол.ред. В.П. Бех; Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова; творче об'єднання «Нова парадигма». Вип. 104. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – С. 41-51.

Зміна парадигм розуміння дитинства в контексті розвитку філософії людини / І.І. Загарницька // Мультиверсум. Філософський альманах / [гол. ред. В.В. Лях]. – Випуск 3 (111). – К., 2012. – С. 86-98.

Сучасні трансформації феномену дитинства: вітчизняні особливості / І.І. Загарницька. Вісник інституту розвитку дитини. Вип. 30 Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – С. 7-13.

**СТЕПАНЕНКО
ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА**

Доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальної філософії та

філософії освіти Ірина Володимирівна Степаненко.

Народилася 13 листопада 1963 року в місті Харкові. Закінчила у 1986 році філософський факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка. У 1986-1989 роках навчалася в аспірантурі відділу соціальної філософії Інституту філософії НАН України.

У 1990 році захистила кандидатську дисертацію за темою «Методологічна функція категорії “суспільні відносини”» (науковий керівник академік В.І. Куценко). Вчене звання доцента кафедри філософії отримала у 1994 році. Навчалася у докторантурі кафедри філософії Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Докторську дисертацію на тему «Духовність: філософські конструкти та соціокультурні репрезентації» (науковий консультант професор М.Д. Култаєва) захистила в Інституті філософії НАН України у 2004 році. У тому ж році отримала вчене звання професора по кафедрі філософії.

Із 1986 р. (з перервами на навчання в аспірантурі та докторантурі) працювала на кафедрі філософії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди на посадах асистента, викладача, старшого викладача, доцента, професора. Працювала за сумісництвом в Харківському філіалі Академії державного управління при Президентіві України і у Харківській державній академії залізничного транспорту, де читала лекційні курси «Історія політичної думки» і «Українська та зарубіжна культура». З 2013 року працює професором кафедри соціальної філософії та філософії освіти НПУ імені М.П. Драгоманова і головним науковим співробітником відділу змісту, філософії та прогнозування вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України.

Науковий доробок вченого становить понад 140 наукових праць, присвячених проблемам духовності як ціннісно-сміслової форми людини і її буття в світі в їх філософсько-антропологічному, соціально-філософському та філософсько-освітньому вимірах, питанням духовних основ громадянського суспільства і демократичної освіти. Має дві монографії – одноосібну: *Метаморфози духовності в ландшафтах буття.* – Харків: ОВС. – 2002. – 256 с. та у співавторстві зі Степаненко М.Д.: *Життєва компетентність особистості: філософсько-антропологічний та соціокультурний виміри.* Монографія. – Х.: ХДУХТ, 2011. – 220 с. Є співавтором підручників і навчальних посібників із грифом МОН України: «Філософія» (за заг. ред. проф. В.П. Андрущенка, проф. М.І. Горлача. – Харків-Київ, 1998, 2000, 2004), «Соціальна філософія» (за заг. ред. проф. В.П. Андрущенко, проф. М.І. Горлача. Харків-Київ, 2002), «Соціологія» (за заг. ред. проф. В.П. Андрущенка, проф. М.І. Горлача. Харків-Київ, 1998) «Основи демократії» (К.: вид-во

“Ай-Бі”, 2002), «Філософія освіти» (за заг. ред. проф. В.П. Андрущенка, проф. І.М. Предборської. – Київ, 2009). Є членом авторського колективу науково-методичного посібнику «Мистецтво життєтворчості особистості» у 2-х ч. (ред. рада: В.М. Доній (голова), Г.М. Несен (заст. голови), Л.В. Сохань, І.Г. Єрмаков (керівники автор. колективу) та ін. – К., 1997) та ін.

Наукову роботу успішно поєднує з педагогічною. Читає курси лекцій «Філософія освіти», «Вища освіта і Болонський процес», «Соціальна філософія». Керує підготовкою аспірантів і докторантів. Підготувала 4-х кандидатів і 1-го доктора наук.

Член двох спеціалізованих вчених рад з питань захисту докторських дисертацій з філософії: Д 64.053.07 у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди за спеціальностями 09.00.04 та 09.00.10 (де 5 років обіймала посаду ученого секретаря) і Д 26.456.01 в Інституті вищої освіти НАПН України за спеціальностями 09.00.03 та 09.00.10.

Веде науково-редакційну діяльність: член редколегій таких журналів, які є фаховими з філософії: Вісник ХНПУ ім. Г.С. Сковороди «Філософія», Філософія освіти, Гуманітарний часопис, Постметодика.

Бере участь у громадському і культурному житті, зокрема є членом суспільної наукової організації «Філософський фонд України». Приймала участь у міжнародних проектах. У 2000 році проходила 3-х місячне стажування в університеті «Квінз» (Канада) за програмою «Демократичні студії» і 10 років поспіль була активним учасником Українсько-Канадського проекту «Демократична освіта». Брала участь у міжнародних проектах з прав дитини і організації дитячої Ліги націй в Артеці. Є членом міжнародних наукових організацій: Балтійської академії педагогічних наук (Росія), Центрально-європейського товариства філософії освіти (CEUPES, Чехія) і Асоціації філософської педагогіки (Польща).

Основні наукові і навчально-методичні праці:

Степаненко І.В. Можливості та межі духовної реформації // Наукові записки Харківського військового університету. Соціальна філософія, психологія. – Харків: ХВУ, 2004. – Випуск 2 (20). – С. 12-24.

Степаненко І.В. Тематичне поле виховання духовності особистості у нових дискурсивних контекстах // Вища освіта України. – 2004. – № 2 (14). – С. 24-36.

Степаненко І. Духовність і життєва компетентність // Філософська думка, 2005, №6. – С. 40-55.

Степаненко І.В. Духовність і душевність категоріальні контури і функціональні можливості // Науковий вісник. – Серія “Філософія”. –

ХАІ. – №2, 2005. – С. 5-13.

Степаненко І.В. Відповідальне ставлення особистості до життя: структурно-функціональний вимір // Філософія освіти, 2006. – №1. – С.122-132.

Степаненко І.В. Духовні основи комунікації вчитель-учень // Науковий вісник ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. Серія «Філософія». Випуск 21. – Х., 2006. – С.12-28.

Степаненко І.В., Степаненко М.Д. Духовні засади громадянського суспільства: українські реалії // Громадянське суспільство в Україні за доби глобалізації: ціннісно-нормативне та інституційне забезпечення його розбудови. – Київ, 2007. – С. 54-73.

Степаненко І.В. Антропологічні межі толерантності в контексті педагогічної практики // Філософсько-антропологічні читання: творча спадщина В.І. Шинкарука та сьогодення (до 80-ти ліття від дня народження) Частина 1. // Зб. наук. праць. Філософські діалоги 2010. – К., 2010. – С.282-289.

Степаненко І.В. Ціннісні засади сучасної педагогічної практики та нові засоби їх обґрунтування // Науковий вісник ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. Серія «Філософія». Випуск 23. – Х., 2007. – С. 40-47.

Степаненко І.В. Концептуалізація духовності у контексті постметафізичних імплікацій у філософії свідомості/духу // Практична філософія, 2011. – № 4. – С.103-109.

ПАНЧЕНКО ЛЕСЯ МИКОЛАЇВНА

Кандидат філософських наук, доцент, професор кафедри соціальної філософії та філософії освіти Леся Миколаївна Панченко. Народилася 30 березня 1976 року в м. Києві. Закінчила у 1999 році філологічний факультет Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

У 2003 році захистила кандидатську дисертацію на тему: «Формування ціннісних орієнтацій молоді в період системної трансформації українського суспільства», отримала вчене звання доцента кафедри соціальної філософії та філософії освіти НПУ імені М.П.Драгоманова (2008 р.) та вчене звання старшого наукового співробітника Інституту вищої освіти НАПН України (2009 р.)

З 1999 року працювала старшим лаборантом відділу змісту, філософії та прогнозування вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН

України, навчалася в аспірантурі (2000-2003 рр.), працювала молодшим науковим співробітником (2003–2004 рр.), науковим співробітником (2005 р.), старшим науковим співробітником.

З 2003 року – доцент кафедри соціальної філософії та філософії освіти НПУ імені М.П.Драгоманова, згодом професор кафедри. Науковий доробок вченого становить близько 90 наукових праць з питань соціальної філософії та філософії освіти; модернізації української освіти в контексті вимог Болонського процесу; світоглядної проблематики, соціокультурних орієнтацій та виховання студентської молоді; трансформації гуманітарної освіти.

Наукову роботу успішно поєднує з педагогічною. Читає курс лекцій «Філософія освіти» та «Вища освіта та Болонський процес», керує підготовкою аспірантів. Під її керівництвом захищено 3 аспіранти.

Бере участь у громадському і культурному житті, зокрема є вченим секретарем експертної ради з філософських, політичних та соціологічних наук МОН України, членом вченої ради Інституту вищої освіти НАПН України.

Нагороди:

Подяка ректора НПУ імені М.П.Драгоманова (2005 р., 2010 р.), почесна грамота Міністерства освіти і науки (2006 р.), Почесна грамота Президії Національної академії наук України (2007 р.), Подяка прем'єр-міністра України (2009 р.).

Основні наукові і навчально-методичні праці:

- Панченко Л.М. Освіта та виховання молоді як цінності в трансформаційному суспільстві / Л.М. Панченко // Філософські засади трансформації вищої освіти в Україні на початку ХХІ століття: [авт. кол.: В.Андрущенко (керівник), Л.Горбунова, В.Лутай, та ін.] – К.: Педагогічна думка, 2007. – С. 68-80.

- Панченко Л.М. Ціннісні аспекти філософії освіти / Л.М.Панченко // Модернізація вищої освіти в Україні і світі: десять років наукового пошуку: [за заг.ред.: В.Андрущенко, В.Лугового, М.Степка] – Харків: Вид-во НУА, 2009. – С. 121-132.

- Панченко Л.М. Освіта як основа духовної безпеки суспільства / Л.М. Панченко // Філософія і методологія розвитку вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів: [авт. кол.: В.Андрущенко (керівник), М.Бойченко, Л.Горбунова, В.Лутай, та ін.] – К.: Педагогічна думка, 2011. – С. 249-260.

- Панченко Л.М. Осмислення трансформації соціуму як фактор оптимізації розвитку громадянського суспільства / Л.М. Панченко // Вісник Інституту розвитку дитини. Філософія. Педагогіка. Політологія. – Вип. 19. – 2011. – С. 51-55.

- Панченко Л.М. Еволюція світоглядних пріоритетів освіти: філо-

софський аналіз факторів і закономірностей / Л.М.Панченко // Вісник ХНПУ імені Г.С.Сковороди. Серія «Філософія». – Харків: ХНПУ, 2012. – Вип.37. – С.219-230.

- Панченко Л.М. Роль університетів у європейському цивілізаційному поступі / Л.М. Панченко// Політологічний вісник: Збірник наукових праць. – К.: ВАДЕКС, 2013. – Випуск 70. – С. 141-152.

- Панченко Л.М. Потенціал університетської освіти та виклики сьогодення / Л.М. Панченко// Релігія та Соціум. Міжнародний часопис. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013. - №34 (11-12). – С. 240-246.

ТЕРЕПИЩИЙ СЕРГІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри соціальної філософії та філософії освіти Сергій Олександрович Терепищій.

Народився 17 червня 1984 року в місті Ічня Чернігівської області. Закінчив у 2006 році Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова.

У 2010 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Філософські засади стандартизації вищої освіти» (науковий керівник – академік НАПН України В.П. Андрущенко).

Працював учителем географії ЗНЗ «Гуманітарна гімназія «Гармонія» (2006 р.), радником з питань освіти та науки Генерального директора Міжнародного дитячого центру «Артек» (2010 р.), викладачем та старшим викладачем кафедри соціальної філософії та філософії освіти НПУ імені М.П.Драгоманова (2008 – 2011 рр.). З 2011 р. – доцент кафедри соціальної філософії та філософії освіти НПУ імені М.П. Драгоманова. У 2013 р. вступив до докторантури НПУ імені М.П. Драгоманова.

Науковий доробок становить понад 35 наукових праць з питань екології, соціальної філософії та філософії освіти. Опубліковано 1 монографію – «Стандартизація вищої освіти (спроба філософського аналізу)» (К.: «Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова», 2010. – 197 с.).

Займається комплексним дослідженням проблем розвитку освіти в умовах глобального і пост-глобального світу, розробляє концепцію антиципативної вищої освіти, вивчає тренди освіти майбутнього.

Наукову роботу успішно поєднує з педагогічною. Читає курси лекцій «Аксіологія освіти», «Онтологія освіти», «Філософія освіти», «Вища освіта

і Болонський процес», керує підготовкою бакалаврів та магістрів.

Терепищій С.О. є членом редколегії польського наукового часопису «Studia Warmińskie» (Вармінські студії), що видається в Вармінсько-Мазурському Університеті в м. Ольштин.

Бере участь у громадському і культурному житті, зокрема є почесним головою Всеукраїнської молодіжної громадської організації «Союз обдарованої молоді», співавтором проекту «Університетські студії», членом Чернігівського земляцтва в м. Києві та ін.

Нагороди:

Подяка Кабінету Міністрів України за високі досягнення у навчанні, науково-дослідній роботі, активну участь у громадському житті (2005 р.), грант Президента України для обдарованої молоді (2007 р.), стипендія Кабінету Міністрів України для молодих вчених (2007-2009 рр.), премія Київської міської ради за внесок молоді в розвиток місцевого самоврядування (2008 р.), відзнака НАН України для молодих вчених «Талант. Натхнення. Праця» (2009 р.), премія Верховної Ради України за внесок молоді у розвиток парламентаризму, місцевого самоврядування (2009 р.).

Основні наукові і навчально-методичні праці:

Обдарована молодь України: оцінка сучасного стану та поширення перспективного досвіду роботи із обдарованою молоддю в регіонах України / Терепищій С.О., Антонова О.Є., Науменко Р.А. та ін. – Київ: ВМГО «Союз обдарованої молоді», 2008. – 156 с.

Стандартизація вищої освіти (спроба філософського аналізу) / С.О. Терепищій. – К: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. – 197 с.

Стратегия инкрементального развития образования и науки / С.О. Терепищій // Профессиональное образование в современном мире. – Сибирское отделение РАН. – Новосибирск, 2014. – №2. – С. 42-48.

Оппозиционные принципы и аргументы антиглобализма: мир перед угрозой кризиса / С.А. Терепищій // Studia Warmińskie, 2014. – Том 51. – С.53-63.

Феномен глобализации сквозь призму проблем справедливости // Wielokulturowość – religia – tolerancja. Stan obecny i wyzwania na przyszłość. – Olsztyn, 2015. – С. 196-205.

**СВИРИДЕНКО
ДЕНИС БОРИСОВИЧ**

Кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальної філософії та філософії

освіти Денис Борисович Свириденко.

Народився 2 вересня 1981 року в місті Лозова Харківської області. Закінчив у 2004 році факультет авіаційних двигунів та енергетичних установок Національного аерокосмічного університету імені М.С.Жуковського «ХАІ» (м. Харків, Україна).

З 2004 по 2007 рік навчався в аспірантурі Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди, у 2009 році захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 09.00.05 (історія філософії) на тему “Феномен віртуальної реальності в європейській філософії на межі ХХ–ХХІ ст.: історико-філософський аналіз” (науковий керівник – проф. О.А. Базалук) у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара. В центрі наукових інтересів науковця в цей період – філософські проблеми, пов’язані із становленням інформаційного суспільства, поширенням комп’ютерних технологій на більшість сфер людської діяльності.

Працював викладачем кафедри соціальних дисциплін Академії муніципального управління (2009–2011 рр.), кафедри філософії і соціальних дисциплін Київського університету туризму, економіки та права (2011-2012 рр.). У 2011 році вступив до докторантури НПУ імені М.П.Драгоманова.

З 2012 року – доцент кафедри соціальної філософії та філософії освіти НПУ імені М.П.Драгоманова. Науковий доробок вченого становить понад 30 наукових праць, присвячених аналізу соціальних трансформацій другої половини ХХ – початку ХХІ ст., дослідженню їхнього впливу на сферу вищої освіти.

Займається комплексним дослідженням соціальних процесів, що супроводжують модернізацію системи вищої освіти, глобалізацію простору вищої освіти, особливу увагу приділяючи аналізу філософських аспектів імплементації ідей феномену академічної мобільності.

Наукову роботу успішно поєднує з педагогічною. Читає курси лекцій «Соціальна філософія» та «Філософія освіти», керує підготовкою магістрантів, є розробником методичного забезпечення з викладання дисципліни «Соціальна філософія» (у співавторстві з проф. І.М.Предборською).

Свириденко Д.Б. є членом редколегії наукового журналу «Філософія і космологія» – друкованого органу Міжнародного філософсько-космологічного товариства (МФКО).

Основні наукові і навчально-методичні праці:

Свириденко Д.Б. Класифікація методів дослідження феномену комп’ютерної віртуальної реальності / Д.Б. Свириденко // Гуманітарні

студії. Збірник наукових праць. Вип. 2 – К.: КНУ, 2007. – С.121-126.

Свириденко Д.Б. Віртуальна реальність та проблеми її методологічного аналізу / Д.Б. Свириденко // Філософія і соціологія в контексті сучасної культури. Збірник наукових праць. – Д.: ДНУ, 2007. - С.367-372.

Свириденко Д.Б. Трансформація природи людини під впливом віртуальної реальності у сучасних філософських концепціях / Д.Б. Свириденко // Мультиверсум. Філософський альманах: 36. наук. праць / Голов. ред. В.В. Лях. – Вип.67. – К.: Український Центр духовної культури, 2008. – С.129-139.

Свириденко Д.Б. Феномен віртуальної реальності в європейській філософії на межі ХХ-ХХІ ст. (історико-філософський аналіз): дис. ... канд. філос. наук : 09.00.05 / Свириденко Денис Борисович ; Переяслав-Хмельниць. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди. – Д., 2008. – 190 арк.

Свириденко Д.Б. Феномен глобалізації як вимір сучасної вищої освіти / Д.Б. Свириденко // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. / Гол. ред. В.С. Пазенок. – К.: КУТЕП, 2011. – Випуск 11 – С.222-229.

Свириденко Д.Б. Сучасна освітня політика в умовах глобалізації вищої освіти / Д.Б. Свириденко // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. / Гол. ред. В.С. Пазенок. – К.: КУТЕП, 2012. – Випуск 12 – С. 161-169.

Свириденко Д.Б. Соціальні трансформації другої половини ХХ – початку ХХІ ст. як передумова глобалізації вищої освіти / Д.Б. Свириденко // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2012. – Випуск 66 (№11). – С.553-556.

Свириденко Д.Б. Академічна мобільність в дискурсі глобалізації вищої освіти / Д.Б. Свириденко // Філософські обрії. Науково-теоретичний журнал Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України та Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Випуск 29. – Київ-Полтава, 2013. – С.183-190.

Свириденко Д.Б. Философский анализ феномена академической мобильности: методологические аспекты / Д.Б. Свириденко // Межкультурные коммуникации. Международное научно-периодическое издание. – №22. – Тбилиси, 2014. – С.83-88.

ГАЙДИЧ
НАТАЛІЯ МИКОЛАЇВНА

Кандидат філософських наук, старший викладач кафедри соціальної філософії та

філософії освіти НПУ імені М.П. Драгоманова Наталія Миколаївна Гайдич.

Народилася 7 квітня 1978 року в селі Торговиця Городенківського району Івано-Франківської області. Закінчила у 2000 році філософсько-теологічний факультет Чернівецького державного університету імені Ю.Федьковича і отримала повну освіту за спеціальністю «Філософія» та здобула кваліфікацію філософа. З 2000 по 2004 рр. – аспірант кафедри логіки філософського факультету Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка.

У 2004 році в Інституті філософії імені Г.С. Сковороди НАН України захистила кандидатську дисертацію за темою «Г.Фреге і Е.Гуссерль: проблема основ логіки» (науковий керівник професор І.В. Хоменко) в Інституті філософії НАН України за спеціальністю 09. 00. 06. логіка.

Із 2004 р. працює на кафедрі соціальної філософії та філософії освіти НПУ імені М.П. Драгоманова на посаді старшого викладача. У 2007 – 2008 рр. – заступник директора з соціально-виховної роботи Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова. Наукову роботу успішно поєднує з педагогічною. Читає курси лекцій «Філософія освіти», «Вища освіта і Болонський процес», «Історична генеза філософії освіти». Керує підготовкою бакалаврів.

Працює за сумісництвом в Київському національному університеті імені Т.Г. Шевченка (курси «Логіки», «Історії логіки», «Риторики»). З 2004 по 2014 роки працювала в Міжнародному Соломоновому університеті (м. Київ).

Науковий доробок вченого присвячений проблемам логіки, філософії, історії філософії, філософії освіти.

Основні наукові і навчально-методичні праці:

Гайдич Н.М. Вчення Г.Фреге як передумова виникнення аналітичної філософії та феноменології // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. праць. – К.: Український центр духовної культури, 2002. – Випуск 28. – С. 57-67.

Гайдич Н.М. Логіка Г.Фреге як передумова виникнення феноменології Е.Гуссерля // Мультиверсум. Філософський альманах: Зб. наук. праць. – К.: Український центр духовної культури, 2003. – Випуск 35. – С. 52-61.

Гайдич Н.М. Г.Фреге у контексті аналітичної філософії та феноменології // Вісник. Філософія. Політологія. – К.: ВПЦ “Київський університет”, 2002. – Вип. 42-45. – С. 147-148.

Гайдич Н.М. Сравнительный анализ логических идей Г.Фреге и Э.Гуссерля // Современная логика: проблемы теории, истории и применения в науке: Материалы 7 Общероссийской научной конференции. 20-22 июня 2002 г. – СПб., 2002. – С.308-310.

Гайдич Н.М. Паралелізм семантичних методів в логіці Г.Фреге і Е.Гуссерля / Н.М. Гайдич // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 7, Культурологія. Релігієзнавство. Філософія / М-во освіти і науки України, НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ : НПУ, 2007. – Вип. 12 (25). – С. 187-200.

Гайдич, Н. М. Логічні закони в концепціях Г.Фреге й Е.Гуссерля: [Виступ на науково-практич. конференції «Філософія та історія філософії» (22-23 трав. 2003 р.; Київ)] / Н.М. Гайдич. – С.26-27

Н.М. Гайдич, Внесок досліджень з історії польської логіки Генріхом Струве у вивчення питання поширення логічних знань в Україні XVI–XVII ст. «Дні науки філософського факультету – 2013», Міжн. наук. конф. (2013; Київ). Міжнародна наукова конференція «Дні науки філософського факультету – 2013», 16–17 квіт. 2013 р.: [матеріали доповідей та виступів]/редкол.: А.С. Конверський [таін.]. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. – Ч. 3. – 247 с.

АРТИМОНОВА ТЕТЯНА ПЕТРІВНА

Кандидат філософських наук, старший викладач кафедри соціальної філософії та філософії освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова Тетяна Петрівна Артимонова.

Народилась 3 травня 1982 року в смт. Володарка, Київської області. У 2004 році закінчила педагогічний факультет Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

У 2011 році захистила кандидатську дисертацію за темою «Ціннісний дискурс студентської молоді в період ринкових та демократичних трансформацій» за спеціальністю 09.00.10 – філософія освіти (науковий керівник – академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, професор В.П. Андрущенко).

З 2004 року – працювала старшим лаборантом, асистентом, викладачем кафедри філософії освіти Інституту філософської освіти і науки, також займала посаду помічника ректора та начальника служби ректорату НПУ імені М.П. Драгоманова.

З 2013 року працює старшим викладачем кафедри соціальної філософії та філософії освіти.

Наукову роботу поєднує з педагогічною. Читає курс лекцій «Філософія освіти», «Онтологія освіти», «Вища освіта і Болонський процес».

Займається проблемами ціннісного дискурсу студентської молоді обумовленими необхідністю формування відповідей на виклики, які сьогодні делегує студентській молоді дійсність – економічні, політичні та соціокультурні зміни як всередині країни, так і на міжнародному рівні. Студенти – активно-творча група молоді, яка не тільки знаходиться в центрі всіх суспільних трансформацій, але й у багатьох випадках є їх провідним суб'єктом. Сучасний студент є іншим та має модернову й досить стійку систему цінностей, з позицій якої веде переконливий дискурс з суспільством, наближає і утверджує своє майбутнє.

Мета досліджень полягає в аналізі природи й сутності ціннісного дискурсу студентської молоді у період ринкових та демократичних трансформацій, виявленні його особливостей в Україні.

У своїх дослідженнях уточнила та визначила зміст таких опорних понять, як поняття «цінностей» та «ціннісний дискурс», дослідила специфіку їх застосування стосовно ціннісного дискурсу студентської молоді; дослідила специфіку та міру впливу на ціннісний дискурс студентів ринкових та демократичних трансформацій, що здійснюються в українському суспільстві; виявила та дослідила основні напрями ціннісного дискурсу сучасної студентської молоді; проаналізувала проблему вибору цінностей в контексті самореалізації студентської молоді; дослідила можливості та основні напрями інституційних та особистих впливів на дискурс, розкрила архітектоніку менеджменту цими процесами. Дослідження цих процесів є важливим соціальним завданням, актуальним і невідкладним як з точки зору теорії, так і з позицій практики.

Наукові статті:

Артимонова Т.П. Основні духовні пріоритети студентської молоді: напрями трансформацій / Т.П. Артимонова // Вища освіта України. – 2008. – №1. – С. 72 -75.

Артимонова Т.П. Зміна пріоритетів молоді та студентів в період суспільної трансформації / Т.П. Артимонова // Гілея (науковий вісник): зб. наук. праць / [гол. ред. Вашкевич В.М.]. – К.: УАН ТОВ «НВП «ВІР». – 2008. – Випуск 16. – С. 271-275.

Артимонова Т.П. Соціокультурні пріоритети молоді: проблема визначення / Т.П. Артимонова // Вища освіта України. – 2010. – №4. – С. 109-116.

Артимонова Т.П. Архітектоніка цінностей сучасної української молоді / Т.П. Артимонова // Нова парадигма. – 2010. – Випуск 98. – С. 320-329.

Артимонова Т.П. Ціннісний контекст сучасної студентської молоді / Т.П. Артимонова // Гілея (науковий вісник): зб. наук. праць / [гол. ред. Вашкевич В.М.]. – К.: УАН ТОВ «НВП «ВІР». – 2011. – Випуск 43 (№1).

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

Кафедра філософії НПУ імені М.П. Драгоманова є прямою спадкоємицею київської школи професійних філософів, що працювали в Київському імператорському університеті св. Володимира і Київській духовній академії, у світських педагогічних інституціях і на вищих учительських курсах Києва протягом XIX — початку XX століть.

Першим професором філософії Київського університету св. Володимира і статутним викладачем педагогіки був Орест Маркович Новицький (1806 – 1884). Саме він прочитав першу лекцію, яка стала початком його педагогічних читань у листопаді 1834 року у щойно відкритому при Університеті Педагогічного інституту казенно-коштных студентів, від якого походить НПУ імені М.П. Драгоманова. О.М. Новицький був непересічним істориком філософії. Його фундаментальна праця «Постепенное развитие древних философских учений в связи с развитием языческих верований» (К., 1860 – 1861) не втратила значимості й сьогодні, так само як і його підручники з логіки, психології і педагогіки.

Відомим викладачем філософії і психології був Петро Семенович Авсенев (1810 – 1852), у чернецтві й священстві – архімандрит Теофан. Від 1838 до 1844 року він був ад'юнктом (доцентом) Київського університету. Вчений, так само як випускник і професор Київської, а згодом Петербурзької духовної академії, автор першого повного російського перекладу творів Платона Василь Миколайович Карпов, має у власному доробку знахідку, важливість якої стала зрозумілою щонайменше за кілька десятиліть. Мова про те, що поряд з раціональною або спекулятивною психологією, тобто філософським вченням про душу, яке є підрозділом метафізики як вчення про першооснови (буття, світ, душа, Бог), П.С. Авсенев, як і В.М. Карпов, говорить про психологію як науку, що вивчає прояви поведінки людини. Нагадаємо лише, що перша в світі лабораторія експериментальної психології – такої, що знайома кожному ще з шкільної парти, почала працювати 1879 року в Ляйпцизі під керівництвом відомого філософа, психолога та культуролога Вільгельма Вундта. Поряд з іншим представником Київської духовно-академічної філософії, єпископом Інокентієм (Борисовим), нині шанованим Православною Церквою як святий Інокентій Херсонський і Таврійський, П.С. Авсенев долучився до збереження багатотисячолітніх традицій Києво-Могилянської академії, на базі якої в 1819 – 1920 роках діяла КДА. Про це свідчать не лише його твори, більшість з яких зберігається в Інституті рукопису Цен-

тральної наукової бібліотеки України імені В.І. Вернадського й досі не перевидана, а і його учні – другий після Григорія Сковороди співзасновник «філософії серця» Памфіл Данилович Юркевич та С.С.Гогоцький.

Сильвестр Сильвестрович Гогоцький (1813—1889), випускник Київської духовної академії, з 1848 року працював в Університеті св. Володимира доцентом кафедри філософії. Після відкриття у 1850 р. кафедри педагогіки він, вже доктор філософії, призначається її завідувачем. С.С. Гогоцький – автор першої в Росії філософської енциклопедії «Философский лексикон» (у чотирьох томах і п'яти частинах), яка вийшла у Києві друком у 1857 – 1873 роках. Прославився філософ і як організатор освіти вчителів. Саме він відновив відкриті у 1870 р. за участю Михайла Драгоманова Вищі педагогічні жіночі курси, що проіснували до 1920 року, влившись до Київського інституту народної освіти імені М.П. Драгоманова.

Гідним спадкоємцем С.С. Гогоцького на освітянській і науковій ниві став Олексій Микитович Гіляров (1855—1938), професор філософії Київського університету. Вчений, син автора багатьох статей і книг з історії філософії Микити Гілярова-Платонова, він проявив себе настільки ґрунтовним знавцем і дослідником античної філософії, що його постать може зрівнятися хіба-що з іншим видатним філософом ХХ століття – Олексієм Федоровичем Лосєвим. О.М. Гіляров лишив солідні монографії про платонізм, грецьких софістів, значну кількість підручників, зокрема «Введение в философию» (К., 1907), «Философия в ее сущности, истории и значении» (К., 1910), десятки статей у провідних наукових журналах тодішньої Російської імперії. Йому належить також оригінальна концепція історії філософії, згідно з якою сама філософія, раз виникнувши, уподібнюється до річки, яка тече то найдалі, то найближче до свого джерела. Важко, а то й неможливо переоцінити роль професора Гілярова у збереженні філософії як самобутньої форми світогляду, адже на межі ХІХ – ХХ століть небезпеки її нівеляції чи то до системи узагальнюючих ідей природознавства, чи до політичної теорії і практики тощо були більш ніж реальними, та й сам вчений застав той час, коли носії класичної культурної традиції в кращому разі жили в забутті, полишені напризволяще і наодинці з матеріальними труднощами. Після ліквідації Університету св. Володимира у 1919 році і включення його історико-філологічного та фізико-математичного факультетів до створеного 1920 року Київського інституту народної освіти імені М.П. Драгоманова (КІНО) О.М. Гіляров стає професором останнього, а також академіком Всеукраїнської академії наук, і таким чином він уособив передачу університетської історико-філософської традиції

новоствореному педагогічному інституті.

Кафедра філософії КІНО імені М.П. Драгоманова у 1920 – 1921 роках перебувала у складі факультету шкільної освіти. Вона забезпечувала курси «Вступ у філософію», «Історія філософії — древньої, середньовічної та нової», етики, естетики. Це означає, що після чергової невдалої спроби відновлення Незалежності України в 1917 – 1920 роках, а також за панування обов’язкової державної ідеології – марксизму-ленінізму, викладачі кафедри від вказаного часу і до 1991 року навіть за таких умов зберігали класичну філософську традицію. А за «Звітом за друге півріччя 1922 р.» кафедра вже у складі філософсько-педагогічного циклу факультету професійної освіти. Окрім перелічених курсів нею забезпечується викладання «Історичного матеріалізму» на Основному (підготовчому) курсі (викл. Загорулько). Історія кафедри філософії КІНО імені М.П. Драгоманова у міжвоєнний час, а також перші десятиліття відбудови мирного життя ще потребує вивчення.

У 1930 р. КІНО зазнає чергової реструктуризації. В одному із трьох його структурних підрозділів – в Інституті соціального виховання – відтворюється кафедра філософії. Першим її завідувачем вважається С.Г. Лавров. Після перетворення Інституту соціального виховання в Київський державний педагогічний інститут (1933 р.), кафедра входить до його структурного підрозділу. Вона забезпечує курси діалектичного та історичного матеріалізму, логіки, етики, естетики. Назва кафедри змінювалась. Так, з жовтня 1940 року вона називалась кафедрою «діамату та істмату», а з 10 червня 1941 року – кафедрою філософії. Вартий особливої уваги той факт, що відтоді і практично до проголошення Незалежності України в 1991 році кафедра називалась саме так, а не «марксистсько-ленінської філософії», як це мало місце в багатьох провідних ВНЗ тодішньої УРСР і всього Радянського Союзу. У її складі були три особи: А.Ф. Вієвський, ст. викладач, зав. кафедрою, Р.М. Гервіц, викладач, М.Л. Злотіна, ст. викладач. Перед воєнним лихоліттям 1941 – 1945 років в Інституті працював і кандидат філософських наук, доцент М.Я. Щербін. Він завідував тоді кафедрою основ марксизму-ленінізму.

Після визволення Києва від німецько-нацистських загарбників у листопаді 1943 року розпочалося налагодження роботи Київського педінституту. Документи 1944 року, підписані його директором Олексієм Никифоровичем Морозом, свідчать про відновлення кафедри філософії у серпні 1944 року (АНПУ, 1944, арк. 124). Її завідувачем з 11 жовтня 1944 року стає доцент Тихон Микитович Сопільнюк. У її складі були доктор філософських наук, професор Гаврило Архипович Машталер, старші викладачі Г.Т. Чирков, С.А. Спектор, О.Г. Білоус

(АНПУ, 1944, арк. 3,124). З 1946 по 1950 рік на кафедрі працював кандидат фізико-математичних наук, доцент Володимир Спиридонович Готт. Згодом він переїхав до Москви, став доктором філософських наук, професором, визнаним фахівцем. З 1946 року на кафедрі працює талановитий історик філософії Ісай Аронович Табачников, з 1949 року – О.П. Павелко (Бібліографічний збірник, с. 11 – 19).

На початку 50-х років кафедрою філософії завідує вже згаданий кандидат філософських наук, доцент М.Я. Щербін. Про склад тогочасної кафедри інформує наказ директора інституту І.Д. Золотоверхого №599 від 27 червня 1953 року. Окрім доцента М.Я. Щербіна, тут працювали І.А. Табачников, А.І. Клевцов, В.Ф. Передерій, В.В. Єрмак, С.А. Спектор, О.П. Павелко. З вересня 1953 року завідувачем був призначений старший викладач О.П. Павелко.

Олексій Пилипович Павелко (1918 – 2001) очолював кафедру до 1989 року. У 1962 – 1971 роках він поєднує завідування з посадою проректора з наукової роботи. В 1972 році захищає докторську дисертацію, в 1974 – отримує звання професора. Найвагомішими публікаціями О.П. Павелка є книга «З історії суспільно-політичної і філософської думки на Україні» (К, 1971 – 1972 р. – Ч. 1 – 2) та розділи в академічному виданні «Історія філософії на Україні: у 3-х т» (К., 1985 – 1987).

В 60 – 70-ті роки на кафедрі філософії працювали В.Ф. Передерій, І.А. Табачников, В.І. Войтко, Ф.А. Місюра, В.В. Гончаренко, І.М. Серій, О.Д. Кардаш, О.К. Євтушенко, М.М. Підтиченко, Л.П. Смерж, Н.К. Кисельова, Г.Іванов, Л.В. Серова, О.В. Король, І.В. Огородник, З.М. Філіпович, Е.В. Жулинська, Ю.О. Федів та інші. Деякі з них пізніше стали докторами наук, професорами (Л.П. Смерж, В.Ф. Передерій, В.І. Войтко, А.І. Клевцов, І.В. Огородник, Ю.О. Федів). І.А. Табачников віднайшов в архівах Москви та ідентифікував рукописи Г.С. Сковороди, опублікував про нього змістовні статті в «Большой Советской Энциклопедии», 2-е изд., т. 39, академічному виданні «З історії суспільно-політичної та філософської думки на Україні» (К, 1956). У московському видавництві «Мысль» вийшла його блискуча і новаторська книга «Григорій Сковорода» (М., 1972), Е.В. Жулинська захистила в московському інституті філософії непересічну кандидатську дисертацію про Юрія Крижанича і стала визнаним фахівцем.

Наприкінці 70-х – на початку 80-х років ХХ століття у професорсько-викладацькому складі кафедри – В.Ф. Музиченко, Н.М. Краснова, Г.І. Волинка, В.О. Дорошкевич, В.Є. Владимиренко, Н.Г. Мозгова, В.В. Кучеренко, Н.В. Ківенко, А.Х. Колодна, Г.П. Балабанова, а на схилі вісімдесятих – також Л.І. Карнаухов, І.Г. Немчинов та Н.В. Турпак, повертаються Ю.О. Федів та І.В. Огородник. З публіка-

цій викладачів кафедри того періоду слід назвати монографію Л.П. Сморжа «Искусство в свете ленинской теории отражения» (К., 1980), блискучу книгу А.Х. Колодної «О.О. Потебня. Естетика та поетика» (К, 1985) і дві монографії Г.І. Волинка.

Протягом 25 років кафедру очолював професор Г.І. Волинка

У 1989 – 2014 роках кафедру очолював Григорій Іванович Волинка (1949 – 2014), доктор філософських наук (1989 р.), професор (1990 р.), заслужений діяч науки і техніки України. Від 2003 року він був проректором університету з наукової роботи та міжнародних зв'язків. З 1979 р. читав курси філософії, логіки, історії філософії, методології наукових досліджень, опублікував свої роботи – вісімнадцять книг, написаних одноосібно й у співавторстві, близько сотні статей. Серед них – кандидатська монографія «Діалектика і суспільне життя» (К., 1986);

докторська – «Соціально-практична функція діалектики» (К., 1988). Повний список творів Григорія Івановича налічує 183 найменування, до чого слід додати двадцять п'ять видань за його участю, в тому числі Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова з двадцяти двох серій, щорічні збірки матеріалів звітньо-наукових конференцій викладачів, аспірантів, докторантів «Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету» та студентів НПУ імені М.П. Драгоманова «Філософія як складова університетської освіти», а також «Вибрані праці» у трьох томах і чотирьох книгах та перший том зібрання «З наукової спадщини» патрона нашого університету – М. Драгоманова.

Чверть століття часу, протягом якого кафедру очолював професор Г.І. Волинка, ознаменувалися історичними подіями світового значення. Вже на межі 1980 – 1990-х років викладачі кафедри провели належну роботу щодо трансформації змісту і форми викладання філософських дисциплін студентам провідного педагогічного ВНЗ тоді ще Радянської України. Її головним напрямками стала демократизація навчального процесу, в першу чергу заохочення і гідне відзначення особистої ініціативи учнівської молоді й послаблення політико-ідеологічного і адміністративного диктату правлячої Комуністичної партії.

Ця робота отримала друге народження у 1991 році. І хоча перші роки Незалежної України ознаменувалися вкрай несприятливими

матеріальними умовами життя і праці її громадян, що може засвідчити кожен представник середнього і старших поколінь у наші дні, сьогодні очевидно, що викладачі, аспіранти і докторанти кафедри філософії проявили себе справжніми ентузіастами, вірними своєму покликанню і віддані обраній справі. 1992 року Київський державний педагогічний інститут імені М.Горького отримав ім'я М.П. Драгоманова, влітку 1993 став Українським державним педагогічним університетом, а за чотири роки отримав статус Національного.

В умовах відсутності тих рамок, що властиві тоталітарним і авторитарним державним режимам, науково-викладацька спільнота кафедри отримала можливість проявити свої здібності й зацікавлення без обмежень цензурного і їм подібного характеру. У 1992 – 2005 роках кафедра є складовою частиною соціально-гуманітарного факультету і забезпечує викладання курсу «Філософія» студентам і аспірантам усіх спеціальностей. За редакцією Г.І. Волинки виходять друком два випуски «Читанки з історії філософії» – збірки українських перекладів найважливіших філософських першоджерел: «Філософія Стародавнього світу» (К., 1992) і «Зарубіжна філософія ХХ століття» (К., 1993). У підготовці обох видань активну участь брав талановитий науковець доцент Л.І. Карнаухов. В час, коли затримки у виплаті заробітної плати навіть у столиці України іноді сягали півроку, викладачі кафедри забезпечували читання лекційних курсів, проведення семінарських і практичних занять, заліків та іспитів на належному фаховому рівні. Зокрема, були підготовлені типова програма дисципліни «Філософія», затверджена науково-методичною комісією Міністерства освіти і науки України, програма кандидатського іспиту з філософії (затверджена колегією Міносвіти України 25.03.1993 р.). Ю.О. Федів розробив типову програму «Історія української філософії» і видав на її основі один із перших навчальних посібників (1994) в Україні. 1995 року видано навчальний посібник для студентів і аспірантів під назвою «Вступ до філософії у конспективному викладі» (К., 1995), в якому поряд з короткими, але вичерпними викладами всіх тем курсу – від вступної, основних історико-філософських з урахуванням української культурної традиції і до огляду всіх провідних розділів філософії наявні переліки проблемно-пошукових питань і докладні списки першоджерел з допоміжною літературою. Без перебільшення можна сказати, що цей посібник став у нагоді кільком поколінням студентів-драгоманівців, а також майбутнім кандидатам і докторам наук тих часів, а в кращих умовах життя України неодноразово отримував своє продовження. Тоді ж у вигляді окремої брошури побачив широкий світ текст відкритої лекції «Філософія Григорія Сковороди» одного з провідних професорів кафедри – Юрія Олександровича

дровича Федіва (нар. 1939), визнаного фахівця з історії української філософської думки, який кілька десятків років присвятив праці на факультеті української філології (нині – Інститут української філології та літературної творчості імені Андрія Малишка) НПУ імені М.П. Драгоманова аж до виходу на заслужений відпочинок у 2010 році. Того ж 1995 року Г.І. Волинка, Ю.О. Федів та І.В. Огородник разом з іншими визнаними фахівцями укладають 35-сторінкову програму кандидатського іспиту з історії філософії, що ознаменувало початок виходу наукових досліджень кафедри філософії, а з нею і всього університету на новий рівень.

Від їх середини 1990-х і аж до осені 2014 року кафедра мала свій особливий образ: поряд з оригінальним авторським курсом філософії для студентів різних спеціальностей, особливо технічних і природничо-наукових, кандидат філософських наук доцент, а від 2012 року професор Володимир Олександрович Дорошкевич (1942 – 2014) публікував статті й замітки на злободенні теми у відомих всеукраїнських газетах, ініціював судові процеси проти найвищих посадових осіб держави та брав участь майже в усіх виборчих кампаніях до Верховної Ради України, а свого часу долучився до Євромайдану і Революції гідності.

У 1997 році відбувся успішний захист кандидатської дисертації з історії філософії Наталії Григорівни Мозгової «Гносеологічна проблематика в творчості П.І. Ліницького» (науковий керівник Г.І. Волинка), за матеріалами тоді ж видана монографія «Петро Ліницький: життєвий шлях і духовна спадщина». Фактично відбулося повернення з забуття широким і науковим загалом імені не лише цього, але й інших українських мислителів, які представляють Київську духовну академію ХІХ – початку ХХ ст. і мають пряме відношення до виникнення і розвитку НПУ імені М.П. Драгоманова.

1998 року під керівництвом Г.І. Волинки захистив кандидатську дисертацію зі спеціальності «соціальна філософія та філософія історії» Ігор Геннадійович Немчинов. Тема дисертації – «“Руська ідея” як парадигма російської історіософії» з огляду на події в Україні двох останніх років виглядає більш ніж актуальною.

Золотий ювілей Григорія Івановича Волинки (1999 рік) ознаменувався подією, яку можуть гідно оцінити знавці історії філософії. Вперше за 133 роки після публікації раніше згаданої праці О.М. Новицького зі стародавньої філософії, саме в Києві і в Україні (у період між вказаними роками, а особливо в радянський час, своєрідне право на випуск узагальнюючих праць такого характеру мали виключно московські видавництва) під керівництвом ювіляра 25-тисячним накладом вийшов перший підручник зі світової філософії. «Вступ до

філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник / Г.І. Волинка, І.В. Огородник, Ю.О. Федів; за ред. Г.І. Волинки» (К., 1999), в якому знайшли висвітлення питання походження філософії та її розвитку від Стародавності до сьогодення. Один з співавторів посібника, Іван Васильович Огородник разом з братом Василем Васильовичем випустив подібне видання, що стало підсумком викладання протягом 1992 – 1997 років курсу «Історія філософії в Україні» – «Історія філософської думки в Україні» (К., 1999). На основі текстів лекцій для студентів Київського Слов'янського (нині славістичного) університету Григорій Іванович видав невелику книжку «Філософія Середніх віків і сучасна духовна культура». Ця грань його зацікавленість є настільки загальноvizнаною, настільки й плідною на філософські знахідки. В.О. Дорошкевич опублікував невелику статтю «“Мастер и Маргарита” М. Булгакова: к вопросу об основной идее романа», яка за два роки набуде розвитку у справжньому науковому відкритті.

2000 рік приніс кафедрі нові вагомні здобутки і досягнення. Н.Г. Мозгова і Ю.О. Федів видали ще один навчальний посібник: «Історія української філософії» (К., 2000), перевагою якого наявність добірки першоджерел після кожного розділу з виходом основного матеріалу. Значимість цієї книги підкреслена тим, що відтоді й до сьогодні нею користуються студенти не лише НПУ імені М.П. Драгоманова, а й філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2001 року посібник було видано вдруге, а Постановою Кабінету Міністрів України він був внесений до переліку соціально значущих видань. Спільно з Г.І. Волинкою Наталія Григорівна публікує в різних фахових виданнях України з філософських наук цикл статей, присвячених ідейній спадщині маловідомого на той час представника Київської духовно-академічної філософії Йосипа Григоровича Міхневича (1809 – 1869), народженого на Волині професора Рішельєвського ліцею (майбутнього університету) в Одесі, згодом, 1859 року, спільно з М. Драгомановим, тодішнім попечителем Київського освітнього округу Миколою Пироговим та іншими діячами української науки і освіти – ініціатор відкриття недільних курсів, отже, людини, що взяла участь у становленні НПУ імені М.П. Драгоманова. Ці статті: «Антропология Й. Міхневича і генеза російського космізму», «Йосип Міхневич як філософ і освітянин: невідомі сторінки біографії», «Міхневич і М. Федоров: до питання про українські витоки російського космізму» та одноосібні «Рішельєвський ліцей та українська духовно-академічна філософська тенденція XIX ст.», «Шеллінгіанські мотиви в Київській релігійно-філософській школі XIX століття» висвітлюють важ-

ливий історико-філософський факт: засновник російського космізму, автор відомої «філософії спільної справи» Микола Федорович Федоров (1828 – 1903), будучи студентом Й. Міхневича в Одесі, саме під його впливом сформулював ідеї регуляції природи і воскресіння спочилих предків засобами науки й техніки з метою заселення різних планет сонячної системи. До слова, праправнук ватажка значного селянсько-козацького повстання в Україні XVI століття Северина Наливайка Костянтин Едуардович Ціолковський саме на такій ідейній основі приступив до розробки відповідних літальних апаратів.

Інше відкриття, про яке йшлося раніше і яке прямо пов'язане з Михайлом Булгаковим, Київською духовною академією та правлінням Сталіна оприлюднене 2001 року в статті Г.І. Волинки, Н.Г. Мозгової, В.О. Дорошкевича «Дещо про часопростір Київської духовної академії» (Журнал «Людина і політика», 2001. - № 2 (14). – С. 125-138.). Воно полягає в тому, що під час навчання в Тифліській (нині Тбіліська) духовній семінарії студента Сосо Джугашвілі попечителем Київського духовно-освітнього округу, до складу якого тоді входили терени України, півдня європейської частини Росії, Грузії, Азербайджану і Вірменії був Микола Опанасович Булгаков – рідний брат автора «Майстра і Маргарити». Як відомо, майбутній керівник СРСР, разом з Ладо Кецохелі та іншими грузинськими студентами брав участь у нелегальній революційній діяльності, за що й був виключений з останнього курсу семінарії. Але тільки фахівці знають, що в середовищі неросійських християнських народів, в тому числі українського і грузинського, однією з форм протесту проти існуючого ладу Російської імперії з законодавчо закріпленим панівним становищем Руської Православної Церкви було те, що в пізніше, в СРСР, було назване релігійним дисидентством: відкриті прояви симпатії до протестантизму. Адаже пробудження національної свідомості неминуче веде до перегляду духовних основ суспільного життя, в першу чергу релігійних. Тому майбутні грузинські священики і обрали альтернативу тодішній версії «русського мира» в баптизмі з його мінімальною обрядовістю і рідною мовою богослужіння. Звідси стосунки Сталіна та Булгакова стають набагато більш зрозумілими, ніж це було до даного відкриття. Цей же рік приносить першу в новітній історії кафедри велику та болючу втрату: у вічність відійшов Олексій Пилипович Павелко, по-справжньому побратимські стосунки її співробітників з яким не припинялися до останньої миті. Спільнота кафедри заопікувалася його родиною, а черговий – сьомий випуск «Наукових записок НПУ імені М.П. Драгоманова. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія», присвячений світлій пам'яті Олексія Пилиповича. В ньому серед іншого опубліковані знакові статті. Так, Г.І. Волинка і

Ю.О. Федів виступили з працею «Феномен педагогічного університету та деякі принципи його осмислення», що започаткувала ґрунтовні розвідки як у галузі філософії освіти загалом, так і з історії НПУ імені М.П. Драгоманова зокрема. Н.Г. Мозгова продовжила дослідження Київської духовно-академічної філософії в творі «Дещо про соціокультурний контекст становлення духовно-академічної філософії в Україні XIX століття». І.Г. Немчинов і В.О. Дорошкевич мають у цьому випуску статті (мовою оригіналу) «“Эстетика человеческого”: Генрих Белль и русская литература XX века (некоторые параллели)» та «Свобода научного мышления: современный подход (философский срез)» відповідно. Публікація «Критична оцінка В.В. Лесевичем магістерської дисертації В.С. Соловйова» належить Богданові Костянтинівичу (Костьовичу) Матюшку, який від жовтня 2000 року після закінчення працею на кафедрі. Виступив з фаховою статтею «Французька “Школа Анналів” та її філософія очима студента-історика» і син Олексія Пилиповича, тоді студент 4 курсу історичного факультету НПУ імені М.П. Драгоманова Олексій Вікторович Недовба, який теж закінчив аспірантуру при кафедрі.

У 2001 році кафедра філософії стала першим робочим місцем в НПУ імені М.П. Драгоманова для доктора філософських наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Віктора Петровича Андрущенка, від 2003 року – ректора НПУ імені М.П. Драгоманова і академіка АПН України. Наукове життя кафедри набуло нової якості: кожен викладач і здобувач наукового ступеня інтенсифікував роботу в напрямках збільшення кількості і якості публікацій, особлива увага стала надаватися не лише фаховому рівневі викладання профільних і спеціальних філософських дисциплін, але й студентській науці. Визнаний фахівець у галузі історії і теорії соціальної філософії, Віктор Петрович заснував і свою соціально-філософську школу, яка є авторитетною далеко за межами України.

В наступному – 2002 році, вчені-освітяни кафедри продовжили пошуки. Їх результати відображенні в статтях: Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова, В.О. Дорошкевич, «Сталін і Булгакови: метафізика духовної впливовості Київської академії»; Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова, Ю.О. Федів, «Університет як соціокультурний феномен: історія і українська сучасність». Г.І. Волинка взяв участь у підготовці видання «Філософія політики: короткий енциклопедичний словник» (К., 2002), яке побачило світ за участі Національної академії наук України та КНУ імені Тараса Шевченка. Н.Г. Мозгова видала кілька словникових статей: «Ліницький П.І.» у «Філософському енциклопедичному словнику» за редакцією В.І. Шинкарука (К., 2002) та «Аналітична філософія» (у співавторстві з В.Л. Чуйком) у щойно згаданій

«Філософії політики». Наталія Григорівна видала також методичний посібник до практичних занять і перший в Україні навчальний посібник для дистанційного навчання в двох частинах з курсу «Логіка». Іншою важливою методичною публікацією кафедри в 2002 році став навчальний посібник для аспірантів і пошукачів «Філософія і філософські науки» (К., 2002), написаний Г.І. Волинкою, Н.Г. Мозговою та Ю.О. Федівим.

У 2003 році відбулися події, які багато в чому визначили сучасний стан НПУ імені М.П. Драгоманова. Навесні, а саме 24-25 квітня, на кафедрі пройшло засідання секції «Філософія» щорічної звітно-наукової конференції студентів університету. Наявність рекордної на той час кількості її учасників, поєднана з високими вимогами до якості текстів виступів, знайшла своє відображення в черговому випуску збірки матеріалів конференції під назвою «Філософія як складова університетської освіти». У вступній статті Г.І. Волинки «Філософія в педагогічному університеті: історія, сучасність, перспективи» серед іншого вперше описаний ідеал поліфункціональної особистості, запропонований американськими філософами М. Веласкесом та В. Беррі та психотерапевтом К. Роджерсом. Від 30 вересня до 2 жовтня проходили Перші міжнародні драгоманівські читання, що зібрали в стінах університету філософів, мовознавців, істориків, культурологів, народознавців та представників інших галузей науки з України і понад 60 країн світу. У них взяли участь практично всі викладачі, аспіранти і докторанти кафедри філософії. На виконання Наказу ректора університету, академіка В.П. Андрущенка № 365 від 17 листопада 2003 року Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова, з технічною підтримкою лаборанта кафедри Олени Борисенко провели дослідження, яке мало на меті підтвердити факт заснування Педагогічного інституту при Київському імператорському університеті св. Володимира в 1834 році. Результат виявився позитивним, більше того: знайдено документ, згідно з яким 4 грудня 1834 року відбулися урочистості, пов'язані з відкриттям цього навчального закладу. Тоді ж вийшла друком стаття Г.І. Волинки «Міфорелігійні засади стародавньої освіти і науки» (Журнал «Людина і політика». – 2003. - № 6. – С. 109-122), провідною думкою якої є той факт, що оскільки головним навчальним предметом у стародавніх школах була духовна спадщина відповідних суспільств, викладена у священних текстах, то напружений і багато в чому болісний процес її засвоєння призвів до постановки самими учнями таких питань, належне оформлення і пошук відповідей на які і породив філософію, яка почала свій історичний шлях поряд з іншими формами світогляду – міфом, релігією і наукою. Тоді ж побачило світ нове видання посібника Н.Г. Мозгової «Логіка» (К.,

2003), призначеного для дистанційного навчання, а в Київському Будинку вчителя відбулася його презентація. В.О. Дорошкевич спільно з І.Т. Купріяновим видав брошуру «Апейрон – сутнісна основа існування людської цивілізації» (Запоріжжя, 2003). З 2003 року разом із кафедрою культурології кафедра філософії видає «Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 7. Культурологія. Релігієзнавство. Філософія», який виходить двічі на рік і є фаховим виданням України з відповідних галузей науки.

2004 року НПУ імені М.П. Драгоманова відсвяткував 170-річний ювілей. Провідні вчені кафедри підтвердили його обґрунтованість відповідною

Під керівництвом професора Г. І. Волинки склалася потужна історико-філософська наукова школа

працею. Це – стаття Г.І. Волинки та Н.Г. Мозгової «Видатні постаті в оточенні Йосипа Міхневича» (Журнал «Пам'ять століть». – 2004. - № 1. – С. 4-20), а також кілька публікацій Г.І. Волинки у газетах «Освіта» і «Освіта України». Н.Г. Мозгова опублікувала статтю «Професори філософії Університету Св. Володимира як фундатори Київської педагогічної освіти», монографію «Київська духовна академія, 1819-1920. Філософський спадок» (К., 2004). Вийшли друком нові видання посібника «Логіка» (К., 2004) і методичні рекомендації до вивчення цього курсу. В.О. Дорошкевич у співавторстві з І.Т. Купріяновим видав другу брошуру, присвячену оригінальним підходам до осмислення світової історико-філософської спадщини: «Теорія чистого ума» (Запоріжжя, 2004), а спільно з О.М. Чижовою – «И.В. Сталин – поджигатель войны против собственного народа (О происхождении Великой Отечественной войны Советского народа)» (К., 2004).

У 2005 році відбувся успішний захист кандидатської дисертації Б.К. Матюшка «Еволюція філософських поглядів В. Лесевича» (науковий керівник Н.Г. Мозгова) зі спеціальності «історія філософії». Тоді ж новий 2005/2006 рік кафедра філософії зустріла як провідна ланка в складі створеного 2 квітня 2005 року Інституту історії та філософії педагогічної освіти, від 2007 року – Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова, який очолив доктор філософських наук, професор Іван Іванович Дробот. Відтоді кафедра є випускаючою для студентів спеціальностей «Філософія і практич-

на психологія» та «Філософія і суспільствознавство», перший набір на які і відбувся 2005 року. Кафедра філософії успішно освоїла і впровадила нову на той час – кредитно-модульну систему оцінювання знань студентів. «Врожайним» став рік і на значні публікації, пов'язані з великим ювілеєм університету. Ними є «Наукові школи Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова» (В.П. Андрущенко, Г.І. Волинка, В.П. Бех); «Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. Історія. Сьогодення. Перспективи. 1834–2004» (В.П. Андрущенко, Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова, П.В. Дмитренко, І.І. Дробот) та «Професори Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова: 1997–2005» (В.П. Андрущенко, Г.І. Волинка, В.П. Бех). Авторському колективу в складі Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгової, Ю.О. Федіва належать два навчальні видання: «Філософські науки: посібник для аспірантів» (К., 2005) та «Філософські науки: посібник для аспірантів і пошукачів, які готуються до іспиту з філософських наук» (К., 2005). Г.І. Волинка видав також фундаментальний навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів «Філософія Стародавності і Середньовіччя в освітньому контексті» (К., 2005) і взяв участь у підготовці другого видання «Філософського словника соціальних термінів» (Київ-Харків, 2005).

Наталія Григорівна Мозгова видала того ж року третю за рахунком монографію «Логіко-гносеологічна проблематика в київській духовно-академічній філософії» (К., 2005), а наступного, 2006 року блискуче захистила докторську дисертацію з історії філософії на тему «Київська духовно-академічна філософія: аналіз логіко-гносеологічних тенденцій» (науковий консультант Г.І. Волинка). Тоді ж почався трудовий шлях на кафедрі кандидатів наук Тетяни Петрівни Глушко і Галини Олександрівни Остапчук. В.О. Дорошкевич продовжив початі шість років тому пошуки філософського змісту творчості Олександра Гріна, свідченням чого є його велика стаття «Тайна творчества Александра Грина». Г.І. Волинка, В.І. Гусев, Н.Г. Мозгова, І.В. Огородник і Ю.О. Федів стали авторами підручника «Історія філософії в її зв'язку з освітою» (К., 2006).

Нова сторінка в історії кафедри відкрита із заснуванням 2006 року в НПУ імені М.П.Драгоманова спеціалізованої вченої ради К 26.053.13 з захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук зі спеціальностей «філософська антропологія, філософія культури» та «філософія освіти», а від 2008 року і до сьогодні (рада успішно проходила перереєстрацію з певними змінами її складу в 2008, 2010 і 2013 роках) – «філософська антропологія, філософія культури» та «історія філософії». Ініціатором її створення, а згодом і

головою до кінця свого земного шляху був Г.І. Волинка, заступниками голови – Н.Г. Мозгова і М.М. Закович (до 2014 року, коли Н.Г. Мозгова очолила раду), вченим секретарем від часу заснування і до сьогодні є Б.К. Матюшко. На цей час у раді захищено понад 50 дисертаційних робіт, а деякі їх автори, наприклад І.І. Загарницька стала доктором філософських наук, професором і директором Інституту розвитку дитини НПУ імені М.П. Драгоманова. Після захисту в 2007 році дисертації з філософської антропології на тему «Пізнавальні можливості філософської віри» (філософсько-антропологічний аспект) на кафедрі почала працювати Людмила Анатоліївна Облова, яка нині є відповідальним секретарем Наукового часопису НПУ імені М.П. Драгоманова (Серія 7. Культурологія. Релігієзнавство. Філософія).

У 2007 році колектив кафедри видав три випуски «Навчально-методичного комплексу з підготовки студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”» відповідно для спеціальностей «Філософія», «Культурологія» і «Релігієзнавство», до яких увійшли навчальні програми нормативних дисциплін і спецкурсів, що читаються студентам ІФОН. З’явилися і нові викладачі: кандидат філософських наук Надія Богданівна Адаменко і перші випускниці спеціальності «Релігієзнавство» ІФОН НПУ імені М.П. Драгоманова Ганна Богданівна Бик (Циценко) та Катерина Анатоліївна Фоменко. Протягом весняного семестру 2007 року на кафедрі працювала кандидат філософських наук Юлія Миколаївна Кравченко, яка після річної громадської роботи за кордоном повернулася до Драгоманівського університету і нині є доцентом кафедри культурології. Цей же рік відкрив для кафедри філософії нові обрії міжнародної співпраці: в травні заочно, а в листопаді з поїздкою до місця проведення Міжнародної наукової конференції «Соловйовський семінар» (місто Іваново, Російська Федерація) у його роботі взяли участь Н.Г. Мозгова, яка отримала вчене звання професора, а також Б.К. Матюшко. У наступні роки до них долучилися І.Г. Немчинов та Л.А. Облова. Результатом цієї роботи стали регулярні до 2014 року публікації викладачів кафедри у журналі «Соловьёвские исследования», головним редактором якого є керівник «Соловйовського семінару», доктор філософських наук, професор Михайло Вікторович Максимов, наприклад: Н.Г. Мозговая. «Позитивизм и киевская духовно-академическая философия: на примере творческого наследия Ор. Новицкого и С. Гогоцкого» (Журнал «Соловьёвские исследования». – 2007. – Вып. 14. – С. 50-59.) Наталія Григорівна Мозгова розробила програми дисциплін «Риторика», «Логіка і методологія логічного аналізу тексту», «Методологія гуманітарного пізнання», які читаються на відділенні «Філософія» ІФОН НПУ імені М.П. Драгоманова.

Передавання традицій кафедри під час наукового заходу

У 2008 році на кафедрі почали працювати кандидат філософських наук Олена Валентинівна Коханенко (Павловська) та Віталій Володимирович Пономаренко і випускниці ІФОН (спеціальність «Релігієзнавство») Ольга Вікторівна Кучмія та Оксана Ігорівна Шульц (остання восени 2013 року перейшла на іншу роботу). Тоді ж під керівництвом Г.І. Волинки

колективом кафедри було підготовлено, а наступного, 2009 року видано навчальний посібник «Філософія: природа, проблематика, класичні розділи» (К., 2009). Його перевагою є найповніший порівняно з іншими виклад змісту головних розділів філософії. Н.Г. Мозгова і Б.К. Матюшко опублікували кілька статей у філософських виданнях Росії (міста Воронеж, Іваново, Кострома), а В.О. Дорошеквич у співавторстві з Г.І. Волинкою і Н.Г. Мозговою – статтю «Всегда ли вывод «после этого, значит по причине этого» (post hoc, ergo propter hoc) является ошибкой? (логико-гносеологический подход)» (Журнал «Новая парадигма» – 2008. – Вип. 74. – С. 3-11.). Т.П. Глушко видає монографію «Філософія економіки у структурі сучасної гуманітарної освіти» (К., 2008).

У 2009 році почав роботу сайт кафедри філософії, а спільна праця її викладачів у рамках методичної роботи знайшла своє продовження не лише у випуску навчального посібника «Філософія: природа, проблематика, класичні розділи», а й підготовці однойменної хрестоматії.

До кожного розділу філософії дібрано уривки з 10-15 творів філософів світового значення, а в самому посібнику оприлюднене відкриття Г.І. Волинки: освітогенна концепція походження філософії, основи якої сформульовані ще наприкінці 2003 року. Кафедра відсвяткувала подвійний ювілей: 90-річчя з

Сократівські бесіди кафедри філософії

дня офіційного заснування і 60-річчя її завідувача, Григорія Івановича Волинка.

Восени 2009 року поріг НПУ імені М.П.Драгоманова переступили перші студенти-магістри філософії. Серед багатьох інших вони опанували курс «Наукова картина світу ХХ століття», перша частина навчального посібника до якого

Робочі будні кафедри

– «Картина світу ХХ століття. Енциклопедизм як композиційний принцип. Частина I. Природничо-наукові компоненти» написана Г.І. Волинкою. В цьому ж році продовжилася міжнародна співпраця викладачів кафедри, що відображена статтями її викладачів, в першу чергу Н.Г. Мозгової, у філософських часописах і збірках матеріалів наукових конференцій Російської Федерації. Вийшла друком і монографія І.Г. Немчинова «Структури “свого” та “чужого” у російській ідентичності: дослідження з філософії історії в Росії XVIII – XIX століть» (Вінниця, 2009).

У 2010 році виходить «Навчально-методичний комплекс програм та документів щодо підготовки магістрів і спеціалістів зі спеціальності 7.8.030101 – філософія» (К., 2010), укладений викладачами кафедри. Його доповнюють «Наскрізна програма практики студентів: методичні рекомендації» та «Методичні вказівки щодо виконання магістерської роботи» за співавторством Г.І. Волинка і Н.Г. Мозгової. Збірка нарисів «О религиозных философах России и Украины: персоналогические очерки» (Полтава, 2010) стала колективною монографією, до якої увійшли праці Н.Г. Мозгової, Г.Є. Аляєва, Т.Д. Суходуб і Б.В. Смелянова (Російська Федерація). Кафедра в перший раз випустила студентів-філософів, магістрів і спеціалістів, які 2005 року вперше переступили її поріг. Один з магістрів – Євген Миколайович Шушкевич – вступив до аспірантури зі спеціальності «історія філософії» і під керівництвом Н.Г. Мозгової підготував дисертацію «Метафізична проблематика в творчості Людвіга Вітгенштайна: історико-філософський аналіз».

У 2011 році Ігор Геннадійович Немчинов, який видав другу монографію «Оповідальна ідентичність: джерела російського історичного наративу» (К., 2010), захищає докторську дисертацію зі

спеціальності «соціальна філософія та філософія історії» (науковий консультант Г.І. Волинка) на тему «Російський великий історичний наратив: джерела та умови формування». Відбувається захисти і двох кандидатських дисертацій зі спеціальності «філософська антропологія, філософія культури» випускниць-одногрупниць ІФОН і викладачок кафедри: Ганни Богданівни Циценко, «Християнське анахоретство як філософсько-антропологічна проблема» (науковий керівник Н.Г. Мозгова) й достроковий Катерини Анатоліївни Фоменко, тема – «Відчуження як екзистенціальна проблема: досвід подолання відчуження» (науковий керівник І.Г. Немчинов). Виходять друком «Збірник наскрізних програм практик студентів за спеціальностями університету» (К., 2011), кафедральними співавторами якого є Г.І. Волинка і Н.Г. Мозгова. Вони ж взяли участь у підготовці навчально-методичного комплексів підготовки спеціалістів і магістрів спеціальності «Релігієзнавство», а також друге, стереотипне видання навчального посібника «Філософія: природа, проблематика, класичні розділи» (К., 2011). Викладацька спільнота кафедри поповнюється Іриною Володимирівною Березінець і Світланою Григорівною Конончук, яка 2012 року захищає кандидатську дисертацію з історії філософії (науковий керівник І.Г. Немчинов) на тему «Політична антропологія Йоана Солсберійського: історико-філософський аналіз».

2012 року ряд викладачів кафедри отримують вчені звання: І.Г. Немчинов – професора, Т.П. Глушко і Б.К. Матюшко – доцента. Віталій Володимирович Пономаренко захищає кандидатську дисертацію на тему «Культурно-історична концепція особистості в творчості Е.В. Льєнкова» (спеціальність «філософська антропологія, філософія культури», науковий керівник Г.І. Волинка). В.О. Дорошкевич у співавторстві з А. Дубенюк видав брошуру «Кто заказал убийство Есенина?» (К., 2012).

Кафедра філософії приєдналася до роботи над серією «Антологія української мислі» – видавничого проекту, що має на меті випустити після столітньої та більш тривалої перерви «найбільш цікаві твори видатних представників української філософської думки, починаючи з часу її становлення і завершуючи сучасністю» (Анотація до кожного окремого тому серії). Ці твори з відомих історичних причин написані російською мовою, і абсолютна їх більшість доступна у виданнях до 1917 року. Кожний том серії супроводжується вступною статтею, а також іменним і предметними покажчиками. Спільно з доктором філософських наук, професором кафедри філософії Мелітопольського державного педагогічного університету імені Б.Хмельницького Олександром Григоровичем Волковим редактором томів серії є Н.Г. Мозгова. Автори вступних статей добираються за тим

принципом, що вони обов'язково мають науковий ступінь, причому захищені дисертації, а також видані ними фахові статті мають пряме відношення до мислителя, чії твори перевидаються. Показчики, а також коректорські вичитки макетів готових до друку випусків серії також є складовою частиною роботи авторів вступних статей. На сьогодні, тобто за останні три роки, світ побачили десять томів праць українських філософів XIX – початку XX століть: П.П. Кудрявцева (Т. 1, 2012, всього два, автор вступної статті – Н.Г. Мозгова); П.І. Ліницького (Т. 1, 2012, всього п'ять, автор вступної статті – Н.Г. Мозгова); В.М. Карпова (Т. 1, 2013, всього три, автор вступної статті – Г.А. Поперечна); М.Я. Грота (Т. 1, 2013, всього чотири, автор вступної статті Б.К. Матюшко); В.В. Лесевича (Т. 1, 2013, всього п'ять, автор вступної статті Б.К. Матюшко); Г.І. Челпанова (Т. 1, 2014, всього чотири, автор вступної статті В.М. Менжулін); Й. Міхневича (2014, автори вступних статей Г.І. Волинка і Н.Г. Мозгова); І.М. Скворцова (Т. 1, 2014, всього два, автор вступної статті Ю.М. Кравченко); Є.В. де Роберті (Т. 1, 2014, всього чотири, автор вступної статті Б.К. Матюшко); П.Д. Лодія (Т. 1, 2015, всього два, автор вступної статті А.В. Сініцина). Від літа 2014 року офіційними видавцями серії є Мелітопольський державний педагогічний університет імені Б.Хмельницького та НПУ імені М.П. Драгоманова.

Рік 2013 став для кафедри особливо важливим у плані методичної роботи: всі 22 навчальні дисципліни, які читаються її викладачами, отримали своє оформлення у вигляді навчальних і робочих програм. Кожна з них пройшла внутрішнє і зовнішнє рецензування, і за рішенням Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол № 12 від 29 травня 2014 року) ті з них, які стосуються освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр», видані в «Навчально-методичному комплексі програм дисциплін кафедри філософії (ОКР «Бакалавр»)» (К., 2014).

2014 рік, який став буремним і драматичним для України і світу, виявився особливо напруженим і для кафедри. 17 квітня, за два тижні до 65-річчя, відходить у вічність Григорій Іванович Волинка, а 11 листопада – Володимир Олександрович Дорошкевич. Нас залишили не просто керівник і старший співпрацівник, а й Люди з великої літери: вимогливі до себе й інших, і водночас надзвичайно щирі, завжди чуйні до болю і радості

З 2014 року кафедру філософії очолює професор Мозгова Н.Г.

Засідання кафедри філософії, 2015 р.

іншої людини. Улюбленці колег і студентської молоді, знані в нашій країні і за її межами, вони залишили по собі не лише наукові відкриття і освітні здобутки, а й найкращу пам'ять.

Такі тяжкі удари долі ще більше згуртували спільноту кафедри. 2014 року її очолила Наталія Григорівна Мозгова, яка є гідною спадкоємницею Григорія Івановича у його науковій школі. На кафедрі відбуваються два дострокові захисти кандидатських дисертацій. Їх авторами є Віталій Едуардович Туренко, тема «Феномен любові: філософсько-антропологічні виміри східнопатристичної традиції» (науковий керівник Н.Г. Мозгова) і Катерина Сергіївна Гончаренко,

Відкриття аудиторії професора Г.І. Волинки, 2015 р.

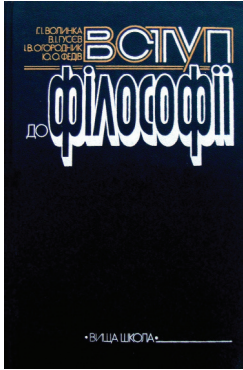
тема «Історико-філософський методологічний проект Жиля Дельоза в сучасному європейському дискурсі» (науковий керівник І.Г. Немчинов). Захистив свою роботу і один з перших випускників відділення філософії ІФОН НПУ імені М.П. Драгоманова Антон Едуардович Дробович (тема «Гедоністичний дискурс як феномен європейської культури: філософсько-антропологічний аналіз», науковий керівник О.П. Магеря). До речі, Антон є добровольцем Збройних Сил України.

180-річний ювілей університету кафедра зустрічає з готовністю і рішучістю до нових звершень на ниві освіти і науки України XXI століття.

Перші академічні читання пам'яті Г.І. Волинка: філософія, освіта, наука (15-16 травня 2015 р.)

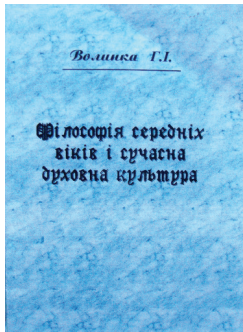
НАЙВАГОМІШІ ВИДАННЯ

Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник / Г.І. Волинка, В.І. Гусев, І.В. Огородник, Ю.О. Федів; за ред. Г.І. Волинки. – К.: Вища шк., 1999. – 624 с.

Розглянуто онтологічні, гносеологічні, аксіологічні та інші проблеми в історії світової філософської думки. Підручник принципово зорієнтований на філософсько-антропологічну проблематику: враховано кращі зразки викладу історії філософії; розширено коло питань, що висвітлюють проблему людини; відображено процесуальність створення тих чи інших філософських концепцій і плюралізм відповідей на те чи інше питання з метою розкриття діалогічного та діалектичного характеру взаєморозвитку філософських доктрин.

Для студентів вищих закладів освіти. Може бути корисний для аспірантів та всіх, хто цікавиться філософією.

Волинка Г.І. Філософія Середніх віків і сучасна духовна культура. Матеріали до лекцій, прочитаних студентам факультету міжнародних відносин відділення філології Слов'янського університету у 1995-1999 роках). – К, 1999. – 99 с.

У книзі висвітлюється історія середньовічної філософії, розглядаються її витоки та напрями, прослідковуються впливи на подальші етапи розвитку духовної культури Західної та Східної Європи. Книга адресована гімназістам, студентам, викладачам філософських дисциплін.

Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії. Навчальний посібник. – К.: Україна, 2001. – 5012 с.

У навчальному посібнику з позицій нового осмислення історії українського народу, його духовної культури послідовно викладаються основні етапи історії української філософії, показані закономірності її становлення та розвитку, її специфічні риси і характерні особливості.

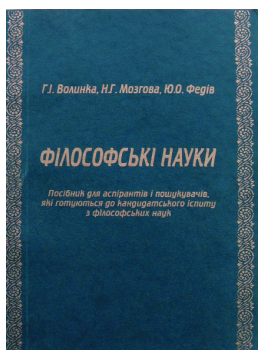
Для викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться історією вітчизняної філософії.

Волинка Г.І. Філософія Стародавності і Середньовіччя в освітньому контексті: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2005. – 544 с.

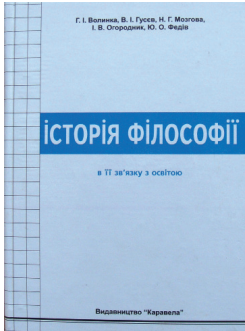
Пропонована книга розглядає філософський поступ у перехресних взаємозв'язках з еволюцією виховання й освіти. Становлення філософської думки Античності та Середньовіччя тісно пов'язані з освітою, досліджуваною як фундаментальне підґрунтя філософії.

Для студентів вищих навчальних закладів.

Волинка Г.І., Мозгова Н.Г., Федів Ю.Ю. Філософські науки: Посібник для аспірантів і пошукувачів. – К.: Видавництво НПУ імені М.П.Драгоманова, 2005. – 104 с.

Посібник містить програми з філософії для підготовки до кандидатських іспитів, модульні схеми самопідготовки, перелік першоджерел та допоміжної літератури, вимоги до реферату, критерії його оцінювання, перелік тем рефератів, конкретні поради щодо оцінювання програмних питань, роботи з джерелами, написання реферату.

Г.І.Волинка, В.І. Гусєв, Н.Г. Мозгова та ін. Історія філософії у її зв'язку з освітою: Підручник. За ред. Г.І. Волинки. – К.: Каравела, 2006. – 480 с.

Історико-філософській літературі бракує книг, де б виникнення філософської думки, її високі класичні злети, античні, середньовічні, нові і новітні часи тісно пов'язувалися з освітою, яка розглядається як фундаментальне підґрунтя історичного поступу філософії. Пропонована книга долає цей брак, розглядаючи філософський поступ у перехресних взаємозв'язках з еволюцією освітньо-виховної галузі. До її змістувходять нові, раніше відсутні в академічному обігу першоджерела, документи, факти. Ідеографія кожної філософської школи подається в доступній формі і у повному обсязі.

Книга адресується студентам, аспірантам, викладачам, всім, хто цікавиться філософією.

Волинка Г.І. Картина світу ХХ століття: енциклопедизм як композиційний принцип. Частина І. Природничо-наукові компоненти. – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 203 с.

Видання є першою спробою опису компонентів сучасної наукової картини світу. Викладаються новітні досягнення наук про природу, людину, суспільство, технології і техніку. Висвітлюються взаємозв'язки різногалузевих знань, доводиться взаємообумовленість їх природження. Обґрунтовується ідея непересічної значимості впорядкованого наукового світорозуміння для підготовки успішного фахівця будь-якої галузі науки і техніки.

Адресується студентам і аспірантам університетів, широкому колу читачів.

Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Навч. посібн. / В.П. Андрущенко, Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова та ін. За ред. Г.І. Волинки. – К.: Каравела, 2009. – 368 с.

Посібник призначений для студентів бакалаврату, які вивчають філософію. Книга охоплює класичні складові дисципліни. Завдяки систематичному та ущільненому викладу посібник допоможе студентам не лише підготуватись до занять, а й уникнути професійних стресів. Згідно з чинними програмами автори намагались не лише ущільнити зміст, а й окреслити напрями його збагачення під час навчання в магістратурі й аспірантурі.

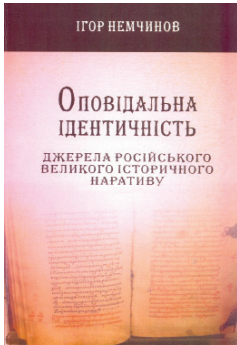
Для студентів, які освоюють кваліфікаційний рівень "Бакалавр".

Немчинов І. Г. Структури «свого» та «чужого» у російській ідентичності: Дослідження з філософії історії в Росії XVIII–XIX ст. – Вінниця: О.Власюк, 2009. – 120 с.

У монографії висвітлений процес взаємодії «свого» та «чужого» у процесі реалізації російського ідентифікаційного проекту XVIII–XIX ст. До філософського аналізу залучений широкий спектр течій російської думки, які, втім, цілком вкладаються у традицію «руської ідеї».

Адресована науковцям, викладачам, студентам філософських спеціальностей, а також усім, кого цікавлять питання російської філософії історії.

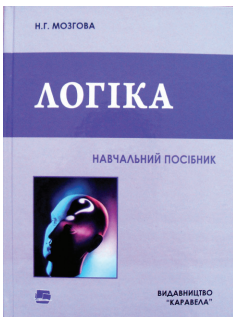

Немчинов І.Г. Оповідальна ідентичність: Джерела російського великого історичного наративу – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 372 с.

У монографії вперше досліджені джерела російського великого історичного наративу у контексті встановлення «оповідальної ідентичності».

До філософського аналізу залучене широке коло середньовічних текстів, а також твори російських істориків доби Просвітництва та початку XIX ст., які склали ядро російської філософії історії.

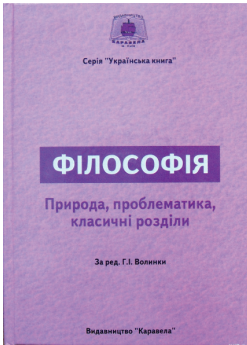
Адресована науковцям, викладачам, студентам філософських спеціальностей, а також усім, кого цікавлять питання російської філософії історії.

Мозгова Н.Г. Логіка: Навч. посібн. 2-е вид. – К.: Каравела, 2011. – 248 с.

У стислому та систематичному, дидактично витриманому вигляді навчальний посібник розкриває зміст основних логічних форм та законів правильного мислення. Він побудований за модульним принципом. Кожен розділ містить дві частини: теоретичну і практичну. Остання вміщує словник термінів, практичні завдання, вправи і тести, розв'язання яких є необхідною умовою формування навичок правильного мислення та застосування їх у практичній діяльності. Основний акцент поставлено на формування у студента самостійних навичок аналізу логічних форм та оперування ними у межах розуміння традиційної та сучасної логіки. Видання супроводжується розділом прикладів розв'язання логічних задач і вправ та відповідей на них.

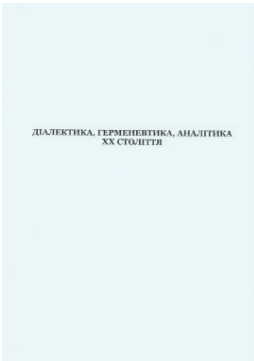
Для студентів вищих навчальних закладів.

Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Навч. посібн. / В.П. Андрущенко, Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова та ін. За ред. Г.І. Волинки. 2-ге вид. – К.: Каравела, 2011. – 368 с.

Посібник призначений для студентів бакалаврату, які вивчають філософію. Книга охоплює класичні складові дисципліни. Завдяки систематичному та ущільненому викладу посібник допоможе студентам не лише підготуватись до занять, а й уникнути професійних стресів. Згідно з чинними програмами автори намагались не лише ущільнити зміст, а й окреслити напрями його збагачення під час навчання в магістратурі й аспірантурі.

Для студентів, які освоюють кваліфікаційний рівень "Бакалавр".

Немчинов І. Г. Діалектика, герменевтика, аналітика ХХ століття. Навчальний посібник. 2-е видання, виправлене та доповнене – Вінниця: Т.П. Барановська, 2014. – 68 с.

Навчальний посібник розроблений відповідно до навчальної програми «Діалектика, герменевтика, аналітика ХХ ст.» з Навчально-методичного комплексу програм та документів щодо підготовки магістрів і спеціалістів зі спеціальності 7.8.030101 – філософія.

Посібник містить тексти лекцій, словник деяких термінів, плани семінарських занять, списки літератури до них, теми наукових досліджень та орієнтовні питання до іспиту.

Серія «Антологія української думки»

Кафедра філософії НПУ імені М.П. Драгоманова ініціювала створення серії «Антологія української думки», яка включає в себе філософські твори українських мислителів минулого. В рамках цієї серії вже видано 10 томів цікавих та оригінальних творів видатних представників української філософської думки XVIII, XIX, початку XX ст. Філософська громадськість України вже має змогу сьогодні ознайомитися із творами таких представників духовно-академічної і університетської філософії України XIX ст. як П.Кудрявцев, П.Ліницький, М. Карпов, М. Грот, В.Лесевич, Г.Челпанов, Й.Міхневич, І. Сковорцов, М. де-Роберті, П. Лодій, твори яких вийшли в серії «Антологія української думки». У найближчий час планується перевидати твори С. Гогоцького, В.Малініна, П.Авсенєва, Й. Шада, Ор.Новицького, В.Зеньковського, О.Гілярова, Я. Колубовського, В.Екземплярського, О. Козлова, Я.Козельського,.

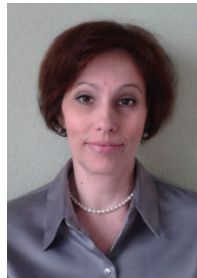
Необхідність цієї серії зумовлена тим, що до сьогодні більшість праць українських філософів означеного періоду лишається абсолютно невідомою широкому загалу науковців. Руйнація національної культури, яка відбулась у першій половині XX ст., вимагає сьогодні від нас активної її розбудови. Саме цим пояснюється актуальність видання робіт українських філософів минулого, адже вони складають золотий фонд національної культури України і ознайомлення з їх творчим спадком сприятиме процесові формування у майбутніх поколінь національної гідності та самоідентифікації.

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

АДАМЕНКО НАДІЯ БОГДАНІВНА – доцент кафедри філософії (з 2010 р.), заступник директора з навчально-методичної роботи (2009 р. і до сьогодні). Освіта: філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка (1999 – 2004 рр.), спеціальність «Філософія», аспірантура при кафедрі історії філософії КНУТШ (2004 – 2007 рр.). Кандидат філософських наук (з 2008 р.), спеціальність «Історія філософії», тема дисертації «Феномен необароко в культурно-філософській традиції постмодернізму». Фахова діяльність: асистент (2007 – 2009 рр.), старший викладач (2009 – 2010 рр.), доцент (з 2010 р.) кафедри філософії НПУ імені М.П. Драгоманова. Вчене звання: доцент кафедри філософії НПУ імені М.П. Драгоманова (з 2015 р.). Коло професійних інтересів: історія сучасної філософії, практична філософія, філософія освіти, методика викладання філософії, філософські практики в освіті та ін. Відзнаки та нагороди: Подяка ректора (2010 р.), Почесна грамота НПУ імені М.П. Драгоманова (2012 р.), Почесна Грамота НАПН України (2014 р.).

БЕРЕЗІНЕЦЬ ІРИНА ВОЛОДИМИРІВНА – викладач кафедри філософії (з 2011). Освіта: педагогічний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О.М. Горького (1985), магістратура Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за спеціальністю – психологія (2001). Фахова діяльність: методист дошкільного закладу (1985-1994), методист вищої категорії кафедри суспільних наук УДУФМТ (2009-2011), асистент кафедри філософії (2011), аспірант кафедри філософії (2010-2013). Коло наукових інтересів: дослідження історії професійно-академічної філософії в Україні XIX - початку XX століття. Відзнаки та нагороди: подяка УДУФМТ (2010).

ГЛУШКО ТЕТЯНА ПЕТРІВНА – доцент кафедри філософії Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Освіта: філософський факультет

тет Київського національного університету імені Тараса Шевченка (1998-2003); аспірантура при філософському факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра філософії гуманітарних наук (2003-2006). Фахова діяльність: асистент (2006), старший викладач (2007), доцент (2012) кафедри філософії Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: філософія економіки, соціальна філософія.

ГОНЧАРЕНКО КАТЕРИНА СЕРГІЇВНА –

викладач кафедри філософії. Освіта: 2011 року закінчила філософський факультет Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Фахова діяльність: з 2012 року викладач кафедри філософії НПУ імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: постмодернізм, структуралізм, постструктуралізм, філософія кіно.

КОНОНЧУК СВІТЛАНА ГРИГОРІВНА –

старший викладач кафедри. Освіта: у 1990 р. закінчила філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Фахова діяльність: 1990-1992 рр. – викладач кафедри філософії Ужгородського національного університету; 1992-1995 рр. – навчання в аспірантурі Інституту філософії Національної академії наук України. З 1996 р. робота в Українському незалежному центрі політичних досліджень. З 2012 р. співробітник кафедри. Того ж року присвоєно звання кандидата філософських наук. Коло професійних інтересів: становлення теорії політичного суб'єкта, теорія та історія політичних вчень, сучасні суспільні і політичні процеси.

КРАВЧЕНКО ВІТАЛІЙ МИКОЛАЙОВИЧ –

викладач ІФОН. Освіта: філософський факультет Київського Національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Релігієзнавство», аспірантура Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за спеціаль-

ністю «Історія філософії», кандидат філософських наук. Фахова діяльність: викладач кафедри філософії НПУ імені М.П. Драгоманова (з 2012 р.)

КУРНА ОЛЬГА СЕРГІЇВНА – асистент кафедри філософії. Освіта: закінчила Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Фахова діяльність: з 2012 року викладач філософії та логіки в НПУ ім. М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: філософська антропологія, логіка, філософія культури.

КУЧМІЙ ОЛЬГА ВІКТОРІВНА – старший викладач кафедри філософії. Освіта: Інститут філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова (2008 р.), спеціальність «Релігієзнавство» та кваліфікація "філософ; викладач релігієзнавчих дисциплін". Аспірантура за напрямом «Історія філософії». Фахова діяльність: викладач філософських дисциплін (з 2008 р.). Коло професійних інтересів: дослідження історіографії історії філософії як окремої галузі філософської науки.

МАТЮШКО БОГДАН КОСТЯНТИНОВИЧ – доцент кафедри філософії (з 2007 р.). Освіта: педагогічний факультет (нині Інститут педагогіки і психології) Українського державного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (нині НПУ імені М.П. Драгоманова), (1992 – 1997), спеціальність «Початкове навчання та образотворче мистецтво», аспірантура при кафедрі філософії НПУ імені М.П. Драгоманова (1997 – 2000), Київська Духовна Семінарія Української Православної Церкви, заочне відділення (2006 – 2011), спеціальність «Богослів'я». Кандидат філософських наук (2005), спеціальність «Історія філософії». Закінчує докторантуру при кафедрі філософії НПУ імені М.П. Драгоманова. Фахова діяльність: асистент (2000 – 2005), старший викладач (2005 – 2007), доцент (з 2007) кафедри філософії НПУ імені М.П. Драгоманова. Вчене звання: доцент кафедри філософії НПУ імені М.П. Драгоманова (2012). Коло професійних інтересів: філософія Середніх віків, історія

української філософії, історія позитивізму, епістемологія та філософія науки, наукова картина світу, філософія в контексті історичних форм світогляду, християнська філософська традиція, ісихазм як Богопізнання. Відзнаки та нагороди: Почесна грамота НПУ імені М.П. Драгоманова (2010).

МОЗГОВА НАТАЛІЯ ГРИГОРІВНА - завідувач кафедри філософії (з 2014 р.), доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України. Освіта: філософський факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (1980 р.). Фахова діяльність: Київський політехнічний інститут – асистент кафедри філософії (1980-1981); Київський державний педагогічний інститут імені О.М. Горького – аспірант кафедри філософії (1981-1985); асистент цієї ж кафедри (1985-1987); викладач кафедри філософії (1989-1993); старший викладач кафедри філософії Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (1993-1997); доцент кафедри філософії (1998-2003); професор кафедри філософії (2004-2014); заслужений працівник освіти України (2011); завідувач кафедри філософії (з 2014 р.). Коло наукових інтересів: духовно-академічна та університетська філософія України XIX – початку XX ст.; сучасні проблеми філософії та методології науки; логіка та епістемологія сучасного наукового знання. Відзнаки та нагороди: Орден Святої великомучениці Варвари (2004), Грамота Верховної Ради України за заслуги перед українським народом (2005), Почесна Грамота Міністерства освіти і науки України (2007), Подяка ректора НПУ імені М.П. Драгоманова (2008), Орден Святих Кирила і Мефодія (2010), Медаль М.П. Драгоманова (2010), Почесне звання «Заслужений працівник освіти України (2011), Срібна медаль «М.П. Драгоманов: 1845-1995 рр.» (2012).

НАЗАРЕНКО МАРІЯ СЕРГІЇВНА – старший викладач кафедри філософії, кандидат філософських наук. Освіта: Інститут філософської освіти і науки: 2002-2007, спеціальність: релігієзнавець, викладач

філософських дисциплін. 2007-2010 - аспірантура при кафедрі філософії. 2011 - захист кандидатської дисертації. Фахова діяльність: з 2009 року викладач кафедри філософії, з 2009-2011 р.р. - асистент кафедри філософії, з 2011 р. - старший викладач. Коло наукових інтересів: філософська есхатологія, теорія пізнання, філософія фотографії.

НЕМЧИНОВ ІГОР ГЕННАДІЙОВИЧ – професор кафедри філософії. Освіта: Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка, філософський факультет (1990). Фахова діяльність: асистент, старший викладач, доцент, професор (з 2008 р.) кафедри філософії. Доктор філософських наук (2011), професор (2013). Коло професійних інтересів: російська філософія, філософія історії, сучасна світова філософія.

ОБЛОВА ЛЮДМИЛА АНАТОЛІВНА – народилася у 1976 році в м. Коломиї Івано-Франківської області. Закінчила філософський факультет Прикарпатського університету ім. В.Стефаника. У 2007 році отримала ступінь кандидата філософських наук. Тема дисертації „Пізнавальні межі філософської віри (філософсько-антропологічний аспект)”. Фахова діяльність: доцент кафедри філософії Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Коло наукових інтересів – метафізика, філософська антропологія.

ОСТАПЧУК ГАЛІНА ОЛЕКСАНДРІВНА – доцент кафедри філософії. Освіта: у 1989 р. закінчила філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Фахова діяльність: 1989 – 2005 викладач Київського індустріального технікуму, 1993-1996 навчання в аспірантурі; 1997р. – присуджено науковий ступінь кандидата філософських наук; з 2006 р. – ст. викладач кафедри філософії ІФОН, з 2007р. - доцент кафедри філософії ІФОН НПУ ім. М.П. Драгоманова; 2012 р. – присвоєне звання доцента. Коло професійних інтересів: філософія української національної ідеї в контексті європейських вчень.

ПАВЛОВСЬКА ОЛЕНА ВАЛЕНТИНІВНА – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії інституту філософської освіти та науки НПУ ім. М.П. Драгоманова. Освіта: філософський факультет КНУ ім. Тараса Шевченка (2005 р.), аспірантура при кафедрі логіки філософського факультету КНУ ім. Тараса Шевченка (2008 р.). Фахова діяльність: асистент кафедри філософії інституту філософської освіти та науки НПУ імені М.П. Драгоманова (2008), викладач кафедри філософії інституту філософської освіти і науки, НПУ імені М.П. Драгоманова, старший викладач кафедри філософії інституту філософської освіти і науки НПУ ім. М.П. Драгоманова, доцент кафедри філософії інституту філософської освіти і науки НПУ ім. М.П. Драгоманова (з 2012 р.). Коло професійних інтересів: робота зі студентами в контексті підготовки до наукових конференцій, дослідження наукової проблематики, що пов'язана з питанням взаємозв'язку логіки та теології.

ПОНОМАРЕНКО ВІТАЛІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ – старший викладач кафедри філософії ІФОН. Освіта: Факультет соціології і права Національного технічного університету України «КПІ» за спеціальністю – соціальна робота. У 2012 році захистив кандидатську дисертацію «Культурно-історична концепція особистості в творчості Е.В. Ільєнкова», за спеціальністю "Історія філософії". Фахова діяльність: Центр опіки дитини Київської облдержадміністрації – соціолог (2004-2007 рр.), Інститут філософської освіти і науки – асистент (2007-20013 рр.), старший викладач (з 2013 р.)

ТРОХИМЕНКО (ДЕВЯТИЛОВА) ОЛЬГА ВАСИЛІВНА – викладач кафедри філософії Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова. Освіта: бакалаврат при Інституті філософської освіти та науки НПУ імені М.П. Драгоманова за спеціальністю «Філософія» (2010); магістратура при Інституті філософської освіти та науки НПУ іме-

ні М.П. Драгоманова за спеціальністю «Філософія (практична психологія)» (2011); аспірантура (кафедра філософії) НПУ імені М.П. Драгоманова (2014). Фахова діяльність: старший лаборант кафедри філософії Інституту філософської освіти та науки НПУ імені М.П. Драгоманова (2011 – 2012); з 2012 р. – викладач кафедри філософії Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: українська філософська думка, сучасна світова філософія, філософія сміху в творчості М.В. Гоголя.

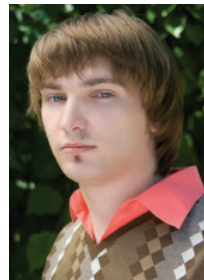
ФОМЕНКО КАТЕРИНА АНАТОЛІЇВНА – доцент кафедри філософії. Освіта: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова (2007), спеціальність: філософ; викладач релігієзнавчих дисциплін. Фахова діяльність: аспірантка, асистент, доцент (з 2014 р.) кафедри філософії. Кандидат філософських наук (2011). Коло наукових інтересів: філософська антропологія, філософія культури.

ЦИЦЕНКО ГАННА БОГДАНІВНА – старший викладач кафедри філософії. Освіта: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова (2007 р.), спеціальність: «Релігієзнавство» освітньо-кваліфікаційний рівень "Магістр філософії; викладач релігієзнавчих дисциплін". У цьому ж році вступила до аспірантури університету за спеціальністю «Філософська антропологія, філософія культури». Фахова діяльність: лаборант кафедри філософії, асистент, викладач, старший викладач. Коло наукових інтересів: філософська антропологія, філософія культури.

ШУШКЕВИЧ ЄВГЕНІЙ МИКОЛАЙОВИЧ – викладач кафедри філософії. Освіта: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Спеціальність: "Філософія", кваліфікація "Магістр філософії, викладач філософських дисциплін". Фахова діяльність: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова – асистент кафедри філософії (2011 - 2013).

КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Кафедра культурології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, що сьогодні працює у складі Інституту філософської освіти і науки, від часу свого створення у 1964 році і по сьогодні виконує роль загальноуніверситетської кафедри. У різні часи її викладачі доносили до студентства університету знання з культурології, історії культури, релігієзнавства, етики та естетики, формуючи, разом з іншими кафедрами соціально-гуманітарного профілю, у майбутніх педагогів необхідні світоглядні орієнтири та аксіологічні установки.

Поява кафедри наукового атеїзму(а саме таку назву мала кафедра у 1964 році) у Київському державному педагогічному інституті імені О.М. Горького пов'язана із формуванням нової парадигми ставлення радянської влади до релігії, церкви і віруючих. Адже саме на цей час припадає усвідомлення правлячим режимом невідворотності довготривалого співіснування матеріалістичного світогляду та системи інститутів радянського суспільства і держави з одного боку, та релігії і церкви – з іншого. Незахищеність останніх, під тиском всемогутньої репресивної машини та державного атеїзму, активізувало питання вивчення цих феноменів та певної їх інтеграції в існуючу суспільну систему.

Таких підходів вимагала і міжнародна ситуація, в якій знаходився тодішній СРСР та його сателіти. Відійшли в минуле ідеї «світової революції», сталінський експансіонізм та хрущовські ідеї перемоги соціалізму у змаганні з капіталізмом, що поставили світ на межу ядерної війни в часи «карибської кризи». На порядок денний вийшла концепція тривалого співіснування двох соціально-економічних систем чи того, що було під них закамouflяжовано. Відтак актуалізувалися прагнення у дотриманні прав людини, в тому числі і права на свободу совісті як однієї із фундаментальних людських свобод. Світ розвивався у напрямку від «Загальної декларації прав людини» до так званого Гельсінського заключного документа, які, попри усю їх незручність для комуністичної ідеології і практики «реального соціалізму», не могли не враховуватися радянським політичним керівництвом. Крім того, порушення прав людини підривало радянський лад із середини, породжуючи досить потужний дисидентський рух у релігійному середовищі країни.

За таких умов і постала необхідність предметного вивчення «ідеологічних опонентів» організації атеїстичної контрпропаганди та системного проведення атеїстичної роботи, як складової «комуніс-

тичного виховання» населення.

До цієї роботи залучалися як старі «богоборницькі» кадри, так і вчені, які усвідомлювали усю складність гармонізації життя суспільства, у якому релігія і церква були винесені на маргінеси і вважалися позасистемними елементами соціалістичної ідеології та тогочасного суспільства. У цьому сенсі новоствореній кафедрі пощастило. Її очолив загартований життям, учасник війни, відзначений багатьма бойовими нагородами, прекрасний вчений Борис Олександрович Лобовик, доктор філософських наук, професор, один із кращих фахівців з дослідження буденної релігійності. Робота в цьому сегменті дослідження релігійності, як відомо, вимагає бездоганного володіння соціологічним інструментарієм та знанням психології віруючих.

Кафедру очолював учасник війни, доктор філософських наук, професор Б.О. Лобовик

Відтак роботи Б.О.Лобовика носили справді проривний характер, вони були покладені в основу перш за все соціології і психології релігії, розвиток яких потребує неабияких зусиль і понині, оскільки і сьогодні цій царині відчувається певне відставання від досліджень світового релігієзнавства.

До першого складу кафедри входили також Л.О. Ситенко, В.І. Голубович та Є.К. Дулуман. Постать Євграфа Калениковича Дулумана була помітною, колоритною та неоднозначною. Він мав ґрунтовну богословську освіту, священницький сан та серйозний послужний список в уставній діяльності, однак в силу різних обставин відійшов від церкви і згодом став доктором філософських наук, професором. Євграф Калениковича Дулумана вирізняло глибоке знання предмета дослідження зсередини. Його роботи відзначалися глибиною аналізу, компаративістськими характеристиками і прогностичними висновками. Хоча, звичайно, як у роботі цих учених та їхніх колег-сучасників так і в роботі кафедри загалом не обходилося та і не могло обійтись без штучної ідеологізації досліджень. Тому, поруч з тогочасними реалістичними дослідженнями, що мали, без сумніву, теоретичну та практичну цінність («Конфесійно-соціологічні дослідження характерних рис сучасного віруючого», «Гносеологічні та соціально-психологічні особливості релігійної свідомості», «Практикум з етики та

Засідання робочої групи на чолі з проф. Б.О. Лобовиком у 70-х рр. ХХ ст.

естетики» тощо), на кафедрі розроблялися і суто ідеологізовані теми, а саме: «Критика апологетики християнської моралі», «Науковий атеїзм і суспільний прогрес», «Актуальні проблеми атеїстичного, морально-естетичного виховання в школі» та інші. Це було даниною часу,

коли розвиток суспільства намагалися примирити з мертвонародженими ідеологемами комуністів, що в самій своїй основі суперечать природі людини та суспільства, оскільки з часом із них вихолостили саму суть соціологічної ідеї рівності людей, субсидіарності суспільства, перерозподілу суспільних благ, спільного блага тощо.

Наступальність атеїстичної пропаганди – характерна особливість хрущовського періоду. Розвідки науковців цього періоду відрізняються від досліджень періоду «брежневських десятиліть», який знаменував собою традиційне протистояння релігії та атеїзму, що супроводжувалося нечастими кримінальними та адміністративним переслідуванням віруючих. Відповідно і роботи вчених кафедри відзначалися об’єктивністю, науковістю. Широко застосовувалися прикладні прийоми у виховання молодого покоління матеріалістичного світогляду. Тим більше, що йшлося про підготовку вчителів, які за визначенням повинні були бути носіями комуністичної ідеології. І навіть за штатних умов роботу вчених кафедри вирізняло намагання закласти наукову основу у викладання суто ідеологічних дисциплін, позбутися грубих пропагандистських штампів, характерних для доби “державного атеїзму”, та побудувати основи толерантного ставлення радянських громадян, штучно розділених на віруючих та атеїстів.

Чимало зусиль до цього доклав доцент кафедри, кандидат філософських наук, а згодом виконувач обов’язків завідувача кафедри Микола Васильович Філоненко, відомий фахівець у галузі вивчення православної релігійності, який багато зробив для осягнення цього наймасовішого феномену релігійного життя в Україні, розуміння тих процесів, що відбувалися в церкві та поза нею. Особливою заслугою Миколи Васильовича слід вважати те, що він один з перших в Україні опрацював соціальну концепцію церкви, реалізація якої призведе

ла згодом до знаходження реальних форм співпраці між віруючими та невіруючими, що цементували суспільство і не продовжували штучних ліній його розколу.

У 70-х роках (1973 та 1979) кафедра наукового атеїзму розширила спектр дисциплін, що викладалися працівниками кафедри, до яких було додано викладання етики та естетики. Кафедра поповнилася новими яскравими особистостями. На ній почали працювати Галина Костянтинівна Полікарпова, Елеонора Михайлівна Єлігулашвілі, Феодосій Андрійович Місюра, Наталя Георгіївна Ігошкіна, Алла Євгенівна Дорога, Жанна Олександрівна Безвершук та інші.

Сьогодні важко оцінити роботу цих вчених, які окрім своєї викладацької та наукової діяльності проводили величезну позааудиторну роботу з майбутніми педагогами, здійснювали істинне естетичного виховання морально-етичного ставлення до всіх оточуючих. Завдяки цим подвижницьким зусиллям сотні і тисячі молодих педагогів, які їхали працювати в школи України та багатьох союзних республік, стали проповідниками принципів високої моралі та естетичного осягнення світу. Це суттєво посилювало роль їхньої просвітницької місії та учительства, особливо на селі, де вчителі складали передову частину сільської інтелігенції, діяльність якої позначалася на усіх сферах життя людей. Саме вчителі, яких надихнули наші викладачі, стали організаторами аматорських театральних, співочих та танцювальних колективів, студій художньої творчості, образотворчого мистецтва тощо. Тим більше, що роки навчання у столиці України – великому культурному і мистецькому центрі – створювали додаткові можливості для естетичного виховання і формування майбутніх педагогів. З того часу широке використання цих можливостей стало традиційним для викладачів нашої кафедри і сьогодні лише дедалі більше впроваджується у практичній діяльності.

Старший викладач
Полікарпова Г.К.

Доцент Місюра Ф.А.

Ветерани ВВВ викладачі кафедри Ф.А. Місюра і Г.К. Полікарпова

У 1982 році Борис Олександрович Лобовик переходить на роботу до Інституту філософії АН УРСР, де очолює відділ наукового атеїзму, формує чудовий науковий колектив, здатний вирішувати як завдання глибокого наукового пошуку в царині важливих філософських дисциплін – релігієзнавства, етики та естетики, так і здійснювати на високому рівні викладання перерахованих дисциплін та вести поза-аудиторну виховну та просвітницьку роботу як в рамках інституту, так і за його межами.

Всередині 80-х років, коли кафедру очолив Микола Михайлович Закович, (який як і Б.О. Лобовик керував колективом кафедри впродовж вісімнадцяти років) країна і радянське суспільство постало перед необхідністю переосмислити парадигми власного розвитку. Це не могло не вплинути на дисципліни соціально-гуманітарного блоку, які були покликані не лише описувати суспільні процеси, що суттєво пришвидчувалися, але й виконували евристично-прогностичну функцію та передбачати результати суспільних перетворень.

Зокрема слід дати деяку оцінку діяльності того покоління суспільствознавців, яке працювало в межах догматизованої теорії суспільного розвитку і, відповідно, не могло розкрити усю творчого потенціалу, але попри це зробило немалий внесок у розвиток соціально-гуманітарного знання.

Сьогодні нерідко можна почути іронічні нотки в оцінках діяльності кафедр та наукових підрозділів з так званого наукового атеїзму, наукового комунізму, діалектичного матеріалізму, історичного мате-

ріалізму, марксистсько-ленінської етики та естетики тощо. Звичайно, такі погляди мають право на існування.

На те, що відбувалося, слід подивитися і з іншого боку. Радянське суспільствознавство поставало і розвивалося у вкрай поляризованому світі і не могло бути нічим іншим як виправданням існуючого суспільно-політичного ладу, його ідеологічним адвокатом і частиною системи ідеологічної обробки своїх громадян.

Поруч з тим, догматизм у роботі вчених-суспільствознавців поволі відступав, даючи спочатку незначний, а потім все більший простір для наукових розвідок, що базувалися на реальному аналізі суспільних процесів. За загальним визнанням, наприклад, в 70 – 80-х роках ХХ століття в рамках наукового атеїзму захищалося не більше 5% дисертаційних робіт, присвячених так званому позитивному аспекту наукового атеїзму (власне атеїзму) від їх загальної кількості. Основний же масив складали собою суто релігієзнавчі дослідження, нехай спотвореного та штучно препарованого системою релігійного середовища країни. Це ж саме можна сказати і про інші філософські дисципліни. Головне полягало в іншому: навіть за умов повного панування різного роду ідеологем і догм, суспільствознавство і філософія продовжували функціонувати і зберегли тяжіння до дослідження традиції, намагалися реально оцінити соціальні трансформації та систематичні зміни у розвитку суспільства.

Новий завідувач кафедри додав до змісту її роботи проблематику власних досліджень, що стосувалися розвитку обрядово-святкової складової релігійно-церковного комплексу та становлення системи нових свят та обрядів радянської доби. Ці аспекти досліджень М.М. Заковича вийшли на рівень загально-культурологічної тематики та історії культури. Дослідження обрядовості (як релігійної, так і радянської) в той час також не вирізнялося глибокою об'єктивністю та намаганням заглибитися в сутність предмета. Тут, як і в усіх соціокультурних дослідженнях, спостерігається вплив базових радянських ідеологем, які не сприяли вивченню святково-обрядового комплексу як процесу інтеграції нового і традиційного, а протиставляли нові свята і обряди традиційним, з неодмінним їх релігійним змістом. Бездумне механічне заміщення одних обрядів іншими (звіз-

Всередині 80-х років кафедру очолив проф. М.М. Закович

дини замість обряду хрещення дитини; з'їзд села замість храмових свят тощо) та позбавлення радянських свят і обрядів цілепокладання призвели до майже повного забуття традиційних свят.

З метою необхідності виявлення історичних форм світового обрядового комплексу, дослідження тогочасного феномену свят та обрядів було здійснено досить якісно, зокрема і працівниками кафедри. Аспірантура, яку було відкрито на кафедрі у 1983 році, почала функціонувати саме в руслі дослідження святково-обрядової проблематики. Перші теми аспірантів В.А. Долгінцевої та В.В. Маслова стосувалися студентської обрядовості та трудових традицій. Починаючи з 1983 року на кафедрі починають працювати А.Є. Дорога, Ж.О. Безвершук, Н.Г. Ігошкіна та ціла плеяда релігієзнавців – О.П.Магеря, В.М. Арестов, В.В. Чуприна, які досліджували проблеми співіснування релігії та культури, історію церковного мистецтва, релігійного екстремізму, раціональних особливостей функціонування релігійно-церковного комплексу тощо. Під їхнім керівництвом захищають свої кандидатські дослідження Я.Янченко, В.Ларіонова, А.Марков, М.Стефанов, Н.Коган, Н.Звенюк та інші.

Цей період роботи кафедри співпав із радикальними суспільно-політичними трансформаціями, викликаними горбачовською перебудовою. Блок соціально-гуманітарних дисциплін, як відомо, переживав у той час найзначніші зміни, пов'язані з утвердженням плюралістичних підходів (щодо досліджень у сфері суспільного життя) та втратою марксизмом-ленінізмом свого пануючого впливу у цій сфері.

Ці болочі зміни відбувалися шляхом еволюції самих галузей знань та окремих спеціальностей, змісту дослідження, форм і методів їх проведення, відходу від догматизму та повернення до принципів науковості, об'єктивності, структурно-функціонального аналізу вищ соціально-політичного життя та історії тощо. Дослідження в соціально-гуманітарній сфері втратили ідеологічне навантаження і вперше за довгі роки ставали справді науковими дослідженнями. Те ж саме стосувалося і питання викладання цього блоку дисциплін.

Доценти Ф.А. Місюра і О.П. Магеря – старожили кафедри (кінець 90-х рр.)

Разом із цими змінами змінювалася і назва кафедри. У 1990 році з кафедри наукового атеїзму, етики і естетики вона перетворилася на кафедру етики, естетики, історії та теорії релігії і атеїзму, а вже у складі соціально-гуманітарного факультету,

деканом якого був професор Б.І. Андрусишин, із січня 1990 року кафедра отримала свою нинішню назву – кафедра культурології. Того ж року, після проходження низки суттєвих трансформацій, постала і наукова та навчальна спеціальність «релігієзнавство». З відмінної монополії комуністичної ідеології свою «марксистсько-ленінську визначеність» втратили і решта спеціальностей, що були розроблені і викладались вченими кафедри.

В останні роки існування СРСР, а особливо з утвердженням України як самостійної держави, предмети соціально-гуманітарних наук суттєво розширюються і поглиблюються. Зокрема, коли мова йде лише про релігієзнавство, то саме в цей період вчені-релігієзнавці починають досліджувати дієві об'єкти, що вільно розвиваються та стають учасниками відчутних змін у соціумі.

Церква починає діяти в нових суб'єктно-об'єктних відносинах: вона перестає бути простим об'єктом вивчення та препарування, стає помітним суб'єктом суспільних трансформацій. Релігійна мережа України та інших пострадянських країн починає швидко зростати. Це зростання носить не лише екстенсивний, але і яскраво виражений якісний характер. Поволі відновлюється духовно-релігійна освіта, широка мережа церковно-релігійних просвітницьких організацій, монастирів, церковних виробництв, релігійних засобів масової інформації, зростають релігійні спільноти та братства як засіб реалізації соціальних проектів церкви. Церква виступає помітним виробником сільськогосподарської продукції, активно підтримує культурно-побутові традиції тощо.

Структурні (кардинальні) зміни в релігійному житті країни відбулися в результаті відродження Української греко-католицької церкви, наслідком яких стали складні трансформаційні процеси в українському православ'ї, пов'язані з церковними розколами та відродженням національно орієнтованих православно-церковних утворень. Максимально цілісно і якісно зростають протестантські церкви, перелік яких відчутно доповнюється появою досить сильних, харизматичних рухів, відроджується мусульманство та інші традиційні релігії, що з давніх часів побутовали на території України. Розпочинається потужне вторгнення в Україну деструктивних релігій, відбувається становлення нової моделі державно-церковних відносин, а саме: церква входить в існуючу систему суспільних інститутів і стає учасником процесу становлення і розвитку в Україні громадянського суспільства.

Усе це стало об'єктом дослідження релігієзнавців наприкінці минулого століття, не менше проблемних питань постало і перед культурологами. Завдання відкрити Україну світові поклато початок

дослідженням спектру культурних явищ, які було розпочато ще за «залізною завісою». Фахівці в галузі етики та естетики також поставили перед питанням кардинальної зміни логіки школи попереднього суспільства та формування аксіології нової доби. Разом з новим науковим пошуком працівників кафедри відпрацьовувався зміст нових курсів релігієзнавства, культурології, етики та естетики. Нові наукові та методичні розробки викладачів кафедри мали на меті донести до студентства все багатство світової гуманістичної думки. Саме тому 90-ті роки вимагали значних зусиль щодо осмислення нових суспільних явищ в аспекті гуманізму, у підготовці нових підручників та наукових посібників, які б стали альтернативою заідеологізованій

Засідання кафедри наприкінці 90-х рр.

навчальній літературі попередніх періодів.

Результатом роботи працівників кафедри стали такі публікації: монографія Ж.О. Безвершук «Світова та вітчизняна культура» (1992 р.), колективний навчальний посібник «Зарубіжна та українська культура», за редакцією професора М.М. Заковича (2000р.), «Релігієзнавчий словник» (укладався вченими кафедри у співавторстві із науковцями відділів Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України та викладачами кафедри релігієзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка), підручник «Релігієзнавство», праця В.В. Чуприни та О.П. Магері «Православ'я: український вимір», навчальний посібник «Культурологія», що витримав

п'ять перевидань, праця Г.С. Меднікової «Українська та зарубіжна культура ХХ століття», словник-довідник «Історія культури в термінах і назвах» Ж.О. Безвершук та багато інших фахових праць, що мали значний вплив на розвиток сучасного релігієзнавства, культурології, етики та естетики. Отже, важливо наголосити на тому, що на початку 2000-х років кафедра являла собою науково-дослідницький, педагогічний і методичний центр, в роботі якого брали участь відомі вчені та знані фахівці своєї справи. У різні часи до проведення досліджень і вивчення завдань, які поставали перед кафедрою, долучалися такі відомі наукові діячі, як академік НАН України О.С. Онищенко, академік НАПН І.А. Зязюн, професори В.І. Лубський, П.Л. Яроцький, Т.Г. Горбаченко, Л.Г. Конотоп, І.І. Мигович, П.І. Косуха та інші.

З 2001 року кафедру культурології очолює доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки, член-кореспондент НАПН України Віктор Дмитрович Бондаренко – відомий релігієзнавець, фахівець у сфері державно-церковних відносин та підготовки кадрів вищої атестації. Крім того, Віктор Дмитрович має колосальний досвід роботи у релігійних колах та у сфері освіти і науки, працював в Інституті філософії НАН України та Адміністрації Президента України, очолював Державний комітет України у справах релігій, згодом був призначений заступником Голови ВАК України, надалі директором департаменту атестації кадрів МОН України. За визначні заслуги на освітянській та науковій ниві він був нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2001) та Орденом «За заслуги» III ступеня (2008). Його наукові монографії: «Релігійна громада у сучасному суспільстві» (1987), «Сучасна православна релігійність» (1989) – відомі в усій Україні та за її межами.

На початку 2000-х років, з обранням нового завідувача, відбулася ключова подія в історії кафедри – початок підготовки спеціалістів з релігієзнавства. Перший набір студентів був проведений 2002 року на соціально-гуманітарному факультеті. Професор М.М. Закович, нарешті, втілює у життя свою мрію щодо відкриття такої спеціальності на базі НПУ імені М.П. Драгоманова і, разом із професором В.Д. Бондаренком, розробляє навчальний план підготовки бакалав-

З 2001 року кафедру культурології очолює професор Бондаренко В.Д.

рів, спеціалістів і магістрів зі спеціальності «Релігієзнавство», а згодом – «Культурологія».

З початку 2000-х років перед кафедрою було поставлено завдання перетворитися на центр наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації для усієї системи педагогічних навчальних закладів країни, що відповідало лідерським позиціям Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова і вирізняло його серед інших педагогічних вищих навчальних закладів України. У зв'язку з цим, починаючи з 2002 року, кафедра стала випускною, а на її базі почали готувати бакалаврів, спеціалістів і магістрів з релігієзнавства, а згодом і з культурології. В різні часи і до сьогодні на кафедрі відкрита аспірантура і докторантура з релігієзнавства, культурології, а з 2013 року – з теології. Набірдо аспірантури та докторантури з метою підвищення кваліфікації було збільшено в рази.

У 2005 році, внаслідок структурної перебудови університету, започаткованої ректором, академіком В.П. Андрущенком, кафедра увійшла до складу новоствореного Інституту філософської освіти і науки,

який очолив відомий вчений, доктор історичних наук, професор І.І. Дробот. Завдяки перебуванню серед споріднених кафедр – кафедра культурології розпочала новий етап у своєму розвитку. Вона неодноразово перемогала за показниками високої науково-педагогічної діяльності. Кафедра отримала завершений цикл підготовки науково-педагогічних працівників

Обмірковування перспектив розвитку кафедри

вищої кваліфікації з того часу, коли на базі кафедри розпочала свою роботу спеціалізована вчена рада з релігієзнавства та естетики, яку очолив проф. М.М. Закович, а з 2015 року – проф. Ю.П. Чорноморець.

З 2008 року, за рішенням Вченої Ради НПУ імені М.П. Драгоманова, в структурі університету було створено

На засіданні кафедри доповідає доц. Ю.М. Кравченко, 2012 р.

Колектив кафедри культурології у 2011 році

кафедру етики та естетики, а її завідувачем призначено доктора філософських наук, професора кафедри філософії Інституту філософської освіти і науки Т.І. Андрущенко. Саме в ці роки склад кафедри посилився професорами В.Є. Єленьким, який очолив Центр релігієзнавчих досліджень, М.М. Черенковим, Ю.П. Чорноморцем, І.В. Богачевською, І.Б. Остащуком та багатьма іншими працівниками, значна кількість яких пройшла своє наукове і педагогічне зростання у стінах кафедри культурології. Нині на цій кафедрі працюють 35 викладачів, серед яких 9 докторів наук та 19 кандидатів наук.

Кафедра перетворилась не просто в один із найбільших осередків підготовки релігієзнавців і культурологів, а й, з-поміж інших по-

Наукова конференція "Державно-церковні відносини"

дібних центрів, зосередила свою увагу на провідних аспектах релігієзнавчої та культурологічної тематики, адаптованих до потреб педагогічної системи в Україні. Це дає можливість працювати в аспекті різних наукових поглядів на рівні міждисциплінарних зв'язків з метою практичного застосування набутих знань. Кафедра має тісні зв'язки з державними органами у справах релігії, провідними духовними навчальними закладами країни, виставковими центрами, музеями та концертними залами.

Критерії наукового знання, визначені членами кафедри, презентовані їхніми численними публікаціями, проведеними науковими заходами в Україні та за її межами. Серед основних праць останніх років світ побачили монографічні дослідження «Чужий. Інший. Близній. Філософія діалогу як філософія Третього» проф. Є.В. Більченко, «Мистецтво постмодернізму як фактор адаптації особистості» проф. Г.С. Меднікової, «Феномен екуменізму в сучасному християнстві» доц. О.С. Кисельова, «Етнокультурна царина духовно-релігійних обрядів української ментальності: усталеності та інновації» доц. С.А. Хрипко, «Серп холодної луни: реконструкція моделей чувствено-

Відомий іспанський філософ Бенно Хюбнер спілкується зі студентами-культурологами

сти», доц. О.О. Кирилової, «Державно-церковні відносини в Україні: історія, сучасний стан та перспективи розвитку» проф. В.Д. Бондаренка та Б.І. Андрусишина тощо та десятки статей у наукових фахових виданнях.

Упродовж останніх років кафедра брала активну участь у міжнародних та всеукраїнських

конференціях і конгресах. Серед них слід відзначити: Міжнародний науковий форум «Простір гуманітарної комунікації»; Конгрес молодих дослідників релігії; Конгрес вчителів предметів духовно-морального спрямування; науково-практичні конференції – «Релігійна освіта та її альтернативи у загальноосвітній школі: європейський та український досвід», «Українська та світова релігієзнавча думка: історія і сучасність», «Релігієзнавство, філософія релігії і теологія: від проблеми співіснування до взаємодії», «Філософія і релігія в просторі сучасної культури», «Українська регіоніка у контексті діалогу культур: теоретичний та прикладний виміри» – та ін.

Крім наукової роботи, кафедра культурології проводить відомі всій Україні мистецько-просвітницькі заходи: «Тиждень мистецтв», «Фестиваль релігійного мистецтва», музично-поетичний фестиваль «Одна маленька свічка».

«Тиждень мистецтв» продовжує давню естетично-виховну традицію кафедри, коли, починаючи з 1970 року, викладачі кафедри разом зі студентами відідали перший кінофестиваль «Молодість». Культурологічний захід «Тиждень мистецтв» був започаткований 2007 року професором кафедри Галиною Сергіївною Медніковою та студентським лідером (сьогодні викладачем кафедри) Сергієм Сергійовичем Русаковим. Протягом тижня навчальні аудиторії та університетські приміщення перетворюються на мистецькі платформи для інсталяцій, музейних експозицій, картинних галерей, творчих зустрічей, майстер-класів та просвітницьких лекцій.

За сприяння партнерів – Молодіжної асоціації релігієзнавців (МГО) – в Інституті філософської освіти і науки відновилась традиція проведення Фестивалю релігійного мистецтва. Починаючи з 2008 року, кафедра культурології стала ініціатором відновлення фести-

Кіноактор та шоумен Дмитро Чекалкін разом із викладачами кафедри після авторської

Хор регентського відділення Інституту мистецтв НПУ виступає на «Фестивалі релігійного мистецтва»

валю на базі Інституту філософської освіти і науки вже під назвою «Фестиваль релігійного мистецтва» з гаслом «Від релігійного мистецтва до релігійної освіченості!».

До цього часу були проведені п'ять фестивалів (крім тих, які відбулися в Інституті філософії імені Г.С.

Сковороди). За час проведення фестивалів релігійного мистецтва на сцені актовї зали нашого університету виступили православні хори та колективи з УПЦ (хор КДАіС, хор регентського відділу Інституту мистецтв, «Алетейя», «Кант») та УПЦ КП (хор КПДА), римо-католицькі мистецькі гурти («Кана»), іудейські танцювальні, театральні колективи («Лехаїм», «Єврейський театр»), тахасидські наспіви, мусульманські танцювальні та співочі колективи («Тугантел», «Шатлик», «Ізгелек»), протестантські рок- і джаз-групи (церква «Хілсонг», «Воскресень»), неоязичницькі («Вольниця», «Сонечко», «Веря»), вайшнавські бхаджани («Навадвіпа»), буддійський флейтист тощо. Студенти та гості фестивалю мали змогу відвідати виставку прикладного релігійного мистецтва і побачити християнські ікони, мусульманську каліграфію-вишивку та розкішно оздоблений Коран, буддійські статуї та картини, скульптури, фото відомих релігійних центрів, кулінарне мистецтво вайшнавської традиції, релігійне кіно, театральні постановки, майстер-класи з писанкарства тощо). У рамках фестивалю були організовані зустрічі в релігійних центрах: синагозі, лютеранській кірсі, християнському соборі. Слухали лекції Ірини Клімової, Наталії Касянчик, Катерини Новікової, Георгія Аїстова, Таріка Сархана про релігійне та сакральне мистецтво євреїв, християн, кришнаїтів, мусульман тощо.

Фестивалі релігійного мистецтва показали свою ефективність у подоланні відчуження та неприйняття релігії у студентському середовищі. Студенти перестають лякатися релігійного, як «іншого», архаїчного, і починають розуміти релігійні традиції як частину духовного і культурного життя України.

Магістрант релігієзнавства Сергій Савченко читає лекцію в Церкві Св. Миколая на Аскольдовій могилі

У 2012-13 роках кафедрою культурології було ініційовано проведення циклу лекцій і музичних вистав, присвячених 1130-річчю пам'яті князя Аскольда під назвою «Перший християнський князь». Інститут філософської освіти і науки

спільно з Інститутом мистецтв та Церквою Святого Миколая проводив цикл зустрічей, які об'єднані ключовою постаттю давньоруської культури – князем Аскольдом. Захід був розрахований на студентську молодь м. Києва, яка цікавиться історією, культурою, філософією, та всіх охочих і спраглих до нових знань. Лекції «Князь Аскольд:

погляд крізь віки», «Диво у Влахерні», «Від Аскольда до Володимира», «Аскольд у літописних джерелах» були прочитані випускником відділення релігієзнавства Сергієм Савченком. Всі заходи відбувалися в Церкві Святого Миколая на Аскольдовій могилі.

Наші студенти та викладачі кафедри є активними творцями українського культурного простору – вони продукують мистецькі твори,

Афіші заходів кафедри культурології

літературні експерименти, поетичні збірки. С.С. Русаков, Є.В. Більченко, О.О. Кирилова мають свої літературні видання. Такими є проекти «Щоденник», «ПРОдайте їсти».

Кафедра є постійним організатором релігієзнавчих літніх шкіл. Зокрема, починаючи з 2005 року, такі дослідницько-просвітницькі заходи присвячувались православ'ю, католицизму, іудаїзму, ісламу, нерелігіям. Кафедра культурології є одним із партнерів багаторічного наукового семінару з ісламу, базою якого є згадуваний уже Центр релігієзнавчих досліджень під керівництвом проф. В.Є. Єленського.

Упродовж 50-літньої історії кафедри, в процесі наукових досліджень, утворилося кілька наукових шкіл, серед яких: «Гносеологічні корені релігії та буденна релігійна свідомість», «Культурологія як чинник формування особистості», «Християнська та світська соціальна філософія», «Світська і церковна школи в освітньо-виховному просторі України», «Державно-церковні відносини в Україні та в світі». Безпосереднє відношення до становлення і розвитку цих наукових шкіл мали професори Б.О. Лобовик, Є.К. Дулуман, М.М.Закович, В.Д. Бондаренко, В.Є. Єленський, Г.С. Меднікова, Є.В. Більченко; доценти В.М. Арестов, М.В. Філонеко, Ж.О. Безвершук, Т.О. Котлярова, В.Л. Хромець та інші.

У центрі уваги працівників кафедри завжди була організація і методика проведення навчальної роботи. Підготовка студентства вимагає від викладачів кафедри постійної роботи над собою. Удосконалення не лише відповідних нормативних курсів, а й створення чималої кількості спецкурсів, зокрема, проф. Чорноморця Ю.П. «Християнська теологія і філософія», проф. Єленського В.Є. «Сучасний стан релігійних процесів в Україні та світі», проф. Меднікової Г.С. «Методика викладання культурології», «Філософія і теорія медіа», «Актуальна культура кінця ХХ – початку ХХІ ст.», проф. Більченко Є.В. «Культура і релігія», «Традиційні культури Сходу», «Релігійна культурологія», «Культурологія творчості», проф. Богачевської І.В. «Східнохристиянська культура», доц. Хромець В.Л. «Постструктуралізм в гуманітарних науках», «Дисциплінарне релігієзнавство», доц. Котлярової Т.О. «Основи християнської космології», «Класична буддійська філософія», доц. Пруденко Я.Д. «Мистецтво новітніх технологій», доц. Брильова Д.В. «Ісламська культура», «Культура доколумбової Америки», «Традиції культури Африки, Австралії та Океанії» та інші, що суттєво урізноманітнюють навчальний матеріал, акцентуючи увагу студентства на найбільш актуальних питаннях навчальних дисциплін, що викладаються силами працівників кафедри. Серед таких спецкурсів, які читалися останніми роками, слід відзначити: «Соціальна християнська філософія» та «Релігія і глобалізація», «Міжконфесійні та міжрелігійні відносини», «Державно-церковні відносини», «Сучасні екуменічні процеси»,

У 2010 році кафедра культурології посіла перше місце в університетському рейтингу

«Соціальна доктрина Римо-католицької Церкви» проф. В.Д. Бондаренка.

За час свого існування кафедра стала невід’ємною частиною українського освітньо-наукового та культурно-просвітницького простору. Вона має міцні зв’язки з науковими установами Національної академії наук України (Інститут філософії НАН України імені Г.С. Сковороди), Національної академії мистецтв України (Інститут культурології та Інститут сучасного мистецтва), Мистецьким арсеналом, Національною спілкою журналістів України та Національною спілкою письменників України, кафедрами культурології, етики та естетики і релігієзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національною академією педагогічних наук, Житомирським університетом ім. Івана Франка, багатьма іншими вітчизняними та зарубіжними ВНЗ, зокрема: кафедрою філософії релігії та релігієзнавства МДУ ім. М.В. Ломоносова, Інститутом релігієзнавства Ягеллонського університету, Американським товариством християнських філософів, університетом Мічигана (Ен-Арбор, США), Молодіжною асоціацією релігієзнавців (МГО) та ін. Також посилено є співпраця у сфері духовної освіти з такими вищими духовними навчальними закладами: Київською духовною академією і семінарією (УПЦ), Київською православною духовною академією (УПЦ КП), Інститутом релігійних наук св. Фоми Аквінського (РКЦ), Українським католицьким університетом ум. Львові (УГКЦ), Українською євангельською теологічною семінарією (міждемінаційний богословський навчальний заклад, член Євразійської акредитаційної асоціації (ЄААА)), Українським гуманітарним інститутом м. Буча (Церква Адвентистів Сьомого Дня), Ісламським університетом (ДУМУ), Київською духовною академією Свідомості Крішни (Товариство Свідомості Крішни в Україні) та ін.

Активне входження кафедри у вітчизняний та міжнародний контексти релігієзнавчих досліджень і поступове підвищення якості дослідницької та викладацької роботи дають можливість сподіватися на нові здобутки кафедри у сфері підготовки фахівців з релігієзнавства, культурології та теології.

Сучасний науковий доробок викладачів кафедри культурології вказує

Лекція доцента Осадчої Л.В. в рамках "Рідзвяного Арсенала"

на достатню наукову зрілість її колективу, його творчий потенціал та здатність вирішувати масштабні завдання, пов'язані з науковими дослідженнями та педагогічною роботою.

Кафедра культурології готує фахівців зі спеціальностей «Релігієзнавство» та «Культурологія». Перший випуск спеціалістів та магістрів зі спеціальності «Релігієзнавство» відбувся 2007 року. У 2009 році кафедра вперше випускає бакалаврів із культурології. На 2014 рік кафедра культурології випустила близько 100 магістрів і спеціалістів із культурології та релігієзнавства (8 випусків із релігієзнавства та 6 випусків із культурології).

Наші випускники працюють у державних органах, у науково-дослідницьких інститутах, у приватних та державних мистецьких установах (Галерея П.Гудими, PinchukArtCentre, Експериментаніум, Креативний простір «Часопис», Національний музей типографії і книгодрукування, КМДА), викладають у ВНЗ (НПУ імені М.П. Драгоманова, Кримський державний університет, Національний університет природокористування і біоресурсів), ліцеях і школах м. Києва тощо. Кращі випускники відділення «Культурологія» і «Релігієзнавство» мають змогу вступити до аспірантури при кафедрі за спеціальностями «Релігієзнавство», «Теологія», «Теорія і історія культури», «Культурологія».

Для підготовки релігієзнавців усіх кваліфікаційних рівнів кафедра забезпечує викладання таких курсів:

Бакалавр філософії (спеціалізація «Релігієзнавство»):

- Культурологія;
- Методологія культурологічних досліджень;
- Культура і релігія;
- Вступ до релігієзнавства;
- Історія релігій;
- Дисциплінарне релігієзнавство (Соціологія релігії, Філософія релігії, Психологія релігії);
- Історія зарубіжної та вітчизняної релігієзнавчої думки;
- Теорія і методологія релігієзнавства;
- Наука і релігія;
- Віросповідна література;
- Історія та теорія вільнодумства.

Магістр релігієзнавства:

- Міжконфесійні та міжрелігійні відносини;
- Методика викладання релігієзнавства у вищій школі;

Методологія і методи релігієзнавчих досліджень;
 Сучасний стан релігійних процесів в Україні та світі;
 Християнська теологія та філософія;
 Глобалізація і релігія;
 Актуальні проблеми сучасного релігієзнавства;
 Гендерні питання в релігійних традиціях;
 Державно-конфесійні відносини;
 Науковий семінар з релігієзнавства.

Для студентів спеціальності «Культурологія» читаються такі курси:

Бакалавр культурології:

Глосарій культурології;
 Методологія культурологічних досліджень;
 Культура і релігія;
 Географія культури;
 Основи науково-дослідницької роботи;
 Мистецтво новітніх технологій;
 Методика викладання культурології;
 Культура стародавніх цивілізацій;
 Історія образотворчого мистецтва;
 Вступ до спеціальності;
 Семіотика культури;
 Міфологія;
 Історія європейської культури;
 Історія української культури;
 Історія літератури;
 Традиційні культури Африки, Австралії і Океанії;
 Культурна антропологія;
 Традиційні культури Сходу;
 Культура доколумбової Америки;
 Історія кіно;
 Історія театру;
 Культура Америки XIV-XXI ст.;
 Соціологія культури;
 Етнокультурологія;
 Теорія культури;
 Історія культурологічної думки;
 Прикладна культурологія.

Спеціальність «Теорія і історія культури»:

Історія та теорія моди;
Сакральне мистецтво;
Культура постмодерну;
Традиційна єврейська культура;
Східнохристиянська культура;
Ісламська культура;
Історія тілесності у європейській культурі;
Гендер і культура;
Релігійно-культурні традиції на теренах України.

За вибором студентів:

Сакральні тексти в культурі;
Історія музеїв світу;
Масова культура.

Спеціальність «Менеджмент культурних проєктів»:

Основи маркетингу і PR;
Основи менеджменту культури;
Менеджмент туристичної діяльності;
Теорія і практика екскурсійної діяльності;
Музейна справа та музейна політика ХХІ ст.;
Правові аспекти діяльності у сфері культури;
Організація культурних проєктів;
Фінансовий менеджмент у сфері культури;
Інфраструктура культурного ринку.

За вибором студентів

Міжнародні культурні інституції та організації;
Основи культурної політики;
Музеєзнавство.

Практики:

Навчальна;
Виробнича;
Педагогічна;
Асистентська.

Курсові:

Історія української культури;
Історія і теорія культури.

Магістр культурології:

Культурологічна думка в Україні;
Культурологія ментальності;
Культурологія творчості;
Феноменологія мистецтва;
Культурологічний дискурс освітнього феномену;
Методика викладання культурології у вищій школі;
Культурологічні проблеми політології;
Проблеми некласичної культурології;
Структуралістський психоаналіз;
Екскурсознавство;
Міжнародний туризм;
Культурний сервіс і туризм;
Постструктуралізм в гуманітарних науках;
Релігійна культурологія;
Теорія інтертекстуальності;
Філософія і теорія медіа;
Організація екскурсійних послуг.

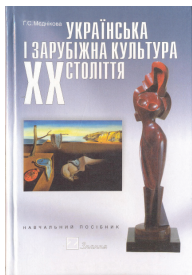
Окрім того, кафедра культурології забезпечує викладання загальноуніверситетських дисциплін: Історія української культури, Культурологія і Релігієзнавство, проводить навчально-культурологічну практику для студентів усіх спеціальностей в НПУ імені М.П. Драгоманова. Навчально-культурологічна практика є одним з інноваційних проектів в освітньому просторі України. Вона полягає у залученні студентів молодших курсів до відвідування музеїв, мистецьких закладів, заходів і фестивалів з метою сприяння естетичному вихованню майбутнього педагога.

НАЙВАГОМІШІ ВИДАННЯ КАФЕДРИ

Релігієзнавство: Підручник / С.К. Дулуман, М.М. Закович, М.Ф. Рибачук та ін.; За ред. М.М. Заковича. – К.: Вища шк., 2000. – 350с.

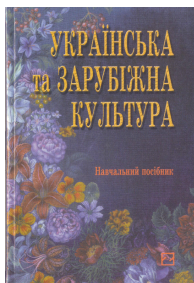
Розкрито сутність релігії і вільнодумства, їхні соціальні функції. Розглянуто виникнення в Україні християнства та інших релігійних конфесій, їхній вплив на розвиток культури в умовах перебудови духовного життя суспільства, відродження національної культури. Висвітлено світоглядні аспекти релігії і вільнодумства, показано місце та роль їх у соціально-культурному прогресі.

Меднікова Г.С. Українська та зарубіжна культура XX століття: Навч. Посіб. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2002. – 214 с., 48 с. кольор. іл.

Проаналізовано культуру XX століття. Розглядаються історія і теорія художньої творчості, практика розвитку сучасного мистецтва в Україні і світі. На основі аналізу конкретних творів мистецтва досліджуються і розкриваються своєрідність відображення дійсності в мистецтві авангарду, найважливіші теоретичні питання авангардизму. Книга орієнтована на програму курсу «Українська і зарубіжна культура» для студентів вищих закладів освіти і може бути цінним і цікавим доповненням до відповідних розділів навчального посібника з цієї навчальної дисципліни.

Для студентів гуманітарних спеціальностей, аспірантів, викладачів, усіх, кого цікавлять питання розвитку національної і світової культури.

Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М.М. Закович, І.А. Зязюн, О.Л. Шевнюк та ін.; за ред. М.М. Заковича. – 5-те вид. – К.: Знання, 2010. – 589 с. – (Вища освіта XXI століття)

У цьому навчальному посібнику культурологія розглядається як наука, що ставить своїм завданням розкрити логіку, внутрішні закономірності та найважливіші особливості розвитку української та зарубіжної культури. Книга дає змогу читачеві ознайомитися із фундаментальними досягненнями культури окремих народів у контексті розвитку світової культури. Посібник підготовлено відповідно до навчальної програми, за якою автори читають курс культурології студентам Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Розраховано на студентів гуманітарних спеціальностей, аспірантів, викладачів культурології, усіх, кого цікавлять проблеми розвитку націй і світової культури, перспективи подальшого розвитку людства.

Безвершук Ж.О. Культурологія: навч. посіб.: відповіді на питання екзаменаційних білетів / Ж.О. Безвершук, О.В. Щербакова. – К.: Знання, 2010. – 326 с. – (Систематизуємо знання).

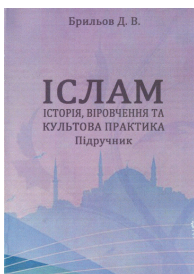
У пропонованому посібнику послідовно і системно викладено курс «Культурологія» відповідно до навчальної програми для студентів вищих закладів освіти. Високий науковий рівень видання органічно поєднується з доступною і лаконічною формою подання матеріалу у вигляді відповідей на питання, які виносяться на іспит або семінарські заняття. Значне місце належить тестам, які запропоновані до кожного розділу. Пошуки відповідей до тестів допоможуть студентам не тільки перевірити свої знання, а й систематизувати їх, активізувати інтелектуальний потенціал, психологічно підготуватися до іспиту чи контрольної роботи. До кожного розділу додається словник, що суттєво доповнює висвітлення

окремих питань. У кінці книги подано відповіді до запропонованих тестів. Для студентів денної та заочної форм навчання аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів, усіх, хто прагне досягнути теоретичні засади культурології, поглибити свої знання з історії вітчизняної та світової культури, краще зрозуміти світ і адаптуватися до змін у ньому.

Андрусишин Б.І., Бондаренко В.Д. Державно-церковні відносини: історія, сучасний стан та перспективи розвитку: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011 – 387 с.

Запропонований навчальний посібник розкриває характер державно-церковних відносин, історію взаємин Церкви і держави, їх сучасний стан та перспективи розвитку в Україні з урахуванням світового досвіду. Видання рекомендовано вчителям історії, правознавства, студентам-релігієзнавцям, юристам, політологам, аспірантам та викладачам соціально-гуманітарних дисциплін, а також широкому загалу людей, які цікавляться історією державно-церковних відносин.

Брильов Д.В. Іслам: історія, віровчення та культова практика: підручник. - К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. - 141 с.

Іслам - одна із світових релігій, що відіграє помітну роль у сучасному соціально-політичному житті глобального суспільства. У підручнику надані початкові уявлення про віровчення мусульман, про особливості культової практики та історію раннього ісламу.

Для науковців, викладачів та студентів вищих навчальних закладів, всіх, хто цікавиться проблемами вивчення історії, віровчення та культової практики ісламу.

Віктор Єленський. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця XX — початку XXI століття. - Львів: Видавництво Українського католицького університету 2013. - 504 с.

Головна тема цієї книги — бурхливе відродження релігії в сучасному світі, її потужне вторгнення у сферу великої політики та міжнародних відносин, її роль у глобальних трансформаціях та процесах регіональних змін. Найяскравішими виявами такого «повернення релігії» стали ісламський вибух, євангелічне і католицьке піднесення, релігійне пробудження в посткомуністичному світі, Китаї та Індії, наступ релігійного націоналізму й хвиля релігійно вмотивованого терору. Особлива увага приділена Україні, де «повернення релігії» щільно пов'язане з націєтворенням і суспільно-політичними перетвореннями. Книга буде цікавою релігієзнавцям, соціологам, історикам, богословам, спеціалістам з міжнародних відносин та всім, хто хоче краще зрозуміти місце та роль релігії в світі XXI століття.

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

БЕЗВЕРШУК ЖАННА ОЛЕКСАНДРІВНА – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук. Освіта: факультет журналістики КНУ ім. Т.Г. Шевченка (1957 р.), аспірантура Інституту філософії (1970 р.) за спеціальністю «Етика». Працювала в республіканських журналах, а також у 1983 – 2007 рр. – на нинішній кафедрі культурології в НПУ ім. М.П. Драгоманова. Коло наукових інтересів: теорія та історія світової та української культури. Відзнаки та нагороди: «Відмінник освіти України» (1994 р.), Почесна грамота Міністерства культури і мистецтв України (2005 р.), Медаль Міністерства освіти і науки України «За особистий вагомий внесок у розвиток Університету» (2010 р.) та ін.

БІЛЬЧЕНКО СВГЕНІЯ ВІТАЛІЇВНА – професор кафедри культурології, доктор культурології. Освіта: Київський національний університет культури і мистецтв, спеціальність «Культурологія» (2002 р.). Коло наукових інтересів: філософія культури, культурна антропологія, культурна регіоніка.

БОГАЧЕВСЬКА ІРИНА ВІКТОРІВНА – професор кафедри культурології, доктор філософських наук. Освіта: Гродненський державний університет, спеціальність «Російська мова та література» (1986 р.). Коло наукових інтересів: лінгвістичне релігієзнавство.

БОНДАРЕНКО ВІКТОР ДМИТРОВИЧ – завідувач кафедри культурології, професор, доктор філософських наук, член-кореспондент НАПН України, член спеціалізованої Вченої ради філософського факультету Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка із захисту кандидатських та докторських дисертацій за спеціальністю релігієзнавство. Освіта: філософський факультет Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка (1981 р.), Національна академія внутрішніх справ України (1997 р.). Коло наукових інтересів: державно-конфесійні відносини в Україні.

Відзнаки та нагороди: Почесна Грамота Кабінету Міністрів України (2001 р.), Почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України (2000 р.), Почесна Грамота Академії педагогічних наук (2006 р.), Подяка Київського міського голови (2005 р.), Подяка Ректора НПУ імені М.П. Драгоманова (2006 р.).

БРИЛЬОВ ДЕНИС ВАЛЕНТИНОВИЧ – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук, член редакційної колегії інформаційно-аналітичного інтернет-порталу «Релігії в Україні» (з 2009 р.), директор Центру академічного ісламознавства Молодіжної асоціації релігієзнавців (з 2009 р.). Освіта: Донецький інститут соціальної освіти, спеціальність «Психологія» (2003 р.). Коло наукових інтересів: ісламська освіта в світській державі.

ВАСИЛЕНКО ВІКТОРІЯ СТАНІСЛАВІВНА – старший викладач кафедри культурології. Освіта: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, спеціальність «Релігієзнавство» (2010 р.). Коло наукових інтересів: Традиційні системи ісламської освіти.

ВЛАДИЧЕНКО ЛАРИСА ДМИТРІВНА – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук, головний спеціаліст відділу зв'язків з релігійними організаціям Департаменту у справах державно-конфесійних відносин та забезпечення свободи совісті Державного комітету України у справах національностей та релігій. Освіта: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, спеціальність «Релігієзнавство» (2003 р.). Коло наукових інтересів: філософія релігії, теоретичні питання релігієзнавства, зокрема: релігійний діалог, релігійна толерантність, свобода совісті та свобода релігій, міжконфесійні та міжрелігійні відносини. Відзнаки та нагороди: Подяка Держкомнацрелігій (2008 р.), Подяка Прем'єр-міністра України (2010 р.).

ГЛАДКИХ ВАЛЕНТИН ВАЛЕРІЙОВИЧ – старший викладач кафедри культурології, кандидат філософських наук, головний консультант Головного організаційного управління Апарату Верховної Ради України. Освіта: Міжнародний інститут управління, біз-

несу та права (м. Слов'янськ, Донецька область), спеціальність «Менеджер-організатор виробництва» (1996 р.), Київський національний університет ім. Т. Шевченка, спеціальність «Політолог, викладач суспільно-політичних і філософських дисциплін» (2001 р.). Коло наукових інтересів: соціальна філософія, релігійно-філософські традиції Сходу, теорія соціального управління.

ГУРОВА ІННА ВОЛОДИМИРІВНА – доцент кафедри культурології, кандидат історичних наук. Освіта: Московський Державний Університет ім. М.В. Ломоносова, спеціальність «Історія» (1990 р.), Академія державної податкової служби України, спеціальність «Правознавство» (2001 р.). Коло наукових інтересів: історія культурологічної думки, семіотика культури, українська етнометальність та географічні образи в культурі. Відзнаки та нагороди: медаль «Драгоманівська родина» (2014 р.).

СЛЕНСЬКИЙ ВІКТОР ЄВГЕНОВИЧ – професор кафедри культурології, доктор філософських наук, радник Прем'єр-міністра України. Освіта: Київський державний університет ім. Тараса Шевченка, спеціальність «Історик, викладач історії та суспільствознавства» (1982 р.). Коло наукових інтересів: релігієзнавство, соціологія релігії.

ЗАКОВИЧ МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ – професор кафедри культурології, доктор філософських наук. Освіта: Станіславський педагогічний інститут, спеціальність «Фізик» (1955 р.), Академія суспільних наук, спеціальність «Філософія» (м. Москва, 1967 р.). Коло наукових інтересів: культурологія як чинник формування особистості, наукова та релігійна картина світу. Відзнаки та нагороди: Ветеран праці (1982 р.), Заслужений діяч науки і техніки України (1992 р.).

КАЛИТА ТЕТЯНА ВІКТОРІВНА – викладач кафедри культурології, кандидат економічних наук. Освіта: Національний авіаційний університет, спеціальність «Економіст» (2009 р.), сертифікований викладач англійською мовою (Інститут післядипломної освіти НАУ,

2011 р.). Коло наукових інтересів: якість управління підприємствами, управління комерційною діяльністю, системи управління.

КИРИЛОВА ОЛЬГА ОЛЕКСІЇВНА – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук (спеціальність «теорія та історія культури»). Освіта: Національний університет «Києво-Могилянська Академія», спеціальність «Культурологія» - бакалавр культурології (1999 р.), Кембриджський університет (Великобританія), магістр філософії (2001 р.). Коло наукових інтересів: теорія та історія культури, структурний психоаналіз в культурології, теорія та філософія кіно. Відзнаки та нагороди: стипендіат Міжнародного фонду імені Петра Сабари (США) за кращу роботу з культурології (1997 р.), стипендіат Міжнародного фонду «Відродження» (OSI Chevening Scholarship, 2000 р.), лауреат державних літературних премій: Державна премія імені Олеся Гончара (1999 р.), премія поетичного конкурсу «Гранослов» (2008 р.).

КОРНІЙЧУК ЮЛІЯ ЮРІЇВНА – старший викладач кафедри культурології, кандидат філософських наук. Освіта: Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, спеціальність «Релігієзнавство» (2008 р.). Коло наукових інтересів: міжконфесійні відносини, екуменічний рух, соціальні доктрини християнських церков, глобалізація, православ'я.

КОТЛЯРОВА ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук, доцент, заступник завідувача кафедри культурології. Освіта: Філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, спеціальність «Філософія» (2001 р.). Коло наукових інтересів: релігійне мистецтво, державно-конфесійні відносини, співпраця з духовними закладами освіти.

КОЧЕРГІН ВОЛОДИМИР ВАЛЕРІЙОВИЧ – старший викладач кафедри культурології, кандидат філософських наук. Освіта: Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, спеціальність «Релігі-

езнавство» (2010 р.). Коло наукових інтересів: теологія релігій, міжрелігійні відносини, православно-мусульмаські відносини.

КРАВЧЕНКО ЮЛІЯ МИКОЛАЇВНА – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук. Коло наукових інтересів: дослідження науково-методологічних засад впровадження методики «Філософія для дітей».

ЛОБОВИК БОРИС ОЛЕКСАНДРОВИЧ (22 грудня 1923 р. – 16 січня 1999 р.) – завідувач кафедри культурології у 1964-83 рр., засновник кафедри культурології, доктор філософських наук, професор. Освіта: Філософський факультет Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка (1951 р.). У 1991-1999 рр. очолював відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України. Коло наукових інтересів: вірування стародавніх слов'ян, релігійна свідомість. Праці: «Буденна релігійна свідомість», «Релігійні погляди, почуття, поклоніння», «Религиозное сознание и его особенности».

МЕДНІКОВА ГАЛИНА СЕРГІЇВНА – професор кафедри культурології, доктор філософських наук, член Вченої ради із захисту кандидатських дисертацій зі спеціальностей «Філософія культури, філософська антропологія», «Історія філософії»; член Вченої ради із захисту докторських дисертацій зі спеціальності «Естетика». «Теорія та методика музичного навчання». Освіта: Уральський державний університет, спеціальність «Філософія. Викладач філософії» (1975 р.), аспірантура філософського факультету Московського Державного університету ім. М.Ломоносова (1984 р.) за спеціальністю «Естетика». Коло наукових інтересів: теоретичне дослідження форм існування сучасної культури, Cultural studies, теорія масової і популярної культури. Відзнаки та нагороди: Відмінник освіти України (1999 р.), Почесна грамота Міністерства культури і мистецтв України (2005 р.), Почесна відзнака НПУ імені М.П. Драгоманова «Срібна медаль «Михайло Петрович Драгоманов 1841-1895 рр.» (2014 р.).

МИЛЕНЬКА ГАЛИНА ДМИТРІВНА – професор кафедри культурології, кандидат мистецтвознавства, професор. Освіта: Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого, спеціальність «Театрознавство» (1980 р.). Коло наукових інтересів: естетико-мистецтвознавчі та культурологічні аспекти розвитку театру Західної Європи. Відзнаки та нагороди: «Відмінник освіти України» (2004 р.), Почесна грамота Міністерства освіти і науки України (2006 р.), «За наукові досягнення» (2008 р.), Почесна грамота Кабінету Міністрів України (2008 р.).

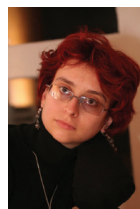
МИЩАК ІВАН МИКОЛАЙОВИЧ – доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри культурології. Освіта: Київський університет ім. Тараса Шевченка, спеціальність «Історія» (1998 р.). Коло наукових інтересів: історіографія України, історія української культури, державна культурна політика, державно-конфесійні відносини, конституційне та муніципальне право, освітнє право, історія держави і права України та зарубіжних країн.

МІСЮРА ФЕОДОСІЙ АНДРІЙОВИЧ (27 серпня 1923 р. – 28 березня 2002 р.) – кандидат філософських наук, доцент, виконував обов'язки завідувача кафедри культурології (1981-1983 рр.). Освіта: Філософський факультет Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка (1951 р.), Філологічний факультет Київського педагогічного інституту імені М.Горького (1949 р.). Коло наукових інтересів: творчість М.П. Драгоманова, естетичне виховання. Праці: співавтор Української радянської енциклопедії, Української літературної енциклопедії ім. М.Бажана.

МОНАХОВА НАТАЛІЯ ВІКТОРІВНА – старший викладач кафедри культурології. Освіта: Національний університет «Києво-Могилянська Академія», спеціальність «Культурологія» (1999 р.), Центральноевропейський університет (Угорщина), спеціальність «Гендерні студії» (2001 р.), Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут», спеціальність «Педагогіка вищої школи» (2003 р.). Коло наукових інте-

ресів: стратегії пам'яті та забуття у сучасній авто/біографічній прозі.

НАЗАРЕНКО ЮЛІЯ АНАТОЛІЇВНА – старший викладач кафедри культурології, провідний спеціаліст служби ректорату (з 2009 р.). Освіта: Національний транспортний університет, спеціальність «Правознавство» (2005 р.). Коло наукових інтересів: релігійна освіта, державно-церковні відносини, взаємодія церкви і держави в освітній сфері.

ОСАДЧА ЛАРИСА ВАСИЛІВНА – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук. Освіта: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, спеціальність «Політологія». Коло наукових інтересів: проблеми неklasичної культурології: постмодерний дискурс.

ОСТАЩУК ІВАН БОГДАНОВИЧ – професор кафедри культурології, доктор філософських наук. Освіта: Прикарпатський університет ім. Василя Стефаника, спеціальність «Українська мова і література» (2001 р.), Прикарпатський університет ім. Василя Стефаника, спеціальність «Релігієзнавство» (2003 р.). Коло наукових інтересів: мова релігії, сакральний символізм.

ПРОЦИК ЛЕСЯ ЛУКАШІВНА – доцент кафедри культурології, кандидат історичних наук. Освіта: Київський національний університет культури і мистецтва, спеціальність «Театральне мистецтво» (2000 р.). Коло наукових інтересів: історія театру, театральна режисура, теорія мистецтва, психологія акторської майстерності, організація та постановка дозвіллево-розважальних, ігрових і шоу-програм, майстерність ведучого телевізійних програм. Відзнаки та нагороди: Подяка за співпрацю у соціальній роботі, вагомий особистий внесок у вирішенні питань з виховання молоді та формування високих моральних цінностей від Президента молодіжної організації «Агапе» О.Кормана (2010 р.), Подяка за плідну співпрацю і вагомий внесок у розвиток української культури від директора Компанії «Менеджмент-XXI» В.І. Гориславець (2010 р.), Подяка

за організацію проведення I фестивалю-конкурсу українського та польського мистецтва «Музичні зустрічі в Палаці Браницьких» (2011р.).

ПРУДЕНКО ЯНИНА ДМИТРІВНА – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук, викладач Культурного проекту та Школи візуальних комунікацій, колумніст онлайн журналу про сучасне мистецтво KORYDOR, куратор Відкритого архіву українського медіа арту, куратор Нової художньої школи: медіа арт для практиків-2013, куратор арт проектів "Україна нових медіа" (в рамках конкурсу МУХі-2011, 2011), "Обережно! Нові медіа всередині!" (Словаччина, 2014), "Дресировані глітчї" (Мала галерея Мистецького Арсеналу, 2014), "Scientia perfecta" (галерея Худграф, 2014), "[un]moved" (Мистецький Арсенал, 2014), "Передчуття'013" (галерея Худграф, 2015), "Міфогенез" (Національний художній музей України, 2015), "WARNING!" (Львів, Палац мистецтв, 2015), учасник конференцій та відкритих лекторіїв в університетах та арт інституціях Великої Британії, Італії, Польщі, Чехії, Словаччини, Латвії, Грузії, Росії, України. Освіта: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, спеціальність «Філософія» (2005 р.) Коло наукових інтересів: художня культура в епоху новітніх технологій, взаємовідносини «людина – техніка» як філософсько-естетича проблема.

РУСАКОВ СЕРГІЙ СЕРГІЙОВИЧ – старший викладач кафедри культурології, кандидат філософських наук, заступник директора ІФОН з соціально-виховної роботи (з 2013 р.), головний редактор газети НПУ «Педагогічні кадри» (з 2010 р.), член Національної спілки журналістів України. Освіта: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, спеціальність «Культурологія» (2010 р.). Коло наукових інтересів: Cultural studies, теорія масової і популярної культури, прикладна культурологія. Відзнаки та нагороди: Почесна відзнака НПУ імені М.П. Драгоманова «Срібна медаль «Михайло Петрович Драгоманов 1841-1895рр.» (2010 р.), Подяка Київського міського голови (2010 р.), Почесна Грамота Міністерства освіти і науки

України (2010 р.), лауреат рейтингу «Кращий освітянин року» (2012 р.), відзнака «Трудова слава» Міжнародного рейтингу «Золота фортуна» (2013 р.), Почесна грамота ректора університету (2014 р.), відзнака «Відмінник освіти» (2015)

ФІЛОНЕНКО МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ (25 травня 1930 р. – 2 вересня 2002 р.) – кандидат філософських наук, доцент, виконував обов'язки завідувача кафедри культурології (1979-1983 рр.). Освіта: Філософський факультет Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка (1956 р.). Коло наукових інтересів: історія православ'я, соціальне вчення православ'я. Праці: «Соціальний ідеал – реальний та уявний» (1981 р.), «Православие и современность» (1983 р.), співавтор «Релігієзнавчого словника» (1996 р.), «Юридичної енциклопедії» (1999 р.).

ХРИПКО СВИТЛАНА АНАТОЛІІВА – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук. Освіта: Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, спеціальність «Вчитель історії і методист виховної роботи». Коло наукових інтересів: духовно-релігійний вимір етнокультурного простору України. Праці: Аксиологічний дискурс освітнього феномену: цінне, ментальне, національне, наукове - Навчально-методичний посібник - Київ-2009 - 402с. (гриф МОН - № 1/11 - 5557 від 16.07.09); Етнокультурна царина духовно-релігійних обрисів української ментальності: усталеності та інновації - Монографія - Київ - 2009 - 150с.; Етно-аксиологічна палітра традиційної української культури - Навчально-методичний посібник - Київ-2011 - 266с.

ХРОМЕЦЬ ВІТАЛІЙ ЛЕОНІДОВИЧ – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук, член редакційної ради Часопису Інституту релігійних наук св. Томи Аквінського «Колегія». Освіта: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, спеціальність «Релігієзнавство» (2004 р.). Коло наукових інтересів: методологія і зміст викладання культурологічних та релігієзнавчих дисциплін.

ЦЕЛКОВСЬКИЙ ГЕННАДІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ – старший викладач кафедри культурології. Освіта: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, спеціальність «Релігієзнавство» (2009 р.). Коло наукових інтересів: історія релігієзнавства, філософія релігії, антропологія релігії. Відзнаки та нагороди: Кращий випускник ІФОН (2009 р.).

ЧОРНОМОРЕЦЬ ЮРІЙ ПАВЛОВИЧ – професор кафедри культурології, доктор філософських наук, член редколегії філософського журналу "Sentetiae", редактор спеціальних випусків журналу "Філософська думка" (спільно із журналом "Sentetiae"). Освіта: філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, спеціальність «Філософія» (1997 р.) Коло наукових інтересів: філософський та релігієзнавчий аналіз сучасної теології, релігійної освіти, християнської традиції Європи та України. Відзнаки та нагороди: премія імені Кароля Войтили найкращому релігійному журналісту України (2011 р.).

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

У дні ювілеїв – 180-річчя НПУ імені М.П. Драгоманова та 10-річчя заснування Інституту філософської освіти і науки – кожен підрозділ, в тому числі і кафедра психології, підсумовує результати своєї трудової та наукової діяльності.

Кафедра психології є одним із найстаріших підрозділів університету, вона продовжує славні традиції наукових шкіл своїх попередників, живиться тим невичерпним потенціалом, який дав поштовх розвитку психології в Україні.

Історія кафедри психології сягає своїм корінням 1834 року, коли на базі Київського університету Святого Володимира було відкрито філософський і юридичний факультети (28.08.1834 р.) та «особливий виховний заклад» – Педагогічний інститут (04.12.1834 р. за новим стилем).

Гогоцький С.С.

Слід зазначити, що Київський університет Святого Володимира відіграв значну роль у розвитку психології в Україні, адже упродовж усього свого існування був центром психологічних знань. Серед викладачів психології того часу можна назвати імена О.М. Новицького, П.С.Авсенєва, Г.М. Скворцова, О.О. Козлова, С.С. Гогоцького, Г.І. Челпанова, О.М. Гілярова.

О.М.Новицькому належить перший підручник з психології «Руководство к опытной психологи» (1840 р.), в якому основні питання психології викладались на рівні тогочасної науки. Автор багато в чому доповнює теоретичні положення німецького філософа Ф.Фішера, який на той час вважався загально-визнаним авторитетом у цій галузі і за підручником якого спочатку викладав курс психології сам О.М. Новицький.

Великим досягненням О.М.Новицького було те, що він один із перших почав викладати свої лекції російською мовою, а не латинцею, як це було прийнято в ті часи.

У 1850 р., за наказом Міністерства освіти, в університетах було припинено викладання філософії світськими професорами і залишено тільки викладання курсів досвідної психології, логіки та педагогіки. Восени 1850 року Синод затвердив викладачем психології Київського університету професора богослов'я І.М. Скворцова. Надалі, впродовж майже 30 років, кафедру філософії очолював професор С.С. Гогоцький, вихованець Київської духовної академії, який

читав курс психології. Свою наукову і педагогічну діяльність С.С. Гогоцький спрямовував на те, щоб поєднати духовну та досвідну психологію. Його величезним досягненням була спроба пов'язати психологію з педагогікою та показати важливу практичну роль психології. С.С. Гогоцький склав і докладно розробив програму з психології, яку широко використовували викладачі психології до 90-х років XIX ст.

У 1890-х роках в університет прийшли світські професори, які прагнули підкреслити значення досвідного дослідження і широко використовували в своїх курсах результати цих досліджень.

З ім'ям професора Г.І. Челпанова пов'язаний початок у Київському університеті лабораторно-експериментального психологічного дослідження. Ним була організована лабораторія експериментальної психології, яка, з одного боку, виконувала завдання демонстрації психологічного експерименту під час лекцій та семінарських занять зі студентами, а з другого – була базою для наукового дослідження в університеті. Г.І. Челпанов вперше у практиці університетського викладання психології почав проводити практичні та семінарські заняття зі студентами. У Київському університеті він заснував Психологічний Семінарій (1897 рік), обладнаний спеціальною бібліотекою і приладами. Як чудовий і досвідчений методист-педагог, Г.І. Челпанов згрупував навколо себе талановиту молодь, зі складу якої потім вийшли кваліфіковані наукові працівники – філософи та психологи.

Челпанов Г.І.

1907 року Г.І. Челпанов перейшов на кафедру філософії Московського університету, де продовжував свою діяльність у галузі психології. Він був засновником і керівником першого в Росії Психологічного інституту (1914 рік), плануванням навчального процесу, технічною і науковою організацією якого займався самостійно.

Г.І. Челпанову належить двотомна монографія «Проблема воєсприяття пространства», в якій він розглядав цю важливу і складну проблему в двох аспектах – психологічному та гносеологічному. У роботі подано цікавий з наукової точки зору психологічний матеріал з історії питання, критика сучасних йому теорій і власний психологічний аналіз. З інших праць Г.І. Челпанова особливе місце посідає його посібник-практикум «Вступ до експериментальної психології» для студентів. Він був першим зразково складеним у методичному плані посібником для практичних занять з психології. Велику увагу

Сікорський І.О.

приділяв Г.І. Челпанов і викладанню психології в середній школі. Його підручник з психології для гімназій був одним із кращих шкільних посібників.

Важливе значення для розвитку психології в Київському університеті Святого Володимира мала діяльність професора І.О. Сікорського, вихованця медичного факультету університету, який протягом майже 25 років очолював у ньому кафедру психіатрії та нервових хвороб.

Як людина всебічно розвинена, І.О. Сікорський цікавився питаннями з різних галузей знань. Поруч зі своєю основною спеціальністю «Психіатрія», він багато уваги приділяв питанням психології, зокрема дитячої та педагогічної. Йому належить близько 50 праць із загальної психології і понад 20 – з психології дитячого віку.

Особливо цінними були праці І.О. Сікорського в галузі психології дитячого віку. Він одним із перших почав застосовувати експеримент у вивченні дитячої психіки.

І.О. Сікорський розглядав психологію як природничу, досвідну науку, яка має велике практичне значення, зокрема, в галузі виховання і навчання дітей, гігієни їх нервово-психічного здоров'я. Основні праці професора І.О. Сікорського: «Всеобщая психология с физиогномикой в иллюстрированном изложении» (1904 р.), «Душа ребенка...» (1908 р.).

Зеньковський В.В.

До 1917 року психологію в Київському університеті викладав приват-доцент В.В. Зеньковський. У своїй магістерській дисертації під назвою «Проблемы психической причинности» В.В. Зеньковський, на підставі різноманітних досліджень, намагався показати своєрідність та закономірність психічних явищ у порівнянні із явищами матеріального світу.

В.В. Зеньковський був досвідченим лектором, умів викликати у студентів інтерес до психології. Він привертав їх увагу до нових досліджень у цій галузі, заохочував до наукової роботи. Учений почав відновлювати роботу психологічної лабораторії, яка після від'їзду з Києва професора Г.І. Челпанова певний час не працювала.

Значний внесок у розвиток психології і педагогіки зробив С.А. Ананьїн. До 1917 року він викладав студентам історико-філоло-

гічного факультету Київського університету, читав курси педагогіки і психології. Його цікавили питання моральних та освітніх ідеалів молоді, питання поліпшення шкільної освіти.

У 1915 році вчений видає монографію «Інтерес до вивчення сучасної психології та педагогіки», присвячену проблемі вивчення значення інтересу у вихованні та навчанні.

Після об'єднання 1920 року Київського Університету Святого Володимира, Вищих жіночих курсів (Університету Святої Ольги), Учительського інституту та інших закладів у Київський Вищий інститут народної освіти імені М.П. Драгоманова (ВІНО), С.А. Ананьїн очолює факультет професійної освіти (1921 рік) і кафедру педагогіки, а згодом і психології. Він читає курси лекцій із загальної педагогіки, дидактики, дитячої психології. Співробітники кафедри досліджували питання психофізіології розвитку дитини, педологічні засади дошкільного виховання, історію педагогіки. 1922 року у Києві створюється науково-дослідна кафедра педології, яку очолив С.А. Ананьїн.

У 1926 році Вищий інститут народної освіти перейменовують у Київський інститут народної освіти (КІНО) імені М.П. Драгоманова, де психологію читають на кафедрі педології. Очолює кафедру професор В.В. Радзімовська. Дійсними членами кафедри працювали І.Б. Селіханович, О.М. Раєвський, О.І. Дорошенко, Л.Ф. Музиченко. Наукові співробітники кафедри: К.С. Мокульський, Г.Е. Журавський, С.М. Плотникова. При кафедрі була відкрита педологічна лабораторія КІНО, завідувачем якої став професор О.М. Раєвський. Серед багатьох курсів, які читали викладачі кафедри, були «Наука про поведінку для студентів факультету професійної освіти» та курс «Психологія раннього дитинства» для дошкільного відділу факультету соціального виховання.

Костюк Г.С.

Після перетворення КІНО імені М.П. Драгоманова в Київський педагогічний інститут імені О.М. Горького (1933 р.) кафедру психології очолює кандидат психологічних наук, професор, Заслужений діяч науки УРСР, дійсний член АПН СРСР Г.С. Костюк (1899-1982). Г.С. Костюк займався теоретичними дослідженнями, що стосувалися історії психології, проблем онтогенезу людської психіки, умов психічного розвитку; питань навчання, виховання і розвитку, рушійних сил розвитку психіки. До експериментальних праць належить робота, пов'язана із сприйняттям, зокрема, із перцептивними діями.

У жовтні 1945 р. за ініціативою Г.С. Костюка створюється Науково-дослідний інститут психології УРСР (нині цей інститут має ім'я

Г.С. Костюка). Під його керівництвом протягом 27 років ця установа стала важливим осередком психологічної думки, кузнею психологічних кадрів, центром координації наукової діяльності українських психологів.

Г.С. Костюк є автором понад 200 праць, зокрема, двох видань підручника з педології, декількох підручників з психології. Перший в Україні підручник із загальної психології для вузів вийшов друком 1939 року (із 20 розділів 16 написав Г.С. Костюк) і перевидавався у 1941, 1955, 1961 та 1968 роках у поновленому, доопрацьованому вигляді. У 1976 році за редакцією Г.С.Костюка було опубліковано посібник з вікової психології. Він також є автором багатьох публікацій, що стосуються вікової і педагогічної психології.

У центрі наукових інтересів Г.С. Костюка завжди залишалась проблема здібностей, індивідуальних відмінностей у психічній діяльності. Прийшовши до психологічної науки з учительської ниви, Григорій Силевич упродовж усієї своєї наукової діяльності підтримував тісний зв'язок із школою, добре знав її проблеми й потреби.

Ніколенко Д.Ф.

«Процес навчання можна й треба будувати так, – казав Г.С. Костюк, – щоб усі учні, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей, успішно оволодівали обов'язковим програмним матеріалом, але щоб водночас могла розкритися індивідуальна своєрідність кожної дитини, найповніше реалізувалися її можливості».

З 1952 року по 1980 рік завідувачем кафедри був кандидат психологічних наук, професор Д.Ф. Ніколенко (1899-1993). Він є автором понад 250 науково-методичних праць з психології, засновником наукової школи з проблем вдосконалення професійно-педагогічної підготовки вчительських кадрів. Йому належить ідея створення педагогічних класів як чинника профорієнтаційної роботи залучення молоді до професії вчителя. Він вивчав питання формування умінь і навичок під час оволодіння різними видами діяльності. Викладач «від бога», він умів захопити своїми ідеями всіх, хто слухав його лекції. За життя Дмитра Федотовича, аби збагнути це мистецтво, достатньо було послухати лише одну його лекцію: вміння зачарувати аудиторію було безмежним, а кожне слово закарбовувалося в пам'яті назавжди. Широка ерудиція, красномовність, зовнішня привабливість, гучність, інтонаційна і темброва виразність голосу, переконаність у кожній фразі, яка передавалась слухачам, – все це не залишало

байдужим жодного студента. Про його вміння спілкуватися із аудиторією ходять легенди. Він буквально зачаровував слухачів своєю емоційною, полум'яною мовою, вмінням донести інформацію будь-якої складності так, щоб вона була зрозумілою кожному. Кожен, хто спілкувався з ним, одразу опинявся, як пише у своїх спогадах його учень і багаторічний товариш О.Губко, «в полоні чистої, ясної аури і ніби причащався до чогось святочного, сакрального, священного і очищався, вилюдновав у тому потужному добродійному біополі, переживав благодатний душевний катарсис, ставав кращим, яснішим». І в цій ізотеричній магії чарування людей і полягала незбагнена таїна його педагогічного таланту, який він невтомно намагався розвивати у своїх вихованцях. «Професійна майстерність учителя, – підкреслював Д.Ф.Ніколенко, – залежить від рівня знань, умінь і навичок та його загальної культури. Але провідним у діяльності майстра є творче застосування своїх знань і умінь у праці. Майстер не спиняється на досягнутому, він невтомно працює над собою, поповнює свої знання і вміння, щоб творчо використовувати їх у своїй діяльності. Він прагне виявляти свою ініціативу, вносить у свою

Д.Ф.Ніколенко проводить засідання кафедри (1978 рік)

діяльність щось нове, оригінальне, досконаліше, щоб досягти більших успіхів у виконуваних роботах». Вимальовуючи портрет вчителя, вчений зображав автопортрет. Народжений на зламі століть, Дмитро Федотович був ніби персоналізованою естафетою духовності XIX століття у вік двадцятій. Ось як метафорично й красиво пише про нього О.Губко: «Скупаний з отроцьких років у кришталево ясній купелі наукового духу, він сягнув вершин культури, і це двоєдине річище й творило неповторну магію його людської приваби. Він був простий і праведний, як український селянин, і рафіновано інтелегентним, як аристократ духу, мудрець-мислитель».

Кафедра психології під керівництвом Д.Ф. Ніколенка була на той час одним із найбільш чисельних та потужних у науковому плані загальноінститутських підрозділів.

У складі кафедри працювали:

- доктор психологічних наук, професор Проколієнко Л.М., фахівець в галузі педагогічно-професійної мовленнєвої діяльності,

проблем алгоритмізованого навчання, засвоєння психологічних знань студентами, історії психології, проректор з наукової роботи КДПІ імені О.М.Горького, а потім – директор Науково-дослідного інституту психології (1983-1989 рр.);

- кандидат психологічних наук, доцент Максименко С.Д., який у 1974 р. перейшов працювати в НДІ психології заступником директора і вже багато років очолює цей науковий заклад, є дійсним членом НАПН України, доктором психологічних наук, професором, лауреатом Державної премії УРСР. Сергій Дмитрович продовжує тісно співпрацювати з кафедрою, керує аспірантами, докторантами, бере участь у наукових заходах;
- доктор психологічних наук, професор Абраменко В.І., провідний фахівець з проблем характеру особистості та засвоєння студентами психологічних знань;
- доктор психологічних наук, професор Кульчицька О.І., працювала над проблемами емоційної сфери людини, психології дошкільного виховання, моралі.

На кафедрі в цей період проводились дослідження за такими напрямками: спілкування викладачів і студентів у процесі програмованого навчання (к. псих. н, доц. Ярославський М.І, к. псих. н, доц.Соловієнко В.О.); психологічні основи застосування технічних засобів навчання (к. псих. н., доц. Ільїн О.В.); питання історії психології (к. псих. н., доц. Шевченко П.Д); засвоєння граматичних понять учнями, питання профорієнтації та профвідбору (к. псих. н., доц. Пічко Н.Ф.); вплив педагогічного спілкування на емоційний клімат учнівського колективу (к. псих. н., доц. Подоляк Л.Г.); психологічні фактори соціально-моральної активності дошкільників та учнів (к. псих. н., доц. Константінова Т.І.); профорієнтація та профвідбір, психолого-педагогічна адаптація студентів (к. псих. н., доц. Левченко М.В., викл. Евстаф'єва К.О). До напрямків роботи кафедри долучались старші викладачі Долинна О.П., Курило Н.В.

Кафедра психології (1979 рік)

Поповнюється в цей період кафедра і молодим поколінням науковців (Л.Долинська, В.Власенко, Т.Лисянська, В.Огороднійчук,

А. Шиловцева), більшість з яких і сьогодні працюють в інститутах НПУ імені М.П. Драгоманова та викладають дисципліни психологічного циклу.

З 1980 по 1990 рр. кафедру психології очолював доктор психологічних наук, професор О.В. Скрипченко (1921-2008). Час віддаляє і роз'єднує нас з минулим і на струні часу яскравіше викристалізовується постать Олександра Васильовича. Він був особливою людиною: коректним, добрим, щирим, взірцем уважного, ввічливого ставлення до людей, з якими його зводило життя, вчив поважно ставитись до життя і любити його.

Скрипченко О.В.

Можливо, таке особливе ціннісне ставлення до життя виникло у Олександра Васильовича у дитинстві, коли цінувався кожен день, кожен шматок хліба, адже зростав він у часи лихоліття, яке не обходило жодної родини, або – у юнацькі роки, коли ще зовсім молодим і недосвідченим у військовій справі юнаком разом із однополчанами захищав Батьківщину від ворога.

Вся військова біографія Олександра Васильовича вмістилася в декількох рядках, – скупі слова, – але О.В. Скрипченко насправді – це 7 довгих і важких років випробувань, страждань, голоду, холоду, а головне – втрат бойових побратимів. Те, що в м'ясорубці війни Олександр Васильович залишився живим, можна назвати чудом, для нього це був знак – не змарнувати, не розпорозити свого життя.

У подальшому було навчання у ВНЗ, робота в інституті психології під керівництвом Г.С. Костюка, з яким були великими друзями, захист кандидатської дисертації (1956 рік) та докторської дисертації (1973 р.). З 1973 року починається його роботана посаді професора кафедри психології педагогічного інституту імені О.М. Горького, а згодом, з 1980 року, її завідувача.

Він є засновником наукової школи «Психічний розвиток молодшого школяра» та автором низки наукових і науково-методичних робіт із комплексного вивчення розвитку складових інтелекту, теоретичного обґрунтування і практичної реалізації потенційних можливостей психічного розвитку дитини. Підготував багато докторів і кандидатів наук, які є на сьогодні ректорами ВНЗ, академіками.

У доробку О.В. Скрипченка більше 350 наукових і науково-методичних робіт. Коло наукових інтересів Олександра Васильовича вражає. Це і робота над покращенням основ навчання, виховання й

розвитку учнів, а також розвитку у них сенсомоторики, перцепції, пам'яті, мислення, мовлення, уяви тощо. Деякі із робіт, які були присвячені цим проблемам, не залишилися не поміченими не тільки в Україні, а й Росії, Болгарії, Німеччині, США, Японії, Бельгії. Підготовка підручників і навчальних посібників: праці, що стосуються психолого-педагогічних проблем навчання, виховання та розвитку студентів; підготовки вчителів; навчання, виховання і розвитку дітей шестирічного віку; розробки психодіагностичних методик; аналіз проблем психології сприйняття, психолінгвістики, теоретичних проблем дослідження емоційної сфери людини; питання історії психологічної думки в Україні; укладання бібліографії, довідників з психології та педагогіки, – усе це величезна ґрунтовна і кропітка робота, проведена вченим за роки своєї плідної наукової діяльності.

Проведення професором О.В. Скрипченком науково-методичного семінару кафедри психології (1984 р.)

О.В. Скрипченко був членом багатьох спеціалізованих рад із захисту дисертацій, впродовж 11 років керував Вченою спеціалізованою Радою в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова.

О.В. Скрипченко мав 12 урядових нагород за участь у війні 1941-1945 років, а також нагороди «Відмінник народної освіти Міністерства освіти УРСР», «Ветеран праці». О.В. Скрипченко мав звання "Заслуженого працівника освіти України", нагороджений знаком „Ушинського К.Д.” та знаком „Петро Могила”.

З 1980 по 1990 рр. склад кафедри поповнюється такими науковцями, як: Чепелева Н.В., нині дійсний член НАПН України, доктор псих. наук, професор, перший заст. директора Інституту психології імені Г.С. Костюка; доктор псих. наук Побірченко Н.А.; доктор псих. наук, професор Зелінська Т.М. (нині професор кафедри соціальної психології і психотерапії); доктор псих. наук, професор Булах І.С. (з 2007 року завідувач кафедри теоретичної та консультативної психології); кандидат псих. наук, доцент Зубалій Н.П. (доцент кафедри практичної психології); кандидат псих. наук, доцент Уманець Л.І.; викладачі Співак Н.В., Красна Н.М., Скрипченко (Бушуєва) Т.В.

З появою нових спеціальностей та кафедр в університеті деякі вчені перейшли працювати в інші структурні підрозділи, однак не

полишають при цьому зв'язків із материнською кафедрою.

З 1991 року кафедру очолював кандидат психологічних наук, професор М.В.Левченко (1944-1995), усе коротке і яскраве життя якого пов'язане з нашим університетом: навчання на дефектологічному факультеті, студентський профком, аспірантура, кафедра психології.

Левченко М.В.

Він є автором понад 80 наукових і науково-методичних праць з психологічної педагогічної адаптації студентів до навчання і умов життя у вузі, проблем профорієнтації та профвідбору. Під його керівництвом члени кафедри провели дослідження з психології профорієнтації та профвідбору учнів педагогічних класів, психологічних основ сприймання об'єктів технічного креслення, формування у майбутніх вчителів професійних переконань.

М.В. Левченко працював над проблемами соціальної і психологічної адаптації різних вікових груп учнів і студентів та впливу сім'ї на вибір професії. У своїх перших наукових працях він показав, що цей процес може проходити з різним ступенем швидкості і успішності залежно від індивідуальних особливостей студентів, їх умінь налагодити стосунки з колективом і керівництвом підрозділів вузу. Проте, під час написання перших робіт про адаптацію М.В.Левченко звернув особливу увагу і на вже напрацьовані до нього роботи про шкільну адаптацію, де це явище розглядалося як етап, на якому учень оволодіває необхідними уміньми, пов'язаними з вимогами і очікуваннями, які ставить перед ним шкільне навчання.

М.В. Левченко був надзвичайно харизматичною особистістю, яка поєднувала в собі науковця і викладача. Привабливий ззовні, він умів справити враження на співрозмовника і залишити відчуття особливого ставлення до людини, з якою він спілкувався, виділяючи її серед інших. До нього йшли зі своїми проблемами всі, хто його знав, і Михайло Володимирович допомагав кожному, не шкодуючи ані сил, ані часу, ані матеріальних витрат. А як широко радів, коли вдавалося допомогти.

У ці роки кафедра поповнюється когортою молодих кандидатів наук і викладачів:

З 1995 року кафедру очолює кандидат психологічних наук, Заслужений працівник освіти України, професор Л.В. Долинська

Говорун Т.В., нині доктор псих. наук, професор, завідувач лабораторії в НДІ психології; Ставицька С.О., доктор псих. наук, професор, з 2011 року завідувач кафедри соціальної психології та психотерапії; Зінченко Л.М., нині декан вечірнього факультету, Артемчук О.Г., Абрамян Н.В., Гоголь О.В., Волошина В.В., Матяш Л.П., Турініна О.Л.

З 1995 року по теперішній час кафедру психології очолює кандидат психологічних наук, Заслужений працівник освіти України, професор Л.В. Долинська.

Після закінчення аспірантури Інституту психології в 1976 році, вона стає викладачем кафедри психології Педагогічного інституту імені О.М.Горького.

Л.В. Долинська є автором біля 220 наукових та науково-методичних праць з проблем розвитку самосвідомості особистості, спілкування, особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя, активних соціально-психологічних методів навчання, наукова школа якої «Особистісно-професійне становлення майбутнього фахівця-педагога» є продовженням та розвитком доробку попередників Д.Ф. Ніколенка, О.В. Скрипченка та М.В. Левченка.

Наукові дослідження Л.В. Долинської доводять, що формування особистості майбутнього вчителя на сучасному етапі – це складний процес не лише становлення професійних знань, умінь і навичок, а й перебудови свідомості, системи ціннісних орієнтацій, багатьох усталених стереотипів минулого. Реалізація цих завдань покладена, перш за все, на дисципліни психолого-педагогічного циклу, через засвоєння змісту яких і повинно відбуватися перенесення нових смислів на дії і вчинки майбутнього вчителя. Саме психологія і педагогіка повинні забезпечити особистісно-професійне зростання студента в навчально-виховному процесі.

Особистісно-професійне зростання майбутнього фахівця у працях Л.В. Долинської розглядається як становлення у ході професійної підготовки професійно-значущих сторін особистості і, перш за все, виходячи з глобальних завдань реформування освіти в Україні, – ціннісної сфери та готовності до особистісно-орієнтованого навчання і виховання.

Долинська Л.В. постійно керує аспірантами, підготувала 33 кандидати психоло-

Склад кафедри психології у 1999 році

гічних наук. З 2005 р. – заступник директора з наукової роботи та міжнародного співробітництва Інституту філософської освіти і науки. Є вченим секретарем докторської спеціалізованої вченої ради Д 26.053.10, вченим секретарем експертної ради з психології ВАК України, відповідальним редактором наукового часопису «Психологічні науки» (серія 12).

Своїм надзавданням кафедра психології ставить на сьогодні збереження того духу колективу кафедри, який був закладений великими психологами-попередниками, моральних цінностей, рівня комунікативних взаємодій з колегами і студентами, психологічної підтримки один одного.

З 2000-х років відкривається ряд нових кафедр психології, на яких продовжують працювати вихованці базової кафедри психології (Булах І.С., Ставицька С.О., Мельничук О.Б., Зелінська Т.М., Огороднійчук З.В., Зубалій Н.П., Бушуєва Т.В., Соловієнко В.О., Гоголь О.В., Волошина В.В., Співак Д.М.).

Слід зазначити, що кафедри університету, які ведуть підготовку спеціалістів з психології, утворюють єдиний науковий простір з тісною співпрацею в межах роботи докторської спеціалізованої Ради, підготовки фахових наукових видань, проведення конференцій, круглих столів, наукових семінарів, рецензування монографій, дисертацій, магістерських робіт та інших форм наукової діяльності.

Сьогодні на кафедрі працюють: кандидати психологічних наук, професори Т.М. Лисянська, Л.М. Ширяєва; кандидати психологічних наук, доценти Н.В. Андріяшина, О.О. Білінська, С.А. Богданова, І.В. Воронюк, А.В. Зінченко, Л.П. Матяш-Заяц, О.В. Строяновська, О.В. Темрук; старші викладачі І.М. Іщенко, С.П. Сагайдак, Н.В. Співак.

Кафедра психології (2009 рік)

«Старожилами» кафедри є професори Л.В. Долинська, Т.М. Лисянська, Л.М. Ширяєва, старший викладач Н.В. Співак.

Колективом кафедри підготовлено підручник «Загальна психологія», посібники «Вікова і педагогічна психологія», «Педагогічна психологія», «Загальна психологія. Хрестоматія», «Вікова психоло-

гія. Хрестоматія», «Педагогічна психологія. Хрестоматія», «Загальна психологія. Практикум», «Загальна психологія. Інформаційне забезпечення змісту практичних занять», «Вікова і педагогічна психологія. Інформаційне забезпечення змісту практичних занять», «Психологія конфлікту», «Психологічна служба в системі освіти», «Психологія художньої творчості», «Геронтопсихологія», «Соціальна психологія. Практикум», «Загальна психологія» (англійською мовою) та ряд інших навчально-методичних посібників, з грифом Міністерства освіти і науки, якими користуються усі вищі навчальні заклади України.

Поширенню навчально-методичної літератури колективу кафедри сприяє сайт «Електронна педагогіка», на якому впродовж 5 років його роботи розміщено більше 130 підручників та посібників.

У цілому навчальна робота кафедри з підготовки вчительських та психологічних кадрів будується відповідно до навчальних планів Інституту філософської освіти і науки, Інституту української філології та вечірнього факультету, які обслуговує кафедра. Кафедрою підготовлено до друку комплекс навчальних програм для всіх базових курсів психології: „Загальна психологія з практикумом”, „Вікова та педагогічна психологія”, „Соціальна психологія”, „Конфліктологія”, „Психологічна служба в системі освіти”, „Психодіагностика”, „Історія психології”, „Психологія конфлікту”, „Основи психоконсультації”, „Психологія культури”, які читаються викладачами кафедри в різних інститутах.

Крім базових загальноуніверситетських дисциплін на кафедрі розроблено ряд спецкурсів (у тому числі авторських) найактуальнішої проблематики, які розширюють і поглиблюють базову підготовку студентів (не тільки для студентів профільних спеціальностей, а й студентів інших спеціальностей) та озброюють їх найновішими науково-методичними знаннями: „Психологія стресу”, „Тренінг особистісно-професійної зрілості”, „Тренінг професійного самовизначення”, „Інноваційні тренінгові методики”, „Пізнавальна активність особистості”, „Сучасні теорії особистості”, „Психодіагностика розвитку в нормі та патології”, „Комп’ютерна психодіагностика”, „Методи і методологія психолого-педагогічних досліджень”. Всі вони методично оснащені програмами, деякі – авторськими навчальними

посібниками, методичними рекомендаціями, і викликають неабиякий інтерес у студентів. Кафедра постійно оновлює тематику спецкурсів і спецсеминарів.

Викладачами кафедри широко застосовуються проблемні та «підсилені» лекції, понятійні диктанти, навчальні проекти, ігрові технології, методи контекстного навчання – мікрвикладання, тренінги-практикуми, психологічні навчальні дискусії у формі круглих столів, рольових ігор, дебатів.

Кафедра забезпечує проходження студентами університету таких видів практики: на 4 курсі – педагогічної та психодіагностичної, на 5 курсі – педагогічної та психокорекційної. Для студентів вечірнього факультету – асистентської. Для цього викладачами кафедри було розроблено плани та науково-методичні рекомендації для проходження всіх видів практик. Розроблено журнали: „Журнал педагогічної практики з психології для студентів 4 курсу”, „Журнал педагогічної практики з психології для студентів 5 курсу”, „Журнал психодіагностичної практики для студентів 4 курсу та психокорекційної практики для студентів 5 курсу”.

Майже всі члени кафедри працюють над науковою проблемою – «Соціально-психологічні основи підготовки майбутнього вчителя в Україні».

При кафедрі психології є аспірантура і докторантура за спеціальністю 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» (станом на початок 2015 року на кафедрі навчається 20 аспірантів та 2 докторанти).

При кафедрі відкрито науково-дослідний центр «Формування психологічної культури майбутнього фахівця-педагога», який є

Кафедра психології (2013 рік)

Обговорення кафедрою психології дисертаційного дослідження (лютий 2013 р.)

Завідувач кафедри теоретичної та консультативної психології проф. І.С. Булах та завідувач кафедри психології проф. Л.В. Долинська на конференції Київ, 2013 р.

Учасники конференції «Психічний розвиток і навчання в історичній ретроспективі» (2013 рік)

Міжнародна науково-практична конференція «Філософські, психологічні та методичні аспекти екологічності освіти». Організатори: кафедра психології та гімназія НПУ імені М.П. Драгоманова (2012 рік).

структурним навчально-науково-методичним підрозділом НПУ імені М.П. Драгоманова, та в рамках діяльності якого проводиться індивідуальне консультування, соціально-психологічні тренінги, науково-методичні семінари, конференції.

Велика увага приділяється професійному зростанню членів кафедри, переважна кількість яких мають вчені ступені, а інші готують кандидатські і докторські дисертації.

Члени кафедри керують науковою роботою студентів, працюючи в окремих наукових напрямках проблемних груп. Студенти беруть участь у Всеукраїнських наукових олімпіадах, систематично представляють результати наукових творчих пошуків на Міжнародних, всеукраїнських, міжвузівських та вузівських конференціях, семінарах, симпозиумах, круглих столах тощо. Під керівництвом викладачів кафедри студенти опубліковують наукові праці – статті у фахових виданнях України та зарубіжжя, тези конференцій.

Періодично кафедра психології організує і проводить всеукраїнські науково-практичні конференції, круглі столи, семінари, на кафедрі видається збірник наукових праць «Науковий ча-

сопис» (на початок 2015 року видано номери 45 (69).

Кабінет психологічного консультування працює при кафедрі психології з 2004 року. Його діяльність спрямована на виявлення й створення оптимальних соціально-психологічних умов для розвитку особистості та підвищення рівня психологічної культури майбутнього фахівця-педагога. Консультації надаються студентам, аспірантам, викладачам з особистісних, міжособистісних та професійних проблем.

Кафедра тісно співпрацює як зі школами міста Києва, так і з загальноосвітніми закладами різних регіонів України з проблем профорієнтаційної роботи та надання психологічної допомоги учням, батькам і вчителям, проведення спільних наукових конференцій.

НАЙВАГОМІШІ ВИДАННЯ КАФЕДРИ

Загальна психологія: Підручник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук, Т.М. Лисянська та ін. — К.: Либідь, 2005. — 464 с.

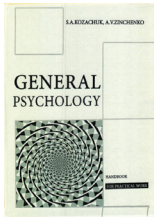
У підручнику з урахуванням світового та вітчизняного досвіду психологічних досліджень висвітлюються загальні питання психології як науки та закономірності формування розвитку психіки як особливої форми життєдіяльності. Докладно описано конкретні наукові методи психологічного дослідження та особливості статистичного методу в психології. Висвітлено вагомі здобутки українських психологів у тих напрямках, що визначають світовий рівень наукових досліджень. Також представлені ідеї і погляди, які досі не розглядались у навчальній літературі. Для студентів вищих навчальних закладів.

Загальна психологія: Хрестоматія: навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. — К.: Каравела, 2007 — 640 с.

Це видання є першою хрестоматією із загальної психології укладеною в Україні. Її основою є дослідження українських психологів у галузі проблем загальної психології, радянських психологів-методологів та зарубіжних дослідників, які відображені як

в монографічних роботах, так і в окремих статтях. Принцип відбору матеріалу, яким керувалися укладачі, полягає не у виділенні текстів з метою охарактеризувати досягнення психологічної науки, а у доборі інформації, яка відповідає певним темам типової програми з загальної психології, що є доступними для сприймання і аналізу студентами. Отже, цей навчальний посібник має доповнити підручники з загальної психології, які вже існують і дає можливість викладачам організувати самостійну роботу студентів над текстами.

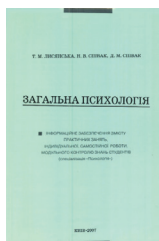
Козачук С.А., Зінченко А.В. General Psychology. Handbook for Practical Work/ Загальна психологія. Парктикум: навч. посібн. – Нілан-ЛТД, 2013. – 192с. [англійською та українською мовами].

«General psychology. Handbook for practical work» - це англійський посібник з курсу «Загальна психологія». Матеріал посібника упорядкований відповідно до сучасних вимог модульної організації навчального процесу у вищих навчальних закладах. Посібник складається з чотирьох змістових модулів, які поділено на окремі теми. Теми змістових модулів містять стислий виклад матеріалу, базові терміни та поняття, плани семінарських занять, теми доповідей та рефератів, схеми-конспекти, завдання для контролю та самоперевірки, автентичний психологічний інструментарій. Для студентів вищих навчальних закладів.

Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. — К.: Каравела, 2005. - 280 с.

Практикум призначений для ґрунтового оволодіння навчальним курсом «Загальна психологія», який читається на факультетах педагогічних університетів, інститутів, коледжів; інститутів та факультетів післядипломної освіти, що включають спеціальність «Психологія», «Практична психологія», «Соціальна педагогіка» тощо. У навчально-тематичний план курсу, за рішенням навчальних закладів, можуть бути внесені зміни відповідно до навчальних планів.

Загальна психологія. Інформаційне забезпечення змісту практичних занять, індивідуальної, самостійної роботи, модульного контролю знань студентів (спеціалізація «Психологія») / Лисянська Т.М., Співак Н.В., Співак Д.М. – К.: Інститут сучас. підруч., 2007. – 144 с.

У навчально-методичному посібнику увагу зосереджено на змістових модулях із загальної психології. Чітко формулюються вимоги до знань з цієї дисципліни. Методично і технічно посібник забезпечує самостійність студентів у набутті теоретичних знань та практичних умінь із загальної психології.

Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. — К.: Каравела, 2012.— 400 с.

У навчальному посібнику на основі досягнень психологічної науки систематизовано і представлено найновіші відомості з вікової і педагогічної психології. Призначений для студентів вищих і середніх навчальних закладів, вчителів, вихователів, практичних психологів, соціальних працівників, батьків та широкого кола читачів.

Вікова психологія: хрестоматія: Навч. посіб. / Л.В. Долинська, Т.М. Лисянська та ін. – К.: Каравела, 2014. – 488 с.

Посібник складається із статей та виписок зі статей та монографій, що відображають наукові позиції відомих зарубіжних та вітчизняних психологів у галузі вікової психології та психології розвитку. Тексти підібрані відповідно до типової програми з вікової психології. Цей навчальний посібник доповнює матеріали підручників і навчальних посібників із вікової психології та психології розвитку та може бути корисним викладачам, студентам ВНЗ в організації самостійної роботи з дисципліни, широкому колу читачів.

Лисянська Т.М. Вікова і педагогічна психологія. Інформаційне забезпечення змісту практичних занять, індивідуальної, самостійної роботи, модульного контролю знань студентів (спеціалізація „Психологія”). – К.: Інститут сучас. підруч., 2007. – 128 с.

У навчально-методичному посібнику акцентовано увагу на змістових модулях з вікової і педагогічної психології. Точніше формулюються вимоги до знань із цієї дисципліни, методично і технічно забезпечується самостійність студентів.

Лисянська Т.М. Педагогічна психологія: Навч. посібн. - 2-ге вид., випр. і доп. - К.: Каравела, 2012.-264 с.

У посібнику висвітлюються сучасні досягнення у педагогічній психології. Призначений для студентів вищих і середніх педагогічних навчальних закладів, для слухачів післядипломної освіти, вчителів, практичних психологів, соціальних працівників, вихователів та батьків.

Педагогічна психологія: хрестоматія: Навч.посібн./ Л.В. Долинська, Т.М. Лисянська та ін. – К.:Каравела, 2014. – 368 с.

Посібник містить статті та виписки зі статей та монографій, що відображають наукові позиції відомих зарубіжних та вітчизняних психологів у галузі педагогічної психології. Тексти відображають проблеми психології уміння та учбової діяльності як однієї із форм учіння, психології навчання, психології виховання та психології вчителя. Цей навчальний посібник доповнює матеріали підручників та навчальних посібників із педагогічної психології та може бути корисним як широкому колу читачів, що цікавляться актуальними питаннями педагогічної психології, а також викладачам, студентам ВНЗ в організації самостійної роботи з дисципліни.

Лисянська Т.М. Педагогічна психологія: практикум: навч. посібник. – К.: Каравела, 2012. – 224с.

Метою навчального посібника є створення умов для закріплення знань з педагогічної психології, формування практичних навичок та умінь розв'язання психолого-педагогічних ситуацій, психологічного аналізу уроку, педагогічного спілкування, діагностики учіння, вихованості учнів, особистості вчителя і його компетентності. Запропонований практикум

складається з п'яти розділів, зокрема, «Предмет, завдання і методи педагогічної психології», «Психологія учіння», «Психологія навчання», «Психологія виховання», «Психологія педагогічної діяльності й особистості вчителя». Кожен розділ теми містить питання для обговорення на практичному занятті, лабораторні та тестові завдання, запропоновано аналіз проблемних положень, опрацювання дефініцій, диспути, дискусії, конференції, дидактичні ігри.

Посібник призначений для викладачів педагогічної психології, студентів, слухачів післядипломної освіти, вчителів, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями навчання, учіння, виховання і вихованості.

Долинська Л.В., Співак Л.М. Геронтопсихологія: Практикум. Хрестоматія: навч. посібн. – К.: Каравела, 2012. – 240 с.

Навчальний посібник «Геронтопсихологія: Практикум. Хрестоматія» розрахований передусім на викладачів і студентів факультетів психології вищих навчальних закладів. У посібнику систематизовано представлено практичний і хрестоматійний матеріал з розвитку людини похилого віку згідно з навчальною програмою до курсу «Геронтопсихологія». Може стати у нагоді студентам вищих навчальних закладів, практичним психологам, соціальним працівникам, усім, хто хоче розширити власні знання з цієї галузі психології.

Строяновська О.В. Психологічна служба в системі освіти. Практикум з навчального курсу для практичних психологів : навч. посібн. – К.: Каравела, 2010. – 175 с.

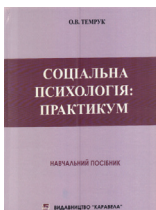
Навчально-методичний посібник розроблений для практичних психологів у системі освіти. Практикум дає можливість узагальнити теоретичні та практичні знання з різних психологічних дисциплін, навчитися використовувати їх на практиці з метою ефективної організації психологічної служби в школі. У практикумі робиться акцент на технологічних аспектах діяльності психолога в системі освіти, починаючи від організації його праці, взаємодії з педагогічним

колективом та закінчуючи конкретними методиками, які використовуються в роботі з різними віковими групами дітей та їхніми сім'ями. Такий підхід є можливим на основі поєднання теоретичної інформації з практичними вправами семінарських занять та самостійної підготовки студентів за спеціально розробленими питаннями. Призначений для студентів вищих навчальних закладів.

Долинська, Л.В., Матяш-Заяц Л.П. Психологія конфлікту: навч. посібн. – Київ: Каравела, 2010. – 304 с.

Посібник підготовлений відповідно до розробленої одним із авторів програми курсу "Психологія конфлікту" і відображає основні сучасні теоретичні та практичні підходи до проблеми конфліктів різних рівнів і видів. У ньому вміщено теоретичні, практичні та методичні матеріали, які потрібні для проведення аудиторних занять і самостійного вивчення курсу студентами, теми для доповідей і рефератів, психодіагностичний інструментарій, елементи тренінгу для підвищення конфліктної компетентності. Також у посібнику є короткий словник конфліктологічних термінів. Навчальний посібник "Психологія конфлікту" призначений, насамперед, викладачам і студентам педагогічних вузів, які опановують фах "Практична психологія", однак він може принести користь усім, кому небайдужа порушена в ньому проблематика - педагогам, соціальним працівникам, юристам, філософам, економістам та представникам інших професій.

Темрук О.В. Соціальна психологія: Практикум: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2013. – 280 с.

Навчальний посібник містить навчальну програму із соціальної психології, практичну частину, тестові запитання для контролю та самоконтролю, орієнтовний перелік питань до іспиту. Зокрема, до практичної частини увійшли проблемні ситуації, задачі, завдання, вправи, хрестоматійний матеріал, які можуть бути використані для закріплення та відпрацювання знань, умінь, навичок як на семінарських, практичних заняттях, так і в індивідуальній чи само-

стійній роботі студентів. Кожна тема містить психодіагностичний інструментарій, що містить методики, опитувальники, тести, метою яких є дослідження основних соціально-психологічних феноменів, явищ.

Посібник адресований студентам педагогічних, психологічних та інших спеціальностей, може використовуватися аспірантами, викладачами вищих навчальних закладів.

Білінська О.О., Ширяєва Л.М. Психологія агресії. Навчальний посібник. – Нілан-ЛТД, 2013. – 264 с.

Посібник підготовлений відповідно до програми спецсемінару «Психологія агресії» і відображає основні сучасні теоретичні та практичні підходи до проблеми агресії. У ньому вміщено теоретичні, практичні та методичні матеріали, які потрібні для проведення аудиторних занять і самостійного вивчення курсу студентами, теми для доповідей та рефератів, психодіагностичний інструментарій та корекційний тренінг «Самовдосконалення», спрямований на зменшення проявів агресії у підлітковому віці.

Навчальний посібник «Психологія агресії» розрахований насамперед на викладачів і студентів педагогічних вузів, які опановують фах «Психологія».

Безюк І.М., Ширяєва Л.М. Професійна комунікативна компетентність майбутнього прокурора: навчальний посібник. – К.: Алерта, 2014. – 224 с.

Навчальний посібник підготовлений відповідно до програми спецкурсу «Професійна комунікативна компетентність майбутнього прокурора» і відображає основні сучасні теоретичні та практичні підходи до проблеми професійної комунікативної компетентності. У ньому вміщено теоретичні, практичні та методичні матеріали, які потрібні для проведення аудиторних занять і самостійного вивчення курсу студентами, тренінг комунікативних навичок та якостей, «покомпонентний розвиток комунікативної компетентності майбутніх прокурорів». Матеріали навчального посібника спрямовані на формування необхідного рівня професійної комунікативної компетентності майбутніх працівників прокуратури в

умовах навчальної діяльності шляхом набуття знань, умінь, навичок та розвитку особистісних якостей, що забезпечують цей рівень.

Козачук Світлана Анатоліївна. Психологія художньої творчості: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / С. А. Козачук ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. - К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2012. - 277 с.

У навчальному посібнику висвітлюються проблеми психології художньої творчості. Представлено і систематизовано теоретичні відомості: загальні питання психології художньої творчості (предмет, завдання, методи), історико-філософський аспект художньої творчості, психологічне тлумачення її глибинних витоків, психологічні особливості художньої творчості. Крім теоретичного матеріалу, посібник має практичну частину та містить хрестоматійний матеріал.

Для студентів вищих навчальних закладів, що здобувають спеціальність психолога або опановують мистецький фах. Посібник також буде корисним усім, хто прагне збагнути сутність художньої творчості, віднайти у собі творче джерело, розкрити власний творчий потенціал.

Зінченко А.В. Психологічні механізми соціальної адаптації хворих з нервово-психічним розладом. Монографія. – Нілан-ЛТД, 2014. - 196 с.

У монографії подано теоретико-експериментальне дослідження психологічних механізмів, що визначають ефективність процесу соціальної адаптації хворих на епілепсію. Наведені практичні рекомендації щодо проведення психокорекційної роботи з особами, які страждають на такий нервово-психічний розлад як епілепсія, їх сім'ями та найближчим оточенням. Для лікарів-психологів, психіатрів та студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю «Психологія», «Медична психологія», «Корекційна освіта».

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

АНДРІЯШИНА НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА.

Кандидат психологічних наук, доцент, працює на кафедрі з 1998 року. Освіта: Український державний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова (1995). Фахова діяльність: аспірант кафедри психології (1995-1998), викладач (1998-2003), доцент кафедри психології (з 2003). Коло професійних інтересів: працює над проблемами розвитку уваги учнів та студентів. Відзнаки та нагороди: нагороджена «Медаллю М.П. Драгоманова» (2010) та медаллю «За наукові досягнення імені Г.С. Костюка» (2014).

БІЛІНСЬКА ОКСАНА ОЛЕКСАНДРІВНА.

Кандидат психологічних наук, доцент, працює на кафедрі з 2003 року. Освіта: Сумський педагогічний інститут імені А.Макаренка, 1988р. - факультет російської філології. 1997р. - факультет післядипломної освіти цього ж вузу за спеціальністю «Психологія». Фахова діяльність: вчитель російської мови та літератури у ЗОШ № 11 м. Суми (1988-1989); вихователь групи продовженого дня ЗОШ №1 м. Середина-Буда, Сумської обл.(1988-1996); викладач кафедри психології Сумського педагогічного інституту імені А.Макаренка (1997-2001); психолог гімназії НПУ імені М.П. Драгоманова (з 2002); викладач, доцент кафедри психології НПУ імені М.П. Драгоманова (з 2003), заступник декана вечірнього факультету (2004 - 2013). Коло професійних інтересів: займається проблемою агресії учнів підліткового віку.

БОГДАНОВА СВІТЛАНА АНАТОЛІВНА.

Кандидат психологічних наук, доцент, працює на кафедрі з 2007 року. Освіта: Київський державний лінгвістичний університет, інститут «Схід – Захід» (1998 рік). Фахова діяльність: ЗОШ № 295 (гімназія «Діалог») м. Києва, вчитель (1998 - 2004); аспірант кафедри психології НПУ імені М.П. Драгоманова (2004 – 2007), старший викладач кафедри психології (2007 –

2010), доцент кафедри психології (з 2010). Коло професійних інтересів: психологія художньої творчості, психологія культури, психологія релігії.

ВОРОНЮК ІРИНА В'ЯЧЕСЛАВІВНА. Кандидат психологічних наук, доцент. Освіта: Херсонський державний педагогічний інститут ім. Н.К. Крупської (1994); Південноукраїнський регіональний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів за спеціальністю «Психологія. Практична психологія» (1994-1995). Фахова діяльність: аспірантура в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова (1998 – 2001); доцент кафедри педагогіки і психології Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів (нині – Комуніальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради) (2001-2009); очолювала кафедру теорії і методики дошкільного виховання та початкового навчання Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів (2005 – 2009). Коло професійних інтересів: психологія особистості, психологія творчості, психологія творчої взаємодії. Відзнаки та нагороди: нагороджена Почесною грамотою МОН України; Грамотою АПН України; знаком «Відмінник освіти України», отримала звання й диплом «Доктор філософії» за Болонською системою освіти.

ДОЛИНСЬКА ЛЮБОВ ВАСИЛІНА.

Завідувач кафедри психології НПУ імені М.П. Драгоманова, кандидат психологічних наук, професор, працює на кафедрі з 1976 року. Освіта: Черкаський державний педагогічний інститут, природничий факультет (1972). Фахова діяльність: вчитель біології і хімії сільської школи у Хмельницькій області (1972-1973); аспірант НДІ психології (1973 – 1976); викладач кафедри психології (1976-1983), доцент (1983); завідувач кафедри психології (з 1995 року), професор кафедри психології (2001); заступник директора з наукової роботи та міжнародного співробітництва Інституту філософської освіти і науки (2005). Коло

професійних інтересів: особистісно-професійне зростання майбутнього фахівця, розвиток професійної свідомості і самосвідомості, самопізнання та спілкування, активні соціально-психологічні методи навчання. Відзнаки та нагороди: Заслужений працівник освіти (2004); Подяка Прем'єр-міністра України (2010); Орден Святої великомучениці Варвари УПЦ КП (2006); Медаль за наукові досягнення МОН України (2009); Знак «Петро Могила» МОН України (2006); Знак «Софія Русова» (2007); Медаль «За наукові досягнення імені Г.С. Костюка» (2010); Срібна медаль НПУ імені М.П. Драгоманова (2011); Грамоти МОН України, НПУ імені М.П. Драгоманова; Подяки ректора.

ЗІНЧЕНКО АННА ВІКТОРІВНА. Кандидат психологічних наук, доцент, працює на кафедрі з 2008 року. Освіта: Національний медичний університет імені О.О. Богомольця (2008). Фахова діяльність: інтерн у КМКПНЛ №1 (2008-2009); аспірантка лабораторії когнітивної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України (2009 – 2012); викладач кафедри психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (2008 – 2011); старший викладач кафедри психології (2011 – 2014); доцент кафедри психології (з 2014); лікар-психолог 19 відділення (центр «Епілепсія») КМКПНЛ №1 (за сумісництвом, 2009-2013). Коло професійних інтересів: зоопсихологія, клінічна та медична психологія, реабілітація та адаптація людей та дітей з психічними вадами.

ІЩЕНКО ІННА МИКОЛАЇВНА. Старший викладач, працює на кафедрі психології. Освіта: НПУ імені М.П. Драгоманова (2010). Фахова діяльність: секретар вечірнього факультету (2010-2013); асистент кафедри психології за сумісництвом (2013-2014); старший викладач кафедри психології. Заступник декана вечірнього факультету (з 2014). Коло професійних інтересів: психологія спілкування, комунікативна психологія. Відзнаки та нагороди: Подяка ректора НПУ імені М.П. Драгоманова.

ЛИСЯНСЬКА ТАІСІЯ МИКОЛАЇВНА. Професор, працює на кафедрі з 1977 року, декан факультету перепідготовки фахівців ІППК. Освіта: Запорізький педагогічний інститут, педагогічний факультет спеціальність «Педагогіка і психологія (дошкільна)» (1966). Фахова діяльність: вчитель початкових класів (1961-1962); викладач педагогіки і психології Лисичанського педучилища (1966 – 1974). Аспірантура на кафедрі психології КДПІ імені О.М. Горького (1974-1977). Викладач, доцент, професор (2003) кафедри психології НПУ імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: онтогенез мислення людини та зв'язок цього явища з особистісними якостями. Відзнаки та нагороди: Подяки; Знак «Відмінник освіти України»; Грамоти університету, АПН України (2003), МОН України, Заслужений працівник освіти (2010).

МАТЯШ-ЗАЯЦ ЛЮДМИЛА ПЕТРІВНА. Кандидат психологічних наук, доцент, працює на кафедрі з 1995 року. Освіта: Український державний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, спеціальність «Психологія та педагогіка (шкільна)» (1995). Фахова діяльність: школа-ліцей №142 м. Києва, шкільний психолог (1993 – 1995); асистент кафедри психології, УДПУ імені М.П. Драгоманова (1995 – 1999); аспірант НПУ імені М.П. Драгоманова (1999-2002), викладач кафедри психології (2002 – 2006); доцент кафедри психології (з 2006). Коло професійних інтересів: психологічні особливості конфліктної поведінки особистості, міжособистісні конфлікти. Відзнаки, нагороди: грамота НПУ та Міністерства освіти.

САГАЙДАК СВІТЛАНА ПЕТРІВНА. Старший викладач, працює на кафедрі з 2006 року. Освіта: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, кваліфікація «викладач психології, психолог» (2006). Фахова діяльність: методист організаційно - методичного відділу навчально-методичного управління НПУ імені М.П. Драгоманова (2005-2008); аспірант кафедри психології (2008-2011);

старший викладач кафедри (з 2012). Коло професійних інтересів: психологія спілкування, вивчення комунікативних здібностей майбутніх психологів.

СПІВАК НІНА ВАСИЛІВНА. Старший викладач, працює на кафедрі психології з 1988 року. Освіта: Київський державний університет імені Т.Г. Шевченка, філософський факультет, спеціальність «викладач психологічних дисциплін, психолог» (1973). Фахова діяльність: інженер-психолог в системі Київміськбуд (1973-1977); інженер-психолог лабораторії ергономіки ВНДІТЕ (1977-1982); методист РНМК педагогічних навчальних закладів МОН України (1982-1984); інспектор-методист управління педагогічних навчальних закладів МОН України (1984-1988); асистент, старший викладач кафедри психології (з 1993). Коло професійних інтересів: психологія розвитку, формування загальнонавчальних дій дошкільників та молодших школярів, активні методи підготовки спеціалістів-психологів. Відзнаки, нагороди: Знак «Відмінник освіти України» (2001); Знак «Софія Русова» (2010); Медаль НПУ імені М.П. Драгоманова (2010); Медаль «За наукові досягнення імені Г.С. Костюка» (2010); Грамоти МОН України (1984, 1986, 1987, 1997); Грамоти НПУ імені М.П. Драгоманова (1988, 2000, 2001, 2006).

СТРОЯНОВСЬКА ОЛЕНА ВАСИЛІВНА.

Кандидат психологічних наук, доцент, працює на кафедрі з 2002 року. Освіта: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова (2000). Фахова діяльність: аспірант кафедри психології (2000-2003); викладач (2003-2005); доцент кафедри (з 2005). Сфера наукових інтересів: психологія онкологічних хворих, формування потреби у здоровому способі життя, психоконсультація та психокорекція дорослих та дітей тощо.

ТЕМРУК ОЛЕНА ВАСИЛІВНА. Кандидат психологічних наук, доцент, працює на кафедрі з 2002 року. Освіта: педагогічний факультет Українського дер-

жавного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, спеціальність «Дошкільна педагогіка та психологія» (1996).

Фахова діяльність: Викладач кафедри НПУ імені М.П. Драгоманова (2002); аспірант (2003-2006); старший викладач (2007); доцент кафедри психології Інституту філософської освіти і науки (з 2008). Коло професійних інтересів: особистісно-професійне зростання майбутнього вчителя в процесі професійної підготовки; методи і технології підготовки майбутнього вчителя і практичного психолога.

ШИРЯЄВА ЛЮДМИЛА МИКОЛАЇВНА. Кандидат психологічних наук, професор, працює на кафедрі з 1991 року. Освіта: педагогічний факультет (відділення дошкільної педагогіки і психології) Київського державного педагогічного інституту імені М. Горького, спеціальність викладач дошкільної педагогіки і психології, методист дошкільних навчальних закладів (1979).

Фахова діяльність: вихователь школи-інтернату №4 для дітей сиріт м. Одеси (1979-1981); аспірант кафедри психології Київського державного педагогічного інституту імені М.Горького (1981-1984); методист Республіканського кабінету дошкільного виховання Міністерства освіти і науки України (1984-1991); асистент, старший викладач, доцент, професор кафедри психології НПУ імені М. Драгоманова; заступник декана з виховної роботи факультету української філософії НПУ імені М.Драгоманова (1997-2002); декан вечірнього факультету (2002). Коло професійних інтересів: історія психології, психологія особистості, психологія спілкування. Відзнаки, нагороди: Відмінник освіти України. Грамоти.

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ФІЛОСОФІЇ ІСТОРІЇ

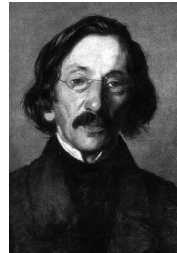
Історія та здобутки кафедри базуються на 85-річному досвіді та традиціях. Кафедра історії та філософії історії бере свої витoki з вересня 1930 року. Вона пройшла складний трансформаційний шлях свого розвитку, змістовно відповідаючи на проблеми, які висувало життя. Закономірно мінялися і назви кафедри – історії партії, історії КПРС, політичної історії ХХ ст. (1990 – 1991), історії України (1991 – 2005), історії та історіософії (2005–2007), з 2007 – історії та філософії історії, відповідно до основних навчальних дисциплін, спецкурсів, які забезпечували викладачі кафедри. За цей період від материнської кафедри історії відгалузилося кілька кафедр, які функціонують нині в інших інститутах НПУ імені М.П.Драгоманова, зокрема в Інституті історичної освіти, Інституті політології та права, Інституті української філології та літературної творчості імені А.Малишка.

Цілком логічно було б шукати витoki історичної вузівської традиції серед історичних кафедр, що забезпечували навчальний процес у заснованому в грудні 1834 року Педагогічному інституті при Київському Імператорському університеті Святого Володимира, з якого починається історія Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

Працюючи за основним своїм місцем роботи на історичному відділенні філософського факультету (згодом історико-філологічному, історико-філософському факультетах), провідні історики університету Св. Володимира постійно працювали зі студентами Педагогічного інституту.

Вивчення всесвітньої та вітчизняної історії в Педагогічному інституті, як і в університеті в цілому, започаткував М.О. Максимович – перший ректор (1834 – 1835 рр.), видатний учений і громадський діяч. Його наукові розвідки з історії козацького та гайдамацького рухів, інших напрямів досліджень зайняли належне місце в історії університетської науки.

Коротку, але яскраву науково-педагогічну сторінку вписав у матрицю інститутського життя видатний історик і письменник М.І. Костомаров. Йому

М.О. Максимович
(1804-1873 рр.)

М.І. Костомаров
(1817-1885 рр.)

В.Б. Антонович
(1834-1908 рр.)

належить підготовка до друку козацьких літописів С. Величка, Г. Граб'янки, дослідження історії козацтва, козацько-селянських повстань першої половини XVII ст.

Особливе місце серед істориків університету Св. Володимира належить В.Б. Антоновичу.

Його лекції з історії, археології, етнографії, географії завжди були досить цікавими й авторитетними серед майбутніх вчителів. В.Б. Антонович через свою наукову школу підготував цілу плеяду українських вчених істориків.

Але історична наступність кафедр була штучно розірвана в 1920-ті роки, коли в Українській СРР університети були ліквідовані, а на базі університету Св. Володимира, Українського університету, Вищих жіночих педагогічних курсів було створено Київський інститут народної освіти імені М.П. Драгоманова. В КІНО працювали авторитетні історики О.П. Оглоблін, О.Ю. Гермайзе, О.С. Грушевський, Л.П. Добровольський та інші викладачі, діяльність яких була поставлена під суворий контроль з боку більшовицької влади.

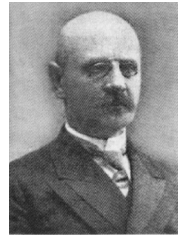
О.П. Оглоблін
(1899 – 1992 рр.)

О.Ю. Гермайзе
(1892 – 1958 рр.)

О.С. Грушевський
(1877 – 1942 рр.)

Л.П. Добровольський
(1867 – 1929 рр.)

Після ряду структурних перетворень, викладання навчальних дисциплін стали забезпечувати замість кафедр циклові (предметні) комісії. Відомо, що у 1927 р. на факультеті соціального виховання, як і на факультеті професійної освіти, працювало по три предметні комісії: педагогічна, соціально-економічна та природнича. Серед предметів які забезпечувала соціально-економічна циклова комісія були такі історичні навчальні дисципліни, як історія класової боротьби, історія літератури, методи суспільствознавства, а серед предметів, що забезпечувалися педагогічною цикловою комісією була історія педагогіки.

Уже на першому етапі будівництва радянської вищої школи пролетарська частина студентства виявила значний інтерес до запро-

вадження на всіх факультетах викладання суспільного, або, як тоді називали, соціально-економічного мінімуму. Популярністю користувався гурток марксистської думки, який функціонував в 1920-ті роки. Вивчення теорії класової боротьби студенти поєднували з широкою пропагандистською та агітаційною діяльністю серед населення.

У вересні 1930 року Рада народних комісарів УСРР прийняла постанову «Про реорганізацію мережі й системи педагогічної освіти». У зв'язку з цим відбулася реорганізація та поділ КІНО імені М.П. Драгоманова на три окремі інститути. На базі факультету соціального виховання КІНО було створено Київський інститут соціального виховання, у складі якого створювалися 22 кафедри, й у тому числі кафедра історії партії, від якої й бере свої витоки сучасна кафедра історії та філософії історії. На превеликий жаль, історичні відомості про цей час дуже уривчасті через обмеженість архівних матеріалів, оскільки значна частина документів загинула в полум'ї Другої світової війни. В рештках «Книги професорсько-викладацького складу інституту», що велася від руки працівниками навчальної частини, зберігся запис під №34 про те, що тов. Кокошко (ім'я та ініціали у записі відсутні) з 10.11.1930 був призначений керівником (кафедри – слово в тексті відсутнє) історії партії (наказ №39 § 2 від 15.11.1930 р.), а на кафедрі затверджений в якості викладача тов. Вербер (позиція наказу № 124). У записах за 1934 рік серед 23 кафедр Київського державного педагогічного інституту на другому місці після кафедри діамату, подаються дані про кафедру історії більшовизму, а саме про те, що в її складі на той час працювало 10 викладачів, у т.ч. чотири професори (Поліщук, Вербер, Гріштун, Хінчин), два доценти (Гітерман та Шахтар) та чотири асистенти (Паркер, Шляхтер, Ількович, Савчук). Імена, ініціали цих працівників не названо, як і те, хто з них керував кафедрою. Зберігся також запис про те, що в 1935 – 1939 р.р. на кафедрі історії працював викладачем Сопільнюк Тихон Микитович (наказ №169 § 4 від 11.09.1935 р. та наказ № 241а § 13 від 21.10.1939 р.).

У червні 1936р. РНК СРСР та ЦК ВКП(б) прийняли постанову «Про роботу учбових закладів і керівництво вищою школою», відповідно до якої викладання соціально-економічних дисциплін було визнано основною ланкою в ідейно-виховній роботі. Чітко визначалося місце лекцій і практичних занять у навчальному процесі. У 1936 р. при кафедрі історії ВКП (б) було відкрито аспірантуру.

Згодом, у 1938 р., було створено загальноінститутську кафедру основ марксизму-ленінізму. Починаючи з 1938/39 навчального року в СРСР вивчення марксистсько-ленінської теорії студентами проходило на основі вказівок, даних у постанові ЦК ВКП(б) «Про пере-

будову партійної пропаганди у зв'язку з випуском "Краткого курса истории ВКП(б)". Замість окремих курсів історії ВКП(б) було введено єдиний курс – «Основи марксизму-ленінізму», в основу якого було покладено зміст «Краткого курса истории ВКП(б)» і творів класиків марксизму-ленінізму. Тепер на перших і других курсах усіх факультетів читалися лекції і проводилися семінарські заняття з основ марксизму-ленінізму.

Першим завідувачем кафедри основ марксизму-ленінізму був доцент Гольнев Микита Семенович, 1902 р.н., випускник Харківського інституту червоної професури 1934 року.

Згідно з наказом № 190 по КДПІ ім. О.М. Горького від 1 жовтня 1940 р. (всього 27 кафедр). в штаті кафедри основ марксизму-ленінізму на 1 вересня 1940 року працювало 14 осіб: завідувач кафедри, доцент Гольнев М.С., старші викладачі Ніконова П.К., Остапенко Ф.П., Попов Д.М., викладачі Бельтюков І.Г., Вуль Х.Я., Гінзбург М.А., Григорчук А.К. (помічник директора по заочному відділу), Ілліченко Г.Ш., Коблянський В.С., Коваль М.К., Локшіна О.Г., Лещенко І.К., Манзон Г.С.; а за сумісництвом – викладачі Поляков І.Є. (завідувач вечірнього відділу інституту) та Ричагова С.М. (зав. кабінетом кафедри). В інших наказах КДПІ імені О.М. Горького за 1938 – 1940 рр. щодо роботи на кафедрі згадуються доцент кафедри основ марксизму-ленінізму Слободинська Ф.Л., старші викладачі Гербштейн О.Г., Гришко М.Ф., Качановський Є.І., Кацельман І.С., Китляр І.Є., Севастьянов О.С. (сумісник), Ферін Ф.Г., Трифонцев І.Ф., Урбанський Л.В., Щербатюк І.О., викладачі Головач В.Г., Доній М.Р. (сумісник), Остапенко Ф.П., Тартаківська Ф.Л.. Старший викладач кафедри основ марксизму-ленінізму Вієвський А.Ф., який повернувся з лав Червоної армії, 3 вересня 1940 р. був призначений в.о. зав. кафедри діалектичного і історичного матеріалізму.

У жовтні 1940 р. зав. кафедри доцента Гольнева М.С. було звільнено з КДПІ імені О.М. Горького у зв'язку із переходом на іншу роботу.

У 1940 – 1941 рр. на посаді доцента та зав. кафедри основ марксизму-ленінізму працював Щербін Микола Якимович, 1905 р.н., випускник Московського інституту червоної професури 1936 року, кандидат філософських наук з 1940 року.

На початку липня 1941 р. М.Я.Щербін вступає до лав Червоної армії.

При кафедрі активно працював кабінет марксизму-ленінізму у складі завідувача Ричагової С.М., лаборанта Левита Б.С., препаратора Ревенко Н.В. (станом на лютий 1941 р.)

У 1940-1941 рр. кафедру очолював доц. Щербін М.Я.

Трагічний червень 1941 року кафедра зустріла у такому професорсько-викладацькому кадровому складі: Щербін М.Я., Гінзбург М.А., Григорчук А.К., Доній М.Р., Ілліченко Г.Ш., Коблянський В.В., Локшіна О.Г., Манзон Г.С., Маргуліс Л.Є., Ніконова П.К., Остапенко Ф.П., Попов Д.М., Ферін Ф.Г. (дані з наказу №137 від 10.06.1941 р. про надання профвідпусток, в які так і не судилося піти).

Щербін М.Я., Григорчук А.К., Доній М.Р. як і багато інших працівників і студентів КДПІ ім. О.М. Горького, пішли до лав діючої армії воювати проти німецько-фашистських загарбників. Григорчук А.К. віддав своє життя за свободу й незалежність Вітчизни.

Згідно із вказівкою Народного комісаріату освіти УРСР у липні 1941 р. викладачі та студенти педінституту, які не були мобілізовані до лав діючої армії, пішки вирушили до м. Лебедин на Сумщині, де, в евакуації, було вирішено розгорнути КДПІ ім. О.М. Горького. Однак навчання у вересні 1941 р. так і не розпочалося.

Після визволення м. Києва в листопаді 1943 р. відновив свою діяльність і Київський педінститут імені О.М. Горького. У 1943 – 1944 н.р. у складі кафедри основ марксизму-ленінізму працювали: завідувач кафедри доцент Сопільнюк Тихон Микитович, 1893 р.н., який у 1935 – 1939 рр. був викладачем цієї кафедри, старші викладачі Король М.І., Щербатюк І.О., викладачі Йович М.І. та Федченко П.М. М.І. Йович додатково завідувала навчально-методичним кабінетом кафедри. Згодом, у 1945 р. кандидат філософських наук, доцент Сопільнюк Т.М. був призначений завідувачем кафедри діалектичного й історичного матеріалізму Чернівецького державного університету, яку очолював до 1958 р.

До рідного вузу поверталися розкидані воєнним лихоліттям студенти. Переважно це були дівчата, яким довелося зазнати багато горя в роки німецько-фашистської окупації. Були серед студенток і ті, які працювали в тилу — кували зброю перемоги. Зрідка серед студентської молоді траплялися й молоді чоловіки — переважно інваліди війни.

Щоб розпочати навчальний процес, належало передовсім підготувати приміщення. Хоч навчальний корпус педагогічного інституту на бульварі Тараса Шевченка, 22/24 і вцілів, йому було завдано значних пошкоджень. Опалювальну, водопровідну і каналізаційну системи було повністю зруйновано, приміщення вкрай забруднено, меблі майже всі знищено. Викладачі кафедри, разом із усіма колегами та студентами КДПІ ім. О.М. Горького з ентузіазмом заходилися впорядковувати приміщення рідного інституту.

У 1945 – 1949 рр. на посаді зав. кафедри основ марксизму-ленінізму працював Бакулін Дмитро Іванович, старший викладач, а з

1945 р. – доцент.

Під керівництвом Бакуліна Д.І. у професорсько-викладацькому складі кафедри працювали: доцент Слободинська Ф.Л., старші викладачі Бейліс В.С. (у 1944 – 1946 рр.), Варшавчик М.Я. (з 1948 р.), Доній М.Р. (з 1947 р.), Дубина К.К. (за сумісництвом з 1944 р.), Лещенко Г.П. (з 1946 р.), Остапенко Ф.П. (у 1945 – 1946 рр.), Речиц К.Р. (1945р.), Рибін Ф.І. (1946 – 1947 рр.), Слуцький О.Б. (за сумісництвом 1947 р.), Спектор С.Л. (1944 – 1945 рр.), Сюсюра Г.В. (з 1949 р.), Тендерес Л.П. (з 1946 р.), Федченко П.М. (1944 р.), Ясницький Г.І. (1945 р.), викладачі, а згодом старші викладачі Климко М.С. (1944 – 1946 рр.), Спіноза Г.С. (1944 – 1945 рр.), Супрун П.Д. (1944 – 1945 рр.), Чекунов В.І. (1944 – 1945 рр.), викладачі Бондар Т.Д. (з 1949 р.), Карогєєва М.С. (з 1946 р.), Левін Б.П. (з 1949 р.), Лезова Х.С. (1944 – 1946 рр.), Матушанська Ц.Б. (1945 – 1946 рр.), Петришина П.В. (з 1946 р.), Прокopenко Г.І. (1946 – 1947 рр.), Сорока М.С. (1946 – 1947 рр.). У складі кабінету кафедри перебували старший лаборант-асистент Шляхтер Є.Я. (1944 – 1949 рр.), лаборанти Гавриленко М.В. та Закревська М.В. (1944 – 1945 рр.), Воробкало І.М., Карпєєва М.Г., Лебедева Г.Г. та Тарнавська А.П. (1948 – 1949 рр.).

Війна негативним чином позначилась на кадровому потенціалі кафедри. У цей період серед викладацького складу не було жодного доктора наук, професора, а до початку 1947 року й жодного кандидата наук. Згодом, з лютого 1947 р. за сумісництвом на кафедрі почав працювати кандидат історичних наук Слуцький О.Б., до вересня 1947 року кандидатську дисертацію захищає Бакулін Д.І. Потім кандидатами історичних наук стають Лещенко Г.П. (26.12.1947), Слободинська Ф.Л. (21.04.1948), Варшавчик М.Я. (9.06.1948), Ясницький Г.І. (17.05.1949) та Доній М.Р. (15.07.1949).

У 1949 – 1954 рр. завідувачем кафедри основ марксизму-ленінізму КДПІ ім. Горького працював Доній Микола Романович, 1908 р.н., випускник Одеського педінституту (1933), учасник бойових дій, орденоносець.

Доній М.Р.

У 1948 р. М.Р. Донія направляють до річної аспірантури при Академії суспільних наук (м. Москва), де 15 липня 1949 р. він захищає кандидатську дисертацію.

З липня 1949 р. Микола Романович працював завідувачем кафедри основ марксизму-ленінізму Київського педінституту імені О.М. Горького. Під керівництвом М.Р. Донія кафедра поліпшила науково-методичну і виховну роботу та стає організуючим методичним центром педагогічних вищих

навчальних закладів України.

З 1964 р. до останніх днів життя Доній М.Р. працював директором Інституту підвищення кваліфікації викладачів суспільних наук при Київському державному університеті імені Т.Г. Шевченка.

Під керівництвом Донія М.Р. у професорсько-викладацькому складі кафедри основ марксизму-ленінізму працювали: кандидат історичних наук, доцент Слободинська Ф.Л., кандидати історичних наук, старші викладачі, а з 1951 р. доценти Варшавчик М.Я. та Лещенко Г.П., кандидати історичних наук, старші викладачі Ясницький Г.І. (до 1950 р.), Дубина К.К. (сумісник), старші викладачі Бейліс В.С. (до 1951 р.), Кубрушко М.М., Сюсюра Г.В., Тендерес Л.П., викладачі Бондар Т.Д. (до 1951), Каротєєва М.С., Левін Б.П. (до 1951), Левковський Я.М. (у 1949 – 1950 рр.), Петришина П.В., Спатар М.Г. (до 1950 р.), асистент Поляков У.Л. У складі кабінету кафедри працювали старший лаборант-асистент Шляхтер Є.Я., лаборанти Карпєєва М.Г., Лебедева Г.Г., Тарнавська А.П.

За цей період історії кафедри отримали вчені звання доцента Доній М.Р., Варшавчик М.Я. та Лещенко Г.П., стають кандидатами історичних наук Тендерес Л.П. (15.03.1953), Петришина П.В. (1.03.1954), Кубрушко М.М. (31.03.1954).

У 1954 – 1960 рр. завідувачем кафедри працював кандидат історичних наук, доцент Тендерес Леонід Петрович (1904–1990).

Займаючись науковою і викладацькою діяльністю, Л.П. Тендерес одночасно виконував за сумісництвом обов'язки помічника директора інституту з наукової роботи (1949-1951 рр.), заступника директора вечірнього відділу і декана історичного факультету (1952–1954 рр.), завідувача кафедри основ марксизму-ленінізму (з 1956 р. – історії КПРС) (1954–1960 рр.). Протягом своєї тривалої трудової діяльності у вузі Леонід Петрович брав активну участь у громадсько-політичному житті колективу.

У 1954-1960 рр.
завідувачем кафедри
працював
доц. Тендерес Л.П.

Л.П. Тендерес мав велику повагу й авторитет серед викладачів і студентів інституту. З його легкої руки в далекий вирій життя вилетіли сотні обдарованих юнаків і дівчат, що обрали педагогічний фах. По всій країні в нього залишилась безліч друзів, від яких він до останніх своїх днів одержував теплі й оптимістичні листи. І лише останні телеграми, в яких були поздоровлення з його 86-річчям, запізнилися лише на п'ять днів. Він помер 19 листопада 1990 р.

Під керівництвом Тендереса Л.П. у складі кафедри працювали:

кандидати історичних наук, доценти Варшавчик М.Я. (до 1956 р.), Доній М.Р. (сумісник), Лещенко Г.П., Слободинська Ф.Л., Щурубалко В.К., кандидати історичних наук, старші викладачі Поляков У.Л., Федченко П.М. (з 1955 р.), кандидати історичних наук, викладачі Кастеллі Є.Ю. (з 1958 р. в.о. доцента), Кубрушко М.М. (з 1957 р. в.о. доцента), Петришина П.В. (з 1958 р. ст. викл.), викладач Сюсюра Г.В. (з 1957 р. ст. викл.), асистенти Спатар М.Г. (до 1955 р.) та Чабай П.Ю. (до 1955 р.), а також лаборант Груша П.В. Завідував кабінетом у 1957 – 1959 рр. і працювали Сюсюра Г.В., а з грудня 1959 – Пішоха Б.М.

Кафедрі належала вирішальна роль у налагодженні патріотичної роботи в інституті, місті і області в повоєнний час. Вона була ініціатором проведення численних теоретичних конференцій і круглих столів.

У 1960 – 1961 н. р. в.о. зав. кафедри історії КПРС виконувала обов'язки Лещенко Ганна Петрівна (1912–1997).

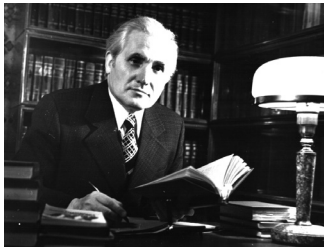
Лещенко Г.П.

Г.П. Лещенко працювала самовіддано, була вимогливою і доброзичливою, чесною і принциповою, з повагою ставилась до викладачів і студентів. Саме за це її поважали і любили.

Праця Ганни Петрівни була відзначена урядовими нагородами: медалями "За доблесну працю в Великій Вітчизняній війні", "Ветеран праці", знаком "Відмінник народної освіти", почесними грамотами Міністерства освіти та інституту.

У цей час у складі кафедри працювали 6 кандидатів історичних наук, у т.ч. доценти Лещенко Г.П., Кастеллі Є.Ю., Кубрушко М.М., Тендерес Л.П. та кандидати наук, старші викладачі Петришина П.В., Федченко П.М., а також старший викладач Сюсюра Г.В. (без наукового ступеня).

З 1 вересня 1961 р. до лютого 1987 р. кафедру історії КПРС очолював доктор історичних наук, професор Бакуменко Петро Іванович (1919–1994).

У 1961-1987 р. кафедру очолював проф. Бакуменко П.І.

Народився Петро Іванович 10 червня 1919 року в с. Максимівці Ічнянського району Чернігівської області в багатодітній козацькій родині. Під час голодомору у 1933 році залишився без батька. 1934 року поступив у Прилуцьке педучилище, яке закінчив у 1937 р. Того ж року поступив на фізико-математичний факультет Мелі-

топольського державного педагогічного інституту, який закінчив у 1941 році. Водночас заочно навчався на факультеті української мови та літератури і з 1940 року викладав українську мову та літературу в середній школі.

На початку липня 1941 року був призваний до лав Червоної Армії. Після закінчення стислого 4-х місячного курсу навчання в Артилерійській академії м. Москви як офіцер-артилерист брав участь у бойових діях проти німецько-фашистських загарбників на Північно-Західному, Калінінському, Першому Прибалтійському та Другому Білоруському фронтах, двічі поранений і контужений у боях. Підполковник П.І. Бакуменко закінчив свій бойовий шлях у Берліні 9 травня 1945 р.

Закінчив історичний факультет Київського державного педагогічного інституту імені О.М. Горького. У 1950–1953 рр. працював на посадах старшого викладача, в.о. зав. кафедрою Львівського політехнічного інституту. У квітні 1953 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. У 1953–1961 рр. працював старшим викладачем, доцентом, в.о. зав. кафедрою Київського інженерно-будівельного інституту.

З 1961 р. П.І. Бакуменко пов'язує своє життя з КДПІ імені О.М. Горького. Понад чверть століття, з 1961 по 1987 рр., П.І. Бакуменко завідував кафедрою історії КППС. 1965 року успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук. У 1966 р. отримав вчене звання професора, а в 1981 році П.І. Бакуменку присвоєно почесне звання заслуженого працівника вищої школи України. З 1987 р. до останніх днів життя працював професором кафедри.

Він опублікував понад 100 наукових праць з політичної історії, серед них чотири монографії. Як науковий керівник дав путівку в історичну науку 32 кандидатам наук, 5 з яких стали докторами наук.

За хоробрість, стійкість і мужність, виявлені в боях у Великій Вітчизняній війні, нагороджений двома орденами "Червона зірка", "Вітчизняної війни" I і II ступенів, 15 медалями, у т.ч. "За визволення Варшави", "За взяття Берліна", "За Перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.", "За доблесну працю".

До останніх днів свого життя Петро Іванович Бакуменко залишався Вчителем, за що його безмежно любили і поважали колеги по роботі та студенти.

У 1960-80-ті рр. у складі кафедри історії КППС спочатку на посаді доцента, а потім професора працював, за внутрішнім сумісництвом, проректор із заочного навчання КДПІ ім. О.М. Горького, кандидат історичних наук, доктор педагогічних наук, професор, заслужений

Т.М. Шашло

вчитель УРСР, Герой Радянського Союзу Шашло Тимофій Максимович (1912-1989).

У 1960-ті рр. під керівництвом Бакуменка П. І. у складі кафедри працювали: кандидати історичних наук, доценти Александра М.Ф., Кравченко Н.М., Кастеллі Є.Ю., Козинець В.П., Кубрушко М.М., Лещенко Г.П., Лукашенко А.І., Ніколаєнко В.Ю., Самойленко В.І., Сапожніков А.І., Січкарь Г.В., Таран Л.В., Тендерес Л.П., Федченко П.М., кандидати історичних наук, старші викладачі Носкова Н.С., Петришина П.В., старші викладачі Кукавська М.К., Пішоха Б.М., Сюсюра Г.В., викладачі Бородавченко І.М., Хоменко В.Я., асистент Петрунін І.Є.

У 1960–70-х рр. завідували кабінетом кафедри Пішоха Б.М., Петрунін І.Є., Довгаль І.М., Іванців М.О., у складі якого багато років працювали лаборанти Вовк П.Л., Руденко Г.В. та ін.

У 1976 році на посаді лаборанта кафедри історії КПРС розпочав свою трудову діяльність випускник історичного факультету Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка Тицький С.І., нині доцент кафедри історії та філософії історії.

Коли у 1963 році при кафедрі політичної економії було створено секцію наукового комунізму, а у червні 1967 р. (уперше серед педвузів Української РСР) кафедру наукового комунізму КДПІ ім. О.М. Горького, до її складу перейшли працювати доценти кафедри історії КПРС Кастеллі Є.Ю., Лукашенко А.І., Пішоха Б.М. та ін.

У 1969 році на педагогічному факультеті відкривається історико-педагогічний відділ і виникає потреба забезпечення студентам спеціальності «Історія та педагогіка» викладання циклу історичних дисциплін. Наказом ректора педінституту академіка М.М. Підтиченко на кафедрі історії КПРС було створено секцію історії СРСР та загальної історії, в складі якої працювали доценти Січкарь Г.В. (керівник секції), Александра М.Ф., Кравченко Н.М., Самойленко В.І., Таран Л.В.

У 1970 році історико-педагогічний відділ педагогічного факультету було реорганізовано в окремий історико-педагогічний (згодом історичний) факультет, який очолив доцент Січкарь Г.В. З 1 вересня 1970 року в КДПІ ім. О.М. Горького на базі історичної секції кафедри історії КПРС була відкрита кафедра історії (згодом кафедра історії СРСР та загальної історії), тимчасово керувати якою було призначено доцента Січкаря Г.В.. До складу кафедри історії були зараховані кандидати історичних наук, доценти Александра М.Ф., Кравченко Н.М., Самойленко В.І., Таран Л.В. (наказ № 1041 від 2 вересня 1970 р.).

У 1970–1980-ті роки у складі кафедри історії КПРС працювали

професор Бакуменко П.І., доценти Алексєєв Ю.М., Власенко В.І., Гурін М.О., Кравчук В.І., Кубрушко М.М., Кузьмінець О.В., Лещенко Г.П., Лукашенко А.І., Міцкан І.А., Ніколаєнко В.Ю., Носкова Н.С., Рященко Д.С., Сапожніков А.І., Сокур В.В., Солодько В.О., старші викладачі Дробот І.І., Іванців М.О., Кукавська М.К., Кучменко Б.А., Лісхун Є.І., Скопец М.С., викладачі Войцехівський Ю.В., Головка М.Л., Житков А.О., Логвиненко О.В., Пясецький Б.П., Цілуйко В.П.

Багато років деканом історичного факультету працював доцент кафедри історії КПРС В.Ю. Ніколаєнко.

Науково-дослідна робота кафедри була присвячена розробці таких важливих на той час проблем, як соціальні процеси в робітничому та селянському середовищах, національна політика в Українській РСР. Основна ж увага науковців кафедри була зосереджена на дослідженнях у галузі народної освіти в Україні.

Плідно в ці роки працювала аспірантура, на початку 1980-х років була відкрита докторантура. Усього з 1963 до 1989 року кандидатські дисертації захистили 36 аспірантів, які навчалися на кафедрі. Із них певний час залишались працювати викладачами кафедри А.І. Лукашенко, М.С. Скопец, І.М. Бородавченко, Д.С. Рященко, Б.А. Кучменко, В.В. Сокур, Ю.М. Алексєєв, О.В. Кузьмінець, Ю.В. Войцехівський, І.І. Дробот, В.Є. Кругляков, В.І. Жилєнков, Ш.Ш. Рамазанов., згодом докторські дисертації захистили О.В. Кузьмінець та Ю.М. Алексєєв.

Наукове керівництво здійснювали професори П.І. Бакуменко, М.Д. Березовчук, І.І. Шевченко, С.М. Клапчук (колишній аспірант кафедри), В.Ф. Панібудьласка, М.Я. Варшавчик, М.І. Кравчук, доктори історичних наук М.В. Коваль, О.Б. Слуцький, доценти М.О. Гурін, Г.П. Лещенко, В.Ю. Ніколаєнко, Л.П. Тендерес.

Протягом 1960–80-х років викладачі кафедри підготували 9 монографій, 243 наукових збірників, брошур, статей, методичних посібників. Було завершено роботу над монографією «Школа – вихователь патріотів-інтернаціоналістів». Матеріали наукових досліджень викладачів широко використовувалися в навчальному процесі, під час проведення виховної роботи серед студентів, населення міста Києва та Київської області.

Викладачі кафедри практикували також проведення екскурсій для студентів до Державного історичного музею УРСР, Музею історії м. Києва, по історичних місцях і місцях бойової і трудової слави України.

Велика увага приділялася організації самостійної роботи студентів, особливо першокурсників. Викладачі з перших днів навчання проводили із студентами консультації, розкривали перед ними значення самостійної роботи, методику роботи з каталогами, предмет-

ними покажчиками; в бібліотеці навчали конспектуванню першоджерел лекцій, ведення політичного словника.

На кафедрі протягом багатьох років активно працювали методичні секції, очолювані досвідченими викладачами – доцентами М.М. Кубрушком, Н. С. Носковою, Л.П. Тендересом, І.А. Міцканом, а також методичний семінар під керівництвом доц. В.Ю. Ніколаєнка.

При кафедрі успішно функціонував навчально-методичний кабінет, де було зібрано й систематизовано матеріал з навчального курсу, оформлено тематичні стенди, створено наукову картотеку з усього навчального курсу. Працівники кабінету організували використання в навчальному процесі ТЗН, а з 1965 р. широко впроваджували навчальне кіно, діафільми тощо.

Викладачі кафедри не тільки виступали з лекціями, доповідями перед студентами у гуртожитках, а й проводили велику організаторську й методичну роботу, готуючи студентів, зокрема через факультет громадських професій, до пропагандистської роботи, залучаючи їх до активної лекційної роботи, участі у вечорах запитань і відповідей та ін.

З 1987 по 1995 року кафедрою керував проф. Кузьминець О.В.

З лютого 1987 по листопад 1995 року успішно керував кафедрою доктор історичних наук, професор Кузьминець Олександр Васильович.

Народився Олександр Васильович 7 вересня 1948 року в с. Спиченці Погребищенського району Вінницької області. Випускник історичного факультету Київського державного університету ім. Тараса Шевченка та очної аспірантури КДП імені О.М. Горького. З 1977 працював викладачем, ст. викладачем, доцентом, заступником декана філологічного факультету, професором, завідувачем кафедри історії КПРС, політичної історії, історії України КДП ім. О.М. Горького. Саме професор Кузьминець О.В. був організатором трансформації діяльності кафедри від викладання історії КПРС до історії України. Працюючи з листопада 1995 р. начальником, нині – завідувачем кафедри історії держави та права Національного університету внутрішніх справ, до 2014 року, за сумісництвом, працював на рідній кафедрі в НПУ імені М.П. Драгоманова.

Докторську дисертацію на тему «Партійне керівництво зв'язком школи з життям суспільства» захистив у 1989 році. Має почесні звання академіка Української академії історичних наук, заслужено-

го працівника народної освіти України, відмінника народної освіти України, інші державні відомчі, церковні нагороди. Має спеціальне звання полковника міліції. Член двох спеціалізованих вчених рад із захисту докторських дисертацій в Національному університеті внутрішніх справ та в Національному університеті «Львівська політехніка».

Ним підготовлено 28 кандидатів та 2 доктори історичних та юридичних наук. З під пера О.В. Кузьминця вийшло 11 навчальних посібників та 4 монографії.

З 1 лютого 1990 р. на всіх факультетах, крім історичного, замість курсу «Історія КПРС» було введено новий курс «Політична історія ХХ століття». Введення нової дисципліни ставило серйозні завдання перед історичною наукою. Колектив кафедри відразу ж приступив до розробки навчальних програм, текстів лекцій, нових планів семінарських занять. Освоєння викладання нового курсу передбачало суттєве розширення методологічної та джерельної бази, ознайомлення з альтернативними поглядами в оцінці суспільних явищ.

У 1990 р. кафедру історії КПРС було перейменовано на кафедру політичної історії ХХ століття, а наприкінці 1991 року, ровесницею незалежності України стає кафедра історії України.

З початку 1990-х років відбувся процес активного оновлення колективу кафедри. На межі ХХ – ХХІ ст. середній вік викладачів не перевищував сорока років проти 72 років на середину 1980-х рр.

У 1990-х роках провідними викладачами кафедри історії України на факультетах університету (крім історичного) були доктори історичних наук, професори В.М. Даниленко, О.В. Кузьмінець, кандидати наук, доценти І.І. Дробот, В.І. Жилєнков, О.В. Позняк, Д.С. Рященко, А.Г. Слюсаренко, Т.А. Стоян, ст. викладачі О.В. Логвиненко, Л.В. Пилипенко, С.І. Тицький, викладачі Г.В. Антошук, І.М. Жилєнкова, Є.В. Перегуда.

Навчально-допоміжну роботу із знанням справи, великою відповідальністю виконували лаборанти кафедри В.Кочубей та А.Кіпень. Усі вони докладали максимум зусиль, щоб із стін університету школа одержувала високопрофесійних фахівців.

З листопада 1995 р. кафедру очолює Дробот Іван Іванович, доктор історичних наук, професор, академік-секретар АН вищої школи України, заслужений діяч науки і техніки України, відмінник освіти України.

У 1977 р. з відзнакою закінчив історич-

З листопада 1995 р. кафедру очолює проф. Дробот І.І.

но-педагогічний факультет КДПІ імені О.М. Горького.

Кандидатську дисертацію з питань ідеологічної та ідейно-політичної роботи комсомолу в звільнених районах України в роки Другої світової війни захистив у 1986 році.

Докторську дисертацію на тему "Державно-соборницька ідея в практиці українських суспільно-політичних сил еміграції та на західноукраїнських землях (1920–30-і рр.)" захистив у 2002 році.

Досліджує історію Другої світової війни, питання української державної соборності, суспільно-політичної думки в Україні, міжнародне життя, проблеми гуманітаризації педагогічної освіти та історію української культури.

Засновник і керівник наукової школи "Історія української державності та суспільно-політичного життя в ХХ ст." Автор більше 200 наукових праць, у тому числі монографій, навчальних посібників, брошур, статей, програм, навчально-методичних комплексів тощо. Підготував чотирьох докторів і 19 кандидатів історичних наук.

Науково-педагогічну працю успішно поєднує з адміністративною роботою. Працював заступником декана дефектологічного (1985–1991), філологічного (1994–1996) факультетів, першим деканом факультету української філології (1997–2002), проректором з навчально-методичної роботи університету (2002–2006), проректором-директором, директором Інституту філософської освіти і науки (з квітня 2005 р.).

І.І. Дробот здійснює активну видавничу роботу. Він є членом Наукової редакції Головної редакційної колегії Книги Пам'яті України при видавництві «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, членом редакційної ради «Наукового часопису» НПУ імені М.П. Драгоманова, відповідальним редактором серії «Історичні науки», шеф-редактором наукового часопису «Пам'ять століть» (2003-2007 рр.), членом редакційної колегії наукового щорічника «Україна дипломатична», науково-популярного альманаху «Історичний календар», журналів «Духовні студії», «Людина і політика», «Історичний журнал», «Гілея. Наукові студії», «Український церковно-історичний журнал», збірника «Наукові записки НПУ імені М. П. Драгоманова».

Його плідна науково-педагогічна діяльність неодноразово відзначалась державою, Українською православною церквою і громадськістю та іншими відомчими і громадськими нагородами.

З 1997 року у зв'язку із запровадженням на факультеті української філології нової спеціальності "Українська мова і література та історія" суттєво збільшився обсяг навчально-методичної роботи кафедри. Протягом наступних п'яти років викладачами кафедри були розроблені і впроваджені у навчальний процес оригінальні програми

таких курсів, як "Краєзнавство" (ст.викл. О.В. Логвиненко), "Історична географія" (доц. Т.А. Стоян), основний курс "Історія України" для філологів-істориків (професори В.М. Даниленко та І.І. Дробот, доценти О.В. Позняк, Т.А. Стоян, ст. викладачі О.В. Логвиненко, Л.В. Пилипенко і С.І. Тицький), "Історія української культури" (доц. А.А. Кравченко), "Історіографія історії України" (доц. І.М. Жиленкова).

Стоять (зліва направо): О.В. Логвиненко, Т.А. Стоян, О.В. Кузьминець, І.І. Дробот, В.М. Даниленко.
Сидять: С.В. Перегуда, С.І. Тицький, І.М. Жиленкова, О.В. Позняк, А.М. Антошук, В.П. Кочубей, Д.С. Рященко.

З 2002 року колектив кафедри розпочав адаптацію всіх навчальних програм і навчально-методичних матеріалів до вимог модульно-рейтингової системи.

Протягом усього періоду існування кафедри історії України провідні її викладачі професори В.М. Даниленко, І.І. Дробот та О.В. Кузьминець активно співпрацюють з навчально-методичними комісіями Міністерства освіти і науки України, регіональними інституціями, беручи активну участь у розробці державних стандартів у галузі гуманітарної освіти.

Кафедра стає однією з профільних організацій з питань наукової експертизи кандидатських і докторських дисертацій із спеціальності «Історія України». У квітні 2004 р. наказом ВАК України, вперше в історії університету, було затверджено спеціалізовану вчену раду К 26.053.02 зі спеціальності 07.00.01 – історія України. Головою ради був призначений проф. І.І. Дробот, а вченим секретарем – доцент Т.А. Стоян.

Основні зусилля спецради були спрямовані на підготовку фахівців вищої кваліфікації з історії України для вузів та наукових установ держави. Зростання авторитету спеціалізованої вченої ради та по-особливному дієва позиція ректора університету академіка В.П. Андрущенка стали стимулом до науково значущих пошуків в історичній матриці авторитетних вчених Інституту історичної освіти та кафедри історії України факультету української філології. Захищають докторські дисертації О.О. Сушко, М.Ю. Виговський, П.М. Чернега, док-

торанти, викладачі кафедри О.В. Потильчак, І.М. Романюк, В.Г. Шарпатий, Т.А. Стоян. Кандидатські дисертації захищають аспіранти кафедри – В.Г. Кириченко, Ю.О. Нікітін, О.А. Прохоренко, О.П. Кривобок, В.Г. Гаврик, Л.В. Даниш, пошукачі Т.С. Пашиніна, Г.О. Дудчак. У 2005 р., захистивши кандидатську дисертацію, викладачем кафедри зараховується О.М. Казакевич.

Закономірно, що в 2009 р. спеціалізована вчена рада атестується ВАКом України як докторська за двома спеціальностями – історія України та всесвітня історія. За період з 2004 р. спеціалізованою вченою радою підготовлено 100 докторів і кандидатів наук для 18 вузів і наукових установ України. Багато з них попередню наукову експертизу проходили на кафедрі історії України.

З активізацією процесу входження НПУ імені М.П. Драгоманова в європейський освітній простір, нагальною для вирішення стає проблема створення в структурі вузу філософського підрозділу. Для вирішення цього важкого і перспективного питання ректором університету доктором філософських наук, професором, академіком В.П. Андрущенком створюється ініціативна група, очолювана професором І.І. Дроботом – проректором університету та водночас зав. кафедрою історії України факультету української філології. Після попередньої копії організації, навчально-методичної, фінансово-господарської роботи наказом ректора № 98 від 5 квітня 2005 року створюється Інститут історії та філософії педагогічної освіти (з 2007 – Інститут філософської освіти і науки). Проректором, директором-організатором інституту призначається, а згодом обирається проф. Дробот І.І.

Перед кафедрою постала проблема подальшого викладання курсу історії України у всіх (крім історичного) навчальних підрозділах університету, забезпечення історичної складової спеціальності «Українська мова і література та історія», та історико-суспільствознавчого, історико-культурологічного сегменту новостворюваних спеціальностей новонародженого інституту. Природно постало питання поділу кафедри.

Згідно з наказом ректора № 399 від 9 вересня 2005 року були створені кафедри історії та історіософії й історії та етнополітики.

На кафедрі історії та історіософії (з 2007 р. – історії та філософії історії) працювали доктори історичних наук, професори І.І. Дробот, О.В. Кузьминець, кандидати наук, доценти А.А. Кравченко, В.К. Кириченко, О.А. Прохоренко, Т.А. Стоян, Л.В. Лукінова, старші викладачі С.І. Тицький, О.В. Логвиненко, з 2011 р. після закінчення аспірантури та захисту кандидатської дисертації викладач Д.І. Малезик. Навчально-допоміжну роботу здійснювали старші

лаборанти А.В. Дмитренко, А.П. Клімович, А.Л. Коваленко, Д.І. Малежик, О.О. Мартиненко.

Викладачі кафедри забезпечують викладання історії України в гуманітарних інститутах університету. Основні ж зусилля викладачів були спрямовані на навчально-методичну, наукову і виховну роботу зі студентами

Стоять: (зліва направо) О.В. Логвиненко, О.А. Прохоренко, О.В. Кузьминець, С.І. Тицький, А.Л. Коваленко, Д.І. Малежик. Сидять: А.А.Кравченко, Т.А. Стоян, І.І. Дробот, В.Г. Кириченко.

Інституту філософської освіти і науки. Для майбутніх філософів, культурологів, релігієзнавців, дизайнерів, практичних психологів, суспільствознавців читаються більше 15 навчальних дисциплін, а саме: «Філософія історії», «Всесвітня історія», «Політична історія», «Політична філософія», «Генеza суспільства», «Історія між-етнічних відносин в Україні», «Історія формування громадянського суспільства», «Історія української культури», «Історія матеріальної культури», «Інформаційне суспільство в теорії та практиці», «Комунікативні технології в інформаційному суспільстві», «Актуальні проблеми сучасного суспільствознавства», «Нації та національна ідентичність в сучасній Європі», «Історія та теорія демократії» та інші. Усі навчальні дисципліни викладаються у відповідності до вимог модульно-рейтингової системи в контексті вимог Болонського процесу.

На кафедрі працює аспірантура і докторантура, розвивається наукова школа професора І.І.Дробота. «Історія української державності та суспільно-політичного життя XX – початку XXI ст.». Її концептуальні засади формувалися ще з середини 80-х років XX ст. на основі праць докторів історичних наук, професорів П.І. Бакуменка, М.В. Ковалю, О.В. Кузьминця, кандидатів наук, доцентів І.А. Міцкана, В.О. Солодька, Д.С. Рященка.

Під керівництвом, за консультаціями і науковим сприянням професора І.І.Дробота та провідних представників наукової школи захищено понад 38 кандидатських і 10 докторських дисертацій. Вони виступили опонентами при захисті 58 кандидатських, 25 докторських дисертацій, титульними рецензентами понад 60 монографій з

історії України, всесвітньої історії, політичної історії, етнології, історії держави і права, культури, релігієзнавства, педагогіки, є членами спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій.

Важливим здобутком наукової школи, колег-науковців з Інституту історичної освіти, є те, що з 2004 р. виходить у світ науковий часопис «Історичні науки», який через публікації відомих авторів отримав загальнодержавне визнання.

Науково-дослідницькі зусилля членів кафедри знаходять свою реалізацію в захистах докторських, кандидатських дисертацій, публікаціях підручників, посібників, наукових і науково-популярних статей, методичних матеріалів на допомогу викладачам, студентам, учителям.

Докторські дисертації захищають Н.М. Жулканич (2009 р.), Т.А. Стоян (2010 р.), Г.М. Кондратюк (2015 р.), Ю.О. Нікітін (2015 р.), кандидатські – О.І. Сич (2010), В.В. Саблук (2010), Д.І. Малезжик (2011), Л.І. Коваленко (2011), С.І. Тицький (2012), М.Ю. Нікітін (2014), І.І. Баликін (2015).

Захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук Т.А. Стоян на спеціалізованій вченій раді Д 26.053.02 (вересень 2010 року)

Викладачі кафедри щорічно публікують індивідуальні та колективні монографії, навчальні посібники, наукові статті в українських та зарубіжних фахових виданнях, навчально-методичні матеріали, тези конференцій тощо. Тільки останнім часом зусиллями провідних вчених кафедри опубліковані монографії «Державність і суспільство в історичному осмисленні української цивілізації (кінець ХІХ – початок ХХІ століть)» (відп. редактор І.І. Дробот), «Система політичної цен-

Під час всеукраїнської науково-практичної конференції "Історичний дискурс гуманітарного простору". Сидять: Т.А. Стоян, І.І. Дробот.

зури в УРСР у 1920–1930-ті рр.» (Т.А. Стоян; відп. редактор І.І. Дробот), «Соціальний розвиток карпатського села (1965–1990-ті рр.)» (І.І. Дробот, Н.М. Жулканич), «Трансформація аграрних відносин в областях Українських Карпат (друга половина 60-х рр. ХХ – початок ХХІ ст.)» (Н.М. Жулканич, відп. редактор І.І. Дробот), «Пореформені міста Полтавської, Харківської та Чернігівської губерній у другій половині ХІХ ст.: історичний аспект самоврядування» (Ю.О. Нікітін; відп. редактор І.І. Дробот), «Національна політика в Кримській АРСР у 20-30-ті роки ХХ ст.» (Г.М. Кондратюк; відп. редактор І.І. Дробот), посібник «Історія української та зарубіжної культури», «Український народ у другій світовій війні», навчально-методичні комплекси з дисциплін, що забезпечуються викладачами кафедри.

І.І. Дробот зі студентами спеціальності «Культурологія» під час семінарського заняття

Викладачі кафедри під час науково-методичного семінару «Чернігівщина в історії України: минуле та сучасне». Зліва направо: В.Г. Шарпатий, Н.А. Булгакова, В.М. Даниленко, І.М. Жиленкова, Д.І. Малежик, Л.В. Пилипенко, Т.А. Стоян.

Належна увага приділяється розвитку студентської науково-пошукової роботи через наукові гуртки, проблемні групи, організацію студентських наукових конференцій, публікацій кращих досліджень.

Колектив кафедри активно співпрацює через написання спільних наукових проектів, навчально-методичних розробок, проведення наукових конференцій, круглих столів, рецензування праць, підготовку кадрів вищої кваліфікації з вченими колегами з інститутів НАПН України, Інституту історії України НАН України, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, Ужгородського національного університету, Житомирського державного університету імені І.Франка, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського та інших вузів України та зарубіжжя.

Доцент кафедри Д.І. Малежик консультує студентів спеціальності «Культурологія»

Стоять (зліва направо): О.В. Логвиненко, О.П. Бакуменко, С.В. Долинська, С.І. Тицький, Д.І. Малежик, Е.В. Руцин. Сидять: Т.А. Стоян, І.І. Дробот, Н.А. Драпушко.

Нині викладачі кафедри: професори І.І. Дробот, Т.А. Стоян, доценти О.П. Бакуменко, А.О. Іваненко, Д.І. Малежик, Ю.О. Нікітін, О.А. Прохоренко, С.І. Тицький, старші викладачі Н.А. Драпушко, О.В. Логвиненко, асистент С.В. Долинська, старший лаборант Е.В. Руцин, лаборант О.А. Барбара забезпечують викладання історії України в гуманітарних інститутах університету. Основні ж зусилля професорсько-викладацького складу спрямовані на навчально-методичну, наукову та виховну роботу Інституту філософської освіти і науки.

Для майбутніх філософів, культурологів, релігієзнавців, дизайнерів, практичних психологів, суспільствознавців читаються понад 15 навчальних дисциплін, а саме: «Філософія історії», «Історія української державності», «Історія

України», «Всесвітня історія», «Політична філософія», «Філософія політики», «Історія української культури», «Історія формування громадянського суспільства», «Історія матеріальної культури», «Історія та теорія демократії», «Науки про суспільство та історію у ХХ ст.», «Інформаційні технології у суспільствознавстві», «Основи сталого розвитку суспільства», «Етнографія народів світу», «Інтеграція ЄС: історія, теорія, інститути», «Дискурси глобалізації» та інші.

Нині колектив кафедри історії та філософії історії докладає максимум зусиль, щоб із стін університету держава одержувала фахівців рівня потреб ХХІ століття.

НАЙВАГОМІШІ ВИДАННЯ КАФЕДРИ

Тицкий С.И. Всемирная история денег, кредита и банков / С.И. Тицкий. – К.: Хрещатик, 1997. – 836 с.

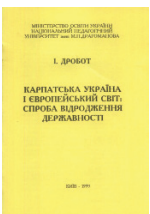
Монография представляет собой первое на Украине комплексное исследование всемирной истории денег, кредита и банков, эволюции научных взглядов на сущность и будущее денежных и кредитных отношений.

Дробот І.І. Український народ у Другій світовій війні: Навчальний посібник / І.І. Дробот, В.І. Кучер, А.Г. Слюсаренко, П.М. Чернега. – К.: Школяр, 1998. – 238 с.

У посібнику висвітлено питання жертвовності українського народу у забезпеченні перемоги над фашистським окупаційним режимом у роки Другої світової війни. Широко представлений матеріал участі національно-визвольних сил у боротьбі за незалежну українську державу.

Для істориків, студентів, школярів, всіх, хто цікавиться історією України.

Дробот І. Карпатська Україна і європейський світ: спроба відродження державності / І. Дробот. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 1999. – 48 с.

У роботі з використанням широкого кола джерел розглядається ще недостатньо вивчене питання боротьби українства, зокрема - населення Карпатської України за самостійність і державну незалежність.

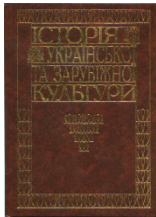
Широко розкривається місце українського питання в зовнішній політиці європейських країн у 20-ті – 30-ті роки ХХ ст..

Для істориків, викладачів вузів, студентів, всіх, хто цікавиться історією України.

Дробот І. Пошуки шляхів до визволення України / І. Дробот, В. Кучер. — К.: Видавництво «Школяр», 1999. — 283 с.

У роботі на основі історичних досліджень, архівних матеріалів, документів українських партій і організацій, матеріалів часописів автори здійснили спробу висвітити пошуки суспільно-політичною думкою шляхів до визволення українського народу, його боротьбу за реалізацію віками вимріяної ідеї за власну, суверенну, соборну державу.

Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб./ Б.І. Білик, Ю.А. Горбань та ін.; За ред. С.М. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. — К.: Вища шк.: Т-во «Знання», КОО, 1999. — 326 с. — (І.І. Дробот, О.В. Кузьминець — члени авторського колективу).

Розкрито закономірності, характерні ознаки, напрями та особливості світового культурного процесу від давніх часів до сучасності. Аналіз зроблено з позицій досягнень гуманітарних наук наприкінці ХХ ст. Особливу увагу приділено розгляду української культури як системи національних цінностей в раціональному поєднанні з розвитком світового культурного процесу. Вперше в навчальній літературі подано відомості про видатних діячів освіти, науки, літератури і мистецтва.

Для студентів вищих закладів освіти. Може бути корисним усім, хто цікавиться питаннями історії культури.

БЕЗСМЕРТЯ. Книга Пам'яті України. 1941–1945. Головна редакційна колегія (голова І.О. Герасимов, заступники голови І.Т. Муковський і П.П. Панченко, відповідальний секретар Р.Г. Вишневський). — К.: Пошуково-видавниче агентство «Книга Пам'яті України», 2000. — 944 с: іл. (І.І. Дробот — член авторського колективу)

У завершальному томі історико-меморіального серіалу «Книга Пам'яті України» вперше опубліковано аналітико-документальний матеріал про вагомий внесок Українського народу в перемогу над фашизмом. Це видання — скромна данина незгасної пам'яті

про тих, хто загинув на полях битв за честь, свободу і незалежність Батьківщини, хто, незважаючи на розбіжність у політичних поглядах, залишився патріотом України до останнього подиху.

На підставі поіменного обліку загиблих у боях узагальнено дані про військові втрати України у роки Великої Вітчизняної і другої світової воєн. Оприлюднено понад 300 документальних фото і кадрів кінохроніки воєнних літ, багато з яких читач побачить уперше.

Книга, в якій простежується єдина історична концепція, пропонує читачеві й інші, неусталені оцінки, висновки, узагальнення українських істориків щодо подій тих далеких років. Редколегія не завжди поділяє їхні погляди, спростування чи заперечення. Вкотре засвідчується історична реальність: ще й досі звучить відлуння тих неоднозначних подій, які на довгі десятиріччя роз'єднали націю. Але для матері-України всі діти рідні, вона не може забути жодного з них.

Видання гідно поповнить бібліотеку новітньої історії України. Воно призначене для широких верств читачів: наукових працівників, викладачів і студентів вузів, курсантів, учнів, службовців органів державної влади - всіх, хто не байдужий до майбутнього нашої Вітчизни, хто прагне знати правду про найстрашнішу в історії людства війну.

Даниленко В.М., Кравченко А.А. Володимир Дурдуківський - педагог, критик, громадський діяч. Київ, Ніка-Центр, 2000. – 72 с.

Праця присвячена світлій пам'яті видатного сина українського народу, талановитого критика і громадського діяча Володимира Федоровича Дурдуківського. В.Ф. Дурдуківський – один із засновників видавництва «Вік», представник соціологічного напрямку культурно-історичної школи у літературознавстві. Автор більше ста праць на літературознавчі і педагогічні теми. Відомий як педагог, керівник науково-педагогічної комісії ВУАН, директор 1-ї української гімназії ім. Т.Г. Шевченка в Києві (за радянської влади – 1-ї української трудової школи ім. Т.Г. Шевченка). У 1930 р. репресований у сфабрикованій справі так

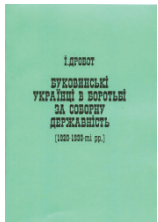
званої «Спілки визволення України».

Соборність України: У 2-х кн. / Авторський колектив: Гошуляк І.Л., Дробот І.І. Кривошея В.В. та ін. – Кн.1: Від зародження ідеї до першої спроби реалізації. – К.: Видавництво «Бібліотеки українця», 2000. – 147 с.

У роботі на широкому документальному матеріалі висвітлюється розвиток української соборницької ідеї, яка, зароджуючись на рефлекторному, емоційному рівні, поступово оформилась у наукові, теоретичні концепції, вибудовані на міцних історичних і правничих засадах, перевірялась у горнилі національно-визвольної боротьби українського народу.

Праця розрахована на широке коло читачів, усіх, хто цікавиться минулим та сьогоденням України.

Дробот І. Буковинські українці в боротьбі за соборну державність (1920–1930-ті рр.) / І. Дробот. – К.: Вид-во Ін-ту історії України НАН України, 2002. – 67 с.

У роботі з використанням історичних досліджень, архівних матеріалів, документів українських партій і організацій висвітлюється боротьба українців Буковинського краю за самостійність, соборність і державну незалежність.

Широко розкривається антиукраїнська політика румунської влади на Буковині у 20-ті – 30-ті роки ХХ ст.

Для істориків, викладачів вузів, студентів, всіх, хто цікавиться історією України.

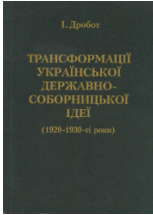
Соборність України: У 2-х кн. / Авторський колектив: І.Л. Гошуляк, І.І. Дробот, В.В. Кривошея та ін. – Кн.2: На шляху до об'єднання та утвердження української державності / І.І. Дробот, В.С. Коваль, В.І. Кучер та ін. – К.: Вид-во «Бібліотеки українця», 2002. – 264

У роботі на широкому документальному матеріалі висвітлюється розвиток української соборницької ідеї, яка, зароджуючись на рефлекторному, емоційному рівні, поступово оформилась у наукові, теоретичні концепції, вибудовані на міцних, історичних і правничих засадах, перевірялась у горнилі націо-

нально-визвольної боротьби українського народу.

Праця розрахована на широке коло читачів, усіх, хто цікавиться минулим та сьогоденням України.

Дробот І.І. Трансформації української державно-соборницької ідеї (1920 – 1930-ті роки) / І.І. Дробот. – К.: ФАДА, ЛТД, 2002. – 343 с. – Бібліогр.: с. 317–341.

У монографії досліджуються трансформації української державно-соборницької ідеї в 1920–30-ті роки, боротьба українських політичних партій, рухів, організацій, які діяли поза межами радянської України, за її реалізацію. Розкриваються особливості діяльності української політичної еміграції в зарубіжних країнах та національно-державницьких сил на західноукраїнських землях. Відтворено процес осмислення політичними чинниками міжнародного аспекту українського питання та їх зовнішньополітичні орієнтації.

Праця розрахована на науковців, викладачів, студентів і всіх тих, хто цікавиться минулим та сьогоденням України.

Яневський Д. Політичні системи України 1917–1920 років: спроби творення і причини поразки / Д. Яневський. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2003. – 767 с.

Монографія являє собою новий крок у вивченні передумов Визвольних змагань українського народу 1917-1920 рр., їх перебігу і багатопланових причин поразки. У роботі знайшли відображення всі стадії політичної еволюції України тієї доби аж до утвердження державності радянського зразка. Автор чи не вперше у вітчизняній історіографії робить спробу розглянути події і політичні спрямування різних течій в українській революції у набагато ширшому контексті світової геополітики, з'ясувати типологію української версії соціалістичних перетворень, прослідкувати становлення і визначити перспективність української зовнішньої і внутрішньої політики того часу на широкому й ретельно дібраному матеріалі конституційного процесу й законотворчості, окреслити етапи становлення політичної системи самостійної української державності поч. ХХ ст, запрова-

дити до аналізу політичних перспектив українських політичних течій геополітичні категорії.

Книгу адресовано широким колам читачів: історикам, політологам, студентам і викладачам, науковим працівникам, усім, кого цікавить історична доля української державності новітнього часу.

Кузьменко М.М. Науково-педагогічна інтелігенція в УСРР 20–30-х років: соціально-професійний статус та освітньо-культурний рівень. – Донецьк-НОРД-ПРЕСС, 2004. – 455 с.

У монографії висвітлено теоретико-методологічні та політико-ідеологічні аспекти історіографії, форми, методи й завдання модернізації системи освіти в Україні, соціально-професійні та морально-психологічні особливості адаптації дореволюційної інтелігенції в умовах радянзації вищої та загальноосвітньої школи, ставлення професорсько-викладацького складу інститутів до політики українізації, участь у діяльності органів радянської цензури, матеріальне становище, пенсійне забезпечення та науково-теоретичну спадщину «вузівських учених».

Книга призначена для науковців, педагогів, студентів, а також може бути цікавою більш широкому колу читачів.

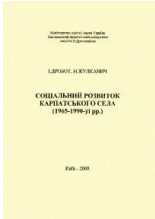

Кравченко Алла, Батурин Сергій. Українські невольники Третього рейху (минуле і сучасність): публіцистична хроніка. – Львів: Кальварія, 2005. – 268 с.

У книзі простежується безпрецедентна за масштабами злочинна діяльність нацистів зі створення системи таборів, з організації масової депортації мешканців України на примусові роботи за межі Батьківщини, витоки та способи дискримінації, яким піддавались примусові «працівники зі Сходу», умови їхнього життя та праці у Німеччині, а також долі після повернення на Батьківщину. Книга розповідає про сучасні громадські організації жертв нацизму, про виплатну та гуманітарну діяльність Українського національного фонду «Взаєморозуміння і примирення» при Кабінеті Міністрів України – організації, яка опі-

кується в Україні колишніми невільниками Третього рейху.

І.Дробот, Н.Жулканич. Соціальний розвиток карпатського села (1965–1990-ті рр.). – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 78 с.

У роботі з використанням історичних досліджень, архівних матеріалів, документів висвітлюються основні засади формування соціального укладу карпатського села, розвитку місцевих сільських територій областей Українських Карпат та проблеми соціально-культурної сфери в період 1965-1990-х років.

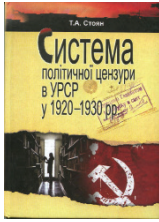
Жулканич Н.М. Трансформація аграрних відносин в областях Українських Карпат (друга половина 60-х рр. ХХ - початок ХХІ ст.) [Текст] : монографія / Н. М. Жулканич ; відп. за вип. І. І. Дробот. – Ужгород: Карпати, 2008. – 408 с.

У монографії Н.М.Жулканич обґрунтовано етапи трансформації аграрних відносин впродовж другої половини 1960-х рр. та початку ХХІ століття в областях Українських Карпат, висвітлено історичні передумови аграрних перетворень та напрямів господарювання в аграрному секторі регіону, проблеми продовольчого забезпечення населення, недоліки реалізації аграрної і земельної реформ, соціально-економічний розвиток карпатського села.

Розкрито також еволюцію аграрних відносин у регіоні в умовах переходу до ринкових відносин, зосереджено увагу на регіональних особливостях завершення аграрної і земельної реформ, вирішенні проблем господарювання реформованих аграрних підприємств, фермерських і особистих селянських господарств. У книзі узагальнено і здійснено оцінку зарубіжного досвіду реформування аграрних відносин, обґрунтовано можливості його адаптації і застосування в аграрному виробництві незалежної України.

Для наукових працівників, викладачів, студентів, усіх, хто цікавиться історією українського села.

Стоян Т.А. Система політичної цензури в УРСР у 1920-1930 рр.: монографія / Т.А.Стоян; заг. ред. І.І. Дробота. – К.: Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2010. – 480 с.

У монографії висвітлюється історія становлення та функціонування політичної цензури в УРСР у 1920-1930 рр., виникнення та діяльність її партійно-радянських органів, призначення номенклатури. Зосереджується увага на формах і методах здійснення політично-ідеологічного контролю за літературою, творчістю письменників, з'ясовуються та розглядаються особливості кіноцензури, нагляду за репертуаром театрів і режисерами, за розвитком окремих видів образотворчого мистецтва, досліджується специфіка ідеологічного контролю за пресою, РАТАУ, політичним та художнім радіомовленням.

Для науковців, аспірантів, студентів історичних та соціо-гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів.

Кравченко А. А. Українська освітня політика 1917–1920 рр. у системі загальнонаціональних ціннісних орієнтирів : монографія / А. А. Кравченко ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во “Освіта України”, 2011. – 230 с.

Монографія присвячена дослідженню української загальноосвітньої середньої школи в 1917-1920 рр., як ланки національної освітньої системи України.

У роботі відтворено історичний процес утворення і становлення української загальноосвітньої середньої школи в період національно-визвольних змагань українського народу у 1917–1920 рр., визначено роль громадськості в цьому процесі, проаналізовано проблеми, що постали перед українською школою та шляхи їх подолання. Визначено організаційні засади, зміст і напрямки діяльності урядів, громадських та професійних організацій, громадянства у справі розбудови української школи.

Анотований покажчик дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Д. 26. 053. 02 Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (2004–2012 рр.) / уклад.: І.І. Дробот, Т.А. Стоян, Н.М. Жулканич, С.І. Тицький. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – 226 с.

Бібліографічний покажчик містить відомості про захищені у спеціалізованих вчених рад К 26.053.02, Д 26.053.02 НПУ імені М.П. Драгоманова. дисертації на здобуття вчених ступенів кандидата та доктора історичних наук за спеціальностями: 07.00.01 – "Історія України", 07.00.02 – "Всесвітня історія" та кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – "Теорія і методика навчання історії" за 2004–2012 рр.

Кондратюк Г.М. Національна політика в Кримській АРСР у 20-30 роках ХХ століття: монографія / Г.М.Кондратюк; відп. ред. проф. Дробот І.І. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 252 с.

У монографії висвітлюється історія здійснення національної політики в Кримській АРСР у 1920-1930-х роках, специфіка коренізації щодо різних народів автономії. Зосереджується увага на адміністративному, економічному, культурно-гуманітарному напрямах реалізації національної політики в Криму.

Для науковців, аспірантів, студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів.

Нікітін Ю.О. Пореформені міста Полтавської, Харківської та Чернігівської губерній у другій половині ХІХ ст.: історичний аспект самоврядування: монографія / Ю.О. Нікітін; відп. ред. проф. Дробот І.І. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 252 с.

У монографії висвітлюється історія формування та особливості практичної діяльності органів міського самоврядування Полтавської, Харківської та Чернігівської губерній у другій половині ХІХ ст. у розбудові комунального господарства, у медичній та освітній сферах, а також культурно-просвітницька робота.

Для науковців, аспірантів, студентів історичних та соціально-гуманітарних факультетів вищих навчаль-

них закладів.

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 6. Історичні науки: зб. наукових праць; відп. ред. В.Й. Борисенко, І.І. Дробот. – Випуск 12. – К., 2014. – 262 с.

Подаються наукові розвідки викладачів навчальних закладів, співробітників наукових установ, докторантів й аспірантів з актуальних, дискусійних і малодосліджених проблем вітчизняної та всесвітньої історії.

Фахове видання затверджене Президією ВАК України 2004 р., бюлетень № 8 (історичні науки) (Додаток до постанови президії ВАК України від 30 червня 2004 р. № 3-05/7)

Державний комітет телебачення і радіомовлення України. Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 8812 від 01.06.2004 р. Відповідальні редактори: І.І. Дробот, В.Й. Борисенко. Відповідальний секретар: Т.А. Стоян.

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

БАКУМЕНКО ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ. Кандидат історичних наук, доцент, працює на кафедрі з 2012 р. Освіта: закінчив з відзнакою у 1984 році Київський державний педагогічний інститут імені О.М. Горького, історичний факультет за спеціальністю «Історія, суспільствознавство та методика виховної роботи». Фахова діяльність: викладач історії та суспільних дисциплін у Київських педучилищах №№ 1, 2 (1986 – 1988), асистент кафедри історії КІРС, аспірант у Київському інституті народного господарства ім. Д.С. Коротченка (1988 – 1992), викладач історії та суспільних дисциплін у Київському технікумі радіоелектроніки (1992 – 1993), доцент, завідувач кафедри у Київському інституті Військово-Повітряних Сил (1993 – 2000), доцент кафедр історії, суспільних дисциплін, всесвітньої історії та політології, правознавства, завідувач навчального відділу, в.о. проректора з наукової роботи, заочного та дистанційного навчання, директор Міжрегіонального гуманітарного інституту, декан Міжрегіонального факультету Київського славістичного університету (2000 – 2013). Коло професійних інтересів: філософія та теорія історії, здійснення нової економічної політики в Українській СРР (1920-ті рр.), історія соціальних, політичних, державних і військових інститутів

ДАНИЛЕНКО ВІКТОР МИХАЙЛОВИЧ. Член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор, працював на кафедрі з 1996 р. по 2005 р. Освіта: Київський державний педагогічний інститут імені О.М. Горького, історико-педагогічний факультет (1974 р., з відзнакою). Фахова діяльність: аспірант Інституту історії України НАН України (1975–1978), молодший науковий співробітник відділу історії соціалістичного будівництва Інституту історії України НАН України (нині – відділ історії України 20 – 30-х рр. ХХ ст.) (1978 – 1982), старший науковий співробітник того ж відділу (1982 – 1990), керівник сектору історії

інтелігенції об'єднаного відділу історії соціалістичного і комуністичного будівництва (з 1991 р. – відділ історії культури українського народу) (1990 – 2003), з 2003 р. – завідувач відділу історії України другої половини ХХ ст. в Інституті історії АН УРСР (з 1994 р. – Інститут історії України НАН України); професор кафедри історії України (1995 – 2005), з 2005 р. – завідувач кафедри історії та етнополітики Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: соціально-політична історія та історія української культури ХХ ст., зокрема історія інтелігенції, селянства, освіти, науки, церкви, «українізації», міжетнічні та міжнаціональні взаємини, біографістика. Відзнаки та нагороди: заслужений діяч науки і техніки України (1996 р.), член-кореспондент НАН України (2003 р.), лауреат премії ім. М. Грушевського НАН України (1998 р.), Державної премії України в галузі науки і техніки (2001 р.). Нагороджений нагрудним знаком МОН України «Петро Могила» (2009 р.), нагрудним знаком АПН України «К.Д. Ушинський» (2009 р.), відзнаками НАН України «За підготовку наукової зміни» (2009 р.) та «За професійні здобутки» (2014 р.); золотою медаллю НПУ імені М.П. Драгоманова «Михайло Петрович Драгоманов. 1841-1895 рр.» (2009 р.) та ін.

ДОЛИНСЬКА СВІТЛАНА ВАСИЛІВНА. Викладач, працює на кафедрі з 2012 р. Освіта: Полтавський педагогічний університет ім. В.Г. Короленка (2010), історичний факультет. Фахова діяльність: викладач у професійному училищі м. Полтава (2006–2010), аспірант кафедри історії та філософії історії НПУ імені М.П. Драгоманова (2010–2013), викладач кафедри (з 2012). Коло професійних інтересів: міграційні рухи 1920-х рр., східна українська діаспора. Підготувала і подала до захисту кандидатську дисертацію «Українське селянство в переселенській політиці СРСР у 1920-ті рр.».

ДРАПУШКО НАТАЛІЯ АНАТОЛІВНА. Кандидат історичних наук, викладач, працює на кафедрі з 2013 р. Освіта: УДПУ імені М.П. Драгоманова, історичний факультет (1994). Фахова діяльність: ЗОШ №78

м. Києва, методист (1987–1989), ЗОШ № 205 м. Києва, вчитель (1992–1994), аспірант НПУ ім. М.П. Драгоманова (1995–1999), заклад інтелектуального розвитку дитини «Ліко-світ» (2005–2013), викладач кафедри історії та філософії історії (з 2013). Коло професійних інтересів: політичні та економічні проблеми АР Крим; етносоціальна структура республіки.

ДРОБОТ ІВАН ІВАНОВИЧ. Доктор історичних наук, професор, академік-секретар АН вищої школи України, заслужений діяч науки і техніки України, директор Інституту філософської освіти та науки, завідувач кафедри історії та філософії історії НПУ імені М. П. Драгоманова, працює на кафедрі з 1978 року. Освіта: Київський державний педагогічний інститут імені О.М. Горького, історично-педагогічний факультет (1977, з відзнакою).

Фахова діяльність: асистент (сумісник) кафедри історії КПРС (1978–1981), аспірант кафедри, одночасно викладач (сумісник) кафедри історії КПРС (1981–1984), викладач, старший викладач кафедри (1984–1989), доцент цієї кафедри (1989–1995), доцент, професор, завідувач кафедри історії України (нині кафедри історії та філософії історії) (1995 – донині). Голова спеціалізованої вченої ради Д 26.053.02 у НПУ імені М.П. Драгоманова (2004– донині), заступник, член спеціалізованих вчених ради з культурології, релігієзнавства, філософії (у різні роки). Викладацьку, наукову діяльність успішно поєднує з адміністративною: заступник декана дефектологічного факультету (1985–1991), заступник декана філологічного факультету (1994–1996), декан факультету української філології (1997–2002), проректор університету з навчальної роботи гуманітарних факультетів (2002–2003), проректор університету з гуманітарної освіти та соціальної політики (2003–2007), директор Інституту філософської освіти і науки (з 2005 р.). Коло професійних інтересів: історія Другої світової війни, питання української державної соборності, суспільно-політичної думки в Україні та міжнародне життя, проблеми гуманітаризації педагогічної освіти та історії української культури. Засновник і керівник наукової

школи "Історія української державності та суспільно-політичного життя в ХХ ст." Автор більше 200 наукових, науково-методичних праць. Підготував чотирьох докторів і 17 кандидатів історичних наук. Відзнаки та нагороди: Орден «За заслуги» III ступеня (2004), медалі: «Захиснику Вітчизни», «За працю і звитягу» (2015); почесні звання: «Заслужений діяч науки і техніки України» (2004), «Відмінник освіти України» (1996). Має дві Подяки Київського міського голови (2005, 2006); знаки МОН України «Петро Могила», «За наукові досягнення», Почесну грамоту МОН України, нагороди Української православної церкви Київського патріархату: ордени Рівноапостольного князя Володимира Великого II, III ступеня (2003, 2013), орден святих Кирила і Мефодія (2006), святого Миколи Чудотворця (2008); пам'ятний знак «Вірність та честь» II ступеня (Служба зовнішньої розвідки України, 2015); лауреат освітянських відзнак «Лиш храм збудуй» (2009), «Залиш мені в спадок думку найвищу» (2011); громадських акцій «Флагмани освіти України» (2010), «Науковці України – еліта держави» (2011), почесні імена України «Еліта держави» (2011), «Україна й українці – цвіт нації, гордість країни» (2013); доміант Енциклопедії персональної серії Hübners Who is Who – «Who is Who в Україні» (випуск 2012), має ряд інших відомчих, громадських, університетських нагород, зокрема найвищу нагороду НПУ імені М.П. Драгоманова – золоту медаль НПУ імені М.П. Драгоманова "Михайло Петрович Драгоманов. 1841-1895 рр." (2011 р.).

ЖИЛЕНКОВА ІРИНА МИКОЛАЇВНА. Кандидат історичних наук, доцент, працювала на кафедрі з 1994 по 2005 роки. Освіта: Київський державний педагогічний інститут імені О.М. Горького, історичний факультет (1983, з відзнакою). Фахова діяльність: учитель історії, завуч середньої школи № 27 м. Києва (1983 – 1994); асистент (1994), старший викладач (1995 – 2003), доцент (з 2003 р.) кафедри історії України, з 2005 р. – доцент кафедри історії та етнополітики Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: суспільно-політичні рухи, соціально-економічна історія та історіографічні

процеси в Україні XIX – початку XX ст., біографістика. Відзнаки та нагороди: Грамота за досягнення вагомих успіхів у науково-дослідній роботі, формуванні, розвитку та реалізації творчих здібностей (2008), Грамота за досягнення вагомих успіхів у науково-дослідній роботі, формуванні, розвитку та реалізації творчих здібностей (2009), Подяка за вагомий особистий внесок у розвиток університету і досягнення високих показників у професійній діяльності (2010) (усі – НПУ імені М.П. Драгоманова) та ін.

ІВАНЕНКО АНАТОЛІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ.

Кандидат історичних наук, доцент, працює на кафедрі з вересня 2013 р. Освіта: історичний факультет КДПШ ім. О.М. Горького (1990 р.). Фахова діяльність: З 1996 р. по 2002 р. працював на посадах викладача, старшого викладача, доцента кафедри історії та культури України Переяслав-Хмельницького державного педагогічного інституту ім. Г.С. Сковороди. Обіймав посаду заступника декана факультету підготовки вчителів історії. З 2002 р. по 2012 р. працював на посаді доцента кафедри історії та культури України Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди. 2003 р. рішенням Президії ВАК України присуджено науковий ступінь кандидата історичних наук. 2005 р. рішенням Атестаційної комісії МОН України присвоєно вчене звання доцента. У 2012–2013 рр. перебував на посаді доцента кафедри джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін Інституту історичної освіти при Національному педагогічному університеті ім. М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: середньовічна історія України, історії українського козацтва, військова історія.

КАЗАКЕВИЧ ОЛЬГА МИХАЙЛІВНА. Кандидат історичних наук, доцент, працювала на кафедрі з 2002 по 2005 роки. Освіта: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, історичний факультет (2002, з відзнакою). Фахова діяльність: асистент (2002 – 2005) кафедри історії України; старший викладач (2005 – 2007), доцент (з 2007 р.) кафедри

історії та етнополітики Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: історія українського національного руху XIX–початку XX століття, біографістика. Відзнаки та нагороди: Дипломом I ступеня за монографію «Павло Житецький. Життя та діяльність» (2009), Грамота за досягнення вагомих успіхів у науково-дослідній роботі, формуванні, розвитку та реалізації творчих здібностей (2007, 2008), Почесна грамота за плідну співпрацю і вагомий особистий внесок у справу підготовки кваліфікованих фахівців для педагогічної освіти (2008), Почесна грамота за сумлінну плідну працю і досягнення високих показників у науково-педагогічній діяльності (2010) (усі – НПУ імені М.П. Драгоманова) та ін.

КИРИЧЕНКО ВІКТОРІЯ ГЕОРГІЇВНА. Кандидат історичних наук, доцент, працювала на кафедрі з 2005 по 2014 роки. Освіта: історичний факультет Ізмаїльського державного гуманітарного університету, (1994 – 1999 рр.), спеціальність «Історія та українська мова і література», аспірантура по кафедрі історії України НПУ імені М.П. Драгоманова (2002 – 2005 рр.). Кандидат історичних наук (з 2006 р.), спеціальність «Історія України», тема дисертації «Громадсько-політична та культурно-освітня діяльність В.В. Зіньківського». Фахова діяльність: асистент (2005 – 2006 рр.), старший викладач (2006 – 2007 рр.), доцент (з 2007 р.) кафедри історії та філософії історії НПУ імені М.П. Драгоманова. Вчене звання доцента кафедри історії та філософії історії НПУ імені М.П. Драгоманова (з 2011 р.). Коло професійних інтересів: історія, антропологія, соціологія, демографія, культурологія, політологія, релігієзнавство, психологія, інноваційні технології навчання та ін. Відзнаки та нагороди: Почесна грамота НПУ імені М.П. Драгоманова (2010 р.).

КРАВЧЕНКО АЛЛА АНАТОЛІЇВНА. Доктор філософських наук, професор, працювала на кафедрі з 2001 по 2013 роки. Освіта: історичний факультет Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О.С. Пушкіна,

(1984 – 1988), кваліфікація «вчитель історії і суспільствознавства», аспірантура по кафедрі історії України НПУ імені М.П. Драгоманова (1998 – 2001), докторантура по кафедрі соціальної філософії та філософії освіти НПУ імені М.П. Драгоманова (2010 – 2013). Доктор філософських наук (2014), спеціальність «філософія освіти».

Фахова діяльність: викладач (2001 – 2003), доцент (2003 – 2010) кафедри історії України (з 2007 – історії та філософії історії) та кафедри дизайну та реклами. У 2005–2007 рр. обіймала посаду заступника директора Інституту філософської освіти і науки. У 2010 – 2013 рр. докторант кафедри соціальної філософії та філософії освіти НПУ імені М.П. Драгоманова. З 2013 р. доцент, а з 2014 р. професор кафедри управління, інформаційно-аналітичної діяльності та євроінтеграції Інституту управління та економіки освіти НПУ імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: історія та філософія освіти. Відзнаки та нагороди: знак МОН України «Софія Русова» (2007), Почесна грамота МОН України (2009), Срібна медаль «Михайло Петрович Драгоманов 1841–1895» (2011).

КУЗЬМИНЕЦЬ ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ.

Доктор історичних наук, професор, працював на кафедрі з 1977 по 2014 роки. Освіта: Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка, історичний факультет (1971). Фахова діяльність: викладач, ст. викладач, доцент, згодом завідувач кафедри (1987–1995), професор кафедри (з 1990 по 2014 роки). Коло професійних інтересів: історія української освіти та шкільництва, історія держави та права України і зарубіжних країн. Відзнаки та нагороди: заслужений працівник освіти України, нагрудний знак «Відмінник освіти України», нагрудний знак МОН України «Петро Могила» (2008 р.), почесне звання академіка Української академії історичних наук, спеціальне звання полковника міліції, інші державні відомчі та церковні нагороди.

ЛОГВИНЕНКО ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ. Старший викладач, працює на кафедрі з 1974 року. Освіта: КДПІ ім. О.М. Горького (1974), історич-

ний факультет. Фахова діяльність: учитель, методист виховної роботи СШ №47 ім. А.С. Макаренка м. Києва (1974–1978), з 1978 – аспірант, асистент, старший викладач кафедри. Коло професійних інтересів: історія освіти в Україні, історія матеріальної культури, історична демографія, історія міжетнічних відносин в Україні, нації та національна ідентичність у сучасній Європі. Підготував 11 програм, концепцію історичної освіти в загальноосвітній школі. Відзнаки та нагороди: Знак «Відмінник народної освіти України», грамоти.

МАЛЕЖИК ДМИТРО ІВАНОВИЧ. Кандидат історичних наук, старший викладач, працює на кафедрі з 2008 року. Освіта: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Інститут української філології, магістр (2007, з відзнакою), Інститут іноземної філології, бакалавр (2014, з відзнакою). Фахова діяльність: аспірант кафедри історії та філософії історії НПУ імені М.П. Драгоманова (2007–2011), викладач кафедри історії та філософії історії (2011–2012), старший викладач кафедри історії та філософії історії (з 2012 р.). Коло професійних інтересів: історія української інтелігенції та культури ХХ ст., молодіжний рух країн Центрально-Східної Європи другої половини ХХ ст. Відзнаки та нагороди: переможець рейтингу «Кращий випускник НПУ імені М.П. Драгоманова» 2007 р. (Інститут української філології). Медаль святих Кирила і Мефодія Української Православної Церкви. Грамоти, дипломи.

НІКІТІН МИХАЙЛО ЮРІЙОВИЧ. Кандидат історичних наук, старший викладач, працював на кафедрі з 2013 по 2014 р. Освіта: У 2010 р. закінчив Інститут історичної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за спеціальністю «Історія». Фахова діяльність: асистент кафедри історії Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (вересня – жовтня 2010 р.), аспірант кафедри історії та філософії історії Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова (2010–2013), викладач, старший викладач кафедри (2013–2014). Сфера наукових ін-

тересів: історія України другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст., життя і творчість М.О. Макаренка, Д.Д. Бурлюка та інших представників науки та культури України.

НІКІТІН ЮРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ. Кандидат історичних наук, доцент, працює на кафедрі з 2012 р. Освіта: Сумський державний педагогічний інститут імені А.С. Макаренка (1986), історичний факультет. Фахова діяльність: викладач, старший викладач Сумського державного педагогічного інституту (університету) імені А.С. Макаренка (1986–2005), доцент Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ (2005–2012), докторант, доцент кафедри історії та філософії історії (з 2012). Коло професійних інтересів: історія місцевого самоврядування в Україні ХІХ – початку ХХ ст., соціально-економічна історія, історія українського селянства 2-ї половини ХІХ ст., культура України 2-ї половини ХІХ – 1-ї половини ХХ ст. У травні 2015 р. захистив докторську дисертацію «Пореформені міста Лівобережної та Слобідської України у другій половині ХІХ ст.: історичний аспект самоврядування». Відзнаки та нагороди: Почесна грамота МОН України. Знак «Відмінник освіти України».

ПИЛИПЕНКО ЛЮДМИЛА ВОЛОДИМИРІВНА. Старший викладач, працювала на кафедрі з 1988 р. по 2005 р. Освіта: Київський державний педагогічний інститут імені О.М. Горького, історичний факультет (1978, з відзнакою). Фахова діяльність: учитель історії середньої школи №132 м. Києва (1978 – 1981); звільнений секретар комсомольської організації Київського геологорозвідувального технікуму (1981 – 1984), старший лаборант кафедри історії держави і права юридичного факультету Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка; аспірант КДПІ імені О.М. Горького (1985 – 1988); викладач (1988 – 1992) кафедри політичної історії, старший викладач (з 1992 р.) кафедри історії України; старший викладач кафедри історії та етнополітики (з 2005 р.) Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Коло професійних інтересів: соціальна історія України другої половини ХХ ст. Відзнаки та нагороди: медаль «В пам'ять 1500 річчя м. Києва» (1982), Грамота НПУ імені М.П. Драгоманова за досягнення вагомих успіхів у науково-дослідній роботі, формуванні, розвитку та реалізації творчих здібностей (2009), медаль М.П. Драгоманова за особистий вагомий внесок у розвиток університету (2011) та ін.

ПОЗНЯК ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА. Кандидат історичних наук, доцент, працювала на кафедрі з 1987 р. по 2005 р. Освіта: Київський державний університет імені Т.Г. Шевченка, історичний факультет (1980, з відзнакою). Фахова діяльність: співробітник Інституту підвищення кваліфікації при КДУ імені Т.Г. Шевченка (1980 – 1984), аспірант КДУ імені Т.Г. Шевченка (1984 – 1987); асистент (1987 – 1990), старший викладач (1991 – 1995), доцент (з 1995 р.) кафедри історії України; доцент кафедри історії та етнополітики (2005 – 2011) Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: історія України періоду Другої світової війни. Відзнаки та нагороди: Почесна грамота МОН України (2008) та ін.

ПРОХОРЕНКО ОКСАНА АНАТОЛІЇВНА. Кандидат історичних наук, доцент, працює на кафедрі з 2007 року. Освіта: Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка, історичний факультет (2004), спеціальність психологія (2013, з відзнакою). Фахова діяльність: аспірант кафедри історії України (з 2005– історії та етнополітики) НПУ імені М.П. Драгоманова (2004–2007), викладач, доцент (з 2008 року) кафедри історії та філософії історії. Коло професійних інтересів: новітня історія, історія повсякденності, культурно-освітній процес в Україні, становлення та розвиток громадянського суспільства, політична та економічна культура, морально-психологічний розвиток українського суспільства. Відзнаки та нагороди: медаль НПУ імені М.П. Драгоманова «Петро Орлик».

РЯЩЕНКО ДМИТРО СЕМЕНОВИЧ. Кандидат історичних наук, доцент, працював на кафедрі з 1976 р. по 2005 р. Освіта: Київський державний університет імені Т.Г. Шевченка, історико-філософський факультет (1960, з відзнакою). Фахова діяльність: учитель історії та суспільствознавства у середніх школах м. Києва (1960 – 1973); аспірант КДПУ імені О.М. Горького (1973 – 1976); асистент (1976 – 1978), старший викладач (1979 – 1984), доцент (з 1985 р.) кафедри історії України; доцент кафедри історії та етнополітики (2005 – 2009) Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: історія України ХХ ст., зокрема проблеми етнодержавознавства, етнополітики, освітнього руху в Україні у добу національно-державного відродження (1917 – 1921 рр.), методика викладання історії. Відзнаки та нагороди: медаль «В пам'ять 1500 річчя м. Києва» (1982), знак «Відмінник народної освіти України» (1987), медаль «Ветеран праці» (1996); Подяка "За вагомий особистий внесок у розвиток університету і досягнення високих показників у професійній діяльності" (2006), почесні грамоти НПУ імені М.П. Драгоманова та ін.

СТОЯН ТЕТЯНА АНДРІЇВНА. Доктор історичних наук, професор, працює на кафедрі з 1987 року. Освіта: Київський державний університет імені Т.Г. Шевченка, історичний факультет (1973, з відзнакою), Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, факультет іноземної філології (2000, з відзнакою). Фахова діяльність: асистент Миколаївського державного педінституту ім. В.Г.Белінського (1978); старший лаборант Інституту підвищення кваліфікації викладачів суспільних наук при Київському державному університеті імені Т.Г. Шевченка; аспірант, методист Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (1979–1987); асистент (1987), старший викладач (1992), доцент (2000), професор (з 2009 року) кафедри історії та філософії історії. Коло професійних інтересів: суспільно-політична та соціальна історія України другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.; історія

повсякденності; міжкультурна комунікація. Відзнаки та нагороди: Знак «Відмінник освіти України» (2007), Знак «Софія Русова» (2005), Медаль НПУ імені М.П. Драгоманова; почесні грамоти МОН України та НПУ імені М.П. Драгоманова.

ТИЩЬКИЙ СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ. Доцент кафедри історії та філософії історії Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова, кандидат історичних наук, доцент, працює на кафедрі з травня 1976 року. Освіта: Київський державний університет імені Т. Шевченка, історичний факультет (1982). Фахова діяльність: лаборант і старший лаборант кафедри історії КПРС КДПІ ім. О.М. Горького (1976 – 1991); асистент кафедри політичної історії ХХ століття (1991 – 1992), старший викладач кафедри історії України (1992 – 2005), старший викладач кафедри історії та історіософії (2005–2007), старший викладач кафедри історії та філософії історії (2007–2013), доцент кафедри історії та філософії історії (з 01.09.2013 року). Коло професійних інтересів: історія України, філософія історії, філософія і теорія постгрошей, всесвітня економічна історія, історія та теорія демократії. Відзнаки та нагороди: відмінник освіти України (2000), Почесна грамота МОН України, грамоти НПУ імені М.П. Драгоманова.

ШАРПАТИЙ ВІКТОР ГРИГОРОВИЧ. Доктор історичних наук, професор, працював на кафедрі з 2002 по 2005 роки. Освіта: Київський державний педагогічний інститут імені О.М. Горького, історико-педагогічний факультет (1980, з відзнакою). Фахова діяльність: учитель історії середньої школи № 280 м. Києва (1980 – 1989); аспірант Інституту історії України НАН України (1989 – 1992); старший викладач (2002), доцент (2003) кафедри історії України; доцент, професор кафедри історії та етнополітики (з 2005 року) Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: соціальна історія України ХХ ст., «українізація», біографістика. Відзнаки та нагороди: нагрудний знак «Відмінник освіти України» (1985), Медаль М.П. Драгоманова (2010), Почесна грамота НПУ імені М.П. Драгоманова (2010) та ін.

КАФЕДРА ЕТИКИ ТА ЕСТЕТИКИ

Кафедру етики та естетики було відкрито у 2008 році з метою створення єдиного наукового, навчально-методичного та організаційного центру морально-естетичної освіти та виховання студентів університету. Кафедра має загальноуніверситетський статус. Нагадаємо, що упродовж останніх п'ятдесяти років етика та естетика викладались в рамках навчальних програм кафедри культурології (назва кафедри за вказаний період декілька разів змінювалась).

Фахівці кафедри успішно викладають дисципліни «Етика» та «Естетика» для всіх спеціальностей університету, а також спеціалізовані дисципліни та спецкурси: «Образотворче мистецтво», «Філософія культури», «Етика науковця», «Етика бізнесу», «Етика та професійна етика», «Етико-естетична традиція в українській педагогіці».

Спецкурс «Етико-естетична традиція в українській педагогіці» особливо актуальний в процесах гуманітаризації сучасної освіти. Цей курс покликаний дослідити генезу етико-естетичної традиції в історії української академічної педагогіки, що сприяє зацікавленню студентів історією вітчизняної духовної культури.

На виконання рішення Вченої ради університету від 29.06.2011р. з метою модернізації практичної складової навчального процесу як невід'ємної ланки освітньо-професійної програми підготовки високоосвіченого фахівця запроваджена навчальна культурологічна практика для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» обсягом 6 кредитів, яку проводить кафедра етики та естетики у партнерстві з кафедрою культурології. Головним завданням культурологічної практики є формування світоглядних основ молодого спеціаліста, розвиток творчого потенціалу та підвищення рівня загальної культури майбутніх педагогів шляхом ознайомлення

Зліва на право, верхній ряд: Шарипін Андрій Вікторович, Покотило Костянтин Михайлович, Грицаенко Петро Михайлович, Коннов Олександр Федорович, Савранська Наталія Олександрівна; нижній ряд: Дорога Алла Євгенівна, Андрущенко Тетяна Іванівна, Шульга Тетяна Юріївна, Лобанчук Олена Анатоліївна, Скрипнікова Софія Віталіївна, Мареґя Олег Петрович

Учасники конференції «Тарас Шевченко у сучасному духовно-культурному просторі» біля хати Івана Ядловського – доглядача могили Т.Шевченка у м. Каневі, 2010 рік.

Учасники науково-практичної конференції «Чернігівщина у духовній спадщині України», м. Чернігів, 2013 рік.

з мистецько-культурними пам'ятками, музеями, театрами, виставками, що сприяє формуванню єдності культури і освіти, вихованню патріотизму та національної єдності.

За ініціативи професора Андрущенко Т.І. на кафедрі започаткована і підтримується упродовж шести років традиція проведення виїзних науково-практичних конференцій спільно з іншими науково-творчими установами. Для їх проведення обираються місця, пов'язані зі славетними сторінками історії української культури.

Враженнями від перегляду нової експозиції Національного заповідника «Могила Т.Г. Шевченка» у м. Каневі викладачі кафедри обмінялися з відомими дослідниками творчості Кобзаря, художниками, літературознавцями під

час круглого столу «Тарас Шевченко у сучасному духовно-культурному просторі» (жовтень, 2010р.). У процесі обговорення піднімалися питання етики музейної справи, реконструкції та збереження автентичності культурної спадщини, кризи духовності у різних сферах культурно-суспільного життя.

Спільно з колегами Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди колективом кафедри у травні 2012 року проведена науково-практична конференція «Семантика культури XXI століття та особливості сучасної музейної мови» у місті Переяслав-Хмельницький. Після жвавого обговорення проблем динаміки формування знаково-символічної системи україн-

ської культури в контексті сучасної музеезнавчої парадигми учасники проекту відвідали музей Заповіді Тараса Шевченка.

Винятково цінною у пізнавальному плані стала науково-практична конференція «Чернігівщина в духовній культурі України» (червень 2012 року). Учасники мали змогу обмінятися науковим досвідом зі співробітниками Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів Стародавній».

Абсолютно нестандартною за атмосферою стала науково-практична конференція «Рецепції Живої етики в Україні» (жовтень, 2013 р., Київ – Біла Церква). Обговорення шляхів формування духовності майбутніх педагогів у контексті своєрідного вияву живої етики у тенденціях сучасної вітчизняної культури спонукало до оптимізму та світлої замріяності.

Спільно з відділом образотворчого мистецтва Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т.Рильського НАН України, Музеєм книги і друкарства України, Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв у місті Яготин була проведена науково-практична конференція «Етико-естетичний потенціал української культури: традиції та сучасність» («Культурно-мистецькі пам'ятки Яготина»). У тематиці доповідей домінували постаті Тараса Шевченка та Катерини Білокур. Крім того, незабутнє враження на учасників конференції справило відвідування Яготинського державного історичного музею, музею «Флігель Тараса Шевченка» та музею-садиби Катерини Білокур у селі Богданівка.

Заходи кафедри етики та естетики завжди вирізняє атмосфера невимушеного творчого спілкування, активного обміну думками, щирої зацікавленості.

Характеризуючи кадровий склад кафедри, слід підкреслити поєднання досвідчених і молодих викладачів, що плідно впливає на науковий та творчо-педагогічний процес і є корисним для міжособистісного спілкування. Простежимо творчі біографії викладачів кафедри, окресливши коло наукових інтересів, основні здобутки та риси індивідуальних портретів.

Очолоє кафедру доктор філософських наук, професор, заслужений працівник культури України Тетяна Іванівна Андрущенко. Після закінчення у 1975 році історичного факультету Київського педагогічного інституту імені М.О.Горького (нині НПУ імені М.П.Драгоманова) доля привела Тетяну Іванівну до Національного музею Тараса Шевченка. У цьому закладі вона пройшла посадові сходи від наукового співробітника до заступника генерального директора з наукової роботи. Тривале перебування в атмосфері досліджень багатогранної постаті Великого Кобзаря зіграло для пані

Тетяни роль своєрідної творчої матриці, визначивши палітру наукових інтересів і педагогічних уподобань. Це красномовно засвідчують наступні факти.

У 1998 р. Тетяна Іванівна захистила кандидатську дисертацію на тему: «Українська культурна традиція та її роль у формуванні світоглядних орієнтацій сучасної молоді (соціально-філософський аналіз на матеріалах творчості Тараса Шевченка)».

Докторська дисертація на тему «Естетичне як соціокультурний феномен (філософсько-історичний аналіз)» була захищена у 2008 році.

Серед наукових здобутків Тетяни Іванівни понад 100 наукових праць з проблеми філософії культури, естетики, Шевченкознавства, музеєзнавства, історії української культури, образотворчого мистецтва. У 2007 році опубліковано монографію «Феномен естетичного(філософсько-історичний аналіз)» а у 2011 році – «Проблема естетичного в культурі» (Матеріали до спецкурсу). Тетяна Іванівна – співавтор навчального посібника «Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи» (2009 р.), редактор і автор розділу навчального посібника для педагогів «Естетика»(2014 р.), написаного колективом кафедри за її ініціативою.

Крім того, Тетяна Іванівна постійно бере участь у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, здійснює керівництво науковою роботою аспірантів, є членом двох спеціалізованих вчених рад НПУ імені М.П.Драгоманова, входить до складу редакційних колегій фахових видань, регулярно виступає офіційним опонентом кандидатських і докторських дисертацій.

Заступник завідувача кафедри – Дорога Алла Євгенівна, кандидат філософських наук, професор кафедри етики та естетики. Алла Євгенівна – випускниця філософського факультету Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка (1977 р.), аспірантури по кафедрі етики та естетики філософського факультету КДУ імені Т.Г. Шевченка. У 1983 році захистила кандидатську дисертацію, присвячену критичному аналізу концепції міфотворчості у сучасній західноєвропейській естетиці. З 1 липня 1983 року Алла Євгенівна працює в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова (з 1983 по 2008 рр. доцентом кафедри культурології, з 2008 по сьогодні – доцентом, професором кафедри етики та естетики). За роки роботи в університеті пані Алла викладала курси «Естетика», «Етика та естетика», «Українська та зарубіжна культура» в усіх без виключення інститутах університету, а також спецкурси з проблем західноєвропейської естетики ХХ століття для студентів-істориків та майбутніх фахівців з іноземної філології.

Знаковим для творчої біографії Алли Євгенівни став наступний фрагмент її науково-педагогічної діяльності. На прохання адміністрації Вищого мистецького коледжу Київської дитячої Академії мистецтв вона розробила авторську програму з основ української культури для дітей молодшого шкільного віку, що була впродовж трьох років апробована нею на музичному, театральному, хореографічному та образотворчому факультетах вказаного навчального закладу. Цей дотик філософа до витоків народної культури призвів до багаторічної наукової розвідки основ національно-культурного виховання, суті його традиційності та вилився в результаті у понад сорок статей і авторську монографію «Естетична традиція національної духовної культури: методологічний аспект» (2010 р.).

Всього у творчому доробку Алли Євгенівни понад 60 наукових праць, серед яких написані у співавторстві навчальні посібники «Українська та зарубіжна культура» (2001 р.), «Культурологія» (2003 р.), «Естетика» (2014 р.) – розділи «Предмет естетики», «Естетична свідомість».

Значну частину часу Алла Євгенівна присвячує позалекційній роботі зі студентами і як результат – їх вдалі виступи на студентських конференціях з подальшою публікацією матеріалів. Прикметною рисою Алли Євгенівни є несподіване, як для філософа, поєднання емоційно-експресивної манери з глибиною аналітики і афористичною точністю визначень.

Дорога Алла Євгенівна нагороджена знаком «Відмінник освіти України» (2003 р.), медалями, грамотами, подяками.

Біля витоків історії кафедри стояв і кандидат філософських наук, доцент Магеря Олег Петрович, незмінний за шість років наш профорг. У 1973 році пан Олег закінчив філософський факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка. 1988 року захистив кандидатську дисертацію на тему «Інтернаціоналізація радянської обрядовості як культурно-історичне явище».

У творчому доробку Олега Петровича понад 60 наукових статей, написані у співавторстві підручники «Релігієзнавство», «Українська і зарубіжна культура» (2001 р.), друге видання – 2003 рік, навчальний посібник «Православ'я: український вимір» (2004 р.), науково-публіцистична праця «З людьми, богом і Україною» (2006 р.).

Зацікавлено, з повною віддачею Олег Петрович працює з дипломниками та аспірантами. Він належить до людей, яких зазвичай називають «ходяча енциклопедія». Особливо це стосується таких галузей знання, як етика, соціальна філософія, історія України, релігієзнавство, історія філософії. Одразу підкреслимо шире бажання Олега Петровича скарбами своїх знань ділитись зі студентами, аспірантами,

викладачами кафедри. Пан Олег уважно стежить за книжковими новинками і постійно збагачує свою прекрасну бібліотеку.

Коло його наукових зацікавлень складають: феномен духовності у загальнокультурному плані, проблеми релігійної етики.

Серед нагород Олега Петровича – знак «Відмінник освіти України» (2003 рік), знак Академії педагогічних наук України «Костянтин Ушинський» (2009 рік).

З моменту заснування до 01.06.12 р. на кафедрі працювала доктор філософських наук, професор Юлія Віталіївна Юхимик. Пані Юлія у 1983 році закінчила історико-теоретичний факультет Львівської державної консерваторії імені М.В. Лисенка за спеціальністю «Музикознавство», а в 1990 р. Юлія Віталіївна захистила кандидатську дисертацію на тему «Проблема асоціативності в мистецтві» за спеціальністю «естетика», тривалий час викладала естетику на кафедрі гуманітарних наук Вищого державного музичного інституту імені М.В. Лисенка, 2004 року закінчила докторантуру по кафедрі теорії та історії культури Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського. Як результат – публікація монографії «Мімесис: естетико-мистецтвознавчий аналіз засадничого принципу класичного мистецтва»(2005р.) та захист докторської дисертації «Естетико – мистецтвознавчий аналіз міметичного способу художнього творення: історична динаміка класичного мистецтва» (2011 р.). Всього у творчому доробку Юхимик Ю.В. понад 60 наукових праць.

Юлія Віталіївна цікаво викладала естетику, авторські спеціалізовані навчальні курси «Історія образотворчого мистецтва», «Історія музики», «Історія музеїв світу» для студентів Інституту філософської освіти і науки, систематично працюючи над розробкою та вдосконаленням науково-методичного забезпечення зазначених курсів. Вона успішно керувала написанням дипломних та магістерських робіт, дисертаційними дослідженнями аспірантів.

Запам'яталася цікава риса. Пані Юлія зберігає вірність першому у житті диплому музичного училища за фахом «диригент хору», працюючи церковним регентом паралельно з викладацькою діяльністю.

Все, зазначене вище, красномовно характеризує Юлію Віталіївну як багатогранну творчу особистість, шанованого викладача нашого університету.

З червня 2012 року Юлія Віталіївна працює професором кафедри дизайну і реклами, але продовжує викладати естетику студентам Інституту педагогіки і психології, а майбутнім культурологам – названі вище спеціалізовані курси з історії мистецтва. У колективному навчальному посібнику з естетики, що вийшов друком 2014

року, їй належать розділи «Естетичні категорії» та «Естетичні теорії XVII – XIX століть».

З вересня 2011 року до колективу кафедри приєдналась кандидат педагогічних наук, доцент Олена Анатоліївна Лобанчук. Родзинка пані Олени – в нетиповому поєднанні музично-педагогічної (Ніжинський державний педагогічний інститут імені М.В. Гоголя, 1986 р.) і психологічної освіти (Київський міжрегіональний інститут удосконалення вчителів імені Б.Грінченка, 1998 р.). Не дивно, що в її особі кафедра одержала вдумливого виваженого педагога з індивідуальним підходом до кожної аудиторії, людину рідкісної самоорганізації та відповідальності.

У 2008 році Олена Анатоліївна захистила кандидатську дисертацію на тему «Інтеграція видів художньої діяльності як засіб розвитку мовлення». Цьому передував багаторічний напружений педагогічний експеримент, основною творчою базою якого була Київська дитяча Академія мистецтв. Цьому унікальному закладу Олена Анатоліївна віддала 14 років життя.

Блискуче знання історії культури і мистецтва, досвід роботи зі школярами різних вікових категорій надає заняттям Лобанчук О.А. переконливості та глибини. В нашому університеті Олена Анатоліївна викладає курси «Естетика», «Етика», «Етико-естетична традиція в українській педагогіці», приділяючи серйозну увагу навчально-методичному забезпеченню цих курсів. Нею розроблений електронний дистанційний курс з естетики, навчальні та робочі програми.

У науковому доробку Олени Анатоліївни, крім дисертаційного дослідження, понад 30 статей, посібник «Святині рідної землі» (2008 р.), два розділи у навчальному посібнику з естетики (2014 р.), керівництво написанням випускних кваліфікаційних робіт, рецензування багатьох наукових та навчально-методичних видань педагогічних вишів України, підготовка студентів до участі в наукових конференціях. У 2009 році ВАК України Лобанчук О.А. присвоєно другий науковий ступінь «Доктор філософії».

Олена Анатоліївна постійно бере участь у науково-практичних конференціях різного рівня. Виступи стають основою подальших наукових публікацій. Наведемо лише один приклад. Пані Лобанчук представляла НПУ імені М.П. Драгоманова на III міській науково-практичній конференції асоційованих шкіл ЮНЕСКО м. Києва «Філософські основи духовних цінностей як істина миру. Толерантність як внутрішній ресурс розвитку особистості та суспільства» (Київ, 16-19 листопада 2014 р.). Виступ присвячувався презентації збірки «Філософія інноваційної діяльності». За результатами конференції опубліковано статтю «Мистецтво жити як пріоритет XXI

століття».

Лобанчук Олена Анатоліївна нагороджена знаками «Відмінник народної освіти України» (1991р.), «Костянтин Ушинський» (2014р.).

Одночасно з Оленою Анатоліївною Лобанчук на кафедрі прийшов працювати кандидат філософських наук, доцент Коннов Олександр Федорович. Пан Олександр – випускник філософського факультету Київського Національного університету імені Тараса Шевченка (1997 р.) та аспірантури по кафедрі етики, естетики та культурології того ж закладу. У 2010 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Історична динаміка художнього стилю».

Олександр Федорович – переконливий приклад невипадковості вибору теми людиною. Він органічний у темі стилю, оскільки має його відчуття. Стильова єдність у всьому образі інтелігентного інтроверта: від зовнішнього вигляду (графічна чіткість силуету, стриманість кольорової гами, вишукана парасоля) до характеру текстів (лаконізм, чіткість, прискіплива точність формулювань) і манери спілкування (класична ввічливість, доброзичлива іронія). Пан Коннов не діяч напруженого виру історичного мейнстріму, він – спостерігач з глибини філософського усамітнення. Але понад усе – самоіронія. І це прекрасно, адже наявність індивідуального стилю – ознака творчої особистості й вкрай бажана вимога для викладача естетики.

А викладає Олександр Федорович у нашому університеті не тільки естетику, а й філософію культури. Під час проведенні семінарських занять акцент робить на вивченні та обговоренні першоджерел, є прихильником особистісно-центрованого методу навчання Карла Роджерса та принципів МВОК (масові відкриті онлайн-курси) педагогіки.

Коло наукових інтересів – естетика, філософія культури, педагогічна етика. У творчому доробку – 36 наукових та науково-методичних праць. Серед останніх публікацій – три розділи навчального посібника для педагогів «Естетика» (2014 р.). Олександр Федорович здійснює наукове керівництво дисертаційними дослідженнями аспірантів, дипломними роботами студентів, постійно виступає офіційним опонентом на захистах кандидатських дисертацій.

Бездоганний у своєму елегантно-діловому стилі представник наймолодшої генерації викладачів кафедри кандидат філософських наук, доцент Грицаєнко Петро Михайлович. Працює на кафедрі з вересня 2012 року. Випускник філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2005 р.), аспірантури по кафедрі філософії гуманітарних наук (2009 р.). У тому ж році захистив кандидатську дисертацію на тему: «Гуманітарна освіта:

сутність та особливості прояву (соціально-філософський аналіз)».

У науковому плані Петро Михайлович тяжіє до проблеми професійної етики бізнесу, етики інформаційних ресурсів, філософії бізнесу. Є автором 15 наукових та науково-методичних публікацій та співавтором навчально-методичного посібника для педагогів «Естетика» (2014 р.).

Петро Михайлович викладає етику та естетику, використовуючи дистанційну індивідуальну роботу студентів через сучасні інтерактивні та інформаційні ресурси. Значну увагу приділяє науковій роботі студентів.

Пан Петро за будь-яких обставин завжди стриманий, неквапливий, розсудливий, незамінний при рішенні організаційно-господарчих питань. То ж у стрімкому перебігу напружено-суєтних буднів маємо на кафедрі надійне чоловіче плече.

З вересня 2009 року на кафедрі працює Наталія Олександрівна Савранська. У 2005 році закінчила магістратуру Київського національного університету імені Тараса Шевченка, а в 2008 році – аспірантуру по кафедрі етики, естетики та культурології. У 2008 році захистила кандидатську дисертацію на тему: «Етико-філософський аналіз благодійності».

Наталія Олександрівна вдумливий, вимогливий та справедливий викладач. Людина, яка завжди готова прийти на допомогу. Чесна, відкрита, безкомпромісна і водночас толерантна і терпляча. Людина з послідовною, чітко окресленою світоглядною позицією. Їй на рідкість пасує етична проблематика. Немає жодних протиріч між моральними устоями людини і її теоретичними сентенціями. Є один формальний парадокс: сильний дух живе у напрочуд тендітному тілі молодої світловолосої жінки. І тільки два безмежних озера блакитнихочей видають потяг... до малярства. І це не хобі. Це потреба естетично налаштованої душі і можливість обійняти світ ще й у такий спосіб.

Потреба малювати ріднить у стінах кафедри тріо чарівних юних жінок – пані Наталію та панянок Тетяну Шульгу і Софію Скрипнікову.

Тетяна Юріївна Шульга виступає на кафедрі у двох іпостасях – старшого викладача і методиста. А це означає, що вона є і вродливим обличчям кафедри, і її енергетичним «живчиком», і організаційним центром. Саме на тендітні плечі Тетяни Юріївни лягає найбільше навантаження в організації науково-практичних, навчально-методичних та мистецьких заходів кафедри. Вона працює максимально зосереджено, вправно, гнучко, блискавично знаходячи виходи зі складних ситуацій.

Звернімося до витоків науково-творчої біографії Тетяни Юріїв-

ни. У 2006 році вона з відзнакою закінчила Слов'янський державний педагогічний університет за спеціальністю «Викладач корекційної педагогіки», а у 2011 році завершила навчання в аспірантурі по кафедрі психокорекційної педагогіки НПУ імені М.П. Драгоманова. Тема дисертаційного дослідження – «Особливості психокорекційної роботи з розвитку сприймання і вербалізації казкового тексту розумово відсталими молодшими школярами». Специфіка базової освіти і робота над такою темою сприяють концентрації уваги, загостренню реакцій при спостереженні за учнями, формують вимогливість щодо точності педагогічних дій і поведінки (жест, міміка, інтонація, слово, тембр голосу). Ці навички прислужились Тетяні Юрїївні у викладанні етики, особливо при проведенні семінарських занять. Вона ефективно застосовує на заняттях методи дискусії, інсценування, проблемно-педагогічні ситуації морального змісту. Студенти Тетяни Юрїївни постійно виступають на студентських конференціях з цікавими доповідями на актуальні етичні теми.

Коло наукових інтересів Шульги Т.Ю. включає проблему компенсаторної функції мистецтва у психокорекції особистості з особливими потребами, питання морально-естетичного розвитку студентської молоді, умов реалізації навчальної культурологічної практики в освітньому процесі університету.

Тетяна Юрїївна є автором низки наукових статей, тез доповідей на конференціях, розділу «Естетичне виховання у країнах світу» навчального посібника для педагогів «Естетика» (2014р.).

Нагороджена Почесною грамотою Управління у справах сім'ї та молоді Донецької обласної держадміністрації (2004р.), Подякою від Благодійного фонду науки та освіти імені Г.Сковороди, медаллю «200 років з дня народження Тараса Григоровича Шевченка» (2014р.).

З вересня 2012 року на кафедрі працює кандидат філософських наук, старший викладач Скрипнікова Софія Віталіївна. У 2008 році закінчила Інститут філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова, а в 2011 році – аспірантуру по кафедрі культурології. Кандидатську дисертацію на тему: «Освітньо-виховний аспект соціальної доктрини католицької церкви: структура, зміст, особливості реалізації» захистила у 2012 році.

Образ Софії – загадковість, вишукана граційність, екстравагантні капелюшки, дивовижна обізнаність у таємницях рослинного світу, особливо квітів, тонке відчуття природи.

Коло наукових інтересів – естетична освіта педагога, релігійні етичні вчення, мистецтво модерну, конфесійні освітньо-виховні системи.

Софія Віталіївна результативно веде наукову роботу зі студентами. На лекціях і семінарських заняттях застосовує міждисциплінарний підхід, широко використовує діалогічний метод, можливості сучасних електронних освітніх ресурсів, доступу до мистецьких інституцій в режимі он-лайн.

Є автором низки наукових статей, тез, розділу «Естетичне виховання в Україні» у навчальному посібнику для педагогів «Естетика» (2014р.).

З вересня 2009 року на кафедрі працює кандидат філософських наук Ірина Валеріївна Овчаренко. У 2005 році закінчила філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, а в 2008 році – аспірантуру по кафедрі релігієзнавства. Кандидатську дисертацію на тему «Естетизм ритуальних систем буддизму: зміст та функції» захистила в 2009 році.

Коло наукових інтересів Ірини Валеріївни сформувалось навколо проблеми формування естетичної культури особистості загалом та педагога зокрема. Вона розробила практичні тренінги з розвитку естетичної свідомості, зокрема естетичного почуття та естетичного смаку.

Пані Ірина увійшла до колективу авторів навчального посібника для педагогів «Естетика» (2014р.).

Зараз Ірина Валеріївна знаходиться у декретній відпустці, плачучи наше майбутнє.

З початку заснування на кафедрі за сумісництвом працюють кандидати філософських наук, доценти кафедри філософії Київського національного університету будівництва та архітектури Покотило Костянтин Михайлович і Шарипін Андрій Вікторович. Одразу наголосимо: кліше «за сумісництвом» лише юридична формальність. Цих молодих людей, різних за темпераментом, характером, стилем та світоглядними орієнтаціями, на нашій кафедрі об'єднує активна участь у всіх без виключення формах роботи, креативність при виконанні завдань, залучення до всіх проектів. Колектив віддачує хлопцям повагою, щирою приязню і сприйняттям їх у нерозривній єдності з нами.

Андрій Вікторович Шарипін – випускник фізико-математичного факультету Слов'янського державного педагогічного університету (2001 р.), закінчив аспірантуру по кафедрі філософії Київського національного університету будівництва та архітектури (2006 р.). Кандидатську дисертацію на тему «Антропологізм і когнітивна семантика» захистив у 2008 р.

Для пана Андрія характерна своєрідна фундаментальність, прагнення у всьому дійти до суті, глибоке занурення у проблеми наукової етики, феноменології, філософії свідомості, когнітивної семантики.

Велика заслуга Андрія Вікторовича у розробці та дизайні Інтернет-сайту кафедри етики та естетики, у створенні макету навчального посібника для педагогів «Естетика» (2014 р.).

Покотило Костянтин Михайлович у 1997 році закінчив філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, а у 2000 – аспірантуру по кафедрі філософії Київського національного університету будівництва та архітектури. Кандидатську дисертацію на тему «Самосвідомість як предмет філософського аналізу» захистив у 2001 році.

Костянтин Михайлович, народжений під знаком стрільця, дійсно стрімкий, всюдисущий, емоційно пластичний, психологічно гнучкий. Постійне прагнення естетичних та художніх вражень кличе пана Костянтина у мандри далекими світами. А повернення з тих поїздок – справжня подія для колективу кафедри. Щірі розповіді щедро супроводжуються демонстрацією фото та відео матеріалів. Доречно нагадати, що саме йому, шаленому меломану належить ідея спільного відвідування колективом оперних і театральних вистав. Багата скарбниця безпосередніх вражень у поєднанні з філософською аналітикою і повагою до слухачів не лишають байдужою жодну студентську аудиторію.

Як бачимо, творчий колектив кафедри етики та естетики об'єднує людей з різною базовою освітою та досвідом. Це стало запорукою розвитку різноманітних форм роботи зі студентами: проведення практичних тренінгів з розвитку моральної та естетичної свідомості, широке застосування технічних засобів навчання, можливостей сучасних електронних освітніх ресурсів, використання доступу до мистецьких інституцій в режимі он-лайн тощо. Серед форм контролю за якістю знань слід відмітити колоквиуми, написання есе, виконання тестових завдань, використання дистанційних форм оцінювання.

Свідченням систематичної індивідуальної роботи викладачів кафедри зі студентами є численні виступи останніх на конференціях різного рівня. Під час щорічних звітно-наукових конференцій студенти всіх без винятку інститутів НПУ імені М.П. Драгоманова беруть активну участь у роботі наукової секції «Етика та естетика».

Крім того, кафедрою започатковано проект щорічної студентської науково-практичної конференції «Етико-естетична традиція у вітчизняній культурі» з подальшою публікацією тез виступів.

Помітною родзинкою кафедрального життя є традиція організації мистецьких виставок безпосередньо у стінах кафедри. В ці дні ауру нашого буття прикрашають «Квіти» художника Олександра Боровікова. То ж, запрошуємо!

Загальноуніверситетська студентська науково-практична конференція «Етико-естетична традиція у вітчизняній культурі», 2012 р.

Відкриття виставки «Квіти» художника О.Я.Боровикова на кафедрі етики та естетики, 2014 р.

НАЙВАГОМІШІ ВИДАННЯ КАФЕДРИ

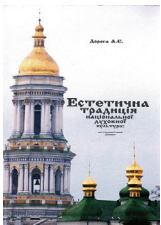
Андрущенко Т.І. Феномен естетичного (філософсько-історичний аналіз) [Текст] – К.: Знання України, 2007. – 270 с.

У монографії подано філософсько-історичний аналіз феномену естетичного, його теоретико-методологічні та світоглядні аспекти у філософії та культурі від античності до модернізму та постмодернізму. Рекомендовано викладачам вищих шкіл та всім, хто цікавиться проблемами філософії, естетики та культурології.

Варзацька Л.О., Лобанчук О.А. Українська мова. Свѣтині рідної землі. Інтегровані уроки рідної мови і мовлення. 1-4 класи: Посібник для вчителя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – 304 с.

У посібнику презентовано технологію розвитку словесної творчості засобами інтегрованих видів художньої діяльності. Стрижнем методики розвивального навчання є українська культурна спадщина. Календарне планування інтегрованих уроків мови і мовлення та плани-конспекти інтегрованих занять для 1-4 класів стануть у нагоді учителям загальноосвітніх навчальних закладів, студентам-філологам педагогічного профілю.

Дорога А.Є. Естетична традиція національної духовної культури: методологічний аспект. Монографія – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 202 с.

У монографії досліджуються методологічні засади осягнення феномену «національна культура». Адже посилення історико-культурних досліджень висвітлює необхідність звернення саме до методологічного аспекту цієї проблематики. Виходячи з розуміння національної культури як основи феномену людської культури взагалі, автор звертається до осмислення понять «культура», «традиція»,

«етнос», «нація». Пропонована робота є кроком на шляху дослідження естетичної своєрідності національно-культурної наступності досвіду. Монографія адресується фахівцям у галузі філософії культури, естетики, культурології.

Андрущенко Т.І. Проблема естетичного в культурі: матеріали до спецкурсу. – К.: Університет «Україна», 2011. – 627 с.

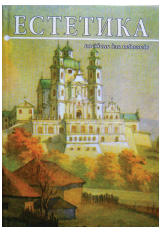
Аналізуються педагогіко-методологічні, соціокультурні та практичні аспекти естетичного в історії розвитку культури від античності до наших днів. У виданні пропонується хрестоматійні матеріали, у яких представлено фрагменти праць теоретиків філософсько-естетичної думки, висловлювань, роздумів видатних художників і митців та репродукції їх творів. Розрахована на студентів та викладачів вищих навчальних закладів.

Т.Андрущенко, М.Михаць, Б.Пиць, В.Федоришин
Вокальні твори українських композиторів на слова Тараса Шевченка в супроводі камерного оркестру. Навчальний посібник: Партитура. Випуск II / За заг. ред. А.В. Козир. - Київ: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. – 220 с.

Навчальний посібник «Вокальні твори українських композиторів на слова Тараса Шевченка в супроводі камерного оркестру» укладено згідно навчальних програм для студентів вищих музично-педагогічних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Органічно доповнює практичне втілення даного посібника авторський колектив, котрий забезпечує методичний аспект цього видання. Ідея створення навчально-методичного посібника, який дозволяє широке використання електронних носіїв здатних підвищити рівень репетиційної роботи у процесі колективного музикування належить професору В.Федоришину. Це дає можливість роздрукувати виконуваний твір у зручній тональності, дозволяє виокремити кожну з оркестрових партій. Доцент М.Михаць вдало визначив склад оркестру, зумів витримати стилістичні рамки при оркеструванні даних

музичних творів, а також доступно прокоментувати методичні прийоми у практичній діяльності диригента та оркестрантів. Доцент Б. Пиць дослідив велику кількість бібліографічних джерел, методично подав відомості про українських композиторів, що дозволить майбутнім керівникам колективного музичування свідомо підходити до художньо-стильового виконання музичних творів. Професор Т. Андрущенко глибоко проаналізувала музичну Шевченкіану, подала коментарі до поезій, підбрала репродукції рисунків Т. Шевченка (які з допомогою цифрових носіїв можна виводити на екран), що доповнить мисленнєво-емоційне сприйняття студентами музичних образів. Загальна редакція професора А. Козир дозволила скерувати багаторічний музично-педагогічний досвід керівництва колективним музичуванням на процес підготовки майбутніх учителів, гармонійно об'єднати різновиди мистецтв з багатоаспектними методичними порадами з метою спрямування їх на ефективну підготовку фахівців до якісної практичної діяльності. Адресовано викладачам та керівникам камерних оркестрів, студентам-диригентам, солістам-вокалістам, а також усім шанувальникам музичної Шевченкіани.

Естетика: навчальний посібник для педагогів / під ред. Т.І. Андрущенко. – К.: «МП Леся», 2014. – 613 с.

Авторський колектив: доктор філософських наук, професор Андрущенко Т.І., кандидат філософських наук, доцент Грицаєнко П.М., кандидат філософських наук, професор Дорога А.Є., кандидат філософських наук, доцент Коннов О.Ф., кандидат педагогічних наук, доцент Лобанчук О.А., кандидат філософських наук, доцент Овчаренко І.В., кандидат філософських наук, доцент Покотило К.М., кандидат філософських наук, доцент Савранська Н.О., кандидат філософських наук, старший викладач Скрипнікова С.В., кандидат філософських наук, доцент Шарипін А.В., старший викладач Шульга Т.Ю., доктор філософських наук, професор Юхимик Ю.В.

Навчальний посібник орієнтований на формування естетичної культури у студентів педагогічних вишів. Видання всебічно знайомить студентів з ес-

тетичним досвідом людства: поряд з оглядом естетичних теорій минулого висвітлюються сучасні ідеї естетичного виховання, значна увага приділяється семіології, типології та морфології мистецтва, визначаються закономірності і види художньої творчості. Шляхи вдосконалення естетичної культури розглядаються невід'ємно від педагогічної проблематики, що допомагає покращити викладацьку роботу та підвищити загальний рівень педагогічної майстерності. Кожний розділ доповнений хрестоматійним матеріалом та ілюстраціями.

Для бакалаврів, магістрів, аспірантів, викладачів гуманітарних дисциплін та всіх тих, хто бажає підвищити рівень естетичної культури.

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК КАФЕДРИ

АНДРУЩЕНКО ТЕТЯНА ІВАНІВНА – завідувач кафедри етики та естетики, доктор філософських наук, професор, заслужений працівник культури України. Освіта: історичний факультет Київського педагогічного інституту імені М.О. Горького (нині НПУ імені М. П. Драгоманова). Фахова діяльність: викладає курси «Естетика» та «Образотворче мистецтво». Коло професійних інтересів: філософія мистецтва, естетика, філософія культури, історія та теорія мистецтва, шевченкознавство, проблеми української культури. Нагороди: була відзначена Почесною грамотою Міністерства культури і мистецтв України, Подякою Київського міського голови, Подякою Головного управління культури, мистецтв та охорони культурної спадщини КМДА; нагороджена Патріархом всієї України-Русі Філаретом орденом Св. Варвари за активну наукову та просвітницьку роботу та духовно-патріотичне виховання молоді, Орденом Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III-го ступеня, Медаллю АПН України «К.Д.Ушинський», Медаллю НПУ імені М.П. Драгоманова «За наукові досягнення імені П.І. Орлика», Почесними грамотами Міністерства культури і мистецтв України, Почесною грамотою спілки жінок імені П.І.Орлика, Срібною медаллю «Михайло Петрович Драгоманов 1841-1895 рр.», Золотою медаллю «Михайло Петрович Драгоманов 1841-1895 рр.», Медаллю «200 років з дня народження Тараса Григоровича Шевченка».

ДОРОГА АЛЛА ЄВГЕНІВНА – професор кафедри етики та естетики, кандидат філософських наук, доцент. Освіта: філософський факультет Київського державного університету імені Т.Шевченка. Фахова діяльність: викладає курс «Естетика». Коло професійних інтересів: естетика, теорія культури. Нагоро-

ди: Нагороджена Знаком «Відмінник освіти України», Медаллю НПУ імені М.П. Драгоманова «За наукові досягнення імені П.І. Орлика».

МАГЕРЯ ОЛЕГ ПЕТРОВИЧ – доцент кафедри етики та естетики, кандидат філософських наук, доцент. Освіта: філософський факультет Київського державного університету імені Т.Г.Шевченка. Фахова діяльність: викладає курси «Етика», «Етика науковця». Коло професійних інтересів: проблеми релігійної етики. Нагороди: відзначений Знаком Міністерства освіти і наук України «Відмінник освіти України», та Знаком Академії педагогічних наук України «К.Д. Ушинський».

ПОКОТИЛО КОСТЯНТИН МИХАЙЛОВИЧ – доцент кафедри етики та естетики, кандидат філософських наук, доцент. Освіта: філософський факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка. Фахова діяльність: викладає курси «Естетика», «Етика». Коло професійних інтересів: метафізика, історія філософії, комунікативна етика, містика та філософія культури, естетика та філософія мистецтва.

ШАРИПІН АНДРІЙ ВІКТОРОВИЧ - доцент кафедри етики та естетики, кандидат філософських наук. Освіта: фізико-математичний факультет Слов'янського державного педагогічного університету. Фахова діяльність: викладає курси «Етика», «Етика бізнесу». Коло професійних інтересів: наукової етики, феноменологія, філософія свідомості, когнітивна семантика.

ЛОБАНЧУК ОЛЕНА АНАТОЛІЇВНА – доцент кафедри етики та естетики, кандидат педагогічних наук. Освіта: Ніжинський державний педагогічний інститут імені М.В. Гоголя, за спеціальністю «Музика» та Київський міжрегіональний інститут удосконалення вчителів імені Бориса Грінченка за спеціальністю «практична психологія». Фахова діяльність: викладає курси «Естетика», «Етика», «Етико-естетична традиція в українській педагогіці». Коло професій-

них інтересів: історія культури і мистецтва, естетика, інтеграція видів мистецтва як засіб розвитку особистості. Нагороди: Відмінник освіти України, медаль «Костянтин Ушинський».

КОННОВ ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ – доцент кафедри етики та естетики, кандидат філософських наук. Освіта: філософський факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка. Фахова діяльність: викладає курси «Філософія культури», «Естетика», «Етика». Коло професійних інтересів: естетичне та етичне, естетичне виховання, естетика як загальна лінгвістика; семіологія та філософія культури.

ОВЧАРЕНКО ІРИНА ВАЛЕРІЇВНА – старший викладач кафедри етики та естетики, кандидат філософських наук. Освіта: філософський факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка. Фахова діяльність: викладає курси «Етика», «Естетика». Коло професійних інтересів: досвід естетичного виховання доби античності, західноєвропейського ренесансу та далекосхідних культур; буддійське мистецтво.

САВРАНСЬКА НАТАЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА – доцент кафедри етики та естетики, кандидат філософських наук. Освіта: філософський факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка. Фахова діяльність: викладає курс «Етика». Коло професійних інтересів: практична етика, етика спілкування.

СКРИПНІКОВА СОФІЯ ВІТАЛІЇВНА – старший викладач кафедри етики та естетики, кандидат філософських наук. Освіта: Інститут філософської освіти НПУ імені М.П. Драгоманова. Фахова діяльність: викладає курси «Етика», «Естетика». Коло професійних інтересів: релігійні етичні вчення, мистецтво модерну, конфесійні освітньо-виховні системи.

ГРИЦАЄНКО ПЕТРО МИХАЙЛОВИЧ – доцент

кафедри етики та естетики, кандидат філософських наук. Освіта: філософський факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка. Фахова діяльність: викладає курси "Етика", "Естетика". Коло професійних інтересів: професійна етика, етика спілкування, соціальна філософія, практична філософія, філософія бізнесу, логіка.

ШУЛЬГА ТЕТЯНА ЮРІЇВНА – старший викладач кафедри етики та естетики. Освіта: дефектологічний факультет Слов'янського державного педагогічного університету. Фахова діяльність: викладає курс «Етика», керівник навчальної культурологічної практики. Коло професійних інтересів: компенсаторні функції мистецтва у психокорекції особистості з особливими потребами, проблеми морально-естетичного розвитку студентської молоді, практично-культурологічна підготовка у вищому педагогічному виші. Нагороди: Почесна грамота Управління у справах сім'ї та молоді Донецької обласної держадміністрації, Подяка від Благодійного фонду науки та освіти імені Г.Сковороди, медаль «200 років з дня народження Тараса Григоровича Шевченка».

КАФЕДРА ФІЛОСОФСЬКОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

Проф. Розова Т.В. -
засновник кафедри
філософської антропології

Кафедра філософської антропології була заснована в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова наказом ректора № 92 від 29 березня 2005 року.

Колектив кафедри у своїй роботі розвиває традиції Київської світоглядно-антропологічної школи, заснованої академіком Шинкаруком Володимиром Ілларіоновичем, а також широко використовує у викладанні та дослідницькій роботі надбання світових філософсько-антропологічних шкіл.

Київська світоглядно-антропологічна школа починає формуватися у 60-ті роки минулого століття, коли інтелектуали отримали відносну свободу філософського слова і публічної концептуалізації, які виходили за межі попередньої ортодоксальної марксистсько-ленінської теорії. Мислителями, що найбільше вплинули на В.І. Шинкарука як засновника світоглядно-антропологічної школи, були Кант і Гегель, але він та його послідовники виходять за межі характерної для німецької філософської класики гносеологізації людського буття – передусім через категорію «світ», а вже потім через категорію «практика». В результаті найвагомим здобутком Київської світоглядно-антропологічної школи є перенесення акценту з відносин «суб'єкт – об'єкт» та «людина – суспільство» на концептуальну пару «людина – світ».

У середині 90-х років ХХ століття у Київській світоглядно-антропологічній школі відбувся «екзистенціальний поворот», який був розпочатий статтею В.І. Шинкарука «Віра, надія, любов». Масмо достатньо серйозний вплив на Київську світоглядно-антропологічну школу ідей С.К'єркегора та М.Бердяєва.

Одним із найважливіших здобутків Київської світоглядно-антропологічної школи є екзистенціальна антропологія – напрям сучасної української філософії, який розглядає світоглядну активність особистості в контексті її неповторного існування.

Сучасна вітчизняна екзистенціальна антропологія як напрям Київської світоглядно-антропологічної школи досліджує екзистенціальні виміри людського буття через розгляд світогляду та його

теоретичних трансформацій. Екзистенціальна антропологія вкладає в поняття світогляду екзистенціальну напруженість та трансцендуючу активність людського буття. Світогляд розглядається не тільки в його зв'язках із теоретичною свідомістю, але й у взаємодії з людським відношенням до світу, світовідношенням.

Екзистенціальна антропологія займається аналізом екзистенціального змісту феноменів світогляду та світовідношення, що складає одну з найсуттєвіших тенденцій Київської світоглядно-антропологічної школи. В.Шинкарук досліджує екзистенціали «віра», «надія», «любов», які знаменують вихід особистості до людяної комунікації. В.Іванов вивчає індивідуальне та родове в культурному досвіді людини. В.Табачковський осмислює проблеми екзистенціальної антропології через розгляд колізійності людського світовідношення та феномену самотворення людини. І.Бичко детально досліджує такий екзистенціал як «свобода».

Дотичні до екзистенціальної антропології розвідки М.Поповича щодо вимірів людського буття. У річищі цього напрямку відбуваються дослідження можливостей розуміння та опису суперечностей людського світовідношення, що належать М.Булатову.

На відміну від есенціального підходу, екзистенціально-антропологічний підхід до людини стверджує відкритість людського буття, неможливість визначити наперед задані межі людської природи. Ця ідея філософії екзистенціалізму набуває в екзистенціальній антропології нове звучання: екзистенціальний підхід не повинен знищити есенціальний, вступивши з ним у антагонізм; суперечність між ними повинна бути подолана синтетично.

Тією чи іншою мірою до екзистенціальної антропології як напрямку Київської світоглядно-антропологічної школи дотичні українські науковці В.П. Андрущенко, Є.Андрос, Г.Ковадло, Т.Лютий, Т.Розова, Л.Солонько, Г.Шалашенко, Л.Шашкова та ін.

Принципи екзистенціальної антропології розвиваються у проєкті метаантропології, яка є подальшим розгортанням Київської світоглядно-антропологічної школи і може бути визначена як вчення про межі буття людини, його світоглядно-екзистенціальні виміри, умови комунікації в цих вимірах і архетипові основи культури. Метаантропологія як проєкт розвитку вітчизняної філософської антропології був запропонований у 1997 р. в книзі Н.В. Хамітова «Філософія людини: пошук меж. Вступ до метаантропології», до якої В.І. Шинкарук написав передмову. Сьогодні метаантропологія як методологічна стратегія розвивається багатьма українськими та зарубіжними науковцями, зокрема в роботах С.А. Крилової, С.Міневої, Д.Парка, І.В. Степаненко та ін., що доз-

воляє говорити про формування напрямку і школи філософської антропології як метаантропології.

Звісно, поняття «метаантропологія» використовується й іншими авторами за межами Києва й України. Проте метаантропологія як напрям саме Київської світоглядно-антропологічної школи є осмислення людського буття в буденному, граничному і метаграничному вимірах, що дає можливість прогнозувати перспективи еволюції людини і людства.

Таким чином, створення кафедри філософської антропології в 2005 році в Інституті філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова було цілком закономірним.

З перших днів існування кафедри до серпня 2014 року її очолю-

вала доктор філософських наук, професор Розова Тамара Вікторівна, царица наукових інтересів якої сягає від загальних проблем філософської антропології до проблематики антропології права та політичної антропології. Вона є автором та співавтором багатьох монографій («Утопія та сучасність», «Специфика становлення гражданского общества в Украине», «Утопия как

Проф. Т.В. Розова і проф. І.І. Дробот на урочистостях Інституту

Колектив кафедри філософської антропології (2011)

соціокультурний феномен», «Громадянське суспільство: історія та сучасність» та ін.).

До складу кафедри входили доктори філософських наук, професори: Хамітов Назіп Віленович, Любивий Ярослав Валерійович; кандидати філософських наук, доценти: Краснова Неллі Митрофанівна, Турпак Надія Василівна, Владимиренко В'ячеслав Євгенович; аспіранти Луговська Оксана Володимирівна, Кучера Тетяна Миколаївна; лаборант – Качур Катерина Леонідівна.

З вересня 2014 року завідувачем кафедри стала доктор філософських наук, професор Крилова Світлана Анатоліївна.

Професори кафедри: доктори філософських наук Розова Тамара Вікторівна, Хамітов Назіп Віленович, Любивий Ярослав Валерійович, Матвеев Віталій Олексійович.

Професори кафедри є членами декількох спеціалізованих вчених рад, в тому числі професори С.А. Крилова та Т.В. Розова беруть участь у роботі спеціалізованої вченої ради Д.26.053.16, що діє в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова. Професори Я.В. Любивий та Н.В. Хамітов є членами спеціалізованих вчених рад Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України.

На кафедрі ведеться підготовка магістрів, ефективно працює аспірантура та докторантура. Аспіранти кафедри: Пашинська Агнеса Валеріївна, Ткаченко Владислава Вікторівна, Чорний Роман Володимирович, Скуріхин Дмитро Сергійович, Мудрик Андрій Андрійович, Качур Катерина Леонідівна, Смірнова Олександра Дмитрівна, Поліщук Костянтин Олександрович.

За десять років існування кафедри підготовлено та захищено більше двадцяти дисертаційних досліджень. За останні роки науковцями кафедри захищені дисертації на здобуття ступенів кандидатів та докторів філософських наук (В.Ю. Жарких, С.А. Крилова, К.А. Боднар, Я.О. Легеза, П.Г. Манжола, О.В. Ременець, Л.С. Тарасюк, Ю.М. Новиченко, О.Г. Зайченко, С.Г. Дункевич, Ф.В. Фо-

Крилова Світлана Анатоліївна – завідувач кафедри філософської антропології, доктор філософських наук, професор

мін, В.О. Крилова та ін.).

Викладачі активно розвивають студентську науку. На кафедрі діє декілька проблемних груп та гуртків, зокрема: «Актуальні проблеми філософської антропології та постантропології», «Метаантропологія як універсальна філософська методологія», «Сучасні методи дослідження та теорії біосоціогенезу людини», «Актуальні проблеми антропології права», «Політична та філософська антропології у сучасному гуманітарному дискурсі». Щороку кафедра бере участь в організації науково-звітної конференції студентів Інституту філософської освіти і науки, до роботи в якій залучає не тільки студентів-філософів, але і студентів інших спеціальностей.

Кафедра філософської антропології має широкі наукові зв'язки, зокрема співпрацює з науковцями Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України, Академією муніципального управління, Інститутом філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Центром гуманітарної освіти НАН України, Товариством «Знання» України, Університетом сучасних знань, Софійським університетом імені К. Охридського (Болгарія).

Спільно із відділом філософської антропології Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України кафедра організує щомісячний Міжнародний методологічний семінар «Філософська антропологія як метаантропологія», в якому беруть участь провідні науковці багатьох країн світу. За десять років роботи семінару було проведено більше 100 засідань, де розглядалася проблематика філософської

Зліва направо перший ряд: аспіранти кафедри філософської антропології: Катерина Леонідівна Качур, Олександра Дмитрівна Смірнова, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри Людмила Леонідівна Шкіль, завідувач кафедри, доктор філософських наук, професор Світлана Анатоліївна Крилова, доктор філософських наук, професор, професор кафедри Назіп Віленович Хамітов, лаборант кафедри Маргарита Азаркіна.

Зліва направо другий ряд: кандидат філософських наук Вселена Олександрівна Крилова, аспірант Костянтин Олександрович Поліщук; асистент Олександр Олександрович Хахалін, аспірант Роман Володимирович Чорний, кандидат політичних наук, доцент кафедри Чорна Лідія Валеріївна.

Специфіка та актуальність предметної галузі кафедри філософської антропології

Кафедра філософської антропології НПУ імені М.П. Драгоманова – єдина в Україні кафедра, де викладаються та вивчаються проблеми філософії людини, людської природи та її меж. Це є вкрай актуальним у сучасному глобалізованому світі з новими викликами людській природі – викликами неототалітаризму, гендерних інновацій й трансгуманізму. Філософська антропологія (від грець.: *anthropos* – людина і *logos* – вчення, слово) – 1) у широкому розумінні синонім філософії людини – розділ філософії, у якому розглядається буття людини, її місце у світі, колізії сутності й існування людини; 2) у вузькому розумінні – вчення низки німецьких мислителів початку ХХ століття (М.Шелер, Г.Плеснер, А.Гелен).

Термін «антропологія» у європейській культурі використовується вже І.Кантом, який вважає, що про людину варто філософствувати особливим чином, але лише у вченні Л.Фейєрбаха антропологія стає системоутворюючим принципом. Л.Фейєрбах протиставляє антропологію (вчення про людину та її сутність) теології (вченню про Бога) і заявляє, що саме антропологія буде філософією майбутнього.

Філософська антропологія в строгому сенсі розвивається в німецькій філософії першої половини ХХ століття. Її засновник М.Шелер прагне до осягнення природи людини, визначаючи її через поняття «дух», і на цій основі усвідомлює «положення людини в Космосі». Людина як одухотворена істота, на думку М.Шелера, має здатність до творення відносних і абсолютних цінностей, що стають умовою існування культури. Г.Плеснер вбачає специфіку людини в її ексцентричності, здатності бути в кожен момент свого життя «іншою стосовно себе». Е.Кассієр осмислює людську природу через поняття «символ», а людину трактує як «символічну тварину» – істоту, що здатна розуміти символи і творити їх; це дозволяє їй залишити межі тваринного світу.

Отже, можна стверджувати, що німецька філософська антропологія першої половини ХХ століття говорить про людину як істоту, що постійно долає свої межі у свідомому зусиллі. Однак на відміну від екзистенціалізму та персоналізму, в цій філософській антропології мова йде про подолання меж людини в рамках її буденного буття, без зміни сутності людського, без трагічного особистісного зусилля, що глибинно змінює людське. Якщо ж ми припускаємо, що людське буття – щось більше, ніж буденність, то ми повинні визнати: сучасна філософія людини є чимось більш широким, ніж філософська антропологія у вузькому розумінні

слова; але вона не відкидає її, а містить у собі конструктивним чином. На основі цих постулатів розвиваються екзистенціальна антропологія та метаантропологія.

У ХХІ ст. філософська антропологія використовує в якості емпіричної бази низку узагальнень конкретних антропологічних дисциплін палеоантропології, біологічної антропології, культурної антропології, соціальної антропології, політичної антропології, педагогічної антропології, антропології права тощо, виступаючи для них методологічною і світоглядною основою. Це перетворює сучасну філософську антропологію в метаантропологію у найширшому сенсі слова – в антропологічне вчення на метарівні, яке узагальнює висновки спеціальних наук про людину.

Однак є і специфічні теми, що характерні лише для філософської антропології та складають основу її предмета, наприклад: становлення світогляду, межі людини і людства, екзистенціальні виміри людського буття, які також роблять її метаантропологію відносно конкретних антропологічних дисциплін. При цьому метаантропологія в прямому сенсі може бути усвідомлена і як напрямок філософської антропології.

Інновації навчальної роботи кафедри філософської антропології

Нові курси та спецкурси, які відповідають найсучаснішим тенденціям філософської освіти та науки

Зважаючи на найсучасніші тенденції філософської антропології в Україні та світі, до навчального плану запропоновані такі спецкурси:

1. Філософська антропологія як метаантропологія.
2. Соціальна метаантропологія.
3. Антропологія статі та гендеру.
4. Антропологія сім'ї.
5. Антропологічні основи психоаналізу.
6. Вступ до андрогін-аналізу.
7. Основи афоризмотерапії.
8. Екранна метаантропологія.
9. Метаантропологія міста.
10. Екзистенціальні й метаантропологічні основи самореалізації особистості:

Розробка та впровадження інноваційних форм роботи зі студентами й аспірантами

На кафедрі філософської антропології постійно відбувається актуалізація індивідуальної та самостійної роботи студентів в контексті підвищення креативного потенціалу особистості. Для цього поруч з традиційною формою підготовки рефератів запроваджується робота у формі есе, які не лише здаються викладачеві, а й «захищаються» перед аудиторією, при цьому акцент робиться на формулюванні новизни підходу порівняно з уже існуючими розробками. Це сприяє недопущенню плагіату в студентському і, надалі, аспірантському середовищі.

Важливим також є розвиток діалогової форми взаємодії викладачів та студентів, яка актуалізує набуття філософського світогляду – критичного, самостійного, творчого і внутрішньо цілісного.

Заняття зі студентами, особливо з магістрантами й аспірантами, проводяться у формі методологічних семінарів, що сприяє розвитку евристичного мислення й актуалізує здатність до наукової роботи.

Наукова робота кафедри філософської антропології

Лабораторія філософської антропології як метаантропології (лабораторія метаантропологічних досліджень): концепція, напрямки, форми роботи

Сучасна філософська антропологія як філософія розвитку людини: метаантропологія

Актуальність лабораторії метаантропологічних досліджень.

Метаантропологія (від мета – над і антропологія – наука про людину) може бути визначена як філософська теорія про межі буття людини, його екзистенціальні виміри, умови комунікації в цих вимірах і архетипові основи цивілізації та культури. Метаантропологія як вчення з'являється вже у пізнього М.Шелера в контексті усвідомлення можливостей трансцендування людини за «межі життя» – у духовний простір, в якому людське з'єднується з божественним, а людина перетворюється в партнера (Mitbildner) Творця. Незалежно від М.Шелера поняття «метаантропологія» було використано американським філософом і культурологом Д.Бідні (Bidney), що трактує метаантропологію як теорію, що вивчає проблеми природи людини, культурної реальності, а також архетипів та міфології.

Зважаючи на те, що проблема вимірів людського буття, а також комунікації характерна для філософської антропології, екзистенці-

лізму і персоналізму як найважливіших напрямів філософії людини ХХ-ХХІ століття, закономірним буде висновок, що метаантропологія інтегрує підходи філософської антропології, екзистенціалізму й персоналізму.

У сучасній українській філософії метаантропологія є однією з тенденцій розвитку Київської світоглядно-антропологічної школи, започаткованої академіком В. Шинкаруком.

Метаантропологія як напрям української філософії може мати інтегрально-методологічне значення для сучасного соціогуманітарного знання як проект, що ґрунтується на структуризації людського буття на буденний, граничний і метаграничний виміри, яким відповідають буденний, особистісний та філософський типи світогляду. Буденне буття людини формується волею до самозбереження й продовження роду, граничне – з одного боку, волею до влади, з іншого – волею до пізнання і творчості, метаграничне – волею до любові, свободи і толерантності.

На цій методологічній основі метаантропологія розгортається у футур-антропологію – науку, що прогнозує фундаментальні тенденції еволюції людини і людства і передбачає пов'язані з ними колізії. (Вперше принципи такого проекту метаантропології були докладно обґрунтовані в книзі: Хамитов Н. Философия человека: от метафизики к метаантропологии. Кн. 1. Философия человека и его пределов: возможность метаантропологии. Кн. 2. Пределы мужского и женского: введение в метаантропологию / Н.Хамитов. – К., Ника-центр, М.: Институт общегуманитарных исследований, 2002. – 336 с.)

Значення метаантропології в сучасному соціогуманітарному знанні може бути осмислене у двох фундаментальних теоретико-методологічних виявах: як метатеорії наук про людину, її буття в культурі та соціумі, що інтегрує результати цих наук, та філософії трансцендування. В результаті філософська антропологія як метаантропологія може бути осмислена у широкому та строгому сенсі, що виражає специфічну подвоєність її завдань та предмету.

В обґрунтуванні концептуальних основ філософської антропології як метаантропології у прямому сенсі (власне метаантропології) граничне буття людини, а, почасти, й буденне, виходячи з традицій, укорінених у екзистенціальній та персоналістичній філософії, трактується як корелят екзистенції, а метаграничне буття – як корелят трансценденції. Для вираження специфіки метаграничного буття людини вводиться поняття антропо-трансценденції. Такий підхід продовжує теоретичні пошуки пізнього М. Шелера, М. Бердяєва та представників Київської світоглядно-антропологічної школи.

Метаантропологія у прямому сенсі слова та постантропологія (трансгуманізм) є альтернативними світоглядними та методологічними стратегіями осмислення природи людини та її майбутнього: якщо метаантропологія робить акцент на цілісному розвитку людини, то постантропологія – на тілесних трансформаціях людини сучасного типу за допомогою різноманітних технологій.

Метаантропологія є філософською антропологією епохи фундаментальної антропологічної кризи: починаючи від її екологічних аспектів і закінчуючи аспектами ментально-політичними. У цьому плані метаантропологія виступає антропологією взаєморозуміння, антропологією толерантності – системою ідей і концептів, завдяки яким відбувається усвідомлення неможливості досягти подолання антропологічної кризи сучасності через монологічні і самодостатні метанаративи. Метаантропологічний дискурс є виходом за межі замкнених метанаративних структур у людському бутті, що відповідає реаліям епохи постмодерну.

Метаантропологія може бути розділена на персоналістичну й комунікативну. Персоналістична метаантропологія досліджує людське буття в екзистенціально-особистісних вимірах; комунікативна метаантропологія вивчає умови і логіку комунікації між різними людськими співтовариствами – у тому числі етноантропологічними. Тому комунікативна метаантропологія за необхідності стає етноантропологією – вченням про екзистенціальну неповторність етносів і можливості комунікації між ними з огляду на цю неповторність. Метаантропологія як етноантропологія є наукою про умови комунікації етносу й особистості в усій її екзистенціальній повноті, виходячи тим самим на актуальну проблему сучасності – проблему прав людини.

Метаантропологія у прямому сенсі може бути осмислена як методологія, що може бути евристично цінною для постановки й вирішення низки фундаментальних проблем буття сучасної людини.

У дослідженнях сучасного українського автора, доктора філософських наук, професора С.Крилової вибудовується проект соціальної метаантропології, який може бути значущим для соціальної філософії й соціології. Він полягає в тому, що використовує тріадичну методологію для розуміння людського буття, яка пропонується в проекті метаантропології (буденне, граничне, метаграничне буття людини), але застосовує цю методологію не до людини як неповторної екзистенції та особистості, а до суспільства, а також до людини в контексті суспільства. Отже, в соціальній метаантропології мова йде про буденне, граничне, метаграничне

буття суспільства та людини в суспільстві. Соціальна метаантропологія та комунікативна метаантропологія – це дуже близькі, але не тотожні наукові напрями. Комунікативна метаантропологія має більш широкий предмет – вона досліджує комунікацію і на рівні індивідів, і на рівні груп – соціальну комунікацію. Якщо комунікативна метаантропологія досліджує і особистісну, і соціальну комунікацію, то соціальна метаантропологія досліджує передусім соціальну комунікацію в суспільстві.

Персоналістична і комунікативна тенденції метаантропології з'єднуються в метаантропології статі, що вивчає духовне і душевне як екзистенціальні вияви чоловічого та жіночого начал. Такий підхід відкриває нові евристичні можливості для філософії статі та гендеру, зокрема розуміння причин внутрішньої самотності чоловіка та жінки, можливості гармонії відносин між ними на рівні цілісної духовно-душевної взаємодії, а також усвідомлення досягнень та втрат гендерної рівності у світі. У сучасній українській філософії статі та гендеру, заснованій на проекті метаантропології, ця концептуальна позиція розвивається в роботах українських дослідників Л.Гармаш, І.Зубавіної, Н.Нікішиної, М.Препотенської, О.Рубан та ін. Усе це робить метаантропологію методологічною і світоглядною основою низки напрямів сучасного психоаналізу, передусім актуалізуючого психоаналізу й андрогін-аналізу.

Метаантропологічний підхід був застосований при вивченні екзистенціальних вимірів віртуальної реальності Д.Свириденко, а також в дослідженнях впливу кіно і телебачення на природу сучасної людини, здійснених В. Криловою (проект екранної метаантропології).

Метаантропологія як методологічна стратегія була використана М.Препотенською для дослідження екзистенціальних вимірів феномену риторики, а також для осмислення буття людини в сучасному мегаполісі (проект метаантропології міста). На основі проекту метаантропології С.Киселиця досліджує віру як екзистенціал, що проходить складні метаморфози в житті особистості.

Ключові концепти метаантропології «буденне, граничне й мета-граничне буття людини» були задіяні О.Зайченко при аналізі рольової гри як феномену культури, Л.Тарасюк – при вивченні ініціації креативності в бутті людини, С.Зобіним – при аналізі кореляцій розвитку природного й штучного інтелекту, В.Клочковим – при досягненні феномену проблемності людського буття, Ф.Фоміним – при дослідженні трансформацій сім'ї в сучасній Україні.

Проект метаантропології виявився евристично плідним і в царині релігієзнавства, зокрема у здійсненні компаративістського аналізу

християнства та індуїзму, що знайшло своє відображення у роботах доктора філософських наук В.Матвєєва.

Значущою стає метаантропологія і в сучасному етичному й естетичному знанні. Метаантропологічний підхід, зокрема, представлений у словнику «Етика і естетика», виданому на грант Софійського університету ім. К. Охридського, в якому до українських авторів (Н.Хамітов, С.Крилова) долучилася знаний у Європі етик Сільвія Мінева, що розвиває метаантропологічний підхід у царині біоетики.

При кафедрі філософської антропології працює Лабораторія метаантропологічних досліджень, яка інтегрує наукові дослідження кафедри.

Мета роботи лабораторії метаантропологічних досліджень при кафедрі філософської антропології – розвиток наукових шкіл, які розвивають доктори філософських наук, професори кафедри. Зокрема, доктор філософських наук, професор Хамітов Н.В. розвиває школу філософської антропології як метаантропології, андрогін-аналізу та філософії статі і гендеру, доктор філософських наук, професор Крилова С.А. – школу соціальної метаантропології, доктор філософських наук, професор Матвєєв В.О. – школу релігійної метаантропології та метаантропології самореалізації особистості.

Лабораторія метаантропологічних досліджень є центром, в якому беруть участь викладачі кафедри, аспіранти і студенти. Завідувачем лабораторії метаантропологічних досліджень заплановано зробити доктора філософських наук, професора, автора проекту метаантропології в сучасній українській філософії Н.В. Хамітова.

Форми роботи лабораторії метаантропологічних досліджень кафедри філософської антропології

Методологічні семінари та наукові студентські гуртки

1. Методологічний семінар «Філософська антропологія як метаантропологія» (спільно з відділом філософської антропології Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України), де члени кафедри можуть вступити у наукову комунікацію з науковцями НАН України та колегами з інших університетів, в тому числі й зарубіжних.

2. Методологічний міжкафедральний семінар «Філософія. Людина. Культура», який кафедра філософської антропології організує для викладачів ІФОН НПУ імені М.П. Драгоманова.

3. Методологічний семінар викладачів кафедри філософської антропології «Філософська антропологія в структурі сучасного філософського знання», на якому всі викладачі кафедри регулярно ви-

стувають з доповідями, що репрезентують їх наукові дослідження.

4. Методологічний семінар докторантів та аспірантів кафедри філософської антропології, на якому докторанти, аспіранти та здобувачі кафедри філософської антропології мають можливість виступити з концепціями дисертацій, обґрунтувати їх методологічні підходи, обговорити гіпотези та пункти новизни своїх робіт.

5. Науковий гурток студентів з проблематики філософії розвитку людини (метаантропології), на якому студенти долучаються до найсучасніших наукових досліджень у галузі філософської антропології з можливістю подальшого вступу найбільш талановитих з них в аспірантуру.

Підготовка та видання навчальної та наукової літератури

Важливим аспектом роботи лабораторії метаантропологічних досліджень кафедри філософської антропології є видання навчальних посібників, словників, підручників, монографій європейського рівня. Заплановано загальний план видань на період до 2020 р.

У січні 2015 р. був виданий навчальний посібник зі словником «Історія філософії: проблема людини. (Вступ до філософської антропології як метаантропології)» (професори Хамітов Н.В., Крилова С.А., доцент Гармаш Л.Н.).

Надалі за участю лабораторії кафедри філософської антропології планується видання низки монографій, підручників і словників.

У 2015 р. – видання підручника «Філософія: буття, людина, світ» (професор Хамітов Н.В.).

З 2016 р. по 2020 р. планується видання підручника зі словником «Філософська антропологія» (професори Крилова С.А., Хамітов Н.В., Любивий Я.В., Матвеев В.О.), посібника до спецкурсу «Філософська антропологія як метаантропологія» (професори Хамітов Н.В., Крилова С.А.), посібника до спецкурсу «Самореалізація особистості: екзистенціальні й метаантропологічні аспекти» (професор Матвеев В.О.), а також видання словників «Людина та культура» (професори Хамітов Н.В., Крилова С.А., Матвеев В.О.), «Екзистенціальна психологія, психоаналіз, андрогін-аналіз», «Філософія мистецтва і арт-терапія» (професори Хамітов Н.В., Крилова С.А.).

Проведення конференцій, методологічних семінарів та «круглих столів»

Кафедра філософської антропології планує проведення щорічної Міжнародної конференції (спільно з відділом філософської антропо-

логії Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України), яка буде підсумовувати роботу щомісячного методологічного семінару «Філософська антропологія як метаантропологія».

30-31 березня 2015 р. кафедрою філософської антропології була проведена Міжнародна науково-практична конференція: «Філософія людини як шлях гуманізму та гідності у граничному бутті суспільства: підхід філософської антропології як метаантропології» та круглий стіл на тему: «Філософська антропологія в теоретичних та практичних вимірах: освіта, наука, мистецтво і медіа-простір», у яких взяли участь викладачі Інституту філософської освіти і науки.

У 2016 р. планується Міжнародна конференція «Метаантропологія та постантропологія як методологічні стратегії сучасної філософської антропології».

Кафедра філософської антропології проводить міжкафедральний методологічний семінар «Філософія. Людина. Культура». 18 березня 2015 р. був проведений семінар на тему: «Проблема гідності у вимірах війни та миру», який став доволі резонансним. Семінар відкрив Андрущенко В.П. – академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, доктор філософських наук, професор, ректор Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Привітав учасників семінару Дробот І.І. – доктор історичних наук, професор, директор Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Були присутні не тільки викладачі й науковці з НПУ імені М.П. Драгоманова, а й з багатьох українських і зарубіжних університетів та наукових установ.

«Круглі столи» з антропологічної проблематики проводяться як зусиллями кафедри, так і спільно з іншими кафедрами Інституту філософської освіти та науки, а також з іншими університетами, науковими інститутами та центрами.

Кафедра філософської антропології веде роботу щодо підготовки фахового видання з філософських наук: «Філософія. Людина. Культура» (філософська антропологія, філософія культури та низка суміжних філософських спеціальностей).

Колектив кафедри філософської антропології також працює над можливістю організації роботи кафедри як випускаючої.

Нові напрямки організаційної й виховної роботи кафедри філософської антропології

У 2014-2015 р.р. було створено сторінку кафедри філософської антропології на сайті ІФОН, а також сторінки та групи у соціальних

мережах, де відображається навчальна, наукова, організаційна та виховна робота кафедри і відбувається заохочення талановитої молоді до вступу в Інститут філософської освіти та науки НПУ імені М.П. Драгоманова.

Спільно з Асоціацією Філософського Мистецтва кафедра філософської антропології організувала студію «Філософське мистецтво», яку відвідують студенти, аспіранти, докторанти, викладачі університету, що займаються художньою творчістю, а також творча інтелігенція з інших закладів. Ця студія передусім є літературно-філософською – мова йде про філософську есеїстику, а також філософську поезію та прозу. У подальшому планується залучення митців, що займаються філософським живописом та скульптурою, а також авторів філософського кіно та телебачення.

У студії відбувається аналіз творів, робота над текстами, проведення літературних конкурсів з виданням найкращих робіт, а надалі планується проведення вернісажів, кіноконкурсів тощо. Переможці конкурсів матимуть можливість бути запрошеними в телепрограми «Свобода думки», «Мистецтво життя» та «Нічні роздуми», які веде професор кафедри філософської антропології Хамітов Н.В.

У подальшому є можливість створити в межах студії «Філософський театр».

Наявність студії «Філософське мистецтво» сприяє покращенню іміджу не лише кафедри, а і всього Інституту філософської освіти і науки, що дає можливість залучення творчої молоді як абітурієнтів.

Керівники студії – професори Хамітов Н.В., Крилова С.А.

Розвиток міжнародних зв'язків кафедри філософської антропології

Кафедра філософської антропології розвиває наукові зв'язки передусім з філософським факультетом Софійського університету імені Климента Охридського, а також з Національним університетом Гьонсан (м. Джинджу, Республіка Корея).

Проводяться конференції, «круглі столи», методологічні семінари, а також написання спільних підручників та словників з філософської антропології.

Популяризація наукових ідей кафедри філософської антропології

Кафедра філософської антропології активно популяризує свої наукові ідеї. Так, протягом 10 років професори кафедри, доктори філо-

софських наук Хамітов Н.В. та Крилова С.А. проводили авторські програми «Філософські діалоги» та «Особистість і доля» на Радіо-Ера FM. Хамітов Н.В. провів більше 500 передач, певна кількість яких була присвячена антропологічній проблематиці. Крилова С.А. – більше 400 передач, де розглядала проблематику людського існування.

Також професор Н.В. Хамітов протягом останніх семи років є ведучим телепрограм «Свобода думки», «Мистецтво життя» та «Роздуми про вічне».

"Нічні роздуми" з Назіпом Хамітовим. Гість – Віталій Хромець

НАЙВАГОМІШІ ВИДАННЯ КАФЕДРИ

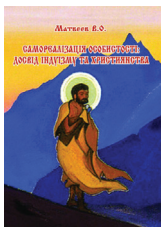
Розова Т.В. Утопія та сучасність: Навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 1997. – 132 с.

Навчальний посібник є спеціальним курсом лекцій для аспірантів та студентів філософських спеціальностей. Обрана проблематика дозволяє на міждисциплінарному рівні проводити гуманітарну підготовку аспірантів. Виклад матеріалу базується на існуючих програмах з курсу «Філософія» та «Історія світової та української культури».

Розова Т.В., Шинкарук О.В. Класична німецька філософія: Навчальний посібник. – Одеса: Юридична література, 2000. – 52 с.

Запропонований навчальний посібник є складовою частиною (поряд з навчальними посібниками «Антична філософія», «Філософія середньовіччя», «Філософія відродження», «Філософія просвітництва», «Філософія нового часу») авторської розробки дисципліни «Історія філософії», що викладалася авторами протягом кількох років у Національному університеті імені Тараса Шевченка та Одеській національній юридичній академії. Посібник складається з тематичного матеріалу, контрольних питань для перевірки знань студентів та списку рекомендованої літератури. Мета цієї роботи полягає у сприянні гуманізації освіти у напрямі ідеалів і цінностей світової культури, у формуванні світоглядних орієнтирів студентської молоді для осмислення шляхів розбудови майбутнього України.

Матвеев В.О. Самореалізація особистості: досвід індуїзму та християнства.- Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф» - 2010. – 340 с.

Монографія присвячена дослідженню проблеми самореалізації особистості, яка є однією з кардиналь-

них проблем сучасності. Автор вважає, що саме релігія є першою формою самореалізації особистості. Порівнюючи індуїзм та християнство, що само по собі є досить важливим в сучасному діалозі культур, автор намагається, в першу чергу, знайти спільні засади цих двох релігій і на основі цього відтворити цілісну систему самореалізації особистості в релігійній парадигмі. Компаративістський аналіз здійснюється в історико-культурному, онтологічному, теолого-антропологічному, фізичному, морально-психологічному та духовному вимірах.

Це дослідження адресоване науковцям, викладачам та студентам вищої школи, а також всім, хто цікавиться проблемами самореалізації людини, християнством, індуїзмом, йогою та езотерикою.

Крилова С.А. Краса людини: особистість, сім'я, суспільство (соціально-філософський аналіз): Монографія. – Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф». – 2011. - 344 с.

Чи може краса бути не лише естетичною, а й етичною, більше того, соціальною категорією? Автор вважає, що у відомому вислові Ф.Достоевського «Краса рятує світ» не випадково використовується слово «світ», а не просто «людина». Краса повинна рятувати світ як міжлюдську комунікацію, спільноту людей. Така постановка питання робить феномен краси фундаментальною проблемою саме соціальної філософії. Усе це є особливо актуальним для сучасного ринкового суспільства, в якому краса замінюється гламурністю. При цьому дослідниця аналізує красу як цілісність – в усіх її проявах, від тілесної краси до краси світогляду особистості, її вчинків і відносин у сім'ї та суспільстві.

Дослідження буде актуальним для студентів, аспірантів, викладачів та вчених, а також усіх тих, хто шукає відповіді на питання про сенс і призначення краси людини.

Концептуальні засади суспільного розвитку: управлінський вимір: монографія / А.М. Михненко, С.О. Кравченко, І.В. Пантелейчук, Т.В. Розова та ін.; за ред. д-ра іст. наук, проф. А.М. Михненка. - К.: УкрСІЧ, 2013. – 355 с.

У колективній монографії викладено базові концепції управління суспільним розвитком у сучасних умовах, досліджено тенденції переходу від традиційного державного управління до урядування. Розкрито засади, нові підходи і актуальні проблеми взаємовідносин громадянського суспільства і держави. Виділено важливі напрями забезпечення національної безпеки України. Досліджено процеси управління суспільними трансформаціями в Україні, розглянуто відповідні проблеми та ризики.

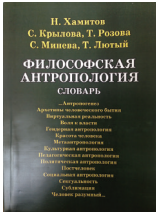
Хамітов Н., Крилова С., Гармаш Л. Історія філософії: проблема людини. Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2015. – 365 с.

Лекції висвітлюють основні етапи історії міркувань про людину та її межі – від прозрінь давньосхідних й античної релігій та філософій до філософських концепцій сучасності. Одна з лекцій зустрічі Сходу і Заходу в українському бутті.

Перевага посібника в наступному:

- доступний і динамічний стиль викладу, окремі лекції читаються як філософський роман;
- підхід до історії філософії як до комунікативної системи;
- виклад філософських ідей у контексті культури;
- не тільки культурно-історичний, а й методологічний принцип періодизації історії філософств про людину;

Адресується студентам вузів і коледжів усіх спеціальностей, які вивчають базовий курс філософії. Посібник буде корисним також при вивченні інших гуманітарних дисциплін – етики, естетики, соціології, психології, культурології, релігієзнавства, політології.

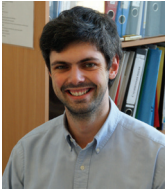

Хамітов Н., Крилова С., Розова Т. та ін. Философская антропология: словарь. Видання 2-е, доповнене та перероблене. – К.: КНТ, 2014. – 456 с.

У книзі розглядаються найважливіші терміни філософської антропології, яка є смисловим центром сучасних знань про людину і, узагальнюючи дані антропологічних наук, виступає метаантропологією - наукою про межі людської природи, походження людини і перспективи її еволюції.

Тому словник «Філософська антропологія», написаний міжнародним колективом авторів під редакцією відомого в Україні та за кордоном філософа Назіпа Хамітова, буде актуальним для студентів, аспірантів, викладачів і науковців, а також для всіх тих, хто шукає відповіді на питання про сенс людського буття, можливості гуманізму і місце людини в світі.

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

ДРОБОВИЧ АНТОН ЕДУАРДОВИЧ – кандидат філософських наук, викладач кафедри філософської антропології Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова.

Освіта: у 2010 році закінчив Інститут філософської освіти і науки і здобув кваліфікацію «магістр філософії». У 2013 році закінчив аспірантуру кафедри культурології НПУ імені М.П. Драгоманова за спеціальністю «теорія та історія культури».

Фахова діяльність: з 2010 року викладає на кафедрі філософської антропології Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова. У травні 2014 р. захистив дисертацію на тему: «Гедоністичний дискурс як феномен європейської культури: філософсько-антропологічний аналіз». Автор 50 наукових публікацій, двох програм навчальних дисциплін – «Аналітика міфу» та «Етико-естетична традиція в українській педагогіці» та співавтор двох програм навчальних дисциплін – «Етика» та «Проблема людини у філософії».

Сфера наукових інтересів: міфологія, філософія культури, філософська антропологія, структурна антропологія, логіка, актуальні проблеми сучасної філософії.

РОЗОВА ТАМАРА ВІКТОРІВНА – засновник та завідувач (з 2004 до 2014 року) першої в Україні кафедри філософської антропології, доктор філософських наук (1997 р.), професор (2002р.), академік Академії наук Вищої школи України. Освіта: фортепіанний факультет Одеського державного музичного училища (1978), історичний факультет (1984), аспірантура (1988) Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, докторантура (1996) Інституту філософії Національної академії наук України. Фахова діяльність: асистент, старший викладач, доцент кафедри філософії Одеської національної академії будівництва та архітектури (1988 – 1998), професор, завідувач кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія» (1998 - 2003), головний консультант Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві

України (2003 - 2005), державний експерт Національного інституту проблем міжнародної безпеки при Раді Національної безпеки та оборони України. Коло професійних інтересів: наукова та аналітична робота з проблем соціальної філософії; філософії, антропології права й політики; філософської та культурної антропології. У 2006 – 2010 роках член експертної ради ВАК України. У 2010 – 2011 рр. голова спеціалізованої вченої ради з захисту дисертацій за спеціальністю 26.00.01 – теорія та історія культури. За роки наукової роботи видано більш ніж 100 наукових та науково-методичних праць (з них - 10 монографій, 2 підручники, 21 навчальний посібник). Серед них як одноосібні, так і колективні монографії: «Утопія та сучасність», «Утопія как социокультурный феномен», «Український соціум», «Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки 2004», «Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки 2005», «Специфика становления гражданского общества в Украине», «Громадянське суспільство: історія та сучасність», «Концептуальні засади суспільного розвитку: управлінський вимір»; підручники та посібники з курсів «Філософія», «Історія української культури», «Філософія та антропологія права», «Філософська антропологія», «Антропологія мистецтва», «Порівняльна антропологія», «Антична філософія», «Філософія середньовіччя», «Філософія відродження», «Філософія Нового часу», «Філософія Просвітництва», «Німецька класична філософія» та ін. Протягом 30 років під керівництвом академіка Т.В. Розової створена та функціонує наукова школа, захищено 15 дисертаційних досліджень. Подяки і відзнаки: Відмінник освіти України (2002 р.), Грамота Верховної Ради України. За заслуги перед українським народом (2010 р.), Медаль «За наукові досягнення» (2012 р.)

КРИЛОВА СВІТЛАНА АНАТОЛІВНА – завідувач кафедри філософської антропології, доктор філософських наук, професор. Освіта: закінчила філологічний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О.М. Горького у 1987 р. (зараз Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова). У 1994 році в цьому ж університеті отримала другу вищу освіту за

спеціальністю «Психологія», спеціальність – Психологія. Практична психологія в системі освіти.

Аспірантура при Київському державному університеті харчових технологій (1994-1997). Захистила кандидатську дисертацію «Безсмертя особистості як етико-екзистенціальна проблема» у 1997 р. зі спеціальністю 09.00.07 – етика. У 2000 р. отримала диплом доцента кафедри культурології. У 2012 р. захистила докторську дисертацію на тему: «Краса як феномен соціального буття людини: соціокультурні та гендерні аспекти» за спеціальністю 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. У 2014 р. отримала диплом професора кафедри соціології. Фахова діяльність – з 1994 по 1997 р.р. – асистент та аспірант кафедри філософії Київського державного університету харчових технологій (зараз Національний університет харчових технологій). У 1997–2000 р.р. – доцент кафедри культурології Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. З 2000 р. – доцент кафедри педагогіки та психології Академії муніципального управління (м. Київ), з 2001 р. – заступник завідувача кафедри соціальних дисциплін. З 2005 р. – завідувач кафедри соціальних дисциплін Академії муніципального управління. З 2008 по 2011 р.р. – докторант кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. З 2012 р. – завідувач кафедри соціальних дисциплін Академії муніципального управління (м. Київ). З вересня 2014 р. завідувач кафедри філософської антропології НПУ імені М.П. Драгоманова. Більше десяти років – автор та ведуча популярної філософської програми «Особистість і доля» на Радіо-Ера FM.

Викладає курси: філософська антропологія та актуальні питання філософської антропології в Інституті філософської освіти і науки та загальний курс філософії в Інституті мистецтв, Інституті соціальної роботи та управління, Інституті корекційної педагогіки та психології. Здійснює керівництво бакалаврськими та магістерськими дипломними роботами. Неодноразово брала участь у захисті кандидатських та докторських дисертацій в якості офіційного опонента. Автор понад 150 наукових, науково-методичних та публіцистичних праць. Найбільш відомі – «Безсмертя особистості: ілюзія чи реальність?», «Краса людини: особистість, сім'я, суспільство: соціально-філософський аналіз».

У співавторстві написала книги «Історія філософії: проблема людини (вступ до філософської антропології як метаантропології)». «Філософський словник: людина і світ», «Етика: путь к красоте отношений», «Етика и эстетика: словарь ключевых терминов», «Философская антропология: словарь», а також філософські романи-казки «Таїна гобіта» і «Магічна книга» (псевдоніми «Нез і Лана Світлі»).

Коло наукових інтересів: Дослідник проблем філософської антрополо-

гії, етики, естетики, гендерної антропології, соціальної філософії, теорії та практики психоаналізу. Як теоретик-філософ системно займається дослідженнями ідеї безсмертя в життєвому світі особистості, краси в бутті людини, екзистенціальних аспектів відносин чоловіка та жінки. Автор напрямку «соціальна метаантропологія», в якому базові положення метаантропології професора Н.Хамітова застосовуються не тільки до особистості, а й до суспільства. На відміну від традиційної соціальної антропології, яка розглядає архетипові основи суспільства в його буденному бутті, і лише іноді в граничних ситуаціях, соціальна метаантропологія системно досліджує архетипові підстави виходу соціуму за межі буденності в граничні та метаграничні стани, що дає можливість адекватно аналізувати суспільні системи в періоди криз і робити футурологічні прогнози, Подяки і відзнаки: Має низку грамот та відзнак від університетів, наукових і державних установ в Україні та за кордоном.

ЛЮБИВИЙ ЯРОСЛАВ ВАЛЕРІЙОВИЧ – професор кафедри філософської антропології, доктор філософських наук, провідний науковий співробітник Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. Освіта: філософський факультет Київського Національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Спеціаліст філософії, викладач філософських дисциплін».

Аспірантура при Інституті філософії НАН України (1973-1976). Кандидатська дисертація «Критичний аналіз філософії культури Томаса Еліота» (1979). У 1980 отримав диплом кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.05 – історія філософії. У 1996 році отримав диплом старшого наукового співробітника. Докторська дисертація «Динаміка та тенденції розвитку сучасної суспільної свідомості (самоорганізаційний аспект)» (1997). У 1998 році отримав диплом доктора філософських наук за спеціальністю 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії.

Фахова діяльність: робота у відділі історії зарубіжної філософії Інституту філософії НАН України з 1973 р. У даний час – провідний науковий співробітник цього

відділу. З 2009 року і до цього часу працює на посаді професора кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за сумісництвом.

Викладає курси біосоціогенези людини, релігійної антропології, історії соціальних вчень в Інституті філософської освіти та науки. Здійснює керівництво бакалаврськими та магістерськими дипломними роботами. Неодноразово брав участь у захисті кандидатських та докторських дисертацій в якості офіційного опонента. Автор понад 80 друкованих наукових та науково-методичних праць.

Коло наукових інтересів: соціальна філософія та філософія історії, історія філософії, релігійна антропологія. Проблеми природи людини та суспільства, самоорганізації суспільства, ціннісної орієнтації людини в сучасному мережевому, віртуальному суспільстві.

МАТВЄЄВ ВІТАЛІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ - доктор філософських наук, професор кафедри філософської антропології, дійсний член (академік) Міжнародної Академії культури безпеки, екології та здоров'я.

Освіта: у 1985 р. закінчив філософський факультет Київського державного університету ім. Тараса Шевченка; аспірантура МДУ ім. М.В. Ломоносова (1987-1990 рр.); докторантура НПУ ім. М.П. Драгоманова на кафедрі культурології (1996-1999 рр.).

Фахова діяльність: НДПІ ім. М.В. Гоголя – 1985-2002 рр. (асистент, старший викладач, доцент, в.о. завідувача кафедрою філософії); Академія податкової служби – 2002-2003 рр. (доцент, заступник завідувача кафедри); Університет «Україна» – 2003-2004 рр. (доцент кафедри гуманітарних дисциплін); Університет новітніх технологій – 2004-2014 рр. (завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін). Автор близько ста наукових публікацій (з них три монографії та три посібника – з філософії, соціології та релігієзнавства (останній з грифом МОН України)).

Коло професійних інтересів: філософія, релігієзнавство, політологія, соціологія, етносоціологія, соціальна антропологія, культурологія, історія української та зарубіжної культури, східна філософія, нетрадиційна релігійність,

езотерика, йога, проблема самореалізації особистості, історія козацтва, відновлення національних традицій духовного розвитку, українське характерництво та ін.

РЕМЕНЕЦЬ ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософської антропології.

Освіта: Філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «магістр філософії, викладач філософських дисциплін». Аспірантура при Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова (2005-2008рр.). Тема дисертаційного дослідження: «Базові цінності становлення громадянського суспільства в Україні». У 2011 р. отримала диплом кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.03. – соціальна філософія та філософія історії. У 2014 р. – звання доцента кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Фахова діяльність:

2006-2013 рр. – асистент кафедри філософської антропології Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

З 2013 року по сьогоднішній день працює на посаді доцента кафедри філософської антропології Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова та до кінця 2014 року була заступником завідувачої кафедри з наукової роботи.

Викладає загальний курс філософії в таких інститутах: Фізико-математичний інститут, Інститут фізичного виховання та спорту, Інститут соціальної роботи та управління; курс логіки для студентів Інституту фізичного виховання та спорту та Інституту корекційної педагогіки та психології. А також ряд спец. курсів в Інституті філософської освіти і науки: педагогічна антропологія, філософська антропологія, порівняльна антропологія. Здійснює керівництво бакалаврськими та магістерськими дипломними роботами.

Неодноразово брала участь у захисті кандидатських

дисертацій в якості офіційного опонента.

Автор понад 40 друкованих наукових та науково-методичних праць.

Коло наукових інтересів: фундаментальні проблеми соціальної філософії сучасної України, зокрема становлення громадянського суспільства; перспективи та розвиток педагогічної антропології в освітньому процесі.

Відзнаки та нагороди: нагороджена Почесною грамотою за сумлінну плідну працю і досягнення високих показників у професійній діяльності та з нагоди святкування 175-річчя від дня заснування Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

ХАМІТОВ НАЗІП ВІЛЕНОВИЧ – професор кафедри філософської антропології НПУ імені М.П. Драгоманова, провідний науковий співробітник Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, доктор філософських наук, професор.

Освіта: У 1985 р. закінчив філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «філософія», кваліфікація «філософ, викладач філософських дисциплін».

У 1992 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за темою: «Мистецтво як художнє розв’язання суперечності людського життя».

З 1994 р. має вчене звання доцента. У 1998 р. отримав вчений ступінь доктора філософських наук, захистив дисертацію за темою: «Самотність як феномен людського буття» зі спеціальності – «філософська антропологія, філософія культури». Для завершення докторської дисертації отримав грант Президії Національної академії наук України та Президії Міжнародної академії наук. У 2007 р. здобув вчене звання професора.

Фахова діяльність: З 1987 по 1992 рр. працював викладачем кафедри філософії Національного університету харчових технологій. З 1992 – в Інституті філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, в якому пройшов шлях до провідного наукового співробітника.

З 2007 р. – професор кафедри філософської антропології Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова Професор низки українських та

зарубіжних університетів, зокрема Болгарії, Росії, Польщі, Південної Кореї. Член наукових товариств та академій в Україні та за її межами.

Фундатор напрямку «філософське мистецтво». Засновник та Президент Асоціації Філософського Мистецтва (з 1988 р.). Автор філософських романів, книг афоризмів та віршів (творчі псевдоніми – «Нез Світлий» та «Ян Нез»).

Почесний Президент Міжнародної асоціації актуалізуючого психоаналізу (1999 р.). З 2002 р. – Президент Міжнародної асоціації актуалізуючого психоаналізу та андрогін-аналізу.

Ініціатор низки інтелектуальних проєктів на телебаченні і радіо. Більше десяти років автор та ведучий популярної філософської програми «Філософські діалоги з Назіпом Хамітовим» на Радіо-Ера FM. Веде авторські телепрограми «Свобода думки», «Мистецтво життя», «Нічні роздуми» на телеканалі ЦК.

Автор понад 200 наукових робіт, з них більше 20 книг, виданих на декількох європейських мовах. Найбільш відомі – «Філософія человека: от метафизики к метаантропологии», «Самотність у людському бутті», «Одиночество женское и мужское», «Освобождение от одиночества», «Тайна мужского и женского», «Афоризмы силы», «Афоризмы свободы», «Філософія: бытие, человек, мир».

У співавторстві написав книги «Філософський словарь: человек и мир», «Этика: путь к красоте отношений», «Этика и эстетика: словарь ключевых терминов», «Філософская антропология: словарь», а також філософські романи-казки «Тайна хоббита» і «Магическая книга» (псевдоніми «Нез і Лана Світлі»). Автор романів "Маска" і "Властелин старости" (підпсевдонімом "Ян Нез"). Дипломант конкурсу «Коронація слова».

Коло наукових інтересів: Автор проєкту філософської антропології як метаантропології, що продовжує розробки Київської світоглядно-антропологічної школи і має міжнародний резонанс. Досліджує проблеми філософії екзистенції, філософії культури, філософії статі, етики, естетики, філософії мистецтва. Особливо резонансними стали дослідження самотності в життєвому світі особистості, екзистенціальні аспекти відносин чоловіка та жінки.

Подяки і відзнаки: Має низку грамот та відзнак від університетів, наукових і державних установ в Україні та за кордоном. У 2013 р. отримав медаль «Драгоманівська родина» Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. (Видано 06.02.2013 р., рішення Вченої ради № 8 від 31.01.2013 р. НПУ імені М.П. Драгоманова). У 2014 р. отримав почесну відзнаку «Георгія Переможця II ступеню». (Видано 04.10.2014 р. з благословіння Патріарха Київського і всієї Русі-України Філарета).

ХАХАЛІН ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ – асистент кафедри філософської антропології Інституту філософської освіти і науки.

Освіта: Інститут перепідготовки та підвищення кваліфікації Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за спеціальністю «Релігієзнавство» (2013); магістратура в Інституті довузівського, заочного та дистанційного навчання Національного університету «Острозької Академії» за спеціальністю «Теологія (Богослов'я)» (2013-2014).

Працює над дисертаційним дослідженням з проблематики полонництва як альтерглобалістської засади розвитку сучасної культури.

Фахова діяльність: учитель старших класів у гімназії-інтернаті №299 Оболонського району міста Києва (2011-2012), з 2012 року працює на кафедрі філософської антропології Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Коло наукових інтересів: проблема релігійної антропології, аналіз теологічних робіт відомих філософів і релігієзнавців.

ЦИМБАЛІЙ ІННА ПЕТРІВНА – старший викладач

кафедри філософської антропології, кандидат філософських наук. Освіта: Філософський факультет Київського національного університету Тараса Шевченка за спеціальністю «Спеціаліст філософії, викладач філософських дисциплін» (1999-2004). З 2004 р. по 2008 р. – аспірантура Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У 2009 р. – кандидат філософських наук. Дисертація на тему: «Філософія польського романтизму: «ідеальна людина» А.Міцкевича, «конструкт народу» Ю.Словацького». Фахова діяльність: З 2009 р. до сьогодні працює старшим викладачем кафедри філософської антропології НПУ імені М.П. Драгоманова. Читає курси: філософія, логіка, проблема людини у філософії, педагогічна антропологія, антропологія мистецтва.

Коло наукових інтересів: філософія романтизму, проблема «досконалості» людини, принцип історизму, ідея єдності слов'янських народів та ін.

ЧОРНА ЛІДІЯ ВАЛЕРІЇВНА – доцент кафедри філософської антропології.

Освіта: закінчила у 2001 році Одеську національну юридичну академію і отримала повну вищу освіту за спеціальністю «правознавство» (диплом спеціаліста з відзнакою); закінчила у 2006 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка і отримала повну вищу освіту за спеціальністю «міжнародне право» (диплом магістра). Аспірантура в Національному інституті стратегічних досліджень при Президентові України (2005-2009). Захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси 4 грудня 2009 року за темою: «Судова влада у взаємодії громадянського суспільства та держави».

Фахова діяльність: з вересня 2009 року і дотепер працює за сумісництвом на кафедрі філософської антропології Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, з вересня 2010 року – на посаді доцента. Викладає курс філософії та антропології права в Інституті філософської освіти і науки, а також курс загальної філософії в Інституті політології та права, Інституті фізичної освіти та виховання. Здійснює керівництво магістерськими дипломними роботами. Брала участь у захисті дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук в якості офіційного опонента.

Автор 26 друкованих наукових та науково-методичних праць.

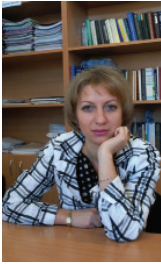
Інформація за основним місцем роботи: з квітня 2002 року по листопад 2013 року працювала у секретаріаті Вищої ради юстиції на посадах головного спеціаліста, радника Заступника Голови ВРІО, завідувача відділу, начальника управління. Має 4 ранг державного службовця.

З листопада 2013 року дотепер є докторантом кафедри філософії, теорії та історії державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Коло наукових інтересів: філософія права, антропологія права, державне управління, соціальна філософія, політологія, правознавство.

Відзнаки та нагороди: Почесна Відзнака Вищої ради юстиції, Почесна Грамота Головного управління Державної служби України, Почесний Знак Вищого адміністративного суду України, Орден княгині Ольги III ступеня та інші.

ШКІЛЬ ЛЮДМИЛА ЛЕОНІДІВНА – доцент кафедри філософської антропології, кандидат філософських наук.

Освіта: Філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Спеціаліст філософії, викладач філософських дисциплін». Аспірантура при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (2007-2010). Тема дисертаційного дослідження «Безумство, сексуальність, влада у філософії Мішеля Фуко». У 2010 р. отримала диплом кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.05. – історія філософії. У 2014 р. – звання доцента кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Фахова діяльність: асистент кафедри філософії Житомирського державного університету імені Івана Франка (2005-2017).

З 2010 року по сьогоднішній день працює на посаді доцента та заступником завідувачої кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Викладає загальний курс філософії в таких Інститутах: природничо-географічної освіти та екології, політології та права, інформатики, управління та економіки освіти, корекційної педагогіки та психології. А також ряд спецкурсів в Інституті філософської освіти та науки: антропологія мистецтва, філософська антропологія, філософія та антропологія права. Здійснює керівництво бакалаврськими та магістерськими дипломними роботами.

Неодноразово приймала участь у захисті кандидатських дисертацій в якості офіційного опонента.

Автор понад 40 друкованих наукових та науково-методичних праць.

Коло наукових інтересів: філософія французького постмодернізму, структурна антропологія, біоантропологія.

КАФЕДРА ДИЗАЙНУ ТА РЕКЛАМИ

Кафедра дизайну та реклами є структурним підрозділом Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова. Рік створення – 2009.

Результатом плідної науково-методичної і наукової роботи викладачів кафедри стало зростання попиту абітурієнтів щодо вступу на напрям підготовки «Дизайн (за видами)*» ОКР «Бакалавр» та спеціальність «Дизайн (за видами)*» ОКР «Магістр».

Очолює кафедру Легенький Юрій Григорович, доктор філософських наук, професор, член Національної спілки художників України, член Спілки дизайнерів України – фахівець з дизайну середовища (монументально-декоративне мистецтво), автор монументальних розписів у м. Кисві, Кишиневі, Переяслав-Хмельницькому, Луганську, Вінниці, автор п'яти навчальних посібників, семи монографій тощо.

Колектив кафедри дизайну та реклами, 2015 р.

Кафедра дизайну та реклами є випускаючою, проводить підготовку студентів за спеціалізаціями: „Дизайн середовища” та „Дизайн одягу”.

Спеціалізація «Дизайн одягу». За цим напрямом студенти навчаються проектуванню колекцій одягу: прет-а-порте, прет-а-порте-де-люкс, авангардних та арт-колекцій, театрального та видовищного костюма. Зокрема студенти постійно отримують знання щодо прогнозування модних тенденцій, новітніх технологій (НТР) у сфері дизайну, одержують знання щодо екологічно безпечної моди. Провідна дисципліна з підготовки фахівців з дизайну – « проектування».

Для дизайнерів одягу – це курс, що охоплює пропедевтику дизайну одягу: семантику неоліту та солярного культу як витоку створення орнаментальних композицій, систему риторичних трансформацій (субстанційне ядро формоутворення в одязі на макро- та мікрорівнях моделювання), освоєння динамічного простору проектування (практики з біонічної клаузури, дитячого одягу, та одягу для вагітних), ар-

хітектуру одягу: мінімалізм як модельний принцип на прикладі прозо одягу, культурологічну колекцію та колекцію прет-а-порте.

Спеціалізація «Дизайн середовища». Майбутні фахівців цього напрямку навчаються та практикуються у проектуванні різноманітних об'єктів середовища, що пов'язані з різними сферами життєдіяльності людини. Це і проектування житлових та громадських приміщень, об'єктів ландшафту тощо.

Для повноцінного опанування фаховою професією необхідним є досконале володіння різними художніми засобами для проектування будь-яких об'єктів середовища, одягу. Важливою складовою професії дизайнера одягу чи середовища є вивчення дисциплін «Проектування», «Рисунок», «Живопис», «Пластична анатомія», «Основи композиції», «Кольорознавство», «Екологічно безпечна мода», «Основи формоутворення», «Матеріалознавство», «Дизайн технології віртуального простору», «Комп'ютерна дизайн-графіка», «Архітектурні конструкції», «Ландшафтний дизайн», «Дизайн-технології одягу», «Типологія поверхонь в одязі», «Семіотика моди», «Синтез мистецтв в архітектурі», «Культурно-історична типологія костюма», «Культурно-історична типологія інтер'єру», «Історія дизайну», «Моделювання», «Проектна графіка», що сприяє новим відкриттям та формуванню індивідуального дизайнерського бачення.

Особливостями школи проектування за напрямками «Дизайн одягу», «Дизайн середовища» в НПУ імені М.П. Драгоманова є:

- риторична система школи;
- використання нової педагогічної технології – застосування евристичних проектних постернів – проекти для дітей (художні школи, дитячі садочки, ігрове середовище тощо.);
- практичне підґрунтя підготовки спеціалістів з дизайну;
- етнографічна практика;
- практика пленер;
- виробнича практика;
- педагогічна практика

Кафедра дизайну та реклами в НПУ імені М.П. Драгоманова створена з метою підготовки висококваліфікованих кадрів-викладачів зі спеціальності «Дизайн». Специфіка освітнянських технологій підготовки фахівців полягає в тому, що кафедра інтегрована в систему гуманітарної освіти Інституту філософської освіти і науки.

Усі дисципліни навчального плану зі спеціальності 8.02020701 «Дизайн (за видами)*» галузі знань 0202 «Мистецтво» викладаються фахівцями відповідних спеціальностей. Лекційні курси на освітньо-кваліфікаційному рівні «магістр» читають доктори і кандидати

наук, члени Національної спілки художників України, Спілки архітекторів України, Спілки дизайнерів України. Проведення практичних і семінарських занять забезпечують кандидати наук, доценти та старші викладачі Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, що мають відповідну фахову підготовку. Спостерігається позитивна динаміка в контексті укомплектування штату інституту викладачами, які мають наукові ступені, а також забезпечується доцільне співвідношення між досвідченими і молодими за віком викладачами.

Чому дизайнерів готують в Інституті філософської освіти та науки?

Головним завданням Інституту є освітня, наукова і практична підготовка фахівців із філософсько-культурологічних, дизайнерських дисциплін, що зорієнтовані перш за все на викладацьку роботу у середніх загальноосвітніх та вищих навчальних закладах. Відповідно основними напрямками поліпшення фахової підготовки студентів Інституту є вдосконалення методологічних засад викладання фахових дисциплін, якісне оновлення їх змісту відповідно до вимог кредитно-модульної системи, впровадження у навчальний процес новітніх методик і технологій навчання та підвищення конкурентоспроможності фаху на ринку сучасних освітніх послуг України.

Підготовку дизайнерів здійснює професорсько-викладацький склад кафедри дизайну та реклами, що є структурним підрозділом Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова, а також інші кафедри інституту й університету. Систематично зі студентами співпрацюють академіки НАН і НАПН України.

Протягом становлення та розвитку кафедри дизайну та реклами захищено 8 кандидатських робіт з різних вузів України, з них одна робота з реклами, інші – з дизайну, моди, проблем культурних практик сучасності.

Важливим напрямком діяльності кафедри дизайну та реклами Інституту філософської освіти та науки є наукова робота. Щорічно викладачами кафедри публікуються різні наукові праці: статті, монографії, посібники, методичні розробки тощо.

Особливість підготовки фахівців на кафедрі полягає у

Перше знайомство з дизайнерською справою

Викладач кафедри Л.М. Дерман консультує абітурієнтів

застосуванні філософсько-естетичного досвіду рефлексії, з дизайнерських практик, зокрема дизайну інтер'єру та одягу.

В Інституті систематично проводяться Дні відкритих дверей. З метою формування контингенту студентів, кафедра дизайну та реклами здійснює постійну співпрацю із закладами-партнерами: навчальними закладами різних рівнів акредитації, центрами позашкільної освіти, які систематично інформують студентів щодо вакансій для наших випускників. Такі заходи стимулюють студентів до навчання та майбутньої професійної діяльності.

На кафедрі проводяться семінари з проблем сучасної моди та дизайну середовища, викладачі кафедри та провідні українські дизайнери одягу проводять майстер-класи з проблем візуальної культури, дизайну тощо.

На кафедрі проведені Всеукраїнські конференції:

1. Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток дизайну у контексті сучасної культури України».
2. Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми розвитку дизайну в сучасній українській культурі» (2014 р.).
3. Всеукраїнська науково-практична конференція «Проблеми розвитку дизайну в сучасній українській культурі» (2014 р.).
4. Всеукраїнська наукова конференція «Дизайн в контексті сучасних практик культури (мода, реклама, шоу-бізнес, естрада, туристична діяльність)» (2015 р.) та інші.

Інститут філософської освіти і науки та кафедра дизайну та реклами:

- визначає зміст дизайнерської освіти з урахуванням державних стандартів освіти та готує фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавр, спеціаліст, магістр;
- розробляє та запроваджує власні програми і проекти навчально-методичної та наукової діяльності дизайнерів;
- бере участь у діяльності всеукраїнських та міжнародних освітніх фондів, організацій, конкурсів, виставок та інших заходів.

Заходи та події на кафедрі дизайну та реклами

25-28 березня 2014 року відбулася виставка студентських робіт спеціальності «Дизайн одягу», з нагоди проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми розвитку дизайну в сучасній українській культурі», яка була присвячена 65-річчю з дня народження та 40-річчю наукової, творчої і педагогічної діяльності доктора філософських наук, професора, звідувача кафедри дизайну та реклами Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова Легенького Юрія Григоровича. Куратор виставки – викладач кафедри дизайну та реклами НПУ імені М.П. Драгоманова Дерман Лілія Миколаївна. У рамках виставки було представлено роботи студентів 1-го курсу (керівник студентських робіт – Легенький Ю.Г.), 2-го і 3-го курсів (керівник студентських робіт – Дерман Л.М.), які презентували свої Риторичні трансформації (2 курс), біонічні та культурологічні клазури (3 курс), архітектони (1-курс).

Зокрема, в рамках виставки було представлено соціальний проєкт «Т.Г. Шевченко – в маси», присвячений 200 річчю з дня народження Т.Г. Шевченка. Після виставки разом з її куратором Дерман Л.М. студенти відвідали Національний музей Т.Г. Шевченка в м. Києві.

Протягом 2014 року студенти разом з викладачем кафедри Дерман Лілією Миколаївною відвідали: Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький Арсенал», де відбулася виставка Українського Авангарду та Art Kyiv contemporary IX. Відвідали «Музей Історії Моди», де побачили приватну колекцію одягу «Модерн» та «Турнюри і криноліни». Завітали до музею національної архітектури та побуту «Пирогово», музею Івана Гончара, де була представлена виставка кімоно «Тасмниця японських візерунків». Побували у іконописній

Майстер-клас для студентів провів відомий дизайнер одягу Віктор Анісімов

Майстер-клас відомої дизайнерки одягу Олени Голець

майстерні Києво-Печерської Лаври тощо.

У 2014 році на кафедрі дизайну та реклами було організовано та проведено два майстер-класи від відомих українських дизайнерів одягу: Олени Голець і Віктора Анісімова. Проведено дві виставки студентських робіт.

Іншим цікавим моментом стала участь студентів кафедри дизайну та реклами спеціальності «Дизайн одягу» в українському тижні моди в 2014 (весна-літо) і у 2015 (осінь-зима) роках, де вони стали помічниками в організації цього заходу, співпрацювали з провідними українськими дизайнерами та моделями тощо.

Цього навчального року плідно співпрацювали з «Асоціацією дитячої моди» (студенти спеціальності «Дизайн одягу» мали змогу втілювати в життя свої творчі мрії та демонструвати колекції дитячого одягу за українськими мотивами). Показ колекції відбувся у рамках фестивалю дитячої моди "Зимові візерунки", на якому студентка кафедри дизайну та реклами за напрямом «Дизайн одягу» Ткач Ганна

Колекція одягу від студентки IV курсу Анни Ткач

здобула нагороду за найкращу колекцію.

Студентка нашої кафедри Кобилинська Марія увійшла до оголошеного списку 23 фіналістів конкурсу ілюстрацій та ескізів сценічного костюма Соломії Крушельницької, оголошеного Ukrainian Fashion Week на підтримку проекту «Атмосфера Крушельницької». У конкурсі взяли участь понад 100 робіт з України та Росії.

У 2015 році кафедрою дизайну та реклами була організована виставка творчих студентських досягнень.

Отже, можна сказати, що сьогодні на кафедрі дизайну та реклами традиційним стало проведення лекцій, круглих столів, майстер-класів за участю відомих викладачів, фахівців з дизайну, архітекторів та художників України та зарубіжжя. Викладачі кафедри дизайну та

реклами залучають студентів до активної участі в усіх кафедральних заходах та ініціюють відвідування ними та їх участь у виставках, семінарах, фестивалях.

Ринок праці

Проблеми дизайну та дизайн-освіти в українській культурі та соціопросторі є нині досить актуальними, адже питання ринку праці наразі стоїть чи не найгостріше. Важливо не лише підготувати спеціалістів високого рівня, а й успішно працевлаштувати їх за спеціальністю.

Наразі, підготовка студентів спеціальностей «Дизайн середовища», «Дизайн одягу» дозволяє працювати їм у сфері реклами, поліграфії, ювелірної справи, декорування. Вони можуть бути ілюстраторами книжок, дизайнерами одягу чи середовища для комп'ютерних ігор, графічними дизайнерами, викладачами середніх загальноосвітніх шкіл, спеціальних гуртків тощо. Студентам за спеціальністю «Дизайн одягу» рівень підготовки дозволяє самореалізуватися за спеціальністю «фешен оглядач», працювати дизайнерами, художниками костюмів, конструкторами одягу, конфекціоністами, технологами з легкої промисловості тощо.

Отже, спеціальність «Дизайн» є достатньо перспективним напрямом щодо розвитку дизайн-освіти. Підтвердженням цього є і той факт, що коефіцієнт заяв вступників, поданих на одне місце, має позитивний, постійно зростаючий характер. Аналіз результатів прийому студентів зі спеціальності «Дизайн» свідчить про стабільність контингенту. Слід зазначити, що Інститут філософської освіти і науки щорічно в повному обсязі виконує державне замовлення з прийому студентів на перший курс.

Студентка Марія Кобилінська презентує ескізи авторської колекції одягу

БІОГРАФІЧНИЙ ДОВІДНИК

БУГАЙ НАТАЛІЯ ЯРОСЛАВІВНА – старший викладач кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, кандидат філософських наук. Освіта: Київський національний університет культури та мистецтв. Фахова діяльність: старший викладач кафедри дизайну та реклами (ІФОН) Київського педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Автор статей з проблем історії костюма, моди: Людина як субститут абсолюту: синкретична стадія формотворення в костюмі. -К., 2010, Антропоморфні витоки костюма Давньої Греції та Середньовіччя. – Рівне, 2010. Українська культура XXI століття: стан, проблеми, тенденції: Зб. Матеріалів Всеукр. Наук.теоретич. Конф., Київ, 22 грудня 2010 р. – К.: Видавн. Центр «КНУКіМ», 2010. – 268с. Секція 4. Наукове осмислення культурних реалій Бугай Н.Я. «Флеш-імідж як феномен давніх культур» НАУКОВИЙ ЧАСОПИС Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія: [зб. Наукових праць] – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. випуск 26 (39) с. 314-321

БУТ НАТАЛІЯ КОНСТЯНТИНІВНА – викладач кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, архітектор, член Спільки архітекторів та Спільки дизайнерів. Прийнята у спілку ландшафтних архітекторів України. З 2009 є членом спілки архітекторів ТІСС (збереження пам'ятників промислової культури в світі). Освіта: художній інститут. Фахова діяльність: викладач кафедри дизайну та реклами (ІФОН) Київського педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. З 1989 за цільовим призначенням працювала архітектором в Закарпатському філіалі «Дніпромісто». З 2000 р. по 2003 р. – аспірант стаціонарного відділення НАОМ за спеціалізацією «Архітектура». З 2003 р. і дотепер педагогічна діяльність у вищих закладах України. Автор

статей з проблем ландшафтного дизайну та дизайну середовища: Сучасні технології в ландшафтному дизайні міського середовища // П'ята Міжнародна науково-практична конференція студентів, магістрів, аспірантів та молодих вчених «Культурно – мистецьке середовище: творчість та технології». 10-11 листопада 2011 р., - Київ, НАКККіМ., Екологізація садово-паркового мистецтва у містах з урбанізованим середовищем // III Міжнародна науково-практична конференція «Архітектура та екологія. Проблеми міського середовища». 15-16 листопада 2011 р., - Київ, НАУ, Концепція ландшафтного планування рекреаційно-меморіальної зони «Меморіал пам'яті» у м. Тараща Київської області. // Наукова конференція «Урбанізовані процеси в гірських ландшафтах і шляхи їх регулювання». 18-19 листопада 2011 р., - Львів, НЛУУ. Регенерація міського середовища з збереженням національних особливостей. Бурштин // I Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні художньо-мистецькі та етнокультурні процеси поліетнічного середовища України».

Нагороди: у 2009 р. в номінації «Підготовка спеціалістів в улюблених закладах України» відзначена «Великою золотою медаллю» Гран-прі, Національною премією України – кращий викладач року (у сфері Ландшафтної архітектури та дизайну «Україна квітуча 2009»). Нагороди за номінаціями: «Велика золота медаль» за видатні заслуги в галузі ландшафтно-архітектури та дизайну «Золота медаль», «Срібна медаль», перші премії.

ДЕРМАН ЛІЛІЯ МИКОЛАЇВНА – викладач кафедри дизайну та реклами, дизайнер одягу, автор статей з проблем культурогенезу тілесних практик моди, флеш іміджу в моді ХХІ століття, екологічно безпечної моди, комунікативної культури в моді тощо. Освіта: закінчила Київський національний університет культури і мистецтв за спеціальністю «Дизайн», аспірантура при Київському національному університеті культури і мистецтв. Фахова діяльність: ТОВ «Альтернатива» - художник-конструктор (дизайнер) (2009 р.). Дерман Л.М. як ди-

зайнер, розпочала співпрацю з Асоціацією дитячої моди (2009 р.). Переможць фестивалю дитячої моди «Зимові візерунки» в номінації pre - a - porter (2009 р.). Фіналіст (у номінації pre - a - porter) Міжнародного фестивалю дизайну та реклами з колекцією «Романтик» (2009 р.). Учасниця міжнародного конкурсу дизайнерів одягу «Кутюр'є року» (номінація сценічний образ) (2009р.). Презентація колекції дитячого одягу «Погляд у дитинство» на весняному фестивалі «KYIV FASHION» в рамках проекту "YOUNG FASHION LINE" (2010 р.). Учасник фестивалю дитячої моди «Зимові візерунки» з дитячою колекцією одягу «Затишне свято» (2013 р.). Дерман Л.М. провела майстер клас на тему: «Еко-дизайн або Екологічно безпечна мода в рамках 18-го Міжнародного фестивалю» Kyiv fashion 2010». У 2010 -2013 р. розробила лінію одягу для спортивного бального танцю для ТМ «Dynasty». 2012 р. - вийшла колекція одягу «Euro land - 2012» присвячена проведенню Euro 2012 в Україні. У 2012 р., як дизайнер, створила образи для телевізійної програми «Весілля буде по-моєму» на каналі СТБ. 2012 р. – розробила жіночу колекцію одягу для ТМ «Dynasty». З 2012 р. – викладач кафедри дизайну та реклами (ІФОН) Київського педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. З 2013 р. розробляє сценічні костюми для танцювальних колективів тощо.

Список друкованих праць: Флеш-імідж в контексті діяльності дизайнерів одягу провідних Домів моди. – К.: Видавничий центр КНУЛ, 2010. Культурні нормативи тілесності в моді. – Київ.: ПП «Видавництво «Гілея», 2014. – Вип. 87 (№8). Комунікативна культура в моді. – Київ, 2014. – Вип. 86 (№7). Соціокультурні комунікації в дизайні XX-XXI століть. – К.: Міленіум, 2014. – № 3. Філософський та соціокультурний аналіз проблем розвитку НТР в проєктній діяльності дизайнерів одягу XX-XXI століття. – Київ.: ПП «Видавництво «Гілея», 2014. – Вип. 92. Екологічний дизайн в контексті модних інновацій та діяльності дизайнерів одягу XX-XXI століття. – Харків: ХДАДМ, 2010. – №1.

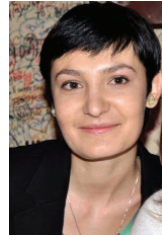
КІРЛОВА АННА ВОЛОДИМИРІВНА – викладач кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Освіта: Київський національний університет культури і мистецтв.

Фахова діяльність: викладач кафедри дизайну та реклами (ІФОН) Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

КУШНІР ЮЛІЯ ВАСИЛІВНА – викладач кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, дизайнер. Фахова діяльність: викладач кафедри дизайну та реклами (ІФОН) Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Автор статей з проблем ландшафтного дизайну та дизайну середовища. Проблеми озеленення культурно-історичних ландшафтів // Международная научная конференция. Национальная академия аграрных наук Украины. Никитский ботанический сад – Национальный учебный центр. Современные проблемы ландшафтной архитектуры и озеленения. Ялта, 2010; Зв'язок історичних ландшафтів з людиною – інвалідом // Всеукраїнська науково-теоретична конференція "УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ХХІ СТОЛІТТЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ". Київ, 2010. Ботанічні сади та дендропарки як наукові і екологічні центри та об'єкти історико-культурної спадщини // III Международная конференция. Ландшафтная архитектура в ботанических садах и дендропарках. Киев, 2011 Концептуальні засади створення рекреаційно-меморіального парку «Пам'ять Полісся» // III Международная конференция. Ландшафтная архитектура в ботанических садах и дендропарках. Киев, 2011; Особенности сохранения историко-культурного наследия Украины в условия города // XX Международной научной конференции «Интегрирование в европейское архитектурное образование с учетом региональных особенностей» и «Актуальные проблемы архитектуры». Ереван, 2011р.

ЛЕГЕНЬКИЙ ЮРІЙ ГРИГОРОВИЧ - завідувач кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, доктор філософських наук, професор, член Національної спілки художників України, член Спілки дизайнерів України. Член спеціалізованої ради Д.26.005.01 по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук у НМА України імені П.І. Чайковського та спеціалізованої вченої ради в НПУ імені М.П. Драгоманова. Освіта: закінчив Харківський художньо-промисловий інститут. Фахова діяльність: завідувач кафедри дизайну та реклами, фахівець з дизайну середовища (монументально-декоративне мистецтво), автор монументальних розписів у м. Києві, Кишиневі, Переяслав-Хмельницькому, Луганську, Вінниці. Автор п'яти навчальних посібників, семи монографій (головні посібники: Лобас В.Х., Легенький Ю.Г. Українська та зарубіжна культура – К., 1997; Легенький Ю. Дизайн одягу. – К., 2008; Андрущенко Т.І., Дробот І.І., Легенький Ю.Г. Дизайн – К., 2012. Монографії: Легенький Ю.Г. Філософія моди ХХ століття. – К., 2003; Легенький Ю.Г. Метаісторія костюма. – К., 2003; Легенький Ю.Г. Український модерн. – К., 2004; Об архітектурі (очерки дизайну інтер'єра). – 2005; Легенький Ю.Г. Естетика (опыт апофатической дескрипции). – 2007; Легенький Ю.Г. Мир как культура. Культура как мир (очерки дифференциальной культурологии).–К., 20012). Коло професійних інтересів: естетичні та культурологічні проблеми мистецтва, дизайну, моди.

РЕПІН ЮРІЙ ГАВРИЛОВИЧ – викладач кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, архітектор, доктор архітектури, професор, дійсний член Академії Архітектури України, автор проектів з житлового середовища, автор численних статей та монографій з проблем архітектурного проектування (1930-2013). Серед робіт останніх років монографії: Рєпин Ю.Г. Уникальное и ординарное в архитектуре. – Киев.: Феникс, 2007, Рєпин Ю.Г. Пространственный город, теория и практика. – Киев.: Феникс, 2009; Рєпин Ю.Г. Архитектура жилища.– Киев.: КП «НИИСЭП» - ИПЦ «ТИРАЖ», 2003.

РОЗУМНИЙ МАКСИМ МИКОЛАЙОВИЧ – викладач кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, доктор політичних наук, професор, член Спільки дизайнерів України. Освіта: Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка (факультет журналістики), 1987-1992, м. Київ Наукові ступені та вчені звання: доктор політичних наук (2007), кандидат філософських наук (1996), старший науковий співробітник (2011). Професійна діяльність: 1992–2000 — Інститут філософії НАН України: аспірант (1992–1995), молодший науковий співробітник, науковий співробітник відділу філософії культури, етики та естетики (1995–2000); 2000 — Інститут соціальної і політичної психології НАПН України, вчений секретар; 2000–2002 — Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доцент кафедри теорії масової комунікації; 2005–2008 — Національний інститут стратегічних досліджень, завідувач відділу стратегічних комунікацій; 2008 — радник віце-прем'єр-міністра України; 2009–2010 — Національний інститут проблем міжнародної безпеки, завідувач відділу гуманітарної політики і безпеки; з 2009 — Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, професор кафедри дизайну та реклами; з 2010 — Національний інститут стратегічних досліджень, завідувач відділу політичних стратегій; Наукові інтереси: фахівець у сфері дослідження політики ідентичності та методології політичного аналізу і прогнозування; перший вітчизняний дослідник ролі суспільних ідей у становленні політичної нації; член авторського колективу з підготовки щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України (2005-2007, 2010-2013), член Науково-експертної ради при Кабінеті Міністрів України (2008-2009); Монографії: Розумний М. Справа честі. Алгоритми національного самоопанування. – К.: Смолоскип. – 1995. – 72 с.; Розумний М. Політичний вибір України. – К.: Смолоскип. – 1999. – 118с.; Розумний М.М. Українська ідея на тлі цивілізації. – К.: Либідь. – 2000. – 288с.; Розумний М.М.

Ідея і нація в інформаційну епоху. – Харків: Майдан, 2006. – 340с.; Розумний М.М. Доктрина дії: соціально-філософський конспект. – Харків: Майдан, 2009. – 134с. Відомості про нагороди і відзнаки: Почесна грамота Верховної Ради України (2001), Почесна відзнака Апарату Ради національної безпеки і оборони України III ст. (2009), Почесна грамота НАН України (2012), почесне звання "Заслужений діяч науки і техніки України" (2012)

СКОВРОНСЬКИЙ ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ

– викладач кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, архітектор, член Співки дизайнерів України, автор проєктів з житлового середовища. Фахова діяльність: викладач кафедри дизайну та реклами (ІФОН) Київського педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Автор посібника "Сковронський В.М. Технології живопису та декоративно-прикладного мистецтва", – К., 1007, популярних видань: Сковронський В.М. Народні ремесла. – К., 2003; Сковронський В.М. Технологія декоративної кураміки. – К., 1998; Легенький Ю.Г., Сковронський В.М., Гула Е.П. Искусство и ремесло (культурология, эстетика, технология). – К., 1996.

СКОВРОНСЬКИЙ БОГДАН ВОЛОДИМИРОВИЧ

– старший викладач кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, член Співки дизайнерів України.

ЮХИМИК ЮЛІЯ ВІТАЛІВНА – доктор філософських наук (2011, спеціальність – 09.00.08 – естетика), професор (2014). Освіта: історико-теоретичний факультет Львівської державної консерваторії імені М.В. Лисенка (1983, музикознавець), аспірантура Київського національного університету імені Т.Шевченка (1990), докторантура Національної музичної академії імені П.І. Чайковського (2005). Фахова діяльність: викладач, старший викладач, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Львівської державної консерваторії імені М.В. Лисенка (1990-2001);

доцент кафедр культурології (2005-2008), етики та естетики (2008-2013), реклами та дизайну (з 2013) НПУ імені М.П. Драгоманова. Коло професійних інтересів: естетико-мистецтвознавчі аспекти проблем класичного та сучасного мистецтва; методологічні засади естетичної теорії. Член спеціалізованої вченої ради Д 26.053.21 в НПУ імені М.П. Драгоманова із захисту дисертацій за спеціальністю 09.00.08 – естетика. Автор більше 70 наукових статей та науково-методичних праць, монографії «Мімізис: естетико-мистецтвознавчий аналіз засадничого принципу класичного мистецтва» (2005), ряду розділів у навчальному посібнику «Естетика» (2014).

ШТОЛЬКО ВАЛЕНТИН ГРИГОРОВИЧ – викладач кафедри дизайну та реклами Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, архітектор, доктор архітектури, професор, народний архітектор України, президент Української академії архітектури, автор численних статей з проблем архітектурного проектування: Архитектура сооружений с всякими покрытиями, – К. : Будівельник, 1979. – 152 с.; Конструктивные решения зданий и сооружений. – К. : Будівельник, 1995 – 236 с.; Архитектурные конструкции гражданских зданий.– К. : Будівельник, 1996. – 224 с. Викладає дисципліни: «Рисунок», «Живопис».

НАУКОВІ ТА АВТОРСЬКІ ШКОЛИ

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ, ЇЇ ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ

Андрущенко Віктор Петрович,
ректор НПУ імені М.П.Драгоманова,
доктор філософських наук,
член-кореспондент НАН України,
академік НАПН України, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України,
Лауреат Державної премії в галузі освіти

Андрущенко Віктор Петрович (1949 р. н.) – доктор філософських наук, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, Лауреат Державної премії в галузі освіти, ректор Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Президент Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи.

1970-1995 – навчався та працював у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (студент, аспірант, викладач, доцент, професор);

1995-1995 – заступник міністра, перший заступник міністра освіти України;

1999-2003 – директор Інституту вищої освіти НАПН України;

2003 і до сьогодні – ректор НПУ імені М. П. Драгоманова.

Автор більш як 800 наукових праць, серед яких – 25 індивідуальних та 50 колективних монографій, підручників, навчальних посібників («Організоване суспільство», 2004 р.; «Освітня політика», 2008 р.; «Світанок Європи», 2013 р. та ін.).

Під керівництвом вченого захищено близько 70 кандидатських та 48 докторських дисертацій.

Комплекс робіт, підготовлений В.П. Андрущенком (у співавторстві з Л.Губерським, В.Кременем та ін.) «Філософія освіти: пошук пріоритетів» (2013 р. у 7 книгах) відзначено Державною премією України у галузі освіти.

Вченим підготовлений та виданий перший в країнах СНД підручник з соціальної філософії, в якому обґрунтовані нові методологічні підходи (плюральна методологія, факторний аналіз тощо) до пізнання феномену соціального; обґрунтовано новітнє бачення „основного питання філософії” як питання про природу, сутність і статус людини; переосмислено традиційні і новітні напрями сучасного філософування; закладені основи політологічного осмислення сучасної соціокультурної реальності, зокрема, українського суспільства, його провідних діячів та виконавців, становлення державності, напрями державної політики; сформована унікальна концепція філософії освіти та науки, обґрунтована новітня аксіологія освітніх процесів, які отримали вітчизняне та європейське визнання.

На основі наукових концептів В.П. Андрущенка розроблено та прийнято Другим з’їздом Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи (Франкфурт-на-Майні, 2013 р.) документ стратегічного значення – «Педагогічну Конституцію Європи».

Нагороджений Орденами «За заслуги» (III, II і I ступенів), Почесними Грамотами Верховної Ради України, відзнаками НАН та НАПН України, Міністерства освіти і науки України.

В.Андрущенко – почесний доктор Харківського національного педагогічного університету імені Г.Сковороди; Дніпропетровського Національного університету імені Олеся Гончара; Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна; Московського міського педагогічного університету (м. Москва, Російська Федерація); Білоруського педагогічного університету імені М.Танка (м. Мінськ, Республіка Білорусь); Пряшевського педагогічного університету (м. Пряшев, Словенія); Єреванського педагогічного університету імені Абовяна (м. Єреван, Вірменія); Одеського педагогічного університету імені К.Ушинського; Волинського національного університету імені Лесі Українки; Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка; Кишинівського педагогічного інституту (м. Кишинів, Республіка Молдова).

Особистий вклад В.П. Андрущенка у розвиток освіти і науки України:

1991 – 1994 рр.: обґрунтування предметного поля, розробка

програми та видання першого в країнах пострадянського простору підручника з «Соціальної філософії» (у співавторстві з М. Михальченком);

1996 – створення Концепції гуманітарної освіти України (керівник групи науковців Міністерства освіти та науки України);

1995-1997 – проведення першого в Україні персоналістського дослідження новітньої української політики; видання монографії «Беловежське. Україна 1991 - 1994. – Леонид Кравчук» (К., 1994) (у співавторстві з М. Михальченком)

2009 - 2003 рр. – створення Інституту вищої освіти НАПН України; формування предметного поля наукового напрямку «Філософія освіти» (створення відділу, відкриття аспірантури та докторантури, введення цього напрямку в перелік напрямів наукових спеціальностей ВАК України) видання першого в країні одноосібного підручника «Історія соціальної філософії» (К, 2000); заснування наукового часопису «Вища освіта України»; видання (у 8 томах) науково-методичного комплексу «Соціальна робота» (керівник авторського колективу і головний редактор); заснування наукового часопису «Філософія освіти»;

2002 р. – створення Національної стратегії розвитку освіти України у ХХІ столітті (координатор робочої групи);

2003 - 2013 рр. – відродження дійсної історії заснування та розвитку Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова; створення першої в Україні кафедри «Соціальної філософії та філософії освіти»; розробка прогностичної науково-політичної абетки (моделі) розвитку незалежної України та видання монографії «Організоване суспільство»; підготовка 25-т. видання «Вища педагогічна освіта України: історія, сьогодення та перспективи розвитку» (заст. керівника проекту); створення Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи; видання одноосібної монографії «Світанок Європи. Проблема підготовки нового вчителя для об'єднаної Європи ХХІ століття»; заснування наукового часопису «Європейські педагогічні студії»; розробка та впровадження міжнародного проекту: «Педагогічна Конституція Європи».

ОСНОВИ ЕТИКО- ЕСТЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Андрущенко Тетяна Іванівна народилася 22 січня 1953 р. у місті Бобруйськ (Білорусь) – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри етики та естетики (з 2008 р.), заслужений працівник культури України (2014 р.)

Здобула історичну освіту у Київському педагогічному інституті імені М.О. Горького (нині НПУ імені М.П. Драгоманова). Понад тридцять років пропрацювала у Національному музеї Тараса Шевченка, пройшовши всі посадові сходинки, була призначена заступником генерального директора з наукової роботи. Сфера наукових інтересів представлена великим доробком з проблем української культури, сучасного образотворчого мистецтва, шевченкознавства, музезнавства. У 1998 р. захистила кандидатську дисертацію

на тему: «Українська культурна традиція та її роль у формуванні світоглядних орієнтацій сучасної молоді (соціально-філософський аналіз на матеріалах творчості Тараса Шевченка)». У цьому ж році була запрошена на посаду доцента кафедри суспільних наук Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, де і сьогодні викладає курси естетики, філософії мистецтва та очолює кафедру суспільних наук. Опублікувала книгу наукових статей «Святе сонечко загляне» (Київ-Львів, 2003) з питань мистецьких граней світогляду Тараса Шевченка та художників його доби, проблем сучасного музезнавства «Письменники-лауреати Державної премії імені Т.Г. Шевченка» (у співавторстві з Л.Зінчук). З 2005 р. одночасно працювала спочатку доцентом, пізніше – в. о. професора кафедри філософії Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, на якій підготувала та успішно захистила у Львівському національному університеті імені Івана Франка док-

Андрущенко Тетяна Іванівна,
доктор філософських наук,
професор, завідувач кафедри етики
та естетики, заслужений працівник
культури України

торську дисертацію на тему «Естетичне як соціокультурний феномен (філософсько-історичний аналіз)».

Має понад 100 наукових праць з проблем філософії культури, мистецтвознавства, естетики, наукових видань з питань шевченкознавства та української культури, є співавтором колективних монографій з філософсько-педагогічної проблематики. Є автором статей та співупорядником 8-го тому Повного Академічного видання творів Т.Шевченка у 12 тт., статей до «Шевченківської енциклопедії» (Інститут літератури імені Т.Шевченка НАН України), енциклопедії «Український Петербург» (Київський національний університет імені Т.Шевченка), автором наукових коментарів та упорядником альбому «Національний музей Тараса Шевченка», аудіо-відео альбому «Митці України Тарасові Шевченку» (Київ, 2004) та перевидання монографії «Антонович Д.В. «Шевченко-маляр» (Київ, 2004), працювала над трьома виданнями «Кобзарів» Т.Шевченка: для масового читача з ілюстраціями вітчизняних художників, подарункового видання, ілюстрованого малярськими творами Т.Шевченка, та факсимільного «Кобзаря» з ілюстраціями В.Седяра.

Є членом двох спеціалізованих вчених рад з захисту дисертацій НПУ імені М.П. Драгоманова та НМАУ імені П.І. Чайковського. Входить до складу редакційних колегій фахових видань.

У 2007 р. опублікувала монографічну працю «Феномен естетичного (філософсько-історичний аналіз)», у 2011 р. – матеріали до спецкурсу «Проблема естетичного в культурі», у 2014 р. – посібник для педагогів «Естетика» (за загальною редакцією) та ін. Постійно друкується в літературно-мистецьких журналах та наукових збірниках, періодичній пресі, виступає на радіо і телебаченні, бере активну участь у багатьох міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Вибрані наукові праці:

1. Андрущенко Т., Гальченко С. Національний музей Тараса Шевченка. Альбом. Упоряд.: Т.Андрущенко, С.Гальченко. – К.: Мистецтво, 2002. – 224 с.
2. Андрущенко Т.І. Святеє сонечко загляне: Тарас Шевченко, його доба та сучасна образотворчість. – Київ-Львів: ПТВФ Афіша, 2003. – 95 с.
3. Святеє сонечко загляне: біографія отельного лица. – К.: Афіша; Львів: Образотворче мистецтво, 2003. – 95 с.
4. Андрущенко Т.І. Тарас Шевченко. Великие художники: их жизнь, вдохновение творчество. – Ч. 24: Тарас Шевченко. – К.: Игл-мосЮкрейн, 2003. – 31 с.

5. Шевченко – маляр. // Д.В. Антонович; вст. слово С.А. Гальченка; післям. Т.І. Андрущенко. – К.: Україна, 2004. – 272 с.
6. Андрущенко Т.І. У всякого своя доля. – К.: Мистецтво, 2004. – 28 с.
7. Шевченко Т.Г. Вибрана поезія. Живопис. Графіка / Gelected Poems. Paintings. Graphic Works. [ред. рада: Микола Жулинський (голова), Тетяна Андрущенко, Сергій Гальченко, Іван Дзюба та ін.; упорядкув. і прим. укр. мовою Сергія Гальченка; авт. передм. Іван Дзюба; художнє оформ. Петра Буркута; пер. англ. мовою Віра Річ]. – К.: Мистецтво, 2007. – 607 с.
8. Андрущенко Т.І. Феномен естетичного (філософсько-історичний аналіз). Монографія. – К.: Знання України, 2007. – 269 с.
9. Андрущенко Т.І. Філософія культури. Розділ до посібника Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Навч. посібн. / За ред. Г.І. Волинки – К.: Вид-во Каравела, 2009. – 368 с.
10. Андрущенко Т.І. Естетичний вимір філософії освіти. Розділ до посібника. Філософія освіти: Навч. посібник / За заг. ред. В. Андрущенко, І. Предборської, – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. – 330 с.
11. Кобзар. Повна ілюстр. зб. / Тарас Шевченко // Кол. уклад.: передм. акад. НАН України І.М. Дзюби, упорядкув. текстів та комент. С.А. Гальченка, ст. та комент. до іл. Т.І. Андрущенко]; ін-т л-ри ім. Т.Г. Шевченка НАН України. – Х.: Клуб Сімейного Дозвілля, 2010. – 720 с.
12. Андрущенко Т.І. Проблема естетичного в культурі (матеріали до спецкурсу): Навчальний посібник. – К.: Університет «Україна», 2011. – 627с.
13. Т.Андрущенко, М.Михаць, Б.Пиць, В.Федоришин Вокальні твори українських композиторів на слова Тараса Шевченка в супроводі камерного оркестру. Навчальний посібник. – Навчальна посібник: Партитура. Випуск II / За заг. ред. А.В. Козир. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 220 с.
14. І.І. Дробот, Ю.Г. Легенький, Т.І. Андрущенко Дизайн. Навчальний посібник – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 703 с.
15. Навчальні програми дисциплін кафедри етики та естетики: Навчально-методичне видання. – За заг. ред. Т.І. Андрущенко. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 96 с.
16. Естетика: Навчальний посібник для педагогів.// За ред. Т.І. Андрущенко. – К.: «МП Леся», 2014. – 613 с.
17. Вовк Л.П., Андрущенко Т.І. Педагогічне Шевченкознавство: Науково-публіцистичне видання. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 38 с.

18. Андрущенко Т.І. Виховний процес та формування естетичних цінностей молоді в українському культурному дискурсі в період глобалізації та інформаційної революції. Розділ у монографії: Людина в сучасному цивілізаційному процесі: філософсько-культурологічні та етико-естетичні виміри: монографія/ М.М. Бровко, Л.Д. Бабушкіна, Е.В. Більченко та ін. – Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2014. – 544 с.

Доктори та кандидати наук, підготовлені під керівництвом Андрущенко Т.І.

Доктори:

Куліненко Л.Б. Практикологічний вимір модернізації вищої педагогічної освіти (2013 р.)

Кандидати:

Перехейда О.М. Духовна культура як основа професійної майстерності педагога: проблема формування та розвитку (2009 р.)

Ушій С.Н. Філософсько-педагогічний феномен Михайла Драгоманова (2010 р.)

Полянська К.В. Естетична освіта в системі підготовки майбутніх педагогів (2010 р.)

Маринець Н.В. Життєвий потенціал особистості: формування та реалізація у трансформаційному суспільстві (2010 р.)

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ГАРМОНІЗАЦІЇ СВІТСЬКОЇ І ДУХОВНОЇ ОСВІТНЬО-ВИХОВНИХ СИСТЕМ

Бондаренко Віктор Дмитрович народився 28 жовтня 1956 року на Чернігівщині в селянській родині. Закінчив Прилуцьке педагогічне училище ім. І.Я. Франка (1976), філософський факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка (1981) та Національну юридичну академію внутрішніх справ (1997). З 1981 року працював у державному апараті, згодом, впродовж десяти років (1983-1993 рр.) на посаді молодшого, старшого, провідного та головного наукового співробітника. Водночас займався викладацькою діяльністю. У 1987 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Критичний аналіз православно-богословської концепції «служіння світові»», 1989 року став старшим науковим співробітником.

Бондаренко Віктор Дмитрович, завідувач кафедри культурології, доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАПН України

1993 року захистив докторську дисертацію: «Інституалізована православна релігійність в контексті суспільно-політичних перетворень в сучасній Україні», у 1997 році отримав вчене звання професора.

З 1993-1997 рр. працював на різних посадах в Адміністрації Президента України. З посади заступника Керівника Служби гуманітарної політики, завідувача відділу науки і освіти Адміністрації Президента України в січні 1997 р. був призначений Головою Державного комітету України у справах релігій і очолював його до жовтня 2005 р. Згодом був директором Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президентіві України. З 2007 року – вчений секретар Вищої атестаційної комісії України, а з 2008 р. – перший заступ-

ник Голови ВАК України. З 2011 по 2014 рр. очолював департамент атестації кадрів вищої кваліфікації Міністерства освіти і науки України. З грудня 2014 р. – завідувач кафедри культурології, яку очолює з 2001 року.

2010 року був обраний членом-кореспондентом Національної академії педагогічних наук, почесний доктор Національного педагогічного університету ім. Михайла Петровича Драгоманова, Дніпропетровського університету економіки і права ім. Альфреда Нобеля, Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, Національного університету внутрішніх справ України. Заслужений діяч науки і техніки України (2000р.), нагороджений орденами «За заслуги II та III ступенів» (2007, 2012р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2001р.) та орденом Держави Ватикан «Григорія Великого» III ст. (2003р.), а також багатьма відомчими та церковними нагородами.

Наукова школа «Соціально-філософські проблеми гармонізації світської і духовної освітньо-виховних систем» являє собою сутність, що передбачає дослідження з соціальної філософії, політології, релігійознавства, історії, педагогіки, правознавства та державного управління і спрямована на вирішення проблеми безболісного повернення української нації і держави на цивілізаційні шляхи розвитку в сегменті зближення світської і духовної освітніх систем.

Історично освітньо-виховний простір постав як реальність завдяки діяльності церкви і тривалий час розвивався як складова релігійно-церковного компоненту, аж доки з його надр не постали світська освіта та наука. В різних цивілізаційних системах цей процес мав свої особистості, що потребують вивчення та компаративістського аналізу.

Ненасильницький, еволюційний шлях розвитку суспільства передбачав розмежування двох освітньо-виховних систем, взаємне критичне оцінювання при збереженні усталених форм співпраці та взаємодоповнення, що мало на меті інтелектуальний розвиток особистості та моральне удосконалення людини і суспільства. В абсолютній більшості суспільств духовна і світська освітні системи чудово співпрацюють та взаємодіють, складаючи собою певну єдність, що лежить в основі більшості національних освітньо-виховних систем і являють собою серцевину освітньо-виховного простору тієї чи іншої нації. Співіснування цих освітньо-виховних систем впродовж століть випрацьовувало необхідні запобіжні засади, що покликані забезпечити ці суспільства як від проявів обскурантизму та клерикалізму, так і від тотального змирщення особистого та суспільного життя.

У країнах та суспільствах, що пережили суттєві революційні зміни, пов'язані із світоглядним неприйняттям релігії та інституційних ви-

нищенням церкви, ситуація в цьому сенсі відрізняється радикальним чином. У них система духовно-релігійного навчання та виховання, як правило, були знищені до тла, а їм протистояв державний атеїзм з відповідною системою світського навчання і виховання, пропагандистським механізмом агресивно-атеїстичного змісту та репресивною системою, покликаною до фізичного знищення релігійно-церковного контексту та його освітньо-виховної системи як засобу передачі релігійних цінностей новим поколінням.

Все це не лише не давало розвиватися світській та духовній освітньо-виховним системам як певній єдності, а створювало своєрідну смугу відчуження між ними, породжувало не лише неприйняття одне одного, а прямо формувало образ ворога. Все це розколювало суспільство, заважаючи йому існувати як єдиному організму, а значить і суттєво знищуючи його ефективність у всіх напрямках його розвитку.

В Україні питання гармонізації діяльності світської і духовної освітньо-виховних систем актуалізувалося за демократизації суспільного життя та релігійного відродження. Однією з якісних характеристик релігійного ренесансу, що розпочався в Україні ще за часів її входження до складу колишнього СРСР, стало відродження системи духовного просвітництва, виховання та навчання.

На початку цього шляху відсутність усталених форм співіснування світської та духовної освітньо-виховних систем породжували взаємні підозри, побоювання та нездорову конкурентність. З часом між ними встановлюється контактність та певна взаємодія, що обіцяє вилитися у результативну співпрацю.

За усієї відмінності змісту світської і духовної освіти вони певним чином інтегруються, особливо що стосується соціально-філософських засад організації суспільного життя та розвитку індивіда. Зasadничі принципи свободи, демократії, непорушності інституту приватної власності, гармонізації егоїстичних та альтруїстичних начал людини, розподілу та перерозподілу суспільних благ, творення спільного блага, кінцевого призначення економіки, оцінки людської праці, розвитку та функціонування основних суспільних інститутів, цінності людського життя та його сенсу тощо.

У галузі виховання позиції двох освітніх систем виявилися значно ближчими, хоча події останніх часів, пов'язані з агресією Росії проти України, виявили і тут немалі розбіжності, пов'язані у першу чергу з питаннями патріотичного виховання та системою національних пріоритетів і цінностей.

Останнім часом, завдяки дослідницькій та експертній роботі наших фахівців, розв'язані чи знаходяться у стані розв'язання ряд питань, пов'язані із подальшою гармонізацією духовно-релігійних

та світських освітньо-виховних систем. Сюди слід віднести державно-суспільне визнання дипломів про духовну освіту та відповідних наукових ступенів та вчених звань, державну акредитацію ряду духовних навчальних закладів, ліцензування їхніх освітніх програм, законодавче забезпечення утворення системи світських навчальних закладів під патронатом церкви тощо.

Подальший розвиток досліджень в межах наукової школи «Соціально-філософські проблеми гармонізації світської і духовної освітньо-виховних систем» відкриває можливість суттєвого поглиблення співпраці між духовними і світськими навчальними закладами і галузі педагогіки, історії, психології та соціальної релігії, культурології та історії культури. Загалом зусилля вчених, об'єднаних рамками цієї наукової теми, спрямовуються на поглиблення єдності української нації, краще усвідомлення нею своєї історичної місії, виховання молоді в дусі відданості національним інтересам і цінностями.

З проблематики, що належить до діяльності наукової школи «Соціально-філософські проблеми гармонізації світської і духовної освітньо-виховних систем» під керівництвом Бондаренка Віктора Дмитровича, було захищено 5 докторських та 11 кандидатських дисертацій з філософії, культурології, релігії, права та державного управління.

Основні публікації Бондаренко В.Д.:

1. Бондаренко В.Д. Сучасне православ'я: тенденції еволюції / Віктор Бондаренко. – Сімферополь: Таврія, 1989. – 11 д.а.
2. Бондаренко В.Д. Релігійна громада у сучасному суспільстві / В.Д. Бондаренко, А.С. Косянчук, В.В. Фомиченко. – К.: Політвидав України, 1988. – 14 д.а.
3. Бондаренко, В.Д. Релігійно-церковне життя в Україні: особливості відродження та розвитку // Актуальні питання державно-церковних відносин та свободи совісті / В.Д. Бондаренко, Т.О. Котлярова. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. – 4 д.а.
4. Бондаренко В.Д. Державно-церковні відносини в Україні: історія, сучасний стан та перспективи розвитку / Б.І. Андрусишин., В.Д. Бондаренко – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 24 д.а.
5. Бондаренко В.Д. Релігія і церква у соціокультурних контекстах ХХ – поч. ХХІ ст. // Історія української культури / – Київ: Наукова думка, 2013. – Т.5: Книга. – 2013. – 6 д.а.

ІСТОРИЧНА ЕВОЛЮЦІЯ СВІТОВОЇ І ВІТЧИЗНЯНОЇ ФІЛОСОФІЇ В ОСВІТНЬОМУ КОНТЕКСТІ

Волинка Григорій Іванович – доктор філософських наук (1989 р.), професор (1991 р.), академік Української академії політичних наук (1997 р.), заслужений діяч науки і техніки України (2000 р.).

Народився 1 травня 1949 р. у місті Ніжин Чернігівської області в сім'ї робітників Волинка Івана Тихоновича і Любові Дмитрівни.

Після восьми класів Ніжинської середньої школи № 1 вступив до Київського електромеханічного технікуму залізничного транспорту. Проїшов армійську службу. Випускник Київського національного університету імені Тараса Шевченка (1976), аспірант філософського факультету (1976-1979).

З листопада 1979 р. працював в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова (тоді Київський державний педагогічний інститут імені О.М. Горького) на посадах асистента, старшого викладача, доцента, професора. З 1989 року очолював кафедру філософії, а у вересні 2003 р. призначений на посаду проректора університету з наукової роботи та міжнародних зв'язків.

17 квітня 2014 року після тяжкої хвороби Г.І. Волинка пішов з життя.

Кандидатська дисертація Г.І. Волинка (1980 р.) присвячена онтологічним і методологічним засадам стилю мислення в природознавстві ХХ століття. Докторська, захищена у березні 1989 р., стосувалась історії і теорії діалектичного дискурсу та соціально-практичних функцій діалектики. Після отримання диплома доктора філософських наук (1989 р.) і призначення на посаду завідувача кафедри філософії керував аспірантами і консультував докторантів. Під опікою Г.І. Волинка кардинально змінилась проблематика кафедральних

Волинка Григорій Іванович, (1949-2014), доктор філософських наук, професор, академік Української академії політичних наук, Заслужений діяч науки і техніки України, відмінник освіти України

наукових досліджень. Вони все тісніше пов'язувались із питаннями духовних засад розбудови держави, із світоглядними запитамися вищої педагогічної освіти, з історією вітчизняної і зарубіжної філософії. Його підопічними, працюючими у руслі зазначених питань, підготовлено і захищено 15 кандидатських і 5 докторських дисертацій. Колишні докторанти Г.І. Волинка А.В. Швецова, Н.Б. Шуст, Н.Г. Мозгова, І.Г. Немчінов, Т.І. Андрущенко, В. Корнієнко, М.О. Зайцев стали визнаними фахівцями і успішно працюють в освітній галузі.

Понад п'ять років Г.І. Волинка входив до експертної ради ВАК України, був членом спеціалізованих вчених рад по захисту кандидатських і докторських дисертацій при НПУ імені М.П. Драгоманова і КНУ імені Тараса Шевченка. З 2004 р. увійшов до складу Громадської колегії при Голові ВАК України. У 2006 р. був призначений головою спеціалізованої вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова по захисту дисертацій з філософської антропології, філософії культури та історії філософії освіти.

Багато уваги вченим приділялось трансформації змісту філософської компоненти вищої освіти. За його навчальними програмами, посібниками і підручниками з філософських дисциплін навчаються студенти і аспіранти. Наукові інтереси Г.І. Волинка стосувались питаннях освітніх засад походження філософського дискурсу, історію філософії, методологію наукового пізнання, гносеологію і логіку, історію освіти. Опубліковано понад сотню праць, серед яких 20 книг – написаних у співавторстві і одноосібно.

Г.І. Волинка удостоєний державних нагород і почесних відзнак громадських організацій. Він має державне почесне звання "Заслужений діяч науки і техніки України" (Указ Президента України № 1178 від 17 жовтня 2000 р.), нагрудний знак "За наукові досягнення" (Наказ Міністерства освіти і науки України N-27 від 03.01.2006 р.), медаль "Відмінник освіти України" (1997 р., 1999 р.), нагрудний знак "Знак пошани" (Розпорядження Київського міського голови від 29.03.2004 р., № 78), золоту медаль № 1 "Михайло Петрович Драгоманов. 1841-1895 рр." (Наказ ректора НПУ імені М.П. Драгоманова від 29 грудня 2004 р.), орден Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня (Указ Патріарха Київського і всієї Руси-України 994 від 28 квітня 2004 р.), орден Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня (Указ Патріарха Київського і всієї Руси-України №998 від 17 травня 2004 р.), Орден Кирила і Мефодія (Указ патріарха Київського і всієї Руси-України № 135 від 1.10.2007 р.), подяки Київського міського голови № 12738 від 17 травня 2003 р. в №28344 від 29 червня 2004 р, Почесну грамоту Академії педагогічних наук України (7 червня 2006 р.)

Доктори та кандидати наук, підготовлені під керівництвом
Г.І. Волинки

Доктори наук:

1. Андрущенко Т.І. «Естетичне як соціокультурний феномен (філософсько-історичний аналіз)» (2008);
2. Корнієнко В.О. «Політичний ідеал: проблеми еволюції та втілення в умовах сучасного суспільного розвитку» (2002);
3. Мозгова Н. Г. "Київська духовно-академічна філософія: аналіз логіко-гносеологічних тенденцій" (2006);
4. Швецова А.В. «Національний характер як предмет соціально-філософського аналізу» (1999)

Кандидати наук:

1. Андрущенко Т.І. «Українська культурна традиція та її роль у формуванні світоглядних орієнтацій сучасної молоді (соціально-філософський аналіз)» (1998).
2. Мозгова Н.Г. «Гносеологічна проблематика у творчості П.І. Ліницького» (1997).

Вибрані наукові праці Г.І. Волинки

1. Діалектика і суспільне життя. – К.: Політвидав України, 1986. – 248 с.
2. Взаимосвязь теории и практики. – К: Высшая школа, 1986. – 248 с. / В соавторстве/.
3. Методы и формы научного познания. – К.: УПОМ Мивуз, 1986. – 448 с. / В соавторстве /.
4. Социально-практическая функция диалектики. – К.: Высшая школа, 1988. – 220 с.
5. Марксистско-ленинская философия. В2-х частях. – К.: МинвузУССР,1989. – 352с. / В соавторстве /.
6. Киевский государственный педагогический институт имени А.М. Горького. Пути становления и развития вуза /1920 - 1990/ - К.: Радян. Школа,1990. – 180 с. / В соавторстве /.
7. Філософія Стародавнього світу/За ред. Г.І. Волинки. – К.: Довіра, 1992. – 192 с. /У співавторстві//.
8. Вступ до філософії. Посібник. – К.: УДПУ імені М. Драгоманова, 1993. – 192 с. /У співавторстві /.
9. Зарубіжна філософія ХХ ст./За ред. Г.Волинки, - К.: Довіра,1993. – 240 с. /У співавторстві /.
10. Людина і світ. – К.: Фотовідеосервіс, 1994. – 400 с. /у співавторстві/.

11. Вступ до філософії у конспективному викладі. Навчальний посібник / За ред.. Г. Волинки і Ю. Федіва/. – К. – Віпол, 1995. – 224 с.
12. Вступ до філософії. Історико-філософська пропедевтика. Підручник/ За ред.. Г. Волинки. –/ К.: Вища школа, 1999. – 624с. (У співавторстві з В.І. Гусєвим, І.В. Огородніком, Ю.О. Федівим).
13. Філософія середніх віків і сучасна духовна культура. Монографія. – К.: Вид-во КІСУ, 1999. – 160 с.
14. Й. Міхневич і М. Федоров: до питання про українські витоки російського комізму // Людина і політика, 2000, № 5 (У співавторстві з Н.Г. Мозговою).
15. Антропологія Й. Міхневича і генеза російського комізму //Принципи віталізму в сучасній науці. – К.:Наукова думка, 2000. (У співавторстві з Н.Г. Мозковою).
16. Дещо про часопростір духовності Київської духовної академії // Людина і політика, 2001, №2. (у співавторстві з Н.Г Мозговою і В.О. Дорошкевичем).

Мозгова Наталія Григорівна, завідувач кафедри філософії Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова, доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України

Наталія Григорівна Мозгова народилася 4 грудня 1957 р. в м. Києві в родині військовослужбовця. Батько Шупик Григорій Савович – військовий льотчик, учасник бойових дій під час Великої Вітчизняної війни, орденоносець, у 1945 р. був удостоєний високого звання Героя Радянського Союзу. Мати Шупик Ніна Василівна – після визволення Києва від німецьких окупантів довгий час працювала майстром на будівельному майданчику по відновленню зруйнованого Хрещатика, у подальшому – домогосподарка.

У 1965 р. стала ученицею 1 класу середньої загальноосвітньої школи № 149 м. Києва, яку успішно закінчила в 1975 р. У цьому ж році стала студенткою філософського факультету Київського державного університету імені Тараса Шевченка. У 1980 р. отримала диплом з відзнакою зі спеціальності „філософія” з присвоєнням кваліфікації „філософ, викладач філософських дисциплін”.

У 1980 р. розпочала педагогічну діяльність у Київському політехнічному інституті на кафедрі філософії у якості асистента, де працювала до 1982 р.

У 1982 р. вступила до аспірантури (очна форма навчання) на кафедру філософії до Київського державного педагогічного інституту ім. О. М. Горького. З 1987 до 1989 рр. – асистент кафедри філософії. З 1987 – 1989 рр. – тимчасово не працювала і проживала у м. Москва. З 1989 до 1993 рр. асистент кафедри філософії Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. З 1993 р. до 1998 рр. – старший викладач кафедри філософії НПУ імені М.П. Драгоманова.

У березні 1997 р. в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка успішно захистила кандидатську дисертацію на тему „Гносеологічна проблематика у творчості Петра Ліницького” зі спеціальності „09.00.05 - історія філософії”.

З 1999 р. – доцент кафедри, з 2004 р. працює на посаді професора кафедри філософії.

З 2000 по 2003 рр. – навчалася в докторантурі НПУ імені М.П. Драгоманова. У вересні 2006 р. захистила докторську дисертацію у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка

за темою „Київська духовно-академічна філософія: аналіз логіко-гносеологічних тенденцій” зі спеціальності „09.00.05 - історія філософії”.

У 2007 р. Наталії Григорівні було присвоєно вчене звання професора кафедри філософії, а у 2011 р. Указом Президента України № 958 присвоєно почесне звання „Заслужений працівник освіти України” за значний особистий внесок у розвиток національної освіти, підготовку кваліфікованих фахівців, багаторічну плідну педагогічну діяльність, високий професіоналізм.

Перебуваючи на посадах старшого викладача, доцента, професора вищого педагогічного навчального закладу, Н.Г. Мозгова працювала за сумісництвом в інших вищих навчальних закладах Києва: Українсько-американському вісконсінському університеті, Відкритому міжнародному університеті розвитку людини „Україна”, Міжнародному університеті фінансів при Національному технічному університеті „КПІ”, Українському державному університеті фінансів і зовнішньої торгівлі, Київському національному університеті культури і мистецтва, Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця, Національній академії СБУ.

За роки роботи в НПУ імені М.П. Драгоманова та в інших вищих навчальних закладах Києва викладала й продовжує викладати такі навчальні дисципліни як „Традиційна логіка”, „Математична логіка”, „Логіка і методологія логічного аналізу тексту”, „Філософія і методологія науки”, „Методологія гуманітарного пізнання”, „Методи та методологія наукового дослідження”, „Онтологія, гносеологія, феноменологія”, „Риторика”, „Філософія”, „Історія української філософії”, „Філософія Відродження і Нового часу” та ін.

Наталія Григорівна є автором біля 270 наукових публікацій. Царина її наукових інтересів – це історія духовно-академічної та університетської філософії України XIX – початку XX ст. Вперше в Україні у галузі історії філософської думки в її наукових доробках було представлено важливу наукову проблему, а саме – теоретичну реконструкцію логіко-гносеологічних поглядів філософів Київської духовної академії та їх загальну оцінку на фоні європейського контексту. Вперше дослідниця ввела у науковий обіг рукописи лекцій та їх текстуальні першодруки з логіки, гносеології професорів Київської духовної академії, зокрема І. Скворцова, В. Карпова, Й. Міхневича, П. Авсенєва, Ор. Новицького, С. Гогоцького, П. Юркевича, П. Ліницького. Її наукові розвідки завжди пов’язані з роботою в архівах м. Києва, зокрема в Центральному державному історичному архіві України м. Києва, Інституті рукопису Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, Державному архіві м. Києва.

Підготовлені під керівництвом Н.Г. Мозгової кандидати наук:

1. Матюшко Богдан Костянтинович «Еволюція філософських поглядів В.Лесевича», спеціальність 09.00.05 – історія філософії (2005 р.);
2. Тютюнник Олена Миколаївна «Особа і суспільство у філософії Пантелеймона Куліша», спеціальність 09.00.05 – історія філософії (2009);
3. Циценко Ганна Богданівна «Християнське анахоретство як філософсько-антропологічна проблема», спеціальність 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури (2011);
4. Туренко Віталій Едуардович «Феномен любові: філософсько-антропологічні виміри східнопатристичної традиції», спеціальність 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури (2014);
5. Шушкевич Євгеній Миколайович «Метафізична проблематика у творчості Людвіга Вітгенштайна», спеціальність 09.00.05 – історія філософії (2015);
6. Березінець Ірина Володимирівна «Логіко-гносеологічна проблематика в творчості Г.І. Челпанова», 09.00.05 – історія філософії (2015);
7. Свищо Вікторія Юрійвна «Лінгвофілософські погляди Д.Овсяннико-Куликовського», спеціальність 09.00.05 – історія філософії (2015).

Основні наукові праці Н.Г. Мозгової (монографії, навчальні посібники, підручники, методичні матеріали)

1. Мозгова Н. Г. Петро Ліницький: життєвий шлях і духовна спадщина : монографія / Н. Г. Мозгова. – К. : Український центр духовної культури. – 1997. – 203 с.
2. Мозгова Н. Г. Історія української філософії : навч. посібник / Ю.О. Федів, Н.Г. Мозгова ; наук. ред. Г.І. Волинка. – К. : «Україна», 2000. – 512 с.
3. Мозгова Н.Г. Філософія : посібник для аспірантів і пошукувачів, які готуються до кандидатського іститу з філософії / Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова, Ю.О. Федів ; Мін-во освіти і науки України, НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002. – 64 с.
4. Мозгова Н.Г. Логіка : навч. посібник для дистанційного навчання /

- Н. Г. Мозгова ; Мін-во освіти України, НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К. : Міленіум, 2003. – 224 с.
5. Мозгова Н.Г. Історія української філософії : робоча навчальна програма / Ю. О. Федів, Н.Г. Мозгова ; НПУ імені М.П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. – К., 2004. – 32 с.
 6. Мозгова Н.Г. Київська духовна академія, 1819–1920. Філософський спадок : монографія / Н. Г. Мозгова. – К. : Книга, 2004. – 320 с.
 7. Мозгова Н.Г. Логіка: методичні рекомендації до практичних занять з курсу «Логіка2. – 2-е вид., перероб. і допов. / Н. Г. Мозгова. – Київ : МУФ, 2004. – 39 с.
 8. Мозгова Н.Г. Логіка : навчальний посібник: 2-е вид., перероб. і допов. / Н.Г. Мозгова. – Київ : МУФ, 2004. – 179 с.
 9. Мозгова Н.Г. Логіко-гносеологічна проблематика в київській духовно- академічній філософії ХІХ–початку ХХ ст. : монографія / Н.Г. Мозгова ; НПУ ім. М. П. Драгоманова – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – 170 с.
 10. Мозгова Н.Г. Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Історія. Сьогодення. Перспективи. 1934–2004 / авт. : В. Андрущенко, Г.Волинка, Н.Мозгова, П.Дмитренко, І.Дробот. – К. : Навчальна книга, 2005. – 255 с. – Бібліогр.: с. 242–253.
 11. Мозгова Н.Г. Філософські науки: посібник для аспірантів і пошукачів, які готуються до кандидатського іспиту з філософських наук / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова, Ю. О. Федів ; Мін-во освіти і науки України, НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ ім.М.П. Драгоманова, 2005. – 104 с.
 12. Мозгова Н.Г. Історія філософії в її зв'язку з освітою: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Г.І. Волинка, В.І. Гусев, Н.Г. Мозгова, І.В. Огородник [та ін.] ; за ред. Г.І. Волинки. – К. : Каравела, 2006. – 480 с. – Бібліогр.: с. 463–473.
 13. Мозгова Н.Г. Логіка : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів /Н. Г. Мозгова; Мін-во освіти України, НПУ ім. М. П. Драгоманова. –К. : Каравела, 2006. – 248 с.
 14. Мозгова Н.Г. Логіка : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів Н. Г. Мозгова. – Київ : Каравела, 2007. – 248 с.
 15. Мозгова Н.Г. Історія української філософії : підручник / авт. : С. В. Бондар, Г. В. Вдовиченко, ... Н. Г. Мозгова [та ін.]. – К. : Академвидав, 2008. – 624 с. – (Альма-матер).
 16. Мозгова Н.Г. Логіка : навчальний посібник для студентів вищих навч.закладів. – 2-ге вид. / Н.Г. Мозгова. – Київ : Каравела, 2008. –247 с.
 17. Мозгова Н.Г. Логіка : робоча навчальна програма дисципліни / Н.Г. Мозгова ; Український державний університет фінансів та між-

народної торгівлі. – К., 2008. – 27 с.

18. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020301 “Філософія (суспільствознавство)” / авт. : Г.І. Волинка, ...Н.Г. Мозгова [та ін.] ; Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова. – К. : Вид-тво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 502 с.

19. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020301 “Філософія (практична психологія)” / авт. : Г.І. Волинка, ...Н.Г. Мозгова [та ін.] ; за ред. Г.І. Волинка, І.І. Дробота, Л.В. Долинської. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 474 с.

20. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.030100 «Релігієзнавство (практична психологія)» / авт. : М.М. Закович, І.І. Дробот, ...Н.Г. Мозгова [та ін.] ; за ред. В.Д. Бондаренка, І.І. Дробота; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова ; Ін-т філософської освіти і науки. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 473 с.

21. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.П. Андрущенко, Т.І. Андрущенко, Г.І. Волинка, ...Н.Г. Мозгова [та ін.] ; за ред. Г.І. Волинка. – К. : Каравела, 2009. – 368 с.

22. Історія Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова : бібліографічний покажчик / авт. вступ. стат. : В.П. Андрущенко, Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова ; укл. О.Бондаренко, Н.Тарасова, Г.Шаленко ; наук. ред. Л.В. Савенкова. НПУ ім. М.П. Драгоманова, Каф. філософії, Наукова бібліотека. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 95 с.

23. Методичні вказівки щодо виконання магістерської роботи / Г. І. Волинка, Н. Г. Мозгова ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, НПУ імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2010. – 23 с.

24. Наскрізна програма практики студентів: методичні рекомендації / Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, НПУ імені М. П. Драгоманова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 23 с.

25. О религиозных философах России и Украины: персоналогические очерки : монография / авторський колектив: Аляев Г.Е., Емельянов Б.В., Суходуб Т.Д., ...Мозговая Н.Г. [и др.]. – Полтава : ООО “АСМИ”, 2010. – 240 с.

26. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: хрестоматія : навч. посібник / В.П. Андрущенко, Т.І. Андрущенко, Н.Б. Адамченко, Г.Б. Бик, Г.І. Волинка (відп. ред., передмова), К.Г. Волинка, Т.П. Глушко, В.О. Дорошкевич, О.В. Кучмій, Б.К. Матюшко, Н.Г.

Мозгова, А.А. Мозговий, Н.С. Назаренко, І.Г. Немчинов, Л.А. Облова, Г.О. Остапчук, Ю.В. Павлов, В.В. Пономаренко, Ю.О. Федів, К.А. Фоменко, О.І. Шульга; за ред. Г.І. Волинки. – К. : Каравела, 2010. – 464 с.

27. Логіка, формальна логіка: програма навчальної дисципліни (курс за вибором) для студентів фармацевтичних навчальних закладів та фармацевтичних факультетів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / Н.Г.Мозгова. – К.: МОЗ України, ЦМК з вищої медичної освіти, 2012. – 21 с.

28. Мозговая Н. Последний профессор философии Киевской духовной академии / Н.Г. Мозговая // Кудрявцев П.П. – Сочинения: в 2 т. / под ред. Волкова А.Г. – Мелитополь: Издательский дом МГТ, 2012. – Т.1. – 332 с. - С. 5 – 24.

29. Мозговая Н. Здрава метафизика Петра Линицкого / Н. Мозговая // Линицкий П.И. – Сочинения в 5 т. / под ред. Волкова А.Г. – Мелитополь: Издательский дом МГТ, 2012. – Т.1. – 455 с. – С. 5 – 39.

30. Волынка Г., Мозговая Н. Й. Михневич: Философия – Божественное Откровение / Г. Волынка, Н. Мозговая // Михневич Й.Г. – Сочинения / под ред. Волкова А.Г. – Мелитополь: Издательский дом МГТ, 2014. – 336 с. – С. 5 - 33.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Долинська Любов Василівна народилася 14 лютого 1949 року.

Після закінчення із золотою медаллю Шендерівської середньої школи Корсунь-Шевченківського району Черкаської області працювала у дитячому садочку, а потім отримала педагогічну освіту у Черкаському державному педагогічному інституті імені 300-річчя Воз'єднання України з Росією (нині Черкаський державний університет імені Б. Хмельницького). Під час навчання в інституті (природничий факультет) розпочинається захоплення психологією, яку майстерно викладав проректор інституту професор Горностай Петро Сидорович, який пізніше багато років працював ректором Житомирського педагогічного інституту і з яким до кінця його життя підтримувались наукові і дружні стосунки. Перемога наукової роботи студентки (тоді Закрепа Л.В.) на Всесоюзному конкурсі студентських наукових робіт з проблеми ставлення до навчання учнів різного віку дала підстави для рекомендації до вступу до аспірантури (1972 р.).

Долинська Любов Василівна
завідувач кафедри психології
Інституту філософської освіти і науки,
заступник директора з наукової роботи
і міжнародного співробітництва
Інституту філософської освіти і науки,
кандидат психологічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України,
відмінник освіти України

Після закінчення інституту молода вчителька біології і хімії їде працювати за направленням до Хмельницької області (Славутський район, с. Киликів). Практичний досвід спілкування з учнями усіх вікових категорій, батьками, вчителями став неоціненним у подальшій як науковій, так і викладацькій роботі.

Влітку 1973 р. Любов Василівна вступає до аспірантури Науково-дослідного інституту психології (нині Науково-дослідний інсти-

тут психології імені Г.С. Костюка НАПН України). Спогади про першу зустріч на вступних екзаменах з такими корифеями психології як Г.С. Костюк, І.О. Синиця, О.В. Скрипченко та інші зберігаються все життя.

У 80-ті роки актуальними стають дослідження, пов'язані з розвитком особистості, становленням і формуванням її певних якостей. Аспірантку прикріплюють до лабораторії формування особистості, і, під керівництвом Боришевського Мирослава Йосиповича (член-кориспондент АПН України, доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії особистості імені П.Р. Чамати, провідний психолог України з проблем психології особистості та її громадянського самовизначення, розвитку самосвідомості), вона розпочинає дослідження теми "Психологічні особливості самоконтролю поведінки підлітків", яку успішно захищає у 1978 році в Науково-дослідному інституті психології АПН України.

Після закінчення аспірантури в 1976 році Любов Василівна отримує направлення Міністерства освіти і науки на роботу викладачем кафедри психології в Київському державному педагогічному інституті імені О.М. Горького, яку очолював на той час надзвичайно талановитий і харизматичний психолог професор Ніколенко Дмитро Федотович. З часом на цій кафедрі отримує вчене звання доцента (1983р.), професора (2000р.), стає завідувачем кафедри (1995р.) долучається до керівництва аспірантськими роботами, які успішно захищаються і створюють Любов Василівні імідж здібного наукового керівника.

Науковий досвід Л.Долинської розвивався і міцнів у середовищі талановитих психологів-учених кафедри психології: проф. Ніколенка Д.Ф., проф. Скрипченка О.В., проф. Кульчицької О.І., проф. Абраменка В.І., проф. Левченка М.В., у творчій лабораторії яких вона формувалась як майбутній вчений-психолог, завідувач кафедри (з 1995 р. і до цього часу). На сьогоднішній день кафедра психології, очолювана Любов Василівною Долинською має у своєму складі 25 осіб (14 штатних і 11 сумісників).

Як завідувач кафедри Л.В. Долинська приділяє значну увагу навчально-методичному забезпеченню підготовки фахівців. Авторським колективом кафедри підготовлено і надруковано під грифом МОН України підручник з загальної психології, навчальний посібник з вікової та педагогічної психології, практикум з загальної та соціальної психології, хрестоматії з загальної, вікової та педагогічної психології. Загалом на кафедрі викладаються близько 30 навчальних дисциплін, з яких розроблено навчальні програми, методичне забезпечення та психологічний супровід.

З моменту створення Інституту філософської освіти і науки Любов Василівна успішно виконує обов'язки заступника директора з наукової роботи і міжнародного співробітництва Інституту філософської освіти і науки.

Професор Л.В. Долинська має більше 240 наукових праць, серед яких монографії, підручники і посібники для ВНЗ, методичні розробки, навчальні програми, статті з проблем педагогічної та вікової психології.

Окремим аспектом діяльності Любові Василівни Долинської є її робота у спеціалізованих вчених рада. 25 років вона незмінно працює вченим секретарем у різних спеціалізованих вчених рада психолого-педагогічного напрямку. Останні 15 років – це спеціалізована вчена рада Д26.053.10 з захисту докторських і кандидатських дисертацій за спеціальністю 19.00.07 – «Педагогічна та вікова психологія». Упродовж багатьох років працює вченим секретарем експертної ради ВАК України з психологічних дисциплін. Очолювала і була членом науково-методичної комісії МОН України з психолого-педагогічних дисциплін. Слід відзначити і внесок у підвищення якості фахівців через експертизу навчальних програм і підручників для ВНЗ, ліцензійних і акредитаційних матеріалів ВНЗ, які готують практичних психологів.

Л.В. Долинська є редактором наукового фахового видання „Науковий часопис” НПУ імені М.П. Драгоманова (видруковано 45 номерів).

За плідну науково-педагогічну діяльність науковця неодноразово відзначено державою і громадськістю. Л.В. Долинська нагороджена грамотами НПУ імені М.П. Драгоманова, подяками ректора, нагрудним знаком „Софія Русова”, нагрудним знаком „Петро Могила”, нагрудним знаком МОН України „За наукові досягнення”, медаллю Г.С. Костюка, срібною медаллю М.П. Драгоманова, орденом „Святої Варвари Великомучениці”, Подякою прем'єр-міністра України.

Науковий напрям, результати діяльності наукової школи Л.В. Долинської

Після захисту кандидатської дисертації основним науковим напрямом наукових пошуків Л.В. Долинської стає проблема особистісно-професійного становлення майбутнього вчителя, яка розробляється в контексті кафедральної тематики вдосконалення професійно-педагогічної підготовки вчительських кадрів під керівництвом Д.Ф. Ніколенка. Метою наукових пошуків Л.В. Долинської в рамках цієї проблематики стало обґрунтування та виявлення закономірностей, механізмів, чинників та психолого-педагогічних умов

особистісно-професійного розвитку майбутнього фахівця. Розв'язуються завдання спрямування освітнього процесу на розвиток пізнавального інтересу, професійної креативності студентів, формування професійного мовлення, комунікативної компетентності, саморегуляції, розвитку особистісної зрілості, становлення ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця. Реалізується міждисциплінарний пошук на основі системного та діяльнісно-особистісного підходів у дослідженні професійної діяльності, компетентнісний підхід до процесів освіти, гуманістичний підхід до проблеми особистісного зростання і самореалізації людини. Висока духовність та творчий потенціал особистості розглядаються Л.В. Долинською основоположними базовими передумовами формування професійної культури майбутнього вчителя. Високодуховна креативна особистість вчителя визначається як результат розвитку когнітивних, операційних та особистісних характеристик індивіда, які можуть бути розвинені у кожного студента за наявності у нього позитивної мотивації в оволодінні вчительською діяльністю, а поєднання набутих знань, умінь та навичок з індивідуальними здібностями та особистісними характеристиками. Усе це надає творчості вчителя власного „почерку”, індивідуального стилю виконуваної діяльності, які й роблять педагога неповторною, яскравою, унікальною особистістю.

Такий підхід до підготовки майбутнього вчителя в роботах Л.В. Долинської зумовлює як розуміння студентами мети педагогічної діяльності – забезпечення кожному учневі можливості стати духовно і фізично розвинутою, вільною, відповідальною, творчою і культурною особистістю, так і оволодіння ними засобами педагогічної майстерності та високим рівнем професійної культури.

Ці ідеї було покладено в основу багатьох кандидатських дисертацій, виконаних під керівництвом Л.В. Долинської. Серед учнів Л.В. Долинської – доктор психологічних наук, професор Бочелюк В.Й. (проректор Запорізького гуманітарного університету); кандидат психологічних наук, професор Зінченко Л.М. (декан вечірнього факультету НПУ імені М.П. Драгоманова); кандидат психологічних наук, доцент Артемчук О.Г.; кандидат психологічних наук, доцент Гоголь О.В. (НПУ імені М.П. Драгоманова); кандидат психологічних наук, доцент Туриніна О.Л. (завідувач кафедри психології Міжрегіональної академії управління персоналом); кандидат психологічних наук, доцент Співак Л.М. (доцент дефектологічного факультету Кам'янець-Подільського університету); кандидат психологічних наук, доцент Співак В.І. (декан дефектологічного факультету Кам'янець-Подільського державного університету); кандидат психологічних наук доцент Демидова Т.Л. (завідувач кафедри психології

Херсонського інституту підвищення кваліфікації вчителів); кандидат психологічних наук, доцент Максимчук Н.П. (Камянець-Подільський державний університет); кандидат психологічних наук, доцент Яремчук С.В. (Мелітопольський державний педагогічний інститут); кандидат психологічних наук, доцент Строяновська О.В.; кандидат психологічних наук, доцент Матяш-Заяц Л.П.; кандидат психологічних наук, доцент Чорна І.М. (декан Тернопільського педагогічного університету).

Захищені під керівництвом Л.В. Долинської роботи можна розділити за кількома напрямками. Це, перш за все, соціально-психологічні основи підготовки майбутнього вчителя. У цьому аспекті виконані роботи: Яремчук С.В. – з формування психологічної спрямованості особистості майбутнього вчителя; Співака В.І. – з розвитку самоконтролю майбутнього вчителя; Уварової Ю.А. – з формування стилю педагогічного керівництва майбутнього вчителя; Зінченко Л.М. та Гоголь О.В. – з проблем розвитку педагогічного мовлення; Ніколаєнко О.С. – з розвитку саморегуляції майбутнього вчителя; Темрук О.В. – з розвитку особистісної зрілості майбутнього вчителя. Надзвичайно актуальною є дисертація доцента Кам'янець-Подільського державного університету Максимчук Н.П. – з формування ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя. Розроблений дисертанткою спецкурс, що включає як теоретичну частину, так і соціально-психологічний тренінг, формує у студентів уявлення про пріоритетні ціннісні орієнтації майбутнього вчителя, сприяє виробленню позитивної мотивації на майбутню професійну діяльність та альтруїстичної спрямованості діяльності вчителя. Цей курс розширює пізнавальний інтерес до оволодіння обраною професією, формує потребу в реалізації ціннісних орієнтацій, що стосуються любові до дитини, розуміння її; сприяє усвідомленню власної системи цінностей та співвідношення їх із ціннісними орієнтаціями майбутньої професії вчителя, змінює акценти з професійно предметних цінностей на ті, що стосуються ставлення до учнів з боку вчителя та стилю поведінки з учнями, сприяє зростанню впевненості в собі, оволодінню новими знаннями, способами мислення та поведінки. Робота переконливо засвідчує, що оволодіння цінностями професії вчителя у навчально-виховному процесі є можливим за виявлення і створення таких психолого-педагогічних умов, за яких такі цінності набувають значущого системного характеру і справляють регуляційний вплив на самостійність особистості. На основі системоутворюючого фактору самопізнання, як провідного компоненту інтеграції психологічних знань у свідомості майбутнього вчителя, відбувається перенесення смислів і значення на дії

і вчинки, підвищення самоактивності та особистісне зростання, яке передбачає розширення ціннісних орієнтацій. Навчально-методичний посібник „Психологія ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя”, написаний Н.П. Максимчук у співавторстві з Л.В. Долинською, рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, в яких здійснюється підготовка педагогічних працівників.

У дисертаційних дослідженнях цього напрямку, виконаних під керівництвом Л.В. Долинської, розроблено ряд соціально-психологічних тренінгів, що дозволяють за відносно короткий проміжок часу сформуванню певні психологічні якості майбутнього вчителя. Так у дослідженнях Л.М. Зінченко і О.В. Гоголь пропонуються тренінги з розвитку педагогічного мовлення. О.В. Темрук розробила тренінг становлення особистісної зрілості майбутнього вчителя, Ю.В. Уварова – тренінг формування партисипативного стилю педагогічного керівництва. Апробовані тренінги використовуються у навчально-виховному процесі викладачами кафедри психології НПУ імені М.П. Драгоманова та інших ВНЗ України.

Другий напрям дисертаційних досліджень, написаних під керівництвом Л. Долинської, пов’язаний із формуванням особистості учня у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. Дослідження доцента Кам’янець-Подільського державного університету Співак Л.М. присвячене виявленню психологічних особливостей ”Я-образу” невстигаючих учнів молодшого шкільного віку. Запропонована нею система роботи з цією категорією учнів дозволяє підвищити успішність молодших школярів та сприяти їх особистісному зростанню. Активізації пізнавальної активності молодших школярів у вивченні іноземної мови присвячене дослідження С.А. Козачук. Апробована у навчально-виховному процесі інноваційна система вивчення іноземної мови дозволяє прискорити процес її засвоєння.

Активно розробляється в ряді дисертаційних досліджень і проблема спілкування та пошуку шляхів оволодіння його навичками і уміннями. Психологічні особливості ускладненого спілкування учнів шкіл – інтернатів вивчалися доцентом Сумського державного педагогічного інституту Г.С. Улуновою; формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів – В.П. Черевко; формування комунікативної саморегуляції майбутнього вчителя – О.С. Ніколаєнко; соціально-психологічні чинники конфліктної поведінки в юнацькому віці – Л.П. Матяш-Заяц.

В аспекті ідей наукової школи проф. Долинської Л.В. продовжують працювати її колишні аспіранти, а нині професори (В.Й. Бочелюк, Л.М. Зінченко) і доценти ВНЗ України (Артемчук О.Г., Тури-

ніна О.Л., Співак Л.М., Яремчук С.В., Максимчук Н.П., Гоголь О.В., Темрук О.В., Чорна І.М.), – всього більше 30 вчених-психологів, які займаються підготовкою педагогічних і наукових кадрів.

Кандидати наук, підготовлені під керівництвом
Л.В. Долинської:

1. Зінченко, Людмила Миколаївна. Психологічні особливості інтелектуально-мовленнєвого компоненту в структурі діяльності майбутнього вчителя: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / Л.М. Зінченко; УДПУ ім.М.П. Драгоманова. – Київ, 1994. – 133 с.
2. Артемчук, Ольга Григорівна. Психологічні особливості засвоєння екологічних понять учнями 6-9 класів: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / О.Г. Артемчук; УДПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 1994. – 133 с.
3. Гоголь, Оксана Василівна. Формування педагогічного мовлення майбутніх вчителів активними методами навчання: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / О.В. Гоголь; УДПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 1997. – 183 с.
4. Співак, Віталій Іванович. Психологічні особливості самоконтролю студентів в процесі засвоєння іноземної мови (на матеріалі англійської мови): дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / В.І. Співак; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 1997. – 201 с.
5. Бочелюк, Віталій Йосипович. Психологічна готовність вчителя до особистісно-орієнтованого навчання: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / В.Й. Бочелюк; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 1998. – 186 с.
6. Туриніна, Олена Леонтіївна. Психологічні особливості професійного самовизначення учнів профільних підкласів: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / В.Й. Бочелюк; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 1998. – 178 с.
7. Співак, Любов Миколаївна. Формування „Я-концепції” молодших школярів з труднощами у навчанні: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / Л.М. Співак; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 1999. – 204 с.
8. Яремчук, Софія Володимирівна. Формування професійно-психологічної спрямованості особистості майбутнього вчителя: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / С.В. Яремчук; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 1999. – 216 с.
9. Максимчук, Наталія Петрівна. Психологічні особливості становлення ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки [Текст]: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / Н.П. Максимчук; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2000. – 221 с.
10. Тимошенко, Вікторія Миколаївна. Психологічні особливості формування мотивації досягнення майбутніх учителів (на матеріалі вивчення іноземної мови): дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / В.М.

- Тимошенко; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2001. – 252 с.
11. Черевко, Валентина Петрівна. Формування комунікативної компетентності майбутнього менеджера у процесі професійної підготовки: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / В.П. Черевко; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2001. – 247 с.
 12. Демидова, Татьяна Анатольевна. Особенности формирования представлений о будущей семье у старшеклассников: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / Т.А. Демидова; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2002. – 269 с.
 13. Строяновська, Олена Василівна. Психолого-дидактичні засоби реабілітації онкологічних хворих різного віку: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / О.В. Строяновська; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2003. – 235 с.
 14. Чорна, Ірина Михайлівна. Формування психологічної готовності майбутнього вчителя до профорієнтаційної роботи у школі: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / І.М. Чорна; Тернопільський держ. пед. ун-т ім. В.Гнатюка. – Тернопіль, 2003. – 349 с.
 15. Хурчак, Ангеліна Едуардівна. Психологічні особливості амбівалентності атитюдів у юнацькому віці: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / А.Е. Хурчак; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2004. – 254 с.
 16. Кульбіда, Наталія Миколаївна. Особистісні детермінанти успішної підготовки майбутніх підприємців: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / Н.М. Кульбіда; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2005. – 205 с.
 17. Матяш-Заяц, Людмила Петрівна. Соціально-психологічні чинники виникнення міжособистісних конфліктів у ранньому юнацькому віці: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / Л.П. Матяш-Заяц; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2005. – 242 с.
 18. Уварова, Юлія Вадимівна. Особистісні детермінанти формування стилю педагогічного спілкування у майбутніх учителів: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / Ю.В. Уварова; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2005. – 246 с.
 19. Темрук, Олена Василівна. Розвиток особистісної зрілості майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / О.В. Темрук; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2006. – 288 с.
 20. Тетерук, Світлана Петрівна. Формування механізмів саморегуляції студентів в іншомовному просторі: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / С.П. Тетерук; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2006. – 221 с.
 21. Томчук, Сергій Михайлович. Генеза негативних психічних станів молодших школярів та їх корекція: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / С.М. Томчук; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2006. – 196 с.

22. Улунова, Ганна Євгенівна. Психологічна корекція ускладненого спілкування в учнів шкіл-інтернатів: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / Г.Є. Улунова; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2006. – 239 с.
23. Гріньова, Ольга Михайлівна. Психологічні особливості професійного самовизначення майбутніх учителів в умовах підготовки за двома спеціальностями [Текст]: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / О.М. Гріньова; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2008. – 376 с.
24. Козачук, Світлана Анатоліївна. Психолого-педагогічні умови розвитку пізнавальної активності молодших школярів у процесі вивчення іноземної мови: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / С.А. Козачук; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2008. – 319 с.
25. Ніколаєнко, Олександр Сергійович. Розвиток комунікативної саморегуляції майбутнього вчителя: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / О.С. Ніколаєнко; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2008. – 227 с.
26. Патинок, Оксана Петрівна. Становлення відповідальності як професійно значущої якості соціального працівника [Текст]: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / О.П. Патинок; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2008. – 250 с.
27. Шевчишина, Оксана Володимирівна. Психологічні чинники виникнення та профілактика конфліктів у молодій сім'ї: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / О.В. Шевчишина; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2010. – 223 с.
28. Ясточкіна, Ірина Анатоліївна. Психологічні чинники виникнення та корекція особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / І.А. Ясточкіна; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2011. – 245 с.
29. Кіясь, Аліна Василівна. Психологічні особливості копінг-поведінки вчителів у педагогічній взаємодії з підлітками-девіантами: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / А.В. Кіясь; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2011. – 198 с.
30. Гришина, Анастасія Вікторівна. Розвиток емоційної спрямованості студентів у процесі їх професійного самовизначення: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / А.В. Гришина; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2013. – 177 с.
31. Косова, Марія Вікторівна. Формування професійної рефлексії у студентів технічних спеціальностей: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / М.В. Косцова; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2013. – 200 с.
32. Романова, Юлія Владиславівна. Ціннісні детермінанти розвитку професійного мислення майбутніх психологів: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / Ю.В. Романова; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2014. – 181 с.

33. Петрова, Алла Сергіївна. Особливості психокорекції соціальних страхів у студентів: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / А.С. Петрова; НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2015. – 250 с.

Вибрані наукові праці Л.В. Долинської:

1. Практикум з загальної, вікової та педагогічної психології. Навчальний посібник. (Авторський колектив) За ред. Д.Ф. Ніколенка. – К., 1979. – Розділ “Психологія підлітка”. – 1 д.а.
2. Самоконтроль підлітків та умови його актуалізації. – Зб. “Психологія”. – К., 1979. – 0,5 д.а.
3. Основи виробничої педагогіки і психології. / За ред. Д.О. Сметаніна / – Навчальний посібник. Розділи 2, 3, 4. – К., 1982. – 303 с.
4. Психологія особистості та міжособистісних стосунків. Діагностичний практикум. Навчальне видання. – К.: УДПУ, 1994. – 3 д.а. (Авт. колектив).
5. Практикум з вікової і педагогічної психології. Навчальний посібник. – К.: УДПУ, 1995. – 3 д.а. (Автор. колектив).
6. «Світ сучасної людини». Навчальний посібник для 9-10 кл. , К., «Магістр-5», 1996, 402 с. (у співавторстві).
7. Долинська Л.В. Проблема особистісного зростання майбутнього вчителя / Л.В.Долинська // Освітнянський журнал «Мандрівець». – 1996. – № 4-5 (13-14), – С. 37-41.
8. Педагогічне мовлення. Навч.-метод. Посібник з спецкурсу для педагогічних закладів, 1996р. Співавтор – Гоголь О.В., Зінченко Л.М., 80 с.
9. Загальна психологія. Курс лекцій. НПУ ім. М.П. Драгоманова, 1997. Авторськ. колектив. 450 с.
10. Долинська Л.В. Проблема підготовки майбутніх вчителів початкових класів до творчої взаємодії з учнями / Л.В.Долинська // Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики: збірник наукових праць. - К., 1997. – С. 55-59.
11. Долинська Л.В. Самопізнання студентів в процесі засвоєння курсів психології / Л.В. Долинська // Науково-методичні проблеми викладання психолого-педагогічних дисциплін в закладах вищої освіти: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 10-11 листопада 1997 р. – Мелітополь, 1997. – С. 181-184.
12. Долинська Л.В. Усвідомлення студентами педвузу завдань та вимог педагогічної діяльності / Л.В. Долинська, С.В. Яремчук // Психологія. Збірник наукових праць. – 1998. – Вип. І. – С. 125-131.
13. Діагностика психологічної готовності вчителя до особистісно-орієнтованого навчання. Психологія, Зб. н. праць. Вип. І, К., 1998. Спі-

вавтор – Бочелюк В.Й.

14. Питання і проблемні ситуації з психології та педагогіки. Навч. посібник для студентів ВНЗ, К., 1997, 260 с.

15. Долинська Л.В. Проблеми формування професійно-психологічної культури майбутнього вчителя / Л.В.Долинська // Наукові записки. НПУ ім. М.П.Драгоманова. – 1998. – Вип. II. – С. 137-147.

16. Долинська Л.В. Діалогічна взаємодія викладача і студента як умова особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя / Л.В.Долинська // Психологія. Збірник наукових праць. – 1998. – Вип. 2. – С. 93-98.

17. Формування психологічної готовності вчителів до особистісно-орієнтованого навчання. Навчально-методичний посібник для шкільних психологів та викладачів ВНЗ РА «Видавник», Запоріжжя, 1999, 50 с. Співавтор – Бочелюк В.Й., 50 с.

18. Долинська Л.В. Проблема формування когнітивного компоненту професійної психологічної культури майбутнього вчителя / Л.В.Долинська // Психологія. Збірник наукових праць. – 1999. – Вип. 2(5). – С. 183-189.

19. Долинська Л.В. Проблеми підготовки вчителя-предметника у світлі поглядів Д.Ф. Ніколенка / Л.В. Долинська // Психологія. Збірник наукових праць (Проблеми підготовки вчителя у спадщині Д.Ф. Ніколенка до 100-річчя з дня народження). – 1999. – Вип. 4(7). – С. 84-91.

20. Долинська Л.В. Умови забезпечення особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя / Л.В.Долинська // Духовність як основа консолідації суспільства: збірник наукових праць НДІ «Проблеми людини». – 1999. – Т.16. – С. 503-506.

21. Долинська Л.В. Шляхи та засоби особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя Стаття. М-ли ювілейної н/п конф-ції «Психолого-педагогічні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах трансформації суспільства». – К., 2000. 0,3 д.а.

22. Долинська Л.В. (у співавторстві). Вікова та педагогічна психологія Навчальний посібник. – К.: Просвіта, 2001.26 д.а.

23. Долинська Л.В. (у співавторстві). Практикум із соціальної психології. Навчально-методичний посібник для педагогічних спеціальностей ВНЗ К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2001. 6,5 д.а.

24. Долинська Л.В. Умови та критерії особистісного зростання в основних персонологічних теоріях Зб. наук. пр. “Психологія”. НПУ імені М.П.Драгоманова, № 11 К., 2000.0,5 д.а.

25. Долинська Л.В. (у співавторстві). Практикум із загальної психології. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2003. 6 д.а.

26. Долинська Л.В. Методи дослідження особистості. Методичний

- посібник. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2003. 2,6 д.а.
27. Долинська Л.В. (у співавторстві). Молода сім'я: проблеми та умови її становлення. Навч. посіб. Видання ДЦССМ, К., 2003.6 д.а.
28. Долинська Л.В. (у співавторстві). Комунікативна професійна компетентність як умова взаємодії соціального працівника з клієнтом. Навчально-методичний посібник ДЦССМ, К., 2003,4 д.а.
29. Долинська Л.В. (у співавторстві). Загальна психологія. Підручник. Вид-во «Либідь» – К., 2005.29 д.а.
30. Долинська Л.В. Викладач – студент: психологія міжособистісних взаємодій. Навчально-методичний посібник. НПУ імені М.П. Драгоманова – К., 2005. 4,4 д.а.
31. Долинська Л.В. (у співавторстві). Загальна психологія: практикум. Навчальний посібник. Вид-во «Каравела» – К., 2005. – 280 с. 12,5 д.а.
32. Долинська Л.В. (у співавторстві) Розвиток пізнавальної активності молодших школярів засобами іноземної мови: навчально-методичний посібник. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2007. – 101с.
33. Долинська Л.В. (у співавторстві) Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. – 2 вид. - К.: Каравела, 2007. – 344 с.
34. Долинська Л.В. (у співавторстві) Загальна психологія: Хрестоматія: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2007. – 640 с.
35. Долинська Л.В., Ніколаєнко О.С. Комунікативна саморегуляція майбутнього вчителя: Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ, 2007. – 88с.
36. Психологія ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя: Навчальний посібник для студентів ВНЗ. – Кам'янець-Подільський: ФОП Син О.В., 2008. – 124с.
37. Долинська Л.В. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник / Л.В. Долинська, Л.П. Матяш-Заяц. – К.:Каравела, 2010. – 304с.
38. Долинська Л.В. Тренінг особистісно-професійної зрілості: навчально-методичний посібник / Л.В. Долинська, О.В. Темрук. – Київ: Видавництво “Марич”, 2010. – 20с.
39. Загальна психологія. Практикум/[Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В.]. – [4-е вид.]. – К.: Каравела, 2011. – 280 с.
40. Долинська Л.В. Геронтопсихологія: Практикум. Хрестоматія. – К., Каравела, 2012. 240 с. (15,6 д.а.)
41. Долинська Л.В., Гріньова О.М. Тренінг професійного самовизначення: Навчально-методичний посібник. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2013. – 168 с.
42. Долинська Л.В., Лисянська Т.М. Педагогічна психологія: Хрестоматія: Навч. посібн. – К.: Каравела, 2014. – 368 с.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА СУСПІЛЬНО- ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ В ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Дробот Іван Іванович народився 18 січня 1951 р. у с. Лук'янівка Тарашанського району Київської області.

Після проходження строкової військової служби та виробництва, упродовж 1972-1977 рр. навчався на історико-педагогічному факультеті Київського державного педагогічного інституту імені О.М. Горького. Навчання в інституті було наповнене активною науковою та громадською роботою. Пройшов школу професора М. Д. Березовчука, доцентів В.Ю. Ніколаєнка і Г.В. Січкаря. Учасник багатьох загальноукраїнських та регіональних наукових студентських конференцій. З 1973 по 1977 рр. був іменним стипендіатом імені Карла Маркса. Неодноразово виїжджав у складі студентських загонів на будови Чукотки, БАМу, Тюменської області.

Дробот Іван Іванович, директор Інституту філософської освіти і науки, завідувач кафедри історії та філософії історії, доктор історичних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений діяч науки і техніки України, відмінник освіти України

Після закінчення з відзнакою інституту вся подальша трудова діяльність І.І. Дробота пов'язана з рідним навчальним закладом. Успішну роботу в комсомольських органах поєднував з викладацькою.

У 1981–1984 рр. навчався в аспірантурі, після чого працював викладачем загальноінститутської кафедри історії. У березні 1986 р., захистив кандидатську дисертацію з проблем ідеологічної, ідейно-політичної роботи молодіжних організацій України в роки Другої світової війни. З 1986 по 2002 р. працював старшим викладачем, доцентом кафедри політичної історії України. Викладацьку роботу успішно поєднував з адміністративною діяльністю. У 1985–1991 рр. – заступник декана дефектологічного факультету, а в 1994–1996 рр. – заступник декана філологічного факультету. З 1995 донині працює на посаді завідувача кафедри історії України (з 2005 р. – історії та філософії історії).

Упродовж 1997–2002 рр. – декан факультету української філології, з липня 2002 р. – проректор з навчально-методичної роботи гуманітарних факультетів університету. У 2003–2005 рр. – проректор з гуманітарної освіти та соціальної політики. Автор концепції реструктуризації педагогічного навантаження професорсько-викладацького складу університету і співавтор системи матеріального стимулювання праці викладачів. З 2005 р. працював на посаді проректора-директора-організатора Інституту історії та філософії педагогічної освіти, а з вересня 2007 р. – директор Інституту філософської освіти і науки.

У вересні 2002 р. захистив докторську дисертацію "Державно-соборницька ідея в практиці українських суспільно-політичних сил еміграції та на західноукраїнських землях (1920-1930 рр.)". У лютому 2003 р. Івану Івановичу присвоєно звання професора по кафедрі історії України.

І.І. Дробот з 2004 р. є головою спеціалізованої вченої ради Д 26.053.02 із захисту дисертацій за спеціальністю 07.00.01 – історія України. У різні роки був членом спеціалізованих вченої ради з філософії, культурології (заст. голови), релігієзнавства.

Член методичної комісії з історії України при Науково-методичній раді МОН України, співавтор типової програми кандидатського іспиту із спеціальності 07.00.01 - історія України, голова журі з історії та краєзнавства МАН України (1995-2004).

Професор І.І. Дробот має широке коло наукових інтересів. Досліджує історію України ХХ ст., зокрема проблематику Другої світової війни, української державної соборності, суспільно-політичної думки в Україні та міжнародного життя, проблем гуманітаризації освіти, філософії історії, теорії та історії української і зарубіжної культури, суспільних комунікацій та методики викладання гуманітарних дисциплін. Вченим опубліковано понад 200 наукових праць, у тому числі монографії, навчальні підручники, посібники, наукові статті, програми, навчально-методичні комплекси тощо.

Він є членом Наукової редакції Головної редакційної колегії Книги Пам'яті України при видавництві «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, членом редакційної ради «Наукового часопису» НПУ імені М. П. Драгоманова, відповідальним редактором серії «Історичні науки», шеф-редактором наукового часопису «Пам'ять століть» (2003-2007 рр.), членом редакційної колегії наукового щорічника «Україна дипломатична», науково-популярного альманаху «Історичний календар», журналів «Духовні студії», «Людина і політика», «Історичний журнал», «Гілея. Наукові студії», «Український церковно-історичний журнал», збірника «Наукові записки НПУ імені М. П.

Драгоманова» та інших наукових видань.

За плідну науково-педагогічну діяльність І.І. Дробота неодноразово відзначено державою, Українською православною церквою і громадськістю та іншими відомчими і громадськими нагородами. І.І. Дробот нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2004), медалями: «Захиснику Вітчизни», «За працю і звитягу» (2015); почесними званнями: «Заслужений діяч науки і техніки України» (2004), «Відмінник освіти України» (1996). Має дві Подяки Київського міського голови (2005, 2006); знаки МОН України «Петро Могила», «За наукові досягнення», Почесну грамоту МОН України, нагороди Української православної церкви Київського патріархату: орден Рівноапостольного князя Володимира Великого II, III ступеня (2003, 2013), орден святих Кирила і Мефодія (2006), святого Миколи Чудотворця (2008); пам'ятний знак «Вірність та честь» II ступеня (Служба зовнішньої розвідки України, 2015); лауреат освітнянських відзнак «Лиш храм збудуй» (2009), «Залиш мені в спадок думку найвищу» (2011); громадських акцій «Флагмани освіти України» (2010), «Науковці України – еліта держави» (2011), почесні імена України «Еліта держави» (2011), «Україна й українці – цвіт нації, гордість країни» (2013); доміант Енциклопедії персональної серії Hübners Who is Who – «Who is Who в Україні» (випуск 2012), має ряд інших відомчих, громадських, університетських нагород.

Іван Іванович в Україні та за її межами добре знаний як фахівець з історії України XX століття, організатор науково-педагогічної та видавничої справи. І. І. Дробот - один з ініціаторів практичного поєднання філологічної та історичної освіти у вищій педагогічній школі, організатор першого в державі Інституту історії та філософії педагогічної освіти (нині – Інститут філософської освіти і науки), ініційованого академіком В. П. Андрущенком.

НАУКОВИЙ НАПРЯМ. РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВОЇ ШКОЛИ І.І. ДРОБОТА

Іван Іванович розпочав активне наукове життя у 1981 р. як аспірант загальноінститутської кафедри історії КДПІ імені О.М. Горького під керівництвом доктора історичних наук, професора, заслуженого працівника вищої школи України П.І. Бакуменка та доктора історичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата Державної премії УРСР, головного редактора "Українського історичного журналу" М.В. Коваля (Інститут історії України НАН України). Їхня праця, благородство, чесність і порядність помножені на вимогливість, наукову чистоту та відповідальність сприяли формуванню та наступному зростанню І.І. Дробота як історика-дослідника і педагога.

Багаторічна дослідницька робота в партійних, державних архівах Москви, Києва, Луганська, Дніпропетровська, Донецька, Луцька, Львова, Рівного, Чернівців, Чернігова та інших міст України і Росії, Міністерства оборони СРСР, ЦК ВЛКСМ дозволила вперше в українській історіографії комплексно і всебічно розкрити протистояння української молоді фашистській окупаційній владі на ідеологічному фронті в роки Великої Вітчизняної війни, зокрема специфіку в організації ідейно-політичної роботи в різних регіонах України, вплив масово-політичної роботи на морально-патріотичні почуття молоді, розвиток передових форм організації праці, нормалізацію економічного, суспільно-політичного, культурного життя у звільнених районах України з грудня 1942 по травень 1945 р.

Результатом подальшого наукового осмислення участі молоді в забезпеченні перемоги народів СРСР, як і інших народів світу, над фашизмом у роки Другої світової війни стала публікація низки статей, які викликали інтерес, зацікавлення і дискусію серед науковців. З одного боку, наукові дослідження І.І. Дробота аж до 1990 р. здійснювалися на основі марксистсько-ленінської методології, з іншого боку, їм притаманна нетрадиційність, нове бачення складових загальної перемоги над фашизмом. Автор зробив успішні спроби, відходячи від попередніх концептуальних ідеологічних догм, проаналізувати участь всього українства у війні зі світовим злом, що знайшли своє відображення у роботах: - "Незручні" факти про героїв" (Перегортаємо сторінки "спецхронів" (1993), "Друга світова війна і Україна: нові підходи до вивчення проблеми" (1993), "Тарас Боровець і "Поліська Січ" (1995), "Становище української культури у военний період" (1995), "ОУН - УПА і українське питання: погляд із сьогодення" (1997) та ін.

У результаті наукового переосмислення та численних дискусій І.І. Дробот прийшов до двох основних висновків: по-перше, що українське питання необхідно розглядати не в рамках Великої Вітчизняної, а в межах Другої світової війни, і, по-друге, нація, яка позбавлена своєї державності, змушена буде захищати чужі інтереси, інтереси державницьких націй. На жаль, бездержавність українців напередодні та в роки Другої світової війни (як і в попередній та подальший час) і стали головною причиною внутрінаціонального протистояння, мільйонних невинуватих жертв, у тому числі і суспільно-політичного напруження в нинішній незалежній Україні.

З точки зору тогочасної історичної науки така постановка питання була новою і сприймалась не всіма науковцями, а тим більше широкою громадськістю. Вихід у світ посібників "Україна в Другій світовій війні" (1998), та "Український народ у Другій світовій війні" (1998), підготовлених у співавторстві із В.І. Кучером, П.М. Чернего

та А.Г. Слюсаренком, принесли авторам визнання.

Гострота суспільної наукової проблеми "Україна - Велика Вітчизняна - Друга світова війна", помножувалась у роки незалежності дискусією щодо української національної ідеї: історії питання, його місця в історії виборонення та розбудови української держави в теперішній час. Через осмислення українського питання напередодні та в роки Другої світової війни І.І. Дробот прийшов до висновку про необхідність глибокого дослідження важливої наукової проблеми – трансформації української державницької ідеї в 1920-1930-ті роки.

Результатом вивчення означеного сегменту історичної науки стали докторська дисертація і видана за її матеріалами монографія «Трансформація української державно-соборницької ідеї (1920–1930-ті роки)» (2002). Проаналізувавши засади, доктрини і концепції провідних українських політичних партій, рухів, що діяли за межами радянської України, автор уперше в українській та зарубіжній історіографії на основі нововиявлених джерел комплексно дослідив трансформацію української державно-соборницької ідеї у практиці суспільно-політичних сил еміграції та на західноукраїнських землях у 20-30-ті роки минулого століття; обґрунтував нову періодизацію історіографії боротьби українських політичних сил за незалежну соборну державу; здійснив, з урахуванням особливостей суспільно-політичного життя в еміграції, нове змістове наповнення політики колонізації, румунізації, постійних політичних ускладнень у Закарпатті, становлення та розвиток національної самосвідомості у партійних середовищах, серед західноукраїнського населення, зробивши тим самим значний внесок у спростування тенденційності, однобічності оцінок наукової спадщини української радянської історіографії.

Дослідження проблеми здійснене з урахуванням територіальних, етнологічних, державно-правових особливостей українських земель, процесів еволюції державно-соборницької ідеї у кожному з регіонів етнічної території, що знаходились у складі інших держав.

Освоєнню проблеми історії української державності присвячені кілька індивідуальних та колективних праць за участю І.І. Дробота – «Пошуки шляхів до визволення України» (1999), «Соборність України. На шляху до об'єднання та утвердження української державності» (кн. 1–2; 2002), «Українська карта» в європейській політиці напередодні Другої світової війни» (2004), «Європейська модель української державності в ідеології історико-філософського спадку В. Липинського» (2006), «До літопису боротьби за українську державність» (2009), цикл статей, опублікованих у часописах «Пам'ять століть», «Український історичний журнал», «Україна дипломатична», «Історичний журнал», «Науковому часописі» НПУ імені М.П. Драгома-

нова, брошурах тощо.

Важливою в науковому доробку вченого стала колективна праця "Історія української та зарубіжної культури", написана авторським колективом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, за участю І.І. Дробота (1999) (доопрацьовані перевидання посібника 2000, 2003, 2004). Автори посібника чи не вперше в пострадянській історії розглядають реальні інтелектуальні, культурницькі надбання українського народу впродовж його історії. Національна культура подається через повсякчасну присутність України в європейському і світовому культурному просторі.

Особливе місце займає праця І.І. Дробота в Науковій редакції Головної редакційної колегії "Книги пам'яті України" при видавництві "Українська енциклопедія" імені М. П. Бажана, зокрема участь у написанні підсумкового заключного тому "Безсмертя. Книга пам'яті України 1941-1945 рр." (2000) (доопрацьоване перевидання - 2006 р.). Це видання є своєрідним реквієм народному подвигу, символом нашої найглибшої шани й любові до воїнів, які ціною власного життя відстояли честь, свободу, незалежність і здобули перемогу в боротьбі з фашизмом.

Необхідність системного оновлення змісту середньої та модернізації вищої педагогічної освіти, форм і методів підготовки учительських і науково-педагогічних кадрів спричинило створення та відкриття у квітні 2005 р. з ініціативи ректора університету члена-кореспондента НАН України, академіка АПН України В.П. Андрущенка Інституту історії та філософії педагогічної освіти як структурного навчально-методичного і наукового підрозділу НПУ ім. М. П. Драгоманова (нині – Інститут філософської освіти і науки). Під керівництвом директора цього структурного підрозділу університету І.І. Дробота колектив інституту успішно забезпечує якісно новий рівень інтеграції науки і педагогічної освіти, радикальну модернізацію змісту педагогічної освіти відповідно до принципів Болонського процесу. Інноваційні педагогічні освітні технології сприяють забезпеченню високої конкурентоздатності випускника-філософа, культуролога, релігієзнавця, дизайнера на ринку праці. Професорсько-викладацький склад кафедр інституту забезпечує психолого-педагогічну та гуманітарну підготовку на майже 100 спеціальностях усіх структурних підрозділів НПУ ім. М.П. Драгоманова.

В Інституті філософської освіти і науки готують фахівців за освітньо-професійними програмами всіх рівнів у галузі філософсько-суспільствознавчої, філософсько-педагогіко-психологічної, культурологічної, релігієзнавчої освіти. З 2008 р. розпочата підготовка фахівців з напрямів "Дизайн" зі спеціалізаціями «дизайн середовища» та «ди-

зайн одягу».

Реалізуючи концепцію розвитку інституту, колектив тісно співпрацює з інститутами НАН України, АПН України, вищими навчальними закладами України та зарубіжжя.

Під керівництвом і за участі І.І. Дробота в НПУ імені М.П. Драгоманова ліцензовані та акредитовані спеціальності "Філософія", "Культурологія", "Релігієзнавство", "Дизайн". Вчений є співавтором змісту навчальних програм курсів "Історії України" для студентів Інституту української філології, спеціальності "Українська мова і література та історія", "Історії України" для студентів неісторичних спеціальностей, "Історія української та зарубіжної культури", "Філософія історії", «Історія української державності» тощо. Як професор кафедри історії та філософії історії викладає курси історії України, філософії історії, історії української культури, спецкурс "Історія української державності".

На кафедрі історії та філософії історії (до вересня 2005 р. – історії України) Інституту філософської освіти і науки успішно функціонують докторантура і аспірантура. І.І. Дробот підготував чотирьох докторів і сімнадцять кандидатів наук, завершуються докторська дисертація В.І. Шпака, кандидатські дослідження Г. Бойко, Л. Мархель, Н. Іващенко.

Одним із головних напрямів науково-педагогічної школи І.І. Дробота є проблема "Український народ і Друга світова війна". Підсумком розробки цієї теми стало написання й опублікування 3 колективних монографій та посібників, 4 брошур, більше 30 статей і проведення низки міжнародних, всеукраїнських, регіональних, університетських наукових конференцій, підготовка та захист під керівництвом І.І. Дробота низки дисертаційних робіт.

В умовах докорінних змін у розвитку суспільного буття у його багатомірному комунікаційному просторі та у вітчизняній історичній науці стають все більш важливими дослідження місця й ролі видатних представників української освіти, науки, культури. Десятки літ замовчування інформації про них стало результатом несумісності з ідеологіями самодержавної влади та радянського режиму.

Першою узялася за висвітлення біографічного сегменту цієї теми науково-педагогічної школи І.І. Дробота кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та філософії історії, В.Г. Кириченко (м. Ізмаїл). Її численні наукові публікації, кандидатська дисертація "Державницька, громадсько-політична та культурно-освітня діяльність В.Зіньківського (1881–1962 рр.)" (2006) присвячені аналізу доробку В.Зіньківського – представника київської академічної думки, філософа, педагога, психолога, церковного, державного діяча, активного учасника національно-визвольного руху України початку ХХ ст., ав-

тора численних праць з питань філософії, історії, педагогіки, психології та культури.

Дослідження тематики ролі й місця видатних особистостей в історії України продовжив О.І. Сич (м. Київ). Науковець звертає увагу на необхідність розв'язання однієї з найгостріших проблем сьогодення – відродження національних загальнолюдських цінностей у всіх сферах життя, повернення до історичних культурницьких джерел рідного народу. Все це, на переконання вченого, неможливо без глибокого вивчення й усвідомлення величезного доробку М.П. Драгоманова. Результатом багаторічної роботи з переосмислення педагогічної спадщини М.П. Драгоманова, окремих аспектів його громадсько-культурної діяльності, з'ясування важливості його впливу на розвиток національного руху в першій половині XIX ст., осягнення значущості внеску М.П. Драгоманова в розвиток національної та європейської наукової думки став захист дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук "Громадсько-культурна та педагогічна діяльність М. П. Драгоманова" (2009).

Свій внесок у доробок наукової школи І.І. Дробота зробив Віктор Григорович Гаврик публікацією низки статей та написанням дисертаційного дослідження "Державницька, суспільно-політична та громадська діяльність І.П. Мазепи (1884-1952 рр.)". Яскравий представник когорти українського політикуму першої половини XX ст., який своєю громадсько-політичною діяльністю забезпечив ідеологічну базу для Української революції, був на вершині українського державотворення в 1917–1920 рр., а в подальшому – політик-емігрант, борець за визволення Української держави Ісак Прохорович Мазепа залишив велику наукову спадщину. У своїх дослідженнях він виклав власне бачення складних і неоднозначних суспільно-політичних процесів в українському суспільстві першої половини XX ст., обґрунтував умови відновлення незалежної соборної української держави.

Отже, своїми працями в галузі українського державотворення, Другої світової війни, дослідженнями суспільно-політичного життя XX ст., культурно-освітньої проблематики, біо-бібліографістики, редакційними, видавничо-організаційними зусиллями І.І. Дробот і його учні зробили значний внесок в історико-освітнє наукове поле України.

Основою наукової школи І.І. Дробота є кафедра історії та філософії історії Інституту філософської освіти і науки, де актуальні питання українського державотворення, соціально-політичного життя, освіти, науки, культури досліджувалися і осмислюються докторами, кандидатами історичних наук, докторантами та аспірантами.

На ідеях професора І.І. Дробота та за його наукового керівництва

зросла перспективна школа вітчизняних істориків-педагогів. У напрямі ідей науково-педагогічної школи доктора історичних наук, професора І.І. Дробота продовжують працювати його вихованці, працівники низки вузів, науково-дослідних та державних установ України.

Доктори та кандидати наук,
підготовлені під керівництвом І.І. Дробота

Доктори історичних наук:

1. Н.М. Жулканич. «Аграрні перетворення в областях Українських Карпат (друга половина 60-х рр. XX – початок XXI ст.» (2010).
2. Т.А. Стоян. «Політична цензура в УРСР у 20–30-ті рр. XX ст.» (2010)
3. Г.М. Кондратюк. «Коренізація в Кримській АРСР у 20–30-х рр. XX ст.» (2015).
4. Ю.О. Нікітін. «Пореформені міста Лівобережної та Слобідської України у другій половині XIX ст.: історичний аспект самоврядування» (2015).

Кандидати історичних наук:

1. В.В. Дзюбак "Тарас Бульба-Боровець і його військові підрозділи в української русі опору (1941-1944 рр.)" (2001).
2. Г.О. Дутчак "Державна політика в Україні у галузі театрального мистецтва (1917— 2000 рр.)" (2004).
3. Є.В. Перегуда "Політичні доктрини лівих партій України в сучасний період" (2004).
4. Ю.О. Нікітін "Зміни в становищі сільського й міського населення Київської та Чернігівської губерній після селянської і міської реформ 60-70 років XIX ст." (2004).
5. Т.С. Пашиніна "Молодіжний рух в Україні в другій половині 50-х - 80-х рр. XX ст." (2005).
6. В.Г. Кириченко "Державницька, громадсько-політична та культурно-освітня діяльність В. Зіньківського (1881-1962 рр.)" (2006).
7. О.П. Кривобок "Діяльність політичних партій на півночі Лівобережної України в кінці XIX - на початку XX ст." (2008).
8. В.Г. Гаврик "Державницька, суспільно-політична та громадська діяльність І.П. Мазепи (1884-1952 рр.)" (2009).
9. О.І. Сич "Громадсько-культурна та педагогічна діяльність М.П. Драгоманова" (2009).
10. Л.В. Даниш. «Державницька, громадсько-політична та культурницька діяльність П.Г. Тичини» (2010).
11. Д.І. Малезик. «Творча інтелігенція Української РСР в повоєнний

- період (1945–1953 рр.)» (2011).
12. С.І. Тицький. «Еволюція етнополітичного простору м. Києва у 1900–1907 роках (історичний аспект)» (2012).
 13. Н.А. Драпушко. «Суспільно-політичний, економічний та етносоціальний розвиток Автономної Республіки Крим в 1990-ті – 2010-ті роки» (2013).
 14. М.Ю. Нікітін. «Діяльність земств Харківської губернії в медичній та військовій сферах (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.)» (2013).
 15. І.І. Баликін. «Національна політика органів радянської влади в Донбасі (1943–1985 рр.)» (2015).
 16. А.П. Демартіно. «Повстанський рух в середньому Подніпров'ї України (1918–1920-ті рр.)» (2015).
 17. С.В. Долинська. «Українське селянство у переселенській політиці СРСР в 1920-ті роки» (2015).

Вибрані наукові праці І.І. Дробота

- Дробот І.І. Героїчні подвиги радянської молоді в роки Великої Вітчизняної війни. - К. : Молодь, 1984. -46 с.
- Дробот І.І. Діяльність комсомолу України з ідейно-політичної роботи серед молоді 1943-1945 рр. Історіографія питання. - К. : Київ, держ. пед. ін-т імені О. М. Горького, 1984. -16 с.
- Дробот І.І. Роль пам'ятників історії й культури в патріотичному вихованні молоді (навчально-методичний посібник). - К., 1988. - 77 с.
- Дробот І.І. Комсомольська преса в звільнених районах України в роки Великої Вітчизняної війни // Молодь і актуальні проблеми історичної науки. - Чернівці, К., 1989. - С. 38-41.
- Дробот І.І. Методичні рекомендації до вивчення курсу "Історії України" (післяжовтневий період). - К. : ІМЗН, 1991. - 68 с.
- Дробот І.І. Перерозподіл керівних партійних і радянських кадрів в Українській РСР в початковий період Великої Вітчизняної війни // 1941 рік: трагічне і героїчне. - Мінськ, 1991. -С. 54-60.
- Історія України: навчальний посібник /І. І. Дробот, О. В. Кузьмінець. - К, 1992. - 142 с.
- Дробот І.І. Друга світова війна і Україна: нові підходи до вивчення проблеми // Українознавство і гуманізація освіти. -Дніпропетровськ: Вид-во ДДУ, 1993. -С. 108-110.
- Дробот І.І. З історії російщення України // Українська мова в процесі національно-культурного відродження України. Зб. наук, праць. – К., 1993. –С. 139–141.
- Дробот І.І. "Незручні" факти про героїв (Перегортаємо сторінки "спецхронів") // Освіта. – 1993. – № 4, № 11.

- Дробот І.І. До аналізу проблем становища української культури в роки Другої світової війни // 50-річчя перемоги над фашизмом: наслідки та уроки. – К.: Генеза, 1995. – С. 68–74.
- Дробот І.І. 50-річчя перемоги над фашизмом. Україна і Друга світова війна: матеріали на допомогу викладачам та вчителям. – К.: ІСДО, 1995. – С. 83.
- Дробот І.І. Українське питання напередодні Другої світової війни // Наукові записки Українського державного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – К. : Толока, 1995. – С. 308–310.
- Дробот І. І. Становище української культури у воєнний період // Наукові записки з української історії. Вип. III. – К.: Переяслав-Хмельницький, 1996. – С. 8–16.
- Дробот І.І., Кучер В.І., Сушко О. О. ОУН–УПА і українське питання: погляд із сьогодення. - К. : Генеза, 1997. - 70 с.
- Дробот І.І. До питання про погляди українських соціалістів-революціонерів на шляхи визволення України // Наукові записки: збірник наукових статей НПУ імені М.П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 1998. – Вип. 3. – С. 223–234.
- Дробот І.І. та ін. Закарпаття: з історії боротьби за незалежність // Наукові записки. Збірник наукових статей НПУ імені М. П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 1998. – Вип. 2. – С. 187–199.
- Україна в Другій світовій війні: навчальний посібник / І.І. Дробот, В.І. Кучер, П.М. Чернега. – К.: ІЗМН, 1998. – 124 с.
- Український народ у Другій світовій війні. Навчальний посібник / І.І. Дробот, В.І. Кучер, П.М. Чернега, А.Г. Слюсаренко. – К.: Школяр, 1998. – 238 с.
- Дробот І.І. Закарпаття: з історії возз'єднання з Великою Україною // Українська соборність: ідея, досвід, проблеми (До 80-річчя Акту Злуки 22 січня 1919 р.). Збірник. – К.: ІПЕНД, 1999. – С. 322–331.
- Дробот І.І. Карпатська Україна і європейський світ: спроба відродження державності. – К.: Інститут історії НАН України, 1999. – 48 с.
- Дробот І.І. Пошуки шляхів: Україна в контексті радянського державотворення // Наукові записки: Збірник наукових статей НПУ імені М. П. Драгоманова. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 1999. - Ч. 2. -С. 239-251.
- Дробот І.І. та ін. До питання про соборно-державницьку ідею в поглядах українських монархістів // Наукові записки. Сер. "Політологія і етнологія". – К. : ІПЕНД, 1999. – Вип. 7. – С. 63–79.
- Дробот І.І., Кучер В.І. Пошуки шляхів до визволення України / Монографія. – К.: Школяр, 1999. – 283 с.
- Дробот І.І. Українське питання у зовнішньополітичних планах європейських країн у міжвоєнний період (1920-1939 рр.). – К.: НПУ, 1999. – 80 с.
- Дробот І.І. Українські консерватори про ідейні засади української

- державності (20-30 рр. ХХ ст.) // Наукові записки: збірник наукових статей НПУ імені М. П. Драгоманова. -К. : Логос, 1999.-С. 3-16.
- Дробот І.І. Українські політичні партії Галичини в міжвоєнний період (1920-1939 рр.): загальний огляд // Галичина. – 1999. – № 3. – С. 137–144.
- Історія української та зарубіжної культури: Навчальний посібник / І.І. Дробот та ін. - К.: Вища школа – Знання, 1999. – 327 с. (перевидання 2001, 2003, 2004).
- Безсмертя. Книга пам'яті України 1941— 1945 рр. /І.І. Дробот та ін. – К.: Науково-видавниче агентство «Книга пам'яті України», 2000. – 944 с.
- Дробот І.І. Факультет української філології. – К.: Вид-во «Школяр», 2001. – 68 с.
- Дробот І.І. З історії боротьби українських соціал-демократів за державність (1919-1921 рр.) //Пам'ять століть. – 2000. – № 6. – С. 43–59.
- Дробот І.І. Микита Шаповал про українське питання: погляд із еміграції // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип. III. – Івано-Франківськ: Плай, 2000. – С. 68–78.
- Дробот І.І. Тяжкий шлях до волі (Історія проголошення незалежності Карпатської України) // Пам'ять століть. - 2000. - № 3. - С. 3-21.
- Дробот І.І. та ін. На шляху пізнання [До виходу книги О. Л. Реєнта "У робітнях історичної науки"] // Освіта. - 15-22 березня 2000 р. -№ 16-17.
- Дробот І.І. та ін. Провідник Андрій Мельник // Пам'ять століть. - 2000. -№ 5. - С. 3-19.
- Дробот І.І. та ін. Соборність України. Від зародження ідеї до першої спроби реалізації. -Кн. 1. - К. : Бібліотека українця, 2000. - 147 с.
- Дробот І.І. "Українське питання" в контексті передвоєнної міжнародної політики // Сторінки воєнної Історії України: зб. наук, праць. - Вип. 4. - К. : Ін-т історії України НАН України, 2000. - С. 144-156.
- Історія української та зарубіжної культури. Навчальний посібник / І.І. Дробот та ін. - К. : Вища школа -Знання. - 2-е видання ідентичне. - 2000. - 328 с.
- Дробот І.І. Боротьба українських соціал-демократів за демократичний шлях розвитку незалежної України: історичний досвід 1920-х років // Наукові записки. Історичні науки. 36. наук, статей. - Вип. 38. - К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2001. - С. 12-24.
- Дробот І.І. В. Липинський про українську державність//Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. Збірник статей. Вип. 4. - К. : Інститут Історії України НАН України, 2001. -С. 31-45.
- Дробот І.І. Державницька концепція українського союзу хліборобів-державників (20-ті рр. ХХ століття) // Наукові записки: збірник наукових статей. - Вип. 40. - К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2001. - С. 186-187.

- Дробот І.І. Євген Коновалець: бути творцями або жертвами історії // Пам'ять століть. – 2001. – № 4. – С. 74–87.
- Дробот І.І. Протистояння польській владі українських політичних сил Східної Галичини в 1920-1930-ті рр. / Пам'ять століть. - 2001. - №6.-С. 66-75.
- Дробот І.І. Трансформації націоналістичної ідеології в першій половині ХХ ст. //Український історичний журнал. - 2001. - №6.- С. 110-122.
- Дробот І.І. Боротьба галицьких націонал-демократів за соборність українських земель у міжвоєнний період (1920-1930-ті роки) // Пам'ять століть. - 2002. - № 6. - С. 146-155.
- Дробот І.І. Боротьба за визволення: українська політична еміграція і Німеччина (1920-30-ті рр.) // Наукові записки: 36. наук, статей НПУ імені М.П. Драгоманова. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. - Вип. 49. - С. 230-239.
- Дробот І.І. Буковинські українці в боротьбі за соборну державність (1920-1930-ті роки). -К. : Інститут історії НАН України, 2002. - 67 с.
- Дробот І.І. Державно-соборницька ідея в діяльності українських політичних сил еміграції та на західноукраїнських землях (1920-30-ті рр.) (Історіографія проблеми) // Вісник: зб. наук, статей викладачів, докторантів, аспірантів НПУ імені М. П. Драгоманова. - Вип. 2. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. - С. 42-50.
- Дробот І.І. З історії боротьби ОУН за державність у роки Другої світової війни // Сучасний стан і перспективи розвитку соціально-гуманітарних наук та освіти: зб. наук, статей соц.-гум. ф-ту НПУ імені М. П. Драгоманова. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. - С. 133-141.
- Дробот І.І. Зовнішньополітична орієнтація української еміграції 1920-1930рр. //Україна дипломатична. - 2001. Науковий щорічник. - Вип. 2. - К., 2002. - С. 281-305.
- Дробот І.І. Концепція історії України у науковій, публіцистичній та епістолярній спадщині М. П. Драгоманова // Наукові записки: зб. наук, статей НПУ імені М. П. Драгоманова. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. - Вип. 39. - С. 22-33.
- Дробот І.І. ОУН-УПА в боротьбі за державність у післявоєнний період (1945-50-ті рр.) //Наукові записки. Історичні науки: зб. наук, статей НПУ імені М. П. Драгоманова. Вип. 47. -К., Переяслав-Хмельницький : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. - С. 217-231.
- Дробот І.І. Суспільно-політичне життя буковинських українців (1920-30-ті рр.) // Пам'ять століть. - 2002. - № 1. - С. 68-84.
- Дробот І.І. та ін. Соборність України. На шляху до об'єднання та утвердження української державності. - Кн. 2. - К. : Бібліотека українця, 2002. - 264 с.

- Дробот І.І. Трансформації поглядів українських соціалістів-революціонерів на побудову власної держави в 1920-30-ті роки // Історія України. Маловідомі імена, події, факти. Збірник статей. - Вип. 20. - К.: Інститут історії України НАН України, 2002. - С. 200-212.
- Дробот І.І. Трансформація української державно-соборницької ідеї (1920-1930-ті роки) / Монографія. - К. : ФАДА, ЛТД, 2002. -343 с.
- Дробот І.І. "Українська трудова монархія" як форма державності в політичних поглядах вітчизняних консерваторів 1920-30-х років // Наукові записки. Історичні науки: зб. наук, статей НПУ імені М.П. Драгоманова. Вип. 45. - К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2002. -С. 77-190.
- Дробот І.І. Державно-соборницька позиція українських соціал-демократів на завершальному етапі національно-визвольної революції 1917-1921 рр. // Наукові записки. Зб. наук, статей НПУ імені М. П. Драгоманова. - 2003. -Вип. 51.-С. 196-213.
- Дробот І.І. Міжнародна діяльність українських соціал-демократів у боротьбі за державність // Україна дипломатична. - 2002. Науковий щорічник. - Вип. 3. - К., 2003. - С. 443-474.
- Дробот І.І. Приватне підприємництво. Повертаємось до нового [О.О. Сушко. Особливості становлення та функціонування приватного підприємництва в Україні періоду НЕПу (1921-1928): Історико-теоретичний аспект. – К.: "Преса України", 2003. - 251 с] // Освіта. - 28 травня-4 червня 2003 р. - № 24-25.
- Дробот І.І. Соціалізм Михайла Драгоманова: ідеалізм чи соціальна перспектива // Матеріали перших Міжнародних драгоманівських читань: 30 вересня-2 жовтня 2003 р. / Укл. Г. І. Волинка та ін. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. - Вип. 1. -С. 101-105.
- Дробот І.І. Трансформація політичних поглядів Михайла Драгоманова // Пам'ять століть, 2003.-№ 5.-С. 38-41.
- Денисенко В., Жухова О. Історичний календар: науково-популярний щорічник. 1995-2004. Систематичний довідник змісту / Наук. ред. І.І. Дробот. – К. :ГДОП, 2004. - 152 с.
- Дробот І.І. Карпатська Україна і європейський простір (1919-1939рр.) //Україна дипломатична. - 2003. - Науковий щорічник. -Вип. 4. - К, 2004. - С. 355-391.
- Дробот І.І. Політична еміграція в боротьбі за українську державність / Всесвітній Конгрес українців - 2002 р. - Історія. - Т. 4. - Чернівці, 2004.- С. 121-134.
- Дробот І.І. та ін. Психологічна служба університету: завдання, перспективи, проблеми // Освіта. - 21-28 січня 2004 р. - № 4.
- Дробот І.І. та ін. Провідник Євген Коновалець // Історичний календар 2004. - К. : 2004. -С. 77-88.

- Дробот І.І. "Українська карта" в європейській політиці напередодні Другої світової війни // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 6. Історичні науки: зб. наукових праць. - Вип. 1. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. - С. 5-14.
- Дробот І. І. Головнокомандувач УПА Роман Шухевич // Історичний календар 2005. - К., 2005.-С. 133-146.
- Дробот І.І. Гуманітарна складова громадянського виховання студентської молоді // Педагогіка духовності: поступ у третє тисячоліття. Матеріали міжнародної наукової конференції: 19 квітня 2005 р. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. - С. 98-100.
- Дробот І.І. Сторінки історичної пам'яті // Літературна Україна – 6 жовтня 2005 р.
- Дробот І.І. Україна в геополітичних планах західноєвропейських держав напередодні Другої світової війни // Україна дипломатична. - 2004. - Науковий щорічник. - Вип. 5. - К., 2005. - С. 347-362.
- Дробот І.І. Українська державність відеології соціалістів-революціонерів: погляд з європейського світу (1920-1930 рр.) // Україна дипломатична. - 2005. Науковий щорічник. - Вип. 6. - К., 2005. - С. 531-599.
- Дробот І.І. Український фактор напередодні Другої світової війни // Історичний журнал, 2005.-№3.-С. 11-17.
- Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова: 1834-2004: Історія. Сьогодення. Перспективи / Авт. В.П. Андрущенко, Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова, П.В. Дмитренко, І.І. Дробот. - К. : Навч. книга, 2005. -255 с.
- Безсмертя. Книга пам'яті України 1941-1945 рр. / І.І. Дробот та ін. – К.: Науково-видавниче агентство "Книга пам'яті України". – 2-е видання, доповнене, перероблене. – 2006. – 956 с.
- Дробот І.І. Європейська модель української державності в ідеології історико-філософського спадку В. К. Липинського // Україна дипломатична. - 2006. Науковий щорічник. - Вип. 7. - К, 2006. - С. 490-501.
- Дробот І.І. Підвищення якості освіти - важливий чинник подальшої розбудови української держави // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 6. Історичні науки: зб. наукових праць. Вип. 3. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. - С. 3-9.
- Дробот І.І. Українська ідея в історико-філософській спадщині Михайла Драгоманова // Другі Міжнародні драгомановські читання: Матеріали. 27-28 жовтня 2006 р. / Укл. Г. І. Волинка, Л.П. Макаренко, В.П.Симоненко. - Вип. 6. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. - С. 71-74.
- Дробот І.І. Українська політична еміграція в боротьбі за незалежну, соборну державу (1920-30-ті рр.) // Матеріали V Конгресу Міжнародної асоціації українців. Історія: зб. наук, статей. Частина 3. -

Чернівці: Рута, 2006. -С. 133-139.

Дробот І.І., Жулканич Н.М. Соціальний розвиток карпатського села (1965-1990-ті рр.) - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. - 78 с.

Жулканич Н.М. Трансформація аграрних відносин в областях Українських Карпат (друга половина 60-х рр. - початок ХХІ ст. - Ужгород : Карпати, 2008. - 408 с. – (Відповідальний редактор – Дробот І.І., д.і.н., проф.)

Дробот І.І. На шляху до державності // В кн. Україна ХХ ст.: Культура, ідеологія, політика. Збірник статей. - К. : Інститут історії України НАН України, 2009. - С. 68–79.

Дробот І.І., Ільницька Н.М. Релігійне життя Поділля після звільнення від німецько-фашистської окупації // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 6: Історичні науки. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – Вип. 7. – С.16–23.

Дробот І.І. Освітня парадигма ХХІ століття і завдання університетів // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 6: Історичні науки. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – Вип. 8. – С.3–7.

Дробот І.І. Історіософські ідеї соціально-політичної концепції розвитку суспільства В. Зіньківського (1881–1962) // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Зб. наук. праць. – Вип. 30. – Ізмаїл, 2011. – С.61–67.

Андрущенко Т.І., Дробот І.І., Легенький Ю.Г. Дизайн: посібник для ВНЗ. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 707 с.

Дробот І.І. Філософія освіти і системи сучасного суспільства // Філософія і сучасність. – Випуск 6. – Зб. наук. праць. – Харків, 2011. – С.139–145.

Дробот І.І. Духовна освіта в Україні: сучасний стан, історія, традиції // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 6: Історичні науки. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – Вип. 10. – С.240–251.

Кондратюк Г.М. Національна політика в Кримській АРСР у 20-30 роках ХХ століття: монографія / Г.М. Кондратюк. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 252 с.

Нікітін Ю.О. Пореформені міста Полтавської, Харківської та Чернігівської губерній у другій половині ХІХ ст.: історичний аспект самоврядування: монографія/Ю.О.Нікітін.–Вінниця: ТОВ«Нілан-ЛТД»,2014. – 252 с.

Чернега П.М., Дробот І.І. Український народ доби Другої світової війни у творчості О. Довженка // Україна в етно-культурному вимірі століть. Творчість Олександра Довженка як джерело колоніального минулого українського народу: Зб. наук. праць. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015.

КУЛЬТУРОЛОГІЯ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ, НАУКОВА ТА РЕЛІГІЙНА КАРТИНА СВІТУ

Народився 12 серпня 1931 року, в селі Кутище, Тлумачького району Івано-Франківської області, філософ, релігіє знавець, доктор філософських наук (1983р.), професор (1984р.), Заслужений діяч науки і техніки України (1992р.). Має педагогічну і філософську освіту, закінчив Станіславський педагогічний інститут, фізико-математичний факультет (1955р.), Академію суспільних наук у Москві, зокрема аспірантуру за спеціалізацією філософія і захистив кандидатську дисертацію (1967р.).

Закович Микола Михайлович
професор кафедри культурології,
доктор філософських наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України

Трудову діяльність розпочав у загальноосвітній середній школі вчителем (з 1955 р.) працював лектором комсомольського і партійного обласних комітетів (з 1961р.), згодом перейшов на науково-дослідницьку роботу в Інституті філософії Г.С. Сковороди

Академії наук України, де працював старшим науковим співробітником, а потім завідувачем відділом цього інституту у м. Івано-Франківську (з 1969р.), після перейшов на посаду завідувача сектором філіалу Академії суспільних наук у м. Києві (з 1978р.), з 1983 року – завідувач кафедри Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, від 2003 року – професор цієї кафедри. У 1982 році Миколу Михайловича було нагороджено медаллю «Ветеран праці». 4 листопада 2009 року Заковича Миколу Михайловича було нагороджено нагрудним знаком «Петро Могила».

Професор Закович Микола Михайлович входить до складу спеціалізованої Вченої ради в Інституті філософії імені Г.С. Сковороди НАН України по захисту дисертацій з релігієзнавства, історії релігії і соціо-

логії релігії; спеціалізованої Вченої ради Національного університету імені Т.Г. Шевченка по захисту дисертацій з філософії, методології науки т логіки.

Закович Микола Михайлович викладає наступні дисципліни: «Релігієзнавство», «Віросповідна література», «Історія і теорія вільнодумства», «Наука і релігія», «Методика викладання релігієзнавчих дисциплін».

Коло наукових інтересів: досліджує проблеми духовної культури, особливості функціонування й еволюції релігійної свідомості віруючих в умовах сучасного науково-технічного прогресу.

Микола Михайлович є автором понад 120 праць, серед них 8 монографій, відомих в Україні і за її межами. Він створив власну наукову школу під назвою «Культурологія як чинник формування особистості, наукова та релігійна картина світу» та під його керівництвом підготовлено 26 кандидатських дисертацій; він виступив науковим консультантом в підготовці 9 докторських дисертацій.

Серед опублікованих праць у звітному періоді видано такі роботи:

1. Проблема духовності та місце релігієзнавства в її формуванні. – Київ, 2008. - 62 с.
2. Релігійна освіта в умовах сучасних державно-церковних відносин. – Київ, «Фенікс», 2005. – 47 с.
3. Сучасні релігії в умовах глобалізації. – Київ: МАУП, 2005, с. 42-47.
4. Релігійна освіта в контексті свободи совісті. – Київ, 2005, с. 82-86.
5. Сучасна релігія в умовах глобалізації. – Київ: МАУП, 2005, с. 42-47.
6. Релігійна освіта у соціальних концепціях християнських церков України. Зб.наук.праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2005, с. 116-119.
7. Релігійна освіта в умовах сучасних державно-церковних відносин. // XXI століття: Альтернативні моделі розвитку суспільства. – К.: Фенікс, 2005, с.167-170.
8. Культурологічний підхід до аналізу культури. За ред. М.М.Заковича. – К: «Знання», 2004. - 420 с.
9. Релігійна освіта в Україні та особливості її розвитку. – К.: «Світ знань», 2003, с. 5-15.
10. Закович М.М. та ін. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник. За ред. М.М. Заковича. 3-е вид. випр. і доп. - К.: Товариство “Знання”, 2002. - 557 с.
11. Закович М.М. Проблема духовності та місце релігієзнавчої освіти в її формуванні.// Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: Історія. За

ред. проф. М.М. Алексієвця, А.М. Колодного. - Тернопіль, 2002. - № 4, с. 18-21.

12. Закович М.М. та ін. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник. За ред. М.М. Заковича. 2-е вид. випр. - К.: Товариство "Знання", 2001. - 550 с.

13. Закович М.М. та ін. Релігієзнавство. Підручник. (За ред. М.М. Заковича). - К.: Вища школа, 2000. - 350 с.

14. Закович М.М. Духовність та деякі аспекти її формування.// Пульсар. Науково-популярний журнал. № 9. - К., 2000, с. 62-63.

15. Закович М.М. Наукові дослідження і релігійна свідомість.// Християнство і проблеми сучасності. Науковий збірник. - К., 2000, с. 156-162.

16. Закович М.М. Християнство - освіта - виховання.// Українське релігієзнавство. Бюлетень Української Асоціації релігієзнавців і Відділення релігієзнавства Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, № 15. - К., 2000, с. 88-94.

НАУКОВА ШКОЛА СОЦІАЛЬНОЇ МЕТААНТРОПОЛОГІЇ

Крилова Світлана Анатоліївна,
завідувач кафедри філософської
антропології Інституту
філософської освіти і науки
НПУ імені М.П.Драгоманова,
доктор філософських наук,
професор

Закінчила філологічний факультет Київського державного педагогічного інституту ім. О.М. Горького у 1987 р. (зараз Національний педагогічний університет ім. М.П.Драгоманова). У 1994 році в цьому ж університеті отримала другу вищу освіту за спеціальністю «Психологія», спеціальність – Психологія. Практична психологія в системі освіти.

Аспірантура при Київському державному університеті харчових технологій (1994–1997). Захистила кандидатську дисертацію «Безсмертя особистості як етико-екзистенціальна проблема» у 1997 р. зі спеціальністю 09.00.07 – етика. У 2000 р. році отримала диплом доцента кафедри культурології. У 2012 р. захистила докторську дисертацію на тему: «Краса як феномен соціального буття людини: соціокультурні та гендерні

аспекти» за спеціальністю 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. У 2014 р. отримала диплом професора кафедри соціології.

З 1994 по 1997 р.р. – асистент та аспірант кафедри філософії Київського державного університету харчових технологій (зараз Національний університет харчових технологій). У 1997–2000 р.р. – доцент кафедри культурології Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова. З 2000 р. – доцент кафедри педагогіки та психології Академії муніципального управління (м. Київ), з 2001 р. – заступник завідувача кафедри соціальних дисциплін. З 2005 р. – завідувач кафедри соціальних дисциплін Академії муніципального управління. З 2008 по 2011 р.р. – докторант кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. З 2012 р. – завідувач кафедри соціальних дисциплін Академії муніципального управління (м. Київ). З вересня 2014 р. завідувач кафедри філософської антропології НПУ імені М.П.Драгоманова. Більше десяти років – автор

та ведуча популярної філософської програми «Особистість і доля» на Радіо-Ера FM.

Викладає курси: філософська антропологія та актуальні питання філософської антропології в Інституті філософської освіти і науки та загальний курс філософії в Інституті мистецтв, Інституті соціальної роботи та управління, Інституті корекційної педагогіки та психології. Здійснює керівництво бакалаврськими та магістерськими дипломними роботами. Неодноразово приймала участь у захисті кандидатських та докторських дисертацій в якості офіційного опонента. Автор понад 150 наукових, науково-методичних та публіцистичних праць. Найбільш відомі – «Безсмертя особистості: ілюзія чи реальність?», «Краса людини: особистість, сім'я, суспільство: соціально-філософський аналіз».

У співавторстві написала книги «Історія філософії: проблема людини (вступ до філософської антропології як метаантропології)», «Філософський словник: людина і світ», «Етика: путь к красоте отношений», «Этика и эстетика: словарь ключевых терминов», «Философская антропология: словарь», а також філософські романи-казки «Таїна гобіта» і «Магічна книга» (псевдоніми «Нез і Лана Світлі»).

Коло наукових інтересів: Дослідник проблем філософської антропології, етики, естетики, гендерної антропології, соціальної філософії, теорії та практики психоаналізу. Як теоретик-філософ системно займається дослідженнями ідеї безсмертя в життєвому світі особистості, краси в бутті людини, екзистенціальних аспектів відносин чоловіка та жінки.

Подяки і відзнаки: Має низку грамот та відзнак від університетів, наукових і державних установ в Україні та за кордоном.

Основні праці:

1. Крилова С. Безсмертя особистості: ілюзія чи реальність? – К.: КНТ, 1997.
2. Крылова С. Философский словарь: человек и мир. – К.: КНТ, 2006 (у співавторстві).
3. Крилова С. Філософський словник: людина та світ. – К.: КНТ, 2007 (у співавторстві).
4. Крылова С. Этика и эстетика: словарь ключевых терминов. – К.: КНТ, 2009 (у співавторстві).
5. Крилова С. Краса людини: особистість, сім'я, суспільство (соціально-філософський аналіз): [монографія]. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2011. – 344 с.
6. Крылова С. Этика: путь к красоте отношений. Курс лекций. – К.: КНТ, – 2014 (у співавторстві).

7. Крылова С. Філософская антропология: словарь терминов. – К.: КНТ, 2014 (у співавторстві).
8. Крылова С. Історія філософії: проблема людини. Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2015 (у співавторстві).
9. Крылова С.А. Стать та любов: від гендерної рівності до гендерного партнерства / С.А. Крылова // Вісник Державної Академії керівних кадрів культури і мистецтв. – К., 2004. – Випуск 1. – С. 21–26.
10. Крылова С.А. Гендерні стратегії та цілісність особистості в освітньому просторі: екзистенційні та соціальні виміри / С.А. Крылова // Філософія освіти: науковий часопис; Інститут вищої освіти АПН України, Нац. пед. універс. ім. М.П. Драгоманова, Укр. академія політ. наук. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. – № 1–2 (8). – С. 300–309.
11. Крылова С.А. Гламурність як порушення цілісності людини та суспільства / С.А. Крылова // Totallogy–XXI. Постнекласичні дослідження / [гол. ред. В.В. Кізіма]. – К.: ЦГО НАН України, 2010. – Випуск 24. – С. 227–236.
12. Крылова С.А. Любов як вищий прояв краси стосунків / С.А. Крылова // Totallogy–XXI. Постнекласичні дослідження / [гол. ред. В.В. Кізіма]. – К.: ЦГО НАН України, 2010. – Випуск 25. – С. 220–229.
13. Крылова С.А. Феномен гламурності в сучасному суспільстві: екзистенційні та соціокультурні аспекти / С.А. Крылова // Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К., 2011. – Випуск 43. – С. 273–280.
14. Крылова С.А. Краса стосунків в освітньому процесі: гендерний контекст / С.А. Крылова // Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К., 2011. – Випуск 47. – С. 410–416.
15. Крылова С. А. Категорія «краса» в контексті соціального буття людини / С.А. Крылова // Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К., 2011. – Випуск 49. – С. 286–291.
16. Крылова С.А. Краса в контексті статі та гендеру / С.А. Крылова // Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К., 2011. – Випуск 51. – С. 231–245.
17. Крылова С.А. Толерантність та любов як прояви краси відносин у суспільстві / С.А. Крылова // Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К., 2011. – Випуск 54. – С. 283–288.
18. Крылова С.А. Соціальні виміри краси: цільність, цілеспрямованість, цілісність / С.А. Крылова // Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: «Філософські науки» / [гол. ред. В.С. Пазенок]. – К., 2011. – Випуск 9. – С. 55–66.
19. Крылова С.А. Краса вчинків як цілісність свободи / С.А. Крылова //

- Філософія науки: традиції та інновації. Науковий журнал. – Сум-ДПУ ім. А.С.Макаренка. – Суми, 2011. – № 2 (4). – С. 142–150.
20. Крилова С.А. Гламурність як підміна краси в сучасному суспільстві / С.А. Крилова // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»: [зб. наук. праць]. – Переяслав-Хмельницький, 2011. – Випуск 23. – С. 384–388.
 21. Крилова С.А. Краса відносин у суспільстві: толерантність та любов / С.А. Крилова // Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії». – Харків, 2012. – № 992. – С. 48–53.
 22. Крилова С.А. Краса вчинків в соціальному бутті людини / С.А. Крилова // Totallogy–XXI. Постнекласичні дослідження / [гол. ред. В.В.Кізіма]. – К.: ЦГОНАН України, 2012. – Випуск 27. – С. 39–48.
 23. Крилова С.А. Краса людини як соціально-філософська проблема / С.А. Крилова // Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К., 2012. – Випуск 57. – С. 404–408.
 24. Крилова С.А. Благодійність: від моральної гламурності до краси вчинків та стосунків // Альтуїзм, благодійність і демократія в сучасних суціокультурних контекстах // Збірка наукових статей за матеріалами міжнародної науково-практ.конференції. – Харків, 2012. – С. 43-50.
 25. Крилова С.А. Соціальне партнерство та краса відносин учителя та учня / Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К., 2013. – Випуск 70. – С. 653-657.
 26. Крилова С.А. Категорії “краса” та “цілісність” в контексті людського буття / Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К., 2013. – Випуск 71. – С. 469-474.
 27. Крилова С.А. Краса вчинків: від свободи до любові / Вісник ХНПУ ім. Г.С.Сковороди / "Філософія" / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Харків: ХНПУ, 2013. - Вип. 40. Ч. II. - С. 98- 110.
 28. Крилова С.А. Феномен відчуження в соціальному бутті людини / Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К., 2013. – Випуск 73. – С. 196-198.
 29. Крилова С.А. Зовнішня та внутрішня краса: підхід соціальної метаантропології / Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К., 2013. – Випуск 74. – С. 183-185.
 30. Крилова С.А. Феномен краси світогляду / Гілея (науковий вісник): [зб. наук. праць] / [гол. ред. В.М. Вашкевич]. – К., 2013. – Випуск 75. – С. 358-360.
 31. Крилова С.А. Краса вчинків та відносин як критерій «акме» в процесі соціалізації: методологія соціальної метаантропології //

- Гуманітарні студії 2013 - № 20. КНУ ім. Т.Шевченка.- С. 78-88.
32. Крилова С.А. Соціальне партнерство та краса відносин // Totallogy–XXI. Постнекласичні дослідження / [гол. ред. В.В. Кізіма]. – К.: ЦГО НАН України, – Вип. 29. – С. 249-259.
 33. Крилова С.А. Соціальна метаантропологія як методологія дослідження краси в соціальному бутті / Totallogy–XXI. Постнекласичні дослідження / [гол. ред. В.В. Кізіма]. – К.: ЦГО НАН України, – Вип. – С. 99-110.
 34. Крилова С.А. Краса жінки в життєвому та освітньому просторі: підходи метаантропології і андрогін-аналізу / Філософія освіти: науковий часопис; Інститут вищої освіти АПН України, Нац. пед. універс. ім. М.П. Драгоманова, Укр. академія політ. наук. –К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. – № 1–2 (8). – С. 57-70.
 35. Крилова С.А. Дійсне соціальне партнерство як передумова та різновид краси відносин в освітньому процесі // Вища освіта України. – N 3, 2014. –С. 38-43.
 36. Крилова С.А. Філософська освіта і наука в Україні: відповіді на нові виклики глобалізації XXI століття // Європейські педагогічні студії, 2015. Випуск № 20. К.: НПУ ім. М. Драгоманова. - С. 96-111. (у співавторстві).

Крилова С.А. є засновником школи «соціальна метаантропологія», в якій розвиває базові положення метаантропології професора Н.Хамітова. На відміну від традиційної соціальної антропології, яка розглядає архетипові основи суспільства в його буденному бутті, і лише іноді в граничних ситуаціях, соціальна метаантропологія системно досліджує архетипові підстави виходу соціуму за межі буденності в граничні та метаграничні стани, що дає можливість адекватно аналізувати суспільні системи в періоди криз і робити футурологічні прогнози,

В буденному бутті суспільство підпорядковане волі до самозбереження та продовження роду, а тому розвивається переважно в пан-демографічному напрямі; члени такого суспільства через низький економічний рівень не живуть, а виживають. Проте можливі варіанти буденного буття соціальних систем, коли маємо високий економічний розвиток, де члени суспільства налаштовані на споживання та задоволення; в даному випадку у суспільній свідомості і, головне, у колективному позасвідомому цінність самозбереження домінує над цінністю продовження роду.

Суспільство в своєму граничному бутті скероване волею до влади, прагнучи до панування над усім світом, з іншого боку, спрямоване до пізнання та творчості, до розвитку духовності та культури.

Таке суспільство виховує та актуалізує геніальних творців, які виводять його на світовий рівень. Для Америки такими геніями стали Ф. Купер та Д. Лондон; для Німеччини – І.В. Гете, Г.В.Ф. Гегель, Р. Вагнер, Ф. Ніцше, для Росії – Л. Толстой та Ф. Достоевський, для Грузії – Ш. Руставелі.

Мегаграничне буття суспільства означає вихід до толерантності й соціального партнерства, які є критеріями і, одночасно, дійсними проявами краси в її соціальних вимірах. У мегаграничному бутті суспільства не заперечується все важливе й суттєве, що є в буденному та граничному вимірах; відбувається діалектичне зняття і душевності буденності, і духовності граничного буття, більше того, їх синтезування у нову цілісність. Таке суспільство здатне плідно актуалізувати духовно-практичний (точніше, духовно-душевний та практичний) потенціал і свого народу, і народів світу.

Мета такого суспільства – не прагнення до світового військового або цивілізаційного панування, а об'єднання світу у вільну, по-справжньому демократичну культурну цілісність на основі цінностей духовного зростання, соціальної відповідальності, толерантності, екологічної безпеки та економічного вдосконалення, що означає вихід на новий онтологічний рівень еволюціонування.

Результати досліджень регулярно використовувалися у виступах Крилової С.А. на радіо Ера-FM в її авторській програмі «Особистість і доля», яку вона веде протягом десяти років, та в радіопрограмі «Філософські діалоги», на радіостанції «Майдан» в передачі «Контраверза»; у низці програм на телеканалі ЦК: «Свобода думки з Назіпом Хамітовим», «Мистецтво життя», «Роздуми про вічне».

Зараз Крилова С.А. працює з аспірантом Р.В. Чорним.

НАУКОВА ТА ПРОЕКТНА ШКОЛА З ДИЗАЙНУ

Легенький Юрій Григорович
завідувач кафедри дизайну та
реклами Інституту філософської
освіти і науки НПУ імені
М.П.Драгоманова, доктор
філософських наук, професор

Легенький Юрій Григорович народився 30 січня 1949 року у селі Нова Олександрівка Благоварівського району БАРСР в родині сільських вчителів Легенького Григорія Іларіоновича та Легенької Ніни Миколаївни. Батько вивчав спадщину А.С. Макаренка та згодом захистив кандидатську і докторську дисертації з педагогіки. Фронтowymi друзями батька були письменник Володимир Федоров, художник-монументаліст Леонід Поліщук, скульптор Іполіт Виноградов. Батько добре малював та привив сину первинні навички з рисунка.

Після закінчення середньої школи в селі Таліца Єлецького району Ліпецької області Юрій поїхав вступати до Вищого художньо-промислового училища (Строганівське), але після сільських «університетів»

батька цей крок був утопічним. Проте особову справу абітурієнта побачив викладач фізичної культури, який також викладав у Московському художньо-промислому училищі ім. М.І. Калініна та запросив спортсмена до училища. Це й відкрило двері у мистецтво. У 1966 – 1967 роках Юрій Легенький вчився у Московському художньо-промислому училищі ім. М.І. Калініна; у 1967 – 1968 рр. у Єлецькому педагогічному інституті; у 1968 – 1973 рр. – у Харківському художньо-промислому інституті.

Закінчив інститут, навчаючись монументальному живопису у відомого театрального художника України, кубо-футуриста 20-х років Бориса Васильовича Косарева. Борис Васильович був блискучим педагогом, який сформував авторську школу синтетичного бачення мистецтва, яку він сам називав «поетичною геральдиком». Втім, дипломною роботою Юрія був проект розпису у фойє Гуманітарного корпусу Педінституту імені М.Горького. На панно були зображені М.Горький та А.Макаренко. Доля робить дивні віражі: проект не прийняли Микола Андрійович Кириченко, викладач кафедри образотворчого мистецтва цього інституту, та ректор Микола Іванович Шкіль. Автор дипломного проекту вперше побачив стіну для панно

лише через сорок років, коли став викладачем НПУ імені М.П.Драгоманова. Стіна виявилася досить малою для розпису. Мабуть, рецензенти були праві.

Після закінчення інституту художник почав працювати в Київському зональному науково-дослідному інституті типового та експериментального проектування (Київ ЗНДІЕП), в якому протягом двадцяти років здійснив десятки проектів, монументальних розписів. Праця у відділі декоративного мистецтва Київ ЗНДІЕП, де було виконано більшість монументально-декоративних робіт автора, призвела до знайомства з видатним архітектором України Йосипом Юлійовичем Каракісом, який очолював відділ проектування шкільних споруд. Майстер був добрим художником, у нього можна було затримуватися в майстерні до пізнього вечора. Саме він виховав любов до архітектури, яка наслідувала здобутки стилю модерн. За проектами цього автора побудовано багато шкільних споруд найвищого класу. Одну з них Юрій розписав (школа у кварталі Волкова, м. Луганськ). Дуже прикро, що місцеві вандали перепланували інтер'єри школи, а на багатьох обличчях розпису видряпали очі.

У 1969 році вперше брав участь в обласній виставці молодих художників м. Харкова. У 1973 – 1974 роках служив у армії. У 1988 році став членом Національної спілки художників України, у 2009 році – Спілки дизайнерів України.

Наукову роботу з естетичних проблем синтезу мистецтв розпочав у відділі естетики Інституту філософії імені Григорія Сковороди. Відділом керував Володимир Іванович Мазепа – чудова, ввічлива людина, яка спонукала до філософської самоосвіти. Мазепа був надзвичайно схожий на Каракіса, такий же тактовний, щирий на думки. Науковим керівником кандидатської дисертації «Естетичні проблеми синтезу просторових мистецтв» (1983 р.) була Шудря Катерина Іванівна. Низький уклін цим людям, прикро, що їх вже давно немає з нами. Молоді науковці відділу Віктор Малахов та Вадим Михальов допомагали засвоїти ази «марксистської теорії діяльності», поетики художнього образу та зорієнтували в дуже скудному меню з естетики тих часів. Першим опонентом була московський естетик Лідія Іванівна Новікова, яку злі язики називали «бабцею радянського дизайну». Саме вона познайомила художника та філософа-початківця з Віктором Васильовичем Бичковим, а він – з Олексієм Федоровичем Лосевим. Вдалося намалювати їх портрети. Ті роки були справжнім дивом відкриття поетики філософії Миколи Бердяєва, Павла Флоренського. Залишилися також портрети пастеллю академіків Теодора Ілліча Ойзермана, Боніфатія Михайловича Кедрова, професора Людмили Петрівни Буєвої, Лідії Іванівни Новікової.

Докторську дисертацію «Зображення як культура: філософський аналіз» за спеціальністю філософська антропологія, філософія культури захистив у 1997 році в тому ж Інституті філософії. Опонентами були чудовий новатор у сфері культурологічних знань Сергій Борисович Кримський, професор з естетики Лариса Тимофіївна Левчук, мистецтвознавець Василь Андрійович Афанасьєв, з яким автора пов'язувала багаторічна та щира дружба. Поседнувало захоплення творчістю Федора Івановича Шміта, роботи якого про дитячий малюнок, стадіальну модель «циклічного» розвитку мистецтва й зараз захоплюють неупереджену душу.

У 2002 році отримав вчене звання професора.

У 1991 – 1996 роках викладав естетику та культурологію на кафедрі філософії та культурології Державної академії легкої промисловості України та на кафедрі культури Української академії мистецтва, у 1996 – 2002 роках – завідувач кафедри дизайну Київського національного університету технологій та дизайну, у 2002 – 2005 – завідувач кафедри дизайну Київського національного університету культури і мистецтв, професор цієї кафедри, з 2009 – завідувач кафедри дизайну та реклами НПУ імені М.П.Драгоманова.

Зараз на кафедрі дизайну та реклами викладає дисципліни: «Проектування», «Основи проектування», «Основи композиції», «Синтез мистецтв в архітектурі», «Культурно-історична типологія інтер'єру», «Історія інтер'єру», «Методологія наукових досліджень з дизайну».

Здійснює керівництво бакалаврськими та магістерськими роботами, науковими розвідками аспірантів. Член спеціалізованої ради Д.26.005.01 із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук у НМА України імені П.І. Чайковського, та спеціалізованої вченої ради Д 26. 053.21 у НПУ імені М.П.Драгоманова.

Автор оригінальної риторичної проектної школи з дизайну, що поєднує надбання неориторики, семіологічну інтерпретацію моди, проектний симбіоз з етнодизайну. Це допомогло Ю.Г. Легенькому підготувати багато сучасних дизайнерів, зокрема таких відомих модельєрів України, як О.Шандренко, В.Барон, В.Краснова, О.Денисенко, Г.Гриб.

Кандидати наук, підготовлені під керівництвом
Ю.Г. Легенького:

1. Л.П. Ткаченко «Мода як естетичний феномен» (1999).
2. О.М. Шандренко «Віртуальні виміри моди ХХ століття» (2008).
3. Ю.В. Корнієнко «Еволюція проектного простору дизайну та архітектури постмодернізму» (2011).

4. В.А. Усачов «Лінгвосеміотичний напрям культурологічних досліджень другої половини ХХ століття: неоміфологічні тенденції» (2012).
5. Н.Я. Бугай «Образ людини в історії костюма» (2012).
6. О.В. Орлова «Туризм в контексті аксіологічної проблематики культури» (2012).
7. В.В. Яромчук «Синтез мистецтв мультимедіа в контексті сучасних практик культури» (2012).
8. Ю.О. Ювковецька «Соціокультурна еволюція реклами ХХ століття» (2014).
9. Л.М. Дерман «Культурогенез тілесних практик моди: філософсько-антропологічний аналіз» (2015).
10. В.О. Калужська «Еволюція естрадного мистецтва в контексті масової культури: філософсько-антропологічний аналіз» (2015).

Ю.Г. Легенький є науковим консультантом докторських дисертацій, підготовлених до захисту:

1. О.М. Шандренко «Візуальні комунікації моди кінця ХХ – початку ХХІ століть».
2. Н.В. Барона «Дизайн в контексті художньої культури ХХ – ХХІ століть».
3. В.В. Соломатова «Візуальний поворот в культурі ХХ століття як фактор інтенсифікації глобалізаційних процесів сучасності».

Вибрані наукові праці Ю.Г. Легенького:

1. Легенький Ю.Г. Содружество искусств. – К.: Мистецтво, 1986. – 68 с.
2. Легенький Ю.Г., Ареф'єва А.А., Мороз О.Г. Від ремесла до творчості. – К.: Час, 1990. – 245 с.
3. Легенький Ю.Г. Культурология изображения (опыт композиционного синтеза). – К. ДАЛПУ, 1995. – 412 с.
4. Жам М.І., Легенький Ю.Г., Сікорський М.І. Українська народна естетика. – К. ДАЛПУ, 1996. – 255 с.
5. Лобас В.Х. Легенький Ю.Г. Українська та зарубіжна культура. – К.: ВІПОЛ, 1997. – 272 с.
6. Легенький Ю.Г., Ткаченко Л.П. Система моди: культурология, эстетика, дизайн. – К.: КНУТД, 1988. – 224 с.
7. Легенький Ю.Г., Левченко Н.А., Ткаченко Л.П. ХХ век: проблемы художественной культуры. – К., 1998. – 226 с.
8. Легенький Ю.Г. Дизайн: культурология та естетика. – К.: КНУТД, 2000. – 272 с.
9. Легенький Ю.Г. Философия моды ХХ столетия. – К.: КНУКіМ, 2003. – 300 с.

10. Легенький Ю.Г. Метаистория костюма. – К.: КНУКіМ, 2003. – 284 с.
11. Легенький Ю.Г. Украинский модерн. – К.: НМА ім. П.І. Чайковського, 2004. – 304 с.
12. Легенький Ю.Г. Об архитектуре (очерки теории дизайна интерьера). – К.: КНУКіМ, 2005. – 690 с.
13. Легенький Ю.Г. Історія дизайну. – К.: ДАККК, 2006. – 560 с.
14. Легенький Ю.Г. Эстетика (опыт апофатической дескрипции). – К.: КНУКіМ, 2007. – 600 с.
15. Легенький Ю.Г. Дизайн одягу. – К. КНУКіМ, 2008. – 374 с.
16. Андрущенко Т.І., Дробот І.І., Легенький Ю.Г. Дизайн. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – 703 с.
17. Легенький Ю.Г. Мир как культура. Культура как мир (очерки дифференциальной культурологии). – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – 488 с.

ЄДНІСТЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО І ОСОБИСТІСНОГО В ПСИХІЦІ ЛЮДИНИ

Народилася 10 грудня 1943 р. у с. Калуга Березнігуватського району Миколаївської області.

У 1966 році закінчила Запорізький педагогічний інститут. Отримала диплом із спеціальності «педагогіка і психологія» з присвоєнням кваліфікації викладача педагогіки і психології у педагогічних училищах.

Педагогічну діяльність розпочала відразу після закінчення загальноосвітньої середньої школи та місячного навчання при Інституті підвищення кваліфікації Херсонської області вчителем другого класу у Нововоскресенській середній школі Нововоронцовського району Херсонської області, де працювала упродовж двох років.

Після закінчення інституту з 1966 року по 1974 рік працювала викладачем педагогіки і психології Лисичанського педагогічного училища Луганської області.

У 1974 року вступила до аспірантури на кафедру психології Київського педагогічного інституту імені О.М.Горького. У 1979 році успішно захистила кандидатську дисертацію «Динаміка взаємозв'язку мислительних операцій молодших школярів».

Наукову діяльність розпочала у 1977 році на кафедрі психології Київського педагогічного інституту імені О.М.Горького.

У 1983 році Т.М.Лисянській присвоєне вчене звання доцента кафедри психології, а у 2003 році – професора цієї ж кафедри.

Таїса Миколаївна 24 роки працює заступником директора, деканом факультету перепідготовки фахівців Інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації. Активно співпрацює з Міністерством освіти і науки України. У 2004 році була членом робочої групи Галузевого стандарту вищої освіти за спеціальністю 6.010100 – «Практична психологія», напрямку підготовки 0101 «Педагогічна освіта». З 2006 по 2012 рр. працювала вченим секретарем секції психолого-педа-

Лисянська Таїса Миколаївна, професор кафедри психології Інституту філософської освіти і науки, кандидат психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України

гогічної підготовки Науково-методичної комісії з вищої освіти МОН України.

Т.М.Лисянська нагороджена почесними грамотами НПУ імені М.П.Драгоманова, знаком «Відмінник народної освіти», почесною відзнакою Київського міського голови, грамотою МОН України, почесною грамотою АПН України, медаллю «Василя Олександровича Сухомлинського», «Григорія Сковороди», присвоєне почесне звання Заслужений працівник освіти України.

Науковий напрям. Результати діяльності наукової школи Т.М.Лисянської

Професор Т.М.Лисянська проводить дослідження у провідних напрямках: динаміка взаємозв'язку мисленневих операцій у молодших школярів; підготовка майбутнього вчителя до розвитку мислення в учнів, проблема онтогенезу мислення, проблема позитивного мислення як механізму екологічного виховання, мислення як апаратний засіб організації інформації, когнітивний розвиток учнів з різним рівнем навчальних досягнень.

Починаючи з 20 – 30-х років минулого століття, в радянській психології розгорталось дослідження інтелектуальних можливостей учнів. Для цих досліджень характерний анатомічний підхід у дослідженні мислення учнів. Цей шлях збагатив педагогічну психологію необхідними знаннями особливостей розвитку і прийомів формування окремих мисленневих операцій, але не зняв труднощів у створенні цілісної картини розвитку мисленневого процесу. Пропонується інший, порівняно з попередніми дослідниками, погляд на становлення і розвиток мислення у школярів, а саме ідея системного дослідження мислення учнів, на основі якого можливо було б утворити уявлення про розвиток мисленневої діяльності як конкретної цілісності.

У вивченні динаміки мисленневих операцій у молодших школярів домінуючою ідеєю було розуміння того, що становлення мислення полягає у переструктуруванні мисленневих операцій. Простеження змін мисленневих операцій за мікровіковими інтервалами виявило процеси підняття, спаду і зближення, у зміні яких полягає активна перебудова операцій.

Динаміка розвитку основних мисленневих операцій різна. Динаміка зв'язків між ними залежить від рівня сформованості конструюючих мисленневих операцій, збільшення і зниження міцності взаємозв'язків між ними, групування їх у ланки і блоки, інформативність факторів свідчать про те, що у першокласників низька інтегративність структури мисленневих операцій. У ще генералізованій структурі мисленне-

вих операцій учнів 2-го класу є ознаки диференціації, які виникають в результаті внутрішньої перебудови операцій, досягнення ними нової якості. В учнів 3-го класу структура мисленневих операцій відрізняється відносно більшою інтегрованістю. Тому процес становлення цілісності мислення як системи не є поступовим односпрямованим підсиленням інтегрованості. Це більш складне і суперечливе явище.

Дослідження Т.М.Лисянської репрезентує проблемою підготовки майбутнього вчителя до розвитку мислення в учнів науково-дослідну роботу кафедри психології Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова за напрямом «Соціально-психологічні основи підготовки майбутнього вчителя». У зв'язку з завданнями зазначеної проблеми необхідно було вивчати тенденції динаміки взаємозв'язків мисленневих операцій у школярів підліткового періоду психічного розвитку та періоду ранньої юності. Результати досліджень показали, що механізмом становлення цілісності мисленнєвої діяльності учнів є процеси диференціації та інтеграції, які відбуваються у зв'язку з переструктуруванням мисленневих операцій, що пов'язано з виникненням у них внутрішніх змін та послідовною зміною зазначених механізмів, надаючи мисленню все більшої інтегративності.

Науковий інтерес у розвитку цієї проблеми становить порівняльний аналіз результатів дослідження пріоритетних тенденцій у зміні міцності структурних зв'язків мисленневих операцій учнів різних вікових періодів, що складають основу для визначення психологічних умов формування мислення та вираження їх у формі методичних рекомендацій для вчителів..

У наукових працях Т.М.Лисянської з'ясовується не тільки проблема тенденцій вікового змінювання мислення як процесу, а й онтогенез мислення, що полягає у становленні цього процесу індивіда як суб'єкта діяльності. Онтогенез мислення – це неперервні, плавні мікрозміни, які виникають як результат послідовної прогресивної диференціації чуттєвого відображення «відчуття-сприймання-уявлення», виникнення у цьому процесі афективно-мотиваційного компонента. Це наближує розгляд онтогенезу мислення в аспекті цілісного особистісного підходу до успіху у пошуку механізмів єдності інтелектуального і особистісного у структурі психіки людини.

В наслідок теоретичного осмислення результатів дослідження мислення як процесу і онтогенетичного підходу у вивченні мислення як діяльності Т.М.Лисянська вдається до психологічної розвідки, що спрямована на дослідження сутності і корелят самоефективності мислення майбутніх вчителів. У дослідженні цього явища Т.М.Лисянська виходила з розуміння того, що важливою особистісною характеристикою є самоефективність, яка у поєднанні з конкретними цілями

та знанням про те, що потрібно робити, може істотно впливати на майбутню поведінку. Ця властивість значний вплив має на мислення особистості, яке Т.М.Лисянська пояснює як стан компетентності, що стосується можливостей правильного здійснення конкретних дій, це довіра, впевненість, позитивне ставлення щодо своїх можливостей міркування. Результати дослідження самоефективності мислення дозволяють оптимістично оцінити його у майбутніх вчителів. Їм власне інтегральне почуття «за» власне «Я», вони високо оцінюють дію на власне «Я» соціальних ставлень та очікувань, почувають себе самовпевненими. Однак, ці особистісні характеристики Т.М.Лисянська вважає недостатньо диференційованими, тому що виявлено низький відсоток дії такої установки, як саморозуміння, що вплинуло на виявлення відносно нижчого відсотка вираженості самоповаги та ауто-симпатії, а також здатності до самоуправління.

Вагомим внеском у розроблення перспективних проблем психологічної науки є наукові розробки, які стосуються такого чинника екологічного виховання учнів, як позитивне мислення, у дослідженні якого Т.М.Лисянська виходить з того, що позитивне мислення є компонентом віри і близьке до емоційного мислення. Це означає злиття переживань особистості з об'єктивним змістом істини, що є суттєвим для розуміння стану природи, Землі в її планетному вимірі.

Отже, щоб не перетворювати світ в антисвіт, абсурд, зло, слід повернути планеті людину з позитивним мисленням, яка б зберігала і розвивала її.

До здобутків наукової праці Т.М.Лисянської відноситься розгляд мислення як апаратного засобу переробки інформації, що виводить дослідження цього процесу на когнітивний рівень. Т.М.Лисянська конкретизує основні підходи до вивчення когнітивного розвитку учнів, тенденції його та досліджує психологічне забезпечення розвитку когнітивних процесів у школярів певних вікових відтинків.

Основними показниками існування та розвитку наукової школи Т.М.Лисянської є хронологія наукових розробок, послідовність тематики, постановка проблем, розроблення перспективних напрямів вікової та педагогічної психології, а також відображення їх у підручниках, навчальних посібниках з загальної, вікової та педагогічної психології.

Кандидати наук, підготовлені під керівництвом
Т.М.Лисянської

1. Булах І.С. Динамика взаимосвязи мыслительных операций у детей младшего и среднедошкольного возраста (1989).

2. Абрамян Н.Д. Сприймання молодшими підлітками морально-естетичних ідей спектаклю (1994).
3. Ставицька С.О. Психолого-педагогічні умови подолання особистісної тривожності у дітей молодшого шкільного віку (1999).
4. Шмаргун В.М. Психолого-педагогічна корекція затримки психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку (2000).
5. Мельничук О.Б. Психолого-педагогічні умови подолання пізнавального егоцентризму молодших школярів (2003).
6. Бабаян Ю.О. Розвиток рефлексивного оцінювання як чинника мотивації досягнення молодших школярів (2004).
7. Марковець О.Л. Психологічні особливості професійного стресу та попередження його виникнення у майбутніх вчителів (2005).
8. Дьоміна Г.А. Розвиток особистісної зрілості старшокласників щодо подружнього життя (2008).
9. Старинська О.В. Розвиток інтелектуальної ініціативності першокласників в процесі спільної учбової діяльності (2008).
10. Сивогракова З.А. Психологічні особливості подолання студентами складних життєвих ситуацій (2010).
11. Уліцька Г.С. Особливості розвитку позитивного мислення старшокласників (2011).
12. Сидоренко О.Б. Особливості поведінки учнів молодшого шкільного віку з низькою результативністю в учінні (2012).
13. Усик Д.Б. Психологічні особливості саморегуляції поведінки у старших дошкільників у сюжетно-рольовій грі (2013).
14. Куренна Т.В. Психологічні особливості ціннісно-сислової сфери майбутніх вчителів (2013).
15. Василенко О.М. Психолого-педагогічні умови активізації уваги студентів у процесі вивчення іноземної мови (2013).
16. Каряка І.В. Психологічні особливості розвитку музично-образного мислення дітей старшого дошкільного віку (2014).
17. Пасічник Н.О. Особливості взаємозв'язку образного і понятійного мислення в учнів молодшого шкільного віку (2015).

Вибрані наукові праці Т.М.Лисянської

1. Системний підхід до дослідження психолого-педагогічних основ навчання. Стаття. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського держпедуніверситету. Серія: соціальна педагогіка. Вип.1. Кам'янець-Подільський, 1999, с. 44-52.
2. Психолого-педагогічний аналіз уроку. Навчальний посібник. – К., 1999, 70с.
3. Питання і проблемні ситуації з психології та педагогіки. Навчаль-

- ний посібник. – К.: Правда Ярославичів, 1999, 232с., 160с.
4. Онтогенез мислення як знаряддя розвитку нації і держави. Стаття. Матеріали конференції "Українська еліта та її роль у державотворенні". Вип.1. К., 2000, с. 74-78.
 5. Довідник з педагогіки та психології. Навчальний посібник. – К., 2000, 130с.
 6. Ранній онтогенез мислення. Стаття. Наукові записки. Збірник наукових праць. Ювілейний випуск НПУ імені М.П.Драгоманова. К., 2000, с. 177-181.
 7. Онтогенетичні підходи у психології мислення. Стаття. Наукові записки. Вип.XLI. – К., 2001, с.105-108.
 8. Дошкільний онтогенез мислення. Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології. Матеріали Міжнародної конференції присвяченої 35-річчю наукової та педагогічної діяльності акад. С.Д. Максименка. – К.: Мленгум, 2002, с. 292-295.
 9. Методичні рекомендації з організації і проведення пропедевтичної практики з психології. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2003.
 10. Роль рефлексії у прогнозувальному мисленні. //Сучасний стан і перспективи розвитку соціально-гуманіт. наук та освіти. – К., 2003.
 11. Мисленнєва самоефективність у процесі онтогенезу. //Вісник. – 2003. - №5, 6.
 12. Сутність і кореляти самоефективності мислення в майбутніх вчителів. //Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. – Серія 12: Психологія. – К.: Вип.2(26)., 2004, с. 270-275.
 13. Виникнення взаємодіючої системи між частинами цілого. //Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. – Серія 12: Психологія. – К.: Вип.24, 2004, с.56-62.
 14. Підготовка до інноваційної педагогічної діяльності у процесі вивчення психології. //Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. – Серія 12: Психологія. – К.: Вип.24, 2004, с.247-252.
 15. Загальна психологія. Підручник. – К.: А.П.М., 2003 (у співавтор.).
 16. Вікова і педагогічна психологія. Навчальний посібник. – К.: Просвіта, 2005 (у співавтор.).
 17. Вікова та педагогічна психологія. Навч.-темат. план робочої програми курсу для спец. "Практична психологія". – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2003.
 18. Загальна психологія. Підручник. 2-е вид.доп. – К.: Либідь, 2005 (у співавтор.).
 19. Психологія. Навчально-методичний комплекс програм. Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2005.
 20. МОН України. Галузеві стандарти вищої освіти. Напрямок підготовки: 0101 – Педагогічна освіта. Спеціальність: 6.010100 – Практична

психологія. – К., 2005, 328 с.

21. Психолого-педагогічний аналіз уроку з практикумом. Навчальний посібник. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005, 200 с. (у співавтор.).

22. Вікова і педагогічна психологія. Інформаційне забезпечення змісту практичних занять, індивідуальної, самостійної роботи, модульного контролю знань студентів. Методичний посібник. – К., 2006, 127 с.

23. Діагностика готовності дітей до школи. Навчально-методичний посібник (ліцензований) на електронному носії. – К., 2007.

24. Комплекс програм і методичних рекомендацій з організації і проведення педагогічної практики з психології. Навчально-методичний посібник. – К., 2005, 98 с. (у співавтор.).

25. Прогресивна диференціація в онтогенезі мислення учнів. // Інститут психології імені Г.Костюка. Наукові записки. Вип.26. – К., 2005.

26. Загальна психологія. Інформаційне забезпечення змісту практичних занять, індивідуальної, самостійної роботи, модульного контролю знань студентів (спеціалізація "Психологія"). – К., 2007, 141 с. (у співавтор.).

27. Вікова і педагогічна психологія. Підручник. – К.: Каравела, 2006.

28. Хрестоматія з загальної психології. – К.: Каравела, 2007, 639 с.

29. Психологічні аспекти Болонської системи навчання. Педагогічна і психологічна науки в Україні. Т.3. Психологія, вікова фізіологія та дефектологія. – К.: Педагогічна думка, 2007, с. 174-179.

30. Журнал з педагогічної практики з психології для студентів 4-го курсу. Навчально-методичний посібник. – К., 2008, 28 с. (у співавтор.).

31. Журнал з педагогічної практики з психології для студентів 5-го курсу. Навчально-методичний посібник. – К., 2008, 32 с. (у співавтор.).

32. Про можливі шляхи удосконалення вищої освіти у контексті Болонського процесу. Зб. Психологія. – К., 2008.

33. Педагогічна психологія: практикум. – К., 2008, 200 с.

34. Професійно-педагогічні стереотипи: їх позитивна та негативна роль. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 12: Психологія. Вип. 10 (34), 2006, с. 229-234 (у співавтор.).

35. Пізнавальний розвиток як чинник навчальних досягнень учнів молодших класів. Стаття. Науковий часопис НПУ імені Драгоманова. Серія 12: Психологія. Вип.27 (51). – К., 2009, с. 147-153.

36. Педагогічна психологія: практикум. Навчальний посібник (гриф МОН України). – К.: Каравела, 2009, 223 с.

37. Позитивне мислення як чинник екологічного виховання особистості. Тези. Міжнародна науково-практична конференція «Філософські, психологічні та методичні аспекти екологічності освіти» присвячена 20-річчю гімназії НПУ імені М.П. Драгоманова. – К.: НПУ імені

М.П.Драгоманова, 2012, с. 45-48.

38. Основні напрямки наукової школи О.В.Скрипченка. Стаття. Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 12: Психологія. Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013. – № 42 (66). – 293 с.

39. Психологічне забезпечення розвитку когнітивних процесів учнів молодшого шкільного віку. Стаття. Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 12: Психологія: Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013. – № 41 (65). – 229 с.

40. Педагогічна психологія: Хрестоматія. Навчальний посібник (Гриф МОН України). – К.: Каравела, 2014. – 368 с.

41. Вікова психологія: Хрестоматія. Навчальний посібник (Гриф МОН України). – К.: Каравела, 2014. – 488 с.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК СУЧАСНОСТІ

Народилася 11 квітня 1952 року в Казахстані, місто Балхаш Карагандинської області. Закінчила філософський факультет Уральського державного університету ім. М.Горького у 1975 році за спеціальністю: філософ, викладач філософії. З 1975 по 1978 рік викладала філософію у Карагандинському університеті. З 1979 року по 1984 навчалась на філософському факультеті Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова спочатку як стажер, а потім аспірант. У 1984 році здобула ступінь кандидата філософських наук, захистивши дисертацію на тему: «Роль художньої культури у формуванні духовного світу робітника-мігранта». З 1985 по 1990 рік працювала спочатку доцентом, а потім завідувачем кафедри філософії Ніженського педагогічного інституту.

Меднікова Галина Сергіївна,
доктор філософських наук, професор,
професор кафедри культурології
Інституту філософської освіти і науки
НПУ імені М.П.Драгоманова

Починаючи з 1990 року по теперішній час – доцент, а потім професор кафедри культурології НПУ імені М.П.Драгоманова. У 2005 році захистила докторську дисертацію на тему: «Ціннісно-адаптаційний потенціал мистецтва постмодернізму» у Спеціалізованій раді з естетики Київського національного університету імені Тараса Шевченка (диплом ДД № 004605).

З початку 1990-х років стояла біля витоків формування української культурології як науки і навчальної дисципліни у ВШ: перша кафедра культурології в Україні з'явилась в НПУ імені М.П.Драгоманова (1992); у співавторстві з Ж.О. Безвершук розробила методологічні засади викладання культурології у Вищій школі, навчальну програму, концепцію першого підручника, який спочатку мав назву «Українська та зарубіжна культура», а згодом кардинально доопрацьований як «Культурологія». Цей навчальний підручник був рекомендований МОН України як основний для викладання цієї дисци-

пліни. З 2000 року він витримав 8 перевидань. У 2002 році вийшов авторський підручник «Українська та зарубіжна культура ХХ століття» з грифом МОН України, який є єдиним посібником для вивчення та розуміння основних тенденцій розвитку сучасної української культури, що є необхідним для методичного забезпечення нормативного курсу «Історія української культури». Останні п'ятнадцять років є керівником методологічного семінару з культурології та відповідає за фахову підготовку студентів-культурологів ІФОНу.

За освітньо-трудова діяльність нагороджена почесним званням Відмінник освіти України (наказ № 514-В від 03.08.1999 року), Срібною медаллю М. Драгоманова, Почесною грамотою Міністерства культури і мистецтв за вагомий особистий внесок у створенні духовних цінностей та високу професійну майстерність.

Меднікова Г.С. плідно працює у трьох Спеціалізованих вчених радах із захисту кандидатських та докторських дисертацій (спеціалізована вчена рада К 26.053.13 – історія філософії, філософія культури; Вченої ради із захисту докторських дисертацій Д 26.053.08 зі спеціальності «Теорія та методика музичного навчання» та Д 26.053.21 зі спеціальності «Естетика» і «Релігієзнавство»). За останні дев'ять років під керівництвом Меднікової Г.С. було підготовлено вісім кандидатів філософських наук, зараз вона є науковим керівником двох докторантів та чотирьох аспірантів. Щороку здійснює опонування та рецензування кандидатських та докторських дисертацій з культурології, естетики та філософії культури. Розробила програми і питання до кандидатського екзамену з «Історії та теорії культури» та «Естетики».

Для магістрів-культурологів та аспірантів розробила методичне забезпечення та читає спецкурси «Актуальні проблеми культури рубежу ХХ-ХХІ століття», «Феноменологія мистецтва», «Філософія та теорія медіа», «Візуальна культура» та «Методика викладання культурології у ВШ».

Протягом багатьох років плідно організовує наукову роботу студентів: розробила тематику бакалаврських, дипломних та магістерських робіт; веде науковий гурток та проблемні групи з бакалаврами та магістрами «Наукові повороти» у гуманітарній науці другої половини ХХ століття», «Актуальні проблеми сучасної української культури»; успішно готує студентів-культурологів для участі у міжнародних наукових конференціях та олімпіадах.

Наукова школа «Методологія дослідження культурних практик сучасності» проводить аналіз теоретичних підходів до вивчення культурних практик, розкриває соціокультурні умови їх поширення як феномену соціального буття, визначає специфіку їх функціонування

як характерного явища глобалізованого суспільства, виявляє тенденції взаємозв'язку життєвого, соціального, культурного простору буття сучасної людини. Універсальний характер феномену культурних практик передбачає комплексний підхід до їх розглядання.

Простір сучасних культурних практик є тим середовищем, що змінює людину на рівні внутрішнього світу, міжособистісних відносин, фокусуючи найбільш значимі трансформації соціокультурної ситуації. Культурні практики – це простір самореалізації людини, які змінюють образ людини. Вони активно корелюються з образами культури в цілому.

Величезний вплив культурних практик на різні сфери соціуму в глобалізованому суспільстві викликає потребу в філософському їх осмисленні. Починаючи з другої половини ХХ століття культурно-креативна сфера досягла величезних масштабів та включила у процес свого виробництва і споживання глобальні людські ресурси, змінила основні тенденції суспільного життя. Динамічному розвитку культурних практик сприяли такі фактори як соціально-демографічні, інституціональні, етнокультурні, розвиток невиробничої сфери економіки, зростання вільного часу, якісні зміни проведення дозвілля.

Необхідність філософського аналізу культурних практик обумовлена тим, що вони інтегрують найважливіші процеси трансформації сучасного суспільства і культури на даному етапі. Креативно-культурна сфера – один з пріоритетних напрямків розвитку нового типу суспільства. Культурні практики вбирають у себе якісні ознаки інформаційного суспільства – мобільність, акцентування споживацьких пріоритетів, віртуалізація, візуалізація, інформатизація, глобалізація. У даному аспекті важливим є те, що культурні практики стають сигніфікативним явищем, що трансформує людину, систему індивідуального сприйняття навколишнього середовища. Дихотомія феномену культурних практик у тому, що з одного боку вони дають можливість людині вибирати із багатоманітності соціокультурної реальності, з іншого – формують особливе середовище, простір, що базується на принципах стереотипізації його елементів.

Культурні практики як невід'ємний елемент соціальної системи впливають на буття кожної людини, соціальних груп, соціуму взагалі, що дозволяє, осмислювати їх в рамках соціально-філософського аналізу.

Сьогодні відсутній єдиний підхід до концептуалізації сутності феномену культурних практик, чіткого їх визначення у рамках неklasичної культурології, тому що класифікувати такі культурні практики як туризм, мода, дизайн, телесеріали та інше як види мистецтва в класичному ключі не має сенсу. Масштабність і темп соціальних

змін в епоху глобалізації, ставлять перед науковим співтовариством завдання створення адекватної теоретичної моделі даного феномену, вивчення культурних практик як важливого фактора соціально-просторової організації соціокультурного середовища.

Останнім часом, в тому числі і завдяки дослідницькій роботі, у науковій школі культурні практики активно вивчаються у контексті масової культури, осмислена відмінність методології Cultural Studies Американської і Британської шкіл від культурологічної методології дослідження цих феноменів у гуманітарних науках на пострадянському просторі.

Подальший розвиток досліджень в рамках наукової школи «Методологія дослідження культурних практик сучасності» відкриває можливість суттєвого поглиблення вивчення рівнів простору культурних практик: рівень життєвого простору особистості (освоєна нею реальність), рівень культурного простору (з домінуванням семіотико-мовних і образних структур), рівень соціального простору (особлива організація буття).

У цілому ж зусилля вчених, об'єднаних рамками цієї наукової теми, спрямовується на поглиблення вивчення сучасної культурної ситуації в Україні, що дозволяє нації краще усвідомлювати свою історичну місію, виховувати молодь у дусі відданості національним інтересам і цінностям.

Вибрані наукові праці Г.С. Меднікової:

1. Культурологія (в співавторстві). Навчальний посібник. К.: Знання.. Третє видання – 2010р. – 567 с (Перше видання – 2006 р. – 567 с).
2. Мистецтво постмодернізму як фактор адаптації особистості. – Монографія. К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2001. – 240 с.
3. Українська та зарубіжна культура ХХ сторіччя. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2004. – 214 с.
4. Українська та зарубіжна культура (в співавторстві). Навчальний посібник. – К.: Знання. Перше видання – 2002 рік – 557 с. Друге видання – 2003 р. – 622 с. Третє видання – 2004 р. - 567 с.
5. Ціннісно-адаптаційний потенціал сучасного мистецтва в аспекті неklasичної естетики. Автореферат. – К., 2005. – 40 с.
6. Масова культура в ореолі постмодерну і її адаптивно-компенсаторна функція. // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія.: Зб.наукових праць. Вип. 4 (17). – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2005 р. – с. 104-112.
7. Містичний ореол сучасного мистецтва. // Людина і світ, 2002. - № 6. – с. 53-60.

8. Філософічність як відмінна риса сучасного мистецтва. // Культурологія і сучасність. – К.: ДАКККіМ, 2002. - № 1. – с.33-41.
9. Масова культура в ореолі постмодерну і її адаптативно-компенсаторна функція. // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. Зб. Наукових праць. – К.: Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова, 2005.-Вип.4(17). С.104-112, (0,5дрк. арк.).
10. Естетичний аналіз актуального мистецтва як чинник формування неklasичної теорії // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Філософські науки.- Вип..1.- Чернігів: ЧДПУ, 2007, с. 75-80, (05др.арк).
11. Досвід трансцендентальності як основа сучасного світобачення // Історія. Філософія. Релігієзнавство. – К., Антропосвіт, 2008.-№ 2.с.41-48, (05 др.ар.).
12. Трансформація методологічних основ соціально-гуманітарних наук // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. Зб. Наукових праць за ред.В.П. Бежа. – К.: Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова, 2009.-Вип.21(34). С.214-220, (0,5дрк. арк.)
13. Онтологические основания медиаискусства // Медиафилософия V. Способы анализа медиареальности. /Под редакцией В. В. Савчука. – СПб.: Изд-во С-Петербургского философского общества, 2010.-279с.; с.173-181. (0,5др. арк.)
14. Актуальное искусство как выражение современного мироощущения.// Искусство после философии. Сб. научных трудов. – СПб.:Изд-во С-Петербургского ун-та, 2010, с. 223-234, (05 др. арк.)
15. Філософсько-естетичні аспекти візуальності // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. (зб. наукових праць за ред.В.П. Бежа.) – К.: Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова, 2010.-Вип.23 (36). С.46- 54, (0,5дрк. арк.)
16. Креативність у простотрі сучасної культури //Культурологічна думка: Щорічник наукових праць. _К.: Інститут культурології Національної академії мистецтв України, 2011.- № 4.- 260; с. 133-139.
17. Розробка теорії культури в 60-80 роки ХХ століття в радянській філософській думці // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. (зб. наукових праць за ред.В.П. Андрущенко.) – К.: Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова, 2011.- вип..26(39), с.69-77. (0,5дрк. арк.)

ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА РОСІЙСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ

Немчинов Ігор Геннадійович,
доктор філософських наук,
професор кафедри філософії
Інституту філософської
освіти і науки
НПУ імені М.П.Драгоманова

Ігор Геннадійович Немчинов народився у 1966 році у м. Вінниця в родині інженера Геннадія Дмитровича та вчительки Людмили Василівни. У 1983 році закінчив середню школу із золотою медаллю та вступив до філософського факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. У 1984-86 роках проходив строкову службу в лавах Збройних сил. Після закінчення навчання в Київському державному університеті та захисту дипломної роботи «Філософія свободи Н.Бердяєва» у 1990 році прийшов працювати на кафедру філософії нашого університету (тоді ще педагогічного інституту). Проїшов шлях від асистента (1990) до професора (2008) кафедри.

У 1998 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук «"Руська ідея" як парадигма російської історіософії» (за спеціальністю 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії) у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. У 2002 році отримав наукове звання «доцент кафедри філософії».

У 2011 році у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова захистив дисертацію «Російський великий історичний наратив: джерела та умови формування» на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук (за спеціальністю 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії). У 2013 році отримав наукове звання «професор кафедри філософії».

Сферою наукових інтересів Ігоря Геннадійовича є російська та українська філософія у загальноєвропейському філософському контексті; історія філософії; філософія російської історії та сучасна філософія історії.

Під керівництвом професора І.Г. Немчинова захищено три дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук:

1. Фоменко К.А. «Відчуження як екзистенціальна проблема: досвід філософсько-антропологічного дослідження»;
2. Конончук С.Г. «Політична антропология Йоана Солсберійського: історико-філософський аналіз»;
3. Гончаренко К.С. «Історико-філософський методологічний проект Жіля Дельоза в сучасному європейському дискурсі».
4. І.Г. Немчинов є автором двох монографій та більш як 70-ти наукових та науково-методичних праць.

Вибрана бібліографія проф. І.Г. Немчинова
Монографії:

1. Структури «свого» та «чужого» у російській ідентичності: Дослідження з філософії історії в Росії XVIII – XIX ст.: Монографія / Ігор Немчинов – Вінниця: О.Власюк, 2009. – 120 с.
2. Оповідальна ідентичність: Джерела російського великого історичного наративу: Монографія / Ігор Немчинов – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2010. – 372 с.

Навчальні посібники, хрестоматії:

3. Філософія: Природа, проблематика, класичні розділи: Навч. посібн. / В.П. Андрущенко, Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова та ін.; За ред. Г.І. Волинки. – К.: Каравела, 2009. – С. 238-267.
4. Філософія: Природа, проблематика, класичні розділи: Хрестоматія / В.П. Андрущенко, Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова та ін.; За ред. Г.І. Волинки. – К.: Каравела, 2010. – С. 321-381.
5. Діалектика, герменевтика, аналітика XX ст. Навчальний посібник. 2-е видання / І.Г. Немчинов – Вінниця: Т.П. Барановська, 2014. – 68 с.

Наукові статті:

6. Е.Н. Трубецкой о смысле человеческой жизни / И.Г. Немчинов // Философские исследования: Сборник студенческих научных трудов – К.: КГУ им. Т.Г.Шевченко, 1990. – С. 26-37.
7. Два світи в творчості кн. Є.М. Трубецького / Ігор Немчинов // Проблеми філософії. – 1992. – Вип. 92. – С. 98-104.
8. Міф та ідеологія як головні механізми «русской идеи» / Ігор Немчинов // Нова політика. – 1995. – №2. – С. 56-61.

9. Спокуса «євразійством» / Ігор Немчинов // Нова політика. – 1997. – №4. – С. 41-47.
10. Три символи російського історіософського мислення / Ігор Немчинов // Віче. – 1997. – №12. – С. 131-137.
11. Зміна віх, або Генеза більшовизму / Ігор Немчинов // Нова політика. – 1998. – №3. – С. 20-29.
12. Метаморфоза релігійної ідеї про «Третій Рим» на рубежі XV-XVI ст. / І. Немчинов // Людина і політика. – 2000. – № 5. – С. 45-51.
13. Релігійно-філософський вимір «руської ідеї» (Ф. Достоевський, В. Соловйов, Є. Трубецькой) / І. Немчинов // Людина і політика. – 2001. – № 2. – С. 109-124.
14. Російська ідентифікація: між традиціоналізмом та Просвітництвом (М. Щербатов та О. Радіщев) / І. Г. Немчинов // Sententiae: наукові праці Спільки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства). – 2001. – № IV. – С. 98-106.
15. Іларіонове «Слово» та «Повість минулих літ» у контексті російської історіософської самоідентифікації / І. Г. Немчинов // Людина і політика. – 2002. – № 1. – С. 83-95.
16. Нариси української національної самоідентифікації. Нарис перший. Біля витоків / І. Г. Немчинов // Людина і політика. – 2002. – № 3. – С. 53-60.
17. Нариси української національної самоідентифікації. Нарис другий. У стані перманентного вибору / І. Г. Немчинов // Людина і політика. – 2002. – № 4. – С. 71-79.
18. Російська ідентифікація. Микола Карамзін / І. Г. Немчинов // Sententiae: наукові праці Спільки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства). – 2002. – № V. – С. 114-121.
19. Самоідентифікація російської влади (XV-XVII ст.) / І. Г. Немчинов // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Філософія. – 2002. – № 9. – С. 105-109.
20. Російська ідентифікація. Олександр Пушкін / І. Г. Немчинов // Sententiae: наукові праці Спільки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства). – 2003. – № VI-VII. – С. 88-97.
21. Під тиском з Півночі. Нарис української національної самоідентифікації / І. Г. Немчинов // Філософські обрії. – 2004. – № 11. – С. 133-147.
22. Російська ідентифікація. Олександр Пушкін vs Пьотр Чаадаєв: два підходи до російської історії / І. Г. Немчинов // Sententiae: наукові праці Спільки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства). – 2004. – № VIII. – С. 119-127.
23. Україна та Росія як «порубіжні культури». Відмінності ідентифі-

- кації / І.Г. Немчинов // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Філософія. – 2005. – № 13. – С. 140-144.
24. Український внесок у російський Розкіл XVII ст. / І.Г. Немчинов // Філософські обрії. – 2005. – № 13. – С. 3-15.
25. Російська ідентифікація. «Любомудріє» замість філософії / І.Г. Немчинов // Sententiae: наукові праці Спільки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства). – 2005. – № XIII. – С. 160-167.
26. Феномен уварівської «тріади», або Маніфест Антипросвітництва / І.Г. Немчинов // Sententiae: наукові праці Спільки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства). – 2006. – № XIV-XV. – С. 132-138.
27. «Київська спадщина» у московській інтерпретації XVII ст. / І.Г. Немчинов // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Філософія. – 2008. – № 16. – С. 13-17.
28. Историософия Владимира Соловьева в контексте кризиса «русской идеи» второй половины XIX века. / И.Г. Немчинов // Соловьёвские исследования. Периодический сборник научных трудов. – Иваново (РФ). – Выпуск 17. – 2008. – С. 217-226.
29. Заметки о пространстве в романе «Белая гвардия» (К поэтике Михаила Булгакова) [Електронний ресурс] / Игорь Немчинов // Toronto Slavic Quarterly (Academic Electronic Journal in Slavic Studies, University of Toronto). – 2008. – № 26. – Режим доступу: <http://www.utoronto.ca/tsq/26/nemchinov26.shtml>.
30. «Негативна ідентичність» (до визначення джерел апофатичної традиції у російській думці) / І.Г. Немчинов // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – 2009. – Випуск 22 (35). – С. 209-217.
31. Михайло Драгоманов і проблема української ідентичності / І.Г. Немчинов // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. – 2010. – Випуск 23 (36) – С. 153-160.
32. М. Гоголь vs С. Уваров у контексті «офіційної народності» 1830-40-х років / І.Г. Немчинов // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство, Культурологія, Філософія : [зб. наукових праць] / ред. рада : В.П. Андрущенко – голова ; М-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – Вип. 24 (37). – С. 104-110.
33. Київ у московській історичній традиції: сюжети «заперечення» та «наступності» / І.Г. Немчинов // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство, Культурологія, Філософія: [зб. на-

- укових праць] / ред. рада: В.П. Андрущенко – голова; М-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – Вип. 25 (38). – С. 133-139.
34. Включення України до «общерусского контекста» у XVII ст. як прелюдія «Русского мира» / І.Г. Немчинов // «Філософські обрії». Науково-теоретичний журнал Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України та Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Вип. 25. – Київ-Полтава, 2011. – С. 96-105.
35. Михаил Булгаков и Генрих Бёлль: «эстетика человеческого» / І.Г. Немчинов // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство, Культурологія, Філософія: [зб. наукових праць] / ред. рада: В.П. Андрущенко – голова; М-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – Вип. 26 (39). – С. 139-146.
36. Заснування Московського патріархату в ідеологічному контексті доби (Досвід історичної деконструкції) / І.Г. Немчинов // «Філософські обрії». Науково-теоретичний журнал Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України та Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Вип. 25. – Київ-Полтава, 2011. – С. 105-114.
37. Радянська модифікація деяких дореволюційних історичних міфологем і нова парадигма філософсько-історичних досліджень / І.Г. Немчинов // Філософські семінари. Вип. 8. Матеріали історико-філософських читань, присвячених Всесвітньому дню філософії 2010. – Полтава: ПолтНУ, 2011. – С. 70-75.
38. Достоевский и Кормер, или Сто лет в «умышленном царстве» / І.Г. Немчинов // Русская философия: история, методология, жизнь – Полтава: АСМИ, 2011. – С. 418-423. (Вестник Общества русской философии при Украинском философском фонде. Вып. 10.)
39. Метафізичні підстави історіософії Євгенія Трубецького / І.Г. Немчинов // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство, Культурологія, Філософія: [зб. наукових праць] / ред. рада: В.П. Андрущенко – голова; М-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – Вип. 27 (40). – С. 91-97.
40. «Комплекс Філофея» у контексті московської національної ідеології XVI-XVII ст. / І.Г. Немчинов // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство, Культурологія, Філософія: [зб. наукових праць] / ред. рада: В.П. Андрущенко – голова; М-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. – Вип. 28 (41). – С. 135-142.
41. Історичний «факт» у «новій філософії історії» / І.Г. Немчинов // На-

уковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство, Культурологія, Філософія: [зб. наукових праць] / ред. рада: В.П. Андрущенко – голова; М-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013. – Вип. 29 (42). – С. 97-101.

42. «Андріївська легенда» у контексті російського історичного гранд-наративу / І.Г. Немчинов // «Філософські обрії». Науково-теоретичний журнал Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України та Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Вип. 29. – Київ-Полтава, 2013. – С. 5-15.

43. Спокуса «земного раю»: Достоевський vs Леонтьєв / І.Г. Немчинов // Мультиверсум Філософський альманах: [збірник наукових праць] / Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України – К.: Український Центр духовної культури, 2013. – Вип. 119. – С. 12-21.

44. Антиномії свободи, або Три спокуси Достоевського / І.Г. Немчинов // Sententiae: наукові праці Спілки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства) – 2013. – № 2 (XIX). – С. 38-49.

45. Україна як «культура кордону»: Проблема ідентичності / І.Г. Немчинов // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство, Культурологія, Філософія: [зб. наукових праць] / ред. рада: В.П. Андрущенко – голова; М-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013. – Вип. 30 (43). – С. 90-96.

46. Осмислення історії як соціальної реальності: нова парадигма філософсько-історичного знання / І.Г. Немчинов // Гілея: Науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН. – 2014. – Випуск 84 (5). – С. 255-257.

47. Симулякр «третього Риму» у ХІХ ст. / І.Г. Немчинов // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія 7. Релігієзнавство, Культурологія, Філософія: [зб. наукових праць] / ред. рада: В.П. Андрущенко – голова; М-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т імені М.П.Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – Вип. 32 (45). – С. 132-139.

НАУКОВА ШКОЛА ФІЛОСОФСЬКОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

Розова Тамара Вікторівна,
доктор філософських наук,
професор,
академік Академії наук Вищої
школи України,
Відмінник освіти України

Народилася в Одесі 21 вересня 1956 року в сім'ї вчителів. Після завершення середньої школи у 1975 році закінчила Одеське державне музичне училище, у 1984 році Одеський державний університет ім. І.І. Мечникова.

Трудову діяльність почала у 1975 році вчителем в середніх загальноосвітніх школах м. Одеси. З 1984 до 1988 року навчалася в аспірантурі Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова. У 1989 році захистила дисертацію на здобуття звання кандидата філософських наук в Інституті філософії НАН України (м. Київ). Після закінчення аспірантури була направлена на роботу в Одеський інженерно-будівельний інститут асистентом кафедри філософії, де працювала до 1998 року. За означений термін (1988-1998 рр.) пройшла шлях від асистента до до-

цента кафедри філософії. У 1993 році була направлена на навчання в місто Київ в докторантуру Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди національної Академії наук України. У 1997 році захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. З 1999 до 2003 року працювала професором, завідуючою кафедрою філософії Одеської національної юридичної академії. У 2002 році нагороджена знаком "Відмінник освіти України". У 2003 році була запрошена на державну службу у місто Київ до Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України.

Професор Т. В. Розова є засновником наукової школи з "філософії права" в Одеській національній юридичній академії, керівником аспірантів з спеціальності "філософія права", "соціальна філософія та філософія історії", автором та співавтором декількох підручників з філософії, історії філософії, філософської антропології, багатьох навчальних програм та методичних рекомендацій.

В різні роки доктор філософських наук, професор Т. В. Розова була членом спеціалізованих Вчених рад на здобуття наукового ступеня доктора наук в Інституті філософії Національної Академії Наук України за спеціальностями "філософська антропологія", "соціальна філософія та філософія історії", "онтологія, гносеологія та феноменологія", "історія філософії", в Національному інституті стратегічних досліджень за спеціальністю "національна безпека держави", в Одеському національному університеті ім. І.І. Мечникова "соціальна філософія та філософія історії", "онтологія, гносеологія та феноменологія". З 2006 року професор Т.В. Розова є членом експертної ради Вищої Атестаційної Комісії при Кабінеті Міністрів в Україні. А також є була заступником голови Спеціалізованої Вченої Ради по захисту дисертацій зі спеціальностей "філософська антропологія та філософія культури", "філософія освіти" при Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова.

Т.В. Розова входить до редакційної колегії низки наукових фахових видань, серед яких: "Філософська думка", "Вибори та демократія", "Наукові праці Одеської національної юридичної академії". В останні два роки постійно залучається до виконання доручень вищого керівництва держави, щодо науково-аналітичного забезпечення процесів формування та аналізу політики держави з питань гуманітарної політики. Систематично готує матеріали з проблем громадянського суспільства для Ради Національної Безпеки і Оборони України, "Щорічного послання Президента України до Верховної ради України", є співавтором щорічного видання "Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки".

Доктор філософських наук Т. В. Розова має більше ніж 80 наукових праць з питань соціальної філософії, філософії права, філософської антропології, філософії політики. Серед них – монографії "Утопія як соціокультурний феномен" (1996), "Утопія та сучасність" (1997), "Специфика становлення громадянського общества в Украине" (2003), наукові статті в провідних журналах – "Освоєння майбутнього в світлі постмодерністської світоглядної парадигми" (2001), "Проблема суспільного ідеалу в релігійній філософії "срібного віку" (2001), "До проблеми освоєння майбутнього в соціальній філософії" (2001), "Позиціонування України в антитерористичній діяльності" (2002), "Ідеальне та реальне в уявленнях про громадянське суспільство" (2003), "Мовна толерантність півдня України" (2003), "До питання про програмні принципи подальшого розвитку України" (2005), "Формування громадянського суспільства в Україні" (2005), "Національні інтереси та сучасна ідеологія громадянського суспільства" (2005), "Громадянське суспільство в Україні: проблеми та їхнє вирішення"

(2006), "Становлення громадянського суспільства в Україні (філософсько-антропологічний вимір)" (2007), "Інтеграційні процеси і становлення громадянського суспільства (Філософо-антропологічний аспект)" (2007), "Партійний сегмент як чинник демократичної інституалізації українського соціуму" (2008).

Професор Тамара Вікторівна Розова є автором та співавтором багатьох навчально-методичних посібників та підручників, серед них: Навчально-методичні посібники "Філософська антропологія", "Філософія і антропологія права", "Проблема людини в філософії", "Аналітика міфу", "Антропологія мистецтва"; підручники "Німецька класична філософія", "Антична філософія", "Філософія середньовіччя", "Філософія Нового Часу", "Філософія Просвітництва", "Філософія. Підручник", мультимедійний підручник "Історія західної філософії. Проблема людини. Частина I" (2001).

Сьогодні Т. В. Розова активно співпрацює з Одеською національною юридичною академією, з Національним інститутом стратегічних досліджень.

Доктор філософських наук, професор Тамара Вікторівна Розова є засновником кафедри та наукової школи філософської антропології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Нагороди, почесні відзнаки: відмінник освіти України.

Наукова діяльність: засновник наукової школи філософської антропології.

ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ ЯК МЕТААНТРОПОЛОГІЯ

У 1985 р. закінчив філософський факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «філософія», кваліфікація «філософ, викладач філософських дисциплін».

У 1992 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за темою: «Мистецтво як художнє розв'язання суперечності людського життя».

З 1994 р. має вчене звання доцента. У 1998 р. отримав вчений ступінь доктора філософських наук, захистивши дисертацію за темою: «Самотність як феномен людського буття» зі спеціальності – «філософська антропологія, філософія культури». Для завершення докторської дисертації отримав грант Президії Національної академії наук України та Президії Міжнародної академії наук. У 2007 р. здобув вчене звання професора.

З 1987 по 1992 рр. працював викладачем кафедри філософії Національного університету харчових технологій. З 1992 – в Інституті філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, в якому пройшов шлях до провідного наукового співробітника.

З 2007 р. – професор кафедри філософської антропології Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова Професор низки українських та зарубіжних університетів, зокрема Болгарії, Росії, Польщі, Південної Кореї. Член наукових товариств та академій в Україні та за її межами.

Фундатор напрямку «філософське мистецтво». Засновник та Президент Асоціації Філософського Мистецтва (з 1988 р.). Автор філософських романів, книг афоризмів та віршів (творчі псевдоніми – «Нез Світлий» та «Ян Нез»).

Хамітов Назіп Віленович, професор кафедри філософської антропології Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова, провідний науковий співробітник Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, доктор філософських наук, професор

Почесний Президент Міжнародної асоціації актуалізуючого психоаналізу (1999 р.). З 2002 р. – Президент Міжнародної асоціації актуалізуючого психоаналізу та андрогін-аналізу.

Ініціатор низки інтелектуальних проєктів на телебаченні і радіо. Більше десяти років автор та ведучий популярної філософської програми «Філософські діалоги з Назіпом Хамітовим» на Радіо-Ера FM. Веде авторські телепрограми «Свобода думки», «Мистецтво життя», «Нічні роздуми» на телеканалі ЦК.

Автор понад 200 наукових робіт, з них більше 20 книг, виданих декількома європейськими мовами. Найбільш відомі – «Філософія человека: от метафизики к метаантропологии», «Самотність у людському бутті», «Одиночество женское и мужское», «Освобождение от одиночества», «Тайна мужского и женского», «Афоризмы силы», «Афоризмы свободы», «Філософія: бытие, человек, мир».

У співавторстві написав книги «Філософский словарь: человек и мир», «Этика: путь к красоте отношений», «Этика и эстетика: словарь ключевых терминов», «Філософская антропология: словарь», а також філософські романи-казки «Тайна хоббита» і «Магическая книга» (псевдоніми «Нез і Лана Світлі»). Автор романів «Маска» і «Властелин старости» (підпсевдонімом "Ян Нез"). Дипломант конкурсу «Коронація слова».

Автор проєкту філософської антропології як метаантропології, що продовжує розробки Київської світоглядно-антропологічної школи і має міжнародний резонанс. Досліджує проблеми філософії екзистенції, філософії культури, філософії статі, етики, естетики, філософії мистецтва. Особливо резонансними стали дослідження самотності в життєвому світі особистості, екзистенціальні аспекти відносин чоловіка та жінки.

Має низку грамот та відзнак від університетів, наукових і державних установ в Україні та за кордоном.

У 2013 р. отримав медаль «Драгоманівська родина» Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова. (Видано 06.02.2013 р., рішення Вченої ради № 8 від 31.01.2013 р. НПУ імені М.П.Драгоманова).

У 2014р. отримав почесну відзнаку «ГЕОРГІЯ ПЕРЕМОЖЦЯ Пступеню». (Видано 04.10.2014 р. з благословіння Патріарха Київського і всієї Русі-України Філарета).

Професор Н.В. Хамітов – засновник наукового напрямку та школи філософської антропології як метаантропології, яка розвиває традиції Київської світоглядно-антропологічної школи, заснованої академіком В.І. Шинкаруком, найвагомим здобутком якої є перенесення акценту з відносин «суб'єкт – об'єкт» та «людина – суспільство» на

концептуальну пару «людина – світ». У середині 90-х років ХХ століття у Київський світоглядно-антропологічній школі відбувся «екзистенціальний поворот», який був розпочатий статтею В.І. Шинкарука «Віра, надія, любов». Одним із найважливіших здобутків Київської світоглядно-антропологічної школи є екзистенціальна антропологія – напрям сучасної української філософії, який розглядає світоглядну активність особистості в контексті її неповторного існування.

Школа філософської антропології як метаантропології професора Н.Хамітова є подальшим розгортанням Київської світоглядно-антропологічної школи і може бути визначена як вчення про межі буття людини, його світоглядно-екзистенціальні виміри, умови комунікації в цих вимірах і архетипові основи культури. Метаантропологія як проект розвитку вітчизняної філософської антропології був запропонований у 1997 р. в книзі Н.В. Хамітова «Філософія людини: пошук меж. Вступ до метаантропології», до якої В.І. Шинкарук написав передмову. Сьогодні метаантропологія як методологічна стратегія використовується й розвивається багатьма українськими та зарубіжними науковцями, зокрема в роботах С.А. Крилової, С.Міневої, Д.Парка, І.В. Степаненко та ін., що дозволяє говорити про формування напрямку і школи філософської антропології як метаантропології.

Звісно, поняття «метаантропологія» використовується й іншими авторами за межами Києва й України. Проте метаантропологія як напрям саме Київської світоглядно-антропологічної школи є осмисленням людського буття в буденному, граничному і метаграничному вимірах, що дає можливість прогнозувати перспективи еволюції людини і людства.

Школа філософської антропології як метаантропології значною мірою розвивається на базі кафедри філософської антропології НПУ імені М.П. Драгоманова і відділу філософської антропології Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України і має широкі наукові зв'язки з науковцями Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України, Академією муніципального управління, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Центром гуманітарної освіти НАН України, Товариством «Знання» України, Університетом сучасних знань, філософським факультетом Софійського університету імені Климента Охридського, а також з Національним університетом Гьонсан (м. Джинджу, Республіка Корея).

Метаантропологія як напрям української філософії може мати інтегрально-методологічне значення для сучасного соціогуманітарного знання як проект, що ґрунтується на структурації людського буття на буденний, граничний і метаграничний виміри, яким відповідають буденний, особистісний та філософський типи світогляду. Буденне

буття людини формується волею до самозбереження й продовження роду, граничне – з одного боку, волею до влади, з іншого – волею до пізнання і творчості, метаграничне – волею до любові, свободи і толерантності.

На цій методологічній основі метаантропологія розгортається у футур-антропологію – науку, що прогнозує фундаментальні тенденції еволюції людини і людства і передбачає пов’язані з ними колізії. Вперше принципи такого проекту метаантропології були докладно обґрунтовані в книзі: Хамитов Н. Философия человека: от метафизики к метаантропологии. Кн. 1. Философия человека и его пределов: возможность метаантропологии. Кн. 2. Пределы мужского и женского: введение в метаантропологию / Н.Хамитов. – К., Ника-центр, М.: Институт общегуманитарных исследований, 2002. – 336 с.)

Значення метаантропології в сучасному соціогуманітарному знанні може бути осмислене у двох фундаментальних теоретико-методологічних виявах: як метатеорії наук про людину, її буття в культурі та соціумі, що інтегрує результати цих наук, та філософії трансцендування. В результаті філософська антропологія як метаантропологія може бути осмислена у широкому та строгому сенсі, що виражає специфічну подвоєність її завдань та предмету.

При обґрунтуванні концептуальних основ філософської антропології як метаантропології у строгому сенсі (власне метаантропології) граничне буття людини, а, почасти, й буденне, виходячи з традицій, укорінених у екзистенціальній та персоналістичній філософії, трактуються як корелят екзистенції, а метаграничне буття – як корелят трансценденції. Для вираження специфіки метаграничного буття людини вводиться поняття антропо-трансценденції. Такий підхід продовжує теоретичні пошуки пізнього М.Шелера, М.Бердяєва та представників Київської світоглядно-антропологічної школи.

Метаантропологія у строгому сенсі слова та постантропологія (трансгуманізм) є альтернативні світоглядні та методологічні стратегії осмислення природи людини та її майбутнього – якщо метаантропологія робить акцент на цілісному розвитку людини, то постантропологія – на тілесних трансформаціях людини сучасного типу за допомогою різноманітних технологій.

Метаантропологія є філософською антропологією епохи фундаментальної антропологічної кризи – починаючи від її екологічних аспектів і закінчуючи аспектами ментально-політичними. У цьому плані метаантропологія виступає антропологією взаєморозуміння, антропологією толерантності – системою ідей і концептів, завдяки яким відбувається усвідомлення неможливості досягти подолання антропологічної кризи сучасності через монологічні і самодостатні метана-

ративи. Метаантропологічний дискурс є виходом за межі замкнутих метанаративних структур у людському бутті, що відповідає реаліям епохи постмодерну.

Метаантропологія може бути розділена на персоналістичну й комунікативну. Персоналістична метаантропологія досліджує людське буття в екзистенціально-особистісних вимірах; комунікативна метаантропологія вивчає умови і логіку комунікації між різними людськими співтовариствами – у тому числі етноантропологічними. Тому комунікативна метаантропологія за необхідністю стає етноантропологією – вченням про екзистенціальну неповторність етносів і можливості комунікації між ними з огляду на цю неповторність. Метаантропологія як етноантропологія є наукою про умови комунікації етносу й особистості в усій її екзистенціальній повноті, виходячи тим самим на актуальну проблему сучасності – проблему прав людини.

Метаантропологія у строгому сенсі може бути осмислена як методологія, що може бути евристично цінною для постановки й вирішення низки фундаментальних проблем буття сучасної людини.

У дослідженнях сучасного українського автора, доктора філософських наук, професора С.Крилової вибудовується проект соціальної метаантропології, який може бути значущим для соціальної філософії й соціології. Він полягає в тому, що використовує тріадичну методологію для розуміння людського буття, яка пропонується в проекті метаантропології (буденне, граничне, метаграничне буття людини), але застосовує цю методологію не до людини як неповторної екзистенції та особистості, а до суспільства, а також до людини в контексті суспільства. Отже, в соціальній метаантропології мова йде про буденне, граничне, метаграничне буття суспільства та людини в суспільстві. Соціальна метаантропологія та комунікативна метаантропологія – це дуже близькі, але не тотожні наукові напрями. Комунікативна метаантропологія має більш широкий предмет – вона досліджує комунікацію і на рівні індивідів, і на рівні груп – соціальну комунікацію. Якщо комунікативна метаантропологія досліджує і особистісну, і соціальну комунікацію, то соціальна метаантропологія досліджує передусім соціальну комунікацію в суспільстві.

Персоналістична і комунікативна тенденції метаантропології з'єднуються в метаантропології статі, що вивчає духовне і душевне як екзистенціальні вияви чоловічого та жіночого начал. Такий підхід відкриває нові евристичні можливості для філософії статі та гендеру, зокрема розуміння причин внутрішньої самотності чоловіка та жінки, можливості гармонії відносин між ними на рівні цілісної духовно-душевної взаємодії, а також усвідомлення досягнень та втрат гендерної рівності у світі. У сучасній українській філософії статі та гендеру,

заснованій на проекті метаантропології, ця концептуальна позиція розвивається в роботах українських дослідників Л.Гармаш, І.Зубавіної, Н.Нікішиної, М.Препотенської, О.Рубан та ін. Усе це робить метаантропологію методологічною і світоглядною основою низки напрямів сучасного психоаналізу, передусім актуалізуючого психоаналізу й андрогін-аналізу.

Метаантропологічний підхід був застосований у вивченні екзистенціальних вимірів віртуальної реальності Д.Свириденко, а також в дослідженнях впливу кіно і телебачення на природу сучасної людини, проведених В.Криловою (проект екранної метаантропології).

Метаантропологія як методологічна стратегія була використана М.Препотенською для дослідження екзистенціальних вимірів феномену риторики, а також для осмислення буття людини в сучасному мегаполісі (проект метаантропології міста). На основі проекту метаантропології С.Киселиця досліджує віру як екзистенціал, що проходить складні метаморфози в житті особистості.

Ключові концепти метаантропології «буденне, граничне й метаграничне буття людини» були задіяні О.Зайченко в аналізі рольової гри як феномену культури, Л.Тарасюк – у вивченні ініціації креативності в бутті людини, С.Зобіним – в аналізі кореляцій розвитку природного й штучного інтелекту, В.Клочковим – в осягненні феномену проблемності людського буття, Ф.Фоміним – у дослідженні трансформацій сім'ї в сучасній Україні.

Проект метаантропології виявився евристично плідним і в царині релігієзнавства, зокрема у проведенні компаративістського аналізу християнства та індуїзму, що знайшло своє відображення у роботах доктора філософських наук В.Матвєєва.

Значущою стає метаантропологія і в сучасному етичному й естетичному знанні. Метаантропологічний підхід, зокрема, представлений у словнику «Етика і естетика», виданому на грант Софійського університету ім. К.Охридського, в якому до українських авторів (Н.Хамітов, С.Крилова) долучилася знаний у Європі етик Сільвія Мінсва, що розвиває метаантропологічний підхід у царині біоетики.

Закономірним етапом розвитку школи філософської антропології як метаантропології стало створення при кафедрі філософської антропології НПУ ім. М.П.Драгоманова Лабораторії метаантропологічних досліджень. Мета роботи Лабораторії – методологічна інтеграція наукових напрямків, які розвивають професори кафедри.

Представники школи філософської антропології як метаантропології активно популяризують та впроваджують її ідеї. Так, протягом 10 років професори кафедри, доктори філософських наук Хамітов Н.В. та Крилова С.А. вели авторські програми «Філософські діалоги»

та «Особистість і доля» на Радіо-Ера FM. Професор Н.В. Хамітов провів більше 500 передач, професор Крилова С.А. – більше 400 передач, де розглядала проблематику людського існування.

Також професор Н.В. Хамітов протягом останніх семи років є ведучим телепрограм «Свобода думки», «Мистецтво життя» та «Роздуми про вічне». Гостями цих телепроектів були професори НПУ імені М.П. Драгоманова: Т.І. Андрущенко, В.Б. Євтух, Н.Г. Мозгова, Ю.Г. Легенький, С.А. Крилова, Я.В. Любимий, В.О. Матвеев та ін.

Учні професора Н.В. Хамітова, які захистили дисертації в методологічному річизці школи філософської антропології як метаантропології:

1. Крилова С.А. – захистила кандидатську дисертацію в 1997 р. на тему: «Безсмертя особистості як етико-екзистенціальна проблема».
2. Препотенська М.П. – захистила кандидатську дисертацію в 2006 р. на тему: «Екзистенційні виміри риторики».
3. Тарасюк Л.С. – захистила кандидатську дисертацію в 2011 р. на тему: «Креативність як феномен людського буття в культурі».
4. Зайченко О.Г. – захистила кандидатську дисертацію в 2012 р. на тему: «Рольова гра як феномен культури».
5. Фомін Ф. – захистив кандидатську дисертацію в 2013 р. на тему: «Еволюція сім'їв контексті соціокультурних реалій сучасної України».
6. Киселиця С.В. – захистила кандидатську дисертацію в 2013 р. на тему: «Віра як екзистенціал людського буття».
7. Клочков В.В. – заплановано захист кандидатської дисертації в 2015 р. на тему: «Проблемність людського буття: екзистенціальні виміри».
8. Войнов О.В. – заплановано захист кандидатської дисертації в 2015 р. на тему: «Честь як феномен людського буття».
9. Препотенська М.П. – заплановано захист докторської дисертації в 2015 р. на тему: «Буття людини мегаполісу: соціальні, культурні та екзистенціальні виміри».

Професор Н.В. Хамітов працює з аспірантами та пошукувачами Пашинською Агнесою Валеріївною, Ткаченко Владиславою Вікторівною, Смірноюю Олександрою Дмитрівною, Поліщуком Костянтином Олександровичем, Сулеймановою Лією Фарітівною.

ПОЛІТИКА У СФЕРІ
ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦЯ

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

Навчальний процес – це важлива складова цілісного педагогічного процесу та основний напрямок діяльності ІФОН, спрямований на реалізацію цілей освіти, становлення одночасно особистостей викладача і студента через розмаїття організаційних форм навчання. Структурно він містить компоненти навчальної, методичної та організаційної роботи.

Навчальний процес в ІФОН – це передусім також активна взаємодія, раціонально організоване спілкування професорів, доцентів, викладачів, асистентів та студентів. Джерелами розвитку навчального процесу є ті суперечності, що постійно виникають між динамічними, змінними вимогами практики та змістом навчання за напрямом чи спеціальністю, вимогами до студентів та рівнем їх реальних можливостей в цей момент. Тому, актуалізація, розробка і впровадження в навчальному процесі інноваційних технологій навчання, заснованих на проблемності й міжпредметній інтеграції, на співробітництві і спілкуванні дозволяє успішно реалізовувати ідеї гуманізації й демократизації навчання, індивідуалізації й соціалізації особистості, активізує навчальну діяльність та її рефлексію.

Гарантією високої якості навчального процесу в ІФОН є його професійна організація як ціленаправлена управлінська робота з формування та ведення документації, планів і звітів діяльності інституту, вченої ради; розробки освітніх програм, їх ліцензування та акредитації; підготовки типових навчальних та навчальних робочих планів з календарними графіками та термінами навчання; складання розкладів занять, сесійно-семестрових та державних екзаменів; організації написання студентами кваліфікаційних робіт, їх практичної підготовки, працевлаштування випускників; контролю відвідувань занять, дотримання розкладів та графіків усіма учасниками навчального процесу; моніторинг рейтингу викладацької діяльності тощо.

Кравченко А. А.

Менеджмент навчального процесу забезпечує заступник директора з навчально-методичної роботи.

Розпочати цей процес з дня заснування Інституту історії та філософії педагогічної освіти (нині ІФОН), в структуру якого на той час входило 10 кафедр, було доручено кандидату історичних наук, доценту кафедри історії України, а нині доктору філософських наук, професору кафедри управління, інформаційно-аналітичної діяльності та євроінтеграції, Інституту управління та економіки освіти, заступнику директора з навчально-методичної роботи Кравченко Аллі Анатоліївні. Секретарем-методистом дирекції працювала Невгад (Шиш) Наталія Анатоліївна.

У перший 2005-2006 навчальний рік в інституті навчалось 6 груп студентів денної форми навчання та 2 групи заочної форми навчання на новостворених ліцензованих спеціальностях «Філософія» (випускна кафедра філософії, завідувач кафедри проф. Волинка Г.І.) та «Культурологія» (випускна кафедра культурології, завідувач кафедри проф. Бондаренко В.Д.) освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр. На магістерському освітньо-кваліфікаційному рівні було розпочато підготовку спеціальності «Педагогіка вищої школи» (випускна кафедра історії освітньо-виховних систем і технологій, завідувач кафедри проф. Дем'яненко Н.М.). Студенти, які 2 роки навчались на спеціальності «Релігієзнавство» в структурі соціально-гуманітарного факультету (нині Інститут політології і права) були переведені в Інститут історії та філософії педагогічної освіти відповідно на другий та третій курси.

Заочне відділення інституту в перший рік роботи було представлено однією групою першого курсу спеціальності «Релігієзнавство» та однією групою п'ятого курсу спеціальності «Педагогіка вищої школи».

Для розширення спектру підготовки спеціалістів вже з наступного 2006-2007 навчального року в підготовці бакалаврів з'явилися нові спеціалізації: «Релігієзнавство та практична психологія», «Філософія та практична психологія», «Філософія та суспільствознавство», «Культурологія (організація та управління культурно-екскурсійною діяльністю).

З 2007 по 2009 роки роботу заступника директора з навчально-методичної роботи ІФОН виконувала кандидат історичних наук,

доцент кафедри історії та філософії історії Кириченко Вікторія Георгіївна. Секретарями дирекції працювали Бровко Анна Георгіївна та Чорнойван Яна Василівна, а методистами заочної форми Довбик Наталія Валеріївна та Целуйко Вікторія В'ячеславівна.

У процесі становлення ці роки були особливими з позиції розширення спеціальностей інституту. Зокрема відбувся перший набір першокурсників денної форми навчання на напрями підготовки «Дизайн» (за видами), та «Реклама та зв'язки з громадськістю». Це здавалося ризикованою справою. Багато хто зі скепсисом та іронією ставилися до самої ідеї підготовки таких фахівців в інституті гуманітарного спрямування. Проте менеджерський талант директора інституту та професійне бачення професорсько-викладацького складу новоутвореної випускної кафедри «Дизайну та реклами» (завідувач кафедри проф. Легенький Ю.Г.) довели доцільність цих намірів. Ключем до успіху стало розуміння напрямку підготовки «Дизайн» як сучасної пріоритетної сфери діяльності, що охоплює різні виміри освітньої, мистецької, конструктивно-будівної, рефлексивної, рекламної та інших ознак культури.

Перевагою ІФОН на відміну від інших освітніх закладів, що здійснюють підготовку у цьому напрямі, є присвоєння випускникам кваліфікації вчителя за умови виконання психолого-педагогічної, методичної та практичної програми підготовки відповідно до галузевого стандарту педагогічної освіти, адже згідно з державним стандартом «Дизайн» (за видами) передбачено таку можливість. Загалом, на сьогодні в ІФОН створені всі необхідні умови для успішного навчання і професійної підготовки фахівців з дизайну (за видами «Дизайн інтер'єру» і «Дизайн одягу»). Філософська складова змісту навчання виводить на розуміння дизайнерської діяльності як певних комунікативних технологій, де психологія, естетика, мистецькі реалії утворюють можливість психоделічних технологій дизайну як широкої метасистеми культури.

Кириченко В.Г.

Кириченко В.Г. була координатором створення пакету ECTS Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова з фахової підготовки бакалаврів напрямів підготовки та спеціальностей «Релігієзнавство», «Філософія», «Культурологія», «Дизайн», «Реклама та зв'язки з громадськістю» як першого довідника структури та організації адміністративного та навчального устрою інсти-

Адаменко Н.Б.

туту для абітурієнтів, студентів, викладачів та закладів-партнерів.

З 2009 року і донині заступником директора з навчально-методичної роботи є кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Адаменко Надія Богданівна. Обов'язки секретаря-методиста успішно виконує Грицай Вікторія Михайлівна, а методиста заочної форми навчання – Басич Юлія Михайлівна (до 2010 року секретарем-методистом працювала Чорнойван Яна Василівна, а методистом заочної форми – Хімич Анна Анатоліївна).

Станом на 2009 рік в ІФОН було проліцензовано усі нині наявні напрями підготовки ОКР «Бакалавр» «Спеціаліст», але головним завданням команди дирекції була їх акредитація та відкриття можливостей ліцензування спеціальностей «Релігієзнавство», «Філософія», «Культурологія», «Дизайн (за видами)» ОКР «Магістр». Підтвердження спроможності надалі готувати фахівців актуалізувало передусім питання контингенту студентів, кадрового потенціалу та якості освіти.

Відтак, контингент студентів ІФОН на початок 2009-2010 навчального року складав 486 осіб: 381 студент денної форми навчання, з них за державним замовленням – 267 осіб (70,1 %), за контрактом – 114 осіб (29,9 %); на заочному відділенні – 105 студентів, з них за державним замовленням – 69 осіб (65,7 %), за контрактом – 36 осіб (34,3 %). Екстернат – 3 особи. Навчальний процес тоді забезпечували 115 викладачів, з яких 63 особи – штатні, а 52 особи – сумісники. Фахівців вищої кваліфікації штатних викладачів – 46 осіб (73 %), з яких 12 осіб (19 %) – доктори наук, професори, 34 особи (54 %) – кандидати наук, доценти. 14 осіб (22 %) штатних викладачів – пенсіонери. Середній вік викладачів становив 41 рік. Успішність студентів також була визначальним чинником якості освіти: за результатами зимової заліково-екзаменаційної сесії абсолютна успішність студентів складала 97 %, якісні показники – 69 %. За результатами літньої заліково-екзаменаційної сесії абсолютна успішність студентів складала 93 %, якісні показники – 68 %. Державна атестація випускників: абсолютна успішність складала 99 %, якісні показники – 87 %.

Наведені статистичні дані, що розширено та деталізовано склали основу ліцензійних та акредитаційних справ, та, головне, щоденна праця кожного викладача і кожного студента забезпечили наявність усіх сертифікатів про акредитацію напрямів та спеціальностей, з яких проводиться підготовка фахівців в ІФОН денної та заочної форм нав-

чання, а саме:

Галузь знань 0201 – Культура

Напрямок підготовки 6.020101 – «Культурологія» ОКР «Бакалавр»

Спеціальність 7.8.02010101 – «Культурологія» ОКР «Спеціаліст», «Магістр»;

Галузь знань 0202 – Мистецтво

Напрямок підготовки 6.020207 – «Дизайн (за видами)» ОКР «Бакалавр»

Спеціальність 8.02020701 – «Дизайн (за видами)» ОКР «Магістр»;

Галузь знань 0203 – Гуманітарні науки

Напрямок підготовки 6.020301 – «Філософія» ОКР «Бакалавр»

Спеціальність 7.8.02030101 – «Філософія» ОКР «Спеціаліст», «Магістр»

Спеціальність 7.8.02030102 – «Релігієзнавство» ОКР «Спеціаліст», «Магістр».

2009-2010 н.р. також відкрив можливості суттєво переглянути накопичений досвід в організації, плануванні та здійсненні навчального процесу, що було пов'язано з необхідністю переформатування навчальних планів відповідно до Наказу МОН від 09.07.2009 р. № 642 «Про організацію вивчення гуманітарних дисциплін за вільним вибором студента». Після тривалих обговорень, роботи робочої групи з цього питання Вчена рада університету прийняла непросте рішення про початок формування навчальних планів на основі Методичних рекомендацій щодо запровадження

Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах (Наказ МОН 1/9-119 від 26.02.2010 року). Самостійна та аудиторна робота з дисциплін була розрахована в обсязі 30 годин на 1 кредит, в структурі яких, окрім лекційної, семінарської, практичної, лабораторної роботи, передбачено 5 годин на 1 кредит індивідуальної аудиторної роботи. Остання включає в себе впровадження інноваційних методик викладання, вивчення актуальних проблем сучасної вітчизняної та зарубіжної науки (лекційна індивідуальна робота) та написання модульних контрольних робіт (п.2.8. Нової редакції розділу 5. «Організація та проведення контролю та

оцінювання» Положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу, затвердженого рішенням Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова, протокол № 3 від 03 листопада 2011 р.

Таким чином, вже з 2009-2010 н.р. ІФОН став експериментальним майданчиком університету у впровадженні нових підходів передусім в організації навчального процесу та початку шляху до здійснення принципу автономії ВНЗ, який у 2014 р. проголошений визначальним у преамбулі до Закону України «Про вищу освіту». Перед професорсько-викладацьким складом ІФОН було поставлено завдання розробки якісних типових програм з дисциплін, розробки лекційних, семінарських, індивідуальних занять, проектних завдань, критеріїв оцінювання поточних, підсумкових та залишкових знань студентів, пошуку ефективних інноваційних методик проведення занять, тощо. Про ефективність проведеної роботи свідчать актуалізація видання методичної літератури, зацікавлення студентів як до аудиторної, так і самостійної роботи, підвищення їх занять у наукових гуртках, участі у наукових заходах та успішність у навчанні. Успіхом колективу викладачів та студентів ІФОН у 2010-2011 н.р. стало визнання за результатами рейтингового оцінювання в НПУ імені М.П. Драгоманова – I місце у номінації «Навчальна робота».

Станом на сьогодні в інституті затверджено в установленому порядку освітні програми та відповідно навчальні плани підготовки фахівців. Ведеться постійна активна робота з вдосконалення типових програм, методичних матеріалів, пакетів контролю знань з дисциплін. За 10 років навчання студентів в інституті за всіма рівнями ОКР «Бакалавр», ОКР «Спеціаліст» та ОКР «Магістр» напрямів підготовки і спеціальностей «Філософія», «Культурологія», «Релігієзнавство», «Дизайн» викладачами відповідних кафедр підготовлено та видано науково-методичні комплекси підготовки фахівців:

1. Навчально-методичний комплекс програм дисциплін професійної та особистісно орієнтованої підготовки бакалаврів (кафедра психології) / за заг. ред. Л.В. Долинської – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – 209 с.

2. Навчально-методичний комплекс програм дисциплін кафедри філософії (ОКР «Бакалавр») / за ред. Г.І. Волинки, Н.Г. Мозгової. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 250 с.

3. Навчально-методичний комплекс програм дисциплін кафедри етики та естетики / за ред. Т.І. Андрущенко. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2013. – 96 с.

4. Навчально-методичний комплекс підготовки спеціалістів спеціальності 7.02030102 „Релігієзнавство” / За заг. ред. члена-кор. НАПН України, доктора філософських наук, проф. В.Д. Бондаренка;

доктора історичних наук, проф. І.І. Дробота. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 241 с.

5. Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів спеціальності 8.02030102 „Релігієзнавство” / За заг. ред. члена-кор. НАПН України, доктора філософських наук, проф. В.Д. Бондаренка; доктора історичних наук, проф. І.І. Дробота. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 231 с.

6. Навчально-методичний комплекс підготовки спеціалістів спеціальності 7.02030101 «Філософія (практична психологія)», «Філософія (суспільствознавство)» / За заг.ред. члена-кореспондента НАН України, академіка НАПН України, доктора філософських наук, професора Віктора Петровича Андрущенка. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 502 с.

7. Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів спеціальності 8.02030101 «Філософія (практична психологія)», «Філософія (суспільствознавство)» / За заг.ред. члена-кореспондента НАН України, академіка НАПН України, доктора філософських наук, професора Віктора Петровича Андрущенка. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 482 с.

8. Навчально-методичний комплекс підготовки спеціалістів спеціальності 7.02010101 „Культурологія” / За заг. ред. члена-кор. НАПН України, доктора філософських наук, проф. В.Д. Бондаренка; доктора історичних наук, проф. І.І. Дробота. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 320 с.

9. Навчально-методичний комплекс підготовки магістрів 8.02010101 „Культурологія” / За заг. ред. члена-кор. НАПН України, доктора філософських наук, проф. В.Д. Бондаренка; доктора історичних наук, проф. І.І. Дробота. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 348 с.

10. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.030100 „Релігієзнавство (практична психологія)” / За заг. ред. члена-кор. НАПН України, доктора філософських наук В.Д. Бондаренка, доктора історичних наук, проф. І.І. Дробота. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 473 с.

11. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020100. «Культурологія» (організація і управління культурно – екскурсійною діяльністю) / За заг. ред. доктора історичних наук, проф. І.І. Дробота., члена-кор. НАПН України, доктора філософських наук В.Д. Бондаренка. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 520 с.

12. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020301 „Філософія (практична філософія)” / За

заг. ред Г.І. Волинки, І.І. Дробота, Л.В. Волинської. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 474 с.

13. Навчально-методичний комплекс фахової підготовки бакалаврів спеціальності 6.020301 „Філософія (суспільствознавство)” / За заг. ред Г.І. Волинки, І.І. Дробота. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 502 с.

Важливим є те, що всі навчально-методичні комплекси виготовлені в системі „Електронна педагогіка” та в електронному варіанті, який є одним із провідних напрямків організації навчально-методичного забезпечення в університеті. У рамках проекту „Електронна педагогіка” кафедрами інституту виготовлено понад 300 електронних підручників, які використовуються студентами стаціонарної і заочної форм навчання.

Навчально-методична робота є одним з пріоритетних напрямків

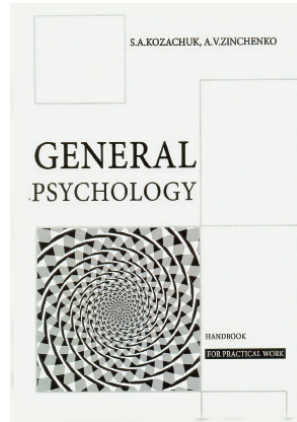
діяльності планування, організації, моніторингу й постійного вдосконалення навчального процесу в умовах становлення і розвитку Інституту філософської освіти і науки. В ІФОН діє дорадчий орган при директорові інституту з проблемних та практичних питань методики навчально-виховного процесу, що організовує та спрямовує методичну роботу в інституті. Очолює науково-методичну раду ІФОН доктор філософських наук, професор Мозгова Наталія Григорівна. Склад науково-методичної ради щороку затверджується рішенням вченої ради інституту та наказом ректора. Навчально-методична робота базується на принципах системності, наукового і особистісного підходу, пріоритету якісної підготовки фахівців за рахунок широкого використання різноманітних засобів і форм вдосконалення

навчального процесу. НМР ІФОН систематично займається вивченням, узагальненням і поширенням передового досвіду організації навчально-виховної, методичної роботи кафедр, викладачів, розробленням пропозицій щодо впровадження конкретних заходів активізації пізнавальної діяльності студентів; надає методичну допомогу кафедрам у підготовці науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу в інституті; розробляє рекомендації з питань вдосконалення змісту навчального процесу, навчальних планів, програм та іншої навчально-методичної документації зі спеціальностей і дисциплін, а також рекомендації щодо вдосконалення форм і методів організації самостійної та індивідуальної роботи студентів, методики діагностики і контролю та критеріїв оцінювання рівня знань та вмінь студентів; надає пропозиції з удосконалення зв'язків з випускниками та стажування молодих фахівців, усунення виявлених недоліків у підготовці фахівців відповідного профілю; надає пакет рекомендацій щодо ефективного зв'язку кафедр з базовими школами інституту; розглядає та рекомендує до друку навчально-методичну літературу та інші видання викладачів, аспірантів та співробітників інституту. Критеріями ефективності навчально-методичної роботи є рівень підготовки фахівців та об'єктивні показники їх знань, практичного досвіду і здібностей до безперервного навчання впродовж життя.

Головним завданням інституту є освітня, наукова і, особливо, практична підготовка спеціалістів з філософсько-культурологічних, дизайнерських дисциплін, зорієнтованих, насамперед, на викладацьку працю у середніх загальноосвітніх та вищих навчальних закладах. Відповідно, основними напрямками поліпшення фахової підготовки студентів Інституту є вдосконалення методологічних засад викладання філософсько-культурологічних, дизайнерських дисциплін, якісне оновлення їх змісту відповідно до вимог кредитно-модульної системи, впровадження у навчальний процес новітньої методики і технології навчання та підвищення конкурентоспроможності філософсько-культурологічного, дизайнерського фаху на ринку сучасних освітніх послуг України.

Показовим є те, що, завдяки кваліфікації та професійному рівню викладачів кафедр ІФОН (зокрема рівню володіння іноземною мовою, засвідченому відповідними документами), в Університеті започатковано та активно розвивається викладання гуманітарних дисциплін англійською мовою. Викладачі та доценти Кирилова О.О., Басаури-Зюзіна А.М., Монахова Н.В., Хромець І.С. (кафедра культурології), Богданова С.А., Зінченко А.В. (кафедра психології), Бакуменко О.П., Малезик Д.І. (кафедра історії та філософії історії), Глушко Т.П., Назаренко М.С. (кафедра філософії), Грицаєнко

П.М. (кафедра етики та естетики), проф. Любимий Я.В. (кафедра філософської антропології) та інші проводили англomовні заняття з психології, культурології, релігієзнавства, естетики тощо в Інституті філософської освіти та науки, Інституті іноземної філології та на Вечірньому факультеті та ін. Викладачі кафедри психології Богданова (Козачук) С.А., Зінченко А.В. видали англomовний посібник з курсу «Загальна психологія» (S.A.Kozachuk, A.V.Zinchenko. General Psychology. Handbook for Practical Work).

Слід відзначити позитивну тенденцію зростання кількості студентів, які беруть активну участь в роботі гуртків та проблемних груп. Викладачами усіх кафедр розробляються такі теми: «Методологічні засади наукового пізнання» (д. філос. н., проф. Мозгова Н.Г., к. філос. н. Адаменко Н.Б.); «Російська філософія у контексті європейської філософської думки» (д. філос. н., проф. Немчинов І.Г., к. філос. н. Фоменко К.А.); «Українська філософська думка у контексті світової філософії» (к. філос. н., доц. Остапчук Г.О., ас. Кучмії О.В.); «Актуальні проблеми європейської історико-філософської спадщини» (к. філос. н., Гончаренко К.С., к. філос. н. Пономаренко В.В.); «Релігієзнавчий клуб» (зустрічі з представниками релігійних орг. Кер. – викл. Целковський Г.А.); «Ісламознавчий гурток» (к. філос. н. Брильов Д.В.); «Філософські проблеми сучасної логіки» (д. філос. н., проф. Мозгова Н.Г., к. філос. н. Павловська О.В.); «Актуальні проблеми середньовічної філософії. Ісихазм як богопізнання» (к. філос. н., доц. Матюшко Б.К.); «Можливості та межі пізнання (метафізичний контекст)» (к. філос. н., доц. Облова Л.А., к. філос. н. Назаренко М.С.); «Феномен анемії як характеристика трансформаційного (кризового)

суспільства» (к. філос. н., доц. Глушко Т.П.); «Актуальні проблеми філософської антропології» (д. філос. н., проф. Крилова С.А., д. філос. н., проф. Хамітов Н.В.); «Філософ – професія чи покликання» (к. філос. н., Цимбалій І.П.); «Релігійна освіта» (д.

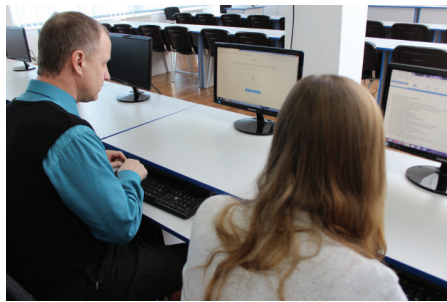
філос. н., проф. Бондаренко В.Д., к. філос. н., доц. Хромець В.Л.); «Гудаїка» (к. філос. н. А.М. Басаури-Зюзіна); «Православ'я» (к. філос. н., доц. Котлярова Т.О.); «Державно-конфесійні відносини» (к. філос. н., доц. Л.Д. Владиченко); «Проблеми сучасного мистецтва» (вивчення експозиції PincukArtCentre д. філос. н., проф. Г.С. Меднікова); «Діалог культур» (д. філос. н., проф. Є.В. Більченко); «Основні аспекти розвитку освіти і науки України ХХ – ХХІ ст.» (к. іст. н., доц. Прохоренко О.А.); «Проблеми історії культури і церкви України» (ст. викладач Логвиненко О.В.); «Український етнополітичний простір в к. ХІХ – поч. ХХ ст.» (д. філос. н., проф. Дробот І.І., к. іст. н. Тицький С.І.); «Єдність інтелектуального і особистісного в онтогенезі психіки людини» (д. псих. н., проф. Лисянська Т.М.); «Підготовка майбутнього психолога до комунікативної взаємодії в закладах освіти» (к. псих. н., доц. Андріяшина Н.В.); «Самопізнання і пізнання інших як фактор розвитку і професійного становлення студентів» (ст. викл. Співак Н.В.); «Розвиток особистісно-професійної зрілості майбутнього фахівця» (к. псих. н., проф. Долинська Л.В., к. псих. н., доц. Темрук О.В.); «Мотивація студентів до здорового способу життя» (к. псих. н., доц. Строяновська О.В.); «Етнічна ідентичність особистості у сучасному світі» (к. псих. н., доц. Богданова С.А.); «Соціально-психологічні особливості міжособистісних конфліктів студентів педагогічного ВУЗу» (к. псих. н., доц. Матяш-Заяц Л.М.).

У навчальному процесі викладачами ІФОН сьогодні використовуються платформа Moodle – модульне об'єктно орієнтоване динамічне навчальне середовище. Мета цього програмного комплексу – залучення студентів до формування знань. Платформа Moodle містить велику кількість інтерактивних елементів, які допомагають створювати різноманітні навчальні засоби навчального курсу. Інтерактивними елементами Moodle є: семінар, чат, форум, опитування, глосарії, завдання та тести. Розробка викладачами комп'ютерних тестів з навчальних дисциплін є одним із провідних напрямків діяльності, адже комп'ютерне тестування допомагає оцінити рівень засвоєння студентом певних знань та проаналізувати результати своєї власної діяльності. Комп'ютерні контролюючі програми дозволяють проводити поточний і підсумковий контроль знань та вмій. Такі програми можуть проаналізувати результати проведеного тестування у великих групах студентів, навіть забезпечують статистичну обробку відповідей. Таким чином, маючи ці результати та дані статистичної обробки, викладач звертає увагу на ті розділи курсу, які потребують більш детального та якісного опрацювання або повторення.

В університеті Центром моніторингу якості освіти підготовлено навчальний посібник (Методичні рекомендації зі створення тество-

вих завдань та тестів у системі управління навчальними матеріалами Moodle / В.П. Сергієнко, В.М. Франчук. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. – 61 с.), відповідно до якого викладачі узагальнили результати своєї багаторічної роботи та створили базу курсів. Серед таких популярними в мережі є «Загальна психологія», «Соціальна психологія» (доц. Темрук О.В.), «Психологія культури» (доц. Богданова С.А.), «Історія української культури» (викл. Мадежик Д.І.), «Теорія пізнання та епістемологія» (ст. викл. Назаренко М.С.), «Сучасна зарубіжна філософія» (проф. Немчинов І.Г.), «Релігієзнавство» і «Історія зарубіжної релігієзнавчої думки» (викл. Хромець В.Л.), «Історія літератури» (доц. Уліщенко А.Б.), «Основи композиції», «Основи проєктування» (проф. Ю.Г.Легенький), «Аналітика міфу» (викл. Дробович А.Е.), «Антропологія мистецтва» (доц. Шкіль Л.А.), «Історія образотворчого мистецтва» (проф. Юхимик Ю.В.), «Проблема людини у філософії» (проф. Розова Т.В.), «Біосоціогенеза людини» (проф. Любимий Я.В.), «Філософія Відродження та Нового часу» (викл. Пономаренко В.В.), «Філософія Стародавнього світу» (доц. Глушко Т.П.), «Історія європейської культури» (проф. Меднікова Г.С.) та ін.

Комп'ютерне тестування реалізує здійснення тренування і контроль за результатами навчання. У розроблених нами інноваційних технологіях навчання це, насамперед, технології, засновані на проблемності й міжпредметній інтеграції, на співробітництві і спілкуванні, що спираються на міжсуб'єктні, міжособистісні відносини, на сучасні комп'ютери, телекомунікаційні та інші засоби, на співтворчість та емпатію. У таких технологіях успішно реалізуються ідеї гуманізації й демократизації навчання, індивідуалізації й соціалізації особистості, укрупнення дидактичних одиниць, активізація навчальної діяльності та її рефлексія.

Апробація теоретичних знань здійснюється вже безпосередньо під час навчального процесу у ході практичних, семінарських і лабораторних занять, і, відповідно до кредитно-модульної системи навчання, – у процесі самостійної роботи з новим навчальним матеріалом. Остання форма роботи видається найбільш перспективною, зважаючи на те, що, самостійно опановуючи новий матеріал, студен-

ти максимально заохочуються до мобілізації та використання раніш засвоєних теоретичних знань, які, таким чином, проходять пряму індивідуальну апробацію на практиці.

Проте, поза всяким сумнівом, провідним, якщо не найважливішим напрямком практичної підготовки майбутніх фахівців, є проведення навчальної та виробничої практики. Планування, організація та контроль за проведенням практичної підготовки студентів здійснюється згідно з нормативними документами МОН України, Наказами ректора університету, положенням про «Порядок організації практик студентів НПУ імені М.П. Драгоманова», затвердженого Вченою радою університету.

Важливим елементом практичної підготовки студентів є і участь у науково-дослідній роботі, підготовка, апробація і захист студентських кваліфікаційних праць. Причому, як тематика, так і зміст курсових, дипломних і магістерських робіт останнім часом набувають вираженої методичної спрямованості, безпосередньо готуючи студентську молодь до обраного фаху.

Концептуальними засадами організації практики в Інституті філософської освіти і науки є наступні положення: практика студентів проводиться без відриву (навчальні) або з відривом (виробничі) від теоретичного навчання на базах практики (підприємствах, організаціях, установах, освітніх закладах), науково-технічне оснащення яких спроможне забезпечити сучасні вимоги до підготовки фахівців відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, а також умови їх подальшого професійного росту та кар'єри; тривалість практики, терміни її проведення і обсяг визначаються навчальним планом та графіком навчального процесу. Обсяг практики вимірюється у кредитах; загальна тривалість практик для студентів ОКР «бакалавр» складає 17 тижнів, для студентів ОКР «спеціаліст» і «магістр» 6 тижнів, що відповідає нормативним документам; загальне керівництво усіх видів практик здійснюють провідні викладачі, доктори наук, професори Є.В. Більченко, Л.В. Долинська, Ю.Г. Легенький, Г.С. Меднікова, Н.Г. Мозгова, доценти Ю.М. Кравченко, Т.О. Котлярова, О.А. Прохоренко, викладач Василенко В.С. Проходження практики передбачає удосконалення професійно-практичної підготовки студентів, технологію надання їм достатнього обсягу практичних знань, умінь і навичок відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, з використанням матеріально-технічної бази роботодавців.

Для цього в Інституті філософської освіти і науки проводиться належна робота щодо планування, організації та проведення практик. У навчальних планах за напрямів та спеціальностей «Філософія», «Культурологія», «Релігієзнавство», «Дизайн» продумано єдину си-

стему практичної підготовки, що дозволяє ефективно управляти організацією навчального процесу у цілому. Для усіх напрямів та спеціальностей інституту проводяться навчальні практики: у II семестрі – ознайомча за фахом (3 тижні); у III семестрі – культурологічна (4 тижні); у V семестрі – за спеціалізаціями (2 тижні) та виробничі практики: у VI семестрі – за фахом (2 тижні), у VIII семестрі – педагогічна у середніх закладах освіти (6 тижнів) та у IX – педагогічна у ВНЗ (6 тижнів).

Разом з тим, залежно від напрямку підготовки чи спеціальності – «Філософія», «Культурологія», «Дизайн» – кожен з видів практик, чи то навчальна, чи – виробнича, має свою специфіку та форми проведення.

Для студентів напряму підготовки «Філософія» є дуже важливим, особливо в часи перенасичення інтернет-джерелами, вже з першого курсу залучати студентів до ґрунтовної бібліотечної роботи. По-перше, у виховному плані: першокурсник чітко орієнтований на те, як слід працювати з джерелами у підготовці до занять, відповідно розвиваються навички якісної роботи з інтернет-ресурсами. По-друге, занурення в конкретну проблематику і самостійне опрацювання першоджерел, особливо архівних матеріалів для подальшої їх навчальної (курсів, проектні роботи дослідницького типу) та наукової роботи.

Тому, мета ознайомчої практики полягає в ознайомленні з організацією роботи найбільших бібліотек України (НБУ імені В.І. Вернадського, Національна парламентська бібліотека України та Національна історична бібліотека України), а також, звісно, з Науковою бібліотекою НПУ імені М.П. Драгоманова. Результатом є формування у студентів основ читацької та інформаційної культури, вироблення у них навичок здійснення пошуку, оцінки і використання інформації з метою самореалізації в інформаційному суспільстві. Надалі студенти ІФОН стають не тільки постійними читачами бібліотек, а й беруть активну участь у різноманітних заходах, які проводяться на їх базах – конференціях, дискусіях, круглих столах, пізнавальних і виховних акціях, таких, як «Ніч у бібліотеці» (НПУ імені М.П. Драгоманова).

Мета навчальної ознайомчої практики напряму підготовки «Культ-

турологія» полягає в ознайомленні з різними типами музеїв, особливостями їх експозицій, специфікою відвідувачів і підготовкою екскурсій. Базами проходження є: музеї, арт-центри, художні галереї міста Києва, вибрані з точки зору типології: історичні, художні, природничі, меморіальні, приватні тощо.

Важливу роль відіграє співпраця з Фондом сприяння розвитку мистецтва та Центром Практичної філософії.

Ознайомча (етнографічна) практика напряму підготовки «Дизайн» є органічним продовженням процесу академічного навчання живопису та рисунку, вивчення однієї з фундаментальних дисциплін – «Проектування», збиранням натурного матеріалу для творчих робіт, курсового проектування, передбачає творче розкриття фундаментальних тем аудиторного вивчення і формує творчу індивідуальність та оригінальність дизайнера: самостійне визначення постановки, методичних завдань до неї, послідовності виконання та рівня завершеності, колірні і просторові уявлення та уяву, а також образно-аналітичне мислення. Вже кілька років поспіль базою практики виступає Переяслав-Хмельницький національний етнографічний заповідник „Переяслав” у м. Переяслав-Хмельницькому.

На II курсі важливим є проведення навчальної культурологічної практики, що за рішенням ректора стала складовою навчальних планів усіх напрямів підготовки бакалаврату студентів університету, у тому числі й у ІФОН, та забезпечується професорсько-викладацьким складом кафедр етики та естетики і культурології. Організація цього виду пратики продемонструвала зацікавлення студентів у практичному вивченні культурно-історичної спадщини м. Києва та України. Культурологічна практика дає можливість студентам буквально поринати у нові віяння світової культури, адже сучасне мистецтво функціонує головним чином в партикулярних формах конкретних

арт-практик: культурних проєктів, фестивальних рухів, «сейшенів», перформансів, – що відбуваються на базі надзвичайно своєрідних топосів творчості (арт-галереї, квартири-студії, міні-театри, фестивальні майданчики, арт-кафе, рок-клуби). Подібні осередки виступають креативними просторами, де поруч зі становленням особистості педагога одночасно відбуваються взаємопов'язані процеси імпровізаційної мистецької діяльності, спілкування, обміну думками, творчі діалоги, що так відповідають запитам сучасного студентства.

Візитівкою ІФОН у порівнянні з іншими ВНЗ України, де здійснюється підготовка філософів, культурологів, релігієзнавців, дизайнерів, є можливість обрання студентами спеціалізацій, що складають в цілому 36 кредитів навчального плану бакалаврату та 3 кредити їх практичної підготовки. Зокрема, студенти напряму «Філософія» проходять навчальну практику за спеціалізаціями «Релігієзнавство» (центри соціологічних досліджень релігії), «Практична психологія» (школи, ліцеї, гімназії), «Суспільствознавство» (державні установи місцевого самоврядування, Всеукраїнська Спілка Викладачів суспільних дисциплін і громадянської освіти). Спеціалізації «Теорія та історія культури» та «Менеджмент культурних проєктів» напряму «Культурологія» зорієнтовні на здійснення студентами прикладної культурно-просвітницької менеджерської діяльності з організації арт-практик та культурних проєктів. Напряму підготовки «Дизайн» дозволяє студентам виявити свої здібності у здійсненні розробок, проектуванні різноманітних об'єктів інтер'єру (житлова сфера, службові приміщення, приміщення соціально-культурної сфери, готельно-ресторанного господарства, виставкові зали, елементи фірмової символіки), або розробці індивідуальних виробів та масових колекцій одягу (колекції прет-а-порте, прет-а-порте-де-люкс, від-кутюр, авангардних колекцій, театрального та історичного костюма), обираючи спеціалізації «Дизайн інтер'єру» або «Дизайн одягу».

Важливою компонентною складовою практичної підготовки студентів ІФОН усіх напрямів та спеціальностей є виробнича педагогічна практика тривалістю по 6 тижнів на ОКР «бакалавр» та ОКР «спеціаліст», «магістр». Проходження педагогічної практики логічно завершується вивченням студентами психолого-педагогічного бло-

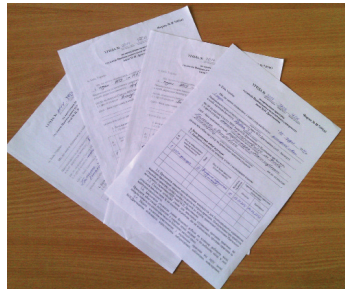
ку дисциплін і дозволяє присвоювати випускникам кваліфікацію вчителя (бакалаврат) або викладача (магістр, спеціаліст).

Основною метою педагогічної практики, яка для університету є остаточною апробацією набутих студентами фахових теоретичних знань та інтеграцією педагогічної освіти, науки і передових здобутків практичної діяльності кращих вітчизняних вчителів і вихователів. Вона передбачає формування вмій і навичок підготовки та проведення навчальних занять і використання інноваційних технологій навчання; розвиток умій і навичок планування педагогічної діяльності, успішного вирішення дидактичних і

виховних завдань в учнівському колективі; навчання студентів виконанню функцій класних керівників, вміння працювати з батьківським активом шкіл та проводити індивідуально-виховну роботу з учнями; ознайомлення студентів із принципами організації, управління і нормативним забезпеченням шкільної освіти; сприяння подальшому розвитку й поглибленню у студентів любові до обраного фаху, прагнення до вдосконалення своїх педагогічних знань з метою їх творчого застосування під час роботи в школі.

Базами педагогічної практики з одного боку виступають заклади, з якими університет та інститут має відповідні угоди про співпрацю у напрямку практичної підготовки: мережа шкіл, ліцеїв, коледжів, училищ, інститутів, університетів. Уже традиційними базами практик є Гімназія № 48; медична гімназія № 33; спеціалізовані школи №№ 49, 91, 149; середні загальноосвітні школи №№ 1, 25, 27, 44, 85, 175, 306; школа мистецтв № 5; Економіко-правовий технікум при МАУП; Коледж інформаційних технологій та землевпорядкування Національного авіаційного університету, КНУ імені Тараса Шевченка, НМУ імені О.О. Богомольця, тощо. У цілому, розглядаючи практичну підготовку студентів, як невід'ємну складову навчання, Інститут філософської освіти і науки має на меті забезпечити здобуття студентами не

тільки системи якісних знань, світоглядних і громадських якостей, але й умінь і професійних навичок з урахуванням перспектив розвитку суспільства, освіти і науки, техніки, технологій, культури та мистецтва.

Особлива увагу приділяється пошуку ефективних шляхів поєднання навчальної і практично-виховної роботи як основи формування особистості майбутнього фахівця, що зумовило створення в Інституті філософської освіти і науки абсолютно нових системних інноваційних технологій навчально-виховного процесу. Зокрема, це проведення тижнів мистецтв та фестивалі релігійного мистецтва, проведення яких стало в Інституті традицією та давно вийшло за його межі. Участь студентів у таких заходах вважається формою проведення навчальних занять і має просвітницьке та наукове спрямування.

Отже, кожен черговий захід – це свято для студентів інституту та університету, залучення молоді до різних видів сучасного мистецтва. У цей період студенти мають можливість спілкуватися з відомими і цікавими представниками національної і зарубіжної культури.

Фестиваль ставить за мету презентувати мистецькі виміри релігій, поширених на теренах України, надати студентам різних спеціальностей уявлення про релігії, не тільки як про теоретико-філософські системи та ідеології, але й як про живі культурні комплекси з багатим культурним матеріалом: творами образотворчого мистецтва, театральними виставами та кінострічками, музичними та хоровими виступами.

Цікавим проектом стала волонтерська робота студентів ІФОН на базі Національного культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький Арсенал». Тільки за останні роки студенти виявили бажання і були задіяні до організації таких проєктів як «SparkLab» – освітній проєкт, який відвідало кілька тисяч українських школярів; «Книжковий Арсенал» (2013-2015 рр.) та «Fine Art Ukraine 2013» – найбільші літературно-мистецькі події у м.Києві. Знаковим став проєкт «Великий скульптурний салон 2012», де студенти ІФОН напряму підготовки «Дизайн» мали змогу асистувати у монтажі та демонстрації масштабних робіт відомому британському митцю Цадоку Бен-Девіду. Окрім цього, студенти-дизайнери є учасниками щорічних міжнародних виставок «Київ-Білд» в рамках конкурсу-презентації фахівців з дизайну. Слід також підкреслити, що кращих студентів,

які виявили професійність і відповідальність у роботі, запрошують на постійне місце роботи з гідною оплатою праці.

Таким чином, поруч зі становленням особистості педагога, одночасно відбуваються взаємопов'язані процеси імпровізаційної мистецької діяльності, спілкування, обміну думками, творчих діалогів, що відповідає запитам сучасного студентства та сприяє формуванню його практичних компетенцій.

Інститутом філософської освіти і науки здійснюється тісна співпраця з НАН України, НАПН України, МАН. Зокрема, кафедри фі-

лософії та культурології мають спільні проекти з Інститутом філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. У процесі навчання студенти проходять виробничу професійну практику, вивчаючи напрями діяльності відділів Інституту. Щороку вступну лекцію практи-

тики студентам-філософам проводить особисто директор Інституту, український філософ Мирослав Попович. Випускники ІФОН мають можливість навчатися в аспірантурі Інституту. Результати фундаментальних досліджень провідних науковців-філософів проходять апробацію в межах циклів лекцій в ІФОН. Працівники Інституту д. філос. н., професори Хамітов Н.В. та Любивий Я.В. є сумісниками кафедри філософської антропології ІФОН. Член кафедри д. філос. н., проф. Н.В. Хамітов є керівником постійно діючого семінару в Інститут філософії імені Г.С. Сковороди „Філософія. Екзистенція. Комунікація”, автором і ведучим щотижневої програми „Філософські діалоги” (дві години у прямому ефірі Радіо-Ера FM) та програми „Свобода думки” (КГРТРК). Кафедра історії та філософії історії співпрацює з Інститутом історії НАН України у проведенні спільних конференцій, круглих столів, семінарів, рецензуванні та виданні книг та ін.

Академіком НАПН та член-кореспондентом НАН України є ректор та завідувач кафедри соціальної філософії та філософії освіти Андрущенко Віктор Петрович, який безпосередньо здійснює координацію роботи університету з НАПН та НАН України через спільне проведення та участь у

наукових конференціях, засіданнях НАПН з проблем становлення та розвитку філософії освіти в Україні. Академік Андрущенко В.П. бере активну участь у засіданнях обох Академій, доповідає на засіданнях кафедри про проблеми, які обговорюються та розв'язуються науковцями України.

Гордістю для ІФОН є згода Президента НАПН України, академіка Кременя Василя Григоровича та академіка Толстоухова Анатолія Володимировича читати студентам авторські лекції, проводити позааудиторні тематичні зустрічі з освітньої та мистецької проблематик та очолювати державні екзаменаційні комісії в ІФОН з напрямів підготовки та спеціальностей «Філософія» і «Культурологія». У щорічних звітах про свою роботу провідні науковці відзначають високий рівень знань студентів, сформованість у них практичних компетентностей і готовність до особистісного, професійного та суспільного життя загалом.

Кафедра психології також постійно співпрацює з НАПН України через участь у наукових конференціях, засіданнях НАПН. Постійні зв'язки кафедри слід відзначити з Інститутом психології Г.С. Костюка НАПН України: директор інституту – дійсний член НАПН, доктор психологічних наук, професор, С.Д. Максименко; заступник директора – дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор Н.В. Чепелева; член-кореспондент НАПН України, доктор психологічних наук, професор М.Л. Смульсон працюють на кафедрі за сумісництвом, читають провідні курси, керують аспірантами, докторантами. Члени кафедри беруть активну участь у наукових конференціях Інституту психології імені Г.С. Костюка, є спільні публікації з Інститутом психології.

Кафедра дизайну та реклами постійно співпрацює з Київським Національним Інститутом культури, з Державною академією керівних кадрів культури і мистецтв.

Важливу увагу керівництво університету та інституту приділяє співпраці з МАН України. Багаторічні вдало реалізовані спільні проекти продемонстрували необхідність такої роботи, тому між МАН та ІФОН було укладено офіційний договір про спільну діяльність (№ 01/12-13 від 03 вересня 2012 р.). Відтоді розпочалися вже не ситуативні, а чітко сплановані заходи залучення якомога більшої аудиторії.

торії молоді до наукової роботи. Відбулося ряд спільних подій. Зо-крема, к. філос. н., доц. Адаменко Н.Б. та к. філос. н., доц. Кравченко Ю.М. були запрошені до виступу на Пленарному засіданні всеукраїнської конференції для керівників відділень МАН України (грудень, 2012 р). 3 квітня 2012 р. відбуваються заключні всеукраїнські етапи конкурсу робіт з секцій «Філософія», «Релігієзнавство, теологія та історія релігії», де к. філос. н., Хромець В.Л., д. філос. н., проф. Чорноморець Ю.П., к. філос. н., Брильов Д.В., к. філос. н., доц. Облова Л.А. є членами конкурсної комісії. У 2015 р. д. філос. н., проф. Крилова С.А., к. філос. н. доц. Глушто Т.П. та к. філос. н., доц. Адаменко Н.Б. були членами журі київського етапу конкурсу, що проходив на базі Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. К. філос. н., доц. Хромець В.Л. є керівником гуртка з релігієзнавства Київського відділення МАН.

01-11 червня 2013 р. відбулася літня школа МАН України, органі-

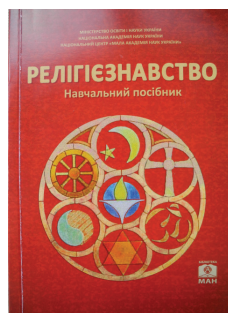
зована на базі ІФОН з релігієзнавства, теології, історії релігії. У межах школи проходила Творча лабораторія «Філософія для дітей». 11 червня 2013 року в залі Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова відбулося урочисте закриття Всеукраїнської літньої профільної школи теології, релігієзнавства та історії релігії Малої академії

наук України. Одинадцять днів юні дослідники з усієї України разом із досвідченими викладачами-релігієзнавцями і методистами МАН розглядали різні концепції релігії, вивчали її структуру та роль у житті суспільства, обговорювали особливості світових релігій і конфесій християнства. Перші дев'ять днів учасники літньої школи провели в місті Лубни на Полтавщині на спортивно-оздоровчій базі «Сула». Інтерактивні бесіди і лекції, практичні заняття і творчі лабораторії, які фахово проводили викладачі Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, кандидати філософських наук Віталій Хромець, Надія Адаменко, Юлія Кравченко і Юлія Корнійчук, викл. Вікторія Василенко та Генадій Целковський, очікували обдаровану молодь у рамках насиченої програми школи. Багато запитань зацікавлені учні ставили і екскурсводам під час науково-пізнавальних екскурсій до Мгарського Спасо-Преображенського монастиря, історичних та

сакральних місць Лубенщини.

Новим етапом у співпраці з МАН стала спільна підготовка та видання навчальної літератури для дітей-манівців. Так, д. філос. н., професор кафедри культурології Чорноморець Ю.П. є співавтором навчального посібника з теології (Теологія: навчальний посібник. / Т.Левченко, Г.Христокін, Ю.Чорноморець; відп. за випуск О.Лісовий, С.Лихота]. – К.: НЦ “Мала академія наук України”, 2015. – 229 с.), а к. філос. н., доцент кафедри культурології Брильов Д.В. – з релігієзнавства (Релігієзнавство: навч. посіб. / [наук. ред. Д.В. Брильов; відп. за вип. О.В. Лісовий, С.О. Ліхота]. – К.: НЦ “Мала академія наук України”, 2015. – 302 с.). На завершальній стадії знаходиться розробка навчальних матеріалів з філософії.

Цінним, постійно діючим фактором у навчально-виховному процесі є залучення і участь у роботі зі студентами провідних вітчизняних і зарубіжних вчених. Тільки за останній час перед студентами через різні форми виступили Академіки НАН України, доктори філософських наук, професори В.Г. Кремінь, І.А. Зязюн, М.В. Попович, А.П. Забіяко, д. філос. н., професор кафедри релігієзнавства Амурського державного університету (Росія); Бенно Хюбнер, доктор філософії, професор Сорбонського університету (Іспанія); Айлін Баркер, доктор філософії, фахівець у галузі дослідження нетрадиційних релігійних організацій (Великобританія); І.Б. Клімова – співробітник Інституту іудаїки та релігійно-освітнього центру «Мідраша Ционіт» (Україна); А.А. Чиракадзе, д. фіз.-мат. н., професор, фахівець з питань історії церкви (Грузія); Генрік Гоффманн, габілітований доктор релігієзнавства, професор Інституту релігієзнавства Ягелонського університету (Польща); О.Ю. Захарова, д. іст. н., професор Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова (Росія); архієпископ Іван Юркович, нунцій Апостольський, титулярний Архієпископ Корбавський (Ватикан); Гунтер Венц, доктор філософії, професор євангелічно-теологічного факультету Мюнхенського університету (ФРН); архієпископ-митрополит Мичислав Мокшицький, голова Конфесії римсько-католицьких єпископів України; Олексій Васильєв, к. іст. н., керівник центру «Культура, пам'ять, комунікація» Російського інституту культурології; Олексій Шульгін, піонер

net.art'у, лектор Московської школи фотографії і мультимедіа імені Радченко (Росія); Джинван Парк, професор Кйонсальського національного університету (Південна Корея); Дмитро Булатов, мистецтвознавець, куратор Державного центру сучасного мистецтва (Калінінградський філіал); Дженні Берглунд, доцент, голова департаменту релігієзнавства університету Зьодерторн, (Данія); Тім Йенсен, доцент Південно-Датського університету, генеральний секретар Міжнародної асоціації історії релігії (Данія); Хосе Казанова, професор Джорджтаунського університету (США), Донна Берк, асоційований тренер вчителів програми «Філософія для дітей» Монтклерського університету (США) та багато інших.

У підсумку маємо констатувати, що успіхи 10-річного розвитку організації навчання в ІФОН не стали б можливими без управлінського розуміння провідної ролі якості навчального процесу. Для команди професорсько-викладацького складу ІФОН визначальними завжди були особистісні якості викладача і студента: стиль педагогічного мислення, емоційно-вольова сторона особистості, морально-духовне здоров'я, сприйняття інноваційних процесів в освіті як необхідної умови в досягненні позитивних результатів у професійній діяльності.

НАУКА ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ

Вагомим фактором розвитку Інституту філософської освіти та науки є студентська наукова робота, якій приділяється значна увага впродовж усього періоду становлення Інституту.

Студентське наукове товариство ІФОН пройшло тривалий період становлення, впродовж якого його очільниками у різний час були: Дробович Антон, Туренко Віталій, Ступак Яна. Віднедавна СНТ Інституту філософської освіти та науки, новообраним головою якою став Хоменко Глеб, увійшло до складу Студентського наукового товариства імені Г.І. Волинки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Основні напрями наукової роботи студентів визначаються проблематикою наукових гуртків та проблемних груп, які, відповідно, працюють при кафедрах Інституту філософської освіти та науки – кафедрах філософії, соціальної філософії та філософії освіти, культурології, історії та філософії історії, філософської антропології, психології, дизайну, етики та естетики. Питання, що є предметом вивчення наукових гуртків та проблемних груп, мають беззаперечну актуальність, та, безумовно, відповідають індивідуальним інтересам студентів, які залучені до наукової діяльності. У роботі таких наукових гуртків як «Методологічні засади наукового пізнання», «Російська філософія у контексті європейської філософської думки», «Можливості та межі пізнання (метафізичний контекст)», «Актуальні проблеми середньовічної філософії. Ісихазм як богопізнання», «Актуальні проблеми європейської історико-філософської спадщини», «Релігія і мистецтво», «Києвознавчий гурток», «Теологічний гурток», «Законодавчі аспекти релігійної діяльності», «Релігійна символіка», «Ісламознавчий гурток», «Нові культурні форми», «Діалог культур», «Візуальні форми культури», «Масові форми куль-

Перші студентські виступи на науковій конференції

тури», «Зміна цінностей та пріоритетів у духовній та світоглядній культурі українського народу», «Методологічні засади проектування. Нові технології в архітектурі», «Методологічні засади проектування. Нові технології в дизайні одягу» беруть участь 102 студенти. Проблемні групи охоплюють 245 студентів, задіяних у наукових пошуках певної галузі. Результатом цих пошуків є участь у конференціях та студентські наукові публікації.

Зокрема, традиційною є участь студентів Інституту філософської освіти та науки у щорічних звітно-наукових конференціях Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова «Освіта та

Студентські наукові пошуки в ІФОН є важливою ланкою у становленні фахівця

наука у вимірах XXI століття», «Освіта та наука», студентській науково-практичній конференції «Етико-естетична традиція вітчизняної культури», Міжнародному науково-теоретичному семінарі «Філософія для дітей», Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми гуманітарних наук у дослідженнях молодих науковців», Міжнародних фестивалів «Тиждень мистецтв»,

«Одна маленька свічка», Міжнародному форумі «Простір гуманітарної комунікації».

Студенти Інституту філософської освіти та науки є активними учасниками конференцій, круглих столів, семінарів, фестивалів, конгресів, організованих і проведених на базі інших, як вітчизняних, так і зарубіжних навчальних закладів. Серед них – Міжнародна наукова конференція «Дні науки філософського факультету» Національного університету імені Т.Г. Шевченка (м. Київ), Всеукраїнська науково-практична конференція «Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість в умовах європейської інтеграції» Європейського університету (м. Київ), Міжнародна конференція філософського факультету Москов-

Студенти-науковці відзначені іменними стипендіями

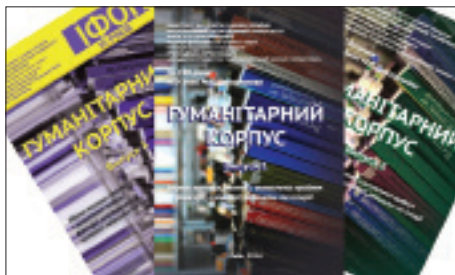
ського державного університету імені М.В. Ломоносова (м. Москва), Міжнародна науково-практична конференція «Суспільно-ціннісні виміри трансформації українського суспільства» (м. Чернівці), Міжнародна науково-практична конференція Філософського факультету Харківського національного університету імені В.Каразіна (м. Харків). Традиційною для студентів-дизайнерів є участь у Міжнародній виставці архітектури та дизайну «Київ Білд».

Із науковим зацікавленням, ентузіазмом студенти Інституту філософської освіти та науки представляють здобутки власних дослідницьких пошуків на конкурсах студентських наукових робіт. Також студенти Інституту успішно беруть участь у предметних олімпіадах, займаючи досить високі місця II-x Всеукраїнських турів. Зокрема здобутками останніх років є: 2012 рік – II місце – Буланова Людмила (олімпіада зі спеціальності «Культурологія»), IV місце – Герасименко Дар'я (олімпіада зі спеціальності «Філософія. Релігієзнавство»); 2013 рік – II місце – Пархоменко Наталія (олімпіада зі спеціальності «Філософія. Релігієзнавство»); 2014 рік – IV місце – Фролова Юлія (олімпіада зі спеціальності «Філософія. Релігієзнавство»), VI місце – Мілютенко Аліна (олімпіада зі спеціальності «Філософія. Релігієзнавство»), IV місце – Бабченко Денис (олімпіада зі спеціальності «Культурологія»), V місце – Заряжко Тетяна (олімпіада зі спеціальності «Культурологія»); 2015 рік – III місце – Дзюбенко Валентин (олімпіада зі спеціальності «Філософія. Релігієзнавство»).

Здобутки дослідницьких пошуків студенти представляють також і у наукових публікаціях. За результатами проведення щорічної звітно-наукової студентської конференції в Інституті філософської освіти та науки виходить

Лекція проф. В.А. Малахова перед першокурсниками 2009 р.

Збірники матеріалів наукових конференцій

збірник статей «Освіта та наука у вимірах ХХІ століття: матеріали звітно-наукової конференції студентів Інституту філософської освіти та науки»; за результатами проведення Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми гуманітарних наук у дослідженнях молодих науковців» виходить збірник наукових статей «Гуманітарний корпус», в якому студенти Інституту представляють результати власних наукових досліджень поруч із аспірантами, молодими вченими з України, Польщі, Білорусі, Росії.

У співавторстві з викладачами студенти публікують статті у фахових виданнях, зокрема тих, які видаються при кафедрах Інституту

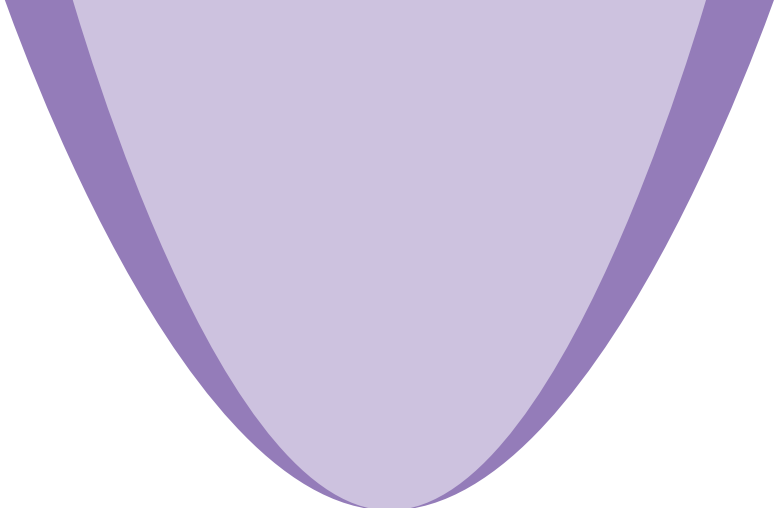

Культурологічна секція СНТ

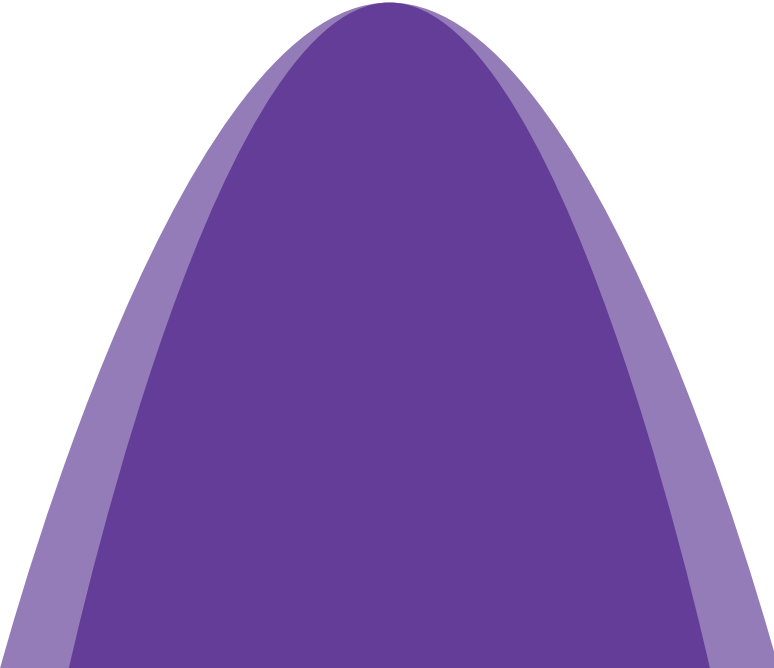
філософської освіти та науки: «Філософія. Культурологія. Релігієзнавство», «Історичні науки», «Психологічні науки». Такі роботи, як правило, стають стартовими для виконання бакалаврських та магістерських робіт, та є основою для надання рекомендації для вступу до аспірантури. В аспірантурі кафедр ІФОНу навчаються 19 випускників інституту різних років (Азаркіна Анна, Басич

Юлія, Грицай Вікторія, Буланова-Дувалко Людмила, Демура Оксана, Жолудева Людмила, Івженко Дмитро, Качур Катерина, Клімова Дар'я, Лемпій Антон, Поліщук Костянтин, Розпутна Марія, Савчинська Олена, Супрунчук Олександра, Спірідонова Наталія, Трохименко Ольга, Халамендик Олександра, Чукань Ірина, Шевченко Оксана), а Русаков Сергій, Дробович Антон, Туренко Віталій, Чорнайван Яна, Литвин Яна вже успішно захистили кандидатські дисертації та працюють викладачами відповідних кафедр.

Все вищесказане дозволяє констатувати, що студентська наукова робота в Інституті філософської освіти та науки є невід'ємною складовою його функціонування та успішного розвитку.

ІФОН У НАУКОВИХ,
ОСВІТНІХ ТА МИСТЕЦЬКИХ
ПРОЕКТАХ

ПРОЕКТ «ФІЛОСОФІЯ ДЛЯ ДІТЕЙ»

Особливістю підготовки фахівців із напрямку «Філософія» в Інституті філософської освіти і науки серед інших філософських факультетів України є надання студентам можливості отримати кваліфікацію учителя. Слід констатувати зростаючий рівень популярності педагогічної професії серед випускників-іфонівців останніх років. Безперечно, визначальним чинником окресленої тенденції є педагогічна спрямованість університету, разом з тим в інституті здійснюється

Особлива увага в ІФОН надається програмі «Філософія для дітей»

системна робота у цьому напрямку, що виявляється у навчанні студентів різними методиками викладання, пов'язаним з сучасними філософськими практиками в освіті. Серед їх розмаїття особлива увага надається програмі «Філософія для дітей» (Philosophy for Children, абрєвіатура – P4C), яка була розробле-

на в 70-х роках колективом університету Монклер (Montclair) штату Нью-Джерсі США на чолі з професором Метью Ліпманом.

Програма «Філософія для дітей» покликана навчити дитину філософувати, а не вивчати філософію як таку. Філософія тут постає не предметом дослідження, а засобом розмірковування про світ і орієнтації у ньому. Установка на тісний зв'язок філософії з практикою передбачає відмінні від традиційної парадигми навчання завдання, зокрема: основна увага фокусується не на запам'ятовуванні інформації, а на активному «творенні» філософії, що вимагає зусиль з боку інтелекту, розв'язання проблем, пов'язаних з реальною життєдіяльністю дітей. Основний шлях впровадження методики – сократівський діалог, де усі учасники – рівноправні партнери. Діти навчаються аргументувати думки, висувати гіпотези, розвивати поняття, виявляти різні можливості й альтернативи, формулювати запитання, приймати рішення, визнавати різні точки зору, логічно мислити, застосовувати знання на практиці.

Ця методика навчає студентів формувати у дітей навички само-

стійного мислення, вміння цілісного осягнення проблеми, здатність активації різних інтелектуальних засобів і мистецтво їх синтезу при вирішенні поставленого завдання, сміливість до створення нових теоретичних рішень, віру в свої інтелектуальні можливості, вміння розуміти текст і бачити в ньому глибші смисли, вправність у вираженні власної думки та аргументації, культуру спілкування.

У суспільній перспективі методика готує учнів до свідомої і відповідальної участі в демократичному устрої, який спонукає громадянина самостійно приймати рішення. Крім того, допомагає усвідомити основні категорії і характерні засади європейської культури, а саме, що європейськість – це спільнота цінностей, ідей та рефлексивного ставлення до реальності. Кінцевою метою програми є формування критичного, креативного та піклувального мислення (critical, creative, caring thinking).

В ІФОН з 2007 року дослідження цієї програми ведеться к. філос. н., доцентом кафедри філософії Адаменко Н.Б. та к. філос. н., доцентом кафедри культурології Кравченко Ю.М.

Спершу робота розпочиналася ситуативно і виглядала здебільшого як пошук нових методик роботи з дітьми для студентів-філософів. Постійна обробка нової інформації, переклад іноземної навчальної та наукової літератури з проблематики, написання дослідницьких робіт завершувалися, як правило, експериментальними уроками в школах м. Києва. Зокрема, одні з перших уроків з методики «Філософія для дітей» були проведені самими студентами під керівництвом Н.Адаменко та Ю.Кравченко в Скандинавській гімназії, школі № 255, Межигірській гімназії, школі мистецтв № 5 та ін. (фото)

Підписання договору про співпрацю

Звісно, що проводити такі заняття було складно. Відчувався брак майстерності у роботі з дітьми за цією методикою, попри опрацювання величезного масиву теоретичного та практичного матеріалу, перегляду відео іноземних педагогів, все ж не до кінця були зрозумілими усі тонкощі методики Р4С. У зв'язку з цим у 2010 р. виникла необхідність у створенні спеціалізованої лабораторії «Філософія для дітей», науково-дослідницька та практична робота якої дозволили б відповісти на багато накопичених на той час запитань. Відтоді відбулося багато подій, організованих в межах лабораторії, що відкрили

нову сторінку в цілісній історії діяльності як кафедри філософії, так й інституту.

У листопаді 2010 р. на базі центру «Філософія для дітей» філософського факультету Московського державного університету (Росія) відбулася Міжнародна конференція «Філософія дітям: мислення і здоров'я». Учасниками серед інших були Н.Адаменко та студентка ІФОН О.Рогачова. Проходження майстер-класів французьких філософів «Як уникнути дитячих запитань?» (О.Бреніфе), «Чи здатна дитина бути філософом?» (О.Жерс) і російського науковця Л.Ретюнських «Філософствування як адаптивна стратегія дитинства», заслуховування звітів та доповідей корейських філософів Дж.Парка і Е.Лім «Оцінка рівня моральності корейських дітей за результатами Тесту на Моральні Судження (ТМС)», турецького експерта Р4СН. Дерек «Етика з дітьми» і мексиканки М.Мадрид «Раціональне мислення і філософія для дітей», вивчення хорватського досвіду в доповіді Б.Курко «Етика як предмет програми в старших класах хорватських шкіл – приклад підручника, над яким варто задуматися» та багато іншого дозволило збагатити наявні знання та набуті першого міжнародного досвіду практики Р4С.

У 2009-2010 навчальному році Ю.Кравченко вивчала польський досвід впровадження методики Р4С на філософському факультеті Лодзьського університету в рамках стипендіальної програми уряду Польщі у професора Альдони Побоевської. Польський науковець трансформувала класичну програму Метью Ліпмана в авторський курс «Майстерня філософських пошуків». Цей досвід істотно збагатив знання і розуміння практичного втілення Р4С, оскільки в багатьох інших країнах класичний ліпманівський метод зазнав трансформації і адаптації відповідно до національних ментальних особливостей. Цей міжнародний досвід слугує зразком критичного осмислення методу для запровадження його в Україні.

Першим знаковим заходом презентації методики «Філософія для дітей» в ІФОН став Міжнародний науково-практичний семінар «Змі-

Д.Берк (США), Джинван Парк (Південна Корея), Юлія Кравченко (Україна)

ни орієнтирів навчання в українській педагогіці» або «Програма «Філософія для дітей» М.Ліпмана: адаптація світового досвіду в українській педагогіці», на якому відбулися сесії «Філософія для дітей: міркуємо сумніваючись!» (28-30 жовтня 2011 р.) в рамках IV Міжнародного наукового форуму «Простір гуманітарної комунікації».

Хедлайнерами семінару були іноземні експерти: Джінван Парк (Південна Корея), доктор філософії, професор, завідувач кафедри етики Кйонсанського національного університету, Віце-президент Міжнародної ради з «Філософії для дітей» (2009-2011 рр.), Президент МО «Філософія для дітей країн Азії та Океанії», Президент Корейської академії навчання філософії в школі, член Міжнародного товариства «Філософська освіта країн Азії та Океанії у розвитку демократії» (ЮНЕСКО) та доктор Дона Берк (США), тренер вищої категорії. У семінарі взяли участь близько 40 вчителів з усієї України. Цей захід пройшов як презентація програми «Філософія для дітей». Програма викликала зацікавлення серед учителів, студентів та аспірантів. Учасники поставили експертам багато запитань.

У тому ж році Адаменко Н.Б. та Кравченко Ю.М. започаткували рубрику «Філософія для дітей» у науковому часописі «Філософія освіти. Philosophy of Education». Одними із перших вийшли статті Н.Адаменко «Спільнота дослідників М.Ліпмана: філософські запитання, обговорення, аргументації та контраргументації вустами дітей», Ю.Кравченко «Філософія для дітей: вимога часу», О.Горбачук-Наровецької «Філософія для дітей: південнокорейський досвід».

Наступним кроком було проведення тренінгу «Філософія для дітей: стиль мислення, що веде до успішності та успіху» (8-11 листопада 2012 року). Цього разу хедлайнерами були професор Джінван Парк (Південна Корея) та Ізабель Джесперс (Бельгія), учитель етики в середній школі, тренер та фасилітатор програми «Філософія для дітей», член ради директорів асоціації «Аналіз, дослідження і навчання дітей філософії». Метою цього тренінгу було навчити учасників інструментарію методики у досягненні програмних цілей. Учасниками заходу стали студенти, аспіранти, викладачі, громадські активісти, бізнес-тренери та фасилітатори, працівники державних установ.

На запрошення Малої Академії Наук Н.Адаменко та Ю.Кравченко були лекторами Всеукраїнської літньої школи теології, релігієзнавства та історії релігії (1-11 червня 2013 р.) для учнів десятих класів, яка проходила у Лубнах. До програми школи були включені семінари з релігієзнавства розроблені за методикою «Філософія для дітей», а також робота Творчої лабораторії Р4С у формі тренінгових занять з етики за текстами Метью Ліпмана.

Освіта для демократії. виступає доц. Н.Б. Адаменко

Третій міжнародний захід носив назву «Філософія для дітей» і діалог дорослих: шляхи перетину в освіті» (23-26 жовтня 2013 р.). Захід проводився спільно з філософським факультетом Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Як видно з назви у цьому семінарі акцент був зроблений на діалозі. Адже базовою складовою методики «Філософія для дітей» є сократівський діалог як інструмент у вихованні культури мислення, аргументування власної позиції, культури спілкування. Хедлайнером заходу був професор Джінван Парк (Південна Корея).

У 2014 році відбувся розширений візит професора Джінвана Парка (Південна Корея) до України. Відбулися науково-практичні заходи у Києві та Полтаві. Під час перебування у Києві (12-16 жовтня

Урок у Скандинавській гімназії проводить студентка Оля Рогачова

2014 р.) професор був ведучим-лектором науково-методичного семінару «Освіта для демократії: методика Р4С», який проводився спільно з лабораторією суспільствознавчої освіти (завідувач – д. пед. н., професор, член-коресподент НАПН України О.І. Пошетун) Інституту педагогіки НАПН України. У заході взяли

участь провідні експерти з різних регіонів України. Професор провів лекції-презентації методики в Інституті пенітенціарної служби Академії внутрішніх справ України та в Університеті економіки та права «КРОК», а також провів майстер-клас з учнями Гуманітарного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка та з учнями Київської гімназії східних мов №1; виступив з інтерв'ю на радіо Ера та Громадському радіо.

У Полтаві (19-23 жовтня 2014 р.) спільно з Полтавським обласним інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського був організований семінар «Базові принципи та механізми впровадження методики рефлексивного навчання «Філософія для дітей» (Р4С). Десять мисленневих навичок». У семінарі взяли участь близько 30 вчителів Полтавської області. Захід висвітлювали усі регіональні медіа.

Семінар проф. Дж. Парка у Полтаві

Тісна міжнародна робота з Кйонсальським національним університетом (Південна Корея), в особі професора Джинван Парка увінчалася підписанням восени 2014 року договору про співпрацю та відкрила нові можливості спільних досліджень та навчання. Зокрема, випускниці ІФОН О.Рогачова та Ж.Волохова є учасниками освітньої PhD програми під керівництвом професора в корейському університеті.

Співпраця з Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського продовжилася семінаром «Методика «Філософія для дітей: особливості впровадження у школі» (24 березня 2015 р.) в м. Миргороді на базі НВК «Гелікон» Миргородської міської ради Полтавської області. Учасниками семінару були представники різних ланок освіти, а саме: вчителі, заступники директорів і директори ЗНЗ, методисти РМК, працівники бібліотек. Семінар проводили Н.Адаменко та Ю.Кравченко, які ознайомили учасників з основними засадами програми Р4С (як у класичному варіанті методики М.Ліпмана, так і у варіаціях), наголосили на її актуальності в умовах сьогодення, важливості для розвитку критичного, креативного й піклувального мислення учнів, у розбудові демократичного громадянського суспільства. Адже на сьогодні Р4С є певною мірою унікальною методикою, оскільки завдяки комплексності поєднує у собі принципи і переваги різних навчальних теорій. Для формування освіти майбутнього, де вчитель як методист повинен володіти і використовувати найрізноманітніші освітні методики, це має особливо важливе значення. Під час роботи семінару освітяни не тільки ознайомились із теорією, а й мали змогу спробувати методику на собі – взяти участь у фрагменті заняття (на прикладі новели М.Ліпмана «Ліза»), дізнатись, як методику можна використовувати на уроках мови й літератури, а також обмінятися власним досвідом використання Р4С та рефлексивних методик у роботі з дітьми та навіть при проведенні батьківських зборів.

Звісно, що попереду багато планів, завдань, проте вже проведена до сьогодні робота дозволяє зробити висновок, що важливою умовою модернізації освіти наразі є уточнення її цілей: не просто людина знаюча (пізнавальна компонента), уміюча (прагматична компонента), але й людина розуміюча, креативна здатна до самопроєктування та самореалізації, самостійного вибору на основі ієрархії особистісно-значущих цінностей і смислів (аксіологічна компонента). Реалізацію зазначених цілей вважаємо ефективними засобами Міжнародної освітньої програми «Філософія для дітей», як методики навчання, що розгортає свої смисли в контексті комунікативно-креативної моделі педагогічної діяльності, в центрі якої є розуміння освоєння світу, як способу, що веде до самоусвідомлення, осмисленого

проживання свого буття, життєтворчості, особистісного зростання, набуття внутрішньої свободи. Методика навчання філософування (розвиток навичок критичного, креативного та піклувального мислення) є неоціненним засобом як усвідомлення власної унікальності, так і руху назустріч один одному, що є особливо важливим в контексті реалізації Педагогічної Конституції Європи, оскільки у сучасному глобалізованому світі люди різних культур, живучи пліч-о-пліч, надзвичайно чутливі до відмінностей і подібностей, мають бути відкритими до нових ідей та альтернатив у думках, діях і житті.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГОВО- КОНСУЛЬТАТИВНИЙ ЦЕНТР ТА КАБІНЕТ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Психологічний тренінгово-консультативний центр створений при кафедрі психології та є структурним навчально-науково-методичним підрозділом Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, діяльність якого спрямована на надання психолого-педагогічної допомоги студентам, аспірантам та викладачам, які перебувають у кризовій ситуації, та підвищення рівня їх психологічної культури.

Центр у своїй діяльності керується Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Положенням про дослідницький університет», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2010 року № 163, наказом МОН України № 631 від 01.11.2005 р., «Положенням про психологічну службу системи освіти України», затвердженим наказом Міносвіти України № 127 від 03.05.1999 р. (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 02.07.2009 № 616), «Положенням про кабінет практичного психолога в закладах освіти», затвердженим наказом Міносвіти України № 691 від 19.10.2001 р.,

«Етичним кодексом психолога», прийнятим на I Установчому з'їзді Товариства психологів України 20 грудня 1990 р. в м. Києві, «Нормативами часу на основні види роботи практичного психолога», розробленими Національним центром продуктивності Міністерства праці України та затвердженими наказом Міністерства освіти України № 339 від 07.12.1995 р., Статутом університету та іншими нормативно-правовими актами, а також цим Положенням.

Метою діяльності центру є:

- розробка тренінгових програм з надання психолого-педагогічної допомоги студентам, аспірантам та викладачам, які перебувають у кризовій ситуації та формування їх психологічної культури;
- проведення тренінгів та надання індивідуальних консультацій студентам, аспірантам, докторантам, викладачам;
- підготовка студентів спеціальності «Практична психологія» до здійснення тренінгово-консультаційної діяльності.

Центр відповідно до основних завдань здійснює:

- сприяння повноцінному особистісному розвитку майбутніх фахівців-педагогів, створення умов для формування у них мотивації до самовиховання, саморозвитку та підвищення власної психологічної культури;
- профілактику і корекцію відхилень в особистісному розвитку студентів;
- просвітницько-пропагандистську роботу з підвищення психологічної культури майбутніх фахівців-педагогів;
- оптимізацію психологічного мікроклімату в студентських групах університету, взаємовідносин між викладацьким складом та студентами;
- проведення спеціальних практичних занять з молодими викладачами та аспірантами, спрямованих на поліпшення їх майстерності в проведенні тренінгів та консультування з проблеми професійно-психологічної культури майбутнього фахівця;
- забезпечення підготовки методичних посібників (психологічного інструментарію), зорієнтованих на психологічну підтримку та підвищення професійно-психологічної культури майбутніх фахівців;
- надання консультативно-методичної допомоги студентам та співробітникам Університету в разі потреби;
- сприяння підвищенню якості підготовки фахівців: бакалаврів, спеціалістів, магістрів, аспірантів та докторантів.

Діяльність центру реалізується за допомогою таких видів роботи:

№ н/п	Види роботи	Реалізація
1	Індивідуальне консультування з таких проблем, як: - адаптація першокурсників до навчання У ВНЗ; - профілактика і корекція відхилень в особистісному розвитку студентів, аспірантів та викладачів; - подолання кризових станів та наслідків кризових ситуацій.	У кабінеті психологічного консультування щоденно чергують викладачі кафедри психології за певним графіком. Студенти, аспіранти та викладачі мають змогу записатися на прийом до будь-якого консультанта в зручний для них час.
2	Проведення релаксацій для студентів та викладачів.	У спеціально організованому приміщенні студенти та викладачі мають змогу зняти емоційне та фізичне напруження.
3	Профорієнтаційна робота: психодіагностика з метою визначення профпридатності студентів до певної педагогічної професії; профконсультування студентів з метою ефективної реалізації їх можливостей у професії.	У кабінеті психологічного консультування щоденно чергують викладачі кафедр психології за певним графіком. Студенти мають змогу записатися на прийом до будь-якого консультанта в зручний для них час.
4	Просвітницько-пропагандистська робота з підвищення психологічної культури майбутніх фахівців-педагогів.	Поповнення інформаційно-ресурсного банку даних центру через сайт кафедри психології.
5	Підготовка студентів спеціальності «Практична психологія» до здійснення тренінгово-консультативної діяльності.	Активна участь студентів-психологів у групових формах роботи психологічного центру з метою оволодіння та закріплення практичних навичок роботи з клієнтами.
6	Оптимізація психологічного мікроклімату в студентських групах університету, взаємовідносин між викладацьким складом та студентами.	Групові та індивідуальні консультації, групові дискусії зі студентами та викладачами для поліпшення їх стосунків.

У роботі кабінету психологічного консультування бере участь увесь професорсько-викладацький склад кафедри психології. Результати консультативної діяльності фіксуються в журналі обліку роботи кабінету (дата, інститут, прізвище, ім'я, по батькові, проблема, методи роботи). Слід зазначити, що консультації надаються студентам, аспірантам, викладачам Інституту української філології та Інституту філософської освіти і науки з особистісних, міжособистісних та професійних проблем. Зміст проблем консультацій може змінюватися в залежності від сезонності (наприклад, восени збільшується кількість звернень з приводу підвищення депресивності та тривожності) та наявності залікової чи екзаменаційної сесії тощо (наприклад, зменшення рівня стресовитривалості, збільшення тривожності та напруженості).

ОЛІМПІАДА З ФІЛОСОФІЇ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ ДО ВСЕСВІТНЬОГО ДНЯ ФІЛОСОФІЇ

Філософія не є в Україні обов'язковим шкільним предметом, проте сучасна соціокультурна ситуація актуалізує її важливість як для особистісного розвитку, так і для суспільства. Філософські науки володіють значним інтелектуальним і моральним потенціалами.

Настанови від директора Інституту професора І.І. Дробота та заступника директора з навчально-методичної роботи доцента Н.Б. Адамєнко

Чим раніше молода людина поринає у процес філософування, тим більше шансів, що вона оволодіє навиками критичного мислення, і буде «мати сміливість користуватися власним розумом».

Олімпіада з філософії для школярів, започаткована в Інституті філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова до Всесвітнього дня філософії з метою популяризації філософської освіти на рівні середньої освіти та заохочення молоді до творчого, креативного і раціонального критичного мислення.

Презентація ІФОН для абітурієнтів

Взяти участь в олімпіаді з філософії для школярів можуть учні 8-9 (1-ша вікова група) та 10-11 (2-га вікова група) класів загальноосвітніх закладів. Кон-

курсною роботою є філософське есе – невеликий за обсягом і самостійний за змістом письмовий твір з чітко вираженою авторською думкою, розгорнутий у формі розповіді з метою обґрунтування і демонстрації власної точки зору на певне явище чи предмет. У написанні есе учасник повинен дотримуватися критеріїв грамотності, логічності, цілісності, ерудиції, оригінальності, самостійності і зрілості думки відповідно до вікової групи конкурсанта.

Таким чином, ІФОН залучає школярів до філософування сліду-

ючи світовим тенденціям роботи у цьому напрямку. Адже щороку у світі проводиться Міжнародна олімпіада з філософії серед школярів (International Philosophy Olympiad, IPO) Міжнародною асоціацією філософських товариств за підтримки ЮНЕСКО. Захід включає в себе велику кількість різних культурно-освітніх заходів і покликаний сприяти популяризації філософії як одного з предметів шкільної освіти (який у багатьох країнах уже протягом тривалого часу є частиною програми навчання в школі).

Змагальна частина олімпіади представлена саме конкурсом есе. Кожен учасник вибирає для коментування та подальшого філософського осмислення одне з чотирьох запропонованих організаторами висловлень мислителів давнини чи сучасності. Серед критеріїв, за якими журі згодом оцінює есе, не зазначені спеціальні філософські знання (наприклад, з історії філософії) або володіння складною термінологією, хоча її наявність і вітається. Більш важливою є демонстрація розуміння філософських аспектів розглянутої проблеми, послідовність і логічність викладу думок, переконливість наведених аргументів, і, не в останню чергу, оригінальність самої роботи.

Переможці Олімпіади отримали грамоти і цінні подарунки

Організатори Олімпіади з філософії для школярів в ІФОН поклали на себе відповідальність розвинути таку ідею в Україні для того, щоб українські «діти-філософи» мали змогу також стати рівноправним учасником їх світової спільноти.

Зокрема, восени 2014 р. теми есе були оголошені учасникам безпосередньо у день проведення Олімпіади з наступних контекстуальних блоків:

Мова і література

- Власне життя тексту. Створення і прочитання людської думки.
- Мова як засіб вираження. Невизначеність мови.
- Байдужість мови до особистісного зусилля. Проблема вираження предмету філософії.
- Рух авторської думки. Спроба споглядання.
- Про що говорить мовчання? Атмосфера підтексту.
- Інтерпретація як єдино можлива форма виразу філософського. Зв'язок безкінечних інтерпретацій.

- Потреба говоріння термінами. Почерк сучасного враження про себе.
- Різниця смислу і слова. Нове осмислення багато разів промовленого.
- Мова – простір об'єднання чи розрізнення людей?
- Скорочені слова – коди мислення. Необхідність економії вираження?

Історія

- Діалог цивілізацій.
- Чудові і жахливі епохи.
- Виникнення філософського мислення.
- Втеча часу.
- Реалії переходу від індустріального до інформаційного суспільства.
- Сучасний цивілізаційний поступ.
- Сучасна історична свідомість.
- Призначення людини як історичної істоти.
- Людина без історії.
- Умови можливості продовження традиції.

Науки

- Чому наука часто не дає однозначних відповідей на свої питання?
- Наука і псевдонаука: де межа?
- Філософія і природознавство: спільне і відмінне.
- Сучасна техніка і майбутнє людства: переваги і небезпеки.
- Чому науки потребують філософії?
- Якою повинна бути ефективна економіка і що для цього потрібно?
- Духовний організм. Де живе дух?
- Чи вільна природа?

Релігія

- Володар неба і володар землі. Хто править людством і хто сьогоднішням?
- Осягнення останнього смислу світу.
- Про диво існування. Сповнення духовним.
- Для чого сучасній людині Бог?

- Принади поведінки людини, яка віддає перевагу собі перед Богом.
- Життя після вбивства Бога. Людина без душі.
- Про найбільшу небезпеку людини. Божественне чи людське загрожує людству?
- Вірити чи сподіватися на Бога? Способи зв'язку з надприродним.

Під час оголошення результатів вирували емоції

Роботи оцінюються експертною комісією за такими критеріями як грамотність, логічність, цілісність, зрілість думки, ерудиція, оригінальність, самостійність. По кожному пункту максимум – 10 балів. Максимальна оцінка за роботу – 50 балів. Призери вікових груп 8-9 та 10-11 класів визначаються незалежно.

Відзначимо, що захід, який відбувся восени став по-справжньому святковою, неординарною подією, однаково цікавою як для дітей, так і для викладачів кафедри філософії. Останні з великою приємністю та подивом від глибокого, новаторського та зовсім недитячого вирішення проблемного питання у завданні, читали конкурсні роботи.

Велика вдячність вчителям середньої школи, які роблять велику справу, залучаючи до філософування школярів. Ті, хто береться за це, на нашу думку, добре розуміють сучасні педагогічні стратегії у підготовці соціально, морально і когнітивно грамотного покоління громадян. Команда ІФОН особисто дякує їм за це!

Учасники Всеукраїнської Олімпіади з філософії, листопад 2014 р.

ТИЖДЕНЬ МИСТЕЦТВ

“Тиждень мистецтв” – серія культурно-мистецьких заходів, які об’єднані в один цикл та проводяться протягом одного тижня. Свято вперше було проведено наприкінці 2006 року та викликало пожвавлення в житті студентської молоді м. Київ.

Виникнення “Тижня мистецтв” викликано гострою необхідністю реалізації творчого потенціалу молоді. Не студент прямує до мистецтва, а останнє робить крок назустріч до молодого покоління. Поверх навчального корпусу університету перетворюється на справжню

мистецьку галерею, культурний осередок.

«Тиждень мистецтв» – це актуальна культурологічна призма, яка збирає у своєму фокусі кращих представників української мистецької спільноти: письменників, художників, журналістів, співаків, арт-критиків

Протягом першого

“Тижня мистецтв”, який проходив 18-22 грудня 2006 року відбулась виставка відомих художників Богдана Задорожного, Анатолія Тертичного, Наталки Задорожної. Відбувались майстер-класи Анатолія Байди (гончарне мистецтво), Миколи Рідного (сучасне актуальне мистецтво).

Другий “Тиждень мистецтв” проходив з 2-го по 6-е квітня 2007 року. У рамках весняного свята мистецтв відбулась виставка картин та майстер-клас заслуженого художника України, лауреата премії імені Василя Стуса, члена Національної спілки художників України Валерія Франчука.

Проф. Т.І. Андрущенко виступає на відкритті II Тижня мистецтв

Прихильники сучасного мистецтва мали змогу в

окремий день насолодитись лекцією молодих художників українського актуального мистецтва, представників арт-групи “Р.Е.П.” (Революційно Експериментальний Простір) Микити Кадана, Жанни Кадирової, Ксенії Гнилицької, Лесі Хоменко та концертом-перформансом групи-мрії “Пенопласт”.

Відомий художник Микита Кадан читає лекцію студентам ІФОН

Третій “Тиждень мистецтв” (12-16 листопада 2006 року) - це виставка картин Олександра Клименка, інсталяція Алєвтини Кахїдзе, скульптура Жанни Кадирової, живопис Аліси Нікітінової.

У гості на “Тиждень мистецтв” завітали поет, композитор, заслужений діяч мистецтв, почесний академік Академії наук Леонід Федорук; переможець та лауреат багатьох фестивалів мистецтв, керівник дитячої студії “Диво калинове”, почесний академік Національної академії наук України, заслужена артистка України Оксана Калінчук; член Спілки письменників Валерія Богуславська; літератор, заслужений художник України Лесь Подерв’янський; директор Центру сучасного мистецтва при НаУКМА Юлія Ваганова.

Письменники і видавці Брати Капранови - постійні учасники Тижня мистецтв

IV “Тиждень мистецтв” (17-21 листопада 2008 року) об’єднав коло себе відомих особистостей культури та мистецтва. У гостях були: Віктор Андрієнко, Андрій Джеджула, Сашко Положинський, Данило Яневський.

V “Тиждень мистецтв” відбувся 1- 5 березня 2010 року, його учасниками стали: письменники брати Капранови, Сергій Пантюк, Ірен Роздобудько, фотограф Ігор Гайдай, народний артист України Анатолій Гнатюк та інші.

VI “Тиждень мистецтв” відбувся 14-18 листопада 2011 р. До студентів з лекціями, майстер-класами завітали: народні артисти Укра-

Студенти і викладачі відзначили інсталяцію Шевченкова читальня

Авторська лекція Павла Гудімова

їни Борис Вознюк та Давід Бабаєв, письменниця Ірена Карпа, телеведуча Ілона Довгань, шоу-мен Ілля Ноябрьов, музикант і культурний діяч Антін Мухарський.

11-15 листопада 2014 р. відбувся VII «Тиждень мистецтв», на який завітали народна артистка України Ніна Матвієнко, письменник Любко Дереш, кіноактор та підприємець Дмитро Чекалкін, критик Ірина Славінська, колекціонер мистецтва Павло Гудімов, художники Микола Мамчур, Володимир Кузнецов, куратор Костянтин Дорошенко. Слід зазначити, що студенти і викладачі відзначили цікавість виставки картин визнаного художника Миколи Мамчура і студентської інсталяції «Шевченкова читальня»

«Тиждень мистецтв» розглядається як важлива ланка в навчально-виховному процесі. Саме під час зустрічей студенти можуть почути поради і смисли від відомих і авторитетних людей. Це можна проілюструвати тими меседжами, які лунали протягом тижня на арт-поверсі. Наприклад, своєю появою перший день заходу ознаменував відомий музикант, дизайнер та галерист Павло Гудімов. Прочитавши студеям-драгомановцям лекцію «Мистецтво всюди», митець показав слухачам ледь вловимі грані дотику буденного життя з простором, де воно перетворюється на самобутній мистецький акт. Протягом лекції музикант разом із слухачами досить довго рефлексували над темою «Що являє собою сучасне українське мистецтво?».

«Слов'янський світ існує в полі, в якому функціонує культура XXI століття, – робить висновок Павло Гудімов. – Це простір між естетикою та антиестетикою, гордістю та соромом». На прикладі фотографій десятків вулиць та місць, які ми оминаємо щодня навіть не замислюючись, лектор наочно продемонстрував студентству як можна шукати «незвичайне у звичайному» та яким чином вдало розставлене сміття на смітнику може перетворитися в інсталяцію, варту Му-

зею мистецтва Метрополітен у Нью-Йорку.

Другий день «VII “Тижня мистецтв” Інституту філософської освіти і науки порадував драгомановську спільноту зустріччю із українською співачкою, народною артисткою України, Героєм України, членом Національної спілки кінематографістів України і просто чудовою жінкою Ніною Матвієнко, а також поетичним вечором «Записки талановитих людей», у рамках якого показали свої таланти студенти і викладачі НПУ імені М.П. Драгоманова.

Зустріч з Ніною Матвієнко відбувалась в надзвичайно теплій, майже сімейній, атмосфері. Вийшовши на сцену першими словами, які сказала співачка були: «Співаючи, мабуть, вже розучилася говорити, адже спілкуюся з глядачем піснею». Та все ж під час зустрічі Ніна Митрофанівна довела, що здатна доторкнутися до струн душі не лише піснею, а й мудрим барвистим словом. Вона поділилася з присутніми своєю життєвою позицією. Звертаючись закликами до молодого покоління, яке склало більшість присутніх, співачка говорить: «Завжди пам'ятайте про те, що ви особистість, не забувайте цього протягом всього життя. Не перетворюйтеся на стадо, яке затопче увесь ваш запал ініціативності, тобто затопче у вас Людину». Також видатна артистка давала поради щодо кар'єри, порівнюючи її з самопізнанням: «Не заточуйте свою сутність в клітку, пізнавайте її, викупуйте на зовні і тільки в результаті зрозуміння власного «Я» ви зможете успішно реалізувати свої потенціали». В свою чергу зал активно ставив запитання, на які артистка з радістю відповідала.

Розмова співачки плавно переходила з однієї теми в іншу, перепліталась із мелодійною українською піснею, була щедро приправлена влучними жартами і обрамлена яскравою емоційністю. Ніна Матвієнко подарувала кожному присутньому в залі частинку себе, ділячись своєю глибокою патріотич-

Вітальне слово організатора зустрічі професора Івана Дробота

Студенти ІФОН довго не відпустили народну артистку України Ніну Матвієнко після творчої зустрічі

ністю, духовністю і щирістю. Таким чином зустріч з Ніною Митрофанівною однозначно змусила задуматися над простою, але, разом з тим, найважливішою мудрістю життя.

В третій день роботи VII «Тижня мистецтв» до НПУ імені М.П. Драгоманова завітали представники абсолютно різних полюсів культурного життя нашої країни: відкривав лекторій культовий український письменник Любко Дереш, надалі нитку студентської уваги перехопив ведучий радіопроект Дмитро Чекалкін, а завершував ще один мистецький день у житті університету киевознавець Сергій Савченко.

Творча зустріч з письменником Любком Дерешем пройшла в невимушеній, але в водночас інтелектуальній атмосфері, що залишила простір для роздумів та діалогу. Говорили про безліч речей: літератор розповідав про творчий шлях власного становлення та про те, як бухгалтер та оператор психотехнік перетворився врешті-решт

Вперше до університету завітав відомий письменник Любко Дереш

Дмитро Чекалкін разом зі студентами осмислював сучасний код культури

на письменника Любко Дереша, піднімали питання масової літератури та її відображення у свідомості людини XXI століття, розмірковували над призначенням особистості письменника в сучасному суспільстві. Ключовою ж темою розмови, яку запропонував сам літератор, стало питання авторства та творчості як філософського явища. Разом з Любком Дерешем слухачі роздумували

проблемами людини як творця культури, а саме: «Наскільки ми можемо творити? Чи належить людині те, що вона створила? Чи несемо ми моральну відповідальність за те, творцем чого ми стали?» Між присутніми зав'язалась палка дискусія, висновком з якої стала фраза письменника: «Я давно утвердився в думці, що автор – це скоріше медіум, що транслює певні ідеї».

Органічно доповнив враження від третього дня «Тижня мистецтв» кіноактор, ведучий радіопроект та підприємець Дмитро Чекалкін. Разом з шоуменом спудеї роздумували над проблемами діалогу «Захід - Схід», феноменом осмислення

культурного коду Сходу в полі сучасної культури, говорили про паремійний мінімум української та арабської мов та як ці універсалії стають відображенням свідомості людини в певну епоху. Ще однією темою, яку активно обговорювали присутні, стала тема необхідності професії учителя як такої та проблеми ефективності навчання майбутніх українських фахівців. «Студент – це не склянка, яку потрібно наповнити, а факел, який потрібно запалити», – підкреслив Дмитро Чекалкін. Приємний сюрприз чекав на драгомановців наприкінці зустрічі, адже найбільш активним слухачам радіоведучий презентував диск з афоризмами на всі випадки життя.

Завершувала третій день «Тижня мистецтв» цікава екскурсія «Київ мистецький», організатором якої став киевознавець, автор проекту «Анатомія міста» Сергій Савченко. Розгулюючи територію «київської Швейцарії» (маршрут пролягав через вулиці Олесья Гончара, Чапаєва, Ярославів Вал, Володимирську, Золотоворітську та Велику Житомирську) юні дослідники Києва ознайомились із найцікавішими архітектурними пам'ятками міста часів XIX – початку XX століття, а також з відомими арт-об'єктами, що роблять обличчя міста каштанів цікавим та самотутнім.

Початок четвертого дня VII «Тижня мистецтв» Інституту філософської освіти і науки перевершив очікування багатьох, хто уявляв собі Юрія Макарова виключно фахівцем у телеіндустрії. Його імпровізовано-досвідна промова несла в собі захоплення життям та його відтінками, випромінювала неперевершену здатність не озиратися у минуле.

Юрій Макаров постав перед студентами як неймовірно зятятий оптиміст і відчайдушний патріот; кожна думка щодо суспільно-культурної ситуації України знайшла своє обґрунтування та довіру у

Вечірня екскурсія мистецьким Києвом

Юрій Макаров вразив своєю інтелектуальністю і професійністю

Ірина Славінська розповіла про професійну реалізацію гуманітарія

студентів. Один із пунктів розмови був присвячений презентації нещодавно виданої авторської книги «За чверть десятиа», у котрій розкривається конфлікт радянського покоління та сучасного. «Люди мого віку говорять однаковими словами з молоддю, але їм потрібен перекладач, щоб одне одного розуміти», – стверджує письменник, але Юрій Володимирович певен, що «питання» батьків та дітей вирішити можливо, і він намагається цьому сприяти.

Наприкінці зустрічі гість підкреслив, що його телевізійна кар'єра залишилась позаду і побажав кожному, хто розпочинає певну справу, створювати команду, котрій можна довіряти – тільки тоді фраза «все буде гаразд» зможе

мати не просто крилате значення.

Творча самореалізація та прибуток – це речі, які, здавалося б, достатньо важко поєднати. Зазвичай, доводиться робити вибір. Про правильний вибір та його реалізацію нам говорила Ірина Славінська – літератор, ведуча, викладач-філолог. Філософія тут виявилася досить діюча та зрозуміла всім: праця – запорука успіху. Все можливо, до всього потрібно прагнути. «Самовдосконалюватися бажано вже сьогодні: ввечері знаходимо собі роботу та стаємо в декілька разів більш незалежними, ніж ви є зараз», – наголосила Ірина у своєму виступі, за що отримала оплески вдячної публіки. «Питання розподілу часу на роботу та хобі, творчість – це справа особиста; розставляти пріоритети треба самостійно», – відповідала на запитання аудиторії гостя «Тижня мистецтв».

Сучасна українська література останнім часом набуває нових контурів. В'ячеслав Васильченко, гість четвертого дня «Тижня мистецтв», особисто закінчував НПУ імені М.П. Драгоманова, тому, зустріч з ним чекали з неабиякою цікавістю. Письменник поділився з усіма присутніми деякими своїми здобутками, відкриттями та спогадами. Наприклад, в розумінні В'яслава Миколайовича не існує розуміння слова «натхнення». Він стверджує наступне: «Це слово вигадали ледацюги, щоб якось покрити свою безмежну лінь; чекати цього нахнення можна скільки завгодно; ти хочеш – ти робиш». Окрім питань творчих, було обговорені питання соціально-еконо-

мічного становища країни та питання подальшого розвитку.

Четвертий день 7-го «Тижня мистецтв» завершився концертом «Вечір іронічної поезії». Перед студентами і викладачами виступили відомі брати Капранови, Сергій Пантюк, який своєю експресією запалив аудиторію, Келя Ликеренко, котра гармонійно

Вечір іронічної поезії

вписалася у чоловічу команду, Артем Полежака, який висвітлив тему побутових проблем та Олександр Ірванець – легенда іронічної поезії.

П'ятий і завершальний день роботи 7-го «Тижня мистецтв» 15 листопада став справжньою перлиною для поціновувачів образотворчого мистецтва. До нашого університету завітали: майстер фотографії Олексій Сінельников, художники Володимир Кузнецов і Микола Мамчур, арт-куратор Костянтин Дорошенко.

День розпочався із майстер-класу з фотографії Олексія Сінельникова на тему: «Буденна фотографія». З першої ж секунди розмови стало зрозуміло, що перед студентами виступає людина небайдужа до своєї справи. Талановитий фотограф давав практичні поради починаючи від композиції та закінчуючи вибором фотоапарату. Приємним доповненням стала демонстрація фотографій з приватної колекції Олексія. Майстер фотографії завершив розмову словами: «Успіхів вам, гарних кадрів та пам'ятайте, що правила потрібні для того, аби їх порушували з розумом».

Культурологічна дискусія "Митець, куратор і глядач. Реалії українського сучасного мистецтва" за участі: арт-куратора Костянтина Дорошенка, художника Володимира Кузнецова та професора Галини Меднікової нікого не залишила байдужим. Володимир Кузнецов розповів слухачам про становлення та роботу київської художньої групи «РЕП» (Революційно-експериментальний простір), активним учасником якої є сам Володимир. Паралельно студенти мали змогу ознайомитись з творами художника, які, за словами Галини Меднікової, мають соціально-критичний характер. Художник, в свою чергу, пояснив неможливість існування мистецтва без соціуму та політики: «Політика – відношення між людьми». Костянтин Дорошенко – куратор сучасного мистецтва, арт-критик та медіаменеджер визначив основні засади своєї роботи: «Куратор, перш за все, пра-

Творча зустріч з Миколою Мамчуром, художником, чії картини гостювали в університеті

цює з твором мистецтва та його контекстом. Основним завданням є створення діалогу між твором мистецтва та соціумом. Критика ж – це просто аналіз реальності». Отже, культурологічна дискусія захопила не лише її безпосередніх учасників, а й слухачів, які виявили інтерес до модерного мистецтва.

Микола Мамчур – художник, чії яскраві картини протягом тижня експонувались на арт-поверсі «15» гуманітарного корпусу. Слід зазначити, що заради зустрічі зі студентами Микола Сергійович спеціально приїхав до Києва з Тернополя. Митець підкорив серця студентів своєю щирістю й відвертістю, коли розповідав про свій тернистий, проте яскравий шлях становлення як професіонала. Микола Мамчур порадив займатися улюбленою справою і, обов'язково, спортом, а також похизувався своєю відмінною фізичною формою. Митець підкупив слухачів відданістю своїй країні: «Мені хотілося, щоб було зрозуміло, що роботи створені українцем, хотілося проявити себе як національну одиницю. Образотворче мистецтво – мистецтво міжнародне. Дуже добре, коли не знаючи мови можна спілкуватися картинами». Зустріч із талановитим художником пройшла у надзвичайно теплій та дружній

атмосфері.

VIII «Тиждень мистецтв» відбувся 24-28 листопада 2014 року відбувся. Організатори заходу довго розмірковували чи проводити захід цього року, адже напружена соціально-політична ситуація і зміна графіку в навчальному процесі суттєво відобразились на форматах університетських заходів. Проте все-таки теми і смислові ноти, які лунали з вуст гостей виявились важливими для осмислення ситуації, що склалась в країні. Це були зустрічі-одкровення, зустрічі-дискусії, під час яких всі

Студенти роблять селфі з гостем "Тижня мистецтв" народним артистом України Анатолієм Гнатюком

мали змогу вільно висловити свою позицію поділились думками.

Протягом тижня на арт-поверсі Інституту філософської освіти і науки відбулась низка заходів: майстер-класи фотографів Ігоря Гайдая і Віктора Марушенка, майстер-класи дизайнера Віктора Анісімова і журналістки Аліси Якубович, творчі зустрічі з заслуженим артистом України Анатолієм Гнатюком, композитором Володимиром Бистряковим, телеведучим, шоу-меном Юрієм Горбуновим, шоу-меном, стилістом Даниїлом Грачовим.

«Тиждень мистецтв» відкриває шлях до самореалізації та самовдосконалення, заряд енергії та творчості, який отримують учасники заходу вистачає на весь навчальний рік. Про це свідчать низка вдячних коментарів в соціальних мережах:

Світлана Лапа, студентка Інституту філософської освіти і науки: «Дякую ІФОНу за довгоочікувану, неймовірну зустріч з Ніною Митрофанівною Матвієнко! Миті буденності з такими постатями роблять студентів щасливішими, добрішими, щирішими і патріотичнішими!»

Наталія Миронова, студентка Інституту філософської освіти і науки: «Серед усього хаосу - це єдине, що дозволяє триматися на ногах. ІФОН, я люблю тебе!»

Анастасія Саламагіна, студентка Інституту філософської освіти і науки: «Цей тиждень просто «зносить мені дах». Стільки зустрічей, емоцій і знайомств! Стільки щирих, добрих і неймовірних людей»

Оксана Чернуха, студентка V курсу Інституту іноземної філології: «Гарний вечір гарної іронічної поезії. Брати Капранови реально круті. Тепер в мене є і їхня книжка з автографами».

ФЕСТИВАЛЬ РЕЛІГІЙНОГО МИСТЕЦТВА

За сприянням партнерів – Молодіжної асоціації релігієзнавців (МГО) – в Інституті філософської освіти і науки відновилась традиція проведення Фестивалю релігійного мистецтва. Починаючи з 2008 року, кафедра культурології стала ініціатором відновлення фестивалю на базі Інституту філософської освіти і науки вже під назвою «Фестиваль релігійного мистецтва» з гаслом «Через мистецтво – до толерантності!».

До цього часу були проведені п'ять фестивалів (крім тих, які відбулися в Інституті філософії імені Г.С. Сковороди). За час проведення фестивалів релігійного мистецтва на сцені актовій зали нашого університету виступили православні хори та колективи з УПЦ (хор КДАіС, хор регентського відділу Інституту мистецтв, «Алетейя», «Кант») та УПЦ КП (хор КПДА), римо-католицькі мистецькі гурти («Кана»), іудейські танцювальні, театральні колективи («Лехаїм», «Єврейський театр»), тахасидські наспіви, мусульманські танцювальні та співочі колективи («Тугантел», «Шатлик», «Ізгелек»), протестантські рок- і джаз-групи (церква «Хілсонг», «Воскресень»), неоязичницькі («Вольниця», «Сонечко», «Веря»), вайшнав-

ськібхаджани («Навадвіпа»), буддійський флейтист тощо. Студенти та гості фестивалю мали змогу відвідати виставку прикладного релігійного мистецтва і побачити християнські ікони, мусульманську каліграфію-вишивку та розкішно оздоблений Коран, буддійські статуї та картини, скульптури, фото відомих релігійних центрів, кулінарне мистецтво вайшнавської традиції, релігійне кіно, театральні постановки, майстер-класи з писанкарства тощо). У рамках фестивалю були організовані зустрічі в релігійних центрах: синагозі, лютеранській кірсі, християнському соборі. Слухали лекції Ірини Клімової, Наталії Касянчик, Катерини Новікової, Георгія Аїстова, Таріка Сархана про релігійне та сакральне мистецтво євреїв, християн, кришнаїтів, мусульман тощо.

Фестивалі релігійного мистецтва показали свою ефективність у подоланні відчуження та неприйняття релігії у студентському середовищі. Студенти перестають лякатися релігійного, як «іншого», архаїчного, і починають розуміти релігійні традиції як частину духовного і культурного життя України.

ПЕРШИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ КНЯЗЬ

Інститут філософської освіти і науки та Інститут мистецтв НПУ імені М.П. Драгоманова у 2012-2013 навчальному році ініціювали проведення проекту «Перший християнський князь» – освітньо-музичного циклу, який присвячено до 1130-річчя пам'яті київського князя Аскольда.

Проект «Перший християнський князь» цікавий поєднанням лекційної частини (лектор – магістрант релігієзнавства Сергій Савченко) та музичний супроводом (за участі камерно-

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Інститут філософської освіти і науки
Інститут мистецтв
Церква Святого Миколая на Аскольдовій могилі

До 1130-річчя пам'яті князя Аскольда (882-2012 рр.)

ПЕРШИЙ ХРИСТИАНСЬКИЙ КНЯЗЬ

Освітньо – музичний цикл

У програмі:
- Лекції
- Музичний супровід
- Дискусії та обговорення

Автори проекту:
професор Іван Дробот
митрофорний протопресвітер
отець Ігор Онишкевич

7 жовтня, 17:00
Князь Аскольд: погляд крізь віки

4 листопада, 17:00
Диво у Влахерні

23 жовтня, 17:00
Від Аскольда до Володимира

23 грудня, 17:00
Аскольд у літописних джерелах

За підтримки ректора НПУ імені М.П. Драгоманова академіка Віктора Андрущенка

За участі нашого оркестру, Інституту мистецтв НПУ імені М.П. Драгоманова, провідних музикантів і вчителів мистецтв.

на головні редакції: Світлана Савченко – кураторка, асистент Сергій Русаков

Місцева церква, митрофорний протопресвітер
Ігор Онишкевич, митрофорний протопресвітер
Церква Святого Миколая на Аскольдовій могилі,
Підпорядкована: 1-й поверх, для дзвіни: 567-440-55-91
вхід вільний

го оркестру Інституту мистецтв НПУ імені М.П. Драгоманова та провідних творчих колективів і ведучих солістів).

Протягом нового навчально-го року Інститут філософської освіти і науки спільно з Інститутом мистецтв та церквою Святого Миколая на Аскольдовій могилі проводитимуть цикл зустрічей, які об'єднані ключовою постаттю давньоруської культури – князем Аскольдом. Захід спрямований на студентську молодь м. Києва, яка цікавиться історією, культурою, філософією та всіх охочих і спраглих до нових знань.

«Ми об'єднали зусилля двох потужних навчальних підрозділів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова – Інституту мистецтв і Інституту філософської освіти і науки – створили якісно новий освітній проект. Роль князя Аскольда для нашої історії є великою, та в той же час мало досліджуваною. Лекції веде магістр релігієзнавства, який на професійному рівні займається розробкою відповідної наукової теми і тому ми зможемо згадати як відомі, так і дізнатись маловідомі сторінки давньоруської історії», – говорить директор Інституту філософської освіти і науки професор Іван Дробот.

Ось деякі теми лекцій в рамках проекту: "Князь Аскольд: погляд крізь віки", "Диво у Влахерні", "Від Аскольда до Володимира", "Аскольд у літописних джерелах".

Проект відбувається за підтримки ректора університету академіка Віктора Андрущенка. Автори проекту – директор Інституту філософської освіти і науки професор Іван Дробот та митрофорний протопресвітер отець Ігор Онишкевич. Куратор проекту – культуролог та аспірант Сергій Русаков.

СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНА РОБОТА

Покоління двадцятирічних юнаків та дівчат на початку XXI століття (так зване покоління міленіалів) відрізняється від попередників, які вже молодими створювали сім'ю і починали кар'єру. Сьогодні на долю молоді випадає найбільш нестабільна робота, а вечорами вони повертаються в квартиру, яку їм доводиться орендувати з сусідом. Проте студентська пора залишається основою для професійного і особистісного становлення. У цей час відбуваються найбільш значущі події, які впливають на формування людських і професійних якостей.

Створений всередині нульових років XXI століття, з ініціативи ректора університету академіка В.П.Андрущенка, Інститут філософської освіти і науки покликаний був стати майданчиком модернізації змісту освіти, яка є найважливішою ланкою реалізації загальної мети виховання, визначену сучасним українським суспільством. Зважаючи на специфіку робо-

ти з сучасним поколінням, загальна орієнтація Інституту філософської освіти і науки починаючи з першого набору студентів у вересні 2005 року, спиралась на нову концепцію виховної роботи, в якій чільне місце займає погляд на освіту з огляду на її культуровідповідність. Засвоєння соціокультурних цінностей суспільства сучасним студентом пов'язано з нерозривною єдністю навчання і виховання, теорії і практики.

Сучасні студенти вирізняються мобільністю, бажанням творчих експериментів, плюралізмом у поглядах та переконаннях, усвідом-

Студенти, випускники та викладачі ІФОН до 10-річчя відвідали НПП Синевир

Підтримка переселенців зі Сходу

Покладання квітів до Хреста Небесній Сотні біля гуманітарного корпусу НПУ

леністю себе як громадян нової України. Саме ці риси молоді найбільше виявились в університетському навчально-виховному просторі, коли до лав студентів були зараховані народжені внаслідок демографічного підйому кінця 80х-початку 90х років. Світогляд студента XXI століття одразу ж відобразився в потребі трансформації методів виховання в просторі вищої освіти.

Педагогічна традиція, яка переважає в освітніх установах, характеризується поблажливим ставленням до молоді, в якій вона сприймається в якості нащадка попередніх поколінь, але зазвичай вона не встигає охопити останні соціокультурні зміни. Через це виникає два підходи у роботі з молоддю.

В одному переважає думка про зухвалість і ледачість міленіалів. Педагоги, які працюють у рамках другого підходу і враховують культурний зеув рубежу століть називають їх людьми майбутнього, які володіють творчим потенціалом. Саме на цей підхід спирається Інститут філософської освіти і науки у соціально-виховній роботі зі студентом.

Осмилення нових педагогічних реалій сприяло утвердженню ІФОН як навчального підрозділу, який спирається на нову парадигму філософії освіти. Поняття «виховання» в обмеженому педагогічному розумінні набуває нового значення – життєтворчості. Дослідники відзначають, що це нова модель освіти, яка передбачає відкритість життя студентів для колективної діяльності, в якій відбувається взаємодопомога і створення нового соціокультурного простору.

Поетичні читання викладачів на кафедрах Інституту

Незважаючи на велику чисельність нових підходів у вихованні студентської молоді, в ІФОНі вдалось підібрати той формат роботи, який сприяє найбільш вдалому розкриттю інтелектуальних і творчих можливостей студента в сучасних умовах вищої освіти.

Протягом десяти років соціально-виховним напрямом

в Інституті філософської освіти і науки опікувались викладачі, які виявляли свої організаторські і творчі здібності в роботі з молоддю: 2005-2007 рр. – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та філософії історії Денисенко В.А., 2007-2008 р. – кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальної філософії та філософії освіти Гайдич Н.М., 2008-2013 рр. – кандидат філософських наук, доцент кафедри культурології Хромець В.Л. З осені 2013 р. заступником директора ІФОН із соціально-виховної роботи працює член Національної спілки журналістів України, кандидат філософських наук, старший викладач кафедри культурології Русаков С.С. Призначення на цю посаду випускника першого набору студентів-культурологів 2010 р., дала змогу укріпити традиції організаційної і соціально-виховної роботи в Інституті філософської освіти і науки напрацьовані протягом десятиліття.

В основі розробки нової парадигми виховної роботи стало об'єднання освіти, яка здобувається в Інституті філософської освіти і науки, і її практичної реалізації під час студентського дозвілля. Напрями підготовки «Філософія», «Культурологія», «Дизайн» гармонійно переплітаються у реалізації студентських заходів. Філософи мають можливість здійснити спробу окреслення студентського проекту, спираючись на загальні закони розвитку світу і суспільства, людського мислення, а також моральних категорій і цінностей; культурологи, спираючись на знання про сенс буття, прогнозують, проектують і регулюють етапи реалізації заходу; дизайнери – інтегруючи інформацію, вироблену колегами, відкривають широкі можливості для матеріалізації ідей.

Об'єднання студентських зусиль в організації заходів, сприяють практичній реалізації знань здобутих під час лекційних і семінар-

Екологічні ініціативи студентів

Повага до ветеранів

ських занять. Наприклад, проведення культурно-мистецького свята «Тиждень мистецтв» спирається на об'єднання студентів різних напрямів підготовки як в процесі підготовки заходу, так і під час його безпосередньої реалізації. Філософи щороку вигадують різні концепції свята (напр., «Простір для дискусій»), культурологи виступають кураторами заходу, дизайнери розробляють афіші, логотипи тощо.

Такий підхід вдало проявив себе в музично-освітньому циклі «Перший християнський князь», який було організовано спільно з Інститутом мистецтв НПУ імені М.П. Драгоманова в Церкві Святого Миколая на Аскольдовій могилі. Тодішній магістрант релігієзнавства Сергій Савченко виступив в якості лектора, дизайнери розробили афішу, яка була поширена серед всіх провідних вишів Києва, культурологи писали рецензії на захід. Цікаво, що цей захід став одним із визначальним для поширення серед широких кіл історичної правди про князя Аскольда і сприяв у 2013 р. його канонізації.

Яскравою ілюстрацією ефективності такого підходу є газета «Глобус», яка має безперервну історію видання з 2005-го року. Для студентів Інституту вона є творчою платформою для апробації своїх

Спортивні досягнення студентів

ідей. Тексти, які були опубліковані в газеті мали проведення в різних видавничих проєктах – «Щоденник», «Дивовижність», «Живий літопис».

Організаційна і соціально-виховна робота зі студентом виявляється у щоденній роботі кураторів академічних груп, які сприяють навчальній, науковій і творчій діяльності студентів; відповідальних за профорієнта-

ційну роботу на кафедрах; в систематичній реалізації викладачами заходів, які охоплюють різні напрями виховної роботи; сприянні у створенні необхідних умов для проживання в гуртожитку; ефективному функціонуванні Студентської ради і профбюро студентів та аспірантів; виданні студентської газети «Глобус»; наповненню контентом інститутського сайту і груп в соціальних мережах тощо.

Сучасний формат виховних заходів в ІФОН по-новому актуалізує її традиційні напрями: екологічний (толока на території Національного культурно-художнього і музейного комплексу «Мистецький Арсенал»), толока на території київського велотреку, висадження калини біля гуманітарного корпусу НПУ на честь дев'ятиріччя ІФОН), громадянсько-патріотичний (покладання квітів пам'ятнику

Небесній Сотні у вигляді козацького хреста на території університету, вшанування пам'яті Тараса Шевченка – «Вечірній Кобзар», регулярні екскурсії історичною частиною столиці), трудовий (заснування і проведення ярмарки роботодавців «День кар'єри НПУ»), художньо-естетичний («Тиждень мистецтв», «Фестиваль релігійного мистецтва»), виставки студентів-дизайнерів у галереї Наукової бібліотеки НПУ), формування здорового способу життя (відеоролики про важливість здоров'я) тощо.

У рамках виховної роботи Інститут філософської освіти і науки співпрацює з університетськими підрозділами: Відділом виховної роботи (Ігнатівська Н.О.), Центром культури і мистецтв (Савченко І.В.), Відділом професійно-кар'єрної орієнтації та працевлаштування (Казакевич О.М.), а також з Всеукраїнським громадсько-політичним тижневиком «Освіта» (головний редактор О.С. Коноваленко).

СТУДЕНТСЬКЕ ПРОФБЮРО

Першим головою профбюро Інституту філософської освіти і науки був Ігор Рибкін (2005-2007 рр.). Саме тоді відбулося відокремлення Інституту від тогочасного соціально-гуманітарного факультету (наразі Інститут політології та права). Ігор зосередився на налагодженні профспілкової роботи у новоствореному філософсько-мистецькому колективі.

Призначення голови відбулося за результатами виборів на загальних зборах інституту. Тоді принципових нововведень у роботу профспілки впроваджено не було, однак вона набула перших ознак системності: першокурсники були поставлені на профспілковий облік, декілька разів на рік проходили збори профоргів, студенти почали отримувати пільгові проїзні квитки та матеріальну допомогу. У зв'язку з невеликою кількістю освітян в інституті, проблема поселення в гуртожиток не стояла так гостро, як це є зараз. Найбільшою проблемою того періоду була організація соціально-правового захисту членів профспілки, формальність її діяльності та недостатня поінформованість студентів

У 2005-2007 році профбюро студентів очолював Ігор Рибкін

Голова профбюро ІФОН у 2007-2009 рр.
Антон Дробович

щодо суті та призначення профкому.

З 2007 по 2009 рр. профбюро очолював Антон Дробович. Вибори нового голови осередку пройшли згідно чинного профспілкового статуту. До цього моменту розбудова осередку самоврядування завершилася.

Завдяки напрацюванням Ігоря Рибкіна, діючому профбюро вдалося легко налагодити ефективну співпрацю з дирекцією інституту на партнерських та демократичних засадах. Завдяки довірі та допомозі директора ІФОН І.І. Дробота, який має багаторічний досвід університетської роботи, і, зокрема, організації органів студентського самоврядування, вдалося створити самостійну та ефективну профспілкову організацію.

Робота другого складу профбюро характеризувалася не тільки статутними обов'язками, але й максимальним сприянням ефективному навчанню і вихованню в університеті. Головним завданням було створення здорового соціального мікроклімату, вільного та цікавого середовища, в якому студенти могли б і навчатися, і цікаво проводити час. Міцний і дружній колектив, що об'єднаний спільними традиціями, цілями і прагненнями, став ідеологією ідеології Антона Дробовича та команди. Разом із тим, у своїй роботі Профбюро завжди зважало на голос і думку маргінальних осередків, поважаючи їх консервативні позиції.

З третього по п'ятий рік існування Інституту філософської освіти і науки проводилась систематизація та посилення позицій профспілкової організації. Вона отримала повноцінне представництво в керівних органах – вчених радах. Було посилено роботу зі студентами над їх розумінням діяльності та можливостей ППОС. Посада профорга групи отримала реальне наповнення, оскільки він отримав у реальну можливість допомагати своїм колегам у захисті їх соціальних прав – головним чином завдяки впливу на діяльність профбюро в розподілі матеріальних засобів, організації поселення та відпочинку.

Завдяки запровадженню регулярної звітності та робочої документації, вдалося зробити концепт показників роботи за період з 2007 по 2009 рік. Серед заслуг варто відзначити: чисельність членів профбюро за звітний період зросла з 15 до 28 осіб, що включало заступників голови та секретаря; станом на 1 липня 2009 року 97%

студентів ІФОНу були членами первинної профспілкової організації НПУ імені М.П. Драгоманова; були розроблені власні і більш зручні в роботі відомості з обліку коштів для замовлення проїзних квитків, запроваджено унікальний комплекс документів для організації поселення (протоколи, інструкції, рейтингові списки тощо), а також внутрішня інформаційна система даних членів Профбюро; з жовтня 2008 року було отримано представництво у стипендіальній комісії Благодійного фонду Михайла Драгоманова (за час роботи у цій комісії п'ятеро студентів Інституту отримали стипендії фонду); вдалося запровадити порядок формального супроводу для подання освітян на отримання всіх видів стипендій, на які можуть претендувати члени профспілки (десять студентів удостоїлись іменних стипендій та премій, в тому числі ректорських, президентських, стипендій імені почесних професорів); за літні та зимові рекреаційні періоди студентам ІФОНу було видано надано 40 пільгових путівок; у січні 2008 року, в розпал процесу подорожчання проїзду у міському транспорті, Профбюро не тільки активно відстоювало інтереси своїх членів на засіданнях та нарадах з представниками міської влади, але й подало офіційний лист до голови київських профспілок із конкретними пропозиціями щодо здешевлення проїзду; за ініціативою Профбюро та за сприяння Студентської Ради Інституту було розпочато проведення новорічного балу-маскараду у 2007 році, для якого протягом трьох років вдавалося отримувати профспілкове фінансування; були налагоджені процедури оформлення та надання студентам Інституту, що мають дітей, солодких подарунків; методичне забезпечення з питань поселення було систематизовано і передано до Профкому університету для поширення досвіду Інституту серед інших університетських підрозділів (наразі розробки Інституту філософської освіти і науки широко використовуються в інших драгоманівських інститутах); протягом трьох років роботи Профбюро брало участь у дев'яти школах профактиву, що були організовані Профкомом університету, на яких пройшли підготовку 12 членів профспілки; в 2007 – 2009 роках в гуртожитку №5, де проживають студенти Інституту, було здійснено 19 кураторських візитів членами Профбюро, в середньому двічі протягом року, Голова профбюро беруть участь у дисциплінарних засіданнях Студентської ради гуртожитку. Протягом звітного періоду Профбюро Інституту активно сприяло проведенню наукових заходів, направленню студентів у відрядження, поселенню гостей та проведенню культурно-мистецьких подій (підтримка команди КВК, концертні програми, мистецькі проекти).

Найбільшим питанням періоду другого складу Профбюро була проблема організації поселення студентів, оскільки університет

Голова профбюро ІФОН у 2009-2010 рр. Дмитро Вергун

стрімко розвивався і значно збільшилася кількість студентів. Саме для її вирішення процес поселення був винесений на групове та інститутське обговорення. Окрім того, серйозних масштабів у 2009 році набула проблема пропуску занять та зниження успішності студентів, до вирішення якої долучився актив Профбюро. Ця ж проблема залишилася у спадок наступному складу самоврядування на чолі з Дмитром Вергуном (2009-2010 рр.), якого було обрано за результатами голосування на загальних зборах Інституту.

За часів його головування було продовжено курс розвитку Профбюро як одного із основних органів студентського самоврядування. Головними залишалися принципи відкритості організації, оскільки налагоджувалася тісна співпраця зі Студентською радою Інституту, Студентською радою гуртожитку, Науковим товариством студентів і аспірантів, інститутською та університетською газетами, Вченою Радою, Дирекцією Інституту, Ректоратом та профспілкою міста. Результатом цього стала низка культурно-масових заходів.

Значним внеском Профбюро третього складу було залучення нових студентів до Інституту. Робота зі студентами Штабу «Абітурієнт» велася завчасно та сумлінно. Голова профбюро особисто брав активну участь в приймальній комісії під час літніх канікул.

В.о. голови профбюро ІФОН у 2010-2012 рр. Наталія Ляшенко

Дмитром Вергуном була здійснена кропітка робота під час зміни банку, який нараховував стипендії студентам інституту. Окрім того, вдалося розробити систему індивідуальної роботи з профорганами Інституту, яка давала значні результати. У 2009 році Дмитро Вергун перевівся на заочну форму навчання і не зміг у повному обсязі виконувати покладені на нього обов'язки.

Вибори нового голови не було проведено, тому обов'язки голови профбюро

з 2010 по 2012 рік виконувала перший заступник Дмитра Вергуна Наталія Ляшенко.

Дуже багато було вже досягнуто: розроблена структура Профбюро, система поселення в гуртожитки (як у документальному, так і в процесуальному відношенні), а головне – діяли принципи демократизму та відкритості. Саме ними і продовжувало послуговуватися Профбюро під час власної роботи.

У 2011-2012 навчальному році під час поселенні в гуртожиток не було виявлено жодних порушень у складанні протоколів академічних груп, жоден соціально незахищений студент не був несправедливо поставлений на низьке місце у рейтингу групи. Кращим стало інформування студентів про роботу профбюро, великою мірою завдяки сайтові ІФОНу та новоствореним сторінкам у соцмережах, запрошенням більшої кількості студентів на засідання самоврядування.

Протягом всього терміну роботи Профбюро пріоритетом його діяльності були не тільки статутні обов'язки: здійснення представництва та захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів членів профспілки, але й максимальне сприяння ефективному навчанню і вихованню в університеті. Проте питання саме національно-патріотичного виховання стало для Профбюро четвертого складу найбільш проблемним.

За 2010-2012 рр. головними здобутками профбюро можна вважати: збільшення кількості профоргів з 26 до 30 осіб, з урахуванням виконуючого обов'язки голови, першого заступника та секретаря Профбюро; станом на 1 листопада 2012 року 100% студентів першого-четвертого курсів були поставлені на профспілковий облік; було створено групу Профбюро ІФОНу в соціальній мережі, що сприяло більшій поінформованості студентів щодо Профбюро, покращенню комунікації та швидкості дистанційної роботи; сформовані профорієнтаційні загони були покликані залучати більшу кількість абітурієнтів до лав студентів ІФОНу; успішною за період 2010-2012 років була робота із найменш соціально захищеними студентами (студент-сироти, інваліди, чорнобильці), які завжди в першу чергу отримували належну їм за законом підтримку. Жодного студента з такої категорії за весь час існування Інституту примусово не виключили із студентського складу. До Новорічних свят студенти-сироти та студенти, які мають дітей, отримували подарунки. Завдяки поданим Профбюро у 2012 році характеристикам студентів інституту до стипендіальної комісії Міжнародного благодійного фонду імені М.П. Драгоманова на здобуття іменних стипендій, шість із семи студентів пройшли до фіналу, а двоє вибороли право отримувати щомісячні надбавки. Завдя-

ки злагодженій та відповідальній роботі профоргів академічних груп та Студентської ради гуртожитку у 2011-2012 н. р. та 2012-2013 н. р. було вдало проведено поселення студентів до гуртожитків (жоден студент не залишився без місця в гуртожитку НПУ чи не отримав пропозиції альтернативного місця проживання від університету); протягом 2010-2012 років Профбюро Інституту активно сприяло в проведенні наукових (відрядження студентів ІФОН, поселення гостей – учасників наукових заходів) та культурно-мистецьких заходів (підтримка концертних програм, мистецьких проєктів).

На зміну Наташі Ляшенко прийшов Роман Ячменьов (2012-2013 н. р.). Призначення відбулося відповідно до положення про вибори Голови профбюро. Робота активу йшла помірно, в руслі формалізму та допомоги студентській раді у проведенні заходів до Дня народження ІФОНу. До того ж, було організовано день відкритих дверей у центральному корпусі університету.

Після Романа на посаду була обрана Юлія Ніколаєнко. За часів її головування (2013-2014 н. р.) Профбюро Інституту філософської

Голова профбюро ІФОН у 2013-2014 рр. Юлія Ніколаєнко

освіти і науки продовжило роботу за багатьма важливими напрямками. Підтвердженням цього є активне студентське життя, значною частиною якого були заходи і компетенції ППОС. Серед них варто зазначити: походи на футбольні та баскетбольні матчі, перегляди художніх фільмів, вечори пам'яті та вшанування Героїв Небесної сотні, творчі регіональні та міжнародні зустрічі. Не варто опускати важливість моніторингу матеріального становища освітян, своєчасність надання грошової допомоги та максимальне сприяння у поселенні в гуртожиток.

Окрім цього, на відзнаку заслуговує робота приймальної комісії. У 2014 році ІФОНівський колектив поповнився більш ніж на сто першокурсників за спеціальностями «Філософія», «Культурологія» і «Дизайн».

Складна ситуація у країні, пов'язана з проведенням АТО, надихнула активістів Профкому НПУ імені М.П. Драгоманова, зокрема – членів профспілки ІФОНу, до благодійних ярмарків. Всі гроші, отримані під час них, були передані в госпіталь пораненим українським бійцям, серед яких були і педагоги ВНЗ.

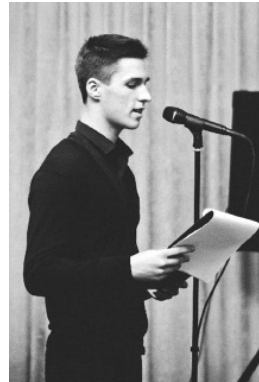
Звітно-виборна конференція студентського профбюро відбула-

ся наприкінці листопада. Профоргами були відмічені лідерські якості Юлії Ніколаєнко та стабільність в роботі всього колективу. Того ж дня, в ювілейний рік Інституту філософської освіти і науки, на посаду голови профбюро був обраний Лебединський Дмитро.

Активність Дмитра була помічена на різних щаблях (від групи до університету) ще з першого курсу. Сформована команда є невід'ємною запорукою успіху. Тому формування команди для якісної роботи стало метою номер «один». До неї увійшли 6 осіб, включаючи Голову, замісника та секретаря профбюро. Інші ж профорги продовжили роботу на місцях.

Філософією профбюро стала плідна співпраця зі Студентською радою. При цьому обов'язки, що покладені на профспілку, залишаються пріоритетними. За період з грудня по березень проведено традиційний бал-маскарад (цього разу він був благодійний), профорієнтаційну зустріч із представниками програми Work and Travel і організовано «День кар'єри» – рейтинговий драгоманівський захід. Окрім цього, голова профбюро Інституту філософської освіти і науки очолив культурно-масову секцію ППОС університету.

Інформування студентів, зокрема першокурсників, про функції та діяльність профбюро продовжується і до тепер. Це пов'язано із змінами ролі ППОС на теренах НПУ. Ця діяльність стосується і положення про проживання у гуртожитку і самоврядування в Україні.

В ювілейному році головою профбюро обрано Дмитра Лебединського

СТУДЕНТСЬКА РАДА

Студентське життя має бути насиченим і яскравим. Спілкування, нові знайомства, розвиток творчого потенціалу, шанс проявити свої організаторські здібності і лідерські якості – все це вже близько 10 років можливо разом зі Студентською радою Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова.

Історія Студентської ради ІФОН – це літопис людей. Людей, які в різні роки навчання віддавали весь свій вільний час для розвитку нашого інституту, жертвували власними нервовими клітинами, не спали ночами, вигадуючи різноманітні заходи. Це історія студентів,

У 2006-2009 році Студентську раду очолював Сергій Русаков

які пропускали і відпрацьовували пропущені заняття, не ночували вдома, проводили 24 години на добу в гуманітарному корпусі тільки заради того, щоб знову і знову доводити собі і всім, що Інститут філософської освіти і науки в НПУ – найкращий. Всі ці люди назавжди залишили незабутні артефакти в історії Альма-матер.

Студентське самоврядування займає вагомую нішу в управлінській структурі інституту і працює в різних напрямках. Перш за все, це відстоювання інтересів студентів у взаємодії з дирекцією інституту та адміністрацією університету, формування досвіду організаторської роботи, а у керівництва – роботи з молодим поколінням та сучасними викликами. Не менш важливим є розгляд питань пов'язаних з навчальним процесом задля його успішної реалізації. А також проведення просвітницької, мистецько-культурної, наукової роботи.

Історія Студентської ради ІФОН починає свій відлік у 2006 році з ініціативи професора І.І. Дробота, директора інституту, та лідерів першого набору студентів 2005 року. Очолив рух самоврядування

Сергій Савченко очолював Студентську раду у 2009-2010 рр.

молоді інституту – Сергій Русаков, тоді студент спеціальності «Культурологія», а зараз кандидат філософських наук, викладач кафедри культурології та заступник директора з соціально-виховної роботи ІФОН. Саме структура і учасники першої Студентської ради незримо, але відчутно впливають на всі сфери життя ІФОНу впродовж усього часу і до

сьогодні. Завдяки їм ініційовані традиції у міжстудентському спілкуванні, у проведенні позанавчального часу, у формуванні нетипової, креативної студентської спільноти, створено бренд арт-поверху «15». Адже в стінах навчального поверху відбуваються різноманітні

виставки картин, інсталяції, перформанси, концерти, перегляди кінофільмів. Голова Студентської ради Сергій Русаков разом із однодумцями започаткував такі визначні проекти не тільки для інституту, а й для університету, як «Тиждень мистецтв», Філософський open-air, Стежками Батьківщини, Відеоклуб, студентське кураторство, Бал-маскарад, Кольорава, Карнавалія, організовано випуск студентської газети «Глобус» та літературного проекту «Щоденник».

Наступником, що перейняв такий потужний пласт у 2009 році став Сергій Савченко, студент спеціальності «Релігієзнавство», а тепер один з успішних екскурсоводів відомого і невідомого Києва. Команда другої Студентської ради підтримувала традиції, організовувала різноманітні наукові заходи та заходи дозвілля, стартував проект «Експерсія вихідного дня». Почав активно працювати спортивний сектор – завойовані призові місця на змаганнях, ІФОН став призером Кубка ректора на Святі молодості, здоров'я і краси.

2010 року перед студентами постав вибір нового лідера Студентського самоврядування – студента II курсу спеціальності «Філософія» Антона Корнілова або студента III курсу спеціальності «Культурологія» Павла Селіванова, була організована цікава і потужна агітаційна робота, за допомогою креативних плакатів та відеороликів. З перевагою в один голос переміг Павло Селіванов. За час його головування ІФОНівці здійснювали поїздки містами України, вперше підкорили найвищу точку України – з Говерлу, відвідали печери Млинки на Тернопільщині. Метою діяльності Студентської ради за цей час було просування інституту Філософської освіти і науки в рамках нашого університету та України як бренду. Лекція та буккрос-

Павло Селіванов очолював Студентську раду у 2010-2013 рр.

Студентський актив під керівництвом Павла Селіванова

У 2013-2015 рр.
Студентську раду очолювала
Анна Яценко

сінг на Говерлі, показали ІФОН як інститут з неординарними студентами та викладачами. Ще одним вже традиційним заходом інституту став фестиваль «Педагогічний дуєт». За ці 2 роки спортивний сектор отримав можливість самостійно формувати команди інституту з волейболу, баскетболу і футболу і регулярно тренуватися на базі нашого університету. Новаторським виявився проект студентських фільмів-шведінгів. Актив студентської ради ІФОНу цього періоду став постійним відвідувачем культурного заходу «Ніч у бібліотеці», що проводиться на базі бібліотеки Центрального корпусу НПУ імені М.П. Драгоманова.

У 2015 році Студентську раду очолила
першокурсниця Вікторія Гаган

З березня 2013 року і по квітень 2015 року Студентську раду очолювала студентка напряму «Культурологія» Анна Яценко, на момент написання цієї статті студентка 4 курсу – одна з ініціаторів університетського арт-простору «Скло». У цей непростий період Студентська рада організувала різні події та проекти, що зосереджували увагу на підтримці традицій ІФОНу та зв'язках поколінь студентів, а також на заходах патріотичного спрямування. Активно залучались студенти перших і старших курсів, випускники і викладачі до різних фестивалів, вечірок

флеш-мобів, волонтерських акцій. Варто зазначити, що більшість студентського активу цього періоду виявили високий рівень громадянської самосвідомості та стали активними учасниками суспільних подій 2013-2014 року. На початку 2015 року Студентська рада ІФОНу перебуває на порозі нової зміни покоління лідерів. Світоглядна криза в суспільстві, що тривала попередні роки, змінилася на піднесення і отримала поштовх до оновлення та переформатування самої ідеї студентського самоврядування.

У квітні 2015 року під час таємного голосування головою Студентської ради обрано першокурсницю Вікторію Гаган. Студентську Раду ІФОН знову очолив студент напряму «Культурологія».

Завершуючи історичний еккурс, хочеться зосередитись на описі проектів Студентської ради, що допоможе краще зрозуміти специфі-

ку інституту, особливості організації та причини трансформації.

«ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ». З ініціативи Дирекції

Інституту святкування дати заснування Інституту філософської освіти і науки проводиться протягом тижня. За цей час було підготовлено і проведено такі заходи: карнавальна хода навчальними корпусами НПУ імені М.П. Драгоманова із запрошенням студентів та викладачів до заходів ІФОН, стильна акція "КольорAVA" (зав соціальних мережах: людина розміщує на аватарці фотографії біля кольорової стіни на арт-поверсі "15"), виставка студентських художніх та фото робіт (арт-поверх "15"), святковий концерт та вечірка в актовій залі гуманітарного корпусу НПУ, який поступово утвердився у форматі «Педагогічного дуету».

Студентська рада ІФОН першою в університеті підхопила благодійний флеш-моб Ice Bucket Challenge

ПЕДАГОГІЧНИЙ ДУЕТ - захід, що якнайкраще відображає дружні та партнерські стосунки студентів, аспірантів та викладачів нашого інституту. Суб'єкт-суб'єктне навчання і виховання в ІФОНі проходить не лише в наукових починаннях, а й в пісенних, танцювальних та поетичних дуетах. На чолі з директором інституту І.І. Дроботом, до підтримки заходу активні долучились викладачі: В.М. Синьов, Є.В., Більченко, В.С. Василенко, Д.І. Малежик, Є.В. Кучеренко, А.Е. Дробович, С.С. Русаков, О.В. Козинець, П.С. Ваксютенко, Є.Чугунова, І.Ліпницька. Серед студентів яскравими учасниками були Тетяна Зубенко, Павло Селіванов, Юлія Пятковська, Наталія Ляшенко, Тетяна Хомич, Ірина Зінов'єва, Анна Яценко, Світлана Беляєва, Данило Кашпур, Олена Марущак, Ольга Азаркіна, Наталія Ющенко.

«КРАЩИЙ СТУДЕНТ ІФОН». Проект заснований до 4-річчя Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова, змістом якого є обрання найкращого студента Інституту за науковими, навчальними, культурно-мистецькими здобутками шляхом закритого голосування за кандидатів від академічних груп студентами та викладачами Інституту. Звання кращого студента ІФОНу та перехідний кубок отримали: Каріна Бойчук, Олена Савчинська, Ірина Чукань, Вадим Наустінов, Владислав Піхут.

НОВОРІЧНИЙ БАЛ-МАСКАРАД. Захід, що покликаний подарувати новорічний настрій та емоційно полегшити період залікової та екзаменаційної сесії. Обов'язковим атрибутами балу є костюми, конкурсна програма, але головним є вальс студентів (що за роки розподілився на вальс дебютантів і вальс старшокурсників разом з викладачами та випускниками). Хореографами теж виступають студенти – Каріна Бойчук, Юлія Басич, Ольга Чорна, Вікторія Гаган.

СТУДЕНТСЬКЕ КУРАТОРСТВО. Адаптація до нового студентського середовища, розмиття психологічної дистанції між студентами старших курсів та першокурсниками, спрощення процесу обміну інформацією, навчальними матеріалами, досвідом між студентами різних курсів, створення дружнього колективу в самих групах, сприяння їхній згуртованості – наявні переваги цього проекту. Студентськими кураторами в різні роки були такі активісти як К.Приймак, О.Савчинська, О.Соколова, О.Курна, П.Дмитренко, К.Патрахіна, А.Шаміс, О.Іванченко, С.Мацевитий, О.Степаненко, В.Пакалін, Д.Кузнецов, Т.Заряжко, Т.Зубенко, А.Яценко, О.Войцеховська, О.Гнатюк, І.Кушніренко, Д.Бабченко, О.Азаркіна, Д.Кашпур, І.Балик, Д.Лебединський, Н.Рудська, І.Старова.

ФІЛОСОФСЬКИЙ OPEN-AIR – традиційна щорічна акція в Музеї під відкритим небом «Пирогово» спрямована на неформальне знайомство з першокурсниками, спілкування та виявлення активістів. Кожного року у перші вихідні вересня новоприбулі студенти разом з кураторами, а також старшокурсниками вигадують неформальні способи знайомства і дискутують з актуальних викликів обраної спеціальності.

«СТЕЖКАМИ БАТЬКІВЩИНИ» – проект ставить за мету ґрунтовне вивчення регіонів України та її культурних надбань. За майже 10-річний період ІФОНівці відвідали Трипілля-Витачів, Кам'янець-Подільський, Львів, Тустань, Ніжин, Чернігів, Одесу, Тернопіль, тричі підкорили найвищу точку України – Говерлу, відвідали печери Млинки на Тернопільщині та оздоровчі бази НПУ в м. Лубни Полтавської області та с. Колочава Закарпатської області.

ВІДЕОКЛУБ СТУДЕНТСЬКОЇ РАДИ ІФОН – проект заснований в березні 2009 року, який сприяє ознайомленню студентів з класичним та сучасним кінематографом в філософському, культурологічному та мистецькому ракурсі, сприяє підтримці в утворенні студентської спільноти. Відеоклуб збирає від 10 до 25 чоловік. За час роботи було продемонстровано: «Будинок з маленьких кубиків», «Міліонер з трущоб», «Марлі і я», «Сутінки», «Тарас Бульба», «Рестлер», «Коротке замикання», «Чорний лебідь», «Меланхолія», «Дзвінок» тощо.

ШВЕДІНГІ ІФОНУ. Серед унікальних ідей інституту є зйомка адаптованих до студентських реалій сюжетів загальноновизнаних шедеврів світового кінематографу. Спробувати себе в ролі актора намагаються не тільки студенти, а й викладачі. Було відзнято та представлено такі фільми: «Людина-Павук», «Нестримні», «Оля в країні ІФОН», «4 кімнати», «Володар перснів».

КВК. Реорганізація старої команди Клубу веселих та кмітливих в Інституті та заснування нової – «Халтура». Команда потрапила у півфінал Кубка Ректора з КВК. У 2014 році формується новий колектив – «Інструкція із застосування».

ВОЛОНТЕРСТВО. Волонтерська діяльність з кожним роком набуває більшої актуальності та поширення в інституті. Під егідою Студентської ради були здійснені поїздки до дитячих будинків м. Києва та м. Білої Церкви (організовані конкурси для дітей та посильна матеріальна допомога), долучились до всесвітнього флеш-мобу Ice Bucket Challenge (гроші перераховані на підтримку української армії) та загальноуніверситетського благодійного ярмарку, організовано благодійний новорічний бал.

ВИПУСК ГАЗЕТИ «СТУДЕНТСЬКИЙ ГЛОБУС». Одним з ініціаторів, натхненників та першим головним редактором є Сергій Русаков. Метою видання є висвітлення актуальних новин інституту, досвід організації самвидаву, але, головне, – реалізація творчих літературних прагнень студентів, встановлення діалогу між ними. За 10 років «Глобус» зазнав трансформації від друкованої газети – до формату журналу, створення інтернет-блогу та видання у онлайн-форматі. Головними редакторами у різні часи були студенти-культурологи Ольга Гончар, Анна Бадюл, Юлія Сухенко, Катерина Носова, Світлана Фарина.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ПРОЕКТ «ЩОДЕННИК». Літературний проект, що складається з 3 частин, коротких есе, в якому висловлюються думки до запропонованої організаторами теми – кохання, часу, тіла. До проекту приєдналися студенти з інших ВНЗ України – Національний університет імені Т.Шевченка, Київський національний економічний університет імені В.Гетьмана, Луцький національний університет.

Студентська рада ІФОН вірить у світле майбутнє нашої країни та студентського осередку, що, безсумнівно, являє собою цвіт нашої нації. Як відомо, спудеї нашого Інституту ніколи не стоять на місці, а тому вони завжди продовжуватимуть діяльну реалізацію нових заходів та проектів, шукатимуть активістів, що допомагали б зробити рівень студентської самоорганізації на щабель вищим та робитимуть усе можливе, аби кожен студент Інституту в повній мірі усвідомив

ГОРДІСТЬ
КРІЗЬ РОКИ

КРАЩИЙ СТУДЕНТ ІФОН

«Кращий студент ІФОН» – студентський конкурс, який передбачає обрання щороку студента, який має високі навчальні, наукові, культурно-мистецькі і громадські показники. Від кожної академічної групи висуваються кандидати, які відповідають критеріям. Потім відбувається закрите онлайн-голосування, яке визначає переможця, який отримує перехідний Кубок директора.

2009 рік – Бойчук Каріна («Релігієзнавство»)

«Як знання, отримані в ІФОНі, знадобилися в житті? На мою думку, для людини освіченої професія не має значення. Спеціаліст правого вуха буде обізнаний в анатомії загалом, як мінімум, з мистецтвом, соціальною ситуацією в світі, новинками кіно та географією, якщо він має гарну освіту та розвивається. Все це пишу тому, що, маючи кваліфікацію філософа-релігієзнавця, я працюю моделлю. Люди дивуються, пишаться, цікавляться та перепитують про мою освіту двічі-тричі. Я вважаю чудовою альтернативою жити усвіті "гарних" і прицьому бути "розумною". Я свідомо обрала для себе цей шлях і жодного разу не пошкодувала, адже це таке чудове відчуття, коли ти можеш поділитися своїми знаннями з тими, хто не мав змоги їх отримати. Це періодично надихає мене на нові звершення. Повірте, людей освічених світ поважає і цінує».

2011 – Олена Савчинська («Культурологія»)

«ІФОН дав мені можливість частково себе перемогти, перелаштувати, зрозуміти мої сильні сторони, збагнути, що я хочу спробувати в житті і до чого не хочу повертатися. Навчив цінувати те, що є, не стояти на місці, прагнути більшого, намагатися не звертати зайвої уваги на світ і не боятися боротись зі стереотипами. Зараз працюю у школі «Тріумф», більш за все мені подобається викладати Лего. У ТС Винахідник я є адміністратором в студії і викладачем FFL».

2012 – Ірина Чукань («Релігієзнавство»)

Ірина Чукань з першого курсу зарекомендувала себе як старанна, відповідальна, активна та працююча студентка. Ірина виконувала обов'язки голови студентської ради гуртожитку № 5 НПУ імені М.П. Драгоманова, профорга групи, секретаря Профбюро Інституту філософської освіти і науки. Бере участь в організації та проведенні заходів Студентської ради Інституту філософської освіти і науки, бере активну участь в удосконаленні роботи профкому університету, приймала участь в міжнародній профспілковій школі в Москві, учасниця проекту «Молодіжна політика країн Східного партнерства» в серпні 2013 (м.Тбілісі). В листопаді 2011 р. була нагороджена Золотою медаллю Драгоманова «За розбудову студентського самоврядування», стала «Кращим студентом ІФОН» у 2012 р.

Нині працює спеціалістом з організації залізничних перевезень в ТОВ «Карго-Експрес».

2013 – Наустінов Вадим, («Культурологія»).

«ІФОН дав найголовніше: він мені не заважав, не напружував, допоміг дійти висновку, що треба займатися тим, що тобі подобається і від чого ти «кайфуєш» душею. Він дав можливість отримувати цікаву для мене інформацію. Ніхто насильно не змушував вчити (я вчився у такий період, коли не примушували). Інститут подарував мені друзів і цікавих знайомих. Зараз працюю сценаристом-копірайтером промо-відділу телеканалу НЛЮ ТВ».

2014 рік – Піхут Владислав
(«Філософія. Суспільствознавство».)

«ІФОН надав більше впевненості і відкрив у мені неймовірні здібності «крутитись» і швидко приймати рішення – те, чого мені раніше так бракувало. Це, звичайно, і колосальний досвід, і велика валіза знань, і знайомства тощо. Дійсно, щиро радий цим знайомствам, дуже хочеться продовжити спілкування з багатьма людьми після

закінчення навчання. Що ще дав мені ІФОН? Визнання, гарний досвід в організаційній роботі, веселі миті, які згадуються із теплотою та щирою посмішкою на обличчі. Сподіваюсь, що ці відчуття з часом нікуди не зникнуть і назавжди залишаться в моєму серці. Постійно, ще з першого курсу, чув про те, що ІФОН любить мене, знаю, що моя любов до нього взаємна! Працювати? За час навчання оволодів багатьма різними професіями і знаю, що зможу знайти себе і реалізувати у будь-якій сфері. Я вже казав про те, що ІФОН дав мені впевненість у собі? Щиро дякую йому за це!»

The image features two large, abstract purple shapes. The top shape is a downward-pointing triangle with a gradient from light purple at the top to a darker purple at the bottom. The bottom shape is an upward-pointing triangle with a gradient from a darker purple at the top to a lighter purple at the bottom. The text is centered between these two shapes.

СЛОВО
ВИПУСКНИКА

ІФОН – ЦЕ ЛЮДИ

Скоріше за все, жанр, який очікується від випускника у такого роду книжках, – це мемуари. Навряд чи зможу втриматися в мемуарних рамках і трохи не забратися в аподиктику, тому одразу попереджаю про це читачів, особливо юних.

Головний спогад мого першого курсу та підготовки до вступу в університет – це відчуття події та відкриття. На той час вже встиг закінчити школу, здобути ще одну освіту і навіть рік попрацювати, тому вступ до університету означав для мене не просто нову соціальну роль, нові взаємодії та правила гри, а потрапляння в паралельний світ, куди доросла серйозність та песимізм не мають доступу. Якось так і вийшло.

Звісно, більшість моїх уявлень про університетську освіту постали в результаті читання художньої літератури та перегляду західних фільмів про коледжі та приватні школи, тому сприйняття її було скоріше романтичним, ніж реальним. Для когось це можливо б стало причиною розчарування, а от для мене – дороговказною ідеєю та джерелом натхнення. Цьому, до речі, сприяв і сам наш Інститут (тоді Інститут філософської освіти і науки мав іншу назву – Інститут історії та філософії педагогічної освіти), який щойно відкрився і тому був «чистою книгою», відкритою для записів. Над нами, першокурсниками, не тяжіли жодні традиції та умовності, а дирекція лише запрошувала та заохочувала створити справжній академічний простір та колектив. Тоді цим займалися наші прекрасні заступники директора, історики: Алла Анатоліївна Кравченко, дуже виважена, мудра людина, яка вміє вирішувати студентські проблеми (включно з екзистенційними) та Володимир Анатолійович Денисенко, який відрізнявся лібералізмом, надзвичайною близькістю зі студентами та почуттям гумору.

Були також у перші роки функціонування ІФОН-у дві старші групи релігієзнавців, яких «перекинули» з Соціально-гуманітарного факультету (тоді так називався Інститут політології та права), однак, вони опинилися в меншості і чомусь справжньої активності у розбудові Інституту, окрім одиничних винятків (Євген Горбонос, Геннадій Целковський, Ігор Рибкін тощо), не проявили.

Дробович Антон
Едуардович, випускник
2010 р. напряму
«Філософія», нині –
кандидат філософських
наук, викладач
кафедри філософської
антропології Інституту
філософської освіти
і науки, помічник
генерального директора
ДП "Національний
культурно-мистецький
та музейний комплекс
"Мистецький Арсенал"

Перші два курси ми активно відкривали університетський світ. Пам'ятаю, що нашому курсу було завжди все цікаво. Де бібліотеки, скільки у нас корпусів, як залізи в обсерваторію, що ховається у підвалі центрального корпусу за металевими дверима з табличкою «Радіація» тощо. Так само прискіпливо і уважно ми вивчали наших викладачі. Згадую, що на мене найбільше враження справляли професори, бо вони точно були наче з іншого світу. Також ніколи не забуду нашого першого куратора групи – Катерину Семенюк. Вона не відмовляла собі в невимушеності, могла у манері британської герцогині поскаржитися чи то на похмілля, чи то на мігрень, а потім ненароком зачитувати щось справді доречно з Гайдеггера. Думаю, що саме тоді багато хто з нас, несподівано для себе, став більше поважати чесність, професіоналізм та незалежність у судженнях.

Не буду лукавити і говорити, що все було виключно чудово і безхмарно. Були в нас і безталанні та ліниві викладачі, які більше розмовляли про політичну ситуацію у світі та про свої власні досягнення, ніж про предмет. Однак, нам пощастило і вони, переважно, не читали філософські курси та не мали визначального впливу на наш світогляд. Окрім того, ми завжди над ними кепкували та серйозно до них не ставилися. Зрідка траплялись на нашому академічному шляху і волонтаристи з хабарниками, однак магічним чином саме перед нашими студентами вони, раптом, виправлялися і ставали більш-менш нормальними викладачами. Як потім довідався, наш директор, професор Іван Іванович Дробот, дуже швидко ставив корупціонерів на місце і завжди оберігав ІФОН-івців від заробітчан із ступенями.

Про Івана Івановича взагалі можна багато розповідати. Він не тільки батько Інституту по статусу і праву, але й по своїй суті – вміє похвалити, підбадьорити, підтримати у скруті, але й з вихованням не забариться. Якщо потрібно, то може дати знатного прочухана. Разом із тим, впевнений, що за всі десять років існування ІФОН-у жодного студента не відрахували з Інституту з легким серцем, якщо тільки студент сам дуже цього хотів і сприяв цьому.

Величезний вплив на багатьох із нас справила Ванда Болеславівна Вишківська, яка не тільки прекрасно ввела нас у світ академічної педагогіки, але й допомогла відкрити цю науку у практичній площині. Вона настільки професійно і ясно викладала, що навіть через два-три роки, коли прийшов час педагогічної практики, більшість методів, прийомів, принципів та правил у нас «вмикалися» автоматично. Єдиний, хто за роки навчання справив на мене в педагогічному плані враження була Надія Богданівна Адаменко, яка читала в нас курс з методики викладання філософії.

Знаковими стали і наші перші заняття із професорами Наталією

Григорівною Мозговою та Тамарою Вікторівною Розовою. Вони не тільки запам'яталися глибиною, але і значною мірою ввели нас у світ академічних традицій та «правил гри». Саме вони допомогли сформувати багатьом уявлення про академічну науку та надихнули до наукової творчості. Хоча, разом і з тим, відкрили очі, що не все так просто і однозначно у стосунках викладачів між собою.

Думаю, що такий саме значний вплив, як згадані вище професори-філософи, на культурологів справили професори Галина Сергіївна Меднікова, Євгенія Віталіївна Більченко та Юлія Віталіївна Юхимик, а на релігієзнавців – Віктор Дмитрович Бондаренко, Микола Михайлович Закович, Віталій Леонідович Хромець та Тетяна Олександрівна Котлярова. Вже за час нашого студентства всі вони встигли стати справжніми легендами серед студентів.

Також навряд чи забуду невимушені бесіди та дискусії з постійно провокативним та допитливим професором Володимиром Олександровичем Дорошкевичем, який був заповзятим «клієнтом» нашої бібліотеки на третьому поверсі і майстерно залучав студентську молодь до філософської полеміки. Також збережу у пам'яті нашу прекрасну викладачку фізичної культури Олександрю Юрївну Алексеєнку, яка дуже багато зробила для того, щоб іфонівці були розвиненими та активними. На жаль, ці дві людини зараз перебувають у кращому світі.

Не можна оминати увагою й інших викладачів, без яких важко було б назвати підготовку наших філософів, релігієзнавців та культурологів закінченою та ґрунтовною, наприклад: Олег Петрович Магера, Олег Сергійович Кисельов, Ірина Вікторівна Богачевська, Ольга Олексіївна Кирилова, Богдан Костьович Матюшко, Ігор Геннадійович Немчинов, Галина Олександрівна Остапчук, Алла Євгеніївна Дорога, Ірина Сергіївна Хромець, Сергій Іванович Тицький, Яніна Дмитрівна Пруденко, Світлана Анатоліївна Хрипко, Любов Василівна Долинська, Альона Василівна Темрук, Анна-Марія Басаурі-Зюзіна, Тетяна Петрівна Глушко, Людмила Анатоліївна Облова, Світлана Володимирівна Старожук, Олексій Володимирович Черкасов, Сергій Володимирович Капранов, Ірина Сергіївна Хромець... Всі вони залишили глибокий слід у наших душах та розумі.

Про більшість із цих хороших людей можу розповісти не одну цікаву і повчальну історію, однак, якщо піддатися цьому бажанню, то ця книга стане набагато товстішою. Загалом у нас було дуже багато яскравих і талановитих викладачів, про яких, я певен, потрібно писати окремі фоліанти зі спогадами їх студентів та аспірантів.

Якщо вже зайшла мова про персоналії, то хотів би також згадати молодших іфонівців (та їх друзів), без яких наш Інститут теж ніколи

не був би таким, яким є зараз. Мені приємно, що серед них дуже багато моїх друзів, однак головне не в цьому, а в тому, що вони любили Інститут і дуже багато йому дали. Це экс-голови Профбюро Інституту – Ігор Рибкін, Дмитро Вергун, Наталія Ляшенко; экс-голови студентської ради Інституту Сергій Русаков, Сергій Савченко, Павло Селіванов; экс-голова студентської ради гуртожитку Іра Чукань; экс-голови Студентського наукового товариства Інституту Віталій Туренко та Марійка Розпутна, а також Євген Шушкевич, Ольга Казєва, Наталка Нос, Володимир Волковський, Анна Яценко, Вікторія Василенко, Геннадій Целковський, Євген Горбонос, Каріна Бойчук, Андрій Складан, Олена Ломачинська, Катерина Приймак, Анна Бадюл, Ольга Курна, Костянтин Поліщук, Ірина Ткач, Геннадій Левіт, Оксана Степанюк, Віталій Темофеев (Тема), Дмитро Кузнєцов, Юлія Ніколаєнко, Світлана Войцеховська, Ольга Азаркіна і численні друзі ІФОНу, які любили його та завжди були поруч – дядько Сашко, Павло Ваксютенко, Юрій Розпутько, Ася Медко, Олександр Равчев, Микола Давидюк, Максим Кокотчиків, Ольга Міненко, Олена Міненко, Дар'я Москаленко, Андрій Андрєєв, Олександр Козинець, Ірина Савченко, Станіслав Цибін, та багато інших. Готуючи розповідь про такий великий колектив та його друзів, може статися, що хтось залишиться поза увагою, тому, якщо когось забуду, то перепрошую.

Приємно, що, згадуючи історію нашого Інституту, у пам'яті виринає стільки імен. Переконаний, що наш Інститут став таким, яким він є, завдяки особистостям. Звісно, нам є ще куди рости, однак це зростання можливе тільки завдяки таланту і натхненню людей, які тримаються разом, об'єднані ідеєю солідарності, навчаються і навчають в Інституті філософської освіти і науки. Дуже важливо про це пам'ятати і завжди виходити з того, що добре, дружнє і професійне партнерство студентів, аспірантів та викладачів створюють академічний дух, інститути, факультети і, зрештою, університет. Без цієї комунікації і праці, взаємної поваги та людяності неможлива ані наука, ані добробут суспільства. Думаю, що ІФОН завжди був привітним простором свободи, де професіоналізм, доброта, чуйність, патріотизм, креативність і почуття гумору цінувалися понад усе інше. Якщо ми пам'ятатимемо про це і не дамо ніколи бюрократії, чиновництву, снобізму, гордині та корупції (як грошовій так і кумовській) перемогти в стінах ІФОН-у, то він діятиме і прославлятиме нашу країну ще не одну сотню років.

Всіх нас вітаю із прекрасним ювілеєм і *Vivat Alma Mater!*

ДЕСЯТЬ РОКІВ ПОТОМУ

«Так як не може бути нічого більш прекрасного...
ніж досягнення істини, то, очевидно, варто
займатися філософією, яка і є пошуком істини»
П'єр Гассенді

На перший погляд здається, що 10 років – короткий термін, але, якщо це стосується існування одного з підрозділів НПУ імені М.П. Драгоманова, то й не зовсім. Мова йде про Інститут філософської освіти і науки, адже за цими роками його існування – людські долі, чийсь успіхи, радості, усмішки, а часом і сльози, смуток. Дозвольте і мені, як випускнику ІФОН, сказати кілька теплих і добрих слів на його адресу і адресу його співробітників.

Хотів би подякувати перш за все кафедрі філософії в особі її завідувача Мозгової Наталії Григорівни! Дякую, що, як мій науковий керівник, фактично з перших студентських років і до захисту кандидатської, вона багато чому мене навчила. Причому, це навчання – передання мудрих порад, яке відбувалося не тільки в контексті написання статей, магістерської роботи, кандидатської дисертації, а й взагалі – життя, такого, яким воно є. Величезне спасибі Вам і низький уклін за все!

Сердечна подяка всьому і кожному особисто професорсько-викладацькому складу кафедри філософії, тим, хто вже на пенсії (проф. Юрію Олександровичу Федіву), тим, кого вже, на превеликий жаль, немає серед нас (проф. Григорію Івановичу Волинці і Володимирі Олександровичу Дорошкевичу), вічна та світла їм пам'ять... Щиро бажаю усім викладачам здоров'я нових творчих успіхів.

Хотів би окремо подякувати директорів Інституту – проф. Івану Івановичу Дроботу, без мудрого керівництва якого, ІФОН не став би таким, яким ми його знаємо, яким він є – відомим далеко за межами Києва й України.

Звичайно ж, величезне СПАСИБІ Ректорові НПУ імені М.П. Драгоманова, член-кор. НАНУ, академіку НАПН, проф. Андрущенко Віктору Петровичу, чия ідея заснувати Інститут стала реальністю.

Туренко Віталій Едуардович,
випуск 2011 р. напрямку «Філософія»,
нині – кандидат філософських наук,
молодший науковий співробітник
Філософського факультету
КНУ імені Т.Г. Шевченка

Інститут, за роки навчання (студентські та аспірантські), став для мене не просто «alma mater», в ньому я навчився писати статті, тут вперше читав повноцінні лекції та проводив семінари, вперше багато чого переосмислив, але не тільки те, що стосується історії філософії, або тих чи інших філософських наук, а й, взагалі, навчився критично мислити у ставленні до себе.

І на завершення хочу щиро побажати всьому самому найкращого, нових творчих успіхів усьому колективу рідного мені Інституту філософської освіти і науки НПУ імені М.П. Драгоманова!

Vivat academia! Vivant professores!

ЕРУДИЦІЯ І ЦІННОСТІ

Басич Юлія Михайлівна,
Грицай Вікторія Михайлівна,
випуск 2013 р. напрям «Культурологія»,
нині – аспіранти кафедри культурології,
співробітники дирекції Інституту
філософської освіти і науки

Життя кожної людини непередбачуване і швидкоплинне. І кожен з нас, проживши певний проміжок часу, розпочинає новий період свого життя. Вступаючи до університету, ми відкриваємо для себе нову, нелегку, проте надзвичайно цікаву сторінку дорослого життя, в якому місце для університету залишається назавжди, але для кожного із нас постає «свій університет». Комуś – маревом і недосяжністю мрій, комуś – боротьбою з волею батьків, комуś – доцільністю, необхідністю, а комуś – просто лінивою байдужістю.

Університет – це не просто будівля, де ви будете відвідувати пари та складати іспити, – це, передусім, можливості. Захочете – можна тут навчатися, зростати творчо, науково, професійно, а можна й... обираєте – самі, але й відповідатимете, перш за все, перед собою. Він принесе Вам радість та переживання, труднощі та перемоги, нові враження і добрих друзів.

Переступивши поріг Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, а саме Інституту філософської освіти і науки, ми відкрили нову сторінку нашого життя. Перебуваючи перед нелегким вибором майбутнього фаху, виникало безліч запитань

стосовно спеціальності. Обравши спеціальність «Культурологія», ми впевнено та усвідомлено йшли обраним шляхом. Під час навчання ми здобували знання й навички в галузі цілої низки вельми цінних дисциплін, поглиблено опанували різноманітні царини невичерпного світу культури – світу цінностей, творчості, злетів людського духу до досконалості й свободи. А було ще: цікавинки-зустрічі з митцями, живе спілкування із високістю творчості, мандрівки й подорожі, театри й музеї, одногрупники й однокумці, друзі й непримиренні вороги. За ці роки навчання ми отримали ґрунтовні знання та високопрофесійний досвід, які по цей час втілюємо в роботу.

Спеціальність «культурологія» готує висококваліфікованих фахівців у галузі як теоретичних знань, так і практичних технологій організації культурного процесу. Майбутні випускники, залежно від уподобань і обраної спеціалізації можуть або займатися теоретичними дослідженнями цікавих та ще не вивчених явищ і процесів світової й української культури в історичному й актуальному вимірах, або працювати у сферах прикладного культурницького менеджменту, публік рилейшнз, продюсерства тощо.

Фахівці-культурологи вивчають культуру як цілісну систему, різноманітність культури у просторі й часі, закономірності соціокультурного життя та ін. Культурологія формує особистість із цілісним сучасним світобаченням, розвиває аналітичне мислення, що є запорукою подальшої успішної кар'єри молодого спеціаліста. Фахівець-культуролог має високу особисту культуру, широку ерудицію та розвинуту систему професійно-ціннісних орієнтацій із значним інтелектуальним потенціалом.

З роками все більше цінуєш те, що отримав, тому ми хочемо подякувати людям, які так багато зробили для нас за час навчання в Інституті філософської освіти і науки. Подякувати Івану Івановичу за те, що він нас надихав і надихає, подякувати викладачам за науку і вимогливість, подекуди за поблажливість. Для нас університет став рідною домівкою, ми й не помітили як цікаві студентські роки перейшли в не менш захоплююче навчання в аспірантурі та відповідальну роботу в дирекції Інституту.

Інституту філософської освіти і науки бажаємо яскравих звершень і процвітання, невичерпної енергії й жагучого наукового пошуку! У якій б сфері не закинуло нас життя, який би куточок земної кулі не прихистив, будьте певні: ми гордо пронесемо звання випускника найкращого вишу країни – Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова! Нехай допоможе нам у цьому Бог!

СПОГАДИ СТУДЕНТА І ПОРАДИ ВИПУСКНИКА

Спіридонова Наталія Василівна, випуск 2013 р. напрямку «Культурологія», нині – старший інспектор з студентської наукової роботи НПУ імені М.П.Драгоманова, екскурсовод арт-центра «Я Галерея»

Вступ до Інституту філософської освіти і науки став для мене довгоочікуваною подією. Школа вже із десятого класу стала прочитаною книгою. Тому після її закінчення почалися активні пошуки вузу для вступу. Блукаючи темними лабіринтами центрального корпусу НПУ імені М.П. Драгоманова, ми з мамою побачили напис: «Інститут історії та філософії педагогічної освіти». Перше враження запам'яталося назавжди: багато сонячного світ-

ла, усміхнені обличчя та зацікавлені саме в тобі очі студентів-працівників штабу «Абітурієнт». Навіть дізнавшись, що вступатиму аж через рік, вони продовжували запевняти, що я не пошкодую. Мені пообіцяли, що буде цікаво, захоплююче, насичено. І я повірила. Дякую моєму другові Петру Дмитренку, на той час незнайомому студенту другого курсу, що переконав вступати саме сюди.

Хочеться звернути увагу студентського активу, що дуже важливо для учнів визначатися із майбутньою спеціальністю та вузом ще наприкінці десятого класу. І не останню роль у цьому відіграють Дні відкритих дверей, профорієнтаційний напрямок діяльності Профкому та якісна робота штабу «Абітурієнт».

Для того, щоб мати додаткові можливості вступу на державну форму навчання, було вирішено піти на підготовчі курси. Саме там я вперше зрозуміла як це бути студентом: тобі більше ніхто нічого не диктує, не чекає, не дає списати, якщо ти щось не встиг. Професор Наталія Григорівна Мозгова своїми лекціями почала процес трансформації свідомості від учня до студента, від профана до маленького філософа. Хотілося б дуже їй подякувати за те, що показала, як необхідно вчитися по-справжньому. Перша не дуже хороша оцінка за модуль з філософії та пояснення Наталії Григорівни змусили вчитися під час різдвяних свят, звертатися до першоджерел, годинами сидіти в бібліотеці, а згодом – полюбити предмет вивчення. І це дало прекрасні результати – не лише вступ поза конкурсом, за результатами

підготовчих курсів, здача тестів на 198 балів із 200 можливих, але і швидка адаптація до вимог та умов студентського життя.

Саме тоді я зрозуміла, якщо виникають проблеми із вивченням якоїсь навчальної дисципліни в цілому чи частини матеріалу, не можна здаватися, особливо, коли на допомогу завжди готові прийти висококваліфіковані, уважні та доброзичливі викладачі ІФОНу.

Перша моя велика перемога як студентки сталася рівно через тиждень після початку навчання. Студенту з Київської області дуже важко заселитися в гуртожиток через відносно невелику відстань. Так як їздити з Білої Церкви чи знімати квартиру в Києві я не мала можливості, відсутність гуртожитку означала для мене припинення навчання, втрату усіх мрій та сподівань, чого я не могла собі уявити. Я набралася сміливості та прийшла разом із заявою на поселення до директора інституту. Іван Іванович дуже уважно вислухав мої пояснення щодо неможливості навчання за відсутності гуртожитку, обіцянки бути відмінницею та активісткою. Хоча на той момент це вже не були порожні обіцянки – допізна вчилася в бібліотеці, спробувала долучитися до роботи Профбюро, цікавилася роботою Студентської ради, мистецьким проектом «Щоденник». Саме на зборах оргкомітету «Щоденника» на мене чекала радісна новина щодо поселення. Величезне спасибі професорові Івану Івановичу Дроботу, який тоді в мене повірив! Після такого я вже просто не мала морального права схибити чи працювати у півсилу.

Ніколи не варто здаватися і думати, що обставини – проти тебе. Досі впевнена, що отримала гуртожиток ще й тому, що не опустила руки, а почала робити те, що захоплювало і було важливим. А ще переконалася, що адміністрація загалом та Іван Іванович зокрема, завжди готові допомогти, чують думки, пропозиції та прохання студентства.

Дуже важливо мати людину, яку хотілося б наслідувати. Найкраще, якщо для студента-першокурсника таким буде хтось із студентських лідерів. Прагнучи бути схожою на Антона Дробовича, Володимира Волковського, Сергія Русакова я почала активно долучатися до студентського самоврядування. Якщо виникала нагода спробувати себе у чомусь новому на теренах інституту, я ніколи не відмовлялась, бо це ж так цікаво! Допомога в організації проєктів, висловлення та обговорення пропозицій, часті збори та безперервний процес продукування ідей зробили мій час, вільний від лекцій, семінарів та бібліотек, неймовірно насиченим та цікавим. Так як, згідно рейтингу, студенти-лідери посідали місця у першій «десятці», навчання не втрачало своєї важливості для мене.

Студентським лідерам завжди треба пам'ятати, що вони – це об-

личчя інституту, на них рівняються, їхні вчинки обговорюють, за ними уважно слідкують та, можливо, прагнуть наслідувати. Тому потрібно давати приклад не лише в громадській роботі, але і в навчанні та науці. Того ж самого потрібно прагнути й іншим студентам – зробити студентські роки різноманітними та наповненими емоціями, спогадами, подіями. Адже другого такого шансу проявити себе не буде.

Навчання – найважливіша складова студентського життя – видавалося мені чи не найцікавішим. Нам викладали такі дисципліни, які я завжди хотіла вивчати, і, за моїм уявленням, їх мала знати кожна інтелігентна та освічена людина. Спосіб викладання не залишав байдужим нікого з нашої групи. Йдучи вулицею ми відшукували знаки та символи, гуртом ходили до парламентської бібліотеки, ночами готувалися до іспитів з історії зарубіжної культури та історії образотворчого мистецтва, створивши телефонний конференц-зв'язок не менше як для 5 одногрупників одночасно, а потім решту ночі уві сні дивилися «мультики» із репродукцій картин, які протягом дня намагалися запам'ятати.

Хочеться сказати величезне спасибі професору Галині Сергіївні Медніковій за те, що навчила відшукувати та формулювати концепцію – основу для розуміння культурних процесів; професору Євгенії Віталіївні Більченко за співзвуччя наукових інтересів та глибинну медитацію, яку дарували її лекції, а також доценту Юлії Віталіївні Юхимик за високу вимогливість та мою улюблену книжку Янсон Х.В., Янсон Э.Ф. «Основи історії мистецтв», до якої мала постійний доступ у бібліотеці під час підготовки до пар та іспиту.

Від того, як ти навчаєшся сьогодні, залежить те, яким спеціалістом ти станеш у майбутньому. Набагато легше вивчати матеріал поступово, ніж взятися за голову на останніх курсах. Такі навчальні дисципліни, як філософія, культурологія, релігієзнавство, дизайн не можуть залишити байдужими нікого. Кожен може віднайти щось цікаве та потрібне саме для нього. Варто лише пошукати, або звернутися за порадою до викладача.

Наприкінці першого курсу я вирішила спробувати свої сили у науці, тому, що про її важливість постійно говорили старшокурсники. Пам'ятаю муки творчості в останню ніч перед виступом на пленарному засіданні студентської звітно-наукової конференції «Освіта і наука у вимірах ХХІ століття». Дуже відповідально для першокурсниці та її дебютного дослідження виступати перед усім інститутом. Величезне спасибі за допомогу в підготовці та подоланні моїх власних страхів Володимирі Волковському та за підтримку і схвальний відгук Антону Дробовичу. Завдяки їхнім настановам я стала спер-

шу заступником, а потім і виконувачем обов'язків голови Профбюро ІФОН, головою секції культурології НТСА ІФОН, продовжувала бути активістом Студентської ради інституту.

Нізащо не можна втрачати можливості спробувати себе у різних сферах, адже тільки так стане зрозумілим чого ти насправді хочеш і чого ти вартий. Ніколи наперед не можна сказати, що якісь вміння та практичні знання тобі не знадобляться в майбутньому. Головне – навчитися їх застосовувати.

Безперечно, усі мої вміння не стали зайвими. На п'ятому курсі я почала працювати у відділі аспірантури і докторантури НПУ імені М.П. Драгоманова на посаді старшого інспектора зі студентської наукової роботи. Неодноразово беручи участь у конференціях, круглих столах та семінарах, організовуючи їх, я вже мала певний досвід і тому мала сили виконувати поставлені переді мною завдання. Проблемою була фактично повна відсутність документації та необхідність її створення з нічого. Але творчий підхід, який був основою усіх проєктів студентів ІФОН, та уміння створювати документацію Профбюро стали мені у нагоді. Дякувати покійному проректорові з наукової роботи, професору Григорію Івановичу Волинці, що він цілковито підтримав мої нововведення і не звільнив з робочого місця, коли я підчас подорожі з іфонівцями до с. Млинки зламала ногу.

Після завершення магістратури для мене навіть не стояло питання про те, чим я хочу займатися далі. Я з першого курсу прагнула стати аспіранткою. Зараз мої перші спроби тез видаються мені подіячому найвніми та необґрунтованими, але саме завдяки їм я можу показати себе як науковець.

Коли мені випала нагода влаштуватися на посаду екскурсовода в «Я Галерею» Павла Гудімова, вагалася недовго. Знання, які я отримала під час проходження екскурсійної практики та на лекційних заняттях, дали мені можливість почуватися більш впевнено, ніж інші мої колеги без відповідної освіти. За півроку плідної роботи була переведена на посаду заступника з питань теорії, історії культури та мистецтвознавства. Для того, щоб бути готовою до різних проєктів, і зараз тримаю деякі конспекти лекцій у шафці галереї, адже це прекрасний засіб систематизувати знання та почерпнути інформацію, яку важко віднайти самостійно.

Якщо жити повноцінним студентським життям – і навчання, і розваги, і наука, і організаційна робота, – студентські роки не лише запам'ятаються надовго, а й покладуть прекрасний старт для подальшої діяльності. Але тільки після важкої та виснажливої роботи отримуєш можливість не просто бути обраним, а обирати. Саме працювати на себе, для себе та наперекір усім, хто в тебе не вірить, привчив

ІФОН. Цьому принципу ніколи не зраджую.

СПАДОК

Степаненко Оксана Сергіївна,
випуск 2014 р. напрямку «Дизайн»,
нині – вчитель в середній
загальноосвітній школі №182
м. Києва

Студентська пора ... Як багато приємних, барвистих, воістину душевних, які надовго запам'ятовуються, моментів наповнюють її. Це особливий щабель розвитку людини, перехід до більш самостійною, усвідомленого життя. Це період, коли людина остаточно дорослішає і отримує професійні знання та вміння. Звичайно ж, кузницею кваліфікованих фахівців вищої ланки є університет, інститут, академія. Я, як і багато інших, вдячна долі за те, що студентські роки пройшли в стінах чудового і рідного Інституту філософської освіти і науки, де кожен куточок відомий і наповнений дорогими серцю спогадами, де активно і енергійно "кипить" життя студентів, де розкриваються таланти, з'єднуються долі і народжуються надії.

А як цікаво і захоплююче було вчитися, опанувати основи і глибини знань. Скільки нерозгаданих таємниць і незрозумілих питань було в цей період. Але наші дорогі викладачі допомогли не заплутатися, пом'якшити тернистий шлях навчання, пояснити і упорядкувати наші не цілком зміцнілі уявлення про професію і життя. Так, викладачі – це наші надійні, мудрі радники, справедливі і добрі наставники. Вони з теплотою і великою участю завжди готові були допомогти, підтримати у важкій ситуації. За це я їм безмежно вдячна і відчуваю до них найніжніші почуття.

Згадуючи і як книгу гортаючи епізоди студентського життя, розумієш, як бурхливо насичена вона яскравими, веселими подіями, як швидко пролетіли п'ять років, і ось уже рік, як я покинула стіни університету і стала дипломованим фахівцем. Я пам'ятаю всі переживання, злети, падіння і розчарування, які зустрічалися мені на шляху. Нові знайомства, знання і досвід були для мене безцінними скарбами на шляху самовдосконалення та самоосвіти. Зараз я працюю вчителем у школі, тому я, як ніхто, знаю, наскільки важливо те, що дає нам інститут. Друзі, які завжди підтримають, підкажуть і допоможуть; любов до всього нового; знання, вміння, навички, які я вдало застосовую у житті і на роботі. Я вдячна за

підготовку, за уроки життя і за виховання кращих якостей в мені.

Я побачила, як повинна працювати освітня система – завантажувати учнів знаннями, не вимагати від них неможливого, а наполегливо, методично, послідовно вчити їх вчитися. Я повірила в себе і свої сили, я побачила, що педагог – це не суворий суддя або байбужа до тебе людина, а друг і помічник, людина, яка може тебе направити, надихнути і допомогти отримати знання, вміння і навички.

Я вдячна викладачам за їх терпіння, витримку і мужність у вихованні у всіх студентах "Особистості". Я вдячна їм, що кожен день, вони допомагали мені дізнаватися щось нове, робити дивовижні відкриття, захоплююче розповідали про нові науки. Величезне спасибі Вам за все, що Ви для нас робите! Викладач торкається до вічності: ніхто не може з точністю сказати, на якому етапі життя закінчується його вплив. Його благородна місія порівняна з мистецтвом, яке дарує нам, студентам, справжнє натхнення і веде за собою до світла. Спасибі викладачам за їхню працю, ентузіазм, терпіння, мудрість, талановитість і духовність.

Я з гідністю прийняла естафету виховання, з гордістю несу її, і з величезним задоволенням буду передавати її майбутньому поколінню.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ІНСТИТУТ ФІЛОСОФСЬКОЇ
ОСВІТИ І НАУКИ:
ІСТОРІЯ, СЬОГОДЕННЯ,
ПЕРСПЕКТИВИ

Авторський колектив:

Андрущенко В.П., Андрущенко Т.І., Адаменко Н.Б., Бакуменко О.П., Бойчук М.А.,
Бондаренко В.Д., Дерман Л.М., Долинська Л.В., Дорога А.Є., Дробот І.І., Дробович А.Е.,
Малежик Д.І., Розова Т.В., Котлярова Т.О., Крилова С.А., Лебединський Д.О., Легенький Ю.Г.,
Мозгова Н.Г., Русаков С.С., Співак Н.В., Терепищій С.О., Уваркіна О.В., Целковський Г.А.,
Яценко А.О.

Упорядники: Адаменко Н.Б., Долинська Л.В., Русаков С.С.

Літературні редактори: Висоцький А.В., Виноградова Ю.Б.

Обкладинка: Мохонько В.А.

Верстка: Шраменко А.Г.

